



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών
&
Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας

Μεταπτυχιακή Εργασία

Αρχαιολογία και Τεχνολογίες Διαδικτύου

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΣΤΟ INTERNET

*Μια παρουσίαση και συγκριτική μελέτη των δικτυακών τόπων του τομέα
αρχαιολογίας των πανεπιστημίων της Ενωμένης Ευρώπης,
Υλοποίηση του δικτυακού τόπου του τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου
Κρήτης.*

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:



Ανδρέου Γεωργία



yodildi@yahoo.com

6937308364

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΩΝ:

Καλπαξής Αθανάσιος

Κωνσταντόπουλος Παναγιώτης

Γαλανίδου Νένα

Ηράκλειο, Κρήτη
2002 - 2003

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών
&
Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας

Αρχαιολογία και Τεχνολογίες Διαδικτύου

**Ο ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΣΤΟ
INTERNET**

*(Μια παρουσίαση και συγκριτική μελέτη των δικτυακών τόπων του τομέα
αρχαιολογίας των πανεπιστημίων της Ενωμένης Ευρώπης,
Υλοποίηση του δικτυακού τόπου του τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου
Κρήτης)*

μεταπτυχιακή Εργασία

που υποβλήθηκε από την

ΑΝΔΡΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΩΝ:

Καπαξής Αθανάσιος
Κωνσταντόπουλος Παναγιώτης
Γαλανίδου Νένα

Ηράκλειο, Κρήτη
2002 - 2003

Το παρόν κείμενο υποβάλλεται ως μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων της μεταπτυχιακής εργασίας.

Συνοδεύεται από δίσκο-CD με το δικτυακό τόπο που δημιουργήθηκε στα πλαίσια αυτής και για την ολοκλήρωσή της.

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό θα ήθελα θερμά να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου κ. Αθανάσιο Καλαπαξή και κ. Πάνο Κωνσταντόπουλο που με εμπιστεύτηκαν και με ενέπνευσαν να ασχοληθώ με την εργασία αυτή, προσφέροντάς μου την αμέριστη υποστήριξη και κατανόησή τους, αλλά και για όλα όσα μου έμαθαν, στη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου και ιδιαίτερας την καθηγήτριά μου, κα Νένα Γαλανίδου, για την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση και στήριξη που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνάς μου και όποτε τη χρειάστηκα.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους κ. Γαραντωνάκη Γιώργο, σπουδαστή του τομέα, για τη χρήσιμη αρωγή του στο στάδιο συλλογής πληροφοριών για το ερωτηματολόγιο προς τους σπουδαστές του τομέα αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και κ. Ερρίκο-Εμμανουήλ Ανδρέου, για τις πολύτιμες συμβουλές του σε θέματα εφαρμογών και προγραμμάτων επεξεργασίας και διαχείρισης HTML.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τον πατέρα μου για την ακαταπόνητη συμπαράσταση και πίστη του σε μένα, στο δύσκολο και δημιουργικό αυτό έργο που με χαρά και ευθουσιασμό ανέλαβα να διεκπεραιώσω...

Ανδρέου Σ. Γεωργία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου

(Εισαγωγικό σημείωμα και διευκρινήσεις για το περιεχόμενο

και την εκπόνηση της εργασίας).....x-xvι

I. Γενική Εισαγωγή.....x-xi

II. Αντικείμενο της Εργασίας.....xii-xiii

III. Οργάνωση της Εργασίας.....xiii-xvi

A'. Εισαγωγή

I. Η ιστορία του Internet και του WWW.....1-10

II. Σύντομη «ιστορική» αναδρομή στην πορεία και εξέλιξη της

Αρχαιολογίας και στα κυριότερα ζητήματα που απασχόλησαν την

αρχαιολογική σκέψη.....11-20

III. Ευρωπαϊκή Ακαδημαϊκή Εκπαίδευση, Αρχαιολογία,

Διαδίκτυο.....21-49

1. Σύντομο ιστορικό σημείωμα.....21-25

2. Η ανώτατη εκπαίδευση στις χώρες της Ενωμένης Ευρώπης

και η αρχαιολογία.....25-49

B'. Το πανεπιστήμιο και ο Τομέας Αρχαιολογίας στο Διαδίκτυο,

Η χρησιμότητα προβολής στο WWW.....50-59

I. Ανάγκη συμπίεσης με τις εξελίξεις, προσαρμοστικότητα.....50-52

II. Εκπαιδευτικές εφαρμογές και αξιοποίηση πληροφοριακών και

επικοινωνιακών δυνατοτήτων.....52-53

III. Δυνατότητες προβολής και αντιπροσώπευσης.....53-54

IV. Οικονομικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις

1. Οικονομικοί όροι, ανταγωνιστικότητα, επιλεξιμότητα, νέοι

προσανατολισμοί στην ανώτατη εκπαίδευση.....54-57

2. Η θέση της Αρχαιολογίας στις σύγχρονες εξελίξεις.....57-58

V. Εννοιολογικές, σημασιολογικές και συμβολικές προεκτάσεις.....	58-59
Γ'. I. Η Άποψη των Σπουδαστών του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.....	60-67
II. Δείγμα Ερωτηματολογίου προς τους σπουδαστές του τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.....	68-70
Δ'. I. Οι δικτυακοί τόποι του Τομέα Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων, (<i>Παρουσίαση και συγκριτική μελέτη</i>).....	71-233
1. Περιεχόμενο, οργάνωση και δόμηση πληροφορίας, συνδεσμολογία.....	72-117
2. Η Αρχαιολογία στο Διαδίκτυο μέσα από τις ακαδημαϊκές ιστοσελίδες.....	117-153
3. Πρακτικές προβολής και προώθησης (<i>Το στοιχείο της διαφήμισης στις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων του τομέα αρχαιολογίας</i>).....	153-182
4. Επιμέλεια, ορθότητα και οργάνωση πληροφορίας α'. Επεξεργασία, παρουσίαση και ορθότητα κειμένου.....	182-185
β'. Λάθη στη σχεδίαση.....	185-187
γ'. Οργάνωση και δόμηση κειμένου – ιστοσελίδων.....	187-190
5. Συνδεσμολογία, πλοήγηση.....	190-194
6. Παρουσίαση πληροφορίας (<i>Αισθητική, σχεδιασμός, παρουσίαση</i>).....	194-202
7. Πολυμεσικές εφαρμογές.....	202-203
8. Δυνατότητα επιλογής γλώσσας.....	203
9. Κεντρική σελίδα, οργάνωση και παρουσίαση.....	204-228
10. Εικόνα, τα σύμβολα της αρχαιότητας και ο τρόπος χρησιμοποίησής τους.....	228-233
II. Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης των δικτυακών τόπων (<i>Δείγμα</i>).....	234-236
Ε'. Δημιουργία και αξιολόγηση ενός δικτυακού τόπου τομέα αρχαιολογίας, (<i>Θέτοντας τα κριτήρια, γενικεύοντας τα συμπεράσματα</i>).....	237-252
I. Ο δικτυακός τύπος του τομέα αρχαιολογίας: εισαγωγή	

του θέματος – γενική προβληματική – ορισμός μεθοδολογίας...	237-239
II. Ο στόχος του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας και το κοινό στο οποίο απευθύνεται.....	240-241
III. Περιεχόμενο - πληροφορία.....	241-244
IV. Επιμέλεια, καταλληλότητα, ορθότητα πληροφορίας.....	244-246
V. Παρουσίαση πληροφορίας – αισθητική.....	246-248
VI. Οργάνωση πληροφορίας, δόμηση και συνδεσμολογία.....	248-250
VII. Παράγοντες ευχρηστίας και αξιοποίηση του μέσου	250-252
ΣΤ'. Ο Δικτυακός Τύπος του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.....	253-261
Z'. Συμπεράσματα.....	262-270
Η'. Επίλογος.....	271-273
Θ'. Βιβλιογραφία.....	274-284
I. Αρχαιολογικά και λοιπά Θέματα.....	274-276
II. Τεχνολογικά Θέματα.....	276-277
III. Ιστορικά Θέματα (INTERNET).....	277-280
IV. Εκπαιδευτικά Θέματα.....	281-284
Γ'. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I: Συγκεντρωτικοί πίνακες (και γραφήματα) δεδομένων συγκριτικής μελέτης και αποτελεσμάτων.....	285-325
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: Κατάλογος των δικτυακών τόπων και των ιστοσελίδων του τομέα αρχαιολογίας των πανεπιστημίων της Ευρώπης (Οι ανά χώρα τομείς).....	326-336

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

H.B. = Ηνωμένο Βασίλειο

EE = Ενωμένη Ευρώπη

H/Y = Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές

ΟΕΔΒ = Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων

ARPA = Advanced Research Projects Agency

BBN = Bolt, Beranek and Newman, Inc.

IP = Internet Protocol

IPTO = Information Processing Techniques Office

MIT = Massachusetts Institute of Technology

NSF = National Science Foundation

RM = Randa Memorandum, -a

TCP = Transmission Control Protocol

WWW = World Wide Web

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

(Εισαγωγικό σημείωμα και διευκρινήσεις για το περιεχόμενο και την εκπόνηση της εργασίας)

I. ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εξέλιξη της τεχνολογίας του Διαδικτύου αποτελεί ίσως το βασικότερο τεχνολογικό επίτευγμα των τελευταίων δεκαετών του 20^{ου} αιώνα. Και ειδικότερα, η δημιουργία του *Internet* (από το *International Network*), της επικρατέστερης περίπτωσης διαδικτύου σήμερα. Οι καταλυτικές επιδράσεις του σε όλους τους βασικούς τομείς των σύγχρονων κοινωνιών αποτελεί πλέον γεγονός αναμφισβήτητο. Ικανό να αναμορφώσει υπάρχοντα, αλλά και να εγκαθιδρύσει νέα «κατεστημένα», επηρεάζει σε παγκόσμια κλίμακα την καθημερινή πραγματικότητα, ενώ θέτει διαρκώς νέα ζητήματα στον κοινωνικό και πολιτικό στοχασμό.

Καθώς τόσο οι δυνατότητες όσο και η δυναμική του γίνονται όλο και πιο αντιληπτές, είναι σαφής η στροφή του παγκόσμιου ενδιαφέροντος στη σπουδή των παραγόντων εκείνων αλλά και των δυνατοτήτων που συναποτελούν αυτό το πολυσχιδές επίτευγμα που καλείται «*Internet*». Κατά συνέπεια, είναι φυσικό, τώρα που όσο ποτέ άλλοτε το Ευρωπαϊκό όραμα αποτελεί πραγματικότητα, το *Internet* να αποτελεί μέρος της πραγματικότητας αυτής και συνεπώς μια από τις «φροντίδες», ένα από τα θέματα που η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να εξετάσει. Το ενδιαφέρον αυτό άλλωστε των επίσημων οργάνων και θεσμών που αντιπροσωπεύουν την ΕΕ για το νέο μέσον, αποδεικνύει το συνεχώς ενισχυόμενο ρόλο του στο παγκόσμιο προσκήνιο και την καταξίωση του ως ισχυρότατης πλέον πραγματικότητας. Μια σειρά μελετημάτων, αποφάσεων, συζητήσεων και ανακοινώσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνουν την ανάγκη εναγκαλισμού των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου – δυναμική αντιπροσώπευση των οποίων αποτελεί το *Internet*.

Η εκπαίδευση, ως ευαίσθητος δέκτης του κοινωνικού γίγνεσθαι, δεν ήταν δυνατόν να μείνει ανεπηρέαστη από τις εξελίξεις. Οι νέες συνθήκες ωθούν τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα στην υιοθέτηση πολιτικών και πρακτικών προσανατολισμένων στις τεχνολογίες Διαδικτύου, ενώ αποζητούν τρόπους για την καλύτερη αξιοποίησή τους. Ανακοινώσεις επίσημων φορέων, εθνικών ιδρυμάτων, ειδικών μελετητών, αλλά και των επίσημων οργάνων της ΕΕ, επιβεβαιώνουν την ανάγκη συμπόρευσης με τις τρέχουσες εξελίξεις. Μεταξύ άλλων η UNESCO

υποστηρίζει αποφαντικά την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας¹ από τα εκπαιδευτικά συστήματα γενικότερα.

Μια από τις κυριότερες εφαρμογές του Internet είναι το *World Wide Web* (WWW – *Παγκόσμιος Ιστός Πληροφοριών*). Τόσο η ΕΕ όσο και η Εκπαίδευση γενικότερα, έσπευσαν να αξιοποιήσουν τις παρεχόμενες δυνατότητές του. Μια από τις βασικότερες κατευθύνσεις, εκτός των άλλων σημαντικών δυνατοτήτων της δικτύωσης, είναι η δημιουργία *δικτυακών* (ή *ηλεκτρονικών*) *τόπων* στο WWW². Μία κοινή συνισταμένη των δύο πρακτικών είναι, μεταξύ άλλων, οι ηλεκτρονικοί τόποι των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στη γεωγραφική ζώνη της Ενωμένης Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό, ο χώρος της ανώτατης παιδείας και συγκεκριμένα τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια από καιρό έχουν διεκδικήσει το δικό τους δικτυακό τόπο.

Ο *Τομέας Αρχαιολογίας*, ένας σχετικά «νεοσύστατος» τομέας³, αλλά και ιδιαίτερα «ευάλωτος», καθώς η ίδια η Αρχαιολογία συχνά έχει αμφισβητηθεί ως επιστήμη, ενώ έχει υποστεί εξαντλητικές αναλύσεις, ερμηνείες, θεωρητικές προσεγγίσεις, μεθοδολογικές εισηγήσεις, αντιδικίες και διαφωνίες⁴, δε στερείται προβολής στο WWW. Καθώς λοιπόν έχει προταθεί ότι το Διαδίκτυο αποτελεί μια νέα πρόταση πολιτισμού που προκαλεί τις αξίες του παλιού⁵, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη των δικτυακών τόπων και ηλεκτρονικών ιστοσελίδων συγκεκριμένα του Τομέα Αρχαιολογίας, της επιστήμης που μελετά όλους εκείνους τους παράγοντες που σχετίζονται και/ή «μαρτυρούν» πολιτισμό, της επιστήμης που είναι συνυφασμένη (και) με τον «παλαιό» πολιτισμό. Δε θα ήταν παράτολμο να ειπωθεί ότι αυτό ακριβώς είναι ένα σημείο συνάντησης του παλαιού με το καινούριο, της προέκτασης του παρελθόντος στο μέλλον. *Η τεχνολογία του μέλλοντος και η επιστήμη του παρελθόντος.*

II. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

¹ Unesco (1997), *Learning: The Treasure Within*, Paris.

² Δηλαδή στο Internet, εφόσον το WWW δεν είναι παρά μια υπηρεσία του Internet. Και οι δύο ορολογίες θα χρησιμοποιούνται παράλληλα, για τον τοπικό προσδιορισμό του δικτυακού τόπου.

³ Οι προσπάθειες για «επιστημονικοποίηση» και «συστηματοποίηση» του χαρακτήρα της αρχαιολογίας αναγνωρίζεται ότι εντατικοποιήθηκαν από τον 19^ο αιώνα και εξής, ενώ, μόλις από το β' μισό του 19^{ου} αιώνα η αρχαιολογία «καθιερώθηκε» ως «επιστήμη» (βλ. στη συνέχεια, Κεφ.Α'.ΙΙ.).

⁴ Βλ., στη συνέχεια, Κεφ.Α'.ΙΙ.

⁵ Sherry Turckle, 1997.

*Η μελέτη και παρουσίαση των δικτυακών τόπων στο Internet του Τομέα Αρχαιολογίας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, καθώς και η υλοποίηση του δικτυακού τόπου του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (βασισόμενη στα εκ της έρευνας συναγόμενα αποτελέσματα και συμπεράσματα), αποτελούν το κύριο μέλημα της παρούσας εργασίας. Η μελέτη περιορίζεται στο χώρο της ΕΕ, καθώς, θέμα επίκαιρο και καθ' όλα ενδιαφέρον, χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, τώρα που η ιδέα μιας ενιαίας Ευρώπης είναι γεγονός – ωστόσο, στη μελέτη συμπεριλαμβάνεται και η *Νορβηγία*, παρά την ιδιαιτερότητα της τελικής μη προσχώρησής της στην ΕΕ κατόπιν δημοψηφίσματος, καθώς και η *Ελβετία*. Οι εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί και στόχοι είναι κοινοί. Ποια είναι όμως η εικόνα των «εταίρων» στο WWW; Και πώς μπορεί αυτή να βοηθήσει στη διαμόρφωση της δικής μας «εικόνας» (του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης), να αξιοποιηθεί για το καλύτερο δυνατόν αποτέλεσμα στο εγχείρημα της δημιουργίας του δικτυακού τόπου του τομέα;*

Καθώς όπως είναι φυσικό, ανά χώρα διαφοροποιείται το εκπαιδευτικό σύστημα και η πανεπιστημιακή οργάνωση, η μονάδα «τομέας» δεν υφίσταται σε όλες τις περιπτώσεις ή δεν περιγράφει τον ίδιο φορέα. Ο όρος «Τομέας», λοιπόν, διατηρείται συμβατικά και χρησιμοποιείται για να περιγράψει τόσο τη διοικητική και οργανωτική διάρθρωση του πανεπιστημιακού ιδρύματος (τον τομέα του ιδρύματος), όσο και την ευρύτερη έννοια της θεματικής ενότητας σπουδών (τον τομέα της επιστήμης). Μελετήθηκαν συνολικά διακόσοι δέκα οκτώ (218) δικτυακοί τόποι και ιστοσελίδες (ελλείπει αυθύπαρκτων δικτυακών τόπων), οι οποίοι και καλύπτουν, επί του παρόντος, το σύνολο των υπαρχόντων δικτυακών τόπων που αφορούν τον τομέα αρχαιολογίας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Στους τελικούς συγκεντρωτικούς καταλόγους λήφθηκαν υπ' όψιν οι εκατόν σαράντα πέντε (145) αυθύπαρκτοι δικτυακοί τόποι και όχι οι ιστοσελίδες δικτυακών τόπων. Ο εντοπισμός και η συγκέντρωση της πληροφορίας απαιτήσε ιδιαίτερα προσεκτική και εξονυχιστική μελέτη, προκειμένου να μην αποκλειστεί ή παραμεληθεί κανένας φορέας. Ένα άλλο ζήτημα που προέκυψε και αφορά την περισυλλογή των υπό εξέταση στοιχείων, είναι το γεγονός ότι μερίδα, καθόλου αμελητέα, των δικτυακών τόπων, κατά τη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης ανανεώθηκαν, αλλάζοντας έτσι τα δεδομένα και επηρεάζοντας φυσικά τα τελικά αποτελέσματα, ενώ άλλοι έπαψαν να λειτουργούν. Επιπλέον, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των δικτυακών τόπων παρατίθενται μόνο στην εθνική τους γλώσσα ή διαλέκτους (επί παραδείγματι: δανικά, ολλανδικά, ισπανικά, καταλονικά, σουηδικά και ούτω καθεξής), δυσκολία σημειώθηκε και στη μετάφραση της πληροφορίας, δραστηριότητα που απαιτήσε ιδιαίτερο χρόνο.

III. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ως σύντομη παρουσίαση και γνωριμία με το θέμα προτάσσεται μια εισαγωγή όπου εισάγονται οι όροι του: οι τεχνολογίες διαδικτύου, η

αρχαιολογία και ο τομέας αρχαιολογίας στο χώρο της Ενωμένης Ευρώπης. Η Εισαγωγή λοιπόν περιλαμβάνει μια ιστορική αναδρομή στις τεχνολογίες διαδικτύου (Κεφ.Α'.Ι.), επιχειρεί (προκειμένου να είναι σαφής μια οποιαδήποτε μετέπειτα αναφορά) ένα σύντομο ορισμό του τι είναι αρχαιολογία και ποιο το θεωρητικό της πλαίσιο (μια αναφορά στο πλέγμα των συνιστωσών αυτών που διαμορφώνουν το πεδίο εκείνο που ονομάζεται αρχαιολογία) – μια ιστορική αναδρομή στην πορεία και τα κυριότερα θεωρητικά ζητήματα της αρχαιολογίας (Κεφ.Α'.ΙΙ.), και ολοκληρώνεται με την περιγραφή της εικόνας της ανώτερης εκπαίδευσης στο χώρο της Ενωμένης Ευρώπης, και της θέσης του τομέα αρχαιολογίας στα πλαίσια των εθνικών συστημάτων (Κεφ.Α'.ΙΙΙ.), (για την καλύτερη κατανόηση του θέματος, κρίθηκε σκόπιμη και μια σύντομη παρουσίαση – διερεύνηση των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών της ΕΕ). Την εισαγωγή των κυρίως όρων ακολουθεί ο προσδιορισμός της μεταξύ τους σχέσης: η ανάγκη παρουσίας του τομέα στο διαδίκτυο· μια περιγραφή και ανάλυση, δηλαδή, της σχέσης που διέπει τις τεχνολογίες διαδικτύου (το WWW συγκεκριμένα) και τον τομέα αρχαιολογίας, μέσω της ανάπτυξης της επιχειρηματολογίας του γιατί είναι χρήσιμο –αν όχι αναγκαίο– ο τομέας να διαθέτει δικτυακό τόπο στο WWW και ποιες οι παράμετροι της ηλεκτρονικής παρουσίας (Κεφ.Β').

Της ευρύτερης θεώρησης του ζητήματος (των δικτυακών τόπων του τομέα εν γένει) προηγείται η διερεύνηση των ειδικότερων συνθηκών, η προσμέτρηση των δεδομένων παραμέτρων (που είναι ο *Τομέας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης*, οι σπουδαστές του και η αντιπροσώπευση αυτών στο WWW) – που πραγματώνεται στη διατύπωση της «άποψης των σπουδαστών» του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (Κεφ.Γ'.Ι.). Σε μια προσπάθεια διερεύνησης όσων υποστηρίζονται σε θεωρητικό επίπεδο (για τη σκοπιμότητα δημιουργίας δικτυακού τόπου του τομέα και τους άξονες επιτυχούς δημιουργίας του), αλλά και ως σημείο ζεύξης της θεωρίας με την πράξη, προκειμένου η υλοποίηση του δικτυακού τόπου (που θα πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της εργασίας εφαρμόζοντας στην πράξη τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα) να συνάδει με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του δεδομένου κοινού στο οποίο απευθύνεται (τους σπουδαστές του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης), διερευνήθηκαν οι ανάγκες αυτές, καθώς και το προφίλ του δεδομένου κοινού. Την έρευνα στο στάδιο αυτό υποστηρίζει συλλογή σχετικών πληροφοριών μέσω ερωτηματολογίου προς τους σπουδαστές του Τομέα Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Ρεθύμνου του Πανεπιστημίου Κρήτης (Κεφ.Γ'.ΙΙ.).

Το τέταρτο κεφάλαιο, περιλαμβάνει την παρουσίαση και συγκριτική μελέτη των δικτυακών τόπων του Τομέα Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (Κεφ.Δ'.Ι.). Η έρευνα κατευθύνεται σε δύο μονοπάτια: το θεωρητικό (κατεξοχήν πληροφοριακό) και το τεχνικό (τεχνολογικό), καλύπτοντας το θέμα και από την πλευρά της παρεχόμενης πληροφορίας και από την τεχνική σκοπιά των παραμέτρων που χαρακτηρίζουν και περιγράφουν ένα δικτυακό τόπο. Μεταξύ άλλων, και όπως προκύπτει από τα ίδια τα ηλεκτρονικά κείμενα, εξετάζονται ο ορισμός και η παρουσίαση της αρχαιολογίας στις σχετικές ιστοσελίδες, η παρουσία του θεωρητικού υπόβαθρου της, καθώς επίσης διερευνώνται η θέση της και η εκπαιδευτική της λειτουργία στο μόρφωμα της σύγχρονης εκπαίδευσης

και της νέας πραγματικότητας όπως αυτή διαμορφώνεται στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης και των τεχνολογικών εξελίξεων. Επιπλέον επισημαίνονται οι διάφορες επιλογές και προτιμήσεις των φορέων για τους δικτυακούς τους τόπους, ενώ εξετάζονται και αξιολογούνται, εκτός από την πληροφορία που παρέχουν, και οι τεχνολογικοί παράμετροι που τους διέπουν. Βασικό μεθοδολογικό εργαλείο αποτέλεσε σχετικό ερωτηματολόγιο αξιολόγησης των δικτυακών τόπων (Κεφ.Δ'.II.). Τη μελέτη τεκμηριώνουν συγκεντρωτικοί πίνακες και ποσοστιαία γραφήματα (σε πρόγραμμα *Excel*) των αποτελεσμάτων (Παράρτημα I.).

Από τη μελέτη και παρατήρηση των δικτυακών τόπων προκύπτει μια σειρά συμπερασμάτων, για τα οποία κριτήρια αποτέλεσαν, εκτός, πρωτίστως, από την *εμπειρική διερεύνηση* του θέματος (την άμεση παρατήρηση και έμπρακτη χρήση των δικτυακών τόπων), αφενός η *εφαρμογή της δεδομένης γνώσης* (για τις τεχνολογίες διαδικτύου και τις εφαρμογές του WWW) και αφετέρου *προσωπικά κριτήρια*. Τα συμπεράσματα αυτά, τα πορίσματα της έρευνας, αναλύονται και μεθοδεύονται διεξοδικά, στο *πέμπτο κεφάλαιο*, σε μια έκθεση τελικών παρατηρήσεων, εμπλουτισμένα και συνδυασμένα με την ήδη υπάρχουσα γνώση στο χώρο (σε έναν συγκεκριασμό γενικής γνώσης και συναγωγής συμπερασμάτων από την αξιολόγηση). Οι τελικές αυτές παρατηρήσεις – θέσεις περιγράφουν τις βασικές παραμέτρους για τη **δημιουργία και αξιολόγηση ενός δικτυακού τόπου τομέα αρχαιολογίας**, όπου αναφέρονται τα βασικά στοιχεία που αναγνωρίζεται ότι διαμορφώνουν έναν επιτυχή και αξιόλογο δικτυακό τόπο (Κεφ.Ε'.). και τα οποία καθορίζουν τα κριτήρια για τη σχεδίαση του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τα κριτήρια αυτά συνοψίζονται και παρουσιάζονται στο *έκτο κεφάλαιο* όπου και παρουσιάζεται το αποτέλεσμα της μελέτης, ο **δικτυακός τόπος του τομέα αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (Κεφ.ΣΤ'.)**. Το θεωρητικό μέρος της εργασίας ολοκληρώνει η έκθεση **συμπερασμάτων (Κεφ.Ζ'.)**.

Το επόμενο στάδιο, που αποτελεί και το τεχνικό μέρος της εργασίας, είναι η δημιουργία του δικτυακού τόπου του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ο σχεδιασμός του δικτυακού τόπου έγινε βάσει των κριτηρίων που ορίστηκαν από την έρευνα, σε συνδυασμό με τα δεδομένα της δημοσκόπησης, αλλά και τις προσωπικές προτιμήσεις και επιλογές. Η γλώσσα προγραμματισμού που χρησιμοποιήθηκε είναι η HTML, ενώ για τη πραγμάτωσή του έγινε χρήση των προγραμμάτων *Dreamweaver (5)*, *Flash (5)*, και *Adobe Photoshop (7-0)*.

Ο λεξικός και μεταφραστικός δανεισμός⁶ στα ποικίλα πεδία της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος. Ωστόσο κάποιες εκφράσεις θεωρούνται και είναι πλέον διεθνείς, αποτελούν όρους παγκοσμίως διαδεδομένους και αποδεκτούς και σκόπιμο κρίνεται να χρησιμοποιούνται στην αρχική τους μορφή.

Έτσι ο όρος *Internet* θα διατηρηθεί, αντί της ελληνικής ορολογίας «*Παγκόσμιο Δίκτυο*»⁷. Για τον ίδιο λόγο θα διατηρηθεί και ο αγγλικός όρος *World Wide Web (WWW)* αντί του αντίστοιχου «*Παγκόσμιος Ιστός Πληροφοριών*». Αυτό βέβαια για λόγους ευκολίας (συντόμευσης), αλλά και λόγω του παγκόσμιου χαρακτήρα τους. Για την εξασφάλιση της αποφυγής σύγχυσης και προκειμένου να καταστούν σαφής οι δύο όροι, ο πρωτότυπος και η μεταφραστική προσαρμογή, θα μνημονεύονται ενίοτε και οι δύο.

Οι αντίστοιχοι των αγγλικών ελληνικοί όροι προέρχονται από τα σχολικά βιβλία του ΟΕΔΒ, καθώς εγκεκριμένοι από το *Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων* και το *Παιδαγωγικό Ινστιτούτο* κρίνονται ως οι καταλληλότεροι.

⁶ Σαφώς είναι θεμιτή η οικειοποίηση και προσαρμογή -εφόσον διεισδύσουν- ξένων δανείων σε εθνικά χαρακτηριστικά, όπως η γλώσσα· ωστόσο, ενθυμούμενοι – έστω και με μια δόση υπαινικτικής θεώρησης – τη θέση του πρωτεργάτη της ελληνικής γλωσσολογίας Γ. Χατζιδάκι, που αναφέρει από το 1915, πως η ανάγκη «*να παρασταθώσι πολυάριθμοι νέοι του πολιτισμού έννοιαι, όπως συμβαίνει εις λαούς πρότερον μεν αμαθείς, έπειτα δε αποτόμως επιδιώκοντας να εισέλθωσιν εις τον πολιτισμόν*» είναι από τις σημαντικότερες αιτίες λεξικού δανεισμού, δίνεται μια απάντηση στα σχόλια περί χρήσης ή μη ξένων λέξεων.

⁷ Και όχι Διαδίκτυο, όπως εσφαλμένα συχνά αποκαλείται – το Internet είναι ένα διαδίκτυο!

Α΄. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ INTERNET ΚΑΙ ΤΟΥ WWW,

Από τα ταχυδρομικά περιστήρια ως τα ηλεκτρονικά μηνύματα μεσολαβούν εκατοντάδες χρόνια εξέλιξεων. Και μολονότι η εποχή που οι Αχαιοί με σήματα καπνού ειδοποιούσαν τους συντρόφους τους ότι το «Ίλιον επήρθη» αποτελεί ιστορική ανάμνηση και συνάμα μυθική αναφορά, παραμένει ωστόσο αδιάσειστο γεγονός το ότι ο άνθρωπος από την εμφάνισή του στη γη αναζητούσε τρόπους επικοινωνίας. Η ακατάπαυστη δίψα για τη γνώση, την εξέλιξη, του υπέδειξε με σταδιακά αναπτυσσόμενους βηματισμούς, πως η πολυπλοκότητα κι από πολλές απόψεις επιτακτική ανάγκη επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους, μπορούσε να επιτευχθεί αμεσότερα και με τρόπο πιο αποτελεσματικό από τις αρχαίες φρυκτωρίες. Με αποκορύφωνα τα σύγχρονα δίκτυα υπολογιστών.

Το Internet έρχεται σήμερα να καλύψει την ίδια, αρχέγονη ανάγκη για επικοινωνία και πληροφόρηση, στην κορωνίδα της εξέλιξης των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας. Επιτρέπει τη δημιουργία, τη διάδοση και την ανταλλαγή πληροφοριών, την επικοινωνία, την ενημέρωση, τη συνεργασία καθώς και την πρόσβαση σε ένα μεγάλο αριθμό υπηρεσιών, χωρίς χρονικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς. Το Internet αποτελεί σήμερα ένα παγκόσμια επεκτεινόμενο δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών και το σημαντικότερο ίσως βήμα προς την κατεύθυνση του πολύπλοκου αυτού μορφώματος που αποκαλείται «κοινωνία των πληροφοριών».

Ο σκοπός ωστόσο, για τον οποίο χρησιμοποιείται σήμερα είναι εντελώς διαφορετικός από αυτόν για τον οποίο αρχικά δημιουργήθηκε. Ξεκινώντας από ένα στρατιωτικό περιβάλλον, καθιερώθηκε η εφαρμογή του για ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς σκοπούς, για να παρεισφρήσουν τελικώς και ιδιωτικοί οργανισμοί αλλά και μεμονωμένοι χρήστες, καθιστώντας το ένα πανίσχυρο, παγκόσμιο, πολυφωνικό μέσο. Με την εισαγωγή της υπηρεσίας του World Wide Web έγινε ισχυρότερο από

ποτέ. Προτού αναζητηθούν οι λόγοι εκείνοι που επιβάλλουν την αποδοχή του ως ισχυρότατο «εργαλείο», σχεδόν αναγκαίο –και στην σύγχρονη πραγματικότητα των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων– σε μια κοινωνία τεχνολογική, χρήσιμο είναι να ανασυσταθεί η «ιστορική πορεία» προς την πραγμάτωσή του.

Στις απαρχές της ιστορίας της δημιουργίας του στέκουν οι πρώτοι σκαπανείς της ιδέας, οι οποίοι θέτοντας τα θεμέλια, ενέπνευσαν πολλούς από τους μετέπειτα γεννιότερες του Internet. Από τους πρώτους που οραματίστηκαν τις δυνατότητες χρήσης της Τεχνολογίας της Πληροφορικής, ο *Vannevar Bush*, σε άρθρο του στην *Atlantic Monthly* το 1957 περιέγραψε το *Memex*, το πρώτο αυτόματο σύστημα αποθήκευσης και διαχείρισης πληροφορίας, που μπορούσε να δημιουργήσει και να ακολουθήσει συνδέσμους ανάμεσα σε αρχεία⁸ (παράλληλα εγκαινίασε τη σχέση συνεργασίας ανάμεσα στον στρατό και τα πανεπιστήμια της Αμερικής με σκοπό την από κοινού έρευνα), ενώ ο *Norbert Wiener*, πρωτεργάτης στο χώρο της κυβερνητικής, με το έργο του τη δεκαετία του '50, ενέπνευσε τους μελλοντικούς ερευνητές να επικεντρωθούν στην αξιοποίηση της τεχνολογίας με στόχο την υποστήριξη των ανθρώπινων δυνατοτήτων⁹. Οι πρώιμες αυτές καινοτομίες αποτέλεσαν το ερέθισμα για την μετέπειτα εξέλιξη.

Το 1957 η Σοβιετική Ένωση έθεσε σε τροχιά τον πρώτο τεχνητό δορυφόρο, τον *Sputnik*, προκαλώντας την άμεση αντίδραση και δραστική κινητοποίηση των Αμερικανικών αρχών για την ανάκτηση της τεχνολογικής κυριαρχίας και στρατιωτικής υπεροχής¹⁰. Μέρος της αντίδρασης ήταν η συγκρότηση το 1958 της ARPA (*Advanced Research Projects Agency*) –που μετονομάστηκε, το 1973, σε DARPA, (*Defence Advanced Projects Agency*)– στο Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (DoD), μιας οργάνωσης προσανατολισμένης σε έρευνα υψηλής τεχνολογίας¹¹. Δεδομένου ότι η εποχή ήταν ψυχροπολεμική και υπό το φόβο ενός πυρηνικού πολέμου, κύριο μέλημα αποτέλεσε η δημιουργία ενός ανθεκτικού ψηφιακού τηλεπικοινωνιακού συστήματος το οποίο θα λειτουργούσε και κάτω από συνθήκες

⁸ Bush Vannevar, 1945, σσ. 101-108. Βλ. επίσης, Krishnamurthy 2001, σ.4, W3C, 2000, Gromov, 1995-2002, σ.5.

⁹ Βλ. σχετικά, Tabak, 1996.

¹⁰ Βλ., Hardy I.R., 1996, Griffiths, 2002, Ch.2.1: (<http://www.let.leidenuniv.nl/history/ivh/chap2.htm>).

¹¹ Βλ. σχετικά, συνέντευξη του Paul Baran για το IEEE, Griffiths, 2002, Ch.2.1, Hardy I.R., 1996, RAND'S History, Hauben, 1993a, Part I.

πολέμου, ενώ θα επιβίωνε από πυρηνικές επιθέσεις και καταστροφές³. Σύντομα και παράλληλα με τις εξελίξεις ξεπρόβαλε η ανάγκη ενός δικτύου που θα συνέδεε το Υπουργείο Άμυνας με στρατιωτικά ερευνητικά κέντρα. Για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού η ARPA θέσπισε το 1962 το IPTO (*Information Processing Techniques Office*)¹², ένα τεχνολογικό ερευνητικό πρόγραμμα, προσανατολισμένο στην τεχνολογία των υπολογιστών, για την αξιοποίησή τους σε στρατιωτικές εφαρμογές. Το επόμενο βήμα στην εξέλιξη ήταν η τεχνική της «μεταγωγής πακέτων» (*packet-switching*)¹³, που θα έδινε και τη λύση στο πρόβλημα. Τα αποτελέσματα ήρθαν από τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις.

Σχεδόν ταυτόχρονα, στις αρχές του '60, τρεις ερευνητές άρχισαν να εργάζονται συμπτωματικά πάνω στη νέα θεωρία: ο **Paul Baran**¹⁴ στην κρατική εταιρία RAND (*Research And Development*), ο οποίος και σχεδίασε για λογαριασμό της Αμερικάνικης Πολεμικής Αεροπορίας ένα πρωτοποριακό δίκτυο επικοινωνίας υπολογιστών, το οποίο δεν είχε κεντρικό άξονα, κεντρικούς διακόπτες, ούτε κεντρική διεύθυνση (βασιζόμενο στην υπόθεση ότι οι συνδέσεις του ήταν «αναξιόπιστες») και η λειτουργία του θα ήταν δυνατή ακόμα κι αν καταστρεφόταν σημαντικό μέρος των κέντρων και γραμμών επικοινωνίας του¹⁵, ο **Leonard Kleinrock**¹⁶, ερευνητής στο MIT, που υπέδειξε τον σχεδιασμό ενός δικτύου, ενώ παρείχε το απαραίτητο

¹² Βλ. Hardy, Ian R., 1996.

¹³ Τεχνική μετάδοσης της πληροφορίας στο δίκτυο, σύμφωνα με την οποία κάθε μήνυμα κοβόταν σε μικρές λουρίδες, και στοιβαζόταν σε ηλεκτρονικούς φακέλους, τα *πακέτα*, που περιείχαν τις διευθύνσεις του αποστολέα και του παραλήπτη. Κάθε πακέτο συνεπώς είχε την πληροφορία που χρειαζόταν για να φτάσει στον προορισμό του. Στη συνέχεια τα πακέτα ρίχνονταν στο δίκτυο των διασυνδεδεμένων υπολογιστών, όπου κυκλοφορούσαν μπρος-πίσω σε γραμμές υψηλών ταχυτήτων προς την κατεύθυνση του τελικού προορισμού, για να συγκεντρωθούν όλα μαζί και να επανασυνδεθούν, όταν τελικώς έφθαναν εκεί. Αν κάποια πακέτα είχαν χαθεί ή καταστραφεί, αυτό δε θα αποτελούσε πρόβλημα, γιατί αυτό μπορούσε αμέσως να ελεγχθεί και να ξαναγίνει η αποστολή των χαμένων πακέτων. (Βλ. σχετικά, Paul Baran, 1964, RM-3638, Chap.3, Hardy H.E., 1993).

¹⁴ Τα αποτελέσματα της έρευνάς του τα πρωτοπαρουσίασε στην Air Force το καλοκαίρι του 1961 και δημοσιεύθηκαν τον Αύγουστο του 1964, υπό τη μορφή έντεκα εργασιών, με τον τίτλο «*On Distributed Communications*».

¹⁵ Βλ. σχετικά, Baran, 1964 (ιδιαίτερα, R M-3420-PR CH.1 και RM-3103-PR), συνέντευξη του Paul Baran για το IEEE Hardy, Ian R., 1996, Hauben, 1993a, Part I.

¹⁶ Τον Μάιο του 1961 παρουσίασε την εργασία του «*Information Flow in Large Communication Nets*» πάνω στη θεωρία της «μεταγωγής πακέτων», ενώ τις ιδέες του δημοσίευσε σε βιβλίο το 1964 με τίτλο, «*Communication Nets*». Βλ.

θεωρητικό υπόβαθρο για την κατασκευή ενός «δικτύου μεταγωγής πακέτων»¹⁷ και λίγα χρόνια αργότερα, ο **Donald Davies**¹⁸ στο Βρετανικό *National Physical Laboratory* (η Βρετανία δε χρηματοδότησε τον Davies, για να προχωρήσει στην εφαρμογή των θεωριών του). Οι ερευνητικές ομάδες των MIT, RAND και N.P.L., ουσιαστικά, εργάζονταν ανεξάρτητα αλλά παράλληλα για την πραγματοποίηση της δυνατότητας ενός δικτύου ηλεκτρονικών υπολογιστών ευρείας περιοχής.

Εκείνος που πρώτος συνέλαβε την ιδέα ενός δικτύου ευρείας περιοχής ήταν ο **Joseph Carl Robnett Licklider**¹⁹, ερευνητής στο MIT, ο οποίος, στις αρχές του '60, εισήγαγε την ιδέα ενός παγκόσμιου δικτύου υπολογιστών στο οποίο θα μπορούσαν να συνδέονται όλοι γρήγορα και να λαμβάνουν δεδομένα (*Galactic Network*)²⁰. Η ιδέα του για ένα «Γαλαξιακό δίκτυο» ήταν η πρώτη σύλληψη της ιδέας του Internet. Ο **Ivan Sutherland**, διευθυντής του IPTO, θέσπισε επίσημα την *πρώτη έρευνα με αντικείμενο τη δικτύωση υπολογιστών*, αναθέτοντας, τον Φεβρουάριο του 1965, στον **Lawrence G. Roberts** του *Lincoln Laboratory* του MIT την ανάπτυξη του δικτύου· ο σχεδιασμός ανατέθηκε στον **Tomas Marill**²¹. Τον Οκτώβριο συντελέστηκε το *πρώτο ουσιαστικό πείραμα σύνδεσης υπολογιστών στο δίκτυο*: ο υπολογιστής TX-2 στο *Lincoln Lab* του MIT στη Μασαχουσέτη συνδέθηκε με τον AN/FSQ-32 στο *System Development Corporation* στην Καλιφόρνια²². Το πείραμα απέδειξε ότι η δικτύωση

¹⁷ Kleinrock, 1961. Βλ. επίσης, Roberts, 1997.

¹⁸ Ο Davies συνέλαβε την ιδέα ενός εθνικού δικτύου μεταγωγής πακέτων το 1965 και τις ιδέες του παρουσίασε το 1966 υπό τον τίτλο «*Proposal for a Digital Communication Network*». Σε αυτόν ανήκει και ο όρος «*packet-switching*» (ό.π., σ.10, για τον όρο «packet»), ενώ ο Baran είχε αποκαλέσει την τεχνική «*distributed adaptive message block switching*» (βλ. Paul Baran, 1964, RM3638, Chap.3 και RM-3767-PR Chap.2). Βλ. Davies, 1966. Βλ. επίσης, Roberts, 1997, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31).

¹⁹ Στην εργασία του «*Man-Computer Symbiosis*», το 1960, έθεσε τις βάσεις για μια νέα, ευρύτερη θεώρηση των υπολογιστών και των δυνατοτήτων τους, ενώ έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον και για τον παράγοντα «αλληλεπίδραση» και «διάδραση» (βλ., Licklider, 1960). Οι ιδέες του, όπως και στο άρθρο «*The Computer as a Communication Device*», που δημοσίευσε το 1968 με τον Robert Taylor, προεικονίζουν πολλές από τις μετέπειτα βασικές λειτουργίες της Τεχνολογίας των Υπολογιστών και του Internet (π.χ. *online interactive communities*, βλ., Licklider, 1968, σσ.30 κ.εξ. Βλ. επίσης, Hardy I.R., 1996). Το 1962 στην εργασία του με τον Welden Clark «*On-Line Man Computer Communication*» παρουσίασε την ιδέα του για το *Galactic Network*.

²⁰ Βλ. σχετικά, Hauben, 1993a, Part I., Griffiths, 2002, Ch.2.1, Leiner κ.α., 1997, σσ.102-103.

²¹ Βλ. σχετικά, Roberts, 1997, Hardy I.R., 1996.

²² Βλ. σχετικά, Roberts, 1997, Leiner κ.α., 1997, σ.103.

απομακρυσμένων υπολογιστών ήταν εφικτή αλλά η έως τότε τεχνική της «μεταγωγής κυκλωμάτων» δεν ήταν επαρκής, επιβεβαιώνοντας την αναγκαιότητα της τεχνικής «μεταγωγής πακέτων»²³. Επιπλέον ο **Douglas Engelbart** δημιούργησε το NLS (*oN-Line System*), και το ποντίκι (*mouse*)²⁴, ο **Ted Nelson** επινόησε τους όρους «υπερκείμενο» (*hypertext*) και «σύνδεσμος» (*hyperlink*) το 1965²⁵ και ο **Andy van Dam** το *Hypertext Editing System* το 1967²⁶.

Οι εργασίες στη συνέχεια (με επικεφαλή τον *Roberts*) επικεντρώθηκαν στο σχεδιασμό ενός συστήματος για την επικοινωνία απομακρυσμένων ψηφιακών υπολογιστών, βασισμένο στην τεχνική της «μεταγωγής πακέτων», που θα αποτελούσε το *ARPANET*²⁷. Το 1968 ολοκληρώθηκε η κατασκευή του *Interface Messaging Processor (IMP)*, ενός «μικρο-υπολογιστή» που υποστήριζε τη διασύνδεση στο *ARPANET* των υπολογιστών²⁸. Το 1969 το *ARPANET* έγινε πραγματικότητα, με τη σύνδεση με αυτό του πρώτου κόμβου (*host*), όταν ο πρώτος IMP εγκαταστάθηκε στον υπολογιστή «*SIGMA-7*» του *Network Measurements Center* του *Leonard Kleinrock* στο *UCLA*²⁹. Ακολούθησαν το *Stanford Research Institute* του πανεπιστημίου *California* και το πανεπιστήμιο *Utah*³⁰. Νέοι υπολογιστές προστέθηκαν γρήγορα στο *ARPANET* κατά τη διάρκεια των επόμενων ετών, συνδέοντας πανεπιστήμια και κυβερνητικά ερευνητικά κέντρα³¹. Παράλληλα προχώρησαν οι εργασίες για τη δημιουργία ενός λειτουργικά ολοκληρωμένου πρωτοκόλλου για τη μεταφορά πληροφορίας από κόμβο σε κόμβο (*Host-to-Host protocol*), καθώς και άλλου λογισμικού δικτύων. Το αρχικό *Host-to-Host* πρωτόκολλο *ARPANET* ολοκληρώθηκε το 1970 και ονομάστηκε ***Network Control Protocol (NCP)***³². Στη Γαλλία ο **Louis Pouzin** ξεκίνησε το 1972 τις προσπάθειες κατασκευής του «γαλλικού *ARPANET*», το *CYCLADES*³³.

²³ Leiner κ.α., 1997, σ.103.

²⁴ W3C, 2000.

²⁵ Edwards, 1997, W3C, 2000, Gromov, 1995-2002, σ.5.

²⁶ W3C, 2000, Gromov, 1995-2002, σ.5.

²⁷ Βλ. σχετικά, Roberts, 1997, Hardy I.R., 1996, Leiner κ.α., 1997, σ.103.

²⁸ Βλ. σχετικά, Roberts, 1997, Hauben, 1993a, Part I, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31).

²⁹ Βλ. σχετικά, Cerf, 1993, Roberts, 1997, Hauben, 1993a, Part I, Leiner κ.α., 1997, σ.103, Griffiths, 2002, Ch.2.1, Gromov, 1995-2002, σ.1.

³⁰ Βλ. σχετικά Cerf, 1993, Griffiths, 2002, Ch.2.1, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31).

³¹ Βλ. Σχετικά, Hauben, 1993a, Part I, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31).

³² Βλ. σχετικά, Roberts, 1997, Hardy I.R., 1996, Leiner κ.α., 1997, σ.103.

Τον Μάρτιο του 1972 παρουσιάστηκε από τον **Ray Tomlinson** της BBN (*Bolt, Beranek and Newman, Inc.*) το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*e-mail*), που χρησιμοποιείται στην ανταλλαγή μηνυμάτων και δεδομένων (το πρώτο mail είχε σταλεί το 1971)³⁴ και τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου, ο Roberts επέκτεινε την εφαρμογή με το πρώτο πρόγραμμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με εφαρμογές στην ανάγνωση, αρχειοθέτηση, αποστολή και απάντηση μηνυμάτων³⁵. καθορίστηκαν επίσης οι προδιαγραφές για τη μεταφορά αρχείων μεταξύ υπολογιστών (*πρωτόκολλο FTP*), και την πρόσβαση σε απομακρυσμένους υπολογιστές (*Telnet*)³⁶. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου ο **Robert Kahn**, επίσης της BBN, οργάνωσε την *πρώτη δημόσια επίδειξη* του ARPANET στο *Διεθνές Συνέδριο Επικοινωνίας Υπολογιστών (ICCC)* και την ίδια χρονιά, παρουσίασε για πρώτη φορά την ιδέα μιας *ανοιχτής αρχιτεκτονικής δικτύων*³⁷. Ως συνέπεια, εγκαινιάστηκε το 1973 ένα νέο ερευνητικό πρόγραμμα, υπό την επίβλεψη των **Vinton Cerf** (Stanford) και **Bob Kahn** (DARPA), που ονομάστηκε *Πρόγραμμα Διαδικτύωσης (Internetting Project)*, προκειμένου να ξεπεραστούν οι διαφορετικοί τρόποι που χρησιμοποιεί κάθε δίκτυο για να διακινεί τα δεδομένα του³⁸. Στόχος του προγράμματος ήταν η διασύνδεση πιθανώς ανόμοιων δικτύων και η ομοιόμορφη διακίνηση δεδομένων από το ένα δίκτυο στο άλλο. Από την έρευνα γεννιούνται οι τεχνικές **Internet Protocol** ή **IP** (*Πρωτόκολλο Διαδικτύωσης*) και **Transmission Control Protocol** ή **TCP** (*Πρωτόκολλο Ελέγχου Μετάδοσης*)³⁹. Τα οριστικά αποτελέσματα της έρευνας τους οι **Cerf** και **Kahn** παρουσίασαν στην εργασία τους «*A Protocol for Packet Network Interconnection*», τον Μάιο του 1974⁴⁰, όπου και *χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά τον όρο INTERNET*.

³³ Βλ. σχετικά, THINK, 2002, Zakon, 1993-2001.

³⁴ Βλ. σχετικά, Leiner κ.α., 1997, σ.103, Hardy I.R., 1996, Roberts, 1997.

³⁵ Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31).

³⁶ Roberts, 1997, Zakon, 1993-2001, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31), Howe, 2001.

³⁷ Hauben, 1993a, Part I, Roberts, 1997, Leiner κ.α., 1997, σ.103,106, Griffiths, 2002, Ch.2.3, Gromov, 1995-2002, σ.1.

³⁸ Βλ., Cerf, 2001, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31), Howe, 2001.

³⁹ Βλ. σχετικά, Leiner κ.α., 1997, σ.104, Griffiths, Ch.2.3, Roberts, 1997, Hardy I.R., 1996.

⁴⁰ Το πρωτόκολλο που εισηγήθηκαν ονομάστηκε αρχικά **TCP**, αλλά περιλάμβανε και τις δυο τεχνικές. Η αναθεώρηση και βελτίωση του οδήγησε στο διαχωρισμό των δύο πρωτοκόλλων: του **IP**, υπεύθυνου για τη διεύθυνση και το «πέρασμα» ενός πακέτου από υπολογιστή σε υπολογιστή και του **TCP**,

Το *ARPANET* μεγάλωνε διαρκώς, καθώς όλο και περισσότεροι κόμβοι συνδέονταν σε αυτό. Σταδιακά συνδέονται με το *ARPANET* ιδρύματα από άλλες χώρες, με πρώτα το *University College of London* (Αγγλία) και το *Royal Radar Establishment* (Νορβηγία), το 1973⁴¹ (πρώτη διεθνής σύνδεση). Την ίδια χρονιά οι *Robert Metcalfe* και *David Boggs* ξεκίνησαν, για λογαριασμό της *Xerox PARC*, τις εργασίες για το σχεδιασμό του *Ethernet*, μιας πρώιμης τεχνολογίας τοπικού δικτύου (*LAN*)⁴². Στα πρώτα στάδια του ωστόσο χρήστες του δικτύου παρέμεναν κατά κύριο λόγο *κυβερνητικοί οργανισμοί, ερευνητές και ακαδημαϊκά ιδρύματα*, που συμμετείχαν σε *στρατιωτικές έρευνες*. Από τα μέσα όμως της δεκαετίας του 1970, διευρύνθηκε προς μη στρατιωτικές εφαρμογές, οπότε και *νέα πειραματικά δίκτυα* κάνουν την εμφάνισή τους (βασισμένα στο μοντέλο του *ARPANET*), μερικά εκ των οποίων είχαν ως στόχο την εξυπηρέτηση και διασύνδεση της *ευρύτερης ακαδημαϊκής και εκπαιδευτικής κοινότητας*. Το 1974 η *BBN* εγκαινίασε το *Telnet*, την πρώτη δημόσια υπηρεσία μεταγωγής πακέτων⁴³ – η «εμπορική εκδοχή» του *ARPANET*. Το 1979 δημιουργήθηκε το *USENET* (*Unix USErs NETwork*, *Δίκτυο Χρηστών του Unix*), χρησιμοποιώντας το *Unix Copy Protocol* (*UUCP*) των εργαστηρίων *Bell*⁴⁴, και το 1981 τα *BITNET* (*Because It's Time NETwork*) και *CSNET*, για ευρύτερη, ανεξάρτητη ερευνητική και ακαδημαϊκή χρήση⁴⁵. Την ίδια εποχή άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους και τα Ευρωπαϊκά δίκτυα (όπως *NORDUnet*, *EUROPAnet*, *DANTE*, *Eunet*). Το Πρωτόκολλο *TCP/IP* (συνδυασμός των *TCP* και *IP*) έγινε αποδεκτό από την αμερικάνικη κυβέρνηση το 1978⁴⁶ και καθιερώθηκε οριστικά (παγκοσμίως) το 1983 ως πρότυπο (αντικαθιστώντας το *NCP*)⁴⁷. Σε συνδυασμό με την έκδοση την ίδια χρονιά του λειτουργικού συστήματος

υπεύθυνου για τον έλεγχο μετάδοσης των δεδομένων (ελέγχει τη ροή πακέτων και πιθανά σφάλματα) και την αξιόπιστη λειτουργία. Βλ., Leiner κ.α., 2000-ISOC, (version 3.31), Roberts, 1997, Cerf, 1993.

⁴¹ Zakon, 1993-2001, Hauben, 1993a, Part I.

⁴² Leiner κ.α., 2000-ISOC version 3.31, Zakon, 1993-2001, Roberts, 1997.

⁴³ Griffiths, 2002, Ch.2.3, Zakon, 1993-2001.

⁴⁴ Βλ. σχετικά, Hauben, 1995, Hardy H.E., 1993, Leiner κ.α., 1997, σ.105.

⁴⁵ Βλ. σχετικά, Hardy H.E., 1993, Griffiths, 2002, Ch.2, Cerf, 2001, Leiner κ.α., 1997, σ.105.

⁴⁶ Βλ. σχετικά, Hardy H.E., 1993, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31), Zakon, 1993-2001.

⁴⁷ Howet, 2001, Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31), Zakon, 1993-2001. Ο Cerf, 1993 δίνει ως ημερομηνία το 1982.

Berkeley UNIX («συνδυασμός» *UNIX* και *TCP/IP*)⁴⁸ επέτρεψε τη γρήγορη εξάπλωση της διαδικτύωσης των υπολογιστών.

Καθώς όλο και περισσότερα δίκτυα υπολογιστών συνδέονταν με το *ARPANET* το αρχικό πρόγραμμα του διογκώθηκε τόσο πολύ ώστε το 1983 διασπάστηκε σε δύο τμήματα: το *MILNET*, αποκλειστικά αφιερωμένο σε στρατιωτικές χρήσεις και το «νέο *ARPANET*» (αρχικά ονομάστηκε *DARPA Internet*, για να επικρατήσει τελικά με την πάροδο του χρόνου η σύντομη ονομασία *Internet*), το οποίο συνεχίζει τη δραστηριότητά του στο χώρο της δικτύωσης των ερευνητικών ιδρυμάτων⁴⁹. Η ημερομηνία αυτή ορίζεται συμβολικά ως η ημερομηνία γέννησης του *Internet*. Η επόμενη σημαντική εξέλιξη στην ιστορία του *Internet* είναι η δημιουργία το 1986 από το NSF (*National Science Foundation*) του δικτύου *NSFNET*, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία του *ARPANET*, προκειμένου να συνδέσει πέντε κέντρα υπερ-υπολογιστών για την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα⁵⁰ (ως τότε η χρήση τους περιοριζόταν για στρατιωτικές εφαρμογές). Σταδιακά το *NSFNET* άρχισε να αντικαθιστά το *ARPANET* στις επιστημονικές διασυνδέσεις, μέχρι το Μάρτιο του 1990, οπότε το *ARPANET* διαλύθηκε επισήμως⁵¹.

Το 1989, ύστερα από αρχική πρόταση του *Tim Berners-Lee*, στο Κέντρο Πυρηνικών Ερευνών της Γενεύης (*CERN*), ξεκίνησαν οι εργασίες, που οδήγησαν το 1991 στην εγκαθίδρυση του *World Wide Web* (*WWW*, *Παγκόσμιος Ιστός Πληροφοριών*)⁵², εγκαινιάζοντας μια νέα εποχή για το *Internet*. Το *WWW* είναι ένα σύστημα διασύνδεσης και διάχυσης πληροφοριών σε γεωγραφικά σκορπισμένες ομάδες, που επιτρέπει την εμφάνιση των δεδομένων σε μορφή κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο σε ηλεκτρονικές σελίδες, στις οποίες μπορεί κανείς εύκολα να περιηγηθεί. Το *WWW* βελτίωσε σημαντικά το περιβάλλον επικοινωνίας μεταξύ χρήστη και πληροφορίας –το οποίο έγινε πλέον ισχυρά αλληλεπιδραστικό (*interactive*)– και αντικατέστησε πολυσύνθετες εντολές με απλές κινήσεις του ποντικιού. Ουσιαστικά ενοποιεί μέσα στο ίδιο λογισμικό διαφορετικές υπηρεσίες του *Internet* (*FTP*, *Archie*, *Gopher*, *E-mail*, *Usenet*, κ.λ.π.). Με την εισαγωγή της

⁴⁸ Zakon, 1993-2001, Cerf, 1993.

⁴⁹ Βλ. σχετικά, Hardy H.E., 1993, Roberts, 1997.

⁵⁰ Βλ., Roberts, 1997, Griffiths, 2002, Ch.2.4, Howet, 2001, Leiner κ.α., 1997, σ.105.

⁵¹ Βλ., Leiner κ.α., 1997, σ.105, Griffiths, 2002, Ch.2.3.

⁵² Βλ., Krishnamurthy 2001, σσ. 3-4, Howe, 2001, W3C, 2000, Gromov, 1995-2002, σ.4.

υπηρεσίας του WWW το Internet έγινε προσιτό σε όλους. Ιδίως μετά τη δημιουργία του *Mosaic browser*, το 1993 από το NCS⁵³ – ενός αντικειμενοστραφή φυλλομετρητή (*browser*) γραφικών, με χρήση υπερκειμένου – που καθιστούσε εύκολη τη χρήση του Internet (έκτοτε οι browsers σημείωσαν ραγδαία εξέλιξη). Επιπλέον, η χρήση νέων γλωσσών προγραμματισμού για τη συγγραφή και ανάπτυξη ιστοσελίδων (όπως η *VRML* και η *Java*) κατάφερε να «οπτικοποιήσει» την πληροφορία και να παρέχει μεγαλύτερες δυνατότητες αλληλεπίδρασής της με τον χρήστη, παρέχοντας ακόμα μεγαλύτερες δυνατότητες στο Διαδίκτυο. Το WWW αποτελεί το επικρατέστερο πλέον μέσο για την προσπέλαση, αναζήτηση, ανεύρεση και μεταφορά πληροφοριών στο Internet και τη δημοφιλέστερη υπηρεσία του, γεγονός που αποδεικνύεται και από τον ταχύτατο ρυθμό αύξησης των χρηστών του.

Από το μέσο λοιπόν της δεκαετίας του 1980 το *NSFNET* αποτελούσε τη ραχοκοκαλιά του διαδικτύου, ενώ όμως οι εφαρμογές του δικτύου είχαν «ανοίξει» προς τον ιδιωτικό τομέα, απαγορευόταν η χρήση της ραχοκοκαλιάς του (*backbone*) για μη στρατιωτική ή ακαδημαϊκή χρήση. Γεγονός που έδωσε ώθηση στον ιδιωτικό τομέα με τη δημιουργία ανεξάρτητων δικτύων – το πρώτο, το *UUNET*, δημιουργήθηκε το 1987⁵⁴. Ιδιαίτερα, από τις αρχές του '90 (με την άρση από το NSF, το 1991, του περιορισμού για εμπορικές και ιδιωτικές εφαρμογές)⁵⁵ κάνουν την είσοδό τους στο Internet εμπορικοί οργανισμοί και επιχειρήσεις αλλά και ιδιώτες, ενώ παράλληλα εμφανίζονται διάφορα εμπορικά δίκτυα που ανήκουν σε εταιρίες παροχής υπηρεσιών Internet (*Internet Service Providers - ISP*)⁵⁶. Την ίδια εποχή, ιδρύεται η *Internet Society (ISOC)*⁵⁷, ένα διεθνές όργανο εθελοντών με σκοπό την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε ομάδες και οργανισμούς που σχετίζονται με τη λειτουργία και την ανάπτυξη του Διαδικτύου. Όλο και περισσότερες χώρες άρχισαν να συνδέουν τα εθνικά τους δίκτυα στο *NSFNET*, ενώ πανεπιστήμια και οργανισμοί δημιουργούσαν τα δικά τους δίκτυα (μεταξύ αυτών και η Ελλάδα, το 1990) τα οποία συνδέαν στο παγκόσμιο αυτό δίκτυο, το οποίο αρχίζει να καθιερώνεται ως **INTERNET**. Το 1995, το *NSFNET* αποσύρεται επίσημα και το έργο συνεχίζουν τα

⁵³ W3C, 2000, Zakon, 1993-2001.

⁵⁴ Βλ. σχετικά, Leiner κ.α., 1997, σ.105, Griffiths, 2002, Ch.2.4., Howe, 2001, Cerf, 1993.

⁵⁵ Roberts, 1997, Griffiths, 2002.3, Ch.2. .

⁵⁶ Cerf, 1993.

⁵⁷ Σύμφωνα με τους Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31), Zakon, 1993-2001, το 1991, σύμφωνα με τον Cerf, 1993, το 1992.

εμπορικά δίκτυα και οι ανεξάρτητοι *Παροχείς Υπηρεσιών Internet*⁵⁸. Στις 24 Οκτωβρίου του 1995 περνιέται από το Federal Networking Council (FNC) παμψηφεί νομοσχέδιο που ονομάζει το διαδίκτυο επίσημα πλέον ως *Internet*⁵⁹.

Σήμερα, πλέον, το *Internet* χρησιμοποιείται από εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης προσφέροντας πολλές επικοινωνιακές υπηρεσίες, όπως: Παγκόσμιος Ιστός (*WWW*), Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (*e-mail*), Μεταφορά Αρχείων (*FTP*), Αναζήτηση Αρχείων, Ομάδες Ειδήσεων (*USENET*), Πρόσβαση σε απομακρυσμένο υπολογιστή (*Telnet*), Ηλεκτρονικές Συνομιλίες Κειμένου (*IRC*), με φωνή (*Voice Chat*), με βίντεο (*TeleVideo*) και τα λοιπά.

⁵⁸ Zakon, 1993-2001.

⁵⁹ Leiner κ.α., 2000 (ISOC version 3.31).

II. ΣΥΝΤΟΜΗ «ΙΣΤΟΡΙΚΗ» ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Η αρχαιολογία είναι η επιστήμη που ασχολείται με όλους εκείνους τους παράγοντες που «μαρτυρούν» πολιτισμό· ως αντικείμενό της ορίζεται η *συστηματική περιγραφή και μελέτη των υλικών καταλοίπων* (των προϊόντων δηλαδή της πολιτισμικής δράσης) των ανθρώπων του παρελθόντος, με απώτερο σκοπό την *κατανόηση* των παρελθόντων πολιτισμών και κοινωνιών (ή αλλιώς του πολιτισμικού φαινομένου⁶⁰). Η πορεία της αρχαιολογίας από συλλεκτική δραστηριότητα σε οργανωμένη επιστήμη ακολούθησε μια μακρά πορεία στο χρόνο, με πλήθος τοποθετήσεων, επανατοποθετήσεων και προσδιορισμών – οριοθέτηση, καθορισμό και συμπλήρωση των κύριων όρων του αντικειμένου της.

Αν θέλουμε να παρακολουθήσουμε την ιστορία από την αρχή, μια σύντομη επισκόπηση της διαγραμμένης πορείας αναγνωρίζει ως πρώτο βήμα τη συνειδητοποίηση ότι ο υλικός πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει μαρτυρία για το παρελθόν, συνεπώς η πληροφορία για το παρελθόν μπορεί να αντληθεί από τα υλικά δεδομένα. Το ενδιαφέρον για τα υλικά δεδομένα, τα υλικά κατάλοιπα –του κυρίως σώματος αρχαιολογικής μαρτυρίας– παρελθόντων πολιτισμών ως τεκμήρια για την ανίχνευση και εξερεύνηση του παρελθόντος, μαρτυρείται ήδη από την αρχαιότητα, ενδιαφέρον που κορυφώθηκε στα χρόνια της Αναγέννησης και αργότερα⁶¹. Σταδιακά από το στάδιο αυτό «της εξερεύνησης, της αρχαιοφιλίας και των πρώτων ανασκαφών»⁶², η αρχαιολογία πέρασε στη επόμενη φάση, που τη σηματοδοτούν οι πρώτες συστηματικές προσπάθειες για *επιστημονικές αρχαιολογικές αναζητήσεις*. Από το 18^ο και ως το δεύτερο μισό του 19^{ου} ξεκινούν οι προσπάθειες για την *ιδεολογική και θεωρητική οργάνωση και εξέλιξη* της αρχαιολογίας (με τις εργασίες πρωτεργατών όπως οι *Rhode, Jefferson, Tournal, Thomsen, Worsaae* κ.α.), ενώ ακολούθως και ως

⁶⁰ Συχνά, στις θεωρητικές αναζητήσεις και τοποθετήσεις των ειδικών αναφέρονται οι όροι πολιτισμός, πολιτισμικό φαινόμενο, πολιτιστική παράδοση, πολιτιστική δημιουργία, πολιτιστική διαδικασία κ.τ.λ., για να περιγράψουν κατ' ουσίαν το ίδιο πράγμα (βλ. σχετικά Θεοχάρης, 1999, σ.18 κ.εξ.)

⁶¹ Βλ. σχετικά Dark K. R., 1995, σ.3. Επίσης Pyddoke, 1964, σ.9, και Vasicek & Malina, 1990.

⁶² Τουλούμης, 1999, σ.11.

τις αρχές του 20^{ου} αιώνα⁶³ η διαδικασία αυτή γνώρισε ταχύτατη ανάπτυξη. Κύριο χαρακτηριστικό της εξέλιξης ήταν η επισήμανση της δυνατότητας *επιστημονικής ερμηνείας* των υλικών καταλοίπων ως πηγές για τον παρελθόντα πολιτισμό και οι πρώτες απόπειρες προς το σκοπό αυτό, χάρη στις πρώιμες εργασίες των ερευνητών της εποχής (με κύρια τα ονόματα των *Lubbock, Hildebrand, Montelius, Tylor, Kemble, Virchow, Pitt-Rivers, Petrie, Chadwick* κ.α.), με βασικά εργαλεία τις έννοιες της «εξέλιξης», της «τυπολογίας» και του «συνόλου» (*assemblages*).

Από τον 19^ο αιώνα λοιπόν, η αρχαιολογία οπλισμένη με θεωρητικά εργαλεία, αποπειράται τις πρώτες *εφαρμογές ερμηνευτικών σχημάτων* στις αρχαιολογικές μαρτυρίες. Οι πρώτες απόπειρες στηρίζονταν στην *τεχνολογική*⁶⁴, καθώς και την *κοινωνικό-οικονομική* (με κορυφαίους τους *Collingwood, Leeds* κ.α.) προσέγγιση στο αρχαιολογικό υλικό, με στόχο την ανασύσταση της κοινωνικής ιστορίας από τις υλικές μαρτυρίες, ενώ μετά τους ναπολεόντειους πολέμους (το κίνημα του ρομαντισμού και την άνοδο της ιδέας του εθνικού κράτους) εισήχθη στην αρχαιολογική ανάλυση η έννοια της «*πολιτιστικής ομάδας*»⁶⁵. Η επόμενη σημαντική εξέλιξη ήταν η ανάπτυξη, περί τα μέσα της 2^{ης} δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα, της *πολιτιστικής-ιστορικής προσέγγισης*⁶⁶ (με κύριο εκφραστή της τον *V.G. Childe*). Η αρχαιολογία είχε πλέον προχωρήσει από την *περισυλλογή* και *εκτίμηση - εικασία*, στη *συστηματική περιγραφή* και *ανάλυση* των υλικών μαρτυριών του παρελθόντος,

⁶³ Η ιδέα της εξέλιξης όπως διατυπώθηκε από τον Δαρβίνο το 1959 στην «Καταγωγή των Ειδών» και η *περιοδολόγηση* της προϊστορίας από τους Thomsen, Worsaae (1836, Σύστημα των Τριών Σταδίων) και Lubbock (1865) που θεωρείται ότι εγκαινίασε την εποχή της επιστημονικής Αρχαιολογίας, έδωσαν την ώθηση για την περαιτέρω εξέλιξη. Γενέτειρα της επιστημονικής αρχαιολογίας κατά μία έννοια θεωρείται η Σκανδιναβία (Trigger, 1996, σ.617).

⁶⁴ Αντιμετώπιζε την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού μέσα από τεχνολογικά στάδια.

⁶⁵ Όρο που ανέπτυξε πρώτος ο γερμανός εθνολόγος και γεωγράφος *Friedrich Ratzel*, (1882). Η έννοια της «*πολιτιστικής ομάδας*» έστρεψε την προσοχή στις ιδιαιτερότητες με τις οποίες εμφανίζεται ο πολιτισμός σε διαφορετικές περιοχές (η πολιτιστική αλλαγή ωστόσο άρχισε να ταυτίζεται με την εθνική αλλαγή, γεγονός που εγκυμονούσε κινδύνους).

⁶⁶ Αναπτύχθηκε περί τα μέσα της 2^{ης} δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα, (με κύριο εκφραστή της τον *V.G. Childe*). Βασίστηκε στις έννοιες της εξέλιξης και της προόδου στην ανθρώπινη ιστορία, ενώ έθεσε ως στόχο όχι μόνο τη συστηματική καταγραφή του υλικού, αλλά την *ερμηνεία* των πολιτιστικών φαινομένων, τα οποία εκλαμβάνει ως αποτέλεσμα ιδιαίτερων συγκυριών, μοναδικών στην εκδήλωσή τους. Συνεπώς δε μελετάει την πολιτισμό ως ενιαίο σύνολο, αλλά τους αρχαιολογικούς πολιτισμούς ή τις «πολιτιστικές ομάδες» και χρησιμοποίησε ερμηνευτικά πρότυπα όπως τα πρότυπα μεταφοράς πολιτισμού («διασπορά των ιδεών», εμπόριο, μετανάστευση κ.τ.λ.) και η «κανονιστική αντίληψη».

ενώ από τα 1920' αποτέλεσε αντικείμενο ενδιαφέροντος η χρήση των υλικών καταλοίπων ως εργαλεία για την *ανασύνθεση* και *αναπαράσταση* παρελθόντων πολιτισμών (Hawkes, Piggott, Clark). Η αρχαιολογία συνέχισε, καθ' όλον τον 20^ο αιώνα, την πορεία της προς ολοένα και πιο επιστημονικές κατευθύνσεις, προσπαθώντας να οικοδομήσει μια *συγκροτημένη μέθοδο και θεωρία με εξηγητική δύναμη στα τεκμήρια και τα φαινόμενα*, με κορύφωση τις δεκαετίες του 1960 και των αρχών του '70 και την εμφάνιση της «*Νέας Αρχαιολογίας*» (κατά το πρότυπο άλλων επιστημονικών κλάδων και σε αντιπαράβολή με την «*παραδοσιακή αρχαιολογία*»), με έντονο επιστημονικό προσανατολισμό, για να περάσουμε στη «*σύγχρονη αρχαιολογία*» των επόμενων δεκαετιών – και η συνέχεια αναμένεται... Τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα αναπτύχθηκαν πολλοί νέοι κλάδοι της αρχαιολογίας, με κυριότερους την «*περιβαλλοντική αρχαιολογία*» (με στόχο την αναπαράσταση του αρχαίου περιβάλλοντος και τη μελέτη της επίδρασής του στις αρχαίες κοινωνίες), την «*σωστική αρχαιολογία*» (με στόχο τη διάσωση των υλικών καταλοίπων του παρελθόντος), την «*αρχαιολογία τοπίου*» (ασχολείται με τη μελέτη της θέσης, της τοπογραφίας και των αρχαιολογικών τοποθεσιών) και την «*αρχαιολογία αστικών συνόλων*» (αναφέρεται στα μεγάλα αστικά κέντρα της αρχαιότητας).

Η πορεία, λοιπόν, προς την «*επιστημονικοποίηση*» και «*συστηματοποίηση*» του χαρακτήρα της αρχαιολογίας, ήταν παράλληλη με τη συναίσθηση της ανάγκης θεωρητικής θεμελίωσης της αρχαιολογικής μεθόδου⁶⁷ με στόχο τη *δυνατότητα στήριξης ολοκληρωμένων αποπειρών ερμηνείας στα δεδομένα*. Η αρχαιολογία, έτσι, πέρασε σε αυτό που για άλλους αποτελεί τη φάση της ενηλικίωσής της⁶⁸, κατά άλλους τη νηπιακή της ηλικία⁶⁹ και που χαρακτηρίζεται από αυτήν ακριβώς την τάση επιδίωξης ιδεολογικής και θεωρητικής τεκμηρίωσής της, η οποία έφερε στο

⁶⁷ Η *αρχαιολογική μέθοδος* εμπερικλείει το σύνολο των *τεχνικών* που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται για την *ανάλυση* της μαρτυρίας και συνιστούν το κεντρικό σημείο της αρχαιολογικής *έρευνας* και η οποία πραγματώνεται - για την σύγχρονη αρχαιολογία - μέσω της *παρατήρησης* και στη συνέχεια της *περιγραφής* και *ταξινόμησης* των τεκμηρίων, τον *καθορισμό* της λειτουργίας τους και τέλος τον *προσδιορισμό* (Κωτσάκης, 1986, σσ.52-53.) της διαδικασίας ανάπτυξης του ανθρώπινου πολιτισμού. Μία δεδομένη μέθοδος, εκφράζει και αντιπροσωπεύει ένα συγκεκριμένο αρχαιολογικό «*σχήμα*» και προτείνει την εφαρμογή συγκεκριμένης *συλλογιστικής - λογικής* για την ερμηνεία της μαρτυρίας, που βασίζεται σε διάφορα *σημεία* που αποτελούν και τα χαρακτηριστικά της μεθόδου, τα *ερμηνευτικά πρότυπα*.

⁶⁸ Julian, 1995, σ.359 και Τουλούμης, 1999, σ.11.

⁶⁹ Trigger, 1996, σ.615.

προσκήνιο πληθώρα θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, στα πλαίσια της αναζήτησης μιας θεωρίας που θα υποστήριζε την έρευνα. Ως αποτέλεσμα στέκουν οι διάφορες τάσεις, προσανατολισμοί, τα *σχήματα* της αρχαιολογίας (αναφερόμαστε πλέον στη σύγχρονη αρχαιολογία), τα οποία στηρίζονται σε μια δεδομένη κάθε φορά μέθοδο και που αναπτύχθηκαν ακριβώς με σκοπό να επιχειρήσουν να προσεγγίσουν *το πρόβλημα της ερμηνείας* – γεγονός που στην πορεία ανακίνησε θέμα περί ενότητας ή μη αρχαιολογικής μεθόδου και σχολής⁷⁰, ενώ, αναλόγως με τις περαιτέρω προεκτάσεις που δίδονται μέσα στο κάθε θεωρητικό αρχαιολογικό σχήμα, η ίδια αντιμετωπίζεται ως κοινωνική⁷¹, ή ανθρωπολογική⁷², ή ιστορική⁷³ επιστήμη, ή όπως αλλιώς.

Συνεπώς, στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας σε διεθνή κλίμακα καθορισμού της επιστήμης της αρχαιολογίας, τα όρια, η λειτουργία, ο σκοπός και ο τρόπος της αρχαιολογίας τέθηκαν –και τίθενται– συχνά υπό επαναπροσδιορισμό, ανακινώντας διαρκώς καινούρια θέματα. Το ουσιαστικό όμως είναι η αντίστοιχη πορεία και εξέλιξη στον προσδιορισμό του στόχου της αρχαιολογίας, που από το στάδιο της αρχικής καταγραφής στο χώρο και το χρόνο και τη μελέτη της τυπολογικής εξέλιξης των ανθρώπινων δημιουργημάτων, διευρύνθηκε (και αφού πρώτα το πλούσιο υλικό έπρεπε να οργανωθεί και να συστηματοποιηθεί) στον ουσιαστικότερο ρόλο της ερμηνείας των καταλοίπων, και κατ' επέκταση της πολιτιστικής διαδικασίας⁷⁴, του πολιτιστικού φαινομένου, δηλαδή την ερμηνεία και ανασύσταση του παρελθόντος και των δομών του (αν και αρκετοί σύγχρονοι θεωρητικοί αρχαιολόγοι καταδεικνύουν, ότι πολύς λόγος γίνεται για το «πώς» και λιγότερος για το «τι» και «γιατί», υποστηρίζοντας ότι το ενδιαφέρον για τη σύγχρονη αρχαιολογία εστιάζεται στην *εγκυρότητα* της ερμηνείας και της αναπαράστασης⁷⁵). Επιπλέον, οι έννοιες «*θεωρία*»,

⁷⁰ Κωτσάκης, 1986, σ.53, Yoffee & Sherratt, 1993, σ.1, Trigger Bruce G., 1996, σ.615.

⁷¹ Julian Thomas, 1995, σ.347 κ.εξ., Yoffee & Sherratt, 1993, σ.8,

⁷² Όπως η Νέα Αρχαιολογία υποστήριζε (βλ. σχετικά: Binford, 1981), Τουλούμης, 1999, σ.15,

⁷³ Piggott, 1959, Embree, 1987, σ.75 κ.εξ.

⁷⁴ Ο Trigger (1978) χαρακτηριστικά ορίζει ως στόχο της αρχαιολογίας την αναπαράσταση, ανοικοδόμηση της πολιτισμικής ιστορίας και των προϊστορικών πολιτισμικών μοντέλων καθώς και την ερμηνεία της πολιτισμικής διαδικασίας.

⁷⁵ Stone, 1997, σσ.24, 37 και Julian, 1995, σ.348.

«μέθοδος», «πρακτική», «αναπαράσταση»⁷⁶ διαχωρίστηκαν πλέον σαφώς. Επομένως, για την επιστημονική αρχαιολογία το κύριο ζητημένο δεν είναι η «ανακάλυψη», αλλά, όπως συμβαίνει σε κάθε οργανωμένη δραστηριότητα, εστιάζεται στη μελέτη της πραγματικότητας, που στη δεδομένη περίπτωση είναι τα κατάλοιπα της ανθρώπινης δραστηριότητας (κάτι που οι πανεπιστημιακές ιστοσελίδες κάνουν σαφές, όπως χαρακτηριστικά σε κείμενο του δικτυακού τόπου του Department of Archaeological Sciences, University of Bradford: *An Introduction to Archaeology*⁷⁷). Επιπλέον, η αρχαιολογική μέθοδος με την επέκτασή της σε προβλήματα ερμηνείας, δανείστηκε μεθόδους από τις φυσικές επιστήμες (που εισηγήθηκε η Νέα Αρχαιολογία), για να διευρύνει αργότερα (με τη μεταδιαδικαστική αρχαιολογία) το πεδίο της και στις κοινωνικές επιστήμες, ενδεδυμένη πλέον πλήρως το επιστημονικό της ένδυμα.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τους όρους που αναπτύσσονται στη συνέχεια, μια σύντομη επισκόπηση των κυριότερων ρευμάτων στην σύγχρονη αρχαιολογία, όπως ορίζονται στα σύγχρονα αρχαιολογικά λεξικά είναι η εξής⁷⁸:

Νέα Αρχαιολογία: (*New Archaeology*) Θεώρηση της Αρχαιολογίας που εμφανίστηκε κατά τη δεκαετία του 1960. Ως στόχο θέτει, όχι πλέον την περιγραφή, αλλά την ερμηνεία, την εξήγηση του αρχαιολογικού υλικού, με παράλληλη χρήση μεθόδων παραγωγικού συλλογισμού προερχόμενων από τις φυσικές επιστήμες, για λεπτομερέστερη εξέταση των υποθέσεων. Αντιμετωπίζει το παρελθόν ως ιστορική διαδικασία και επαναπροσδιορίζει την αρχαιολογία ως ανθρωπολογική επιστήμη.

Διαδικαστική Αρχαιολογία: (*Processual Archaeology*) Θεώρηση της αρχαιολογίας, που εκφράζεται από τη Νέα Αρχαιολογία και η οποία προσπαθεί να συλλάβει τις διαδικασίες της πολιτισμικής αλλαγής εξετάζοντας και τονίζοντας τη δυναμική

⁷⁶ Σε σύνοψη θα μπορούσε να ειπωθεί ότι αν δεκαετίες του '60 και '70 (με την Νέα Αρχαιολογία) έφεραν στο προσκήνιο το θέμα της «επιστημονικής αθωότητας» του κλάδου της αρχαιολογίας, η δεκαετία του '80 (και η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία) είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια της «πολιτικής αθωότητάς» της (Hamilakis & Yalouri, 1996, 117-129).

⁷⁷ Οι παραπομπές αναφέρονται στα σχετικά χωρία των αντίστοιχων δικτυακών τόπων των τμημάτων των πανεπιστημίων, οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις των οποίων, χάριν οικονομίας, παρατίθενται συνολικά στη βιβλιογραφία. Όπου υπάρχει απευθείας σύνδεσμος για σχετικό χωρίο παρατίθεται η διεύθυνση για άμεση διευκόλυνση.

(Ετσι εδώ: <http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/depart/ugrad/handb/introarch.html>)

⁷⁸ Βλ. Καραλή, 1998 και Champion, 1980.

σχέση της κοινωνικής και οικονομικής πλευράς του πολιτισμού με το περιβάλλον. Η προσέγγιση επικεντρώνεται, όχι στην ιστορική τεκμηρίωση του φαινομένου, αλλά την ερμηνεία του και σκοπός της είναι η διατύπωση αρχαιολογικών προτάσεων με γενική ισχύ (νόμων). Για την επίτευξη αυτού του στόχου υιοθετεί μεθόδους των θετικών επιστημών: πρόβλημα, υπόθεση, πείραμα – παρατήρηση, εξέταση υποθέσεων, διατύπωση συμπερασμάτων (παραγωγική λογική). Επίσης, στα πλαίσια των ερμηνευτικών προτύπων, εκτός του σημείου της «δυναμικής» των φαινομένων⁷⁹, εισάγονται η μελέτη παραγόντων με οικολογική – περιβαλλοντική κατεύθυνση με στόχο την αποκατάσταση της σχέσης ανθρώπου - φυσικού περιβάλλοντος («πολιτιστική οικολογία», που εκφράστηκε κυρίως από τους θεωρητικούς της σχολής του Cambridge)⁸⁰, και η «συστημική προσέγγιση»⁸¹, που εφαρμόζει τη «θεωρία των συστημάτων» της επιστήμης της Κυβερνητικής, άμεσα συνδεδεμένη με τη «λειτουργική θεωρία»⁸² που σχετίζεται με το «λειτουργισμό» όπως διατυπώθηκε στην ανθρωπολογική έρευνα.

Μεταδιαδικαστική: (*Postprocessual Archaeology*) Αρχαιολογική σχολή που εμφανίστηκε στη δεκαετία του 1980'. Επισημαίνοντας τον ενεργητικό ρόλο του υλικού πολιτισμού υποστηρίζει ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά πρέπει να γίνει κατανοητή στα πλαίσια του κάθε πολιτισμού και δεν μπορεί να εξηγηθεί μόνο με βάση τους οικολογικούς παράγοντες, ενώ πρεσβεύει ότι ο πολιτισμός πρέπει να εξηγηθεί ως σύνολο συμβόλων με νόημα (αποκτά συμβολική σημασία ως

⁷⁹ Υποστηρίζοντας το μοντέλο της διαδικασίας (ως διαδικασία νοείται μια σειρά αιτιών και αποτελεσμάτων που αναπτύσσονται στο χρόνο με καθορισμένη σειρά), αντιμετωπίζει το παρελθόν ως ιστορική διαδικασία (εμπεριέχοντας έτσι και το μοντέλο της πολιτιστικής-ιστορικής προσέγγισης) και αναζητά τον τρόπο με τον οποίο ο μηχανισμός των δυναμικών διαδικασιών συνδέεται με τις πολιτιστικές μεταβλητές μέσα από αιτιατές σχέσεις.

⁸⁰ Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, οι άνθρωποι πολιτισμοί αποτελούν μέρος του ευρύτερου οικολογικού συστήματος και συνεπώς τα ανθρώπινα πολιτιστικά σύνολα βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση και αλληλεπίδραση με τα υποσυστήματα του φυσικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε η ανθρώπινη δραστηριότητα να μπορεί να ερμηνευτεί ως διαδικασία προσαρμογής σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα, τα οποία η αρχαιολογική ανάλυση καλείται να προσδιορίσει. Για την επίτευξη αυτού του στόχου δανείζεται μεθόδους από άλλες επιστήμες, τη βιολογία, τη γεωγραφία, την ηθολογία κ.λ.π.

⁸¹ Σύμφωνα με αυτήν, ο πολιτισμός ή η προς μελέτη κοινωνία νοούνται ως ένα ευρύτερο σύνολο υποσυστημάτων, η αλληλεπίδραση των οποίων εξασφαλίζει και ασυνεπώς επηρεάζει την ισορροπία αυτού.

⁸² Θεωρία που υποστηρίζει και τεκμηριώνει τη διαφορετική λειτουργία των αρχαίων αντικειμένων μέσα στο κοινωνικό σύστημα (τεχνημικά, κοινωνικοτεχνικά, ιδεοτεχνικά).

αποτελεσμα ηθελημένων ενεργειών), το οποίο ποικίλει ανάλογα με το χωροχρονικό περιβάλλον (context) και την ιδιαίτερη ιστορία των τεχνέργων και των ανθρώπων που τα χρησιμοποιούν.

Αφού η θεωρητική διαμάχη έθεσε τις βάσεις για την ανάπτυξη της επιστημονικής αρχαιολογίας και αφού αυτή ποικιλοτρόπως προσδιορίστηκε, το επόμενο ζήτημα που απασχόλησε την αρχαιολογική θεωρητική σκέψη, ήταν το *αν και κατά πόσο η αρχαιολογία είναι επιστήμη*⁸³. Από τη στιγμή που ο Sir John Lubbock στα 1860 αναφώνουσε (για την προϊστορία) πως «*μια νέα επιστήμη γεννήθηκε ανάμεσά μας*», πολλές ανακατατάξεις και επανατοποθετήσεις ακολούθησαν, το ζήτημα έλαχε ποικίλων τοποθετήσεων. Οι μελετητές τοποθετούνται αρνητικά ή θετικά ως προς την παραπάνω πρόταση, ανάλογα με την εφαρμογή και την αποδοχή, ή μη, των χαρακτηριστικών που διαμορφώνουν τον ορισμό της «επιστήμης» (*ως επιστήμη ορίζεται το σύνολο συστηματικών και επαληθεύσιμων γνώσεων*⁸⁴, καθώς και η έρευνα αυστηρώς καθορισμένων πεδίων του επιστητού με συγκεκριμένες και ορθολογικές μεθόδους)⁸⁵ στο σώμα των δεδομένων της αρχαιολογίας, με κύριο γνώμονα το κατά πόσο αυτό πόσο μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής ανάλυσης⁸⁶. Ένα άλλο βασικό σημείο που θίγεται είναι, καθώς η αρχαιολογία δανείζεται έννοιες, τεχνικές και μεθόδους από άλλους κλάδους, *κατά πόσο η ίδια αποτελεί επιστήμη, αν μπορεί να συγκαταλεχθεί μεταξύ των επιστημονικών κλάδων*⁸⁷, γεγονός που έθεσε υπό αμφισβήτηση και τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα της αρχαιολογίας, ανακινώντας το ερώτημα αν αποτελεί ή όχι ακαδημαϊκό κλάδο, ενώ συγχρόνως τέθηκε το ζήτημα αν

⁸³ Κάνοντας ένα τολμηρό λεκτικό παιχνίδι, θα μπορούσε να ειπωθεί, ερμηνεύοντας κατά γράμμα τον όρο, ότι η ουσία κάθε επιστήμης βρίσκεται στην αρχαιολογία της.

⁸⁴ Εμπεριέχεται η έννοια της εφαρμογής κοινά αποδεκτής μεθόδου και η δυνατότητα ελέγχου των πορισμάτων της.

⁸⁵ Μπαμπινιώτης, Γ., 1998. *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.: σ.662

⁸⁶ Κωτσάκης, 1986, σσ.53-54.

⁸⁷ Σε μεγάλο βαθμό, η διαφορά προκύπτει από την υιοθέτηση μίας εκ των διαφορετικών προσεγγίσεων του ορισμού της ταυτότητας του ακαδημαϊκού κλάδου, σύμφωνα με τις οποίες, η πιθανή γνώση κατανέμεται σε αυστηρώς οροθετημένους και περιχαρακωμένους ακαδημαϊκούς κλάδους ή αντιθέτως, καθώς η παραγωγή γνώσης είναι μια κοινωνική διαδικασία, χωρίς συνεπώς να υπάρχει προαποφασισμένο και προκαθορισμένο πεδίο γνώσης, κάθε κλάδος είναι αυτοπροσδιοριζόμενος – έτσι, αντιστοίχως, και η αρχαιολογία σύμφωνα με την έκαστη άποψη δύναται ή όχι να συνδιαλεχθεί με άλλα πεδία γνώσης, άλλους κλάδους. (βλ. σχετικά, Julian, 1995, σσ.344-345).

πρέπει να μιλάμε για επιστημονική αρχαιολογία ή αρχαιολογική επιστήμη και αν αυτή είναι απλά ένα σύνολο τεχνικών ή μια τελείως διαφορετική προσέγγιση και σύνολο μεθοδολογιών⁸⁸. Η απάντηση ήρθε από διάφορα πάλι μέτωπα βρίσκοντας αντιπαρατιθέμενους υποστηρικτές: αφενός εκείνους που διατρανώνουν ότι η αρχαιολογία αποτελεί πραγματικό, αυτόνομο κλάδο⁸⁹ και αφετέρου εκείνους που υποστηρίζουν ότι η χρήση επιστημονικών μεθόδων δεν αναγάγει την αρχαιολογία σε επιστήμη, ενώ γίνεται λόγος για υποκλάδο, την αρχαιολογική επιστήμη⁹⁰. Αντίστοιχα, μελετητές στέκουν στο ένα άκρο υποστηρίζοντας πως είναι θεμιτός και γόνιμος ο διάλογος της αρχαιολογίας με άλλους κλάδους επιστημών⁹¹, προκειμένου να δανειστεί και να ανακατασκευάσει ή να προσαρμόσει θεωρητικά μοντέλα, και το άλλο άκρο που αφήνει να εννοηθεί ότι κάτι τέτοιο εγκυμονεί κινδύνους καθώς πιθανώς λειτουργεί αποπροσανατολιστικά, ενώ υποδηλώνει ότι η πραγματική θεωρία βρίσκεται σε άλλους κλάδους και η αρχαιολογία απλά δανείζεται και υιοθετεί θεωρητικά μοντέλα⁹². Βέβαια, η πλευρά αυτή του ερωτήματος δεν είναι ανεξάρτητη από τη διαμάχη ανάμεσα στις *θεωρητικές και φυσικές και θετικές επιστήμες*, καθώς η ακαδημαϊκή οργάνωση και δομή αρνούνταν συστηματικά τη χρήση του όρου «επιστήμες» για τις θεωρητικές σπουδές, κυρίως τις κοινωνικές, στο ακαδημαϊκό πρόγραμμα, σε αντιπαραβολή με τις θετικές και φυσικές επιστήμες⁹³. Έτσι, το επόμενο ζήτημα που προέκυψε ήταν αφού είναι επιστημονικός κλάδος, τότε *πού εντάσσεται*, κυρίως όσον αφορά αυτόν ακριβώς (στην αγγλοαμερικανική κυρίως εκπαιδευτική θεωρητική σκέψη) τον διαχωρισμό ανάμεσα στις θεωρητικές και θετικές επιστήμες. Από πολύ νωρίς άρχισε να διαφαίνεται η έριδα στο πεδίο προσδιορισμού της αρχαιολογικής επιστημονικής ταυτότητας και στις πιο στέρεες αναγγελίες: «...από αυτές τις αρχές ωρίμασε η αρχαιολογία, όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, και μολονότι ακόμη εντάσσεται στις θεωρητικές σπουδές (*Arts*) βρίσκεται πολύ κοντά στο να αποτελέσει επιστήμη (*science*). Πράγματι σε μερικά πανεπιστήμια μπορεί να μελετηθεί σε οποιαδήποτε από τις δύο...»⁹⁴. Απολύτως κατατοπιστική στο ερώτημα

⁸⁸ Ucko, 1987, σ.23.

⁸⁹ Piggott, 1959.

⁹⁰ Greene, 1983, σ.130.

⁹¹ Ενδεικτικά: Julian, 1995, σσ.344-346, Θεοχάρης, 1993 σσ.13-14.

⁹² Ενδεικτικά: Yoffee & Sherratt, 1993, σ.3 κ.εξ.

⁹³ Βλ. σχετικά, Embree, 1987, σσ.75-78.

⁹⁴ Pyddoke, 1964, σ.9.

αν η αρχαιολογία αποτελεί επιστήμη ή θεωρητική σπουδή (*science or art*, κατά το αγγλοσαξονικό σύστημα), είναι η απάντηση που αποδίδεται στον Sir Mortimer Wheeler: «*τίποτα από τα δύο, είναι μια βεντέτα*»⁹⁵. Αλλά και εδώ οι μελετητές παίρνουν διάφορες θέσεις ταξινομώντας τις αρχαιολογικές σπουδές είτε στις ιστορικές επιστήμες, είτε στις κοινωνικές, είτε στις ανθρωπολογικές και όπου αλλού, θυμίζοντας και μια άλλη έντονη αντιπαράθεση σχετικά με το ποια είναι η σχέση της αρχαιολογίας με την ιστορία, αν πρόκειται για δύο εντελώς ξεχωριστά αντικείμενα, που απλώς συνεργάζονται ή αν η αρχαιολογία αποτελεί επικουρική επιστήμη της ιστορίας⁹⁶.

Και ενόσω όλες αυτές οι αμλετικές αναζητήσεις, οι οποίες σχετίζονται και προκύπτουν από τις ειδικές συνθήκες που έχουν διαμορφώσει το χώρο της θεωρητικής αρχαιολογίας, βρίσκονταν σε έξαρση, το νέο ζήτημα που απασχόλησε την αρχαιολογία, ή πιο σωστά τους θεωρητικούς της αρχαιολογίας –όπως αυτοί διαχωρίζονται από τους «παραδοσιακούς» αρχαιολόγους, τους μη-θεωρητικούς (atheoretical), όπως χαρακτηρίζονται⁹⁷– ήταν ο επαναπροσδιορισμός του αντικείμενου της αρχαιολογίας αυτή τη φορά στις χρονικές διαστάσεις του. Εφόσον αφορά τη μελέτη των καταλοίπων του παρελθόντος, *τι ορίζεται ως παρελθόν και πώς οριοθετείται*, πώς προσδιορίζεται η έννοια του χρόνου σε σχέση με την αρχαιολογική διαδικασία. Με άλλα λόγια, ένα ακόμα από τα βασικά σημεία που προέκυψαν από τις θεωρητικές συζητήσεις στις δεκαετίες του 1970' και '80 είναι το αν η αρχαιολογία αφορά και το παρόν ή μόνον το παρελθόν, ποιο το χωροχρονικό πλαίσιο του παρελθόντος και οι προεκτάσεις του στο παρόν. Αρχή του συλλογισμού αποτέλεσε ο προβληματισμός γύρω από την έννοια του χρόνου και κατά πόσο αυτός διαχωρίζεται σε αυτόνομες, στέρεα οροθετημένες ενότητες, σε παρελθόν, παρόν και μέλλον ή αντιθέτως αποτελεί ένα ενιαίο σχήμα στα πλαίσια του οποίου οι τρεις ενότητες εμπλέκονται, προεκτείνονται η μία στην άλλη. Κατά όμοιο τρόπο αναπτύχθηκαν οι δύο αντικρουόμενες απόψεις, μεταφράζοντας τον προβληματισμό στην αρχαιολογική δραστηριότητα, με εκείνους στη μια πλευρά που ενστερνίζονται την παραδοσιακή εκδοχή ότι από τη στιγμή που ένα γεγονός έχει συντελεστεί αποτελεί παρελθόν, υποστηρίζοντας πως τα όρια της αρχαιολογίας περικλείουν τα πάντα εκτός από το

⁹⁵ Shanks, 1992, σ.2.

⁹⁶ Pyddoke, 1964 σσ.10-16, Κωτσάκης, 1986, σσ. 52-53, Embree, 1987, σσ.75-76.

⁹⁷ Julian, 1995, σ.349.

παρόν⁹⁸ και εκείνους που αντιπροσωπεύουν μια πιο σύγχρονη τάση που θέλει το παρελθόν να έχει προεκτάσεις στο παρόν και συνεπώς η αρχαιολογία αφορά τόσο το παρελθόν όσο και το παρόν,⁹⁹ στα πλαίσια της αδιάσπαστης ενότητας, της συνέχειας του χρόνου, αλλά και της επίδρασης – συνέπειας του πρώτου στο δεύτερο. Το σχήμα αυτό της συλλογιστικής στην πλήρη ανάπτυξή του (με όλες τις θεωρητικές προεκτάσεις) διατυπώθηκε παραστατικά στην πρόταση που προσωποποιώντας το παρελθόν και ως μονάδα το τοποθετεί σε σχέση με την υπαρξιακή ολότητα, όπου συγκρινόμενο με άλλη μονάδα (το παρόν) ανάλογα αντιμετωπίζεται ως «Άλλο», ως «Ίδιο» ή ως «Ανάλογο»¹⁰⁰. Και επίσης, σε συνάρτηση με την καθολική πορεία του ερμηνευτικού προβλήματος, γίνεται ξεκάθαρα πλέον λόγος για διαφορετικές «*όψεις του παρελθόντος*». Και φυσικά, ως προέκταση και φυσικό επακόλουθο των προηγούμενων αναζητήσεων έμελλε να ακολουθήσει ο προσδιορισμός και η επισήμανση του επιμορφωτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα της αρχαιολογίας, η συζήτηση γύρω από την εκπαιδευτική και παιδαγωγική αξία των σπουδών στον κλάδο της αρχαιολογίας. Το βασικό σημείο που καταδεικνύεται μεταξύ λοιπών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, είναι η δυνατότητα εξάσκησης και όξυνσης της αντιληπτικής και κριτικής ικανότητας.

Η πορεία της αρχαιολογίας λοιπόν χαρακτηρίζεται από μεγάλες αλλαγές σε σύντομο χρονικό διάστημα, θεωρητικές αναζητήσεις και διεπιστημονική συμβολή. Σήμερα οι αρχαιολόγοι συνεργάζονται με επιστήμονες πολλών άλλων ειδικοτήτων (γεωφυσικούς, χημικούς, αρχιτέκτονες, τοπογράφους, ειδικούς ηλεκτρονικών προγραμμάτων κ.α.), ενώ οι εξελίξεις στο χώρο της τεχνολογίας και των υπολογιστών δεν ήταν δυνατό να αφήσουν ανεπηρέαστη την αρχαιολογία (ως έννοια, ως πράξη και ως παρουσίαση και διαχείριση του αποτελέσματος της πράξης). Αν και μια από τις «νεότερες» επιστήμες, η αρχαιολογία, παραμένει ένα εξαιρετικά συναρπαστικό αντικείμενο και με πολλές «εκπλήξεις» (ευελπιστούμε) για το μέλλον...

⁹⁸ Dark, 1995, σ.1.

⁹⁹ Julian, 1995, σσ. 354-359, Shanks, 1992, σ.3 αλλά και σσ.65-68. Μερικές από τις βασικές προτάσεις-επιχειρήματα στην άποψη αυτή είναι το νοητό σχήμα της επανάληψης της διαδικασίας, η χρήση του παρόντος στην υπηρεσία του παρελθόντος, η εφαρμογή των μαρτυριών του παρελθόντος ως εργαλεία του παρόντος (με τα οποία καλούμαστε να σχηματίσουμε κάτι καινούριο), η ενότητα των μονάδων του χρόνου (παρόν – παρελθόν – μέλλον) στη δομή της ανθρώπινης συνείδησης, το αδιάσπαστο του χρόνου, η συνέχεια της παρουσίας στο χρόνο και το χρόνο κ.τ.λ.

¹⁰⁰ Βλ. σχετικά, Julian, 1995, σ. 354 κ.εξ.

III. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ο τομέας αρχαιολογίας αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής οργάνωσης του πανεπιστημίου και ένα από τα γνωστικά αντικείμενα που καλύπτουν τα επιστημονικά πεδία, τα οποία και περιλαμβάνονται στα πλαίσια των πανεπιστημιακών προγραμμάτων. Αλλά και το πανεπιστήμιο δεν είναι ένα φαινόμενο αυθύπαρκτο, αλλά μια οργανωτική δομή στα πλαίσια ενός ευρύτερου εκπαιδευτικού συστήματος. Απαραίτητη λοιπόν προϋπόθεση για τη μελέτη και παρουσίαση ενός πανεπιστημιακού δικτυακού τόπου τομέα αρχαιολογίας αποτελεί καταρχάς η γνώση της λειτουργίας και δομής του πανεπιστημίου και συνεπώς του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας όπου ανήκει. Έτσι επιχειρείται μια σύντομη παρουσίαση του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ταυτόχρονη αποτίμηση της παρουσίας του αρχαιολογικού τομέα των πανεπιστημίων στο WWW, ανά χώρα, για μια πλήρη εικόνα και για πιο εύκολες συγκρίσεις.

1. Σύντομο ιστορικό σημείωμα

Ο όρος «τριτοβάθμια εκπαίδευση» που καθιερώθηκε από την UNESCO¹⁰¹ περιλαμβάνει όλη τη μετά το 18^ο έτος παιδεία. Ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται από την Ενωμένη Ευρώπη στην τράπεζα δεδομένων για εκπαιδευτικά θέματα *EYPYΔΙΚΗ* (*EURYDICE*), έχοντας ως κύριο χαρακτηριστικό την υποχρεωτική απόκτηση Απολυτηρίου από Σχολείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Λύκειο ή ισόβαθμο) για την εισαγωγή σε Ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στον Αγγλοσαξονικό χώρο και στις χώρες που εφαρμόζουν το αντίστοιχο σύστημα παιδείας δεν υπάρχουν χωριστοί όροι «Ανώτατη» και «Ανώτερη» Εκπαίδευση, καθώς η δεύτερη έχει ενσωματωθεί στη βαθμίδα της Ανωτάτης Εκπαίδευσης. Η τάση αυτή τείνει να κυριαρχήσει και στις λοιπές χώρες της Ενωμένης Ευρώπης, όπου ο διαχωρισμός εξακολουθεί να υφίσταται, αλλά τα όρια τείνουν να καταργηθούν, όπου δεν έχει υπάρξει πλήρης ενσωμάτωση.

Σαν σύντομο ιστορικό σημείωμα θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα πανεπιστήμια

¹⁰¹ *United Nations Educational Scientific and Cultural Organization* (Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό).

εμφανίστηκαν τον 11^ο – 12^ο αιώνα, όταν οι δυτικοί ήρθαν σε επικοινωνία με τους Βυζαντινούς και τους Άραβες. Η πρώτη σχολή που ιδρύθηκε ήταν η σχολή Νομικής της Βολωνίας, το 1119 και η Ιατρική του Σαλέρνο. Πρώτο πανεπιστήμιο θεωρείται των Παρισίων, που ιδρύθηκε το 1200 και πήρε το όνομα Σορβόννη από τον δωρητή του κτιρίου Ροβέρτο Ρομπέρ ντε Σορμπόν, ενώ της Οξφόρδης το 1206 και της Νεάπολης το 1224¹⁰². Ο όρος «*πανεπιστήμιο*» χρησιμοποιήθηκε για να χαρακτηρίσει τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (τα οποία παλαιότερα είχαν διάφορες ονομασίες, όπως φιλοσοφικές σχολές της Αλεξάνδρειας, διάφορες σχολές της Δυτικής Ευρώπης, πανδιδακτήριο της Κωνσταντινούπολης και άλλα) που οργανώθηκαν με άδεια του πάπα και είχαν ως στόχο τη συστηματική διδασκαλία και ανάπτυξη των επιστημών. Αποτελεί δάνειο από το λατινικό *universitas* και χρησιμοποιήθηκε για να δηλώσει την καθολικότητα της γνώσης, το σύνολο των επιστημών. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε αρχικά για να δηλώσει *συντεχνία (universitas) διδασκόντων και διδασκομένων (universitas magistrorum et scholarium)*, για να καταλήξει στο *universitas literarum*, πανδιδακτήριο των επιστημών. Τον ελληνικό όρο «*πανεπιστήμιο*» εισήγαγε αλλά και δημιούργησε το 1810 ο Αδαμάντιος Κοραής, προκειμένου να αποδοθεί ο αντίστοιχος ξένος όρος.

Ο παραδοσιακός ακαδημαϊκός διαχωρισμός των επιστημών, έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα και την κλασική Ελλάδα, όπου η διαίρεση των επιστημών (*μαθήματα*) ανιχνεύεται ήδη στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, για να αποκρυσταλλωθεί στο σύστημα των *Επτά Τεχνών* (που υιοθέτησε και η Ρώμη), τις *Επτά Ελευθέριας Τέχνης*, κατά μετάφραση του αλεξανδρινού όρου *Artes Liberales*, (τους τρόπους, δηλαδή, μόρφωσης που προορίζονταν για τον ελεύθερο πολίτη, σε αντιπαράθεση με τις *Artes Illiberales* που προορίζονταν για εργασία). Ο Λατίνος *Anicius Manlius Severinus Boethius* (480-524 μ.Χ.) διαχώρισε το ενιαίο σύνολό τους στο *Trivium* ή *Artes Triviales*, που περιλάμβανε τα *Studia Humaniora* ή *Artes Sermocinales* (Γραμματική, Ρητορική και Διαλεκτική) και το *Quadrivium* ή *Artes Quadriviales*, με τα *Studia Reales* ή *physicae*, θεωρητικά κατά τον Πυθαγόρα (Αριθμητική, Γεωμετρία, Αστρονομία και Μουσική). Η παιδεία αυτή διαδόθηκε με τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Οι όροι διατηρούνται ως σήμερα στα Δυτικά πανεπιστήμια και κολέγια (*Liberal Education, Faculty of Arts Master of Arts* και τα λοιπά), ενώ απόηχός του σχήματος διασώζεται στο σύγχρονο διαχωρισμό ανάμεσα σε

¹⁰² βλ. Δενδρινού-Αντωνάκη, 1982.

«θεωρητικές επιστήμες» (που περιλαμβάνουν τις ανθρωπιστικές σπουδές, όπως φιλοσοφία, φιλολογία, ιστορία, γλωσσολογία, και λοιπές συναφείς επιστήμες, και τις κοινωνικές σπουδές, όπως νομικές, πολιτικές, οικονομικές, κοινωνιολογικές, κ.ά.) και τις «θετικές επιστήμες».

Κατά το μεσαίωνα διατηρήθηκε και κυριάρχησε το σχήμα των σπουδών των *Επτά Τεχνών* στις Καθεδρικές Σχολές, ενώ προστέθηκε και ο τομέας της *Θεολογίας*, όπως επίσης και στο Βυζάντιο. Οι επόπτες των Καθεδρικών Σχολών είχαν τους τίτλους *Magister*, *Scholaster* και *Rector*. Οι εκπαιδευτικοί και οι απόφοιτοι διακρίνονταν (ανάλογα με τον τίτλο διάκονος, ιερέας και επίσκοπος) σε τρεις βαθμίδες: *Bakkalaureus* (από το *Bakkalaria*, που σημαίνει κτήμα ευγενούς, όπου και μαθήτευαν οι υποψήφιοι ευγενείς) *Magister* και *Doctor*. Οι τίτλοι διατηρούνται έως σήμερα ως τίτλοι των τριών πανεπιστημιακών διπλωμάτων (αντίστοιχα έγιναν για τη Γαλλία: *Baccalauréat*, *Lizentiat* και *Doctorat*).

Έτσι, κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα οι επιστήμες που υπήρχαν στα πανεπιστήμια και που αποτελούσαν τις αντίστοιχες σχολές ήταν τέσσερις: της *Θεολογίας*, της *Νομικής*, της *Ιατρικής* και των *Γραμμάτων* (των *Artium*) που εξελίχθηκε στη *Φιλοσοφική Σχολή*. Στην αναγέννηση κυριάρχησε το κλασικό πνεύμα και στην εκπαίδευση, και τα πανεπιστήμια απέκτησαν κλασικό χαρακτήρα (έναντι του σχολαστικισμού¹⁰³ του μεσαίωνα), που διατηρήθηκε και στη συνέχεια, ενώ η εκπαίδευση πλουτίστηκε και με τα επιστημονικά μαθήματα. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα εισήχθησαν νέα επιστημονικά μαθήματα, η *Φυσική* και η *Χημεία*, που όμως αγωνίστηκαν για να περιληφθούν στο πρόγραμμα των πανεπιστημίων. Επίσης σχηματίστηκε η *Παιδαγωγική* επιστήμη, η οποία συμπεριλήφθηκε στη Φιλοσοφική σχολή των πανεπιστημίων. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα άρχισαν να αναπτύσσονται οι επιστήμες της *Αγωγής*, οι οποίες σταδιακά, καθώς αυξάνονταν, αποκόπηκαν από τη Φιλοσοφική σχολή όπου διδάσκονταν ως μάθημα και αποτέλεσαν ξεχωριστό κλάδο, περικλείοντας πολλές ειδικές επιστήμες (ψυχολογικές, φιλοσοφικές, κοινωνιολογικές, της παιδείας και άλλες). Τελευταίες διεκδίκησαν τη θέση τους στο καταστατικό του

103 Μέθοδος διδασκαλίας και έρευνας που επικράτησε στη δυτική Ευρώπη κατά τον μεσαίωνα για τη μελέτη της φιλοσοφίας και θεολογίας και χαρακτηρίζεται από τη σύνδεση του θρησκευτικού δόγματος με την πατερική φιλοσοφία και, αργότερα, με τον αριστοτελισμό.

πανεπιστημίου οι *Τεχνολογικές επιστήμες*. Το σύγχρονο πανεπιστήμιο ορίζεται από τον καταμερισμό των γνώσεων και των επιστημών σε τμήματα και τομείς. Ο βασικός διαχωρισμός περιλαμβάνει σε γενικές γραμμές τα εξής πεδία: ανθρωπιστικές, νομικές και κοινωνικές επιστήμες (θεωρητικές σπουδές), θετικές επιστήμες, επιστήμες υγείας, τεχνολογικές επιστήμες, επιστήμες οικονομίας και διοίκησης, τέχνες.

Στη σημερινή Ενωμένη Ευρώπη και δεδομένων των προοπτικών διεύρυνσης, η ανάγκη για ενοποίηση και στο χώρο της *εκπαίδευσης* προέκυψε επιτακτική. Μια από τις βασικές μέριμνες της Ενωμένης Ευρώπης αποτέλεσε η εκπαιδευτική συνεργασία ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης και νωρίς οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν στη δημιουργία ενός ιδανικού προτύπου ανώτατης εκπαίδευσης μέσα στα ευρωπαϊκά πλαίσια. Απώτερο στόχο αποτέλεσε η σταδιακή σύγκλιση των γενικών δομών των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης, έτσι ώστε να διαμορφωθεί ένα κοινό πλαίσιο διάρθρωσης και λειτουργίας τους, που θα διασφαλίζει τη «*συγκρισιμότητα*» και την «*αναγνωρισιμότητα*» των ιδιαίτερων στοιχείων και των χαρακτηριστικών τους. Για το σκοπό αυτό, συγκεντρώθηκαν στις 25/05/98 οι Υπουργοί Παιδείας της Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας και Ηνωμένου Βασιλείου στη Σορβόνη (Παρίσι) και υπέγραψαν κοινή διακήρυξη (*Διακήρυξη της Σορβόνης*) που απέβλεπε στη χάραξη μιας κοινής πολιτικής στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Το πανεπιστημιακό μοντέλο που προτάθηκε ακολουθούσε το γνωστό ως «*Αγγλοσαξονικό*» πρότυπο και αποτελείται από δύο κύκλους σπουδών: προπτυχιακός κύκλος με τριετή διάρκεια σπουδών και απόκτηση τίτλου σπουδών *Bachelor* (ο οποίος θα αναγνωρίζεται στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας σαν ικανό επαγγελματικό προσόν) και στη συνέχεια μεταπτυχιακός κύκλος με διετή φοίτηση για απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης *Master* και τριετή κατόπιν για απόκτηση διδακτορικού διπλώματος *Doctoral*. Παράλληλα συνιστάται η χρησιμοποίηση των «*credits*» ως μέσο πρόσθετης ευλυγισίας του συστήματος. Η διακήρυξη της Σορβόνης χαρακτηρίστηκε ως κίνηση ηγεμονικού χαρακτήρα (που αποσκοπούσε στη δημιουργία ενός Διευθυντηρίου που θα καθόριζε τις εξελίξεις στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης) και ελάχιστες ήταν οι χώρες που συμφώνησαν στο προτεινόμενο πρότυπο. Έναν χρόνο αργότερα, στις 19/06/99, στην Μπολόνια (Ιταλία) υπογράφηκε με τη συμμετοχή 29 Υπουργών Παιδείας (οι 15 από αυτούς ανήκαν στις χώρες της Ε.Ε.) μια νέα διακήρυξη (*Διακήρυξη της Μπολόνια*). Και πάλι υιοθετήθηκαν οι δυο κύκλοι σπουδών του με τη διαφορά ότι ο προπτυχιακός κύκλος θα έχει τουλάχιστον τριετή διάρκεια και ότι στο μεταπτυχιακό κύκλο η

απόκτηση *Bachelor* δε θα προϋποθέτει πάντα την απόκτηση *Master* – βέβαια η λήψη τίτλου σπουδών του πρώτου κύκλου θα αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Έτσι προτείνεται το αγγλοσαξονικό σύστημα της μορφής 3-5-8, δηλαδή τριετής (τουλάχιστον) προπτυχιακός κύκλος σπουδών (ο οποίος αποκτά επαγγελματική αυτονομία), διετής για το μεταπτυχιακό και ένας τριετής για το διδακτορικό. Επίσης επαναλαμβάνεται η χρησιμότητα του συστήματος των *credits*.

Το πρότυπο αυτό χαρακτηρίστηκε περισσότερο ευέλικτο από τα κεντροευρωπαϊκά συστήματα, ως προς την προσαρμογή του στις απαιτήσεις της αγοράς κυρίως των βιομηχανικά ανεπτυγμένων χωρών. Η *Αγγλία* ήταν η πρώτη χώρα που φρόντισε να προσαρμόσει τις σπουδές της στα νέα δεδομένα (μετατρέποντας από το 1992 τα *polytechnics* σε ανώτατα ιδρύματα). Ακολούθησε η *Γερμανία* (η οποία υιοθέτησε το νέο σύστημα σπουδών, το οποίο όμως λειτουργεί παράλληλα με το παλιό και εναπόκειται σε κάθε πανεπιστήμιο να αποφασίσει το σύστημα που θα ακολουθήσει) το 1998 με τα *Fachhochschulen*, η *Ιταλία* (το 1999) ενώ η *Γαλλία* βρίσκεται στο στάδιο των αλλαγών. Οι χώρες που εκφράζουν επιφυλάξεις ή διαφωνίες είναι η *Φινλανδία* (ο τίτλος *Bachelor* υπάρχει ήδη, αλλά μόνο ως ενδιάμεσος προπτυχιακός τίτλος που ακολουθείται από τον δεύτερο προπτυχιακό τίτλο σπουδών ισοδύναμου με *Master*, ενώ είναι δύσκολο να αποκτήσει επαγγελματική αυτονομία), η *Ελβετία* (υποστηρίζεται από τους Πρυτάνεις ότι η εισαγωγή του τίτλου *Bachelor* στο πανεπιστημιακό επίπεδο πρέπει να έχει αποκλειστικά ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά και να διευκολύνει την ακαδημαϊκή κινητικότητα και όχι απλά να συνδέεται με την επαγγελματική προοπτική των κατόχων του στην αγορά εργασίας), το *Βέλγιο* (επισημαίνει τις ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις μεταξύ μεμονωμένων ιδρυμάτων που δυσχεραίνουν την εφαρμογή του συστήματος), η *Ολλανδία* (ο τίτλος *Bachelor* υπάρχει ως ενδιάμεσος τίτλος πριν από το *Master*, χωρίς όμως κατοχύρωση στην αγορά εργασίας, ενώ ο προβληματισμός γύρω από την προσαρμογή στην πρόβλεψη της Μπολώνιας ανακινεί και άλλα συναφή ερωτήματα).

2. Η ανώτατη εκπαίδευση στις χώρες της Ενωμένης Ευρώπης και η αρχαιολογία

ΑΥΣΤΡΙΑ

Ο χώρος της ανώτατης εκπαίδευσης στην Αυστρία καλύπτεται από τα πανεπιστήμια (*Universitäten*), όπου διδάσκονται οι «παραδοσιακές» επιστήμες (όπως η ιατρική, τα νομικά, οι κοινωνικές και οικονομικές επιστήμες), η θεολογία καθώς και η φιλοσοφία – η οποία από το 1975 χωρίστηκε σε μια θετική και μια θεωρητική σχολή, τα τεχνικά πανεπιστήμια και τεχνικές σχολές, τις ανώτατες σχολές καλών τεχνών (εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών και σχολές μουσικών και θεατρικών τεχνών – *Universität der Künste*), τις ανώτατες θεολογικές σχολές (που φορέας τους είναι η εκκλησία) και ανώτατες σχολές ειδίκευσης (που χαρακτηρίζουν τη μη πανεπιστημιακή ανώτατη εκπαίδευση, και είναι τριτοετούς ή τεταρτοετούς φοίτησης, επιστημονικού – επαγγελματικού χαρακτήρα, αναγνωρισμένες από το κράτος ως σπουδές ανώτατης ειδίκευσης).

Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην Αυστρία έχει μακρά παράδοση, καθώς το πανεπιστήμιο της Βιέννης ιδρύθηκε το 1365, ενώ προϋπήρχαν οι ανώτερες λατινικές προπαρασκευαστικές σχολές. Συνολικά υπάρχουν δεκαοκτώ (18)¹⁰⁴ πανεπιστήμια, από τα οποία έξι (6) είναι σχολές καλών τεχνών και δύο (2) τεχνικές σχολές. Το σύνολο των γνωστικών αντικειμένων είναι οργανωμένο στα επιμέρους τμήματα της κάθε σχολής (*Fakultät*). Ο βασικός διαχωρισμός διατηρεί το σχήμα της ομαδοποίησης ομοειδών ή συγγενών γνωστικών αντικειμένων σε σχολές: ιατρικών επιστημών (*medizinische fakultät*), θετικών (*fakultät für naturwissenschaften und mathematik*), νομικών (*rechtswissenschaftliche fakultät*), οικονομικών και επιστημών της τεχνολογίας (*fakultät für wirtschaftswissenschaften und informatik*), θεωρητικών (*geisteswissenschaftliche fakultät*), ανθρωπιστικών και κοινωνικών (*fakultät für human- und sozialwissenschaften*) και θεολογικών (*katholisch-theologische fakultät*), με μικρές διαφοροποιήσεις ανά πανεπιστήμιο.

Η **αρχαιολογία** υπάγεται στις θεωρητικές σπουδές (φιλοσοφική σχολή) της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα σπουδών για την απόκτηση του πρώτου τίτλου διαιρείται σε δύο συνήθως ή τρεις κύκλους (*Studienabschnitte*): το ακαδημαϊκό έτος φοίτησης αρχίζει την 1η Οκτωβρίου και λήγει στα τέλη Ιουνίου και χωρίζεται σε δύο εξάμηνα. Με την ολοκλήρωση των σπουδών και την απόκτηση διπλώματος απονέμεται ο πρώτος τίτλος, *Magister*, ο οποίος επιτρέπει την περαιτέρω σπουδή για την απόκτηση του τίτλου *Doctorate*. Μετά την εκπόνηση πρωτότυπης

¹⁰⁴ Τα στοιχεία προέρχονται από τους επίσημους κόμβους της αντίστοιχης πρεσβείας και του υπουργείου παιδείας κάθε χώρας, καθώς και από περαιτέρω ερευνητική μελέτη.

εργασίας και έρευνας χορηγείται το πιστοποιητικό *Habilitation*, που αποδίδει τον τίτλο *Universitätsdozent*.

Υπάρχουν συνολικά πέντε (5) δικτυακοί τόποι τεσσάρων (4) συνολικά πανεπιστημίων για τον τομέα σπουδών στην αρχαιολογία.

ΒΕΛΓΙΟ

Στη γαλλική και φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου η τριτοβάθμια εκπαίδευση διακρίνεται σε πανεπιστημιακή και μη πανεπιστημιακή, η οποία μπορεί να είναι τριτοβάθμια εκπαίδευση σύντομης διάρκειας (σχολές «τύπου *court*») και τριτοβάθμια εκπαίδευση μακράς διάρκειας («τύπου *long*»), συνιστώντας έτσι τρία είδη ανώτατης εκπαίδευσης. Η γερμανόφωνη κοινότητα διαθέτει μόνο ένα είδος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση σύντομης διάρκειας). Τα ιδρύματα μη πανεπιστημιακής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι σχολές επαγγελματικές πολλών ειδικοτήτων και είναι οι *Haute Ecole* και το *Institut supérieur d'Architecture*, για την γαλλόφωνη κοινότητα και οι αντίστοιχες *Hogescholen* για τη φλαμανδική. Υπάρχουν σήμερα συνολικά εκατόν τρία (103) ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανάμεσα στα οποία, δεκαέξι (16) πανεπιστήμια (δέκα ανήκουν στη γαλλική κοινότητα και έξι στη φλαμανδική) με αρχαιότερο το πανεπιστήμιο της Louvain (1425), τριάντα (30) *Haute Ecole* και εικοσιεννιά *Hogescholen*. Από τα πανεπιστήμια της γαλλικής κοινότητας τα τρία είναι «πλήρη» και καλύπτουν όλο το φάσμα των επιστημονικών αντικειμένων (*Université de Liège, Université Catholique de Louvain-la-Neuve, Université Libre de Bruxelles*) και στη φλαμανδική τα δύο (*Universiteit Ghent* και *Katholieke Universiteit Leuven*).

Στη γαλλόφωνη κοινότητα του Βελγίου, οι πανεπιστημιακές σπουδές είναι οργανωμένες σε τρεις ευρείς κλάδους – τομείς (τομέας κοινωνικών επιστημών, τομέας επιστημών υγείας και τομέας θετικών επιστημών), οι οποίοι συνολικά καλύπτουν είκοσι-δύο αντικείμενα – πεδία σπουδών (τμήματα). Στη φλαμανδική κοινότητα οι πανεπιστημιακές σπουδές υποδιαιρούνται σε δεκαοχτώ πεδία. Η *αρχαιολογία*, για τη γαλλόφωνη κοινότητα, εντάσσεται στον τομέα κοινωνικών επιστημών, στο τμήμα *Ιστορίας της Τέχνης και Αρχαιολογίας (Département d'Archéologie et d'Histoire de l'Art)*, ενώ στη φλαμανδική η *Ιστορία της Τέχνης και Αρχαιολογίας* αποτελεί ένα από τα δεκαοχτώ πεδία. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερα έτη σπουδών που χωρίζονται σε δύο κύκλους. Η διάρκεια κάθε

κύκλου είναι δύο ή τρία έτη. Το ακαδημαϊκό έτος διαρκεί από τις 15 Σεπτεμβρίου ή την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου έως τις 15 Ιουλίου το αργότερο στη Βαλονία και στις Βρυξέλλες και στα τέλη Ιουνίου στη Φλαμανδία, ενώ χωρίζεται σε δύο εξάμηνα. Κάθε περίοδος ή κύκλος καταλήγει στη χορήγηση ενός πιστοποιητικού που καθορίζει την πρόσβαση στον επόμενο κύκλο σπουδών. Τα πανεπιστήμια της Γαλλικής κοινότητας χορηγούν τους εξής τίτλους: τίτλος υποψηφίου (*Candidature*), που χορηγείται ύστερα από τα δύο ή τρία έτη σπουδών, τίτλος πτυχιούχου (*Licencié/Licence* – τίτλος διπλώματος) που χορηγείται ύστερα από δύο ή τρία έτη συμπληρωματικών σπουδών και διδακτορικός τίτλος (*docteur/ doctorat*). Οι κάτοχοι *doctorat* μπορούν να συνεχίσουν για την απόκτηση του ανώτερου τίτλου *Agrégation de l'Enseignement supérieur*. Για τη Φλαμανδική κοινότητα, ο πρώτος κύκλος εκπαίδευσης οδηγεί στη λήψη του ενδιάμεσου πιστοποιητικού υποψηφίου (*Kandidaat*). Ο δεύτερος κύκλος οδηγεί στον τίτλο του πτυχιούχου (*Licentiaat*). Ο τρίτος κύκλος ισοδυναμεί με διδακτορικό πτυχίο.

Και τα πέντε (5) πανεπιστήμια πλήρους φάσματος σπουδών της γαλλικής και φλαμανδικής κοινότητας έχουν επίσημα sites του τμήματος σπουδών στην αρχαιολογία (το ένα διαθέτει απλά σχετική ιστοσελίδα στο επίσημο δικτυακό κόμβο του πανεπιστημίου).

ΓΑΛΛΙΑ

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Γαλλία χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αλλά και πανεπιστημιακών πτυχίων, που χορηγεί ειδικά το κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα. Η οργάνωσή τους καθώς και οι προϋποθέσεις εισαγωγής σε αυτά ποικίλλουν ανάλογα με το είδος του ιδρύματος και το παρεχόμενο αντικείμενο σπουδών. Εκτός από τα δημόσια υπάρχουν και ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα περισσότερα από τα οποία έχουν αναγνωρισθεί με διάταγμα του Υπουργείου Ανώτατης Εκπαίδευσης και έχουν το δικαίωμα να χορηγούν επίσημα πιστοποιητικά σπουδών.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τα πανεπιστήμια, και τις ανώτατες σχολές (*Grandes Ecoles*), ιδιωτικές ή δημόσιες, και άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές σχολές και ινστιτούτα ειδικεύσεως, που είναι υπό την αιγίδα διαφόρων υπουργείων και παρέχουν τριτοβάθμια επαγγελματική

εκπαίδευση· η εκπαίδευση αυτή συνίσταται σε σύντομη επιμόρφωση σε τομείς όπως ο τεχνολογικός, εμπορικός, παραϊατρικός κλπ., ή μεγαλύτερη –διάρκειας τριών τουλάχιστον ετών– σε τομείς όπως μηχανολογία, εμπόριο, διοίκηση επιχειρήσεων, κτηνιατρική, νομικά επαγγέλματα, αρχιτεκτονική, τηλεπικοινωνία και τέχνες. Τη μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση ανώτερου επιπέδου από τη δευτεροβάθμια (*post-baccalaureat*) αποτελούν βραχυπρόθεσμα προγράμματα στα γενικά και τεχνολογικά λύκεια (*Lycées*), όπως τα τμήματα ανώτερων τεχνικών (*STS*), που προετοιμάζουν σε δύο έτη το δίπλωμα ανώτερου τεχνικού (*BTS*), ενώ υπάρχουν και τα CPGE (προπαρασκευαστικές τάξεις για τις ανώτατες σχολές).

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχει δύο τύπους προγραμμάτων σπουδών: τα βραχυπρόθεσμα προγράμματα, διετών ή τριετών σπουδών κατά γενικό κανόνα, τα οποία αφορούν τους τομείς της οικονομικής ζωής, της βιομηχανίας και των υπηρεσιών (οι σπουδές αυτές παρέχονται από πολυκλαδικά Ινστιτούτα που υπάγονται στα πανεπιστήμια ή από ειδικευμένες σχολές) και τα μακροπρόθεσμα προγράμματα, που οργανώνονται με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με το εκάστοτε εκπαιδευτικό ίδρυμα. (παρέχονται από τα Πανεπιστήμια και τις Ανώτατες Σχολές). Οι πανεπιστημιακές μακροπρόθεσμες σπουδές οργανώνονται σε τρεις διαδοχικούς κύκλους σπουδών, ο κάθε ένας από τους οποίους καταλήγει σε ένα τίτλο. Η μετάβαση από τον ένα τίτλο στον άλλο υπόκειται πολλές φορές σε ειδικές διαδικασίες εισαγωγής.

Υπάρχουν συνολικά ενενήντα (90) κρατικά πανεπιστήμια σε όλη τη γαλλική επικράτεια και δεκατέσσερα (14) ιδιωτικά. Κάθε πανεπιστήμιο διαιρείται σε UFRs (*Unités de formation et de recherché*, αντίστοιχα των *departments* του αγγλο-αμερικάνικου συστήματος) που καλύπτουν ποικίλα αντικείμενα σπουδών, οργανωμένα στα αντίστοιχα τμήματα, κάθε ένα από τα οποία περιλαμβάνει ένα σύνολο μαθημάτων τα UV (*Unités de valeur*). Το σύνολο των πανεπιστημιακών σπουδών κατηγοριοποιείται σε τρεις βασικούς κλάδους, τομείς (*secteur* ή *Faculte*): α) τομέας θετικών επιστημών και τεχνολογίας (*Secteur sciences et des techniques*), β) φιλολογικές, ανθρωπιστικές, κοινωνικές σπουδές και τέχνες (*Lettres, Langues, Sciences Humaines et Sociales et Arts*) και γ) πολιτικές, νομικές, οικονομικές επιστήμες και διοίκηση επιχειρήσεων. Οι **αρχαιολογικές σπουδές** υπάγονται στο δεύτερο τομέα σπουδών (*Sciences Humaines et Sociales* όπως ονομάζεται ή *Lettres, Langues et Sciences Humaines*), αλλά η οργάνωση και κατηγοριοποίηση τους εξαρτάται από το κάθε πανεπιστήμιο παρουσιάζοντας τις εξής διαφοροποιήσεις:

εντάσσονται στο (τομέα/σχολή) *UFR sciences humains et sociales* ή στο *UFR Arts et Sciences Humaines* ή στο *UFR Sciences Historiques* ή στο *UFR d'Histoire, Arts et Archéologie*, στο αντίστοιχο τμήμα – όπου υπάρχει (*Département* ή *Filière*) *sciences humains et sociales* ή *Arts* ή *Histoire des Arts et Archéologie*, και στα πλαίσια του πρώτου κύκλου σπουδών για την απόκτηση πτυχίου γενικών πανεπιστημιακών σπουδών (DEUG) των παραπάνω τμημάτων αναλόγως, όπου μπορεί κανείς να επιλέξει κατεύθυνση *Ιστορίας της Τέχνης και Αρχαιολογίας* (*mention Histoire des Arts et Archéologie*). Η ειδίκευση στον τομέα αρχαιολογίας πραγματοποιείται στον δεύτερο κύκλο σπουδών, όπου και απονέμεται πτυχίο αρχαιολογίας (*Licence d' Archéologie, Maîtrise Archéologie*).

Έτσι, οι σπουδές οργανώνονται σε τρεις διαδοχικούς κύκλους, (ενώ το ακαδημαϊκό έτος ξεκινά, κατά κανόνα, στις αρχές Οκτωβρίου και λήγει στα τέλη Ιουνίου). Μετά την ολοκλήρωση του *πρώτου κύκλου σπουδών (Premier Cycle)*, διάρκειας δύο ετών, χορηγείται το *DEUG (diplôme d'études universitaires générales / Πτυχίο γενικών πανεπιστημιακών σπουδών)*. Ο *δεύτερος κύκλος, (Deuxième Cycle)* αποδίδει τον τίτλο *licence*, ύστερα από ένα περαιτέρω έτος σπουδών μετά το DEUG (πτυχίο τριετούς φοίτησης), που ακολουθείται από το *maîtrise*, μετά από ένα επιπλέον έτος (πτυχίο τετραετούς φοίτησης), στο πλαίσιο βασικής εκπαίδευσης και εκπαίδευσης επαγγελματικού χαρακτήρα. Ο *τρίτος κύκλος (Troisième Cycles)* περιλαμβάνει το *DESS (Diplôme d'études Supérieures Spécialisées / Δίπλωμα Ανώτατων Ειδικευμένων Σπουδών)*, για την απόκτηση του οποίου απαιτείται ένα ακόμα έτος σπουδών μετά το *maîtrise*, στο πλαίσιο εκπαίδευσης με επαγγελματική κατεύθυνση, και το *DEA (Diplôme d'études Approfondies / Δίπλωμα Εμπεριστατωμένων Σπουδών)*, ύστερα από εκπαίδευση στον τομέα της έρευνας. Μετά το DEA οι φοιτητές μπορούν να συνεχίσουν για την απόκτηση διδακτορικού τίτλου (*Doctorat*). Προκειμένου η Γαλλία να προσαρμοστεί στο πλαίσιο της Μπολόνιας καθιέρωσε έναν νέο τίτλο σπουδών, το *mastaire* (αντίστοιχο του *master*), ο οποίος δεν έχει προς το παρόν ακαδημαϊκή αυτονομία, αλλά καλύπτει τρία από τα υπάρχοντα είδη τίτλων σπουδών (DESS, DEA και τα διπλώματα μηχανικών).

Ως αντικείμενο σπουδών, η αρχαιολογία, εντοπίστηκε σε είκοσι-δύο (22) πανεπιστήμια, από τα συνολικά ενενήντα (90), με αντίστοιχες ιστοσελίδες στους δικτυακών τόπους των πανεπιστημίων. Αίσθηση προκαλεί η έλλειψη γαλλικών δικτυακών τόπων για το τμήμα αρχαιολογίας (εντοπίζονται μόνο πέντε – 5), που όμως αιτιολογείται από τη γενική γραμμή που παρατηρήθηκε στη συντριπτική

πλειοψηφία των γαλλικών πανεπιστημίων, να παρέχουν «ευσύνοπτα» sites, με μόνο την απολύτως απαραίτητη πληροφορία επιγραμματικά δοσμένη. Έτσι παρέχεται ένας συνολικός «κατάλογος» των τμημάτων του πανεπιστημίου, οργανωμένος ανά secteur, UFR και κύκλο σπουδών, όπου περαιτέρω πληροφορίες για το κάθε τμήμα δίνονται στις ιστοσελίδες του επίσημου τόπου του πανεπιστημίου. Οι δικτυακοί τόποι στο σύνολό τους είναι ιδιαίτερα εύχρηστοι, με εύκολη και κατανοητή πλοήγηση, σαφή οργάνωση και δομή της πληροφορίας και προσεγμένη αισθητική και σχεδιασμό. Η πληροφορία ωστόσο, επιγραμματική στο σύνολό της ή σύντομη θα μπορούσε να θεωρηθεί ανεπαρκής για κάποιον που πιθανώς αποζητά περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με το αντικείμενα σπουδών, τα μαθήματα και τις δυνατότητες που προσφέρει το πανεπιστήμιο στα πλαίσια των σπουδών.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η Γερμανία από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα έως τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο αποτέλεσε διεθνές κέντρο επιστημονικής ειδίκευσης, ενώ τα γερμανικά πανεπιστήμια, χρησίμευσαν ως υποδείγματα για πολλές άλλες χώρες. Το πρώτο πανεπιστήμιο ιδρύθηκε το 1386 στη Χαϊδεμβέργη. Οι φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σήμερα είναι τα πανεπιστήμια (*Universität*) και ενιαία πανεπιστημιακά ιδρύματα (*Gesamthochschulen*), τα τεχνικά πανεπιστήμια και πανεπιστημιακές τεχνικές σχολές (*Technische Universität, Technische Hochschule*), τα ανώτερα ιδρύματα εφαρμοσμένων επιστημών (*Fachhochschulen*), με εκπαίδευση σε τομείς όπως μηχανική, οικονομία και τα λοιπά, οι παιδαγωγικές πανεπιστημιακές σχολές (*Pädagogische Hochschule*) και οι πανεπιστημιακές σχολές μουσικής και καλών τεχνών (*Musikhochschule, Kunsthochschule*). Υπάρχουν συνολικά εκατόν δέκα τρία (113) πανεπιστημιακά ιδρύματα, εκατόν σαράντα έξι (146) *Fachhochschulen*, τέσσερις παιδαγωγικές σχολές και σαράντα οκτώ (48) σχολές μουσικής και καλών τεχνών. Τα περισσότερα ιδρύματα είναι δημόσια, ενώ υπάρχουν και ελάχιστα ιδιωτικά.

Τα προγράμματα σπουδών των πανεπιστημίων είναι πολλά και ποικίλα. Τα πανεπιστήμια έχουν δικαίωμα απονομής διδακτορικών διπλωμάτων. Οι «ενιαίες» πανεπιστημιακές σχολές συνδυάζουν διάφορες δραστηριότητες, οι οποίες κανονικά υπάγονται στην αρμοδιότητα των πανεπιστημίων, των τεχνικών πανεπιστημιακών σχολών και, εν μέρει, των πανεπιστημιακών σχολών μουσικής και καλών τεχνών. Οι

πανεπιστημιακές τεχνικές σχολές και οι *Fachhochschulen* παρέχουν εξαιρετικά ειδικευμένη εκπαίδευση η οποία είναι προσανατολισμένη στις απαιτήσεις επιμέρους επαγγελματιών. Οι παιδαγωγικές πανεπιστημιακές σχολές εκπαιδεύουν δασκάλους για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ορισμένες κατηγορίες σχολείων του πρώτου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το λοιπό διδακτικό προσωπικό εκπαιδεύεται στα πανεπιστήμια.

Στη Γερμανία τα πανεπιστήμια συναρθρώνονται από σχολές (*Fachbereich*) και τμήματα (*Fakultät*). Οι σχολές είναι αντίστοιχες με το αυστριακό σύστημα οργάνωσης σπουδών και παρουσιάζουν μικρές διαφοροποιήσεις ανά πανεπιστήμιο και ανά κρατίδιο. Κατά κανόνα περιλαμβάνουν τα εξής επιστημονικά πεδία: θεολογία, ανθρωπιστικές επιστήμες (φιλοσοφική σχολή), νομικές επιστήμες, κοινωνικές επιστήμες, θετικές επιστήμες και μηχανική, αγροτικές επιστήμες και ιατρική. Η *αρχαιολογία* υπάγεται ως τμήμα στη φιλοσοφική σχολή (*Philosophische Fakultät*) και υποδιαιρείται σε κατευθύνσεις (προϊστορική αρχαιολογία, κλασική, ασιατική, αιγυπτιακή και τα λοιπά). Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει κατά κανόνα ένα βασικό κύκλο (*Grundstudium*), ο οποίος διαρκεί συνήθως τέσσερα εξάμηνα (δύο ακαδημαϊκά έτη) και ολοκληρώνεται με ενδιάμεση «προπτυχιακή εξέταση» (*Zwischenprüfung* ή *Diplom-Vorprüfung*), και έναν κύριο κύκλο σπουδών (*Hauptstudium*), διάρκειας συνολικά και κατά κανόνα οκτώ έως δέκα εξαμήνων, ο οποίος οδηγεί στην απόκτηση του πανεπιστημιακού τίτλου. Για την απόκτηση τίτλου, οι πανεπιστημιακές σχολές διοργανώνουν ειδικές εξετάσεις. Το ακαδημαϊκό έτος χωρίζεται σε δύο εξάμηνα και διαρκεί από Οκτώβριο έως Σεπτέμβριο, ενώ τα μαθήματα λήγουν στα μέσα Ιουλίου.

Τα πτυχία των γερμανικών πανεπιστημίων θεωρούνται ανώτερου επιπέδου από το Bachelor, εξαιτίας των πιο εντατικών και μακροχρόνιων σπουδών. Σε αντίθεση με το αγγλοσαξονικό σύστημα, τα γερμανικά πανεπιστήμια χορηγούν ένα μόνο πτυχίο στο τέλος όλου του κύκλου σπουδών (ισοδύναμο του Masters' Degree) – ωστόσο, από το 1990 κάποια ιδρύματα χορηγούν και το βασικό πτυχίο σπουδών (bachelor). Τα παρεχόμενα πτυχία είναι το *Diplom*, (πτυχίο των πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών τεχνικών σχολών) και το *Magister* (κυρίως ως *Magister Artium*), πανεπιστημιακό πτυχίο κυρίως για θεωρητικές σπουδές, (τα οποία αποδίδουν τους αντίστοιχους τίτλους *Diplomprüfung* και *Magisterprüfung*), το *διδακτορικό δίπλωμα*, ύστερα από συγκεκριμένη περίοδο περαιτέρω σπουδών

(*Promotion*) και υποστήριξη διδακτορικής διατριβής, το οποίο επιτρέπει τη συνέχιση σπουδών για το πιστοποιητικό *Habilitation*.

Από το σύνολο των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων έντεκα (11) διαθέτουν δικτυακούς κόμβους για τα τμήματα αρχαιολογίας. Συνολικά έχουν εντοπιστεί είκοσι έξι (27) σχετικοί δικτυακοί τόποι.

ΔΑΝΙΑ

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Δανία σημείωσε ραγδαία ανάπτυξη κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα, ενώ χαρακτηρίζεται από μακρά παράδοση στην ακαδημαϊκή αυτονομία και ελευθερία των ανώτατων ιδρυμάτων. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διακρίνονται σε πανεπιστήμια, πανεπιστημιακά κέντρα, λοιπά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και ιδρύματα μη ακαδημαϊκής ανώτερης εκπαίδευσης στο πεδίο της επαγγελματικής (τεχνικής και εμπορικής) εκπαίδευσης. Τα ιδιωτικά ιδρύματα είναι ελάχιστα. Το 1982 ιδρύθηκε στη Δανία το πρώτο ανοιχτό πανεπιστήμιο (*Jysk Åbent Universitet*). Από τα παλαιότερα και μεγαλύτερα πανεπιστήμια είναι της Κοπεγχάγης (1479).

Οι πανεπιστημιακές σπουδές παρέχουν κανονική, μακροπρόθεσμη και μεταπτυχιακή εκπαίδευση σε παραδοσιακά πανεπιστημιακά θέματα, τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση σε τομείς όπως η μηχανική, η κτηνιατρική, η ιατρική, η φαρμακευτική, η αρχιτεκτονική, η μουσική, οι καλές τέχνες και οι εμπορικές σπουδές και τα μη ακαδημαϊκά ιδρύματα παρέχουν σύντομους και μεσαίας διάρκειας κύκλους σπουδών, στους τομείς ιδιαίτερα των εμπορικών και τεχνικών σπουδών, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής εργασίας και της υγείας. Ο πανεπιστημιακός τομέας απαρτίζεται από πέντε (5) γενικά πανεπιστήμια (*Universitet*), δέκα (10) ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, εξειδικευμένων σπουδών (*Højere Uddannelsesinstitution*) και δύο (2) ακαδημίες μουσικές (*Musikkonservatorium*). Τα γενικά πανεπιστήμια, με σπουδές που καλύπτουν ποικίλους τομείς είναι τα εξής: *Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Odense Universitet, Roskilde Universitetscenter, Aalborg Universitet*. Η μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση καλύπτεται συνολικά από εκατόν εβδομήντα πέντε (175) ιδρύματα.

Το τμήμα *αρχαιολογίας* εντάσσεται στη σχολή ανθρωπιστικών επιστημών (*Humanistiske Facultet*), αντίστοιχη της φιλοσοφικής σχολής των ελληνικών

πανεπιστημίων¹⁰⁵. Οι σπουδές (για την απόκτηση πρώτου τίτλου) είναι τετραετούς φοίτησης (όπως και γενικότερα για τις ανθρωπιστικές επιστήμες), ενώ το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει, κατά κανόνα, την 1η Σεπτεμβρίου, λήγει στα τέλη του Ιουνίου και διαιρείται σε δύο εξάμηνα. Καθώς η Δανία υιοθέτησε πρόσφατα μια αγγλοαμερικανική δομή με την εισαγωγή των διπλωμάτων Bachelor και Ph.D, οι τίτλοι που χορηγούνται είναι το *Bachelor's degree*, ύστερα από τετραετή φοίτηση (BA), που ακολουθείται από το *Candidatus degree* (επίπεδο Master), ύστερα από δύο περαιτέρω έτη σπουδών, ενώ τρία έτη μεταπτυχιακών σπουδών, υπό επίβλεψη, μετά το Master καταλήγουν στο *Ph.D*.

Τα δύο (2) από τα πέντε (5) γενικά πανεπιστήμια της Δανίας έχουν δικτυακούς τόπους για το τμήμα αρχαιολογίας, ενώ εντοπίζονται πέντε (5) δικτυακοί τόποι συνολικά, για αντίστοιχους τομείς.

ΕΛΛΑΔΑ

Ο χώρος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα καλύπτεται από τα πανεπιστήμια ή *Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα* (Α.Ε.Ι.) και τα *Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα* (Τ.Ε.Ι.). Τα πανεπιστήμια αποτελούνται από σχολές οι οποίες χωρίζονται σε τμήματα. Το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος οδηγεί σε ένα ενιαίο *Πτυχίο*. Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα περιλαμβάνουν τμήματα που συγκροτούν σχολές οι οποίες καλύπτουν τους βασικούς τομείς σπουδών (γραφικές τέχνες και καλλιτεχνικές σπουδές, διοίκηση επιχειρήσεων και οικονομικά, επαγγέλματα υγείας και πρόνοιας, τεχνολογία και γεωπονία, εφαρμοσμένη τεχνολογία και τεχνολογία τροφίμων και ειδών διατροφής). Το πρόγραμμα σπουδών έχει περισσότερο πρακτική κατεύθυνση. Κάθε Τ.Ε.Ι. έχει τουλάχιστον δύο σχολές και κάθε σχολή τουλάχιστον δύο τμήματα. Υπάρχουν συνολικά δεκαοκτώ (18) Α.Ε.Ι. και δώδεκα (12) Τ.Ε.Ι.

Τα πανεπιστήμια διαρθρώνονται σε *Σχολές*, που καλύπτουν αντίστοιχους κλάδους σπουδών και *Τμήματα* των σχολών, όπου κατανέμεται το σύνολο των γνωστικών αντικειμένων. Τα επιστημονικά πεδία στα οποία ομαδοποιούνται τμήματα σχετικών γνωστικών αντικειμένων περιλαμβάνουν τις ανθρωπιστικές, νομικές και κοινωνικές επιστήμες, θετικές επιστήμες, επιστήμες υγείας, τεχνολογικές επιστήμες

¹⁰⁵ Οι αντιστοιχίες στους όρους είναι που δόθηκαν από τις αντίστοιχες πρεσβείες ή τους επίσημους εκπαιδευτικούς κόμβους των κρατών-μελών.

και επιστήμες οικονομίας και διοίκησης, τα οποία διανέμονται στις αντίστοιχες σχολές (φιλοσοφική σχολή, σχολή κοινωνικών επιστημών, σχολή θετικών επιστημών, σχολή επιστημών αγωγής, σχολή επιστημών υγείας και λοιπά).

Οι *αρχαιολογικές σπουδές* εντάσσονται στον *Τομέα αρχαιολογίας και ιστορίας της τέχνης*, ο οποίος υπάγεται στο *Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας*, στη *Φιλοσοφική Σχολή*. Ο τομέας εξειδικεύεται στα εξής γνωστικά αντικείμενα: *Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχαιολογία και Ιστορία Τέχνης Νεώτερων χρόνων*. Η φοίτηση είναι τουλάχιστον τετραετής. Το ακαδημαϊκό έτος για τις δραστηριότητες διδασκαλίας διαρκεί από 1η Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Αυγούστου και χωρίζεται σε δύο εξάμηνα. Οι σπουδαστές, ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους λαμβάνουν το πτυχίο τους, εφόσον έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο αριθμό μαθημάτων και διδακτικών μονάδων επιτυχώς. Οι τίτλοι σπουδών χορηγούνται από το τμήμα και αποτελούν τα *Πτυχία* του τμήματος. Στη συνέχεια οι πτυχιούχοι μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους για την απόκτηση *μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης*, μετά από τουλάχιστον ένα περαιτέρω χρόνο σπουδών και *διδακτορικό δίπλωμα*, με προϋπόθεση να συντάξουν τη διδακτορική διατριβή στα ελληνικά και να επιτύχουν σε δημόσια προφορική παρουσίαση με ακροατήριο.

Από το σύνολο των πανεπιστημίων, τέσσερα (4) περιλαμβάνουν *τομέα αρχαιολογίας και ιστορίας της τέχνης* και αντίστοιχα διαθέτουν δικτυακό κόμβο.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο άλλαξε ριζικά με το εκπαιδευτικό διάταγμα του 1992 (*Further and Higher Education Act*), το οποίο έδωσε τη δυνατότητα στα διάφορα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αποκτήσουν πανεπιστημιακή ιδιότητα. Έτσι, όλα σχεδόν τα ανώτατα ιδρύματα ανήκουν σε μία και μόνο κατηγορία. Ωστόσο, λόγω της διαφορετικής ιστορίας τους και των άλλοτε διαφορετικών μεθόδων χρηματοδότησης, εξακολουθούν να υπάρχουν διαρθρωτικές διαφορές μεταξύ των ιδρυμάτων που είναι κοινώς γνωστά ως «παλαιά» πανεπιστήμια και τα «νέα» πανεπιστήμια, που είναι τα πρώην *polytechnics* και *colleges*. Ουσιαστικά, τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης διακρίνονται στα πανεπιστήμια που προσφέρουν όλο το φάσμα τίτλων σπουδών και τομέων, τα κολέγια και τα Ινστιτούτα Ανώτατης Εκπαίδευσης, που ποικίλουν σε αριθμό προγραμμάτων σπουδών και συχνά

εξειδικεύονται μόνο σε ένα τομέα σπουδών. Υπάρχουν γύρω στα εξακόσια (600) ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συνολικά σε ολόκληρο το Η.Β, ογδόντα οκτώ (88) δημόσια (επιχορηγούμενα) πανεπιστήμια και ένα (1) ιδιωτικό (ανεξάρτητο).

Κάθε πανεπιστήμιο είναι αυτόνομο και αποφασίζει ποια διπλώματα και άλλους τίτλους θα χορηγήσει, καθώς και τους σχετικούς όρους. Τα περισσότερα πανεπιστήμια παρέχουν τη δυνατότητα έρευνας, καθώς και ευρύ φάσμα μαθημάτων προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου. Κατά κανόνα, τα παλαιά πανεπιστήμια δεν παρέχουν επαγγελματική κατάρτιση, ενώ πολλά από τα νέα πανεπιστήμια –ιδίως τα πρώην πολυτεχνεία– παρέχουν περισσότερες δυνατότητες πρακτικών εφαρμογών. Ολοένα και περισσότερα πανεπιστήμια παρέχουν μαθήματα βάσει ενοτήτων ή με μερικό ωράριο, και πολλά επίσης αναγνωρίζουν ακαδημαϊκές μονάδες βάσει προηγούμενων σπουδών ή και γνώσεων που έχουν αποκτηθεί άτυπα μέσω της εργασίας ή άλλων εμπειριών (Accreditation of Prior Learning – APL ή Accreditation of Prior Exepriential Learning – APEL).

Στην Αγγλία τα πανεπιστήμια διαιρούνται σε σχολές (*Faculties* ή και *Schools*) που μπορεί να υποδιαιρούνται σε τμήματα (*Departments*), στα οποία οργανώνονται σπουδές για την απόκτηση πτυχίου σε ποικίλους τομείς, ανάλογους με το κάθε πανεπιστήμιο. Η βασική διάρθρωση περιλαμβάνει τις μηχανικές, θετικές, ανθρωπιστικές, βιολογικές, οικονομικές και επιχειρησιακές επιστήμες και αρχιτεκτονική (σύμφωνα με το *Official guide* του 1994, υπάρχουν οι εξής κατηγορίες: *agriculture and biological sciences, physical and mathematical sciences, medical, dental and veterinary sciences and allied studies, engineering and technology, arts and education, languages and literature, business, management and social sciences, professional and vocational subjects*).

Ο τομέας *αρχαιολογικών σπουδών* εντάσσεται ως Τμήμα Αρχαιολογίας (*Department of Archaeology*), στον κλάδο θεωρητικών σπουδών, όπου, πιστή στη θεωρητική παράδοση και «διαμάχη» (όπως θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο) υπάρχει ο διαχωρισμός ανάλογα με την οργάνωση του πανεπιστημίου και την θεωρητική αντιμετώπιση και κατάταξη του αντικειμένου της αρχαιολογίας, σε *Faculty of Arts* ή *Faculty of Archaeology and Anthropology* ή *Faculty Letters and Social Sciences* ή *Faculty of Social and Historical Sciences*, καθώς επίσης και *School of Humanities, School of Historical Studies, School of History and Archaeology* και *School of Archaeological and Environmental Sciences*. Οι σπουδές διαρκούν γενικά τρία έτη, ενώ το ακαδημαϊκό έτος για τους φοιτητές που παρακολουθούν

προπτυχιακά μαθήματα διαρκεί από τον Σεπτέμβριο/Οκτώβριο έως το τέλος Ιουνίου· κανονικά διαιρείται σε τρία τρίμηνα, αλλά υπάρχει ολοένα και περισσότερο η τάση για δύο εξάμηνα. Τα προπτυχιακά μαθήματα στην Αγγλία και Ουαλία οδηγούν σε τίτλο σπουδών (*Bachelor*) που ονομάζεται *Bachelor of Arts* (BA). Τα μεταπτυχιακά διπλώματα (*Higher degrees*) λαμβάνονται μετά από επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων ή προσωπική έρευνα ή συνδυασμό των δύο. Η απονομή τους πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα: τα *Master's Degrees*, που συνήθως απαιτούν τουλάχιστον ένα έτος πλήρων σπουδών (συνήθως δύο έτη) και τα *διδακτορικά*, που απονέμονται μετά από την υποβολή διατριβής (*thesis*). Στη Σκωτία τα πτυχία (*degrees*) απονέμονται μετά την επιτυχή ολοκλήρωση ζετών πλήρων σπουδών (*Ordinary Degree*) ή 4ετών σπουδών, οι οποίες γενικά είναι πιο ειδικευμένες και απαιτητικές (*Honours Degree*). Το πρώτο πανεπιστημιακό δίπλωμα της Σκωτίας (για τους τομείς των ελευθερίων τεχνών, των ανθρωπιστικών σπουδών και των γλωσσών) είναι γνωστό ως *Master of Arts* (MA), αντίστοιχο προς το Bachelor's degree της Αγγλίας. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα λήγουν με *μεταπτυχιακά διπλώματα* μετά από ένα έτος ή με *Masters degree* μετά από ένα ή δύο έτη μαθημάτων. Τα διπλώματα έρευνας (*MPhil, PhD*) απονέμονται σχεδόν σε όλα τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η *αρχαιολογία* διδάσκεται σε σαράντα-πέντε (45) πανεπιστημιακά ιδρύματα (*universities* και *colleges*), ενώ τέσσερα (4) επιπλέον προσφέρουν μόνο μεταπτυχιακές σπουδές. Τριάντα επτά (37) ιδρύματα έχουν ηλεκτρονική παρουσίαση του τομέα, ενώ εντοπίζονται συνολικά τριάντα επτά (37) δικτυακοί τόποι και πέντε (5) ιστοσελίδες πανεπιστημιακών sites.

IPAAANIA

Το σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ιρλανδία περιλαμβάνει τον πανεπιστημιακό τομέα, τα τεχνικά/τεχνολογικά κολέγια και τα παιδαγωγικά κολέγια, τα οποία χρηματοδοτούνται ουσιαστικά από το κράτος και είναι αυτόνομα. Η τεχνική εκπαίδευση παρέχεται κυρίως από τα *Regional Technical Colleges* (RTCs), που καλύπτουν τους τομείς των εμπορικών σπουδών, της μηχανολογίας, της τεχνολογίας των θετικών επιστημών και των παραϊατρικών σπουδών. Υπάρχουν περίπου εννέα (9) πανεπιστήμια (ένα είναι το πανεπιστήμιο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και ένα

ελεύθερο πανεπιστήμιο), είκοσι οκτώ (28) κολέγια, δεκαέξι (16) ανώτατα ιδρύματα και έντεκα (11) RTCs.

Ο τομέας *αρχαιολογικών σπουδών* εντάσσεται ως Τμήμα Αρχαιολογίας (*Department of Archaeology*) ή παρεμφερούς ονοματοθεσίας, στον κλάδο θεωρητικών σπουδών των πανεπιστημιακών σπουδών. Οι σπουδές στον τομέα διαρκούν από δύο έως τέσσερα έτη. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει στις αρχές Οκτωβρίου και λήγει στο τέλος Μαΐου και χωρίζεται κανονικά σε τρία τρίμηνα – πολλά ιδρύματα σήμερα χωρίζουν τα μαθήματα σε εξάμηνα. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών, τα πανεπιστήμια και πανεπιστημιακά κολέγια παρέχουν τίτλο σπουδών, που είναι, το δίπλωμα *Bachelor* (μετά από τρία ή τέσσερα έτη σπουδών) και το δίπλωμα *Master* (μετά από ένα έως τρία έτη επιπλέον σπουδών).

Από το σύνολο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, τρία (3) διαθέτουν *Department of Archaeology* και αντίστοιχους δικτυακούς τόπους.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Η ανώτατη εκπαίδευση στην Ισπανία διακρίνεται σε πανεπιστημιακή και μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην πράξη, τα πανεπιστήμια συνιστούν όλο το σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κατέχοντας το 95% του συνολικού σπουδαστικού κοινού. Στη χώρα υπάρχουν σαράντα τέσσερα (44) κρατικά και εννέα (9) ιδιωτικά πανεπιστήμια, με αρχαιότερο της Salamanca (1218). Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση διαρθρώνεται σε κύκλους με συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους και ανεξάρτητους ακαδημαϊκούς τίτλους, που ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο του ιδρύματος στο οποίο παρέχονται.

Βασικά, υπάρχουν τρεις κύκλοι εκμάθησης: ο πρώτος (*ciclo básico, primer ciclo*) συνίσταται σε βασικές σπουδές τριών ετών, ο δεύτερος (*segundo ciclo, ciclo de especialización*) σε ειδίκευση συνήθως δύο ετών (συνολικής διάρκειας από τέσσερα έως έξι χρόνια ανάλογα) και ο τρίτος κύκλος (*tercer ciclo, ciclo de especialización para la investigación y docencia*) είναι περαιτέρω ειδίκευση στην έρευνα (πρόγραμμα Ph.d.), που δίνει το δικαίωμα για την απόκτηση του τίτλου του δόκτορα. Συγκεκριμένα, διαμορφώνουν τα εξής προγράμματα σπουδών: πρώτος εκπαιδευτικός

κύκλος επαγγελματικού τύπου σπουδών, διπλός εκπαιδευτικός κύκλος χωρίς ενδιάμεσο τίτλο, διπλός εκπαιδευτικός κύκλος με ενδιάμεσο τίτλο σπουδών, δεύτερος εκπαιδευτικός κύκλος αποκλειστικά και τρίτος εκπαιδευτικός κύκλος μεταπτυχιακών σπουδών. Εκτός από αυτούς τους κύκλους που καταλήγουν σε επίσημα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, τα πανεπιστήμια παρέχουν και επαγγελματικής ειδίκευσης μαθήματα. Τα μη πανεπιστημιακά τριτοβάθμια ιδρύματα παρέχουν στρατιωτική, καλλιτεχνική ή επαγγελματικού χαρακτήρα εκπαίδευση.

Οι τίτλοι περάτωσης σπουδών που χορηγούνται είναι το «*Diplomado*», στο τέλος του πρώτου κύκλου και το «*Licenciado*», στο τέλος του «διπλού εκπαιδευτικού κύκλου με ενδιάμεσο τίτλο σπουδών». Οι κάτοχοι του *Licenciado*, μπορούν να συνεχίσουν στον τρίτο εκπαιδευτικό κύκλο, για την απόκτηση του «*suficiencia investigadora*» μετά από τουλάχιστον δύο περαιτέρω έτη σπουδών και τέλος το «*Doctorato*». Οι κάτοχοι πιστοποιητικού από τον πρώτο κύκλο, επαγγελματικού τύπου, έχουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη δυνατότητα επέκτασης των σπουδών τους στο δεύτερο κύκλο. Οι τεχνικού χαρακτήρα σπουδές παρέχουν αντίστοιχα πιστοποιητικά και τίτλους, όπως «*Ingeniero*» και «*Arquitecto Técnico*». Οι μη πανεπιστημιακές σπουδές παρέχουν πιστοποιητικό ισοδύναμο του πανεπιστημιακού *Licenciado*.

Κάθε πανεπιστήμιο αποτελείται από διάφορες σχολές, ανάλογα με τα διπλώματα που προσφέρει. Έτσι, η πανεπιστημιακή εκπαίδευση υποδιαιρείται και οργανώνεται σε πανεπιστημιακές σχολές (facultades universitarias), ανώτερες τεχνικές σχολές (escuelas técnicas superiores), τεχνικές σχολές (escuelas técnicas), λοιπές ανώτατες σχολές (escuelas universitarias), που οργανώνουν σπουδές για την απόκτηση του diplomado, πανεπιστημιακά ιδρύματα (institutos universitarios) και τομείς (departamentos), και λοιπά κέντρα, με κυριότερα τα πανεπιστημιακά κολέγια (colegios universitarios). Οι facultades universitarias και οι escuelas técnicas superiores οργανώνουν μακροπρόθεσμες σπουδές για την απόκτηση του διπλώματος του licenciado, οι πρώτες στους τομείς των νομικών και κοινωνικών επιστημών (Administración y Dirección de Empresas,

Ciencias Políticas y de la Administración, Comunicación Audiovisual, Economía, Pedagogía, Psicología, Psicopedagogía, Sociología, Antropología Social y Cultural, Ciencias Actuariales y Financieras και άλλες), των επιστημών υγείας (Medicina, Biología, Ciencias de la Actividad Física y del Deporte, Ciencias del Ma, Farmacia, Odontología, Veterinaria και άλλες), των θετικών επιστημών (Geología, Matemáticas, Física, Química και άλλες), και των ανθρωπιστικών επιστημών (Bellas Artes, Filología, Geografía, Historia, Historia del Arte, Humanidades, Lingüística και άλλες), οι σπουδές στους οποίους προσφέρουν πτυχίο (Licenciado) για το αντίστοιχο αντικείμενο επιλογής. Οι δεύτερες αφορούν τις επιστήμες της μηχανικής και της αρχιτεκτονικής (όπου τις αντίστοιχες βραχυπρόθεσμες σπουδές περατώνουν οι *escuelas técnicas*). Τα *colegios universitarios* διεκπεραιώνουν τις σπουδές του πρώτου κύκλου που οδηγούν στις μακροπρόθεσμες σπουδές. Οι *escuelas universitarias* οργανώνουν βραχυπρόθεσμες σπουδές επαγγελματικού χαρακτήρα για την απόκτηση του *diplomado*. Τα *departamentos* είναι ερευνητικές και εκπαιδευτικές μονάδες του πανεπιστημίου, που αντιπροσωπεύουν τα διαφορετικά πεδία σπουδών, τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία είναι οργανωμένο το σύνολο των σπουδών και είναι το καθένα υπεύθυνο για το ιδιαίτερο αντικείμενο που διαπραγματεύεται από το σύνολο του πεδίου σπουδών των *facultades universitarias*, *escuelas técnicas* και *colegios universitarios*. Τα *institutos universitarios* είναι ερευνητικού χαρακτήρα, αλλά συμμετέχουν και στην εκπαιδευτική δραστηριότητα εξειδικευμένων τμημάτων ή ιατρικών σπουδών.

Οι σπουδές στην *αρχαιολογία* διεκπεραιώνονται στα πλαίσια των *facultades universitarias* (πανεπιστημιακές σχολές) και συγκεκριμένα στη σχολή ανθρωπιστικών επιστημών και εντάσσονται (καθώς δεν υπάρχει συγκεκριμένο πτυχίο πρώτου κύκλου

για την αρχαιολογία) στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών (*Licenciatura*) για το δίπλωμα *Licenciado en Historia* (σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως επί παραδείγματι στο *Universitat de Valencia*, εντάσσονται στο πρόγραμμα σπουδών *Licenciatura en Humanidades*), που υπάγεται, αναλόγως, στο *Departamento de Prehistoria y Arqueología*, *Departamento de Historia antigua, Prehistoria y Arqueología*, *Departamento de Prehistoria*, ή *Historia Antigua y Arqueología*. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος σπουδών η αρχαιολογία διδάσκεται ως ενότητα-μάθημα (*asignatura*), από το δεύτερο κυρίως κύκλο σπουδών, ενώ οι απόφοιτοι έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν (σε ορισμένα πανεπιστήμια, όπως το *Universitat de Barcelona*) εξειδικευμένες σπουδές για την απόκτηση του *Graduado superior en Arqueología*. Εκτός από την δυνατότητα σπουδών στην αρχαιολογία των κατόχων του *Licenciado en Historia*, δυνατότητα δίνεται και στους κατόχους *Diplomado* (τίτλος πρώτου κύκλου) *de Historia, Geografía e Historia (Plan Antiguo)*, *Geografía, Historia del Arte, Bellas Artes, Filología Clásica, Filología Hebrea, Geología, Biología y Humanidades* (ανάλογα με τους κανονισμούς του πανεπιστημίου). Οι σπουδές τρίτου κύκλου οδηγούν στην απόκτηση *doctorato*. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει κανονικά την πρώτη εβδομάδα του Οκτωβρίου και τελειώνει την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου.

Εντοπίστηκαν έντεκα (11) συνολικά δικτυακοί τόποι και τρεις (3) ιστοσελίδες σχετικά με σπουδές στον τομέα αρχαιολογίας, από δώδεκα (12) πανεπιστήμια.

ΙΤΑΛΙΑ

Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται στα πανεπιστήμια (*università*), τα πολυτεχνεία ή τεχνικά πανεπιστήμια (*politecnici*) και σε άλλα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (*istituti universitari*), δημόσια ή ιδιωτικά. Ο τυπολογικός αυτός διαχωρισμός των ιταλικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων δεν αφορά την ποιότητα και το επίπεδο της εκπαίδευσης ή τους προσφερόμενους τίτλους σπουδών, αλλά την επιμέρους οργάνωσή τους σε σχολές και τους τομείς που περικλείουν. Τα πανεπιστήμια καλύπτουν όλα τα επιστημονικά πεδία σπουδών. Η ανώτατη εκπαίδευση, μη πανεπιστημιακού επιπέδου, παρέχεται από διάφορα είδη ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως ακαδημίες, ανώτερα ιδρύματα καλών τεχνών και ωδεία (*Accademie di belle arti, Istituto superiore per le industrie artistiche* και *Istituti Superiori di Educazione Fisica*) και καλύπτει τους τομείς σπουδών στα πεδία κυρίως

της σωματικής αγωγής και των καλών τεχνών, με έντονα έναν επαγγελματικό, τεχνικό χαρακτήρα. Από τα εβδομήντα έξι (76) συνολικά ακαδημαϊκά ιδρύματα πενήντα ένα (51) είναι κρατικά πανεπιστήμια (*università degli studi*), τρία (3) τεχνικά πανεπιστήμια, έντεκα (11) μη κρατικά, αναγνωρισμένα πανεπιστήμια, τέσσερα (4) δημόσια πανεπιστημιακά ιδρύματα, έντεκα (11) μη κρατικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, δύο (2) πανεπιστήμια για αλλοδαπούς σπουδαστές και τρεις (3) ανώτερες σχολές.

Η ανώτατη εκπαίδευση διαιρείται σε τρεις κύκλους (το ακαδημαϊκό έτος μπορεί να αρχίσει από το Σεπτέμβριο έως το Νοέμβριο, ανάλογα με την απόφαση του κάθε ιδρύματος και χωρίζεται σε εξάμηνα). Μετά την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου – επιπέδου, ο φοιτητής λαμβάνει το *Πανεπιστημιακό Δίπλωμα (Diploma Universitario)*, μετά από διετείς ή τριετείς σπουδές σε πανεπιστήμιο ή σε σχολές ειδικού στόχου (*Scuole Dirette a Fini Speciali*), ενώ ο δεύτερος κύκλος παρέχει το *Πανεπιστημιακό Πτυχίο (Diploma di Laurea)*, μετά από τετραετείς ή εξαετείς σπουδές. Μετά την απόκτηση του *Laurea*, ο φοιτητής μπορεί να συνεχίσει περαιτέρω αναλυτικές και εντατικές σπουδές (τρίτος κύκλος) στα *Scuole di Perfezionamento*, τα *Scuole di Specializzazione* ή τα *Corsi di Dottorato di Ricerca*, που παρέχουν *Δίπλωμα Ειδίκευσης (Diploma de Specializzazione)*, μετά από τουλάχιστον διετείς σπουδές και *Διδακτορικό Ερευνητικό Δίπλωμα (Diploma di Dottorato di Ricerca)* μετά από τουλάχιστον τριετείς σπουδές.

Οι πανεπιστημιακές σπουδές διακρίνονται σε επιμέρους ακαδημαϊκούς κλάδους (*Aree disciplinari*), που περιλαμβάνουν αντίστοιχες σχολές (*Facoltà*), στις οποίες οργανώνονται τα διάφορα επιστημονικά αντικείμενα σε τμήματα (*Dipartimenti*), τα οποία καθορίζονται από τις αντίστοιχες πτυχιακές σπουδές (*corsi di laurea*) που προσφέρει το κάθε πανεπιστήμιο και τα οποία με τη σειρά τους προσφέρουν τη δυνατότητα επιλογής επιμέρους κατευθύνσεων (*senzioni, orientamento, curriculum, indirizzo, percorso* ή *settore*). Οι σπουδές στην *αρχαιολογία* ανήκουν στον ανθρωπιστικό κλάδο (*Area Umanistica*), στη φιλοσοφική σχολή (*Facoltà di Lettere e Filosofia*), αλλά η οργάνωση των σπουδών είναι διαφορετική ανά πανεπιστήμιο. Είτε επιλέγεται ως κατεύθυνση στα πλαίσια σπουδών για την απόκτηση πτυχίου *Corso di Laurea in Lettere* ή *Corso di Laurea in Beni Archeologici* ή του *Dipartimento di Scienze dell'Antichità* συνήθως μετά το δεύτερο έτος σπουδών, είτε αποτελεί ξεχωριστό τμήμα σπουδών (*Dipartimento di Archeologia* ή *Corso di Laurea in Archeologia*), ή απλά αποτελεί ενιαίο μάθημα στα

πλαίσια άλλων τομέων σπουδών. Το αντικείμενο διδάσκεται σε είκοσι επτά (27) πανεπιστήμια και υπάρχουν έξι (6) δικτυακοί τόποι για το τμήμα αρχαιολογίας πανεπιστημίων που φυσικά διαθέτουν τέτοιο και συνολικά είκοσι εννιά (29) σχετικές ιστοσελίδες στους επίσημους δικτυακούς τόπους των λοιπών πανεπιστημίων που περιλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους το σχετικό αντικείμενο.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Λουξεμβούργο παρουσιάζει αρκετές ιδιορρυθμίες, εφόσον, στην πραγματικότητα, αφορά μόνο ορισμένους τομείς και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Στο πανεπιστημιακό κέντρο του Λουξεμβούργου (*Centre Universitaire de Luxembourg*) παρέχεται μόνο το πρώτο έτος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης σε διάφορα αντικείμενα σπουδών. Οι σπουδαστές που επιθυμούν να ακολουθήσουν ανώτατες σπουδές πρέπει να εγγραφούν σε ένα ξένο εκπαιδευτικό ίδρυμα είτε μετά το εν λόγω πρώτο έτος, είτε από την αρχή των σπουδών για τα μαθήματα που δεν διδάσκονται στη χώρα τους. Η μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση παρέχεται από διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα και αφορά την τεχνολογία, τη διδασκαλία, τη διοίκηση επιχειρήσεων και τους τεχνικούς κλάδους. Υπάρχουν περίπου εννέα (9) ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όλα δημόσια. Όπως είναι λογικό, δεν υπάρχουν δικτυακοί τόποι σχετικοί με τον τομέα αρχαιολογίας.

Οι σπουδαστές που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρώτο έτος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης λαμβάνουν ένα πιστοποιητικό σε έναν από τους ακόλουθους τομείς: νομικά και οικονομία, λογοτεχνία και ανθρωπιστικές επιστήμες, θετικές επιστήμες. Οι μαθητές που έχουν παρακολουθήσει ένα από τα διάφορα είδη μη πανεπιστημιακής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνουν το αντίστοιχο πτυχίο (πτυχίο μηχανικού, πτυχίο ανώτατων σπουδών διοίκησης επιχειρήσεων, πιστοποιητικό παιδαγωγικών σπουδών για διδασκάλους, πτυχίο παιδαγωγού, δίπλωμα ανώτερου τεχνικού).

ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

*Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ολλανδία μπορεί να χαρακτηριστεί ως διμερής, καθώς διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, την πανεπιστημιακή εκπαίδευση (*Wetenschappelijke Onderwijs – WO*) και την ανώτερη (μη πανεπιστημιακή) επαγγελματική εκπαίδευση (*Hoger Beroepsonderwijs – HBO*),*

που παρέχεται από τις Hogeschoolen. Υπάρχει επιπλέον το Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Open Universiteit) - εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση παρέχει τόσο θεωρητική όσο και πρακτική κατάρτιση για επαγγέλματα τα οποία απαιτούν ανώτερο επίπεδο επαγγελματικών προσόντων και οι σπουδές συνδέονται σχεδόν πάντοτε με ένα συγκεκριμένο τομέα απασχόλησης. Η εκπαίδευση είναι τόσο πλήρους όσο και μερικού ωραρίου. Υπάρχουν συνολικά είκοσι ένα (21) πανεπιστήμια (δημόσια και ιδιωτικά, επιχορηγούμενα από την κυβέρνηση και μη) – με αρχαιότερο του Leiden, που ιδρύθηκε το 1575– και εβδομήντα τρεις (73) Hogeschoolen.

Στην Ολλανδία τα πανεπιστήμια αποτελούνται από σχολές, οργανωμένες γύρω από την κεντρική διοίκηση του πανεπιστημίου. Το πρόγραμμα σπουδών διαιρείται σε τρεις ομάδες που καλύπτουν όλο το φάσμα αντικειμένων και είναι οι εξής: alpha (περιλαμβάνει κυρίως προγράμματα σπουδών στην ιστορία και τη γλώσσα), beta (προγράμματα σπουδών στη μηχανική και τις φυσικές επιστήμες) και gamma (κοινωνικές, οικονομικές και νομικές επιστήμες). Στην τελευταία υπάρχουν οι **αρχαιολογικές σπουδές**, στον κλάδο ανθρωπιστικών-κοινωνικών σπουδών (Humanitarian). Οι προπτυχιακές σπουδές στον τομέα διαρκούν τουλάχιστον τέσσερα χρόνια. Το ακαδημαϊκό έτος διαρκεί 42 εβδομάδες. Στο τέλος του πρώτου έτους, διεξάγονται «προπαιδευτικές εξετάσεις», τις οποίες πρέπει να περάσουν οι σπουδαστές μέσα σε δύο χρόνια, και αποδίδουν το πιστοποιητικό *Getuigschrift van het Propedeutisch Examen*. Οι πτυχιακές εξετάσεις διεξάγονται μετά το τέταρτο έτος. Υπάρχουν ενδιάμεσες εξετάσεις (tentamens) σε όλα τα μαθήματα, συνήθως κάθε δύο ή τρεις μήνες. Οι σπουδαστές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους πριν από τις πτυχιακές εξετάσεις λαμβάνουν επίσημη δήλωση που αναφέρει μέχρι ποιο σημείο έφθασαν και ποιες ενδιάμεσες εξετάσεις έδωσαν. Στο πανεπιστήμιο, μετά από επιτυχία στις πτυχιακές εξετάσεις (doctoraal), χορηγείται ένα πιστοποιητικό (πτυχίο) που αναφέρει το βαθμό που έλαβε ο σπουδαστής/α, ενώ χορηγείται και ο τίτλος του doctorandus.

Έξι (6) πανεπιστήμια διαθέτουν αυθύπαρκτους δικτυακούς τόπους για τον τομέα αρχαιολογικών σπουδών και ένα (1) σχετική ιστοσελίδα στον επίσημο κόμβο του.

□ **ΝΟΡΒΗΓΙΑ**¹⁰⁶

Το σύστημα ανώτατης εκπαίδευση στη Νορβηγία, περιλαμβάνει όλα τα ακαδημαϊκά προγράμματα που έπονται της μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ιδρύματα όπως, πανεπιστήμια (*universiteter*), πανεπιστημιακά κολέγια γεωργίας, διοίκησης επιχειρήσεων, μουσικών σπουδών, κτηνιατρικής, αρχιτεκτονικής και σωματικής αγωγής (*vitenskapelige høyskoler*), καθώς επίσης και ένα περιφερειακό σύστημα κολεγίων. Τα περιφερειακά κολέγια υποβοηθούν τα πανεπιστήμια αναλαμβάνοντας την ευθύνη ορισμένων βασικών μαθημάτων σε ορισμένες παραδοσιακές επιστήμες, όπως γλωσσολογία και κοινωνικές επιστήμες. Συνήθως είναι δυνατή η απόκτηση πτυχίου ανωτάτης σχολής μέσω συνδυασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων περιφερειακού κολεγίου και προγραμμάτων πανεπιστήμιου. Υπάρχουν τέσσερα (4) πανεπιστήμια, επτά (7) πανεπιστημιακά κολέγια ειδικευμένων σπουδών, είκοσι έξι (26) κρατικά κολέγια (*Statlige høyskoler*) και δύο (2) κολέγια τεχνών (*Kunsthøyskoler*).

Τα πανεπιστήμια είναι οργανωμένα σε σχολές (*Fakulteter*), που υποδιαιρούνται σε τμήματα (*Institutt* ή *enheter ved fakultetet*), τα οποία διεκπεραιώνουν σπουδές στα διάφορα επιστημονικά αντικείμενα. Σε γενικές γραμμές η διάκριση περιλαμβάνει τη φιλοσοφική σχολή (*historisk-filosofiske fakultet* και *humanistiske fakultet*), τη θεολογική σχολή (*teologiske fakultet*), τη σχολή νομικών επιστημών (*juridiske fakultet*), ψυχολογίας (*psykologiske fakultet*), θετικών επιστημών (*matematisk-naturvitenskapelige fakultet*), ιατρικών επιστημών (*medisinske fakultet*), οδοντιατρικής (*dontologiske fakultet*), παιδαγωγικών επιστημών (*utdanningsvitenskapelige fakultet*), κοινωνικών επιστημών (*samfunnsvitenskapelige fakultet*).

Το τμήμα **αρχαιολογίας** (*Institutt for arkeologi*) υπάγεται στη φιλοσοφική σχολή. Οι προπτυχιακές σπουδές είναι τετραετούς φοίτησης και οδηγούν στη χορήγηση του τίτλου *Candidatus/Candidata Magisterii*, μετά την ολοκλήρωση των σπουδών. Το ακαδημαϊκό έτος διαρκεί από τα μέσα Αυγούστου ως τα μέσα Ιουνίου και χωρίζεται σε δύο εξάμηνα. Σε δεύτερο επίπεδο, ακολουθεί ο τίτλος *Candidatus/Candidata* (ακολουθούμενο από τον τίτλο του τομέα σπουδών) ύστερα από ορισμένα περαιτέρω έτη σπουδών (ενάμισι με δύο χρόνια), και τέλος,

¹⁰⁶ Συμπεριλήφθηκε και η Νορβηγία, παρά το γεγονός ότι, παρά την αίτησή της για ένταξη στην ΕΕ, τελικώς δεν προσχώρησε στην Κοινότητα κατόπιν δημοψηφίσματος.

διδασκαλικός τίτλος (*dr. atrium* ή *dr. plilos.*), μετά από τρία περαιτέρω έτη σπουδών.

Και τα τέσσερα (4) νορβηγικά πανεπιστήμια περιλαμβάνουν τμήματα αρχαιολογίας, τα οποία διαθέτουν δικτυακούς τόπους.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Οι φορείς της δημόσιας ανώτατης εκπαίδευσης στην Πορτογαλία είναι τα πανεπιστήμια (*universidade*) και τα ανώτατα τεχνολογικά ινστιτούτα (πολυτεχνεία – *instituto politécnico*). Από το 1988 και έπειτα τα δημόσια ανώτατα ιδρύματα αναγνωρίστηκαν ως αυτόνομα, και είναι συνεπώς ελεύθερα να απονέμουν τα δικά τους πτυχία, διπλώματα και να καθορίζουν τις μεθόδους διδασκαλίας και την ακαδημαϊκή οργάνωση. Η εκπαίδευση στα πανεπιστήμια είναι περισσότερο θεωρητικής κατεύθυνσης, παρέχει προγράμματα σπουδών σε όλους τους τομείς και η διάρκεια σπουδών κυμαίνεται μεταξύ τεσσάρων και έξι ετών. Τα πολυτεχνεία, που καλύπτουν τη μη πανεπιστημιακή ανωτάτη εκπαίδευση, παρέχουν εκπαίδευση περισσότερο θετικής κατεύθυνσης και κυμαίνεται μεταξύ τριών και τεσσάρων ετών. Επιπλέον υπάρχουν ιδιωτικά πανεπιστήμια και λοιπά ιδιωτικά ιδρύματα (όπως *escola superior* και *instituto superior*).

Υπάρχουν συνολικά δεκατρία (13) δημόσια πανεπιστήμια, έντεκα (11) δημόσια πολυτεχνεία και επτά (7) ιδιωτικά πανεπιστήμια. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών στα ανώτατα πανεπιστημιακά ιδρύματα οι φοιτητές λαμβάνουν πτυχίο (*grau de licenciado*), ενώ μετά από σπουδές στα ανώτατα τεχνολογικά ινστιτούτα λαμβάνουν δίπλωμα (*grau de bacharel*), μετά από τριετή φοίτηση και δίπλωμα (*grau de licenciado*), τετραετούς φοίτησης (το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει συνήθως στις 15 Οκτωβρίου, τελειώνει στις 31 Ιουλίου και χωρίζεται σε δύο εξάμηνα). Οι κάτοχοι πανεπιστημιακού τίτλου μπορούν να συνεχίσουν για την απόκτηση των τίτλων «*meste*» και «*doutor*». Ο ανώτατος και τελευταίος τίτλος, μετά το «*doutor*» είναι του «*agregação*».

Στην Πορτογαλία τα πανεπιστήμια είναι οργανωμένα σε διάφορες μονάδες: *escolas* και *faculdades* (σχολές), *departamentos* (τμήματα), *cursos* (τομείς κατεύθυνσης), *institutos* (ιστιτούτα) και *projectos* (προγράμματα). Οι σπουδές διακρίνονται σε πεδία επιστημών οργανωμένα ανά σχολή σε τμήματα, με μικρές διαφοροποιήσεις ανά πανεπιστήμιο. Η βασική ωστόσο διάκριση περιλαμβάνει σχολές που καλύπτουν: θεωρητικές σπουδές (*faculdade de letras*), συχνά και ως φιλοσοφική

σχολή (*faculdade de filosofia*), κοινωνικές επιστήμες (*faculdade de ciências sociais*) και ανθρωπιστικές (*humanas*) επιστήμες υγείας (*faculdade de ciências da saúde* ή *de ciências médicas*), διοίκηση επιχειρήσεων και οικονομικές επιστήμες (*faculdade de gestão e economia*), θετικές επιστήμες (*ciências exatas*), νομικές επιστήμες (*faculdade de direito*) παιδαγωγικές επιστήμες (*ciências da educação*), επιστήμες επικοινωνίας και άλλες.

Η *αρχαιολογία* διδάσκεται ως γνωστικό αντικείμενο στα πλαίσια των θεωρητικών σπουδών, στη *Faculdade de Letras* ή στη *Faculdade de Filosofia*, είτε εντάσσεται στη σχολή κοινωνικών (και ανθρωπιστικών) επιστημών (*Faculdade de Ciências Sociais e Humanas*). Δεν αποτελεί ξεχωριστό τμήμα, αλλά υπάγεται στο Τμήμα Ιστορίας (*Departamento de História*), όπου μπορεί ο υποψήφιος να επιλέξει στο αντίστοιχο πτυχίο, κατεύθυνση αρχαιολογίας (*Licenciatura em História, variante de Arqueologia*) ή να αποφοιτήσει με πτυχίο αρχαιολογίας (*Licenciatura em Arqueologia*). Δεν υπάρχουν αυθύπαρκτοι δικτυακοί τόποι για τον τομέα αρχαιολογικών σπουδών, αλλά σχετικές ιστοσελίδες στους επίσημους τόπους των πανεπιστημίων – το ένα και μοναδικό site που εντοπίστηκε είναι υπό κατασκευή, αποτρέποντας έτσι οποιαδήποτε συμπέρασμα. Στο σύνολό τους παρουσιάζουν ιδιαίτερη σχεδιαστική μέριμνα, καθώς στην πλειοψηφία τους είναι αισθητικά προσεγμένα, λειτουργική δομή και οργάνωση της πληροφορίας, εύχρηστο και εύληπτο σύστημα πλοήγησης και είναι τα περισσότερα προσφάτως ανανεωμένα (μέσα στο 2002).

ΣΟΥΗΔΙΑ

Η μεταρρύθμιση των τελευταίων δεκαετιών στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Σουηδία, είχε ως βασικό στόχο, την αποκέντρωση της δύναμης, την ενίσχυση της αυτονομίας των ιδρυμάτων, τη μεγαλύτερη ελευθερία στη λήψη αποφάσεων σχετικά με μαθήματα σπουδών και την τοπική πολιτική εισαγωγής σπουδαστών, τον ποιοτικό έλεγχο και την εναρμόνιση ανάμεσα στην ανώτερη εκπαίδευση και τις απαιτήσεις της οικονομίας και της κοινωνίας. Το παρόν σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τέθηκε σε ισχύ από το 1993, με το νόμο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Από το 1977 στη Σουηδία δεν υπάρχει διάκριση ανάμεσα σε πανεπιστημιακή και μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι *συνεπώς ενιαίου τύπου* (μονοδιάστατη),

περιλαμβάνει όλα τα ακαδημαϊκά προγράμματα που έπονται της μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και παρέχεται στα πανεπιστήμια, τα πανεπιστημιακά κολέγια και λοιπά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, κυρίως κρατικά και ελάχιστα ιδιωτικά. Ωστόσο υπάρχουν και κάποια βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Υπάρχουν δύο είδη διπλωμάτων, τα γενικά και τα επαγγελματικά (*Yrkesexamen*). Συνολικά, υπάρχουν περίπου πενήντα (50) ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης στη Σουηδία, ανάμεσα στα οποία, δεκατρία (13) κρατικά και δύο (2) ιδιωτικά πανεπιστήμια (*Universitet*) και περισσότερα από τριάντα (30) πανεπιστημιακά κολέγια (*Högskola*). Τα παλαιότερα πανεπιστήμια είναι των, Uppsala, που λειτουργεί από το 1477 και Lund, ιδρυθέν το 1666.

Οι πανεπιστημιακές σπουδές είναι οργανωμένες σε ευρεία γνωστικά πεδία (*Vetenskapsområdet*), στα οποία εντάσσονται οι επιμέρους σχολές (*Fakultetens*), που υποδιαιρούνται στα διάφορα τμήματα (*Institutioner*) και τομείς σπουδών (*Sektioner*). Κατά κανόνα τα πανεπιστήμια περιλαμβάνουν τις σχολές κοινωνικών επιστημών (*Utbildningsvetenskapliga fakulteten*), ανθρωπιστικών επιστημών και φιλοσοφική σχολή (*Humanistiska fakulteten* και *Historisk-filosofiska fakulteten*), θετικών επιστημών (*Naturvetenskapliga fakulteten*), εφαρμοσμένων και καλών τεχνών (*Konstnärliga fakulteten*), νομικών επιστημών (*Juridiska fakulteten*), κοινωνικών επιστημών (*Samhällsvetenskap fakulteten*), ιατρικών επιστημών (*Medicinska fakulteten*), οικονομικών και εμπορικών επιστημών (*Handelshögskolans fakulteten*), παιδαγωγικών επιστημών (*Samhällsvetenskapliga fakulteten*) και άλλες.

Η **αρχαιολογία** διδάσκεται στο τμήμα αρχαιολογίας (*Arkeologiska institutionen*) ή τομέα αρχαιολογίας (*Sektionen Arkeologi*), που ανήκει ανάλογα στη *Historisk-filosofiska fakulteten* ή την *Humanistiska fakulteten*, του ευρύτερου κλάδου ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών (*Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap*). Η εκπαίδευση διαιρείται σε προπτυχιακές σπουδές, μεταπτυχιακές σπουδές και έρευνα. Οι πανεπιστημιακές σπουδές διαρκούν δύο έτη για το δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (*Högskoleexamen*) με ειδίκευση που αποφασίζεται από το πανεπιστήμιο ή το πανεπιστημιακό κολέγιο, τρία έτη για το πτυχίο (*Kandidatexamen*) και τέσσερα έτη για μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (*Magisterexamen*). το ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει σαράντα εβδομάδες (συνήθως από τα μέσα ή το τέλος Αυγούστου έως τις αρχές Ιουνίου) και χωρίζεται σε δύο εξάμηνα. Ο διδακτορικός τίτλος (*Doktorsexamen*) χορηγείται στα πλαίσια των «μεταπτυχιακών σπουδών» ύστερα από πρόγραμμα σπουδών διάρκειας από τέσσερα

ως έξι χρόνια μετά το πτυχίο τριετούς τουλάχιστον φοίτησης, ενώ υπάρχει και το ερευνητικό δίπλωμα (*Licentiatexamen*), διετούς φοίτησης, που μπορεί να αποτελέσει και ένα πρώτο επίπεδο στις σπουδές για το διδακτορικό τίτλο.

Υπάρχουν συνολικά δεκαέξι (16) επίσημοι πανεπιστημιακοί δικτυακοί τόποι, εννέα (9) αντίστοιχων ιδρυμάτων.

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Φιλανδία καλύπτεται από τον πανεπιστημιακό και μη πανεπιστημιακό τομέα. Ο πανεπιστημιακός τομέας αποτελείται από είκοσι (20) πανεπιστήμια, εκ των οποίων δέκα (10) είναι γενικής παιδείας και διαθέτουν διάφορες σχολές (*Yliopisto/Universitet*) και δέκα (10) είναι εξειδικευμένα (*Korkeakoulu/Högskola*), όπως οι σχολές οικονομικών σπουδών και διοίκησης επιχειρήσεων (*Kaupprakorkeakoulu/Handelshögskola*), ακαδημίες τέχνης (*Taidekorkeakoulu/Konsthögskola*) και τα λοιπά. Το πρώτο πανεπιστήμιο της Φιλανδίας ιδρύθηκε το 1640 στην πόλη Turku. Η μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από το σύστημα *ammattikorkeakoulu* (A.M.K.)/*yrkeshögskola* (Y.H.), δηλαδή τις πολυτεχνικές και επαγγελματικές σχολές, είκοσι εννιά (29) στο σύνολο. Λειτουργεί από το 1991 παράλληλα με τα πανεπιστήμια και παρέχει άλλα, νέα είδη πτυχίων, τα οποία έχουν μεν αναγνωριστεί νομοθετικά ως πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά έχουν εντονότερο επαγγελματικό χαρακτήρα από τα ακαδημαϊκά πτυχία.

Το δίκτυο φορέων ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης της Φιλανδίας είναι ένα από τα πυκνότερα στην Ευρώπη. Όλα τα πανεπιστήμια και οι περισσότερες πολυτεχνικές σχολές συμμετέχουν στα διεθνή προγράμματα ανταλλαγών. Οι σπουδές διακρίνονται σε γενικές (*yleisopinnot*), βασικές (*perusopinnot*), θεματικές (*aineopinnot*) και ανώτερες σπουδές (*syventävät opinnot*). Τα γενικά πανεπιστήμια (*Yliopisto/Universitet*) περιλαμβάνουν τέσσερις έως εννέα σχολές (*Fakulteter*) που υποδιαιρούνται σε τμήματα (*institutioner*) και είναι οι εξής: θεολογική σχολή (*Teologiska fakulteten*), σχολή νομικών επιστημών (*Juridiska fakulteten*), ιατρική σχολή (*Medicinska fakulteten*), θεωρητικών σπουδών ή ανθρωπιστικών επιστημών (*Humanistiska fakulteten*), θετικών επιστημών (*Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten*), παιδαγωγική σχολή (*Pedagogiska fakultete*), κοινωνικών επιστημών

(*Statsvetenskapliga fakulteten*), κτηνιατρική σχολή (*Veterinärmedicinska fakulteten*) και σχολή γεωργίας και δασοκομίας (*Agrikultur-forstvetenskapliga fakulteten*).

Οι σπουδές **αρχαιολογίας** διεκπεραιώνονται στο τμήμα αρχαιολογίας (*Institutionen för Arkeologia*) που υπάγεται στη σχολή θεωρητικών επιστημών (*Humanistiska fakulteten*). Η φοίτηση είναι τουλάχιστον τριετής· το ακαδημαϊκό έτος ξεκινάει την 1η Αυγούστου και λήγει την 31η Ιουλίου και διακρίνεται σε δύο εξάμηνα. Οι τίτλοι σπουδών που χορηγούνται είναι τα *κατώτερα ακαδημαϊκά πτυχία* (*kandidaatin tutkinto*, αντίστοιχο του αγγλοσαξονικού *Bachelor*), που προϋποθέτουν τουλάχιστον τριετή πλήρη εκπαίδευση, τα *ανώτερα ακαδημαϊκά πτυχία* (*maisterin tutkinto*, επίπεδο *Masters*) που διαρκούν πέντε έτη ή, επίσης, δύο έτη μετά την απόκτηση του κατώτερου ακαδημαϊκού πτυχίου και το *διδαστορικό δίπλωμα* που προϋποθέτει τέσσερα έτη πλήρων σπουδών μετά το ανώτερο ακαδημαϊκό πτυχίο, ενώ υπάρχει και ο ενδιάμεσος μεταπτυχιακός τίτλος *Lisensiaati/Licenciat*, διετούς φοίτησης πριν από το διδακτορικό.

Οι **αρχαιολογικές σπουδές** αντιπροσωπεύονται από δύο (2) δικτυακούς τύπους, αντίστοιχων ιδρυμάτων.

Β΄. ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ Ο ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΣΤΟ WWW

«Ανάμεσα σε όλα όσα προκάλεσαν θόρυβο σχετικά με το Internet στέκει η πραγματικότητα του αναπόφευκτού του¹⁰⁷.»

Οι συνεχώς αυξανόμενες δυνατότητες του Internet, και ιδιαίτερα του WWW, καθώς και η επίδρασή του σε όλο και περισσότερους τομείς της καθημερινής ζωής, αποδεικνύουν αδιάσειστα ότι εκείνοι που οικειοποιούνται την τεχνολογία του είναι και εκείνοι που προνομιακά θα ωφεληθούν στο μέλλον – τα Πανεπιστήμια, ενεργά μέλη της εκάστοτε κοινωνίας δεν εξαιρούνται από τη συνθήκη αυτή. Τον αντίλογο μπορούν να υποστηρίξουν πολλά επιχειρήματα, καταδεικνύοντας τις αρνητικές προεκτάσεις στην εφαρμογή της Τεχνολογίας του Διαδικτύου, προεκτάσεις σε ιδεολογικό, κοινωνικό και τεχνολογικό επίπεδο. Ωστόσο, πάνω από όλα παραμένει το ζωτικής σημασίας αίτημα εναρμόνισης με τις συνθήκες της εκάστοτε εποχής και η πραγματικότητα της καταλυτικής διείσδυσης του Internet, σε όλες σχεδόν τις διαστάσεις της καθημερινής ζωής. Στο πλαίσιο αυτό θα επισημανθεί μόνο η ευεργετικότητα, η θετικότητα των προεκτάσεων του Internet, με κατευθυντήριο στόχο την επιχειρηματολογία στη χρησιμότητα αντιπροσώπευσης ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος στο διαδίκτυο, συγκεκριμένα στο WWW. Και καθώς ένας τομέας, ο *Τομέας Αρχαιολογίας* δεν είναι παρά μια υποενότητα της ολότητας «Πανεπιστήμιο» είναι σαφές ότι ό,τι ισχύει για το γενικό, ισχύει και για το ειδικό.

I. Ανάγκη συμπόρευσης με τις εξελίξεις, προσαρμοστικότητα

Η επιχειρηματολογία του γιατί είναι χρήσιμο ένα πανεπιστήμιο να έχει δικτυακό τόπο στο WWW, μπορεί να στηριχτεί, αφενός σε θεωρητική βάση, στην ίδια την «έννοια» και τη λειτουργία του Internet, σε συνδυασμό πάντα με τις συνθήκες – επιταγές της παρούσας εποχής, και αφετέρου σε πρακτικό επίπεδο, στα πλεονεκτήματα των εφαρμογών του WWW. Στη αρχή της προβληματικής στέκει το γεγονός ότι σε μια «τεχνολογικά εγγράμματη» εποχή αναδεικνύεται ως συστατικό της

¹⁰⁷ Report of the Web-Based Education Commission, 2000.

έννοιας του «πολίτη», αλλά και της «κοινωνίας του μέλλοντος», και προϋπόθεση προσαρμογής των υπαρχόντων δομών, η πρόσβαση (*access*) στο Internet, με ό,τι αυτό συνεπάγεται – από την εκπληκτική ωφελιμότητα ως την τρομακτική δυσκολία. Προεκτείνοντας το συλλογισμό και δεδομένης της αποδεδειγμένης αλήθειας στην εξελικτική πορεία ότι *η προσαρμοστικότητα είναι αναγκαία προϋπόθεση επιβίωσης*, διαφαίνεται η ανάγκη προσαρμογής των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στις νέες συνθήκες. Μέρος της προσαρμογής είναι η υιοθέτηση των σύγχρονων εξελίξεων. Μια από αυτές είναι και η πραγματικότητα των ηλεκτρονικών δημοσιεύσεων και αντιπροσωπεύσεων. Ιδίως, σε μια εποχή που όπως επιτυχώς έχει επισημανθεί, ο ανταγωνισμός δεν χαρακτηρίζεται πλέον από την υπεροχή του μεγαλύτερου έναντι του μικρού, αλλά του γρήγορου έναντι του αργού¹⁰⁸, η παραπάνω συνθήκη αποκτά ζωτική σημασία, ενώ το να αρνείται κανείς τη συμμετοχή του στο Internet ισοδυναμεί και με αποκλεισμό από κάποιες από τις συνθήκες εκείνες του παρόντος που, όσο κι αν αντιστεκόμαστε, συνδιαμορφώνουν την κοινωνία του μέλλοντος, κατά συνέπεια και με ετεροχρονισμό, γεγονός που δεν μπορεί παρά αρνητικές προεκτάσεις να έχει.

Οι σύγχρονες εξελίξεις εγγράφονται κατά μείζονα λόγο στη σφαίρα της «παγκοσμιοποίησης», της «κοινωνίας της πληροφόρησης» και της «νέας οικονομίας», ενώ το γενικό προβληματισμό απασχολούν θέματα όπως η οικουμενοποίηση της πολιτιστικής δημιουργίας, η παγκοσμιοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και η ένταση της ανταγωνιστικότητας. Έχοντας να αντιμετωπίσει ένα τέτοιο προσκλήνιο, με ραγδαίες ταχύτητες εξελίξεων και αναμορφώσεων, αποτελεί αφενός επιτακτική ανάγκη και μείζονος σημασίας θέμα η ανταπόκριση του πανεπιστημιακού θεσμού στις νέες προκλήσεις και αφετέρου καθίσταται σαφές ότι το Internet αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο στην κατάκτηση των σύγχρονων προϋποθέσεων, και αναγκαίο για την αποφυγή της βραδυπορίας. Στο πλαίσιο αυτών των συνθηκών που διαμορφώνουν τη νέα εικόνα του σήμερα στο αύριο, και την ανάγκη συμμετοχής στη εικόνα αυτή, αποδεικνύεται η χρησιμότητα ενεργής συμμετοχής του πανεπιστημίου στο Internet και συνεπώς της παρουσίας του στο «χωροχρονικό καθεστώς» του WWW, καθώς είναι ένας από τους παράγοντες που συντελούν στη διαμόρφωση αυτής της νέας πραγματικότητας, προκειμένου το πανεπιστημιακό ίδρυμα να αντεπεξέλθει στις σύγχρονες απαιτήσεις, αλλά και

¹⁰⁸ Lurie Sebastian, Ruttenbur Brian, Spickler Gingen, 2000, σ.10.

ξεπερνώντας ένα περιορισμένο, τοπικό επίπεδο να συμμετάσχει πλέον σε μια παγκόσμια εικόνα.

II. Εκπαιδευτικές εφαρμογές και αξιοποίηση πληροφοριακών και επικοινωνιακών δυνατοτήτων

Ο καθολικός χαρακτήρας του Internet και η ταχύτητα της δραστηριότητάς του αποτελούν το μεγαλύτερο επιχείρημα. Το «δίκτυο των δικτύων» είναι «παγκόσμιο», είναι γρήγορο και είναι ταχύτατα αναπτυσσόμενο. Ένα πλήθος περί τα 377 εκατομμύρια ανθρώπων εκτιμάται ότι χρησιμοποιούν το Internet παγκοσμίως¹⁰⁹. Αυτό και μόνο δίνει μια άλλη δυναμική στην επιχειρηματολογία και κάνει σαφές το αίτημα παρουσίας στο WWW του πανεπιστήμιου, ως τον κατεξοχήν φορέα των εξελίξεων, αλλά και ως οργανισμού που χρειάζεται –βάση των προηγούμενων– να επιβιώσει μέσω του κανόνα της προσαρμογής. Επιπροσθέτως, αποτελεί κοινή παραδοχή το ότι το Internet είναι ένα ισχυρότατο πληροφοριακό και επικοινωνιακό μέσο και αυτό ακριβώς αποτελεί τη μεγάλη του δύναμη, αλλά και μελλοντική υπόσχεση – συνάμα και πρόκληση. Έχει επιτυχώς χαρακτηριστεί ως μια τεράστια κατανεμημένη βιβλιοθήκη πληροφοριών, εύκολα και γρήγορα προσβάσιμη ανά πάσα στιγμή σε όσους τη χρειάζονται. Και αυτό αποκτά ιδιαίτερη αξία και σε γενικότερο, θεωρητικό πλαίσιο, εφόσον ο προσδιορισμός της «εποχής της πληροφόρησης» μένει χωρίς καμία σημασία αν η ίδια η πληροφορία παραμένει απρόσιτη, ακόμα περισσότερο στην περίπτωση όπου συγκεκριμένα αιτήματα – ανάγκες δεν έχουν πρόσβαση σε ανάλογη πληροφορία. Και αυτό το σκοπό ακριβώς το Internet επιτυχώς εξυπηρετεί. Με τη δυνατότητα αποθήκευσης, ανάκλησης και διάδοσης της πληροφορίας που παρέχει, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς την πρόταση ότι το απόθεμα της πληροφορίας στον κόσμο διπλασιάζεται κάθε 2.8 χρόνια¹¹⁰, γίνεται εύκολα κατανοητή η σπουδαιότητα οργάνωσης και διάθεσης της συνολικής πληροφορίας σε μια παγκόσμιας εμβέλειας «βιβλιοθήκη». Αυτός είναι ο κατεξοχήν εκπαιδευτικός χαρακτήρας του Internet, που πληρώνεται πρωτίστως από την υπηρεσία του WWW. Επιπλέον συμβάλλει στη κατάλυση των χωροχρονικών δεσμεύσεων και αποστάσεων, και τη δυνατότητα συνεχούς και ανεμπόδιστης

¹⁰⁹ Report of the Web-Based Education Commission, 2000.

¹¹⁰ Lurie Sebastian, Ruttenbur Brian, Spickler Gingen, 2000, σ.12.

επικοινωνίας, χωρίς χρονικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς. Μία ιστοσελίδα προσφέρει τη δυνατότητα ταχύτερης και καλύτερης –με την έννοια της άμεσης και ανεμπόδιστης– επικοινωνίας και πληροφόρησης.

Το δίκτυο Internet λοιπόν και η υπηρεσία του World Wide Web ειδικότερα αναδιαμόρφωσαν τον τρόπο επικοινωνίας και πληροφόρησης των ανθρώπων –με όλους τους κινδύνους που πιθανώς αυτό εγκυμονεί– αλλάζοντας ουσιαστικά το προσκήνιο και τους όρους «φέρνοντας» την πληροφορία στα άτομα αντί, του παραδοσιακού, τα άτομα στην πληροφορία. Και το πανεπιστήμιο μπορεί να ωφεληθεί της διαδικασίας αυτής. Αυτή άλλωστε είναι μία από τις βασικές λειτουργίες του πανεπιστημίου: η ανταλλαγή πληροφοριών και μετουσίωσή τους σε γνώση, και η επικοινωνία. Μπορεί λοιπόν κάλλιστα η ανάγκη αυτή να εξυπηρετηθεί μέσα από τις ηλεκτρονικές σελίδες του πανεπιστημίου. Η εφαρμογή του WWW, μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμη σε τομείς όπως η έρευνα, η διδασκαλία, η ενημέρωση, η πληροφόρηση και η επικοινωνία, μεταξύ ιδρύματος, εκπαιδευτικού προσωπικού, σπουδαστών και εκάστοτε ενδιαφερομένων. Ενώ η δυνατότητα, που παρέχει, αναζήτησης ποικίλων και μεγάλης κλίμακας πληροφοριών (τοπικού χαρακτήρα αλλά και ευρύτερου) μέσα από την πρόσβαση σε διάφορες Τράπεζες Δεδομένων, μεγάλες παγκόσμιες βιβλιοθήκες, ποικίλα ιδρύματα και οργανισμούς, αποτελεί μια κατάκτηση που αίρει ανυπέρβλητες ενδεχόμενες δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν σπουδαστές αλλά και μελετητές. Εφόσον όμως τα παραπάνω δεν είναι «κάτι» το καινούριο, αλλά προϋπήρχαν στο καταστατικό της ακαδημαϊκής λειτουργίας, η σημαντική προσφορά του WWW είναι η ενίσχυση της ταχύτητας, της ευκολίας πρόσβασης (accessibility), και η διεύρυνση του πλούτου της πληροφορίας – με μεγέθη εντυπωσιακά. Και αυτό ικανοποιείται ουσιαστικά μέσα από το δικτυακό τόπο του πανεπιστημίου.

III. Δυνατότητες προβολής και αντιπροσώπευσης

Επιπλέον, εφόσον το Internet και ιδιαίτερα το «γραφικό τμήμα» του, το WWW, όντας ένα παγκόσμιο επικοινωνιακό μέσο, αποτελεί και ένα μέσον έντονης διαφήμισης, προβολής και αντιπροσώπευσης, μπορεί να αποτελέσει και ένα δυναμικό μέσο «προς τα έξω» προβολής και αντιπροσώπευσης του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, με στόχο τη διαφήμιση και την προσέλκυση ενδιαφέροντος, ικανό να το παρουσιάσει περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο μέσο, σε ένα ευρύ κοινό. Καθώς μάλιστα τείνει

να επισκιάσει παραδοσιακά μέσα, ίσως σύντομα να αποτελέσει το βασικό μέσο πληροφόρησης, ενημέρωσης και προβολής. Δε θα ήταν λοιπόν παράτολμο να υποθέσουμε ότι, και στην περίπτωση του πανεπιστημίου, μελλοντικά πιθανώς να αποτελέσει την κυριότερη πηγή πληροφόρησης για όσους βρίσκονται «εκτός» ιδρύματος. Τα οφέλη εξάλλου μιας ηλεκτρονικής προβολής είναι ποικίλα και καθόλου αμελητέα. Καταρχάς, είναι οικονομικότερη από άλλες παραδοσιακές μορφές εκπροσώπησης, καθώς δεν χρειάζεται πλέον να τυπωθεί σε χιλιάδες αντίτυπα (όπως επί παραδείγματι στην περίπτωση ενημερωτικών εντύπων, διαφημιστικών φυλλαδίων, οδηγών σπουδών, καταλόγων και τα λοιπά). Ένα ηλεκτρονικό αντίτυπο είναι αρκετό, έχει παγκόσμιο αντίκρισμα, μόνιμο χαρακτήρα (σε χωροχρονικές διαστάσεις), ευκολία μετατροπής και μειωμένο συγκριτικά κόστος παραγωγής. Η ηλεκτρονική παρουσίαση είναι ακατάπαυστα ενεργή, ενώ η δημιουργία της δεν απαιτεί κάποια ιδιαίτερη προεργασία, παρά μόνο το κατάλληλο προσωπικό που θα κωδικοποιήσει τις σελίδες. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ανά πάσα στιγμή να ανακτήσουν την πληροφορία που χρειάζονται, να ενημερωθούν για τις υπηρεσίες του ιδρύματος και να επικοινωνήσουν άμεσα και ταχύτατα με αυτό. Το σημαντικότερο όμως πλεονέκτημα είναι η δυνατότητα συνεχούς αλλαγής, η έννοια του εύπλαστου (*flexibility*). Η επιβεβλημένη αρετή του μέλλοντος –όπως σύγχρονοι μελετητές και στοχαστές επισημαίνουν– είναι η αλλαγή και η προσαρμοστικότητα. Το WWW πληροί αυτές ακριβώς τις προϋποθέσεις, επιτρέποντας, με χαμηλό κόστος και συνοπτικές διαδικασίες, εκ των υστέρων επεμβάσεις, αναμορφώσεις, διαμορφώσεις, τροποποιήσεις, προσθήκες, αλλαγές, ενημέρωση και γενικά προσφέρει τη δυνατότητα ανεμπόδιστης και εύκολης επενέργειας στο δικτυακό τόπο, κατά το πώς και πότε το ίδρυμα επιθυμεί.

IV. Οικονομικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις

1. Οικονομικοί όροι, ανταγωνιστικότητα, επιλεξιμότητα, νέοι προσανατολισμοί στην ανώτατη εκπαίδευση

Παράλληλα, μέσα στο WWW διαμορφώνεται ταχύτατα μία νέα «παγκόσμια αγορά», εύκολα προσπελάσιμη, και έμμεσα επιβαλλόμενη, ενώ φιλόδοξοι μελετητές σπεύδουν να το χαρακτηρίσουν ως ένα είδος μελλοντικής «παγκόσμιας βιτρίνας». Και μοιάζει με φυσική συνέπεια, εφόσον ό,τι προβάλλεται στο WWW είναι παγκόσμια ορατό, ανά πάσα στιγμή, από κάθε χρήστη του δικτύου Internet. Η εποχή της

«ελεύθερης αγοράς», με τις όποιες διαστάσεις αυτή αποκτά –τουλάχιστον επί του παρόντος– επιβάλλει να συμμετάσχουν στο σήμερα κατανοώντας, αν όχι αποδεχόμενοι, τους όρους της σύγχρονης αγοράς και οι πλέον μη εμπορικοί φορείς – θεσμοί. Η απουσία από τις εξελίξεις του παρόντος, πιθανότατα επιφυλάσσει αποχή από αυτήν τη μελλοντική, «παγκόσμια αγορά». Ουσιαστικότερα όμως, η ηλεκτρονική παρουσία του ιδρύματος μπορεί να αποτελέσει αφενός πόλο έλξης υποψήφιων σπουδαστών και εκπαιδευτικού ή ερευνητικού προσωπικού παγκοσμίως, αλλά και μέσο ενδυνάμωσης της θέσης του Ιδρύματος. Είναι τέτοιες άλλωστε οι εξελίξεις στη σύγχρονη πλέον πραγματικότητα που το να οραματίζεται κανείς σε στενά τοπικιστικά πλαίσια αποτελεί μάλλον εθελουφλία. Η παγκόσμια κοινωνία (ή και πιο παροντικά ή επίκαιρα, η Ενωμένη Ευρώπη) περιλαμβάνει και αλλοδαπούς σπουδαστές στο καταστατικό του σπουδαστικού κοινού και προσωπικού των ιδρυμάτων, η ενημέρωση των οποίων (στο στάδιο ιδίως «προσέλευσης ενδιαφέροντος») θα πρέπει να είναι καίρια και σαφής, ενώ το ενδιαφέρον τους ή η προτίμησή τους υπολογίσιμη συνθήκη. Αφετέρου, σε τοπικό επίπεδο, οι μεγάλοι ωφελημένοι από μια τέτοια διαδικασία είναι τα «μικρά», περιφερειακά πανεπιστήμια, αλλά και, κατ' επέκταση η διαδικασία «αποκέντρωσης» – είναι έντονη η διαφορά ανάμεσα στα «μεγάλα», «αστικά» πανεπιστήμια και τα «μικρότερα», «περιφερειακά» που συχνά στερούνται προσωπικού και σπουδαστικού κοινού, είναι λιγότερο επιλέξιμα, ενώ υποβαθμίζονται διαρκώς, υποσκιασμένα από τα πανεπιστήμια της πρωτεύουσας και των μεγάλων αστικών κέντρων. Με την ηλεκτρονική προβολή, αποκτούν ένα ισχυρό μέσο αντιπροσώπευσης, που επιτρέπει ένα δυναμικό «άνοιγμα» στο χώρο της ανταγωνιστικότητας και επιλεξιμότητας.

Ο παράγοντας «επιλεξιμότητα» λοιπόν, η επιλογή του ιδρύματος από τους υποψήφιους ενδιαφερόμενους, ημεδαπούς και αλλοδαπούς, με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε οικονομικούς όρους, αλλά και η «προσωπική προβολή» του ιδρύματος, είναι ένας ακόμα από τους βασικούς στόχους ηλεκτρονικής παρουσίας. Και άλλωστε, εκτός από τις ιδεαλιστικές προεκτάσεις στην έννοια «συμμετοχή στις τρέχουσες εξελίξεις», υπάρχει και η πιο πρακτική πλευρά που σχετίζεται με οικονομικούς όρους και την έννοια του πανεπιστημίου και ως ιδρύματος που χρειάζεται να συντηρηθεί και να επιβιώσει· παράμετρος η οποία αιτιολογεί τις συσχετίσεις του πανεπιστημίου με όρους οικονομικούς, καθώς και τη «νέα, παγκόσμια αγορά». Στο σημείο αυτό θα πρέπει παρενθετικά να αναφερθεί (με στόχο την αιτιολόγηση της παραπάνω πρότασης), χωρίς καμία προσπάθεια αξιολόγησης και κριτικής στάσης, αλλά ως απλή

καταγραφή του γεγονότος, η επιβεβλημένη από τις σύγχρονες εξελίξεις νέα προσέγγιση της ανώτατης εκπαίδευσης. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι επιταγές της Ενωμένης Ευρώπης, στις οποίες οφείλουν να προσαρμοστούν τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών – μελών, κατά κύριο λόγο, υποβάλλουν μια νέα διάσταση στην έννοια και λειτουργία του πανεπιστημίου. Καθοριστικό παράγοντα αποτελούν οι γενικότεροι οικονομικοί, κοινωνικοί, ιδεολογικοί και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απώτερο στόχο τη συνύπαρξη στον πολιτισμικό και οικονομικό χώρο της Ευρώπης του μέλλοντος. Οι νέοι αυτοί προσανατολισμοί υπέδειξαν την αλλαγή του ρόλου του πανεπιστημίου, του τρόπου διοίκησής του και της δομής των σπουδών. Οι αιτιακές σχέσεις αναζητούνται στην κρατική πολιτική (σε ζητήματα οικονομικά και διοικητικά), τους νέους θεσμούς «παραγωγής» γνώσης¹¹¹ και τις νέες σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ επιστήμης και κοινωνίας¹¹². Συνεπώς, το πανεπιστήμιο καλείται να δώσει λύσεις σε προβλήματα που σχετίζονται με το κόστος λειτουργίας, τη χρηματοδότησή του, την προστασία του από την οικονομία της αγοράς, τα άλλα ιδρύματα ως ανταγωνιστές ή συνεργάτες (καθώς συχνά χρειάζεται να αναζητήσει μόνο του οικονομικούς πόρους, ενώ παράλληλα οφείλει να ανταγωνισθεί τους νέους παραγωγούς της γνώσης), την ανταπόκριση στην πρόκληση των νέων τεχνολογιών, τις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας και άλλα παρόμοια, και ταυτόχρονα να διατηρήσει το ακαδημαϊκό του επίπεδο και την ποιότητα σπουδών. Επομένως, είναι φυσικό να απαιτείται η δυναμική του δραστηριοποίηση και μετοχή στα δεδομένα του σήμερα, ώστε να μπορεί να διαπραγματεύεται δυναμικά την επικοινωνία με την περιβάλλουσα πραγματικότητα, όπως αυτή ζωγραφίζεται. Δε λείπει βέβαια και η επίκριση μιας τέτοιας στάσης, επικεντρωμένης κυρίως στην προειδοποίηση για εμπορευματοποίηση της γνώσης και μετατροπή του πανεπιστημίου σε επιχείρηση, όπου στο πλαίσιο αναζήτησης οικονομικών πόρων, διαχειριστικής και ρυθμιστικής πολιτικής και την επιβίωση σε μια ανταγωνιστική κοινωνία, αναγκάζεται το ίδιο να γίνει επιχείρηση, υιοθετώντας μεθόδους επιχειρηματικής διοίκησης και οικονομίας (έννοιες στενά συνδεδεμένες με

¹¹¹ Η γνώση σε ένα μεγάλο μέρος της τείνει να παράγεται, στις σύγχρονες συνθήκες, σε μια σειρά από μη πανεπιστημιακούς χώρους, όπως: ερευνητικά ινστιτούτα του δημοσίου και των υπουργείων, εταιρικά εργαστήρια, επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας, επαγγελματικές εταιρίες και επιμελητήρια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, και άλλα.

¹¹² Στις σύγχρονες κοινωνίες, η γνώση, η επιστήμη κι η τεχνολογία αναγκάζονται σε άμεση εφαρμογή των ποτισμάτων τους, ενώ ο χώρος τους είναι προσβάσιμος στο ευρύτερο σύνολο των πολιτών.

το WWW), αποσκοπώντας στο κέρδος, στην προσέλκυση των καλύτερων σπουδαστών και εκπαιδευτικών και την ανάληψη περισσότερων προγραμμάτων και επιχορηγήσεων. Όποιες αν είναι ωστόσο οι συνέπειες της σύγχρονης πραγματικότητας στο θεσμό του πανεπιστημίου, δεν αναιρείται η πραγματικότητα των εξελίξεων και η δυναμική των φαινομένων που επισύρουν, και ως εκ τούτου επιβεβαιώνουν τη χρησιμότητα συνεργασίας των πανεπιστημίων με τις νέες τεχνολογίες και της εκπροσώπησής τους στο Διαδίκτυο, προκειμένου να υποβοηθηθούν και προωθηθούν οι παραπάνω στόχοι (ιδίως στα ανοιχτά και εκτενή πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης).

2. Η θέση της Αρχαιολογίας στις σύγχρονες εξελίξεις

Η χρησιμότητα αυτή, αν όχι αναγκαιότητα, ηλεκτρονικής παρουσίας που υφίσταται για το καθεστώς του πανεπιστημίου, ισχύει φυσικά και για τον τομέα αρχαιολογίας για τους ίδιους ακριβώς λόγους. Και όχι μόνο γιατί αποτελεί ούτως ή άλλως μέρος της ολότητας «πανεπιστήμιο», στα πλαίσια του θεσμοθετημένου διαχωρισμού σε σχολές και τμήματα, αλλά και για έναν ακόμα ουσιαστικό λόγο: τη δοκιμασία¹¹³ που ο τομέας και ο κλάδος γενικότερα αρχαιολογικών σπουδών υφίστανται, στο πλαίσιο των νέων αυτών εξελίξεων στον τομέα της εκπαίδευσης. Οι εξελίξεις, συνάδοντας με τις επιταγές «της κοινωνίας της γνώσης» και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας στην αγορά εργασίας (πραγματικότητα απτή), στα πλαίσια των οποίων, αναπόφευκτα, το εκπαιδευτικό σύστημα συνδέεται με την αγορά εργασίας και συναρτάται με το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης, επαναπροσδιορίζουν την ποιότητα και το ρόλο της εκπαίδευσης καθώς και τις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Συνεπώς, κύριος στόχος της αναμόρφωσης προγραμμάτων σπουδών της ανώτατης εκπαίδευσης είναι να εφοδιαστεί ο απόφοιτος με *προσόντα και δεξιότητες* που θα του επιτρέψουν να αντιμετωπίσει μια πολύπλοκη και συνεχώς μεταβαλλόμενη ακαδημαϊκή, επαγγελματική, κοινωνική, πολιτιστική και τεχνολογική πραγματικότητα. Στα πλαίσια αυτά, ο κληροδοτημένος από το Διαφωτισμό διαχωρισμός των επιστημών αναγνωρίζεται ως

¹¹³ Βλ. σχετικά, Stone, Peter, 2000, σσ.122-124.

ανεπαρκής και μη λειτουργικός, και επιβάλλεται (δεδομένου του ότι ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός οφείλει να επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στην κατανόηση των αλλαγών και να ανταποκρίνεται στις συνεχείς μεταβολές των εκάστοτε κοινωνιών) η οργάνωση των σπουδών σε ευρύτερες ενότητες και συνεκτικούς κύκλους μαθημάτων, ενώ η οργάνωση των τμημάτων οφείλει να υπακούει στις νέες ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς¹¹⁴, ενώ –όπως αρκετοί μελετητές επισημαίνουν αλλά και η πραγματικότητα αποκαλύπτει– παραδοσιακά τμήματα, ιδιαίτερα στις ανθρωπιστικές επιστήμες, απειλούνται με αφανισμό (για παράδειγμα υποβαθμίζονται, υποχρηματοδοτούνται, δεν στελεχώνονται επαρκώς, ή και, σε ορισμένες περιπτώσεις, παύουν να λειτουργούν). Σε ένα τέτοιο προσκήνιο, η συμμετοχή του τομέα στο μόρφωμα «διαδίκτυο» προβάλλει καθοριστική, τόσο για να δώσει το παρόν στη νέα πραγματικότητα και να υποστηρίξει την ύπαρξή του, όσο και για λόγους πρακτικούς που σχετίζονται με την οικονομική επιβίωση, ανταγωνιστική επικράτηση, προσέλκυση – ανεύρεση πόρων και άλλα παρόμοια. Συνεπώς είναι ζωτικής σημασίας η παρουσία του τομέα στο Internet και το WWW. Και όχι η απουσία του από στη σύγχρονη αρένα των εξελίξεων, όπως τείνει να καθιερωθεί το Internet.

VI. Εννοιολογικές, σημασιολογικές και συμβολικές προεκτάσεις

Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, πέραν της σκοπιμότητας της ηλεκτρονικής παρουσίασης του τομέα αρχαιολογίας, παράλληλα με την ισχύ και την αλήθεια της πρότασης αυτής και την επιχειρηματολογία, μιας τέτοιου είδους παρουσία παρουσιάζει και ενδιαφέρουσες εννοιολογικές, σημασιολογικές και συμβολικές προεκτάσεις. Προεκτάσεις που επικεντρώνονται στην έννοια ηλεκτρονική «απεικόνιση» και «αναπαράσταση». Οι διαστάσεις, υλικές και εννοιολογικές του τομέα, απεικονίζονται, υποστηρίζονται, υπογραμμίζονται και παρουσιάζονται

¹¹⁴ Γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό των επιστημονικών πεδίων σε εξειδικευμένα αντικείμενα (που δεν καλύπτουν δηλαδή το σύνολο μιας επιστήμης) και κλαδικές αλληλεπικαλύψεις (τα νέα τμήματα είναι συχνά διεπιστημονικά, συνδυάζουν δηλαδή στοιχεία από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους) προκειμένου να καλυφθούν οι σύγχρονες ανάγκες.

στο δικτυακό του τόπο (που γίνεται το μέσο εκπροσώπησής του) στο WWW. Οι ίδιοι συμβολισμοί που διέπουν τη διαδικασία παρουσίασης μιας υπόστασης (το πανεπιστήμιο και ο τομέας στην προκειμένη), όπου πραγματώνεται η κωδικοποίηση όλων αυτών των πνευματικών, αφηρημένων εννοιών που αποτελούν το σημαινόμενο μιας ύπαρξης, με στόχο την απεικονιστική προβολή, προκειμένου να πάρουν απτή μορφή, σε ένα διάυλο επικοινωνίας με τον επιθυμητό αποδέκτη, υφίστανται και για στην περίπτωση της τεχνολογικής παρουσίασης, την αναπαράσταση στο WWW. Έτσι, ο τομέας ως υπαρκτή πραγματικότητα, κωδικοποιεί ουσιαστικά την υπόσταση, την ιδεολογία, την αυθεντικότητα και αξία του προκειμένου να αντικατοπτριστούν σε μια ηλεκτρονική παρουσίασή του, με στόχο την περιγραφή της έννοιας, της λειτουργίας, των δομών, του σκοπού, της δραστηριότητας του και των συναφών εννοιών. Παρουσιάζει λοιπόν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αυτή η έννοια της κωδικοποίησης του σημείου (του τομέα) σε απτά σημασιολογικά σύνολα και, στη συνέχεια, σε ψηφιακούς χαρακτήρες, σε τεχνολογική πραγματικότητα (σε ηλεκτρονικό κείμενο). Και η διαδικασία αυτή είναι εντονότερη στο τμήμα που αφορά την προβολή της ιδεολογίας του πανεπιστημιακού τομέα, της «ιδέας», το σύνολο των αξιών και ενεργειών που αποτελούν την πνευματική υπόσταση του πανεπιστημίου, όπου συντελείται η προβολή ενός πνευματικού παράγοντα, από τα τεχνολογικά μέσα του Internet, ενός παράγοντα υλικού. Αποκτά μάλιστα ιδιαίτερη σημασία η έννοια αυτή της ηλεκτρονικής παρουσίας του τομέα, αν αναλογιστούμε τις προεκτάσεις μιας τέτοιας δραστηριότητας, όπου η αναπαράσταση, μιας στατικής, τοπικής, σε συγκεκριμένα χωροχρονικά πλαίσια οριοθετημένης υπόστασης, όπως είναι η υλική υπόσταση του τομέα, μέσα στο χάρτη του WWW αποκτά χαρακτήρα άχρονο, άτοπο, απεριόριστο, προβαλλόμενο σε «πραγματικό χρόνο», διαρκώς, ακατάπαυστα, παγκόσμια και αενάως σε «κινητικότητα». Αντιστρέφοντας την πρόταση αυτή, το ίδιο ενδιαφέρον παρουσιάζει η έννοια της αναπαράστασης στο WWW, όπου πρωταγωνιστούν το εφήμερο της ύπαρξης, το ιδεατό (ως άυλο), η παγκοσμιότητα, η ταχύτητα και η ελευθερία (στην πρόσβαση), μιας δομής όπως είναι ο πανεπιστημιακός τομέας, που χαρακτηρίζεται από τη σταθερότητα, το μόνιμο και το απτό της υλικής υπόστασης, το

συγκεκριμένο (ως αξία) και το περιορισμένο σε χωρικά, χρονικά πλαίσια και από άποψη πρόσβασης. Αλλά και σε ένα συσχετισμό παλαιού – νέου, αποκτά συμβολική σημασία, καθώς παλιές αξίες, δομές, κατακτημένες στο χώρο και το χρόνο (πανεπιστήμιο και τομέας), αντιπροσωπεύονται δια μέσω ενός νεωτερισμού (WWW), εξαιρετικά σύντομης ιστορικής παρουσίας και βρισκόμενο ακόμα υπό εξερεύνηση και ανακάλυψη. Συνεπώς, εκτός από την πρακτική μιας ηλεκτρονικής παρουσίασης, η οποία επισύρει εκτενή επιχειρηματολογία, τίθεται και πληθώρα θεωρητικών ζητημάτων και προβληματισμών, τοποθετώντας το ζήτημα και σε ένα άλλο επίπεδο, στοχασμού και συμβολισμού.

Γ'. Ι. Η Άποψη των Σπουδαστών του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

Αναμφισβήτητα και για λόγους που αναλύθηκαν¹¹⁵, η ύπαρξη παρουσίας του Τομέα Αρχαιολογίας στο Διαδίκτυο κρίνεται αναγκαία. Ο σχεδιασμός και η μορφοποίηση ενός δικτυακού τόπου που θα αντιπροσωπεύει τον Τομέα, οφείλουν να υπακούν στις ανάγκες και τις προτιμήσεις της ομάδας χρηστών στους οποίους απευθύνεται, ενώ σαφώς διέπονται από συγκεκριμένες αρχές.

Με στόχο μια ολοκληρωμένη άποψη, στα πλαίσια της εργασίας οργανώθηκε σχετική δημοσκόπηση με ερωτηματολόγιο προς τους σπουδαστές του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, προκειμένου να επιβεβαιωθεί από τους ίδιους τους σπουδαστές αν υφίσταται η ανάγκη ύπαρξης δικτυακού τόπου του τομέα και προκειμένου ο σχεδιασμός αυτού να συνάδει με τις προτιμήσεις και τις επιθυμίες αυτών. Αλλά και, βεβαιότατα, να ανταποκρίνεται στις δυνατότητες και την εμπειρία τους, ώστε να είναι λειτουργικά άνετος και εύχρηστος, ανάλογα με την προσωπική τους εξοικείωση και εμπειρία με το αντικείμενο.

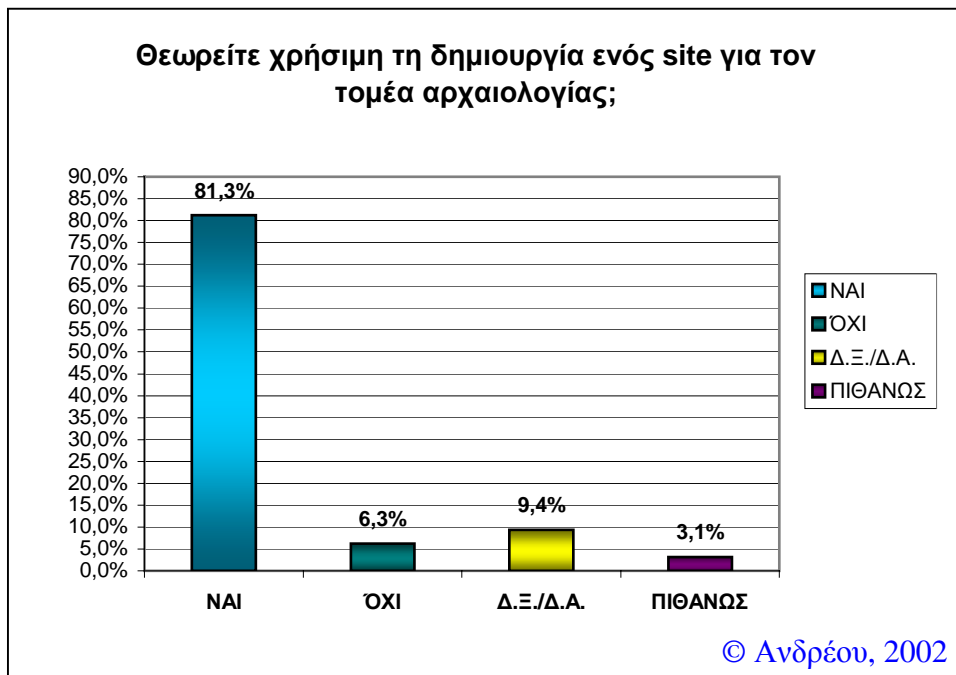
Η δημοσκόπηση πραγματοποιήθηκε σε τυχαίο δείγμα σπουδαστών του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, κατά τη χρονική περίοδο Οκτώβριος – Νοέμβριος 2002. Συμπληρώθηκαν και απαντήθηκαν σαράντα-πέντε (45) ερωτηματολόγια – ενώ μεγάλος αριθμός (περί τα πενήντα) δεν απαντήθηκαν. Παρά το σχετικά και συγκριτικά μικρό ποσοστό της δειγματοληψίας τα αποτελέσματα είναι χαρακτηριστικά, αντιπροσωπευτικά και εξαιρετικά κατατοπιστικά. Η μορφή και το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου χρειάστηκε να προσαρμοστούν σε πλαίσια γενικά, αποφεύγοντας περαιτέρω εξειδίκευση ή συγκεκριμενοποίηση, έχοντας ως στόχο την ανεμπόδιστη συμμετοχή του κοινού.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων επιβεβαιώνει την επιθυμία και την ανάγκη ύπαρξης ενός δικτυακού τόπου για τον τομέα αρχαιολογίας του πανεπιστημίου τους, με απαντήσεις πλειοψηφικά καταφατικές και συχνά χρησιμοποιώντας επιχειρήματα όπως: «*Θεωρώ πως είναι πολύ χρήσιμο για τους σπουδαστές του τμήματος...*», «*Είναι απαραίτητο για*

¹¹⁵ Βλ. Κεφάλαιο Γ'.

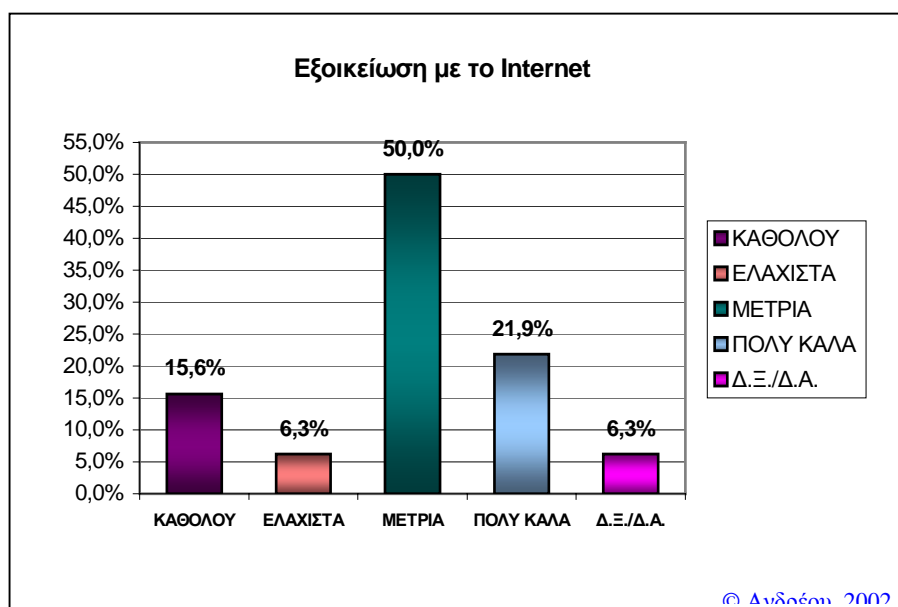
την πληροφόρηση των ενδιαφερόντων για τον τομέα...», «Πιστεύω ότι είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός site για τον τομέα για τη σωστή πληροφόρηση των σπουδαστών και την εύκολη πρόσβασή τους στις πληροφορίες του τομέα...», «Είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για ενημέρωση σε επιστημονικά θέματα...» και «...θέματα του τομέα» και άλλα.

Συγκεκριμένα, στην ερώτηση «ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΧΡΗΣΙΜΗ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ SITE ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ;», το 81,3% των ερωτηθέντων απάντησαν *Ναι*, ένα ποσοστό 6,3% απάντησαν πως *Όχι*, δε θεωρούν χρήσιμη τη δημιουργία ενός site για τον τομέα αρχαιολογίας, το 9,4% δεν έδωσαν απάντηση (*Δ.Ξ./Δ.Α.*), ενώ ένα 3,1% απάντησε *Πιθανώς να είναι χρήσιμη*.

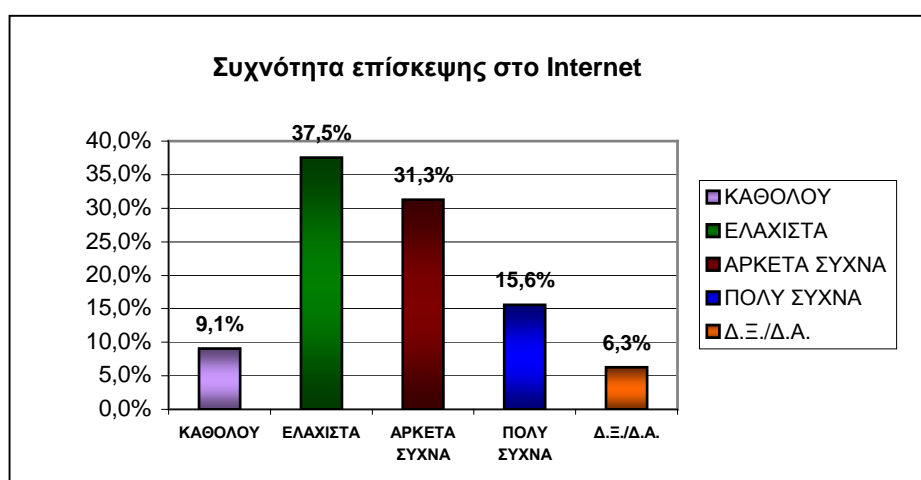


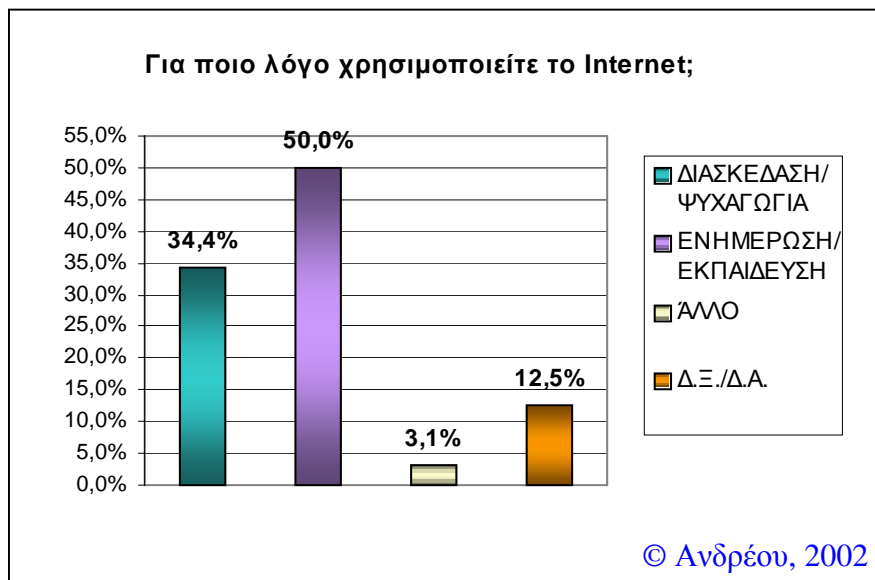
Το προφίλ των ερωτηθέντων, του δείγματος της σπουδαστικής κοινότητας, βάσει των απαντήσεών τους, σκιαγραφείται ως εξής: στην ερώτηση «ΠΟΣΟ ΕΞΟΙΚΕΙΩΜΕΝΟΙ ΕΙΣΤΕ ΜΕ ΤΟ INTERNET», το 50% απάντησε πως έχει μια *Μέτρια* εξοικείωση με το Internet, το 21,9% πως είναι *Πολύ Καλά* εξοικειωμένο, το 15,6% απάντησε πως δεν είναι *Καθόλου* εξοικειωμένο και το 6,3% ότι είναι *Ελάχιστα*, ενώ το 6,3% δεν απάντησε (*Δ.Ξ./Δ.Α.*). *Η πλειοψηφία των σχετιζόμενων χρηστών, λοιπόν, έχει μια «μέτρια» εξοικείωση με το αντικείμενο*, ενώ ένα συγκριτικά υψηλό ποσοστό δηλώνει πως δεν έχει καμία εξοικείωση, καλώντας συνεπώς για λύσεις και

επιλογές προσαρμοσμένες στα μέτρα ενός χρήστη που να ανταποκρίνεται σε αυτό το προφίλ – των περιορισμένων εμπειριών και κατά συνέπεια δυνατοτήτων.



Αντίστοιχα, στην ερώτηση «ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣΤΕ ΤΟ INTERNET», το 37,5% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι το χρησιμοποιούν *Ελάχιστα*, το 31,3% *Αρκετά Συχνά*, το 15,6% *Πολύ Συχνά*, το 9,1% πως δεν επισκέπτονται *Καθόλου* το Internet και ένα 6,3% έδωσε ως απάντηση *Δεν Ξέρω / Δεν Απαντώ*. Προκύπτει λοιπόν από την έρευνα, πως την πλειοψηφία αποτελεί το ποσοστό εκείνων που *δεν έρχονται συχνά* σε επαφή με το Internet, αλλά αντιθέτως επισκέπτονται το διαδίκτυο με ελάχιστη συχνότητα – μολονότι η ποσοστιαία διαφορά με την αμέσως επομένη κατηγορία, που είναι όσοι το επισκέπτονται *αρκετά συχνά* είναι σχετικά μικρή (6,2 μονάδες). Επιπλέον στην ερώτηση «ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΣΚΟΠΟ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ INTERNET», το 50% απάντησε για *Ενημέρωση / Εκπαίδευση*, το 34,4% για *Διασκέδαση / Ψυχαγωγία*, το 3,1% για άλλο σκοπό και το 12,5% απάντησε Δ.Ξ./Δ.Α.

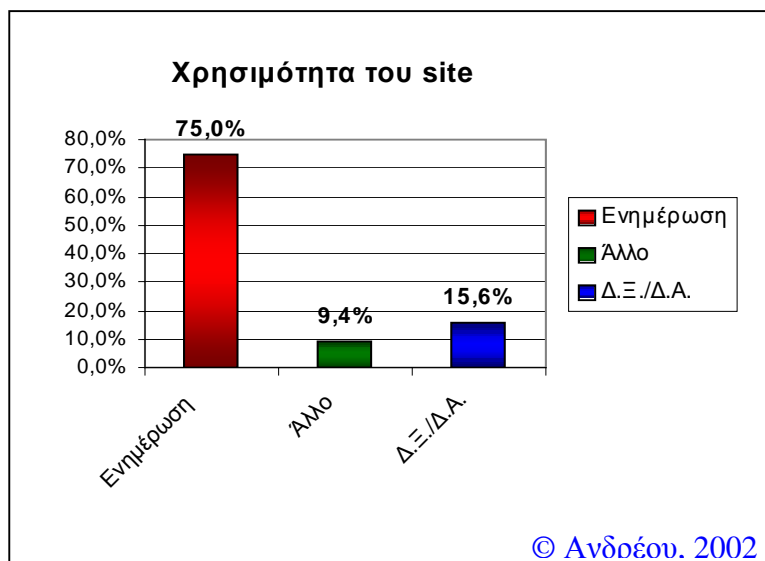




Γίνεται συνεπώς σαφές από τις παραπάνω μετρήσεις, πως ο σχεδιασμός θα πρέπει να αφορά χρήστες που στην πλειοψηφία τους δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι και δεν επισκέπτονται ιδιαίτερα συχνά το Internet – γεγονός που αλλάζει τα δεδομένα σε σχέση με την περίπτωση παραδείγματος χάριν ενός έμπειρου και τακτικού χρήστη του Internet. Προβληματισμό βέβαια δημιουργεί το γεγονός πως η αμέσως επόμενη πλειοψηφία φαίνεται να είναι πολύ καλά εξοικειωμένη με το Internet και να το χρησιμοποιεί αρκετά συχνά, χωρίς ωστόσο η προοπτική αυτή να αναιρεί την ανάγκη εξυπηρέτησης των λιγότερο έμπειρων χρηστών. Κατά συνέπεια ο σχεδιασμός οφείλει να είναι απλός, εύληπτος και «αναλυτικός» (αποφεύγοντας, δηλαδή, λύσεις ή μεθόδους πιο περίπλοκες, ή αφαιρετικές, περίπλοκη τεχνολογία και γενικά πρακτικές που θα ήταν χρήσιμες ή κατανοητές μόνον από έναν εξοικειωμένο χρήστη), ακολουθώντας παράλληλα (βεβαίως) όλα αυτά τα στοιχεία που ορίζονται (στη συνέχεια) ως λειτουργικά, εύχρηστα και που υποδεικνύονται για έναν επιτυχή σχεδιασμό δικτυακού τύπου, ικανοποιώντας ταυτόχρονα τις ανάγκες και των δύο κατηγοριών χρηστών, των λιγότερο έμπειρων (που χρειάζονται απλότητα και σαφήνεια) και των περισσότερο έμπειρων (των οποίων η ικανοποίηση επιτυγχάνεται

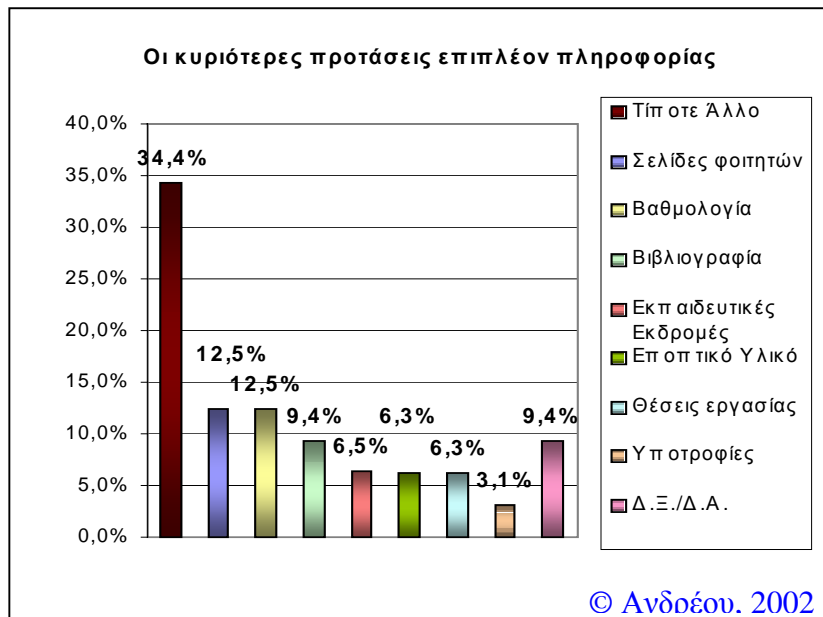
στο επίπεδο της ποιότητας και της παρεχόμενης πληροφορίας), σε μια προσπάθεια εξισορρόπησης των δύο τάσεων. Στόχο αποτελεί η απόπειρα ικανοποίησης όλων των πιθανών χρηστών.

Οι λόγοι για τους οποίους θα χρησιμοποιούσαν το συγκεκριμένο site, δηλαδή η χρησιμότητα δημιουργίας και ύπαρξης του site του τομέα αρχαιολογίας, επικεντρώνονται σε θέματα ενημερωτικού και πληροφοριακού χαρακτήρα, όπως διαφαίνεται από τις απαντήσεις στο ερώτημα «ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ ΘΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΣΑΣΤΑΝ / ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ ΤΟ SITE;», όπου η πλειοψηφία απάντησε για ενημερωτικούς και πληροφοριακούς σκοπούς (75%), ένα ποσοστό 9,4% απάντησε για λόγους ψυχαγωγίας, παράλληλα με την ενημέρωση, (Άλλο), ενώ το 15,6% δεν έδωσε απάντηση (Δ.Ξ/Δ.Α.). Μεταξύ των προτάσεων υπήρξαν αρκετές ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις, όπως η ανάγκη ύπαρξης του site για ενημέρωση «σε θέματα βιβλιογραφίας, επιστημονικών ανακοινώσεων, διεξαγωγής συνεδρίων και συναφών με τον τομέα πληροφοριών...», «...ανασκαφών, μεταπτυχιακών προγραμμάτων...», «για θέματα και links σχετικά με τις σπουδές...», «για περαιτέρω ενημέρωση στα θέματα του τομέα...», «ενημέρωση σε τομείς έρευνας...», «για ενημέρωση για τις εξελίξεις του τομέα αρχαιολογίας όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και το εξωτερικό...», «ενημέρωση σε θέματα επαγγελματικής αποκατάστασης και θέσεις εργασίας...» και άλλα. Γενικότερα, το ενδιαφέρον για ενημέρωση και πληροφόρηση εκδηλώθηκε τόσο για θέματα εκπαιδευτικού χαρακτήρα και σχετιζόμενα με τις σπουδές, όσο και για επιστημονικά θέματα, καθώς και γενικότερα για τις τρέχουσες εξελίξεις και τα θέματα του τομέα ευρύτερα, σε Ελλάδα και εξωτερικό. Ως εναλλακτική δόθηκε η απάντηση της χρηστικότητας για ψυχαγωγικούς σκοπούς, επικεντρώνοντας κυρίως το ενδιαφέρον για επιπλέον παρεχόμενες υπηρεσίες με πρωτεύουσες τις υπηρεσίες chat και e-mail.



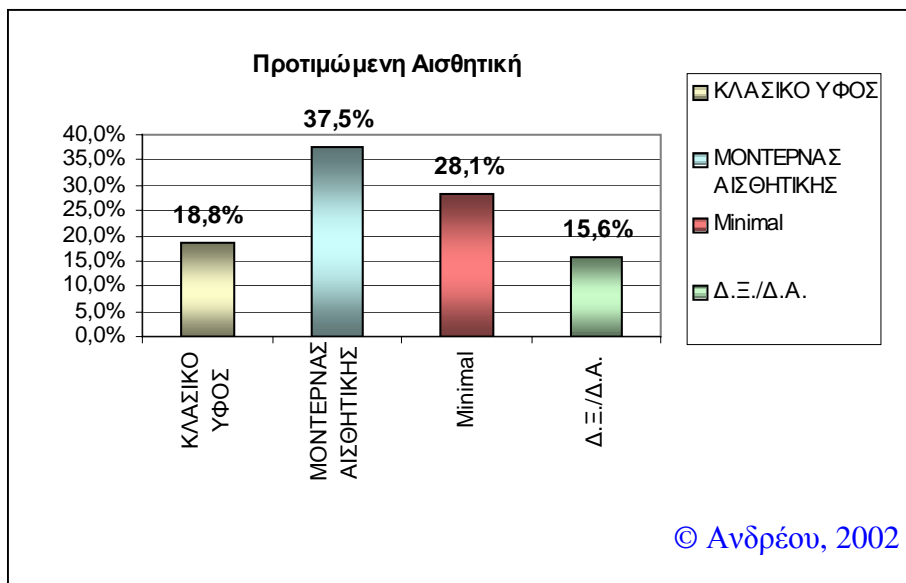
Με το ίδιο σκεπτικό, δόθηκαν και οι απαντήσεις για την παρεχόμενη πληροφορία και τις υπηρεσίες του site, στην ερώτηση **«ΤΙ ΕΙΛΟΥΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Ο ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ:»**. Ως ενδεικτικές κατηγορίες πληροφορίας δόθηκαν οι εξής: *«Προσωπικό, Πρόγραμμα Μαθημάτων, Μεταπτυχιακές Σπουδές, Ανασκαφικά Προγράμματα, Δημοσιεύσεις, Εκδηλώσεις-Διαλέξεις, Υποδομή του Τομέα και Επικοινωνία»*. Στη συνοδευτική ερώτηση **«Τι επιπλέον θεωρείτε σκόπιμο να αναφέρεται;»**, οι απαντήσεις υπήρξαν πολλές και ποικίλες, υποδεικνύοντας συχνά την ανάγκη για καίρια, αναλυτική και πλούσια ενημέρωση για μεταπτυχιακά και ερευνητικά – ανασκαφικά προγράμματα, τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό, καθώς και την πληροφόρηση για ό,τι αφορά της προπτυχιακές σπουδές του τομέα, ιδιαίτερα, αναλυτικά προγράμματα μαθημάτων και εξεταστικής. Οι προτάσεις για επιπλέον κατηγορίες επικεντρώθηκαν στην ύπαρξη εκπαιδευτικών βοηθημάτων, κυρίως βιβλιογραφικούς οδηγούς και σχετικά περιοδικά (σε ποσοστό εμφάνισης στις απαντήσεις 9,4%), αλλά και εποπτικό υλικό, όπως φωτογραφίες, χρήσιμοι οδηγοί και άλλα (6,3%), στην ύπαρξη σελίδων φοιτητών, όπου θα δίνεται η δυνατότητα έκφρασης αποριών και ερωτήσεων σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών αλλά και ανταλλαγής απόψεων (προτίμηση που συγκέντρωσε το 12,5%), ενημέρωση για τυχόν θέσεις

εργασίας (6,3%), για εκπαιδευτικές εκδρομές (6,5%), υποτροφίες (3,1%) και ενημέρωση για τη βαθμολογία (12,5%). Άλλες προτάσεις αφορούσαν την ύπαρξη forum ανταλλαγής απόψεων και συζητήσεων επιστημονικών θεμάτων, την ενημέρωση σχετικά με ακαδημαϊκά ζητήματα, την παράθεση αιτήσεων και άλλα. Ένα ποσοστό 9,4% δεν έδωσε απάντηση (Δ.Ξ./Δ.Α.), ενώ η πλειοψηφία δήλωσε ότι οι παραπάνω δοθείσες κατηγορίες ικανοποιούν τις απαιτήσεις της (Τίποτε Άλλο, 34,4%).



Σε σχετική ερώτηση για την αισθητική άποψη και παρουσίαση του site, («ΤΙ ΜΟΡΦΗ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΕΧΕΙ ΤΟ SITE; ΠΟΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΗ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ;») η προτίμηση των ερωτηθέντων σπουδαστών του τομέα αρχαιολογίας του πανεπιστημίου Κρήτης, συνηγόρησε υπέρ της αντίληψης για μια μοντέρνα αντίληψη και σύγχρονη αισθητική (*Μοντέρνα αισθητική*) στο σχεδιασμό του site, προτίμηση που συγκέντρωσε το πλειοψηφικό ποσοστό του 37,5%. Συναφής με την άποψη της σύγχρονης αισθητικής είναι και η προτίμηση όσων επέλεξαν μία απλή σχεδιαστικά απόδοση, προσδιορίζοντάς την ως αφαιρετική (*minimal*) και εκφράζοντας την επιθυμία για μια λιτή, σαφή, απλή και όχι «φορτωμένη» σχεδιαστική προσέγγιση, συγκεντρώνοντας το 28,1% των συνολικών απαντήσεων. Τέλος ένα ποσοστό 18,8% επέλεξε μια πιο «κλασική» απόδοση στο σχεδιασμό (*Κλασικό ύφος*), εννοώντας την εφαρμογή παραδεδομένων,

καθιερωμένων και γνώριμων προτάσεων (ή αυτού που έως σήμερα εκφράζει ή «θεωρείται» ότι αντιπροσωπεύει την αρχαιολογική έκφραση) και περιγράφοντας την επιθυμία για μια «κλασικότητα» τεχνοτροπία, στυλιζαρισμένες (με την έννοια της προσήλωσης στα σχηματικά χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου ρυθμού, κλασικίζοντας) σχεδιαστικές φόρμες και αρχαιολογικού περιεχομένου και ύφους θέματα, μοτίβα και σχεδιαστική γραμμή – ποσοστό συγκριτικά μικρό με την άποψη για σύγχρονη τάση στη σύλληψη και την απόδοση του σχεδιασμού, στην οποία (ουσιαστικά) πρόσκεινται οι δύο άλλες κατηγορίες, αξιοπρόσεκτο όμως, ώστε (ούτως ή άλλως) να μη δύναται να αγνοεί. Συνεπώς ο σχεδιασμός (από αισθητική άποψη) του site, οφείλει να είναι τέτοιος ώστε να συγκεράσει όλες τις απόψεις. Επιπλέον, ένα ποσοστό 15,6% έδωσε ως απάντηση: ΔΞ/ΔΑ.



Μολονότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (78,8%) δεν είχε κάποιο παράδειγμα να υποδείξει σε σχετική ερώτηση για την προσωπική προτίμηση για δικτυακό τόπο ξένου πανεπιστημίου που να έχουν επισκεφτεί («ΈΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΞΕΝΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ; ΠΟΙΑ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ»), ένα ποσοστό 12,1% υπέδειξε ως προτιμώμενο δικτυακό τόπο, εκείνον του Oxford University. Άλλες επικρατέστερες υποδείξεις υπήρξαν οι δικτυακοί τόποι των University of Hull, University of Cambridge, και University of Michigan, συγκεντρώνοντας συνολικά ένα ποσοστό 9,1%, επί των συνολικών απαντήσεων.



University of Cambridge



University of Michigan

**II. Δείγμα Ερωτηματολογίου προς τους σπουδαστές του τομέα
Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.**

ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Ο ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ;

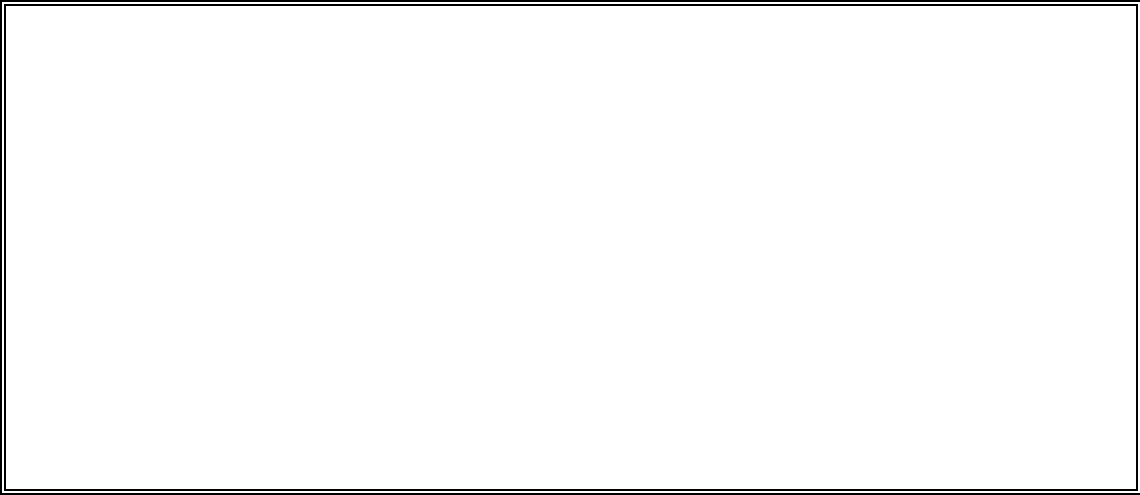
Στις ηλεκτρονικές σελίδες του τομέα θα περιλαμβάνονται οι εξής πληροφορίες: Προσωπικό, Πρόγραμμα Μαθημάτων, Μεταπτυχιακές Σπουδές, Ανασκαφικά Προγράμματα, Δημοσιεύσεις, Εκδηλώσεις-Διαλέξεις, Υποδομή του Τομέα, Επικοινωνία.

Τι επιπλέον θεωρείτε σκόπιμο να αναφέρεται;

ΤΙ ΜΟΡΦΗ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΕΧΕΙ ΤΟ SITE;

Ποια θεωρείτε προτιμώμενη αισθητική άποψη; (π.χ.: Κλασικό ύφος, Μοντέρνα άποψη, απλή και αφαιρετική αισθητική, κτλ.)

Τι άλλο έχετε να παρατηρήσετε;



Έχετε επισκεφτεί ιστοσελίδες ξένων πανεπιστημίων; Ποια σας άρεσε περισσότερο;

A rectangular box with a double-line border, positioned below the question. It is currently empty and intended for the respondent's answer.

Δ'. Οι δικτυακοί τόποι του Τομέα Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών

Πανεπιστημίων

(παρουσίαση και Συγκριτική μελέτη)

Ο Τομέας Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων αντιπροσωπεύεται στο Διαδίκτυο και το WWW από συνολικά διακόσους δέκα οκτώ (218) δικτυακούς τόπους ή σχετικές ιστοσελίδες (ελλείπει αυθύπαρκτων δικτυακών τόπων). Η έρευνα, η συγκριτική μελέτη και η παρουσίαση αυτών αποτελεί το κεντρικό θέμα της παρούσας εργασίας – με παράλληλο στόχο την υλοποίηση του δικτυακού τόπου του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Η έρευνα περιλαμβάνει τη συγκέντρωση, παρατήρηση και μελέτη του υλικού, με παράλληλη σύγκριση των δεδομένων, ενώ η συγκριτική μελέτη ενέχει, σαφώς, τον παράγοντα αξιολόγηση που είναι ουσιαστικά και το κύριο μεθοδολογικό εργαλείο για την περάτωση της συνολικής δραστηριότητας. Η παρουσίαση, λόγω του «όγκου» των δεδομένων, εξυπηρετείται από μια συνολική τοποθέτηση και αντιμετώπιση του ζητήματος.

Η αξιολόγηση ενός δικτυακού τόπου, από την πλευρά της, είναι μια διαδικασία ιδιαίτερα περίπλοκη, καθώς δεν υπάρχουν συγκεκριμένα και προκαθορισμένα κριτήρια. Οι *προσωπικές προτιμήσεις* και οι *εκάστοτε παράμετροι* είναι τα στοιχεία εκείνα που κάθε φορά θέτουν τους όρους. Ωστόσο ένα γενικό πλαίσιο τίθεται από τους άξονες εκείνους που έχουν οριστεί από τη *γενική έρευνα* και τους μελετητές ως χρήσιμοι, αν όχι αναγκαίοι, για τη διαδικασία ανάπτυξης ενός δικτυακού τόπου – και από τη διεύρυνση και διερεύνηση αυτών προκύπτουν και τα ειδικότερα (για τη συγκεκριμένη εφαρμογή, τους δικτυακούς τόπους του τομέα αρχαιολογίας). Οι *άξονες* αυτοί σε συνδυασμό με την *εμπειρική παρατήρηση* πλαισιώνουν την έρευνα και την αξιολόγηση.

Ένας δικτυακός τόπος αποτελεί ένα μόρφωμα πολυσχεδές για την πραγμάτωση και υλοποίηση του οποίου συν-λειτουργούν παράλληλοι παράγοντες, καθιστώντας τον ταυτόχρονα *υποκατηγορία λογισμικού*, μια *μορφή έκδοσης* και *πληροφοριακό μέσο*, ενώ βασικό στόχο αποτελεί η *λειτουργικότητα* και η *ελκυστικότητα* του. Στο πλαίσιο αυτό προσαρμοσμένη η μελέτη και η αξιολόγηση συμπεριλαμβάνει όλους τους τομείς, εξετάζοντας αφενός *τεχνικά ζητήματα* και *τεχνολογικές παραμέτρους*, αφετέρου *θέματα αισθητικής* και *ευμορφίας*, καθώς επίσης, το *περιεχόμενο* αυτό καθαυτό, την *παρεχόμενη πληροφορία* και πως αυτή παρουσιάζεται. Οι τεχνολογικοί παράμετροι, η καταχωρημένη πληροφορία, η

οργάνωση αυτής, η συνδεσμολογία, η αισθητική και η ταχύτητα εργασίας είναι παράγοντες που καθορίζουν την ευχρηστία και την επιτυχία ενός δικτυακού τύπου είναι αυτά ακριβώς τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη στη διαδικασία μελέτης των δικτυακών τύπων τομέων αρχαιολογίας των πανεπιστημίων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για λόγους λειτουργικούς επιχειρήθηκε μια γενική κατηγοριοποίηση τους τα αποτελέσματα της οποίας διαμόρφωσαν το *δελτίο αξιολόγησης*, το *ερωτηματολόγιο* βάσει του οποίου διερευνήθηκαν τα αντικείμενα μελέτης και το οποίο παρατίθεται συνημμένο στο τέλος του κεφαλαίου.

1. Περιεχόμενο, οργάνωση και δόμηση πληροφορίας, συνδεσμολογία

Το σημαντικότερο στοιχείο ενός δικτυακού τύπου είναι η ίδια η *πληροφορία* που παρέχει. Στην προσπάθειά τους να καλύψουν το κοινό στο οποίο απευθύνονται, οι δικτυακοί τύποι των πανεπιστημίων για τον τομέα αρχαιολογίας, επιτυγχάνουν το στόχο τους, άλλοι λιγότερο και άλλοι περισσότερο, ανάλογα με την προσπάθεια και την προσοχή που έχει αποδοθεί στο εγχείρημα αυτό της ηλεκτρονικής παρουσίασής τους. Την επιτυχία αυτή ορίζουν, εκτός φυσικά από την *καταλληλότητα*, αφενός η *επάρκεια της πληροφορίας* (η ικανότητα του να καλύψει επαρκώς τις ανάγκες) και αφετέρου η *οργάνωση και παρουσίαση* αυτής. Η θεματολογία κινείται όπως είναι φυσικό σε παρόμοια πλαίσια, σε μια προσπάθεια κάλυψης των αναγκών του κοινού στο οποίο απευθύνεται (τη σπουδαστική κοινότητα, τα μέλη του τομέα και τους πιθανούς χρήστες) και σύμφωνα πάντα με τα χαρακτηριστικά ενός δικτυακού τύπου εκπαιδευτικού ιδρύματος (που στόχο έχει την ενημέρωση και πληροφόρηση για τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του ιδρύματος, τη διευκόλυνση των μελών του και την προώθηση αυτού). Η μεγάλη πλειοψηφία των δικτυακών τύπων παρουσιάζει σχετική ομοιομορφία ως προς τη δομή και το θεματικό διαχωρισμό, την ομαδοποίηση της πληροφορίας (*οργάνωση της πληροφορίας*). Η συνολική πληροφορία οργανώνεται και ταξινομείται, θα μπορούσε συμβολικά να ειπωθεί, σε ευρύτερες ενότητες, στις οποίες κατηγοριοποιούνται οι υποκατηγορίες πληροφορίας – συστηματοποιείται σε θεματικές ενότητες, πρωτεύουσες πληροφορίες και δευτερεύουσες. Αυτές αποτελούν – διαμορφώνουν και τη σχετική συνδεσμολογία.

Σε γενικές γραμμές, η παρεχόμενη πληροφορία οργανώνεται στις εξής κύριες θεματικές ενότητες – κατηγορίες, οι οποίες και διαμορφώνουν το βασικό κορμό της συνδεσμολογίας:

- ▶ **Ο Τομέας / Υποδομή του Τομέα**
- ▶ **Προσωπικό του Τομέα**
- ▶ **Πρόγραμμα Σπουδών**
- ▶ **Ερευνητικά – Ανασκαφικά Προγράμματα**
- ▶ **Εκδηλώσεις – Διαλέξεις**
- ▶ **Νέα / Ανακοινώσεις**
- ▶ **Εκδόσεις – Δημοσιεύσεις του Τομέα**
- ▶ **Επικοινωνία**
- ▶ **Χρήσιμοι Σύνδεσμοι**

Η ενότητα «*TOMEAS*» περιλαμβάνει όλη τη σχετική πληροφορία με τον τομέα αυτό καθαυτό και την υποδομή του, η οποία παρατίθεται είτε με τη μορφή εισαγωγικού σημειώματος, δηλαδή κειμένου, [επί παραδείγματι, στο δικτυακό τόπο των: *University of Exeter: Department of Archaeology* (<http://www.ex.ac.uk/schools/geogarch/archaeology/>) *Universität Graz: Institut für Archäologie* (<http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/arch/>), *University of Liverpool: Department of Archaeology* (http://www.liv.ac.uk/Archaeology_Classics/arch.html)]¹¹⁶, (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.1)], είτε με παραπομπή και καταμερισμό της πληροφορίας σε άλλους συνδέσμους [όπως στο: *Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.univie.ac.at/Klass-Archaeologie/>), (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.2)], ενώ ενίοτε φέρει τη μορφή και τον τίτλο «*Καλωσορίσματος*» (*Welcome*) [παράδειγματος χάριν: *Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art* (<http://www.fltr.ucl.ac.be/FLTR/ARKE/arke.html>), *University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History* (<http://www.le.ac.uk/archaeology/>), *University of Wales, Cardiff: School of History and Archaeology* (<http://www.cf.ac.uk/hisar/archaeology/>) και αλλού, (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.3)]¹¹⁷. Πρόκειται για σύνδεσμο ο οποίος μπορεί να παρέχει, ανάλογα με τις εκάστοτε

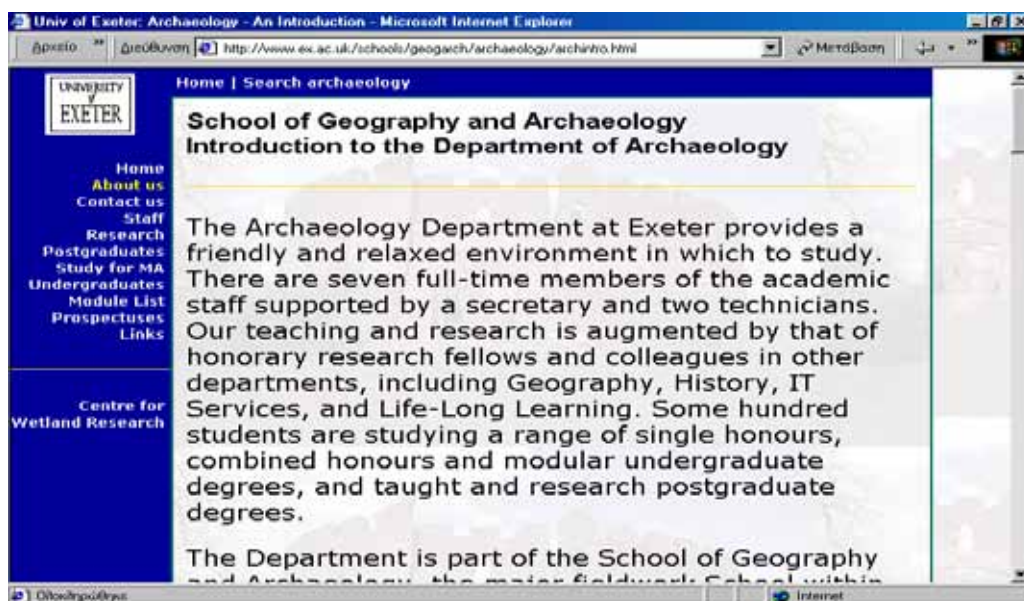
¹¹⁶ Τα παραδείγματα είναι ενδεικτικά και μέρος μόνο του συνόλου, εφόσον στόχος είναι η κατάδειξη των τάσεων που επικρατούν στην οργάνωση και παρουσίαση των δικτυακών τόπων και όχι η καταμέτρησή τους. Η ποικιλία είναι εξαιρετικά μεγάλη και γνώμονα για τις τελικές επιλογές αποτελούν τα προσωπικά κριτήρια.

¹¹⁷ Σε άλλη περίπτωση περιλαμβάνει πληροφορίες για το ίδιο το site [όπως για παράδειγμα στο: *Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie* (<http://www.uni-heidelberg.de/institute/fak8/ufg/>)].

προτιμήσεις, πληροφορίες που αφορούν το ίδρυμα, τις σπουδές στην αρχαιολογία, την αρχαιολογία ως επιστήμη και ως αντικείμενο σπουδών, κάποια ενημερωτικά στοιχεία, μία γενική εισαγωγή στην οργάνωση των σπουδών του τομέα και άλλες παρόμοιου χαρακτήρα γενικού ενδιαφέροντος πληροφορίες [όπως χαρακτηριστικά στο: *Universität Tübingen: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters* (<http://www.uni-tuebingen.de/ufg/>)], ενώ συχνά παρέχει και σύντομο «ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ» του τομέα [*Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie* (<http://www.fu-berlin.de/praehist/>)], (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.4)]. Επίσης μπορεί να περιλαμβάνει πληροφορίες για την «ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ» του τομέα [όπως στο, *University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi* (<http://www.hum.au.dk/klasark/klasark/>)]- έτσι, ανάλογα με την τελική επιλογή του φορέα (αλλά και τον εξοπλισμό του), παρατίθενται σύνδεσμοι με πληροφορίες σχετικά με εργαστήρια και τις υπηρεσίες του τομέα, τις αίθουσες διδασκαλίας, τα αμφιθέατρα, τις αίθουσες υπολογιστών, αλλά συχνά (καθώς μπορεί να αποτελούν ξεχωριστό σύνδεσμο) και τη βιβλιοθήκη, τους μουσειακούς και εκθεσιακούς χώρους, τις φοιτητικές εστίες, τα συμβουλευτικά κέντρα και τις λοιπές εγκαταστάσεις και δυνατότητες που παρέχονται στα μέλη της κοινότητας του ιδρύματος (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.5). Ο παράγοντας «ΥΠΟΔΟΜΗ», ωστόσο, συχνά αποτελεί και ιδιαίτερο, ξεχωριστό σύνδεσμο [όπως στο *Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie* (<http://www.sbg.ac.at/arc/>)], (ΕΙΚΟΝΑ.6)].

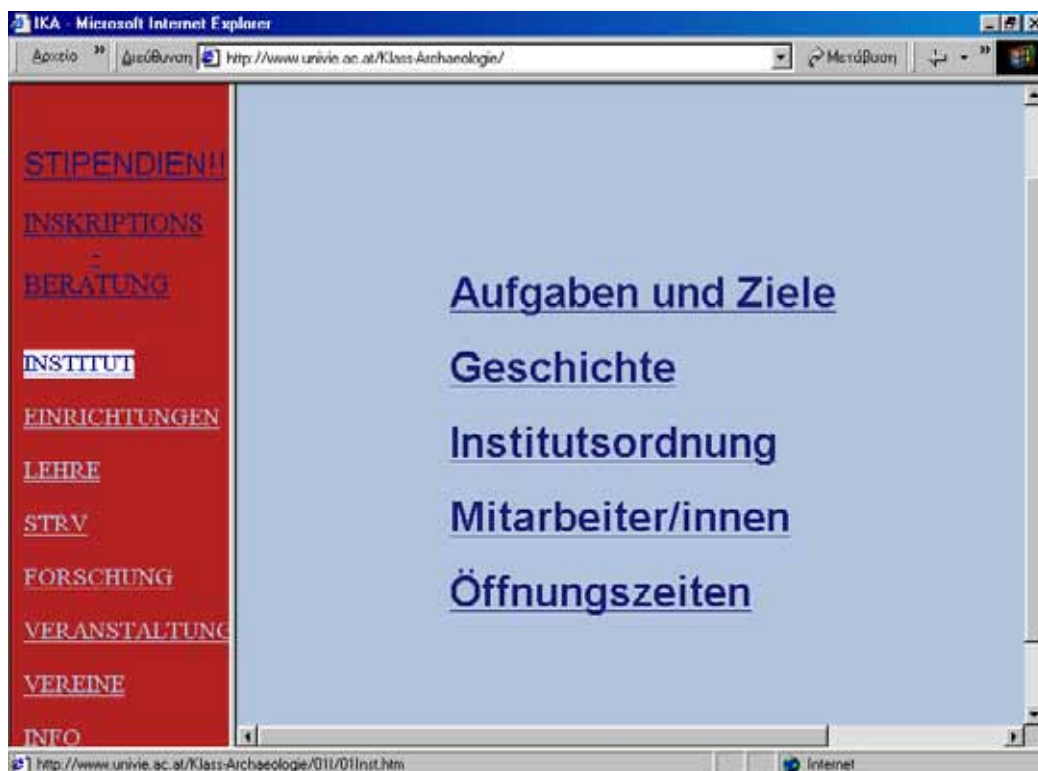
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 1: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΜΕΑΣ», (ΜΟΡΦΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΟΣ)



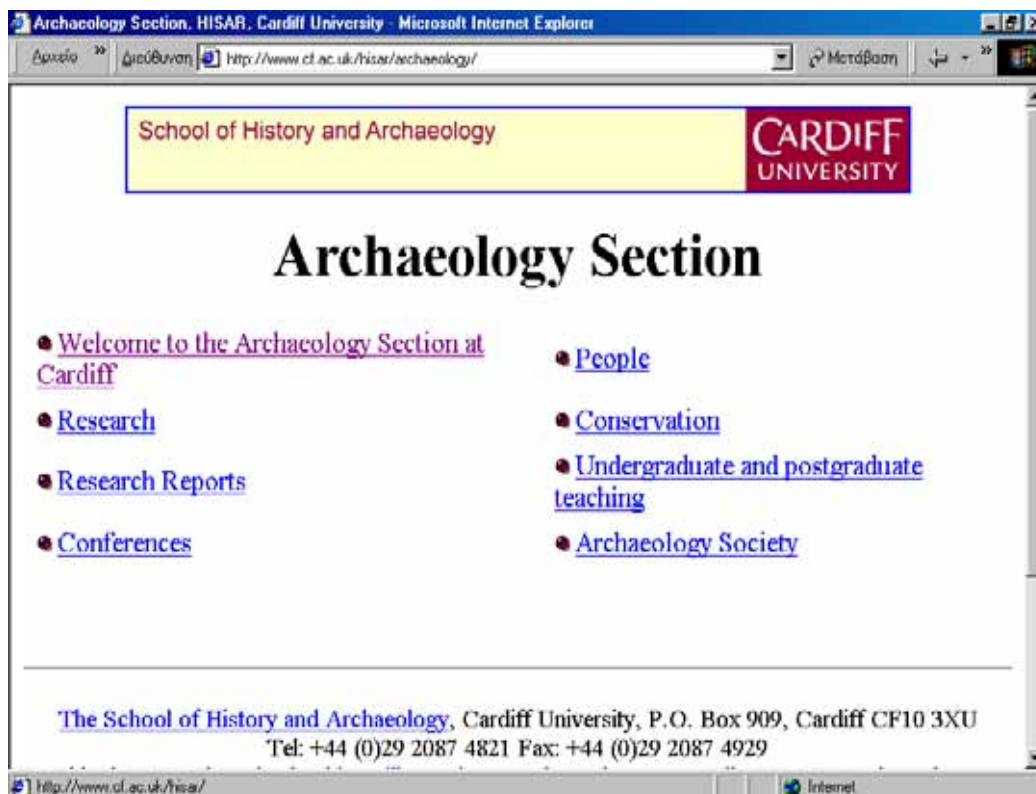
University of Exeter: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 2: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΜΕΑΣ», (ΜΟΡΦΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΣΕ ΆΛΛΟΥΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ)



Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 3: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΜΕΑΣ», (ΜΟΡΦΗ ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑΤΟΣ)



University of Wales, Cardiff: School of History and Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 4: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΜΕΑΣ», (ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ)



*Freie Universität Berlin: Institut für
Prähistorische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)*

ΕΙΚΟΝΑ. 5: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΜΕΑΣ», (ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ)



University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi (ΔΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 6: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΥΠΟΔΟΜΗ»

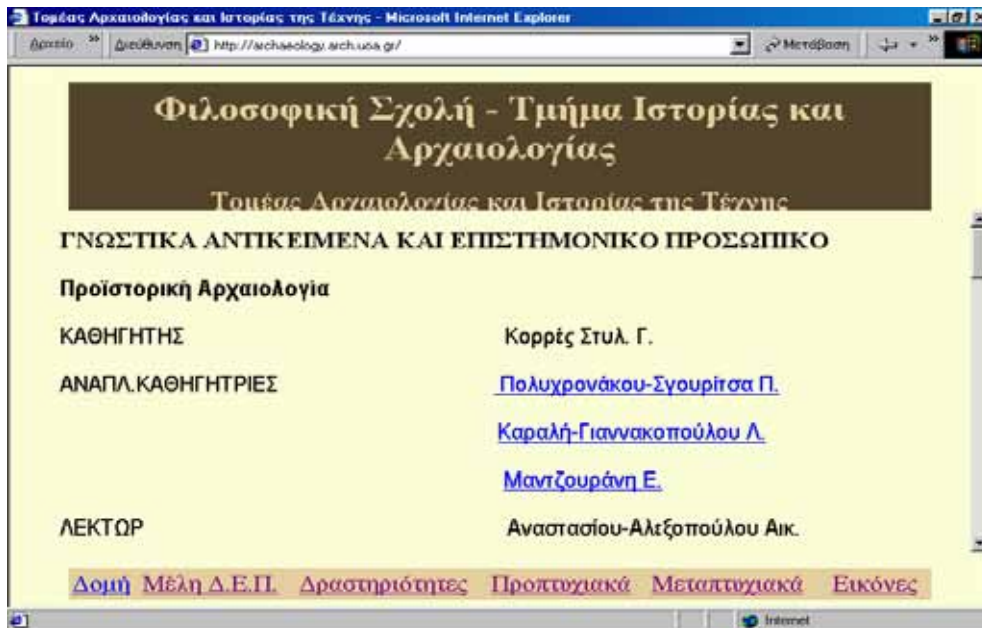


Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie (ΑΥΣΤΡΙΑ)

Στην ενότητα «**ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ**» παρατίθενται πληροφορίες για τα μέλη του τομέα, τη διοίκηση και το προσωπικό (διοικητικό, ακαδημαϊκό, ειδικό προσωπικό και συχνά συμπεριλαμβανομένων και των μεταπτυχιακών φοιτητών): ονομαστικοί και αλφαβητικοί κατάλογοι, σύντομα βιογραφικά, ερευνητικά ενδιαφέροντα αυτών, δραστηριότητα και δημοσιεύσεις, τρόποι επικοινωνίας και ηλεκτρονικές διευθύνσεις και άλλη παρόμοια πληροφορία, ανάλογα πάντα με την προτίμηση (ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο παρουσίασης) του τομέα. Σύνηθες τρόπος ταξινόμησης του προσωπικού είναι ανά γνωστικό αντικείμενο (επί παραδείγματι: προϊστορική αρχαιολογία, κλασσική, ρωμαϊκή, εποχή σιδήρου, εποχή χαλκού και ούτω καθεξής – παράδειγμα στην εικόνα ΕΙΚΟΝΑ.7), αλλά επίσης και ανά ιδιότητα (διοικητικό προσωπικό, ακαδημαϊκό, ερευνητικό και τα λοιπά – παράδειγμα στην εικόνα ΕΙΚΟΝΑ.8).

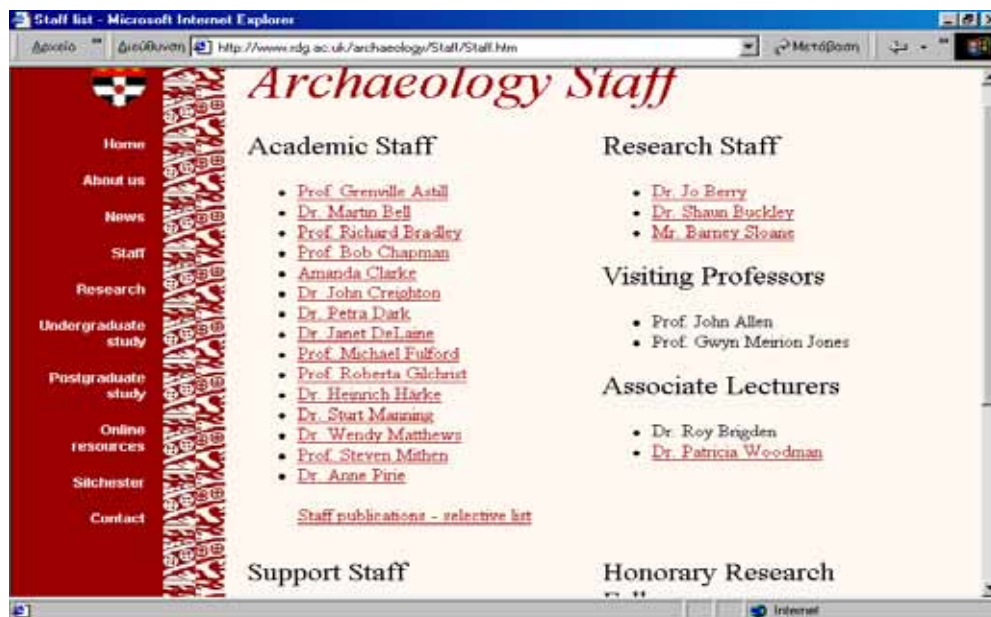
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 7: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ», (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΑ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ)



Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (ΕΛΛΑΔΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 8: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ», (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΑ ΙΔΙΟΤΗΤΑ)



University of Reading: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΕΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑ «Πρόγραμμα Σπουδών» ΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΕΙΤΑΙ ΟΛΗ Η ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΠΑΡΑΛΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ: 9 ΚΑΙ 10). ΦΥΣΙΚΑ, ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΕ «ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ» ΚΑΙ «ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ». ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ, ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΑΙ Η ΕΞΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΛΙΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ, ΕΞΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΘΕΣΜΙΩΝ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ (UNIVERSITY OF CAMBRIDGE: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY), ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ (ΟΔΗΓΙΕΣ, ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ, ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ, ΣΧΕΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ), ΕΝΩ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ, ΤΙΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ (ON-LINE). Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΥΠΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ, ΤΙΣ ΕΞΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ,: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ, ΤΙΤΛΟΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΝ – ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ, ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ (ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΝΤΕΣ), ΤΙΤΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ, ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ, ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΕΙ Ο ΤΟΜΕΑΣ, ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ, ΕΝΩ ΣΥΧΝΑ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΥΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ Η ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΟΜΟΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ.

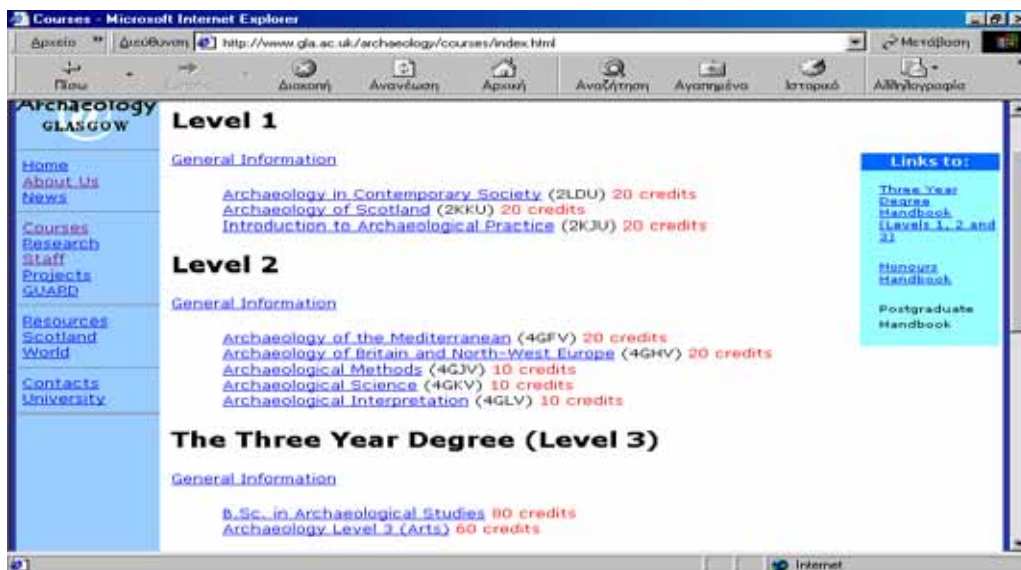
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 9: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ»



Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie(ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 10: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ»



University of Glasgow: Archaeology Department (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Ο σύνδεσμος «**ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ – ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**», παρέχει όλη τη σχετική πληροφορία με: τα προγράμματα, τις ανασκαφές, τις έρευνες που διεξάγει ο τομέας και το έργο του συνολικά, άλλοτε ως ενιαίο σύνολο και άλλοτε υποδιαιρούμενος σε υποενότητες – συνδέσμους, οργανώνοντας την πληροφορία ανά περίοδο – εποχή που καλύπτει η έρευνα [παραδείγματος χάριν στο δικτυακό τόπο του: *University of Pisa: Archaeological Sciences Department*

(<http://archeo4.arch.unipi.it/home.html>), (ΕΙΚΟΝΑ.11)], ή ανά θεματική και κέντρο ενδιαφέροντος [επί παραδείγματι, στο: *University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>)], ή ανά γεωγραφική περιοχή, [*Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum* (<http://www.frw.uva.nl/eur/>)], είτε αλφαβητικά [*Universität Bern: Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen* (<http://www.ane.unibe.ch/>)], (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.12). Επιπλέον, είναι δυνατόν να καλύπτει τις εξής πληροφορίες (συνολικά): περιοχές και κέντρα ενδιαφέροντος του τομέα και του προσωπικού του, ερευνητικά κέντρα και μονάδες, ερευνητικές εγκαταστάσεις και εργαστήρια, συνεργασίες, πρόσφατες δημοσιεύσεις ή κατάλογος δημοσιεύσεων, υποτροφίες και οικονομικές ενισχύσεις, ενώ συχνά συμπεριλαμβάνονται στην ενότητα αυτή: τα σεμινάρια και τα συνέδρια που οργανώνει ο τομέας, τα μέλη του τομέα, η δραστηριότητα και τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα, μεταπτυχιακή έρευνα, οι μεταπτυχιακοί σπουδαστές και άλλα. Επίσης στην ενότητα αυτή συμπεριλαμβάνεται –αν δεν αποτελεί ξεχωριστό σύνδεσμο– η σχετική με τις «Συνεργασίες» του τομέα πληροφορίες.

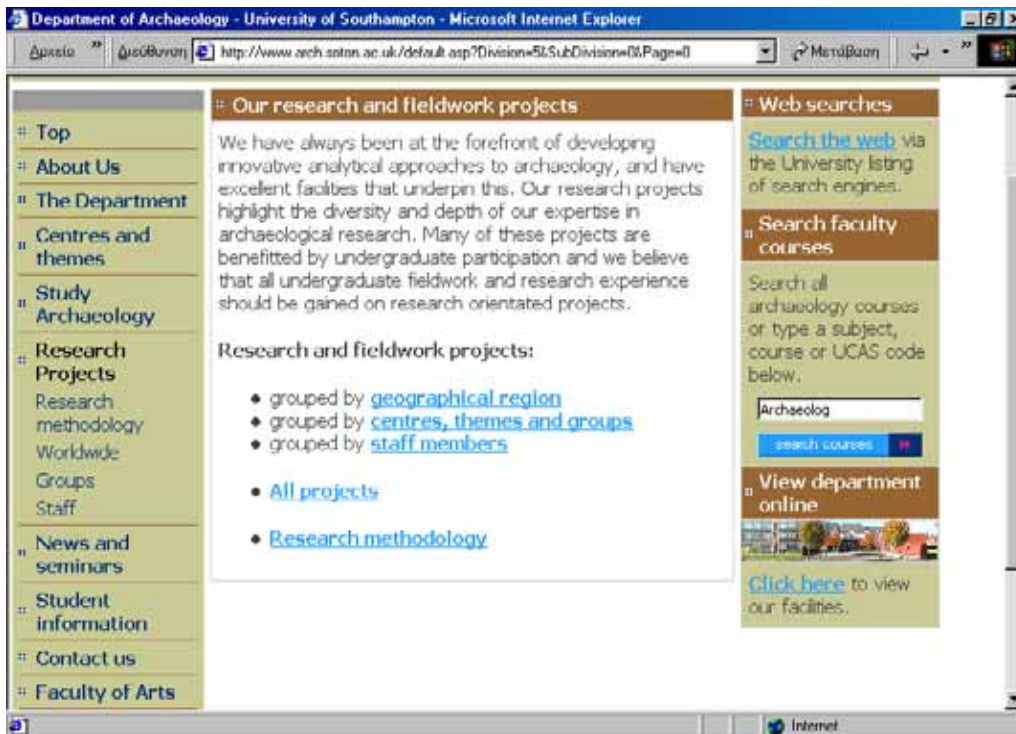
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 11: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ – ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ»



UNIVERSITY OF PISA: ARCHAEOLOGICAL SCIENCES DEPARTMENT (Ιταλία)

ΕΙΚΟΝΑ. 12: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ – ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ»



UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY (Ηνωμένο Βασίλειο)

Η ενότητα «**ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ**» περιλαμβάνει πληροφορίες για συνέδρια, σεμινάρια, ομιλίες, διαλέξεις, ημερίδες, διημερίδες, προσκεκλημένους ομιλητές, σημαντικές ανακοινώσεις ή δραστηριότητες του τομέα, πολιτιστικά και εκπαιδευτικά γεγονότα και γενικά, εκδηλώσεις που διοργανώνει ή συμμετέχει ο τομέας στα πλαίσια της εκπαιδευτικής, ερευνητικής και επιστημονικής του λειτουργίας, παρέχοντας ημερομηνίες, ωρολόγιο πρόγραμμα, ονόματα και διευθύνσεις υπευθύνων, αιτήσεις συμμετοχής, ενημερωτικά σημειώματα, διόδους επικοινωνίας και λοιπή σχετική ενημέρωση (παραδείγματα στις ΕΙΚΟΝΕΣ: 13 και 14).

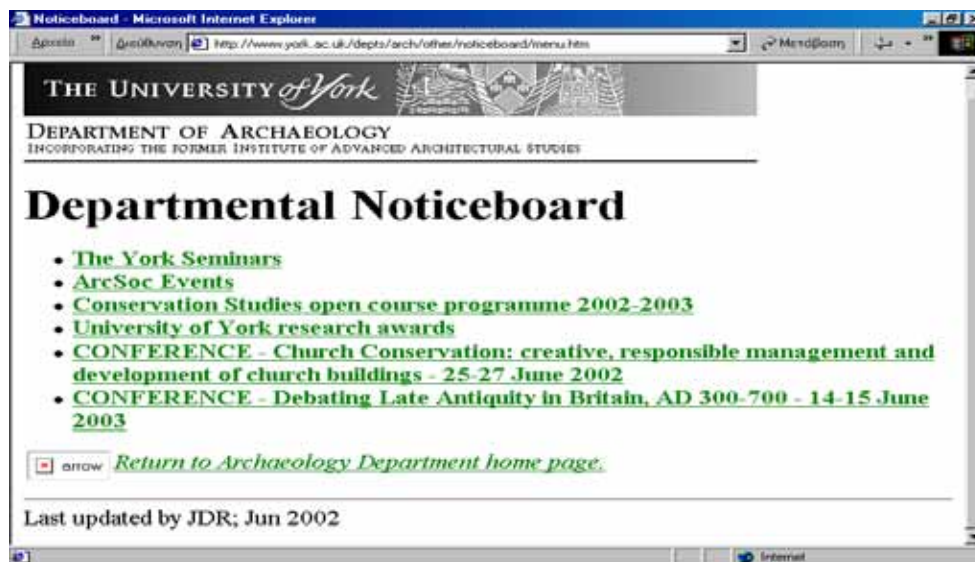
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 13: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ»



University of Bristol: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 14: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ»



University of York: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Στην κατηγορία «ΝΕΑ» ταξινομούνται όλες οι ανακοινώσεις οι σχετικές με τον τομέα, καθώς και σχετικές πληροφορίες που ο τομέας θεωρεί χρήσιμες (επί παραδείγματι: σεμινάρια, διαλέξεις ή ομιλίες, πολιτιστικά γεγονότα, θέσεις εργασίας, αλλαγές στον τομέα, νέα σχετικά με την εκπαιδευτική κοινότητα, νέες πληροφορίες σχετικά με μαθήματα, νέες εκδόσεις, και γενικά ό,τι αφορά τον τομέα, τους σπουδαστές και το αντικείμενο της αρχαιολογίας και αποτελεί πρόσφατο γεγονός ή είδηση). Συνήθως ταξινομούνται ανά θεματική ενότητα (παράδειγμα: ΕΙΚΟΝΑ.14), αλλά και χρονική σειρά (παρελθόντα, παρόντα, μελλοντικά), (ΕΙΚΟΝΑ.15).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 15: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΝΕΑ», (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ)



University of Glasgow: Archaeology Department (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 16: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΝΕΑ», (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΑ ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΕΙΡΑ)



Leiden University: Faculteit der Archeologie (ΟΛΛΑΝΔΙΑ)

Ο σύνδεσμος «**ΕΚΔΟΣΕΙΣ – ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ**» παραπέμπει σε συγκεντρωμένη πληροφορία σχετικά με την εκδοτική δραστηριότητα και τον εκδοτικό (αν υπάρχει) μηχανισμό του τομέα (ΕΙΚΟΝΕΣ: 16, 17). Αναφέρονται, *άρθρα, κείμενα, βιβλία, σειρές, μελέτες* και γενικά *δημοσιεύματα* και *εκδόσεις* του τομέα και των μελών του.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 17: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΚΔΟΣΕΙΣ – ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ»



University of Barcelona: Departament de Història antiga Prehistoria y Arqueología (ΙΣΠΑΝΙΑ)

EIKONA. 18: ENOHTHA «ΕΚΔΟΣΕΙΣ – ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ»



University of Zurich: Department for Prehistory and Early History (ΕΛΒΕΤΙΑ)

VI. Η ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ» αποτελεί σύνδεσμο ο οποίος δίνει τη δυνατότητα άμεσης ηλεκτρονικής επικοινωνίας (e-mail contact), ενώ, συνηθέστερα, παρέχει επιπλέον τις διευθύνσεις του τομέα – άλλοτε και του έμψυχου δυναμικού του, (ταχυδρομικές και ηλεκτρονικές διευθύνσεις, fax, τηλέφωνα, επικοινωνία με άλλες υπηρεσίες και άλλα), (παραδείγματα στις ΕΙΚΟΝΕΣ: 18 και 19).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 19: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ»



Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 20: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ»



Universität Hamburg: Klassische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

Η ενότητα «ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ» παραπέμπει σε καταλόγους – λίστες χρήσιμων συνδέσμων – ηλεκτρονικών διευθύνσεων για σχετικά θέματα, (επί παραδείγματι: εθνικοί ή διεθνείς αντίστοιχοι τομείς, αρχαιολογικά μουσεία, ινστιτούτα, εργαστήρια, διαδεδομένοι, επίσημοι ή χρήσιμοι δικτυακοί τόποι σχετικά με την αρχαιολογία ή αρχαιολογικά θέματα γενικότερα, και λοιπούς σχετικούς συνδέσμους), ταξινομημένα και οργανωμένα είτε αλφαβητικά, είτε ανά γεωγραφική περιοχή (παράδειγμα στην ΕΚΟΝΑ.21.), είτε, συχνότερα, ανά θεματικές ενότητες ή περιοχές ενδιαφέροντος (παράδειγμα στην ΕΚΟΝΑ.22.).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 21: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ», (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ)



Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 22: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ», (ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ)



University of Wales, Lampeter: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Η οργάνωση αυτή αποτελεί ένα γενικό σχήμα, που δίνει μια πρώτη εικόνα για την παρεχόμενη από τους ηλεκτρονικούς τόπους θεματολογία. Η περαιτέρω τροποποίηση του βασικού αυτού σχήματος και η διάνθισή του με λοιπές ενότητες – συνδέσμους, όπως και η ονοματοθεσία (ο ακριβής καθορισμός της ονομασίας – ετικέτας) των συνδέσμων, έγκεινται φυσικά, στις προτιμήσεις του κάθε ιδρύματος, καθώς και τις δυνατότητες του τομέα (τι επιπλέον έχει να προσφέρει) και τις υπηρεσίες που δύναται να προσφέρει. Έτσι, διαμορφώνονται επίσης οι εξής βασικές (με την έννοια της συχνότερης παρουσίας) κατηγορίες πληροφορίας:

- **Ιστορία του Τομέα** (παρέχει πληροφορίες για την *ίδρυση*, την *ιστορία*, την *οργάνωση* και το *έργο* του τομέα)· όπως παραδείγματος χάριν στους δικτυακούς τόπους των: *Christian-Albrechts-Universität zu Kiel: Archäologisches Institut* (<http://www.uni-kiel.de/klassarch/>), *Universität Hamburg: Fachbereich Kulturgeschichte und Kulturkunde* (<http://www.uni-hamburg.de/Wiss/FB/09/index.html>), *University of Oxford: Institute of Archaeology* (<http://athens.arch.ox.ac.uk/schoolarch/institute/inst.phtml>) και άλλού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 23: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ»



*Christian-Albrechts-Universität zu Kiel:
Archäologisches Institut (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)*

EIKONA. 24: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ»



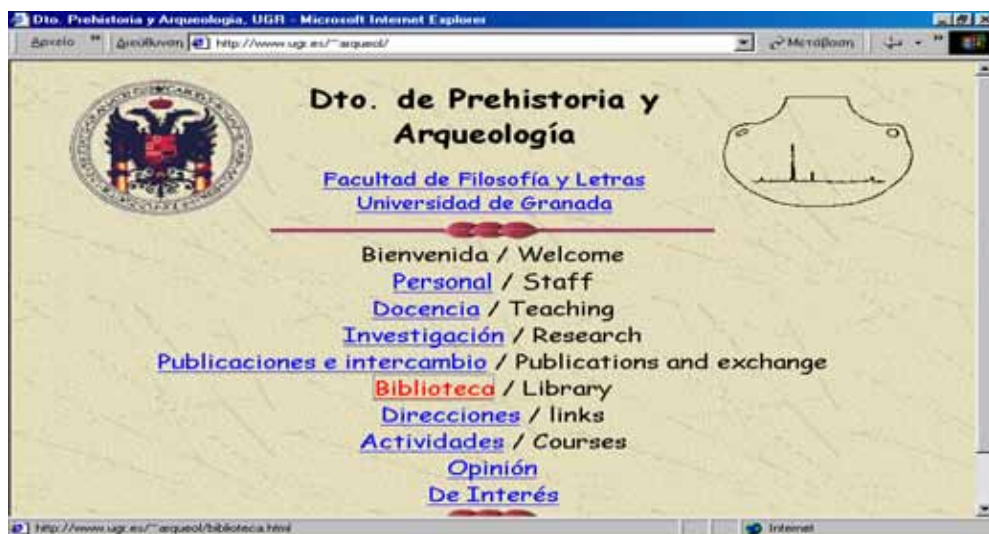
University of Oxford: Institute of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- **Βιβλιοθήκη** (σύνδεσμος που παραπέμπει στην τοπική βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου ή του τομέα – εάν υπάρχει, ή και σε άλλες τοπικές

βιβλιοθήκες)· με χαρακτηριστικό παράδειγμα τους δικτυακούς τόπους των: *Göteborg University: Institutionen för arkeologi* (<http://www.hum.gu.se/ark/>), *Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueología* (<http://www.ugr.es/prehistoria/prehistoria.html>), *University of Lund: Institute of Archaeology* (<http://www.ark.lu.se/>) και άλλους. Συχνά βέβαια, ο σύνδεσμος αυτός είναι ενσωματωμένος σε κάποια σχετική ενότητα, όπως «Σπουδές» ή «Υποδομή» [παράδειγμα: *Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueología* (<http://www.us.es/dpreyaraq/web/>)].

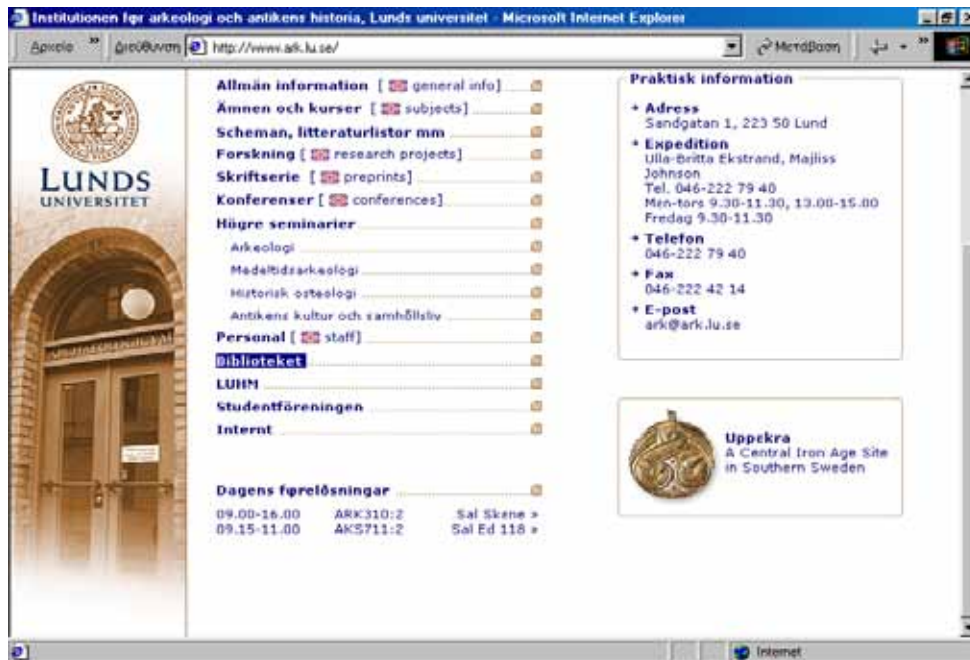
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 25: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»



Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueología (ΙΣΠΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 26: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»



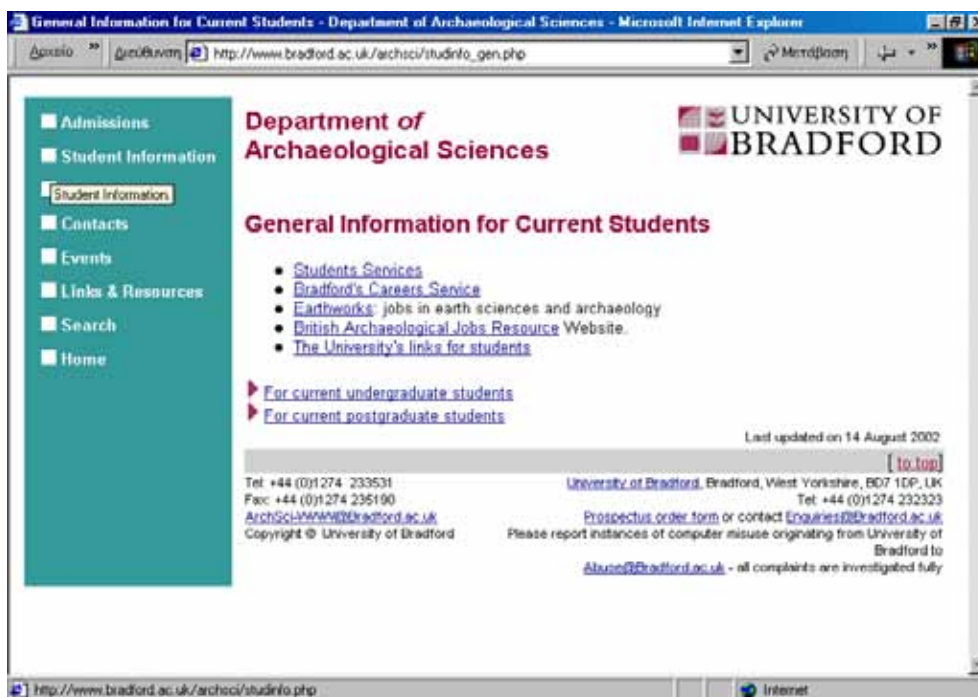
University of Lund: Institute of Archaeology (ΣΟΥΗΔΙΑ)

- **Πληροφορίες για τους Σπουδαστές** (που παρέχει πληροφορίες για τις φοιτητικές

οργανώσεις και λέσχες, την οργάνωση της ζωής στο πανεπιστήμιο, τις υπηρεσίες και τις εγκαταστάσεις που προσφέρει ο τομέας, σχετικές φωτογραφίες και άλλα θέματα). όπως για παράδειγμα στους δικτυακούς τόπους των: *University of Bradford: Department of Archaeological Sciences* (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/homepage.html>), *University of Bristol: Department of Archaeology* (<http://www.bris.ac.uk/Depts/Archaeology/html/homep1.htm>), *Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering* (<http://www.hf.uio.no/iakk/>), *University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>) και άλλού.

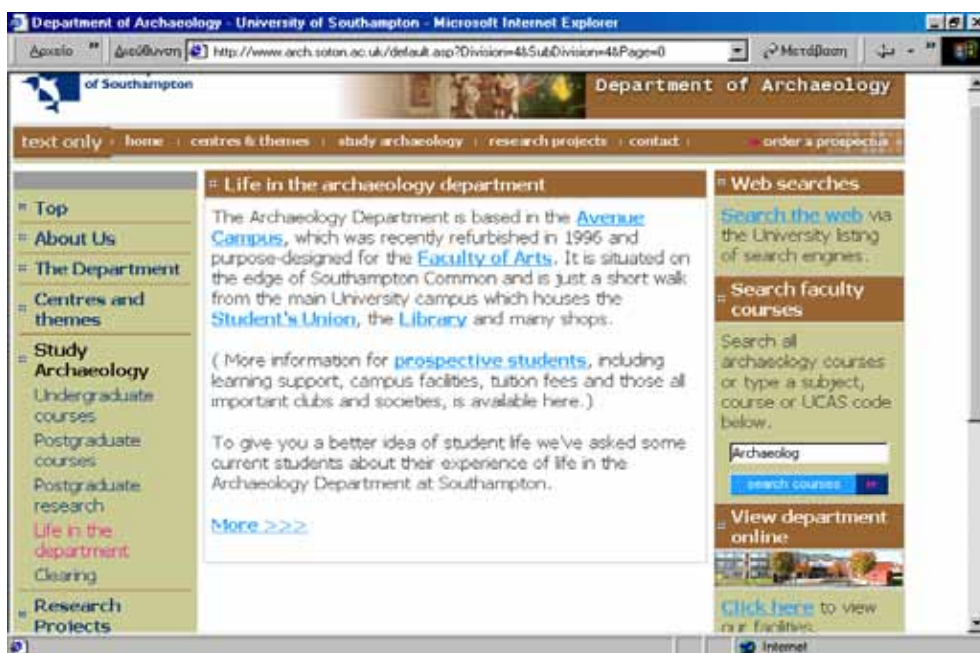
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 27: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ»



University of Bradford: Department of Archaeological Sciences (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 28: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ»



University of Southampton: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- Γραμματεία του Τομέα (πληροφορίες για τις παρεχόμενες από την γραμματεία υπηρεσίες, τηλεφωνικές, ταχυδρομικές και ηλεκτρονικές διευθύνσεις, ώρες λειτουργίας, προσωπικό και λοιπές σχετικές

πληροφορίες)· όπως χαρακτηριστικά στο δικτυακό τόπο των: *Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie* (<http://www.sbg.ac.at/arc/>) και *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας* (<http://www.ha.uth.gr/gr/>) και άλλού.

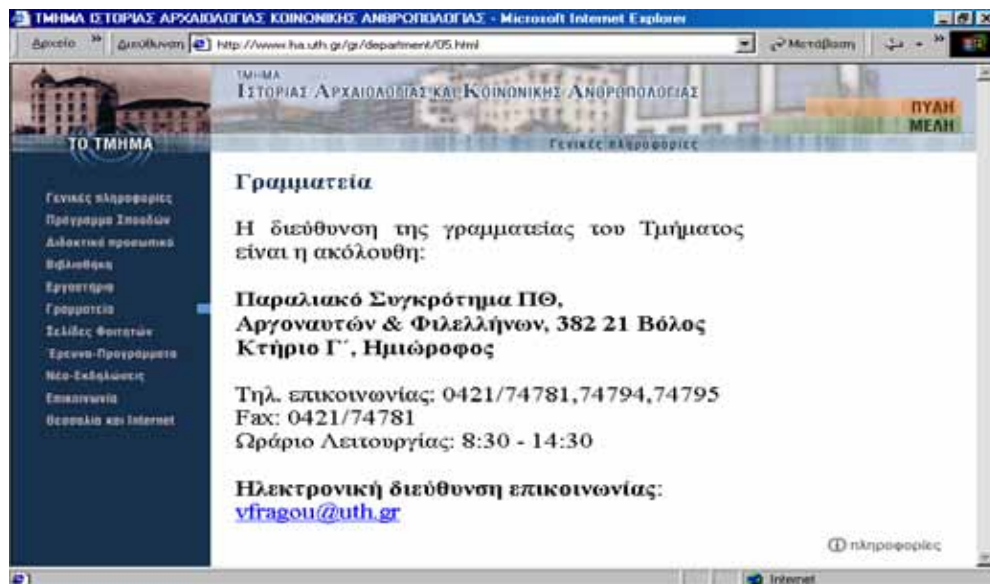
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 29: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ»



Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie (ΑΥΣΤΡΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 30: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ»



Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ΕΛΛΑΔΑ)

- Σύνδεσμος που παραπέμπει σε πληροφορίες για κάποιο **σχετικό φορέα** (Επί παραδείγματι: **τοπικό μουσείο**)· όπως ενδεικτικά ο

δικτυακοί τόποι των: *Aarhus Universitet: Forhistorisk arkæologi*, (<http://www.hum.au.dk/fark/>), *Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique* (<http://www.ulg.ac.be/prehist/>), *University of Durham: Department of Archaeology* (<http://www.dur.ac.uk/Archaeology/>) και αλλού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 31: ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ «ΣΧΕΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑ», (ΤΟΠΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ)



Aarhus Universitet: Forhistorisk arkæologi (ΔΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 32: ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ «ΣΧΕΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑ», (ΤΟΠΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ)



Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique (ΙΣΠΑΝΙΑ)

- **Εκθέσεις και Συλλογές** που φιλοξενεί το ίδρυμα· όπως στα παραδείγματα των: *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Archäologisches Institut* (<http://www.archaeologie.uni-freiburg.de/>), *Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering* (<http://www.hf.uio.no/iakk/>), *University of Pisa: Archaeological Sciences Department* (<http://archo4.arch.unipi.it/home.html>) και άλλα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 33: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ»



Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering (ΝΟΡΒΗΓΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 34: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ»



University of Pisa: Archaeological Sciences Department (ΙΤΑΛΙΑ)

- Ο Οδηγός Σπουδών (Προσπέκτους) σε πραγματικό χρόνο· όπως επί παραδείγματι στους: University of Exeter: Department of Archaeology (<http://www.ex.ac.uk/schools/geogarch/archaeology/>), University College London: Institute of Archaeology (<http://www.ucl.ac.uk/archaeology/>), University of Edinburgh: Department of Archaeology (<http://super3.arcl.ed.ac.uk/arch/homepage.html>) και αλλού.

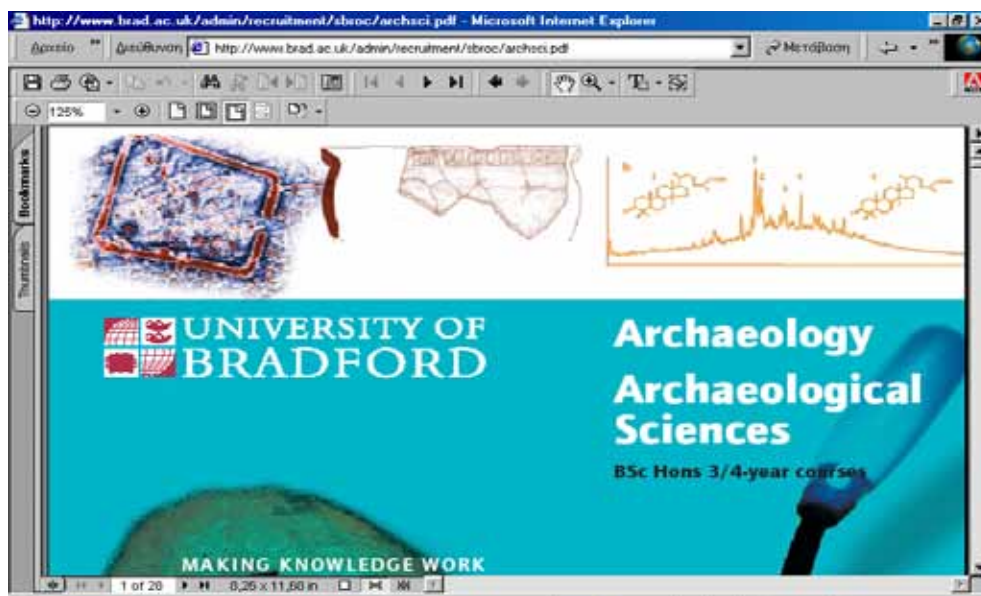
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 35: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ»



University of Exeter: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 36: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ»

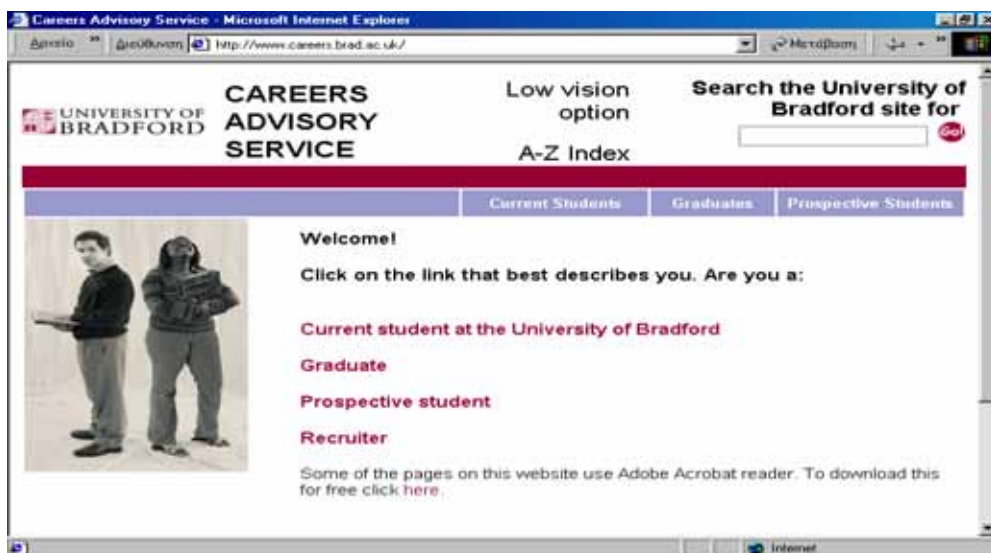


University College London: Institute of Archeology (*ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ*)

- **Γραφείο Σταδιοδρομίας** και/ή **Η ζωή μετά το Πανεπιστήμιο** (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ 37 και 38 αντίστοιχα), (με χρήσιμες οδηγίες και πληροφορίες για τις *δυνατότητες* και τις *επιλογές* που προσφέρονται *μετά την αποφοίτηση*, *επαγγελματικές δυνατότητες*, *θέσεις εργασίας*, *μεταπτυχιακά προγράμματα* και *έρευνες*, *χρήσιμες διευθύνσεις* και *άλλα*)· όπως χαρακτηριστικά στο δικτυακό τόπο του: *University of Bradford: Department of Archaeological Sciences* (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/homepage.html>), *University of Exeter: Department of Archaeology* (<http://www.ex.ac.uk/schools/geogarch/archaeology/>) και *αλλού*.

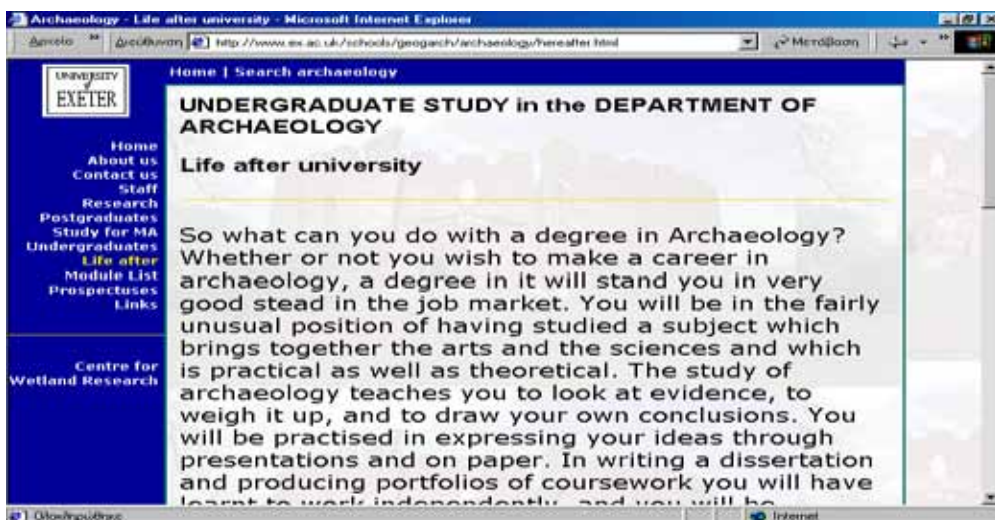
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 3: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ»



University of Bradford: Department of Archaeological Sciences (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 38: ΕΝΟΤΗΤΑ «Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ»



University of Exeter: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- **Δυνατότητες Συμμετοχής σε Έρευνες Πεδίου** (προγράμματα που εκπονούνται από το ίδρυμα και ευκαιρίες που προσφέρονται στους σπουδαστές για συμμετοχή σε ανασκαφές, επιφανειακές έρευνες και λοιπή πρακτική εξάσκηση, καλοκαιρινά μαθήματα και ανασκαφές)· όπως παραδείγματος χάριν στους δικτυακούς τόπους των: *University of Bristol: Department of Archaeology* (<http://www.bris.ac.uk/Depts/Archaeology/html/homep1.htm>), *University of Oxford: School of Archaeology* (<http://athens.arch.ox.ac.uk/schoolarch/>), *University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>) και αλλού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 39: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΈΡΕΥΝΕΣ ΠΕΔΙΟΥ»



University of Bristol: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 40: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΈΡΕΥΝΕΣ ΠΕΔΙΟΥ»

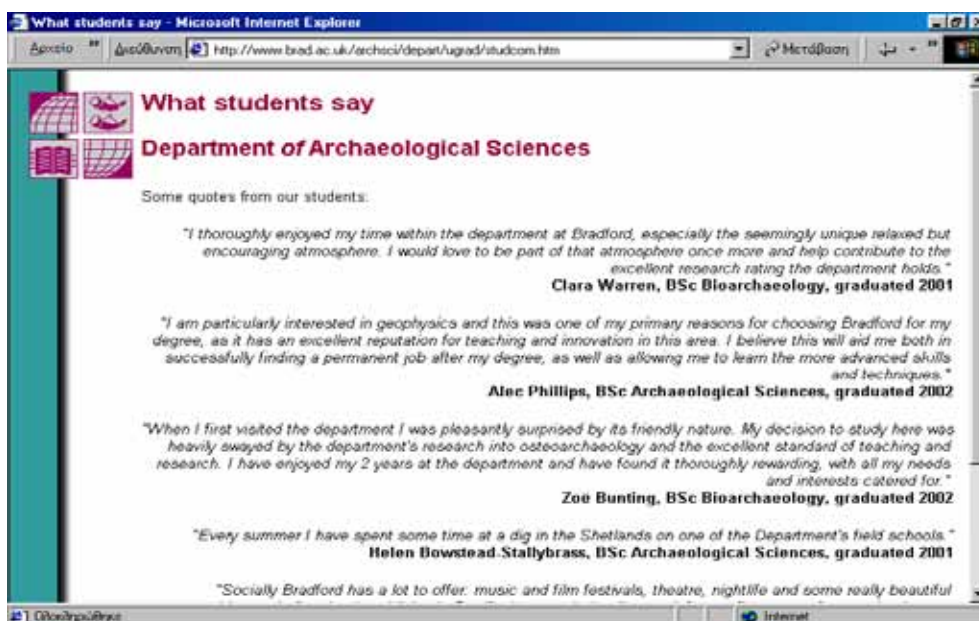


University of Oxford: School of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- **Μαρτυρίες Σπουδαστών για τον Τομέα** (με καταγεγραμμένες δηλώσεις τέως και νυν σπουδαστών για τις υπηρεσίες του τομέα, τις σπουδές, τις έρευνες και τη ζωή στα πλαίσιά του). όπως επί παραδείγματι στους δικτυακούς τόπους των: *University of Bradford: Department of Archaeological Sciences* (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/homepage.html>) και *University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History* (<http://www.bangor.ac.uk/history/>).

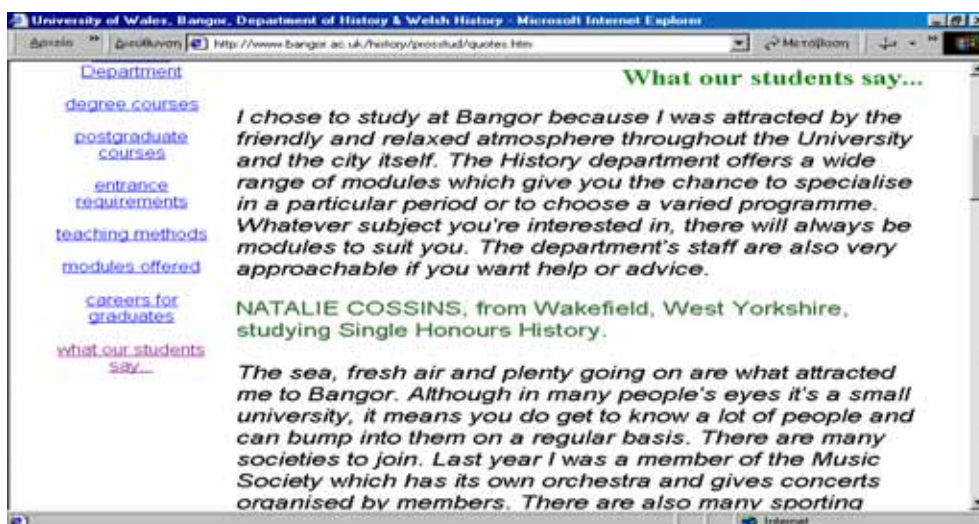
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 41: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ»



University of Bradford: Department of Archaeological Sciences (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 42: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ»



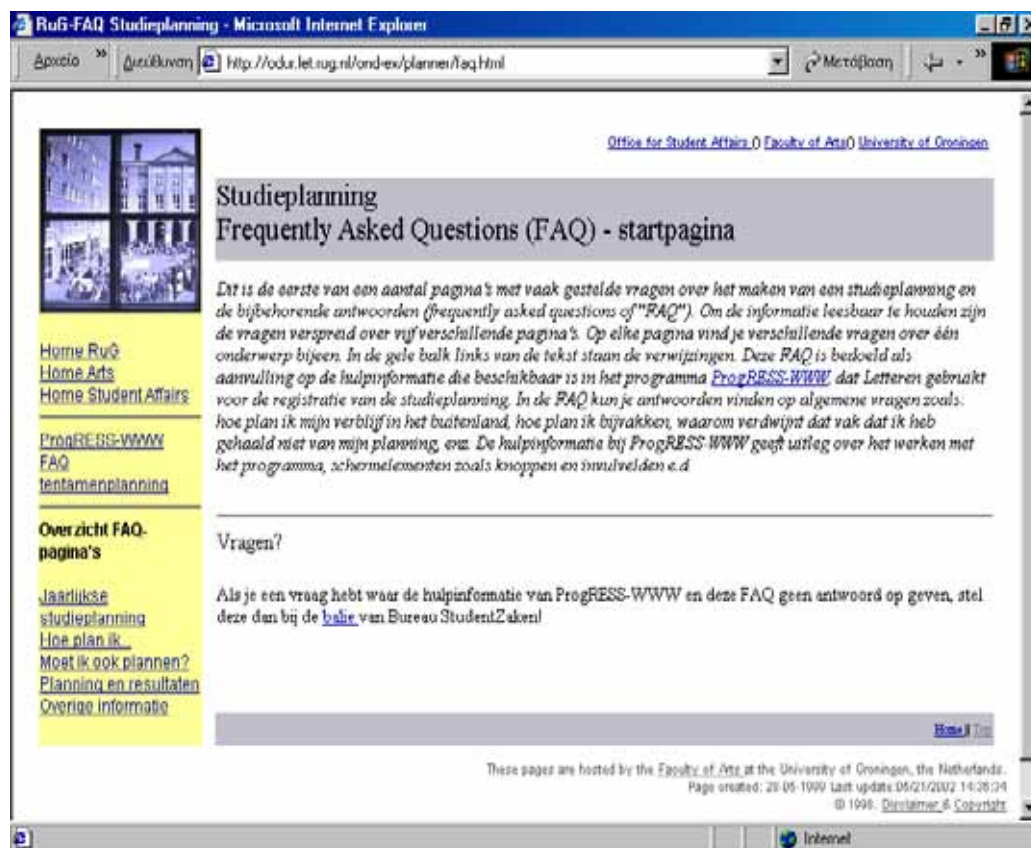
University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- Η ενότητα **Συνήθειες Απορίες (FAQ)** συμπεριλαμβάνεται ορισμένες φορές στο περιεχόμενο των δικτυακών τόπων, περιέχοντας τη διατύπωση και απάντηση συνηθέστερων αποριών, με στόχο να παρέχει έτοιμες τις απαντήσεις στα πιο κοινά, συνηθη ή πιθανά ερωτήματα των πιθανών (κυρίως) και ενεργών σπουδαστών· όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των: *Bournemouth University: School of Conservation Sciences* (<http://csweb.bournemouth.ac.uk/consci/text/archgrp.htm>), *University of Durham: Department of Archaeology* (<http://www.dur.ac.uk/Archaeology/>), *University of Groningen: Archaeology*

(<http://odur.let.rug.nl/archeo/>), University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology (<http://www.bbk.ac.uk/hca/>), University of Southampton: Department of Archaeology (<http://www.arch.soton.ac.uk/>) και άλλα.

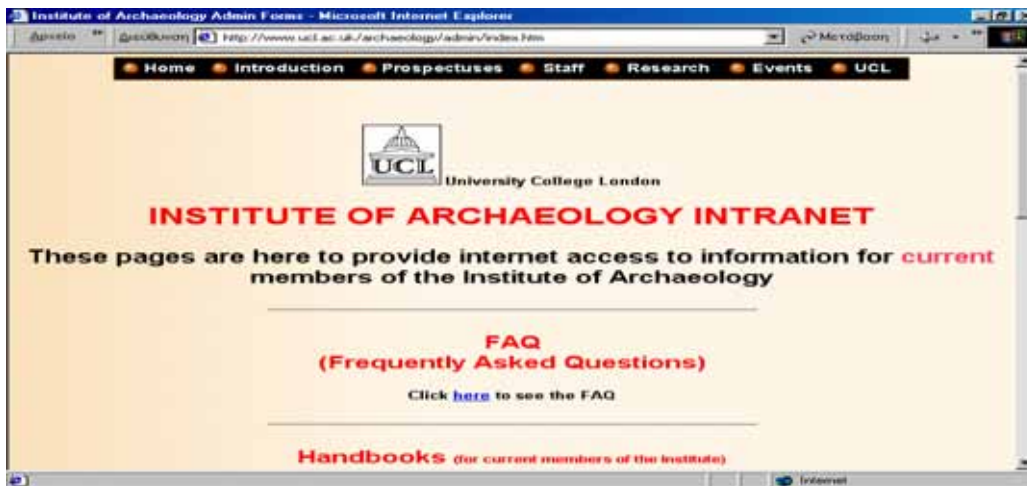
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 43: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΑΠΟΡΙΕΣ»



University of Groningen: Archaeology School of History, Classics & Archaeology (ΟΛΛΑΝΔΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 44: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΑΠΟΡΙΕΣ»



University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- Ορισμένες φορές παρέχεται και η ενότητα «Φωτογραφίες» του ιδρύματος, με φωτογραφίες των εγκαταστάσεων αυτού, καθώς και αντιπροσωπευτικά στιγμιότυπα από τη ζωή και τις δραστηριότητες σε αυτό [παραδείγματος χάριν: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (<http://archaeology.arch.uoa.gr/>), University of Oxford: Archaeology and Anthropology (<http://athens.arch.ox.ac.uk/undergraduate/index.phtml>)], που συχνά έχουν το ύφος εικονικής ξενάγησης στους χώρους και τις δραστηριότητες του ιδρύματος (όπως για παράδειγμα στο: University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity (<http://www.arch-ant.bham.ac.uk/>),

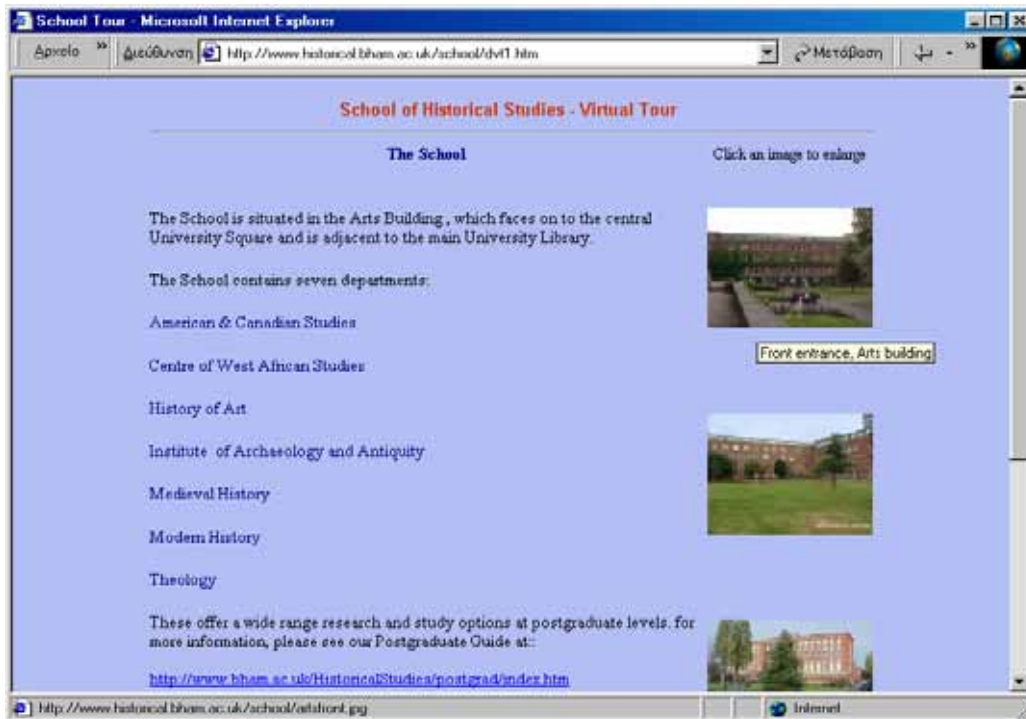
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 45: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ»



Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (ΕΛΛΑΔΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 46: ΕΝΟΤΗΤΑ «ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ»



University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Μια ενδιαφέρουσα περίπτωση υπο-ενότητας εντοπίζεται στην περίπτωση των δικτυακών τόπων των University of Glasgow: Archaeology Department (<http://www.gla.ac.uk/archaeology/>) και University of Manchester: Department of Art History and Archaeology (<http://www.art.man.ac.uk/ARTHIST/>). Πρόκειται για σύνδεσμο που παρέχει πληροφορίες σχετικά με τα ΜΜΕ και την αρχαιολογία (τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, άρθρα, περιοδικά και άλλα). Συνήθως βρίσκεται σε συνεργασία με το βρετανικό τηλεοπτικό δίκτυο BBC, αλλά μπορεί και να παρέχει και άλλου είδους πληροφορία. Εξίσου μεμονωμένη περίπτωση, λόγω της αποσπασματικής (με την έννοια της μη συχνής) εμφάνισης αποτελεί και η περίπτωση της ενότητας «**Forum**»: τόπος συνάντησης διαφόρων αρχαιολογικών συζητήσεων και θεμάτων και ανταλλαγής απόψεων· χαρακτηριστικό το παράδειγμα των: *University of Wales, Lampeter: Department of Archaeology* (<http://www.lamp.ac.uk/archaeology/>) και *Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ugr.es/prehistoria/prehistoria.html>).

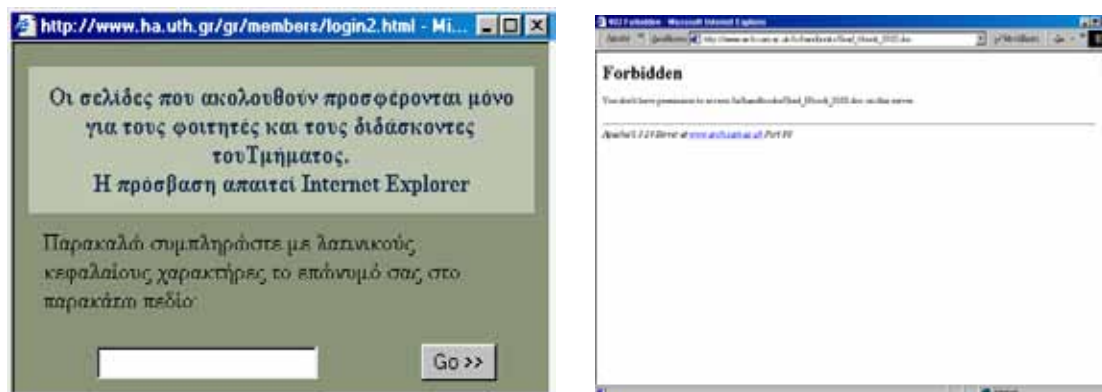
Επίσης εντοπίζεται σε μερίδα των sites μία επιπλέον ενότητα πληροφορίας, αποκαλούμενη «**εσωτερικές πληροφορίες**» ή «*τοπικού ενδιαφέροντος*», η οποία ουσιαστικά αντιπροσωπεύει έναν άλλο τρόπο οργάνωσης της πληροφορίας, συνενώνοντας κάθε σχετική με τους «εσωτερικούς χρήστες» πληροφορία, υπό μία

κοινή ενότητα, περιλαμβάνοντας πληροφορίες για το πρόγραμμα μαθημάτων, ωρολόγια προγράμματα, «ημερολόγιο» των δραστηριοτήτων του τομέα, οδηγίες για τα μαθήματα, τα κέντρα υποστήριξης των σπουδαστών, πληροφορίες καριέρας, γεγονότα και εκδηλώσεις φοιτητικών συλλόγων, τους «χρήσιμους» συνδέσμους, μεταπτυχιακές σπουδές, νέα και εκδηλώσεις, εγχειρίδια και αρχεία σε πραγματικό χρόνο και γενικά οποιαδήποτε πληροφορία «εσωτερικού χαρακτήρα», χρήσιμη και σχετική για τους φοιτητές και το προσωπικό του τομέα. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν οι δικτυακοί τόποι των: *Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology* (<http://www.qub.ac.uk/arcpal/>), *Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ugr.es/prehistoria/prehistoria.html>), *University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History* (<http://www.le.ac.uk/archaeology/>), *University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology* (<http://archaeology.ncl.ac.uk/index.htm>), *University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>).

Συνήθως οι αποκλειστικά εσωτερικής χρήσης πληροφορίες (επί παραδείγματι: πίνακες ανακοινώσεων, ωρολόγια προγράμματα, κατάλογοι σπουδαστών, στοιχεία αποφοίτων, πληροφορίες μαθημάτων και άλλα ανάλογα με την ιδιαίτερη επιλογή και την απόφαση έκαστου ιδρύματος) προστατεύονται από μέτρα ασφαλείας που δεν επιτρέπουν την ελεύθερη πρόσβαση και/ή συνοδεύονται από **κωδικό ασφαλείας** (*password*), (παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ.47) προφυλάσσοντας έτσι τους σπουδαστές και το προσωπικό από εξωτερικούς χρήστες, παρέχοντας ασφάλεια και προστασία [όπως χαρακτηριστικά στην περίπτωση των δικτυακών τόπων: *Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης* (<http://archaeology.arch.uoa.gr/>), *University of Cambridge: Department of Archaeology* (<http://www.arch.cam.ac.uk/>), *University of Edinburgh: Department of Archaeology* (<http://www.arcl.ed.ac.uk/>), *University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History* (<http://www.le.ac.uk/archaeology/>), *University of Sheffield: Department of Archaeology and Prehistory* (<http://www.shef.ac.uk/uni/academic/A-C/ap/>) και άλλα. Δυστυχώς όμως μεγάλη μερίδα των sites δεν εφαρμόζει την αρχή αυτή]. Άλλωστε η χρήση κωδικών και η διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων οφείλει να είναι άμεσης εφαρμογής στους δικτυακούς τόπους εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να διαφυλάξει τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και να κατοχυρώσει την ομαλή λειτουργία στα εσωτερικά ζητήματα του τομέα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 47: ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ (ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ)



*Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας,
Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ΕΛΛΑΔΑ)*

*University of Cambridge: Department of
Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)*

Επιπλέον, η εκπαιδευτική δραστηριότητα του τομέα, που αποτελεί και μία από τις βασικότερες κατηγορίες πληροφορίας, υπόκειται σε διάφορα εναλλακτικά οργανωτικά σχήματα. Ένας διαδεδομένος τρόπος οργάνωσης και κατηγοριοποίησης αυτής είναι η διευθέτηση του συνόλου της υπό έναν ευρύτερο σύνδεσμο με την ονοματοθεσία, επί παραδείγματι: «*ΜΑΘΗΜΑΤΑ*», παίρνοντας έτσι τη γενική μορφή:

► Μαθήματα

- ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
- ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
- (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ, ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑ)

Βέβαια, το σχήμα μορφοποιείται (και οι σύνδεσμοι διαμορφώνονται) ανάλογα με τα προγράμματα που προσφέρει το ίδρυμα, τον τρόπο που οργανώνει τις σπουδές, τις δυνατότητες που προσφέρει και ούτω καθεξής, αλλά φυσικά και, (ανάλογα με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας στην οποία ανήκει) βάσει της δομής σπουδών στα πλαίσια του εθνικού συστήματος εκπαίδευσης, τους κύκλους και επίπεδα σπουδών (στους οποίους διαιρείται το σύνολο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών). Η συντριπτική πλειοψηφία των δικτυακών τόπων των πανεπιστημίων της Ευρώπης, ακολουθεί το σχήμα αυτό, καταχωρώντας όλη τη σχετική για εκπαιδευτικά ζητήματα πληροφορία σε μία ενιαία ενότητα υπό τον τίτλο «*ΣΠΟΥΔΕΣ*», «*ΜΑΘΗΜΑΤΑ*», «*ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ*», «*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ*», ή όπως αλλιώς (παραδείγμα, ΕΙΚΟΝΕΣ: 48, 49, 51).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι δικτυακοί τόποι των εξής βρετανικών πανεπιστημίων: *Bournemouth University: School of Conservation Sciences* (<http://csweb.bournemouth.ac.uk/consci/text/archgrp.htm>), *Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology* (<http://www.qub.ac.uk/arcpal/>), *Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology* (http://www.trinity-cm.ac.uk/english/fac_env/sch_arch/index.html), *University of Glasgow: Archaeology Department* (<http://www.gla.ac.uk/archaeology/>), *University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History* (<http://www.le.ac.uk/archaeology/>), *University of Liverpool: Department of Archaeology* (http://www.liv.ac.uk/Archaeology_Classics/arch.html), *University of Oxford: Classical Archaeology and Ancient History* (<http://www.classics.ox.ac.uk/ugrad/carchahist.html>), *University of Wales, Cardiff: School of History and Archaeology* (<http://www.cf.ac.uk/hisar/archaeology/>). Και για την υπόλοιπη Ευρώπη: *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Vorderasiatische Archäologie*, (<http://www.uni-freiburg.de/aorient/archframe.htm>), *ARCHON, Netherlands School of Archaeological Research* (http://archweb.leidenuniv.nl/archon/home_archon.html), *Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art* (<http://www.fltr.ucl.ac.be/FLTR/ARKE/arke.html>), *Katholieke Universit. Nijmegen: Provinciaal-Romeinse Archeologie* (<http://www.let.kun.nl/archeologie/>), *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ffil.uam.es/pa/>), *Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ugr.es/prehistoria/prehistoria.html>), *Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.us.es/dpreyarq/web/>), *Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.klassischearchaeologie.unibe.ch/>), *Universität Graz: Institut für Archäologie* (<http://www.gewi.kfunigraz.ac.at/arch/>), *Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité* (<http://www.unil.ch/scant/>), *University of Lund: Institute of Archaeology* (<http://www.ark.lu.se/>), *Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum* (<http://www.frw.uva.nl/aura/>), *Universiteit van Amsterdam: Archeologie en Regiostudies* (<http://www.hum.uva.nl/onderwijs/geschiedenis/index.html>), *University of Barcelona: Departament de Història antiga Prehistoria y Arqueología* (<http://www.ub.es/prehist/membres.htm>), *University of Groningen: Archaeology* (<http://odur.let.rug.nl/archeo/>), *University of Pisa:*

Archaeological Sciences Department (<http://archo4.arch.unipi.it/home.html>),
University of Zurich: Department for Prehistory and Early History
(<http://www.prehist.unizh.ch/index.html>) και αρκετά άλλα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 48: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΝΟΤΗΤΑ «ΜΑΘΗΜΑΤΑ»



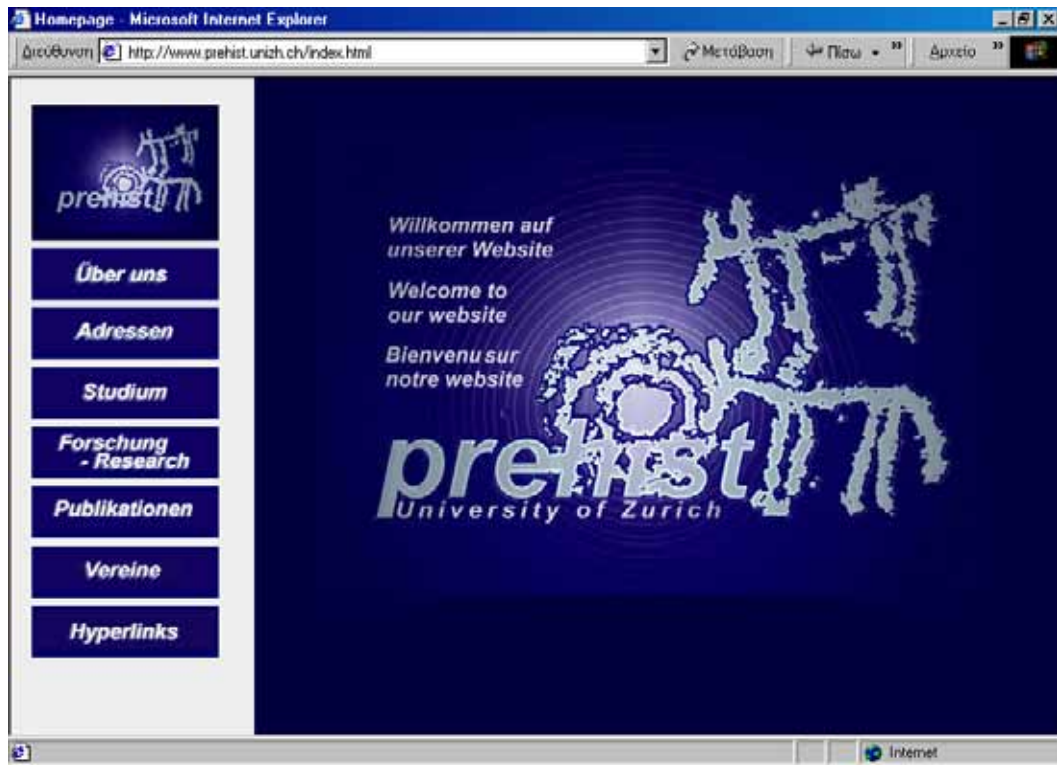
*Queen's University of Belfast: School of
Archaeology and Palaeoecology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)*

ΕΙΚΟΝΑ. 49: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ , ΕΝΟΤΗΤΑ «ΜΑΘΗΜΑΤΑ»



Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueología (ΙΣΠΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 50: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΝΟΤΗΤΑ «ΜΑΘΗΜΑΤΑ»



University of Zurich: Department for Prehistory and Early History (EABETIA)

Μια άλλη παραλλαγή του σχήματος αυτού (της συγκεντρωτικής τάσης των προγραμμάτων σπουδών σε μια ενιαία «ομάδα») θέλει τις εκπαιδευτικές πληροφορίες υπό τη σκέπη της κατηγορίας – συνδέσμου: «ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ». Η δυσλειτουργικότητα του σχήματος αυτού, όπου η σχετική με την εκπαίδευση πληροφορία ενσωματώνεται σε μια γενικότερη ενότητα, είναι σαφής, εφόσον ο χρήστης, χωρίς να έχει σαφείς ενδείξεις για το που βρίσκεται η επιθυμητή πληροφορία (σε περίπτωση μάλιστα απουσίας επεξηγητικών σχολίων) θα πρέπει να την αναζητήσει – δαπανώντας έτσι χρόνο, κινήσεις και ενδεχομένως (αν δεν είναι εξοικειωμένος με το μέσο) να αποπροσανατολιστεί. Βέβαια, στην περίπτωση αυτή σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει στο θέμα της κυρίως σελίδας, ξεχωριστά από το κυρίως μενού (κύλινδρο πλοήγησης), σχετικός σύνδεσμος για άμεση παραπομπή, όμως και πάλι παραμένει δυσλειτουργικό το σχήμα, καθώς: παραπλανεί, μη καθιστώντας διαυγές απαρχής ποια πληροφορία υπάρχει συνολικά και πού – ο χρήστης είναι εξοικειωμένος με την παράθεση της πληροφορίας συγκεντρωμένης σε ένα σημείο, συνήθως στον κύλινδρο πλοήγησης· ο διασκορπισμός της και η άσκοπη επανάληψη, αποπροσανατολίζουν και καθυστερούν τον χρήστη. Στην κατηγορία αυτοί ανήκουν οι δικτυακοί τόποι των: *University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>), *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg:*

Archäologisches Institut (<http://www.archaeologi.uni-freiburg.de/>), Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie (<http://www.fu-berlin.de/praehist/>), Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie (<http://www.uni-heidelberg.de/institute/fak8/ufg/>).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 51: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΛΗΡ/ΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ»



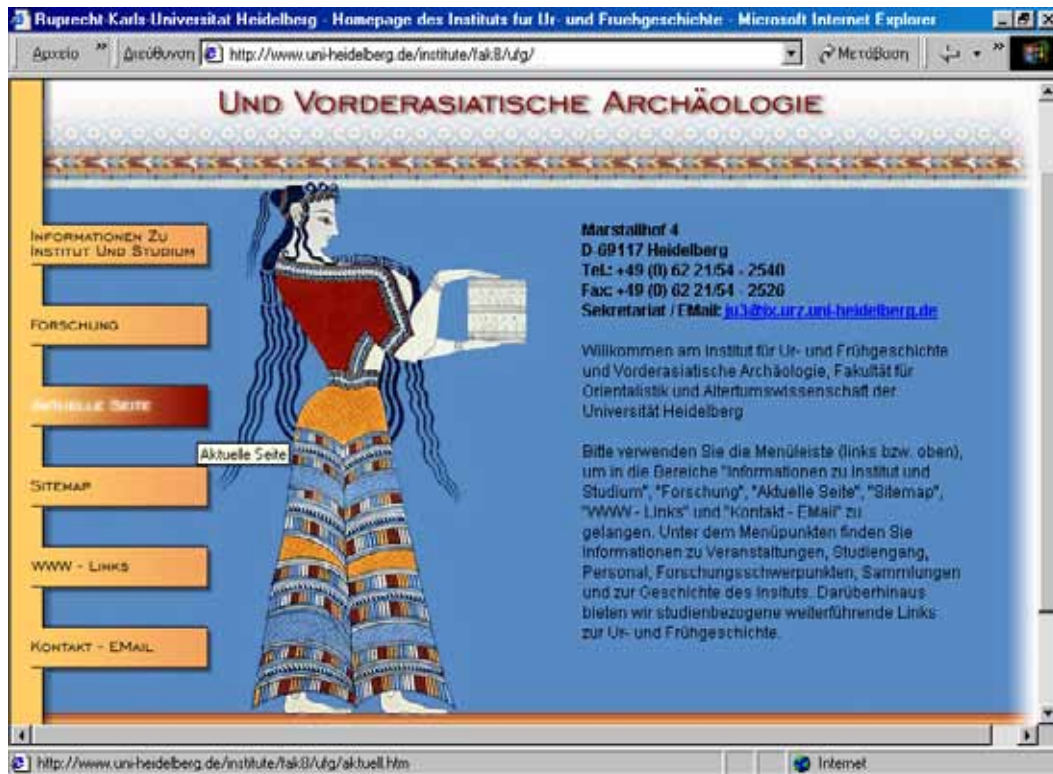
Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Archäologisches Institut (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 52: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΛΗΡ/ΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ»



Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 53: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΝΟΤΗΤΑ «ΠΛΗΡ/ΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ»



*Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte
und Vorderasiatische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)*

Σε μια άλλη περίπτωση, η οργανωτική δομή ακολουθεί το διαχωρισμό της σχετικής με την εκπαιδευτική δραστηριότητα του ιδρύματος πληροφορίας σε: «ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ», και «ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ» (παραδείγματα στις ΕΙΚΟΝΕΣ: 54, 55). Έτσι διαμορφώνεται, ενδεικτικά, (καθώς οι υποκατηγορίες, το υπομενού διαφέρουν ανάλογα με τις προτιμήσεις, τις δυνατότητες και φυσικά τις παρεχόμενες υπηρεσίες του έκαστου ιδρύματος) το εξής σχήμα:

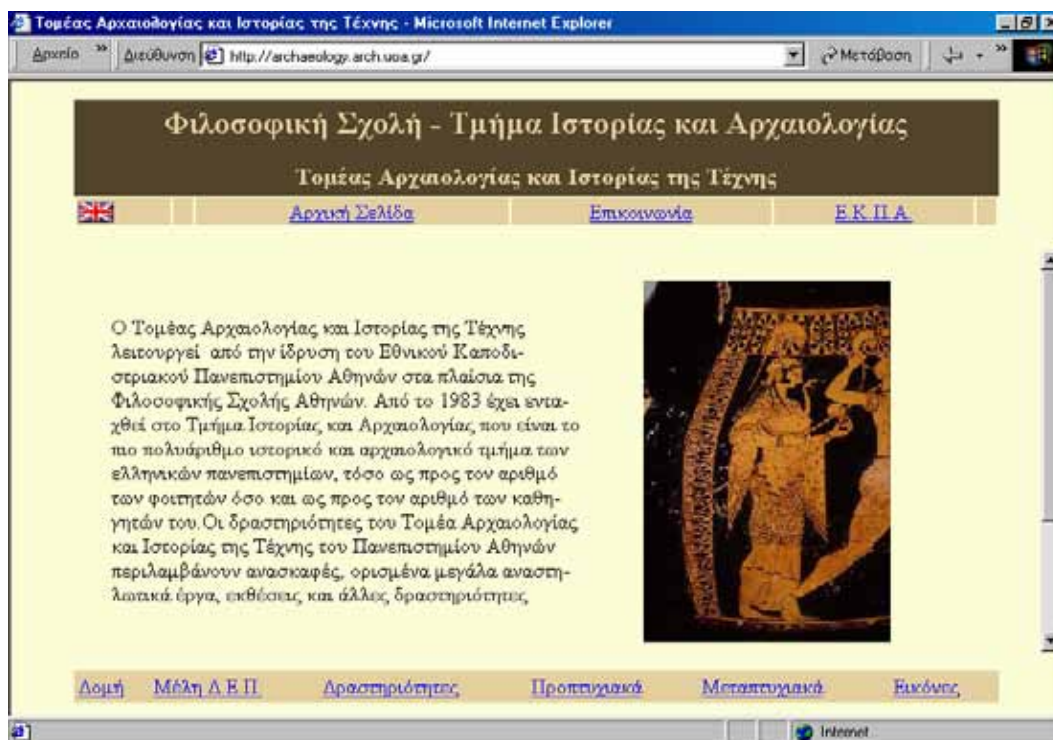
- ▶ Προπτυχιακά Προγράμματα
 - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ)
 - ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 - ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
 - (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ: ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ, ΥΛΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΜΕΑ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ)
- ▶ Μεταπτυχιακά Προγράμματα
 - ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
- (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ: ΑΙΤΗΣΕΙΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ, ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ)

Ένα τέτοιο σχήμα κρίνεται ιδιαίτερα λειτουργικό, πρακτικό και εύχρηστο. Ο χρήστης εντοπίζει άμεσα την πληροφορία που τον ενδιαφέρει (ανάλογα με την «κατηγορία» στην οποία ανήκει), εξοικονομώντας χρόνο (σε σχέση με τα υπόλοιπα σχήματα όπου απαιτούνται περισσότερες κινήσεις – *click* για να φτάσει ο χρήστης στον τελικό προορισμό –ο θεμελιώδης στόχος ενός site άλλωστε παραμένει ο εντοπισμός της πληροφορίας με τις δυνατόν λιγότερες κινήσεις), και φυσικά η πληροφορία είναι ξεκάθαρη από την πρώτη στιγμή καθώς δεν του ζητείται να ανατρέξει σε *συνδέσμους που απλά παρέχουν άλλους συνδέσμους* και ούτω καθ' εξής. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν, επί παραδείγματι, οι δικτυακοί των εξής ιδρυμάτων (βρετανικών στην πλειοψηφία τους): *Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης* (<http://archaeology.arch.uoa.gr/>), *University of Birmingham: Department of Ancient History and Archaeology* (<http://artsweb.bham.ac.uk/aha/>), *University of Bristol: Department of Archaeology* (<http://www.bris.ac.uk/Depts/Archaeology/html/homep1.htm>), *University of Durham: Department of Archaeology* (<http://www.dur.ac.uk/Archaeology/>), *University of Exeter: Department of Archaeology* (<http://www.ex.ac.uk/schools/geogarch/archaeology/>), *University College London: Institute of Archaeology* (<http://www.ucl.ac.uk/archaeology/>), *University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology* (<http://archaeology.ncl.ac.uk/index.htm>), *University of Nottingham: Department of Archaeology* (<http://www.nottingham.ac.uk/archaeology>), *University of Oxford: School of Archaeology* (<http://athens.arch.ox.ac.uk/schoolarch/>), *University of Sheffield: Department of Archaeology and Prehistory* (<http://www.shef.ac.uk/uni/academic/A-C/ap/>) και άλλα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 54: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ – ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ



Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (ΕΛΛΑΔΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 55: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ – ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ



University of Durham: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 56: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ – ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ



University of Sheffield: Department of Archaeology and Prehistory (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΠΙΣΗΣ, ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΑΙ Η ΤΑΣΗ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΩΣ: «Πληροφορία Για Ενδεχόμενους / Πιθανούς Σπουδαστές» ΚΑΙ «Πληροφορία Για τους (Ενεργούς) Σπουδαστές», (εικόνες: 57, 58, 59). ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΤΙΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΤΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ, ΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΙ ΟΥΤΩ ΚΑΘ' ΕΞΗΣ. ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΟΙ ΟΔΗΓΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΤΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ, ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ, ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ. ΈΤΣΙ Η ΣΥΝΔΕΣΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΩΣ ΕΞΗΣ:

- ▶ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΘΑΝΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
 - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
 - ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
 - (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ, ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ, ΚΑΙ ΑΛΛΑ)
- ▶ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ (ΕΝΕΡΓΟΥΣ) ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
 - ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
 - Οδηγός σπουδών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων
 - Κατάλογος Μαθημάτων
 - (Προαιρετικά: Χρήσιμοι Σύνδεσμοι, Γραφείο Σταδιοδρομίας και άλλα)

Ενώ, εμφανίζει την εξής παραλλαγή:

- ▶ Πληροφορίες Για Σπουδές
 - ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
 - ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

Η ακόμα και την εναλλακτική κατηγοριοποίηση:

- ▶ Πληροφορίες Για Ενδεχόμενους – Πιθανούς Σπουδαστές
 - ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
 - ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
- ▶ Πληροφορίες Για Προπτυχιακές Σπουδές
- ▶ Πληροφορίες Για Μεταπτυχιακές Σπουδές

Η μη λειτουργικότητα μιας τέτοιας προσπάθειας είναι εμφανής (σε όλες τις εκδοχές - παραλλαγές της). Αν και με μια πρώτη ματιά φαίνεται πολύ ξεκάθαρος ο στόχος και

η λειτουργία των συνδέσμων, ουσιαστικά όμως δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να κατηγοριοποιεί αυστηρά τους χρήστες περιορίζοντας τις δυνατότητές επιλογής τους και, κυρίως, καταλήγει σε άσκοπη επανάληψη της ίδιας πληροφορίας, καθώς κατηγορίες πληροφορίας συγκλίνουν (για τις ομάδες) με αποτέλεσμα να επαναλαμβάνονται (συχνά πανομοιότυπα) – γεγονός που όπως αποδείχτηκε, όχι μόνο είναι κουραστικό, αλλά και αποπροσανατολιστικό. Την κατηγορία αυτή αντιπροσωπεύουν οι δικτυακοί τόποι των: *University of Oxford: Archaeology and Anthropology* (<http://athens.arch.ox.ac.uk/undergraduate/index.phtml>), *University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History* (<http://www.bangor.ac.uk/history/>), *King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department* (<http://www.wkac.ac.uk/departments/archaeology/>), *University of York, Department of Archaeology* (<http://www.york.ac.uk/depts/arch/welcome.htm>) για την πρώτη περίπτωση, ο δικτυακός τόπος του *University of Manchester: Department of Art History and Archaeology* (<http://www.art.man.ac.uk/ARTHIST/>), για τη δεύτερη και ο *University of Cambridge: Department of Archaeology* (<http://www.arch.cam.ac.uk/>), για την τρίτη.

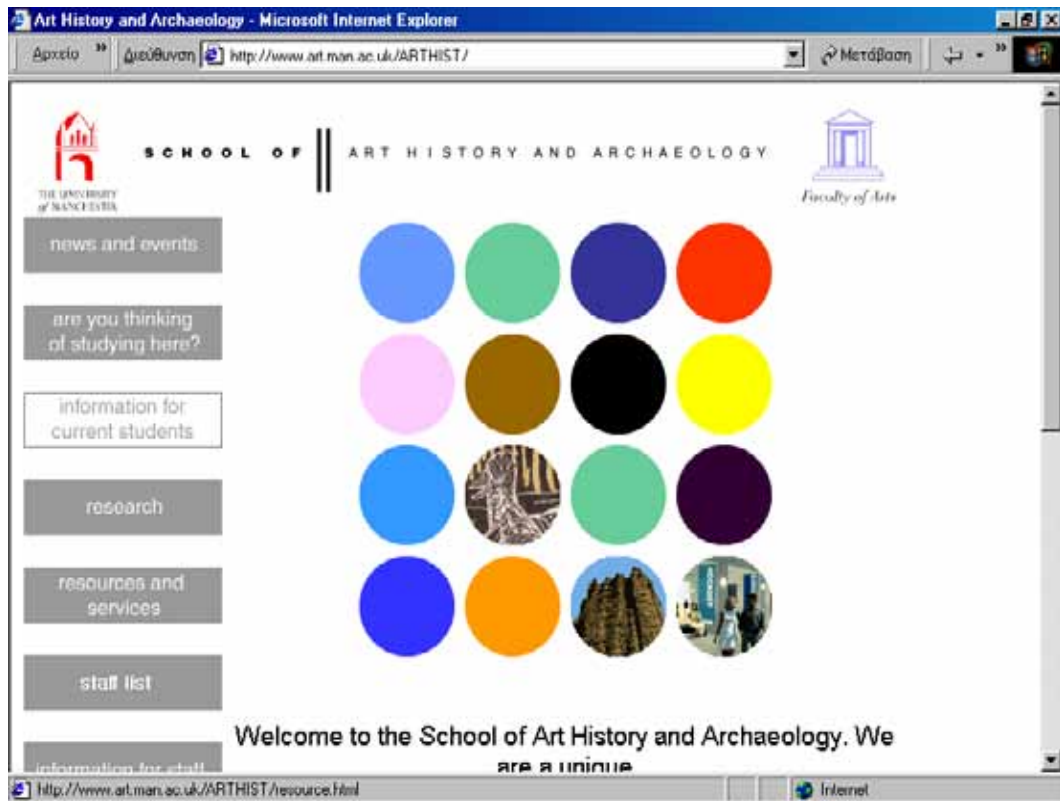
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 57: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ



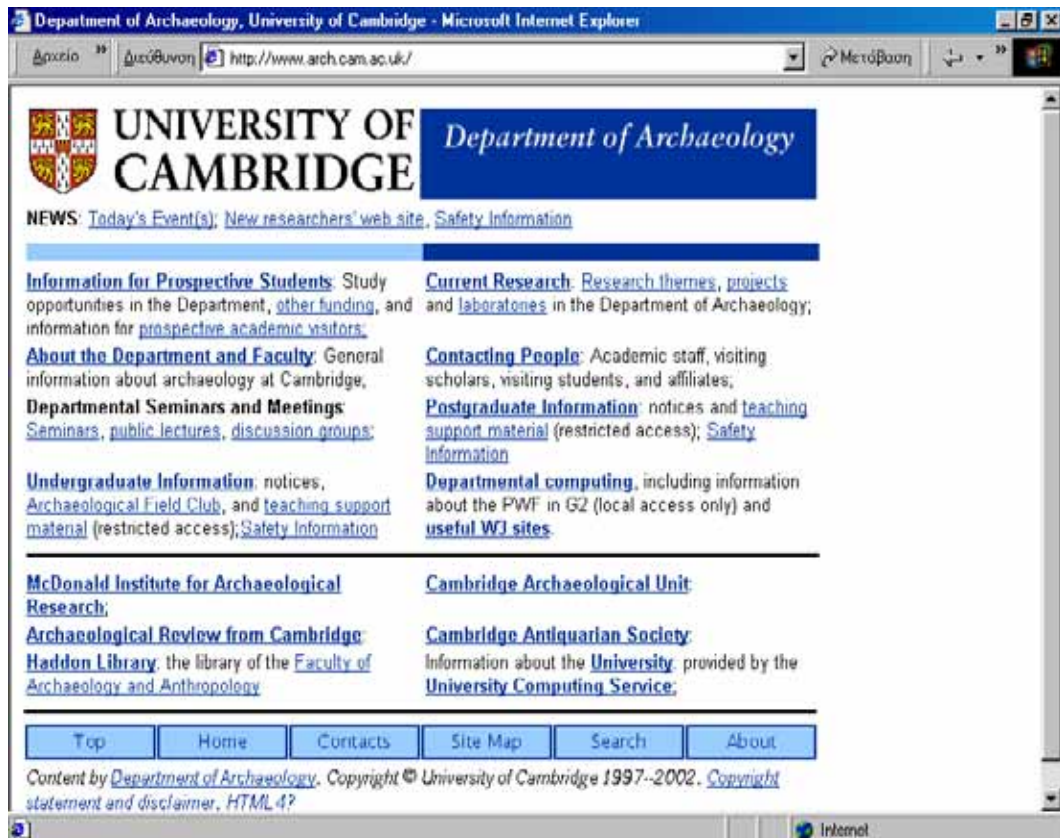
University of York: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 58: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ



University of Manchester: Department of Art History and Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 59: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ



University of Cambridge: Department of

Το θέμα της επανάληψης πληροφορίας είναι σημαντικό για τη συνολική εικόνα του δικτυακού τόπου. Διαπιστώθηκε πως ορισμένοι δικτυακοί τόποι υπέπεσαν στο σφάλμα της επανάληψης, κάτι που σαφώς σχετίζεται με προβλήματα οργάνωσης και δόμησης της πληροφορίας. Πιθανότατα μια τέτοια εσκεμμένη πράξη να γίνεται με στόχο την απόλυτη κάλυψη των αναγκών του χρήστη – μία κατηγορία πληροφορίας επαναλαμβάνεται σε μία ή περισσότερες ενότητες, αν σχετίζεται με αυτές και αν ο σχεδιαστής το κρίνει σκόπιμο, προκειμένου να δύναται ο χρήστης να την εντοπίσει άμεσα σε οποιαδήποτε από τις πιθανές ενότητες. Αυτό όμως έχει ως αποτέλεσμα η ίδια πληροφορία (ενδεχομένως με μικρές παραλλαγές) να εμφανίζεται επανειλημμένως, προκαλώντας ως αποτέλεσμα σύγχυση, παραπλάνηση και βραδυπορία. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν χαρακτηριστικά, μεταξύ άλλων, οι δικτυακοί τόποι των: *University of Bradford: Department of Archaeological Sciences* (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/homepage.html>), *University of Cambridge: Department of Archaeology* (<http://www.arch.cam.ac.uk/>) και *University of Edinburgh: Department of Archaeology* (<http://super3.arcl.ed.ac.uk/arch/homepage.html>). Οι πιο συχνές κατηγορίες πληροφορίας που επαναλαμβάνονται είναι: α) η σχετική με τα «Μέλη» του τομέα ενημέρωση [όπως χαρακτηριστικά στο δικτυακό τόπο των: *Bournemouth University: School of Conservation Sciences* (<http://csweb.bournemouth.ac.uk/consci/text/archgrp.htm>) και *University of Exeter: Department of Archaeology* (<http://www.ex.ac.uk/schools/geogarch/archaeology/>), όπου εμφανίζεται στον κύριο κορμό της συνδεσμολογίας (κύλινδρο πλοήγησης) και σε ενότητα σχετική με την εκπαίδευση και *University of Glasgow: Archaeology Department* (<http://www.gla.ac.uk/archaeology/>), όπου επαναλαμβάνεται στην ενότητα τη σχετική με την έρευνα], β) η «Έρευνα» [*University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>), όπου επαναλαμβάνεται στον κυρίως κορμό και σε ενότητα σχετική με τους ενεργούς σπουδαστές] και γ) οι «Μεταπτυχιακές Σπουδές» [*University of Edinburgh: Department of Archaeology*, (<http://super3.arcl.ed.ac.uk/arch/homepage.html>), όπου επαναλαμβάνεται στο βασικό μενού και σε ενότητα σχετικά με τις σπουδές] και φυσικά γ) η πληροφορία η σχετική με τις «Σπουδές» [παραδείγματος χάριν: *Katholieke Universiteit Leuven: Eastern Mediterranean Archaeology Program* (<http://www.kuleuven.ac.be/facdep/arts/onderw/ema/ema.htm>)]

Επίσης, πέραν της επιλογής απλής παρουσίασης της συνδεσμολογίας (απλή παράθεση συνδέσμων), που είναι και η πλέον διαδεδομένη, μερίδα των sites εμφανίζουν ένα περισσότερο αναλυτικό ύφος στην παρουσίασή τους, μια *επεξηγηματική τάση*, παρέχοντας (στην κεντρική σελίδα) παράλληλα και μαζί με το «μενού», όχι μόνο τους συνδέσμους, αλλά και κατατοπιστικά, σύντομα συνοδευτικά σχόλια σχετικά με το περιεχόμενο αυτών, καθοδηγώντας ουσιαστικά και υποβοηθώντας τον χρήστη να εντοπίσει επακριβώς και άμεσα την πληροφορία που τον ενδιαφέρει (παραδείγματα στις ΕΙΚΟΝΕΣ: 60, 61). Μια τέτοια λειτουργία είναι εξαιρετικά χρήσιμη, καθώς εξουδετερώνει τυχόν παρανοήσεις ή απορίες που ενδεχομένως να προκύπτουν λόγω της διαφορετικότητας στην ονοματοθεσία των συνδέσμων ή την οργάνωση της πληροφορίας (στους διάφορους δικτυακούς τόπους) και πολύ περισσότερο σε μια περίπλοκη ή διαφορετική από τη συνηθισμένη οργάνωση. Βέβαια, στον αντίποδα, βρίσκεται η άποψη που θέλει μια τέτοια ενέργεια περιττή, καθώς μία πετυχημένη οργάνωση της πληροφορίας και ονοματοθεσία των συνδέσμων μπορεί να καλύψει τις ανάγκες αυτές· ωστόσο δεν παύει να παραμένει λειτουργική, ιδίως στην περίπτωση συγκέντρωσης πληθώρας πληροφορίας ανά ενότητα («*συγκεντρωτικό*» μενού) και την παροχή μεγάλου όγκου και εύρους πληροφορίας. Στην κατηγορία αυτή, ανήκουν οι εξής δικτυακοί τόποι των: *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ffil.uam.es/pa/>), *Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit* (<http://www.uni-bamberg.de/~ba5am1/>), *Universität Basel: Seminar für Ur- und Frühgeschichte* (<http://www.unibas.ch/arch/start.html>), *University of Groningen: Archaeology* (<http://odur.let.rug.nl/archo/>), *Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité* (<http://www.unil.ch/scant/>), *University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History* (<http://www.bangor.ac.uk/history/>) και άλλοι.

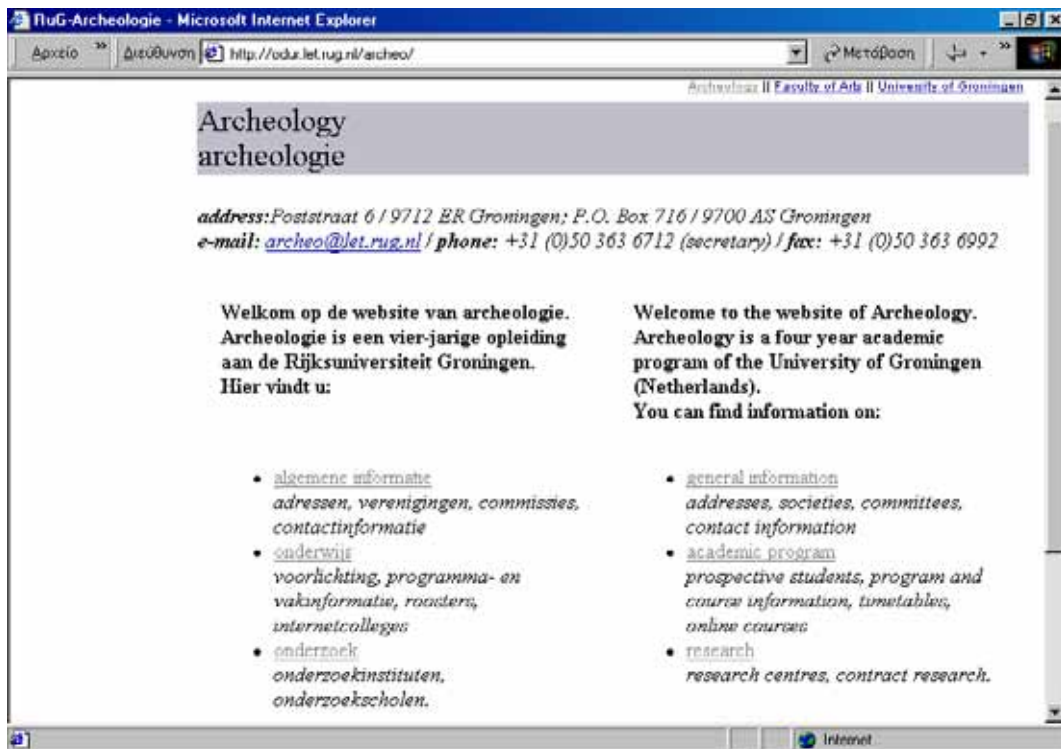
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 60: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ



Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia (ΙΣΠΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 61: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ



University of Groningen: Archaeology (ΟΜΑΝΔΙΑ)

Η χρησιμότητα, καθώς και η ολοένα αυξανόμενη προτίμηση για αυτή την τάση παρουσίασης της συνδεσμολογίας – θεματολογίας, επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι μερίδα αξιοσημείωτη των sites που ανανεώθηκαν, προτίμησαν αυτή έναντι της προηγούμενης μορφής τους, όπως συνέβη επί παραδείγματι με τους δικτυακούς τόπους των: *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* και *Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité*.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 62: ΕΚ ΝΕΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΛΟΓΙΑΣ, ΜΕ ΕΠΙΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

❖ *Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité (ΕΛΒΕΤΙΑ):*



Προηγούμενο site



Καινούριο site

❖ *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia*
(Ισπανία)



Προηγούμενο site



Καινούριο site

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΠΟΥ ΣΤΟΧΟ ΕΧΕΙ ΝΑ ΚΑΛΥΨΕΙ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ, ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΟΛΩΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ. ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ WWW, ΟΙ ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ –ΤΟΣΟ ΩΣ ΦΟΡΕΑ (ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ) ΟΣΟ ΚΑΙ ΩΣ ΕΝΟΤΗΤΑ (Ο ΤΟΜΕΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ)– ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΤΕΞΟΧΗΝ ΣΤΟΧΟΥΣ ΕΝΟΣ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΠΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ. ΈΤΣΙ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ, ΤΟΣΟ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ «ΕΚΤΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ» ΧΡΗΣΤΕΣ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ), ΕΝΩ ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ.

2. Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΠΟΥ ΦΥΣΙΚΑ ΑΝΑΚΙΝΕΙΤΑΙ, ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΑΝΑΛΥΣΗ, ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΤΟ ΑΝ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΑΛΛΑ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΕΞΟΧΗΝ ΦΟΡΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΤΟΥΣ, ΤΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥΣ. ΕΙΤΕ ΜΕ ΚΑΘΑΥΤΟ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΑ ΣΕ ΑΥΤΟΝ ΤΟ ΣΚΟΠΟ, ΕΙΤΕ ΑΠΛΑ ΜΕ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΟΡΙΣΜΟΥΣ, ΕΙΤΕ ΜΕ ΕΜΜΕΣΕΣ, ΔΙΑΣΠΑΡΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ, ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΑΦΟΡΑ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ *ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ*. ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΟΤΙ ΣΤΙΣ ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΑΥΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΕΤΑΙ Η ΑΝΙΧΝΕΥΕΤΑΙ ΣΩΣΤΟΤΕΡΑ, ΔΕ ΘΑ ΗΤΑΝ ΠΑΡΑΤΟΛΜΟ ΝΑ ΕΙΠΩΘΕΙ, ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΙ ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ ΤΟΥ, ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, ΕΝΩ ΕΜΜΕΣΑ ΘΙΓΟΝΤΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΣΕ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: *ΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΑΝ ΚΑΙ*

ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙ Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΠΟΙΑ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ – ΠΑΡΟΝΤΟΣ. ΩΣ ΚΑΤΑΣΤΑΛΑΓΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ, ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΟΥ ΚΑΘΙΕΡΩΘΗΚΕ ΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΑΝΤΗΧΟΥΝ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΑΥΤΟΥ, ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΑ, ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΑΝ ΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΜΕ ΕΝΑΝ ΤΡΟΠΟ ΚΑΘΟΛΟΥ ΠΡΟΔΗΛΟ – ΜΑΛΛΟΝ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΥΠΑΙΝΙΚΤΙΚΟ.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΕΤΑΙ ΛΟΙΠΟΝ ΠΩΣ ΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΟΥΝ ΕΝΩ, ΟΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΟ, ΕΙΝΑΙ ΤΑΥΤΟΣΗΜΑ (ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ) ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΚΑΙ ΩΦΕΛΗΘΗΚΕ ΤΕΛΙΚΩΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΛΗ «ΔΙΑΜΑΧΗ», ΚΑΘΩΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΗΚΑΝ ΔΥΝΑΜΙΚΑ. ΩΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΟΛΩΝ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΝ, Ο ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΙΝΕΙ ΣΗΜΕΡΑ, ΚΑΘΩΣ ΔΙΑΤΡΑΝΩΝΕΙ, ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ. ΕΝΩ (ΛΟΓΩ ΑΛΛΩΣΤΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ ΓΙΑ ΚΟΙΝΗ ΑΠΟΦΑΣΗ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ) ΑΛΛΟΤΕ ΕΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ (*ARTS*), ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΕΙΤΕ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ (*HUMANITIES*), ΕΙΤΕ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ (*SOCIAL SCIENCES*) ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΜΕ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΜΑΘΗΜΑΤΑ) Η ΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (*SCIENCES*) ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΝΤΑΣ ΟΜΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (*ARTS*), ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ, ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ ΟΤΙ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΟΣΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΧΗΜΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΩΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΜΙΑ ΟΥΔΕΤΕΡΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ, ΑΝΕΠΗΡΕΑΣΤΗ ΚΑΙ ΜΗ ΠΡΟΣΚΕΙΜΕΝΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ, ΠΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΝΑ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΘΟΥΝ ΣΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ, ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΝΑ ΕΞΑΙΡΕΘΟΥΝ¹²⁰, ΕΝΩ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑΙ, ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ ΤΟΣΟ ΣΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥΣ, ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΠΟΨΗ¹²¹ - ΧΩΡΙΣ ΟΜΩΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΑΥΤΟ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΟ ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ. ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, Η ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΛΕΓΜΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΤΑΣΕΩΝ, ΟΠΟΥ ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΥΝ: Η «ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ» ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ (ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΚΥΡΙΩΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΣΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ), Η «ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ» (ΠΡΟΣΚΕΙΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ), Η «ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ» (ΕΝΝΟΙΑ ΔΙΤΤΗΣ ΠΛΕΟΝ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟΣΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ, ΕΙΤΕ ΔΑΝΕΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΕΙΤΕ ΤΩΝ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΩΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ) ΚΑΙ Η «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ» (ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ). ΚΑΙ ΑΥΤΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΤΟΠΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ, ΟΠΩΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ. ΟΜΩΣ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟΚΡΥΣΤΑΛΛΩΝΕΤΑΙ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ. Ο ΑΠΟΗΧΟΣ ΛΟΙΠΟΝ ΤΩΝ

¹²⁰ Βλ. σχετικά, Ucko, 1987, σ.23 κ.εξ.

¹²¹ Julian, 1995, σσ.349-351.

ΒΑΣΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΑΝ ΤΙΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΑΝ (ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΑ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ), ΕΝΑ ΣΥΝΟΘΥΛΕΥΜΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ, ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ, ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΗΔΗ ΠΟΛΥΣΥΖΗΤΗΜΕΝΟ ΘΕΜΑ «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ/ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ».

Συνεπώς, κάτι φαινομενικά απλό, οι ενημερωτικού χαρακτήρα εξαγγελίες των τμημάτων αρχαιολογίας για το αντικείμενο τους, με μια πιο προσεκτική ματιά, φανερώνουν (φυσικά με διαφοροποιήσεις, τόσο στο περιεχόμενο όσο και την ένταση, ανά ίδρυμα) το αποτύπωμα του ιχνογραφήματος μιας ολόκληρης πορείας αιώνων, με όλες τις λεπτομέρειες διακριτικά χαραγμένες, επικαλυμμένο από πολλαπλές στρώσεις καθημερινής τριβής και από καιρό αφομοιωμένης αποδοχής. Και η πιο ισχυρή επιχειρηματολογία είναι τα ίδια τα κείμενα – εφόσον τα δεδομένα έχουν πλέον, σε προηγούμενο κεφάλαιο, οριστεί. Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι καθώς η θεωρητική συζήτηση απασχόλησε κυρίως την αγγλοαμερικανική αρχαιολογία, ομοίως, οι εκτενέστερες και περισσότερες αναφορές εντοπίζονται στα sites των αγγλικών πανεπιστημίων σε σχέση με το σύνολο των υπολοίπων μελών-κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου η αναφορά είναι σαφώς πιο λακωνική και επιγραμματική. Από το σύνολο των δικτυακών τόπων σχετική αναφορά εντοπίζεται σε ένα σύνολο ογδόντα (80) δικτυακών τόπων (καλύπτοντας 55,6 % του συνόλου), ενώ εξήντα τρεις (63) δικτυακοί τόποι δε φέρουν καμία αναφορά (44,4 %), (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.Ι. και ΓΡΑΦΗΜΑ.Ι.1 και Ι.2.)

Η πρώτη φυσικά διατύπωση αφορά το *πώς ορίζεται η αρχαιολογία* – επιγραμματικοί ορισμοί, οι οποίοι στη λιτότητά τους ζωγραφίζουν το σύνολο των θεωρητικών διακυμάνσεων. Μεταξύ άλλων καθορίζονται σαφώς τα πλαίσια της αρχαιολογίας και υπογραμμίζονται οι έννοιες της «μελέτης», της «κατανόησης» και «ερμηνείας» και της «ανασύνθεσης- αναπαράστασης» – μερικές από τις ουσιαστικότερες κατακτήσεις της σύγχρονης αρχαιολογίας¹²²:

*«Η Αρχαιολογία ερευνά το ανθρώπινο παρελθόν μέσα από τα υλικά κατάλοιπα...»*¹²³ (University of Liverpool: Department of Archaeology)

¹²² Παρατίθεται μόνο ένα μέρος, αντιπροσωπευτικό, από το σύνολο των ηλεκτρονικών κειμένων.

¹²³ Υποστηρίζοντας την άποψη περί υποκειμενικότητας στη μετάφραση λόγω μη απόλυτης ταύτισης των γλωσσικών μονάδων διαφορετικών γλωσσικών συστημάτων, για μεγαλύτερη αντικειμενικότητα και σφαιρική άποψη, παρατίθενται και αυτούσια τα χωρία, στην εθνική τους γλώσσα. Επιπλέον, στη

«Η Αρχαιολογία αφορά την περισυλλογή και μελέτη των υλικών καταλοίπων παρελθόντων πολιτισμών, με σκοπό την ανασύνθεση όλων των πλευρών της ζωής τους...»¹²⁴ (University of York: Department of Archaeology)

«Αντικείμενο της επιστήμης της Αρχαιολογίας είναι η μελέτη των υλικών καταλοίπων των ανθρώπων του παρελθόντος, με σκοπό την κατανόηση και την ερμηνεία της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής δομής των κοινωνικών συνόλων από τα οποία προέρχονται... Η επιστήμη της Αρχαιολογίας ασχολείται με όλους τους μεγάλους πολιτισμούς του παρελθόντος...» (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)

«Η αρχαιολογία είναι η επιστήμη η σχετική με τον πολιτισμό και την κοινωνία των ανθρώπων, που έχει ως αφετηρία τα ανθρώπινα υλικά κατάλοιπα...»¹²⁵ (Aarhus Universitet: Institut for Forhistorisk Arkæologi)

«Ο στόχος της αρχαιολογίας είναι η αναπαράσταση μέσα από τα υλικά κατάλοιπα και χάρη στη λειτουργία της συντήρησης μιας πιο ολοκληρωμένης εικόνας του παρελθόντος...»¹²⁶ (Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Archäologisches Institut).

«Η Αρχαιολογία είναι ένας ευρύς ακαδημαϊκός κλάδος, που ασχολείται με τη χρησιμοποίηση υλικών τεκμηρίων για την επίτευξη καλύτερης κατανόησης των πρώιμων κοινωνιών και της κοινωνιολογικής, οικολογικής και τεχνολογικής εξέλιξής τους.»¹²⁷ (University of Bradford: Department of Archaeological Sciences).

μετάφραση διατηρούνται τα σημεία στίξης (κόμματα, τελείες) του πρωτότυπου, ενώ στην απόδοση του πρωτότυπου τα ορθογραφικά και συντακτικά λάθη. Έτσι, στην προκειμένη:

“Archaeology explores the human past through material remains”

¹²⁴ “Archaeology involves the collection and study of material remains from past societies in order to reconstruct all aspects of their lives...” (<http://www.york.ac.uk/depts/arch/ugrad/welcome.htm#why>)

¹²⁵ “Arkæologi er en videnskab om menneskehedens kultur og samfund med udgangspunkt i menneskets materielle efterladenskaber...”

¹²⁶ “Aufgabe der Archäologie ist es, aus dem durch den Zufall der Erhaltung bedingten Denkmälerbestand ein immer vollständigeres Bild des Altertums zu rekonstruieren...”

¹²⁷ “Archaeology is a broadly-based academic discipline, concerned with using material evidence to attain a better understanding of earlier societies and their sociological, ecological and technological development.”

Η ευρύτητα του κλάδου, παράλληλα, δεν παραλείπεται να επισημανθεί, προκειμένου να τεκμηριώσει την πολυπλοκότητα της μορφής της αρχαιολογίας και την πολύπλευρη ουσία της:

«...Είναι ένα ευρύ αντικείμενο που επικαλείται πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις και προοπτικές για την αναπαράσταση όλων των πτυχών της ζωής των ανθρώπων που έζησαν στο παρελθόν. Στα πλαίσιά της μελετά τους ανθρώπους από την πρώτη τους εμφάνιση, κάπου 3 εκατομμύρια χρόνια πριν, έως σήμερα...»¹²⁸ (University of Southampton: Department of Archaeology)

«Η Αρχαιολογία είναι ο κλάδος που έχει ως στόχο την μελέτη του παρελθόντος μας μέσα από τα υλικά του κατάλοιπα... Στα πλαίσια των σπουδών θα μάθεις πώς η αρχαιολογική γνώση αποκτείται και ερμηνεύεται, και πώς έχει φωτίσει το παρελθόν...Με την ολοκλήρωση των σπουδών θα πρέπει να έχεις κατανοήσει τις αρχές, τις μεθόδους και τις τεχνικές που εφαρμόζονται στην αρχαιολογία, και πώς αυτά μας έχουν βοηθήσει στην κατανόηση του παρελθόντος...»¹²⁹ (University of Nottingham: Department of Archaeology)

Ενώ ταυτόχρονα, ο απόηχος της πολυφωνίας δεν αγνοείται:

«Με την ολοκλήρωση των σπουδών...θα έχεις επίγνωση της πορείας της αρχαιολογίας ως κλάδου, των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων στα υλικά κατάλοιπα του ανθρώπινου παρελθόντος και του τρόπου με τον οποίο αυτές οι προσεγγίσεις επηρέασαν την κατανόηση μας για διάφορες περιόδους, περιοχές και προβλήματα...»¹³⁰ (University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology)

¹²⁸ “...is a broad-ranging subject that draws on many different approaches and perspectives in reconstructing all aspects of the lives of people who lived in the past. In scope it studies humans from their first appearance some 3 million years ago up to the present day...”

(www.arch.soton.ac.uk/Prospectus/prospectus/Archaeology.pdf)

¹²⁹ “Archaeology is the discipline which aims to study our past through its material remains... In the degree course you will learn how archaeological knowledge is acquired and interpreted, and what light it has shed on the past... By the end of your course you should have an understanding of the principles, methods and techniques applied in archaeology, and how they have helped our understanding of the past.” (<http://www.nottingham.ac.uk/archaeology/undgrad/>)

¹³⁰ “By the end of this degree...you will...Show awareness of archaeology's development as a discipline, of the diverse theoretical approaches to the material remains of the human past, and of how these approaches have affected our understanding of particular periods, places and problems...”

Απόηχος που βρίσκει μια ολοκληρωμένη έκφρασή του αλλά και δικαίωση, στη διατύπωση του ερωτήματος:

«Μπορεί να υπάρξει μόνο μία ερμηνεία του παρελθόντος σε μια πλουραλιστική κοινωνία; ...Πώς ο πολιτισμός και τα ενδιαφέροντα διαφορετικών κοινοτήτων επηρεάζουν την ερμηνεία του παρελθόντος;...»¹³¹

(University of Cambridge: Department of Archaeology).

Άλλωστε, καθώς ήδη έχει αναγνωριστεί, παράλληλα με την εκπαίδευση στα πρακτικά ζητήματα του τομέα, αναγκαία είναι και η θεωρητική κατάρτιση των υποψήφιων αρχαιολόγων:

«Το μάθημα (η σπουδή στην αρχαιολογία) περιλαμβάνει την ερμηνεία των υλικών δημιουργημάτων, τοπογραφικές ικανότητες και τις πρόσφατες εξελίξεις στην αρχαιολογική θεωρία και ερμηνεία»¹³² (University of Wales, Newport: Archaeology & Prehistory)

«Οι απόφοιτοι επομένως θα μάθουν όλα τα βασικά σημεία της σύγχρονης αρχαιολογικής έρευνας, θα εξοικειωθούν με τη σύγχρονη θεωρητική σκέψη...»¹³³ (Dublin University College: Department of Greek and Roman Civilisation)

«ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΣΥΓΚΕΡΑΣΜΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ, ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ...»¹³⁴ (UNIVERSITÄT BERN: INSTITUT FÜR VORDERASIATISCHE ARCHÄOLOGIE UND ALTORIENTALISCHE SPRACHEN)

«Συνδυάζουμε τα εκπαιδευτικά μας προγράμματα με αρχαιολογική επιστήμη, θεωρία και εκτεταμένη πρακτική εμπειρία της αρχαιολογίας στο πεδίο...»¹³⁵ (University of Reading: Department of Archaeology)

¹³¹ *“Can there be a single interpretation of the past in a pluralistic society? ...How do the culture and interests of different communities influence the interpretation of the past?...”*

¹³² *“The course covers the interpretation of artefactual material, surveying skills, and recent developments in archaeological theory and interpretation.”*

¹³³ *“The students thus produced will have a knowledge of all the major areas of contemporary archaeological research, they will be familiar with current theoretical thinking...”*

¹³⁴ *“Courses in archaeology are integrated with archaeological science, theory and, for advanced students, practical experience in the field...”*

¹³⁵ *«(We) integrate our teaching programmes with archaeological science, theory and extensive practical experience of archaeology in the field...”*

«*Εν όψει της μελλοντικής επαγγελματικής δραστηριότητας, μια ευρύτερη γνώση σε όλους τους τομείς...πρέπει να αποκτηθεί. Αυτό περιλαμβάνει επίσης την ολοκληρωμένη γνώση της θεωρίας του τμήματος και τη θέση του ανάμεσα στις άλλες επιστήμες καθώς και τις θεωρητικές και επιστημονικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στα πλαίσια του τμήματος...*»¹³⁶ (Universität Hamburg: Urgeschichte des Menschen, Vor- und Arühgeschichte Afrikas / Vor- und Frühgeschichte Europas)

«*Από την αρχή των σπουδών για την απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης περιλαμβάνεται ο κριτικός διάλογος με τις μεθόδους του αντικειμένου καθώς και μια πολύπλευρη στοχαστική προσέγγιση σε επιστημονικά ζητήματα. Επιπλέον περιλαμβάνεται η συζήτηση επιστημονικών θεωριών και η κατανόηση των ιστορικών και πολιτικο-πολιτισμικών συνθηκών αυτών για την απόκτηση επαγγελματικών εφοδίων...*»¹³⁷ (Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie)

Οι ορισμοί, κοινοί στο γενικό τους πνεύμα, παρατηρείται πως παρουσιάζουν ωστόσο μια ουσιαστική διαφοροποίηση ως προς τον άξονα αναφοράς στον προσδιορισμό του αντικειμένου της αρχαιολογίας, διαμορφώνοντας έτσι (συμβατικά) δύο διαφορετικές θέσεις, στις οποίες και μπορεί να κατηγοριοποιηθεί το σύνολό τους. Οι δύο αυτές διαφορετικές προσεγγίσεις, μετατοπίζουν το κέντρο, τον ουσιαστικό στόχο της αρχαιολογίας ανάλογα, είτε στον *άνθρωπο*, είτε στο *παρελθόν*. Έτσι εντοπίζεται η μια τάση ορισμού που θέτει ως άξονα τον «άνθρωπο», σύμφωνα με τον οποίο η αρχαιολογία αφορά κατ' ουσίαν τη *σπουδή του ανθρώπου* (“*archaeology...studies humans...*”, University of Southampton: Department of Archaeology), ενώ στην άλλη περίπτωση, άξονα αποτελεί το «*παρελθόν*» (“*aims to study our past...*”, University of Nottingham: Department of Archaeology). Αν και

¹³⁶ “*Im Hinblick auf die spätere berufliche Tätigkeit muß ein breites Wissen auf allen Gebieten...erworben werden. Dieses schließt auch gründliche Kenntnisse der Theorie des Faches und seiner Stellung zu anderen Wissenschaften sowie der im Fach angewandten geistes- und naturwissenschaftlichen Methoden ein...*“

¹³⁷ “*Von Beginn des Studiums an soll die Vermittlung von Sachwissen eine kritische Auseinandersetzung mit den Methoden des Faches sowie ein vielseitiges intellektuelles Herangehen an wissenschaftliche Fragestellungen einbeziehen. Weiters gehören die Diskussion wissenschaftlicher Theorien und das Verständnis ihrer geschichtlichen und kulturpolitischen Voraussetzungen zum Erwerb berufsqualifizierenden Wissens...*”

με μια πρώτη ματιά φαίνεται απλά ως ένας διαφορετικός τρόπος σύνταξης, ο οποίος παραλλάσσεται με μια απλή αντικατάσταση των λέξεων, στην ουσία πρόκειται για διαφορετική θεώρηση, προσέγγιση του αντικειμένου. Η αρχαιολογία ως σπουδή του ανθρώπου του παρελθόντος ή ως σπουδή του παρελθόντος. Ακόμα και όπου ο ορισμός επικεντρώνεται στην χρήση των τεκμηρίων, των υλικών καταλοίπων, ο διαχωρισμός αυτός εξακολουθεί να υφίσταται προσδιορίζοντας την αρχαιολογία με κέντρο τον ανθρώπινο παράγοντα (και σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται και η αναγνώριση της αρχαιολογίας ως τη μελέτη των κοινωνιών του παρελθόντος, αφού άξονας της κοινωνίας είναι ο άνθρωπος, επί παραδείγματι: “...*the study of past societies through the material remains that they leave behind*”, Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology), ή στην αντίθετη περίπτωση ως τη μελέτη του παρελθόντος μέσα από τα υλικά κατάλοιπα. Έτσι διαμορφώνονται οι ορισμοί ως εξής:

Αφενός: «*Η αρχαιολογία ερευνά το ανθρώπινο παρελθόν μέσα από τα υλικά κατάλοιπα...*»¹³⁸ (University of Liverpool: Department of Archaeology)

«*Η αρχαιολογία είναι η μελέτη του ανθρώπινου παρελθόντος, μέσα από τα φυσικά τους κατάλοιπα...*»¹³⁹ (Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering)

«*Η αρχαιολογία μελετά την εξέλιξη της ανθρωπότητας εξετάζοντας τα ανθρώπινα υλικά κατάλοιπα...*»¹⁴⁰ (Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology)

«*Η αρχαιολογία είναι η μελέτη των υλικών καταλοίπων των ανθρώπων του παρελθόντος και των δραστηριοτήτων τους...*»¹⁴¹ (University of Bradford: Department of Archaeological Sciences)

«*Η αρχαιολογία είναι η επιστήμη που αφορά τον ανθρώπινο πολιτισμό και την κοινωνία, με αφετηρία τα υλικά κατάλοιπα ανθρώπινης δραστηριότητας...*»¹⁴² (Aarhus Universitet: Institut for Forhistorisk Arkæologi)

¹³⁸ “*Archaeology explores the human past through material remains...*”

¹³⁹ “*Arkeologi er vitenskapen om menneskets fortid, basert på deres fysiske levninger...*”

¹⁴⁰ “*archaeology studies the development of humanity by examining people's surviving material remains...*”

¹⁴¹ “*archaeology is the study of the surviving material remains of past peoples and their activities...*”

¹⁴² “*Faget Forhistorisk Arkæologi belyser menneskets kultur og samfund fra de ældste tider frem til tiden for fremkomsten af et skriftligt kildemateriale...*”

Και αφετέρου: «*Η αρχαιολογία είναι η μελέτη και ερμηνεία του παρελθόντος από τα υλικά κατάλοιπα...*»¹⁴³ (Dublin University College: Department of Greek and Roman Civilisation)

«*Η αρχαιολογία έχει ως στόχο τη σπουδή του παρελθόντος μας μέσω των υλικών καταλοίπων του...*»¹⁴⁴ (University of Nottingham: Department of Archaeology)

Βέβαια, το βαθύτερο νόημα ουσιαστικά παραμένει το ίδιο, η αρχαιολογία αφορά το παρελθόν, το παρελθόν είναι το μεγάλο ζητούμενο, όμως η τοποθέτηση ως προς αυτό αλλάζει. Δηλαδή, στο προσκήνιο είτε βρίσκεται το παρελθόν αυτό καθαυτό, ως αυθύπαρκτη, ολιστική έννοια, σε όλες τις μορφές εκδήλωσής του, είτε το ανθρώπινο είδος που βίωσε ή διαμόρφωσε το παρελθόν αυτό, ή το παρελθόν του ανθρώπου ή αλλιώς το παρελθόν μέσα από την ανθρώπινη παρουσία (διότι αυτή βρίσκεται ουσιαστικά στο κέντρο ύπαρξης –υπεύθυνη για τη διαφοροποίηση– του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, τα οποία και μας παρέχουν τα κλειδιά - τεκμήρια του μυστηρίου, διαμορφώνοντας συνεπώς το «υπαρκτό» παρελθόν) – είτε δηλαδή μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Αυτομάτως οι δύο ορισμοί αποκτούν μια άλλη δυναμική, εφόσον παύουν να αποτελούν απλά μια διαφορετική διατύπωση του «κανόνα», αλλά εκφράζουν μια διαμετρικά αντίθετη άποψη (που αφορά τις προτεραιότητες, το κέντρο της ύπαρξης, αλλά και τη λειτουργία της αρχαιολογίας), που υποθάλλουν δύο διαφορετικές σχολές ερμηνείας – ορισμού της αρχαιολογίας, απόγονοι σίγουρα των θεωρητικών αναζητήσεων και ασυμφωνιών (σχετιζόμενες βέβαια και με τον παράγοντα προσωπική προτίμηση – επιλογή).

Η έννοια *παρελθόν* βρίσκεται και στην ουσία του όρου «*αρχαιότητα*», όρος που χρησιμοποιείται επί το πλείστον για να περιγράψει την «*Κλασική Αρχαιολογία*» και περικλείει όλες τις πιθανές εκφάνσεις της αρχαίας εποχής και ζωής (εποχή, πολιτισμό, τέχνη, δημιουργία), τις ποικίλες διαστάσεις της αρχαιότητας. Επί παραδείγματι:

«*Ο τομέας της Κλασικής αρχαιολογίας έχει ως στόχο την εξερεύνηση της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας, ξεκινώντας από τα υλικά κατάλοιπα...*»¹⁴⁵
(University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi)

¹⁴³ “Archaeology is the study and interpretation of the past from material remains...”

¹⁴⁴ “Archaeology...aims to study our past through its material remains...”

«Η «Κλασική Αρχαιολογία» ερευνά τα υλικά κατάλοιπα της αρχαιότητας...»¹⁴⁶ (Universität Basel: Seminar für Klassische Archäologie)

«Η κλασική αρχαιολογία ερευνά τα μνημεία της Ελληνικής και Ρωμαϊκής αρχαιότητας...»¹⁴⁷ (Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie)

«Η κλασική αρχαιολογία αφορά τη μελέτη των έργων τέχνης, των μνημείων καθώς επίσης και τις υλικές εκφάνσεις (αρχιτεκτονική, γλυπτική ζωγραφική, κεραμική, μωσαϊκά καθώς επίσης και όλα τα αντικείμενα της καθημερινής ζωής) της Ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας...»¹⁴⁸ (Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie)

Και ακόμα και όπου επισημαίνεται ο όρος «πολιτισμός», ως κέντρο της αρχαιολογικής μέριμνας, περιγράφοντας και περιλαμβάνοντας τις εκφάνσεις του πολιτισμού (την τέχνη, την κουλτούρα, τα καλλιτεχνικά επιτεύγματα, τα μνημεία, τα ανθρώπινα δημιουργήματα, την ανάπτυξη των ιδεών) ή τον πολιτισμό εν γένει, ως καθολικό φαινόμενο, μολονότι πρόκειται ουσιαστικά για ανθρώπινα επιτεύγματα – τον πολιτισμό παράγει ο άνθρωπος– παραμένει η αίσθηση ότι στρέφεται περισσότερο γύρω από την έννοια και ενότητα παρελθόν – η αρχαιότητα παραμένει ο κύριος πρωταγωνιστής. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί, πως μια τέτοια προσέγγιση αφορά επίσης κυρίως την κλασική αρχαιολογία και σχετίζεται –όπως είναι φυσικό– και με τον παράγοντα, την έννοια «τέχνη» και «μνημείο τέχνης».

«Η κλασική και ρωμαϊκή αρχαιολογία ασχολούνται με την υλικά κατάλοιπα των αρχαίων πολιτισμών της περιοχής της Μεσογείου...»¹⁴⁹ (Universität Graz: Institut für Archäologie)

«Η κλασική αρχαιολογία...προσεγγίζει τον ελληνικό και ρωμαϊκό πολιτισμό μέσω της μελέτης και ερμηνείας κάθε είδους μνημείων...»¹⁵⁰ (Université de Fribourg: Archéologie Classique)

¹⁴⁵ “På faget klassisk arkæologi er formålet udforskning af den græsk-romerske oldtid med udgangspunkt i de materielle levn ...”

¹⁴⁶ “Die «Klassische Archäologie» untersucht die materiellen Zeugnisse der Antike...”

¹⁴⁷ “Die Klassische Archäologie erforscht die Denkmäler des griechischen und römischen Altertums...”

¹⁴⁸ “Das Gebiet der klassischen Archäologie gilt: der Erforschung der Kunst- und Bodendenkmöler sowie der materiellen Hinterlassenschaft (Architektur, Skulptur, Malerei, Keramik, Mosaiken sowie alle Artefakte des tōglichen Lebens) des griechisch - rōmischen Altertums...”

¹⁴⁹ “Gegenstand der klassischen und der provinzialrömischen Archäologie ist das materielle Erbe der antiken Kulturen des Mittelmeerraumes...”

«Η Κλασική Αρχαιολογία ασχολείται με τα έργα τέχνης και τις άλλες μαρτυρίες του υλικού πολιτισμού της ελληνικής, ιταλικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας...»¹⁵¹ (Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie)

«Ο Τομέας Κλασικής Αρχαιολογίας αναγνωρίζεται ως επιστήμη των αρχαίων πολιτισμών και της ιστορίας των ιδεών της περιοχής της Μεσογείου, καθώς και των γειτονικών περιοχών και καλύπτει τις υλικές εκφάνσεις του Ελληνικού και Ρωμαϊκού πολιτισμού της αρχαιότητας...»¹⁵² (Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie)

Το αντίθετο δηλαδή από τον ορισμό της προϊστορικής αρχαιολογίας που περιγράφεται με κέντρο τη μελέτη του ανθρώπινου παράγοντα – ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Χαρακτηριστικά παραδείγματα:

«Η Προϊστορική Αρχαιολογία ασχολείται με τα κατάλοιπα της ανθρώπινης ύπαρξης και πολιτισμού που εντοπίζονται συνήθως με ανασκαφές...»¹⁵³ (Cologne University: Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte)

«Το αντικείμενο της προϊστορικής αρχαιολογίας καλύπτει πάνω από όλα την ανάγκη για μια καλύτερη γνώση των ριζών μας. Επιτρέπει στον σπουδαστή (-τρια) να αποκτήσει γενικές γνώσεις για τις αρχαιότερες περιόδους της ανθρωπότητας και να κατανοήσει καλύτερα την εξέλιξη των τεχνικών και τεχνολογιών και των οικονομικών συστημάτων...»¹⁵⁴ (Université de Fribourg: Archéologie pré- et protohistorique)

¹⁵⁰ “L’archéologie classique est...celle qui aborde les civilisations grecque et romaine par l’étude et l’interprétation des monuments de toutes sortes...”

¹⁵¹ “Klassische Archäologie befasst sich mit der bildenden Kunst und anderen Zeugnissen der materiellen Kultur der griechischen, italienischen und römischen Antike...”

¹⁵² “Das Fach Klassische Archäologie versteht sich als Wissenschaft der antiken Kultur- und Geistesgeschichte des Mittelmeerraumes sowie der angrenzenden Gebiete und umfaßt die materielle Hinterlassenschaft der griechischen und römischen Kultur des Altertums...”

¹⁵³ “Die Ur- und Frühgeschichtsforschung (Prähistorische Archäologie) beschäftigt sich mit den ältesten menschlichen Existenz, die überwiegend durch Ausgrabungen gewonnen werden...”

¹⁵⁴ “L’enseignement de l’archéologie pré- et protohistorique répond avant tout à un besoin de mieux connaître nos origines. Il permet à l’étudiant(e) d’acquérir des connaissances générales sur les périodes les plus anciennes de l’humanité, de mieux comprendre l’évolution des techniques et des systèmes économiques...”

«Η Προϊστορική και Πρώιμων χρόνων Αρχαιολογία (πρωτοιστορική, προϊστορική, ρωμαϊκή και μεσαιωνική αρχαιολογία) ασχολείται με τους ανθρώπους, το περιβάλλον τους και τους πολιτισμούς τους, της εποχής που προηγείται των γραπτών κειμένων και της εποχής με ελάχιστα γραπτές μαρτυρίες...»¹⁵⁵ (Universität Basel: Archäologie: Seminar für Ur- und Frühgeschichte)

«Αντικείμενο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας είναι η σπουδή της πολιτιστικής – οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας των ανθρώπων από την πρώτη τους εμφάνιση...»¹⁵⁶ (Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters)

Από το σύνολο των σχετικών αναφορών στις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων, το 52,5% (σαράντα δύο – 42 από τις συνολικές αναφορές), προσδιορίζουν την αρχαιολογία έχοντας ως άξονα το παρελθόν, ενώ το 47,5% (τριάντα οκτώ – 38 ορισμοί από αντίστοιχους δικτυακούς τόπους), έχουν ως άξονα αναφοράς τον άνθρωπο (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.Ι. και ΓΡΑΦΗΜΑ.Ι.1, Ι.3 και Ι4.). Την πρώτη προσέγγιση υποστηρίζουν περισσότερο (συγκριτικά και αναλογικά) οι δικτυακοί τόποι των: Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Φιλανδία (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.Ι. και ΓΡΑΦΗΜΑ.Ι.3.), ενώ τη δεύτερη των: Ελλάδα, Αγγλία, Νορβηγία, Σουηδία (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.Ι. και ΓΡΑΦΗΜΑ.Ι.4.).

Και σε αυτό το σημείο προκύπτει το ερώτημα, σε ποιο παρελθόν αναφερόμαστε, το γνωστό από τη θεωρητική συζήτηση πρόβλημα της οριοθέτησης του παρελθόντος και του προσδιορισμού της έννοιας του χρόνου σε σχέση με την αρχαιολογία, το αν δηλαδή η αρχαιολογία αφορά και το παρόν ή μόνον το παρελθόν. Έτσι τα ηλεκτρονικά κείμενα διαχωρίζονται σε εκείνα που αναφέρουν πως η αρχαιολογία αφορά το παρελθόν αυτό καθ' αυτό (*“Archaeology is the discipline which aims to study our past...”*, University of Nottingham: Department of Archaeology) και εκείνα που υποστηρίζουν πως αφορά τόσο το παρελθόν όσο και το παρόν (*“Archaeology is more than the study of the past - it is also a part of the present...”*, University of Cambridge: Department of Archaeology, *“It is crucial to*

¹⁵⁵ *“Ur- und Frühgeschichte (Vor- und Frühgeschichte, Prähistorische Archäologie, Provinzialrömische Archäologie, Mittelalterarchäologie)... ist sich mit den Menschen, ihrer Umwelt und ihren Kulturen in schriftlosen und schriftarmen Epochen beschäftigt...”*

¹⁵⁶ *“Gegenstand der Ur- und Frühgeschichtlichen Archäologie ist die Erforschung der Kultur-, Wirtschafts- und Sozialgeschichte des Menschen von seinem ersten Auftreten an...”*

our understanding of people and their environment, past and present...”, University of Durham: Department of Archaeology). Στην πρώτη περίπτωση το παρελθόν μοιάζει να εκλαμβάνεται ως αυτόνομο, τετελεσμένο, έχει αυθύπαρκτη, παρελθούσα υπόσταση, ενώ στη δεύτερη περίπτωση υπάρχει η έννοια της συνέχειας, στα πλαίσια της αδιάσπαστης ενότητας του χρόνου, όπου το παρελθόν βρίσκεται σε επικοινωνία με το παρόν, ενέχοντας έτσι και την αίσθηση μιας εξελικτικής –με την έννοια και της διαδοχικής ακολουθίας– πορείας. Συνεχίζοντας το συλλογισμό, μπορούμε να φανταστούμε την αναπαράσταση του χρόνου (όπως μας επαναπαρουσιάζεται –αφού δεν είναι η πρώτη φορά που η αρχαιολογική σκέψη βρίσκεται αντιμέτωπη με έναν τέτοιο συλλογισμό– μέσα από τα ηλεκτρονικά κείμενα), στη μια περίπτωση στατική, γραμμική, με στέρεα οριοθετημένες ενότητες και αφετέρου, εξελικτική, κινητική, με διαδοχικές ενότητες. Το παρελθόν συλλαμβάνεται ως ενότητα σε παρελθόντα χρόνο (υπήρξε και τώρα το μελετάμε) και αντίθετα ως ενότητα σε χρόνο διαρκή (υπάρχει και μελετάμε πώς υπήρξε και πώς εξελίχθηκε σε αυτό που υπάρχει, καθώς το τώρα εμπεριέχει και το πριν, αφού αυτό συνεχίζει να υπάρχει στο τώρα). Και ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι οι δύο αυτές θέσεις δεν είναι άσχετες από την προηγούμενη διαφοροποίηση, αλλά αντιθέτως υπάρχει μια αναμενόμενη αντιστοιχία, της θέσης (στους ορισμούς) που δέχεται την αρχαιολογία ως τη σπουδή (μελέτη) του παρελθόντος με την αυτόνομη «υπόσταση» τους παρελθόντος και της ανθρωποκεντρικής εκδοχής με την αποδοχή των προεκτάσεων του παρελθόντος στο παρόν. Ενώ, πλέον είναι δεδομένη η άποψη των *διαφορετικών όψεων και αντιλήψεων του παρελθόντος* (“*different views on the past...*”, University of Cambridge: Department of Archaeology). Όποια και αν είναι η τελική τοποθέτηση σχετικά με το αντικείμενο της αρχαιολογίας, αποτελεί κοινή παραδοχή η αναγνώριση της εφαρμογής της αρχαιολογίας στα «πράγματα» του σήμερα:

«Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΑΧΥΤΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΡΝΑ ΟΛΟ ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ. ΑΣΚΕΙ ΕΠΙΠΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΖΩΗ, ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΟΥ ΕΚΤΕΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΩΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΣΕ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΑΙ

ΕΞΕΛΙΞΗΣ...»¹⁵⁷ (UNIVERSITY OF WALES, LAMPETER: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY)

Επίσης, η πράξη από το αποτέλεσμα έχουν πλέον σαφώς διαχωριστεί, ενώ αποτελεί κατακτημένη συνείδηση (εκείνο το οποίο η Νέα Αρχαιολογία χρειαζόταν να διεκδικήσει) ότι η μελέτη και ερμηνεία του γεγονότος βρίσκονται στην ουσία της αρχαιολογίας και όχι μόνον η περισυλλογή και περιγραφή των υλικών του καταλοίπων. Το κείμενο στις ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου του πανεπιστημίου του *Bradford* για το *Department of Archaeological Sciences*, εκπροσωπώντας επαρκώς την κοινή πανεπιστημιακή στάση και άποψη, είναι ιδιαίτερα επεξηγητικό και λεπτομερειακό στην τοποθέτησή του, ξεκαθαρίζοντας ότι δεν πρέπει να συγχέονται ο τρόπος με το σκοπό (*means with ends*), αποσαφηνίζοντας πώς:

«...Το έργο της αρχαιολογίας περιλαμβάνει την ανακάλυψη, την σχολαστική ανάλυση, ακόμα και λίγη φαντασία. Αλλά ο στόχος είναι η σπουδή των ανθρώπων» βάζοντας τα πράγματα στη θέση τους για να συνεχίσει: «Από μια άλλη άποψη η αρχαιολογία είναι η σπουδή των διασωθέντων υλικών καταλοίπων παρελθόντων ανθρώπων και των δραστηριοτήτων τους» επιβεβαιώνοντας τον ισχυρισμό στην αρχή της τοποθέτησης «Αυτός ο ορισμός είναι λιγότερο συνοπτικός από ότι δείχνει...»¹⁵⁸.

Χαρακτηριστικός επίσης είναι ο ορισμός στις ιστοσελίδες του πανεπιστημίου του Cambridge για το Department of Archaeology, που αποπειράται να καλύψει σφαιρικά το θέμα του ορισμού της αρχαιολογίας, ενώ παράλληλα απηχεί έννοιες της διαδικαστικής «πολιτιστικής οικολογίας» (της σχολής του Cambridge) και του μη ενιαίου πολιτισμικού συνόλου (έννοια της «πολιτισμικής ομάδας»):

«Αρχαιολογία είναι η μελέτη των παρελθόντων ανθρώπινων κοινωνιών μέσα από τα υλικά τους κατάλοιπα και το περιβαλλοντικό τους πλαίσιο (φυσικό περιβάλλον). Ασχολείται με τις χιλιετίες κατά τις οποίες τα ανθρώπινα όντα ανέπτυξαν τα μοντέλα συμπεριφοράς τους. Ενδιαφέρεται για την ανασύνθεση

¹⁵⁷ “Archaeology is an exciting and fast developing subject encompassing the whole span of human history. It has an impact and relevance for contemporary life, ranging from tourism to cultural politics, environmental change, and current debates on genetics and evolution...”

¹⁵⁸ “...The doing of archaeology is about discovery and meticulous analysis, and even a little imagination. But the aim is to study people. Looked at another way, archaeology is the study of the surviving material remains of past peoples and their activities. That definition is less concise than it seems...” (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/depart/ugrad/handb/introarch.html>)

της φύσης και της εξέλιξης συγκεκριμένων κοινωνιών και την ερμηνεία της ποικιλίας (διαφορετικότητας) που εμφανίζεται μεταξύ παρελθόντων κοινωνιών...»¹⁵⁹

Αλλά και το Queen's University of Belfast για το School of Archaeology and Palaeoecology, στις ηλεκτρονικές τοποθετήσεις του συμφωνεί και επαυξάνει με τους λοιπούς πανεπιστημιακούς ισχυρισμούς:

«Η Αρχαιολογία μελετά την εξέλιξη της ανθρωπότητας εξετάζοντας τα ανθρώπινα υλικά κατάλοιπα...και χρησιμοποιώντας τα για να ανιχνεύσει μέσα από το χρόνο τα οικονομικά, πολιτιστικά, κοινωνικά και πνευματικά επιτεύγματα της αρχαιότητας» συνεχίζοντας για να επισημάνει το διαχωρισμό «...η Παλαιοοικολογία συμπληρώνει την Αρχαιολογία μελετώντας τη φύση και τη χρονολόγηση των περιβαλλοντικών αλλαγών στο παρελθόν, περιλαμβάνοντας κλιματολογικές αλλαγές, εκτιμώντας την επίδραση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο φυσικό περιβάλλον και επιχειρώντας να διαχωρίσει την ανθρώπινη επίδραση από τις φυσικές μεταβολές»¹⁶⁰,

επεκτείνοντας και συμπληρώνοντας τη διατύπωση που αναγνωρίζει τις περιβαλλοντικές-οικολογικές προεκτάσεις αδιάσπαστες στο ενιαίο σχήμα της αρχαιολογίας, τοποθετεί όμως την επισταμένη μελέτη τους στα πλαίσια άλλου πεδίου. Η ουσία πάντως παραμένει στην αναγνώριση του διαχωρισμού του φυσικού από το ανθρωπογενές περιβάλλον και την παραδοχή της συμμετοχή του πρώτου στην πολιτιστική διαδικασία.

Συνεπώς, η αρχαιολογία δεν είναι ένα, μονολιθικό αντικείμενο, με στενά, περιορισμένα όρια:

¹⁵⁹ "Archaeology is the study of past human societies through their material remains and environmental context. It deals with the millennia during which human beings developed their patterns of behaviour. It is concerned with reconstructing the nature and development of particular societies and with explaining the variations which occur among past societies"

(<http://www.arch.cam.ac.uk/departement/introduction.html>)

¹⁶⁰ "Archaeology studies the development of humanity by examining people's surviving material remains...and using them to trace through time humankind's economic, cultural, social and spiritual achievements. At Queen's, Palaeoecology compliments Archaeology by studying the nature and timing of environmental changes in the past, including climate change, assessing the impact of human activities on the natural environment and in attempting to disentangle human impact from natural variability" (<http://www.qub.ac.uk/arcpal/study.htm>)

«Υπάρχουν ποικίλα και διαφορετικά είδη αρχαιολογίας, και κανένα πανεπιστήμιο δεν τα διδάσκει όλα»¹⁶¹ (University of Edinburgh: Department of Archaeology)

Αλλά αντιθέτως, ένα σύνθετο αντικείμενο με ποικίλες προεκτάσεις και εκφάνσεις:

«Η αρχαιολογία είναι πιθανότατα ο πιο σύνθετος και ελκυστικός από όλους τους τομείς που μελετούν την ανθρωπότητα»¹⁶² (University of Wales, Lampeter: Department of Archaeology)

Παράλληλα, δεν παραλείπεται να επισημανθεί η ζωτικότητα του κλάδου, καθώς η αρχαιολογία δεν είναι ένα «νεκρό», στατικό και απαρχαιωμένο αντικείμενο, αλλά αντιθέτως αναφέρεται ως ένα δυναμικό, ευρύ αντικείμενο σε επικοινωνία με τις τρέχουσες εξελίξεις (και την τεχνολογία), ενώ κοινό τόπο αποτελεί η αναφορά στην «επιστημονική» παράμετρο της αρχαιολογίας:

«...Είναι κρίσιμης σημασίας για την κατανόηση των ανθρώπων και του περιβάλλοντός τους, στο παρελθόν και το παρόν... Είναι ένα συναρπαστικό αντικείμενο που διαρκώς μεταβάλλεται με νέες ανακαλύψεις και την ανάπτυξη νέων τεχνικών έρευνας. Μπορείς να μάθεις για ανασκαφές, ευρήματα, αρχαίους πολιτισμούς, ιστορικά κτίσματα, επιστημονικές μεθόδους, αρχαιολογικές θεωρίες και τεχνικές υπολογιστών και πώς όλα αυτά μας βοηθούν να αναπλάσουμε την παρελθούσα ζωή...»¹⁶³ (University of Durham: Department of Archaeology)

«Η αρχαιολογία είναι ένα τμήμα με ερμηνευτικό χαρακτήρα και μεγάλο μέρος του ενθουσιασμού της (που τη χαρακτηρίζει) έγκειται στο γεγονός ότι νέα δεδομένα διαρκώς αποκαλύπτονται μέσω της έρευνας και από το έδαφος... Το Τμήμα διαρκώς αναβαθμίζεται και ενημερώνεται για τις τελευταίες

¹⁶¹ "There are many different kinds of archaeology, and no single university teaches them all..."

¹⁶² "Archaeology is probably the most complex and challenging of all the disciplines which study humanity..."

¹⁶³ "It is crucial to our understanding of people and their environment, past and present... It is an exciting subject that changes constantly with new discoveries and the development of new research techniques. You can learn about fieldwork, finds, ancient civilisations, historic buildings, scientific methods, archaeological theories and computer techniques and how they all help us to recreate past life." (http://www.dur.ac.uk/archaeology/prospectus/ug_prosp2000.htm)

τεχνολογικές εξελίξεις στον κόσμο της αρχαιολογίας...»¹⁶⁴ (Dublin University College: Department of Greek and Roman Civilisation)

Και, ιδιαίτερα, σαφής καθίσταται η σχέση της με την τεχνολογία και η αναγκαιότητα των νέων τεχνολογικών μέσων στη σύγχρονη αρχαιολογία – γίνεται έμμεσα μνεία στις σύγχρονες εξελίξεις στο χώρο της αρχαιολογίας με τη δημιουργία νέων κλάδων τη διεπιστημονική συμβολή και την επίδραση της τεχνολογίας και των υπολογιστών. Χαρακτηριστικά τα ακόλουθα αποσπάσματα, που δίνουν και μια άλλη ερμηνεία στο θέμα του επιστημονικού χαρακτήρα της αρχαιολογίας (με την έννοια και της συμμετοχής – ενσωμάτωσης των τεχνολογικών επιστημών):

«...Μια σειρά εξειδικευμένων τμημάτων έχουν αναπτυχθεί σε αυτό το εκτεταμένο πεδίο έρευνας, που συχνά προκύπτουν από επιστημονικές αναζητήσεις, όπως η Αρχαιομετρία και η πειραματική αρχαιολογία. Στη σύγχρονη αρχαιολογία τα τεχνολογικά μέσα έχουν πλέον ένα ρόλο που δεν μπορεί να εξαιρεθεί, πρωτίστως στον τομέα διαχείρισης δεδομένων, την ανάλυση δεδομένων και την επεξεργασία και παρουσίαση της εικόνας...»¹⁶⁵ (University of Zurich: Department for Prehistory and Early History)

«Τις τελευταίες δεκαετίες η αρχαιολογία στρέφεται όλο και περισσότερο σε διεπιστημονικές προσεγγίσεις, όπου η χρήση των υπολογιστών, των ποσοτικών μεθόδων και των νέων τεχνολογιών κατέχουν σημαντική θέση. Ο αρχαιολόγος είναι σήμερα αναγκασμένος να κατανοεί και να χειρίζεται, όχι μόνον το βασικό corpus των αρχαιολογικών γνώσεων και τον ευρύτερο θεωρητικό προβληματισμό των επιστημών του ανθρώπου, αλλά και τις Νέες Τεχνολογίες...»¹⁶⁶ (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας)

¹⁶⁴ “Archaeology is an interpretative discipline and much of its excitement lies in the fact that new data is continually being uncovered through research and from the ground... The Department is constantly upgrading and keeping abreast of the latest technological developments in the world of archaeology...”

¹⁶⁵ “Eine Reihe von Spezialdisziplinen sind in diesem erweiterten Forschungsfeld entstanden, oft ausgehend von naturwissenschaftlichen Fragestellungen: so die Archäometrie und die experimentelle Archäologie. In der modernen Archäologie spielen Computerwerkzeuge eine nicht mehr wegzudenkende Rolle, dies in erster Linie beim Datenmanagement, bei der Datenanalyse und bei der Bildverarbeitung...”

¹⁶⁶ http://www.ha.uth.gr/gr/department/01_75.html

«Οι δεξιότητες στους υπολογιστές γίνονται όλο και πιο πολύτιμες για την αρχαιολογία...»¹⁶⁷ (University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity)

Ο ανάλογος εξοπλισμός του ιδρύματος συνεπώς και η δυνατότητα παροχής νέων τεχνολογιών αποτελούν πρακτική αναγκαιότητα, για ένα εύρυθμο, σύγχρονο τομέα αρχαιολογίας:

«Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας λειτουργεί Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (H/Y) το οποίο βρίσκεται στην διάθεση των Φοιτητών (Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών) και του διδακτικού - ερευνητικού προσωπικού του.» (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας)

«(Περιλαμβάνει)...πλήρως εξοπλισμένη αίθουσα πληροφορικής, εργαστήριο περιβαλλοντικών σπουδών, με ποικιλία μικροσκοπίων και μικροσκοπικές κάμερες, αίθουσα αρχαιολογικού υλικού με πίνακα επαγγελματικών αναγγελιών, μεγάλες αίθουσες διαλέξεων, εκσυγχρονισμένες και εξοπλισμένες εγκαταστάσεις αρχαιολογικής βιβλιοθήκης ανοικτής πρόσβασης, μια πλούσια εκπαιδευτική συλλογή τεχνέργων, ποικιλία εξοπλισμού γεωφυσικής έρευνας, σκοτεινό θάλαμο και φωτογραφικό εξοπλισμό...»¹⁶⁸ (King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department)

«...Διαθέτουμε επίσης εξαιρετική βιβλιοθήκη, τεχνολογικές και εργαστηριακές εγκαταστάσεις...»¹⁶⁹ (University of Southampton: Department of Archaeology)

Στο πλαίσιο λοιπόν αυτής της ευρύτητας του κλάδου, η «επιστημονική» ιδιότητα της αρχαιολογίας είναι αδιαμφισβήτητη, όπως και οι επιστημονικές μέθοδοι και

¹⁶⁷ "Computing skills are increasingly valuable in archaeology..."

¹⁶⁸ "A well equipped computer suite, Environmental studies laboratory with variety of microscopes and microscope camera, Archaeological resources room with jobs information board, Large lecture rooms, Open access, computerised and well maintained library facilities for archaeology, An extensive teaching collection of artifacts, A range of geophysical surveying equipment, Dark room and photographic processing equipment..."
(<http://www.wkac.ac.uk/departments/archaeology/prospective%20students/prospective%20students.htm>)

¹⁶⁹ "...we also have outstanding library, computing and laboratory facilities..."

τεχνικές που εφαρμόζονται στην αρχαιολογική πράξη, είτε πρόκειται για δανεισμό και μετακένωση από άλλες επιστήμες, είτε για ανεπτυγμένες εκ νέου στα πλαίσια της αρχαιολογικής λειτουργίας: η ουσία είναι η υπόσταση της αρχαιολογίας ως ολοκληρωμένη επιστήμη:

«...Η Αρχαιολογία είναι η συναρπαστική ανιχνευτική δουλειά της μελέτης των διασωθέντων σημείων του παρελθόντος μας στο περιβάλλον. Υπάρχει σήμερα πληθώρα υψηλού επιπέδου επιστημονικών τεχνικών, που μπορούν να εφαρμοστούν προκειμένου να ξετυλίξουν τα στοιχεία. Συχνά η σύγχρονη αρχαιολογία απαιτεί το συνδυασμό των γνώσεων και ικανοτήτων επιστήμονα, ιστορικού και ενός περιβαλλοντολόγου, όπως επίσης και τις πρακτικές ικανότητες της αρχαιολογικής έρευνας και καταγραφής. Η Αρχαιολογία δεν αφορά μόνο την ανασκαφή και ανασύνθεση, αλλά και την προσπάθεια προστασίας των αρχαιολογικών καταλοίπων από την άσκοπη φθορά...»¹⁷⁰

(University of St Andrews: Scottish Institute of Maritime Studies)

«Η σύγχρονη αρχαιολογία, με το ευρύ φάσμα ερευνητικών τεχνικών, αποτελεί πλέον την πιο ολιστική από τις επιστήμες. Οι σπουδαστές της αρχαιολογίας πρέπει να μάθουν να συνδυάζουν αρχές και μεθόδους από πολλούς άλλους κλάδους...»¹⁷¹ και αλλού: «...Ένας αρχαιολόγος οφείλει να αποκτήσει εμπειρία σε μια ποικιλία διαφορετικών πεδίων σπουδών και ιδιαιτέρως πρέπει να γνωρίζει, και να μπορεί να εφαρμόσει, το αυξανόμενο φάσμα επιστημονικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην αρχαιολογία...» για να διαβεβαιώσει στη συνέχεια: «...Θα αναπτύξεις πρακτικές επιστημονικές ικανότητες οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν απευθείας για την επίλυση αρχαιολογικών προβλημάτων, παράλληλα με τα πιο παραδοσιακά στοιχεία

¹⁷⁰ “All archaeology is the fascinating detective work of studying the surviving traces of our past in the environment. There are now a sophisticated array of scientific techniques which can be applied to unravel the clues. Often modern archaeology requires the multi-disciplinary skills of scientist, historian and an environmentalist as well as the practical skills of archaeological survey and recording. Archaeology is not just about excavation and recovery, it is also about trying to protect archaeological remains from being destroyed needlessly!”

(<http://www.st-andrews.ac.uk/institutes/sims/careers.HTM#Teaching>)

¹⁷¹ “Modern archaeology, with its wide range of investigative techniques, has become almost the most holistic of sciences. Students of archaeology must learn to integrate principles and methods from many other disciplines...”

ενός μαθήματος αρχαιολογίας»¹⁷² (University of Bradford: Department of Archaeological Sciences)

«Ο αρχαιολόγος χρησιμοποιεί την πληροφορία που μπορεί να παρέχεται από ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων, όπως για παράδειγμα τις φυσικές επιστήμες, για να διευρύνει και να βελτιώσει τη γνώση μας για το παρελθόν...»¹⁷³ (Dublin University College: Department of Greek and Roman Civilisation)

Ακόμα και σε διατυπώσεις όπως: «Πλησιάζει όλο και περισσότερο στο να αποτελέσει θετική επιστήμη (*science exacte*) χρησιμοποιώντας τις σύγχρονες τεχνικές για την ταξινόμηση και την χρονολόγηση των αντικειμένων, τον καθορισμό των πεδίων, τη μελέτη των ανθρώπινων, ζωικών ή φυτικών καταλοίπων. Όμως παραμένει κοντά στην αρχαία ιστορία...»¹⁷⁴ (Université de Genève: Groupe de Recherches en Archéologie Préhistorique).

Έτσι, ταυτόχρονα με το περίγραμμα του πλέγματος των διαφορετικών τάσεων, που όπως αναφέρθηκε, έχουν διαμορφώσει την ακαδημαϊκή ταυτότητα της αρχαιολογίας και την επιβεβαίωση του επιστημονικού της χαρακτήρα, έρχεται στο προσκήνιο και το γνωστό, από τη θεωρητική συζήτηση, θέμα της συνεργασίας και δανεισμού στα πλαίσια των επιστημονικών πεδίων, αλλά και η επιβεβαίωση του αυθύπαρκτου και του ολοκληρωμένου της αρχαιολογίας, με τη θετική τοποθέτηση των ηλεκτρονικών πανεπιστημιακών κειμένων (το γεγονός ότι μπορεί να δανείζεται μεθόδους και τεχνικές από άλλες επιστήμες δεν αναιρεί την επιστημονική της ιδιότητα και υπόσταση – την ενισχύει).

Χαρακτηριστικός, ο ορισμός του πανεπιστημίου του Bradford (Department of Archaeological Sciences), ο οποίος στη συνέχειά του έρχεται να αναλύσει περισσότερο το ίδιο που και οι υπόλοιποι συνοπτικά, επιγραμματικά αναφέρουν, για να δώσει μια πιο συγκεκριμένη σημασία στην έννοια «κατάλοιπα», αλλά και να

¹⁷² “An archaeologist thus has to have experience in a variety of different fields of study, and particularly must be aware of, and able to practise, the increasing range of scientific methods used in archaeology... You will develop practical scientific skills which can be applied directly to the solution of archaeological problems, alongside the more traditional components of an archaeology course”

¹⁷³ “The archaeologist utilises the information that can be given by a wide range of subjects, for example the natural sciences, to broaden and improve our knowledge of the past...”

¹⁷⁴ “Elle aspire de plus en plus à devenir une science exacte utilisant les techniques modernes pour la classification et la datation des objets, le repérage des sites, l'étude des résidus humains, animaux ou végétaux. Mais elle reste intimement liée à l'histoire ancienne...”

διαχωρίζει το έργο του αρχαιολόγου από εκείνο του ανθρωπολόγου ή του κοινωνιολόγου, υπενθυμίζοντας, το ζήτημα της οριοθέτησης και διαπλοκής των επιστημονικών πεδίων και ταυτόχρονα τη χρήση της αναλογίας στην αρχαιολογική έρευνα, αλλά και στον προσδιορισμό της έννοιας του παρελθόντος (ως «ανάλογο»), σε συνάρτηση με τη δυνατότητα αναλογικής ή συγκριτικής διερεύνησής του:

«Η Αρχαιολογία περιλαμβάνει τη μελέτη των σκελετικών λειψάνων των ίδιων των ανθρώπων, των οικοδομημάτων και άλλων κατασκευών στις οποίες και γύρω από τις οποίες έζησαν και πέθαναν, τεχνέργων που θεώρησαν χρήσιμα ή ελκυστικά, των φυτών και των ζώων που ζούσαν κοντά τους και τους έτρεφαν. Μελετώντας όλα αυτά, και περισσότερα, στοχεύουμε στη μελέτη των ανθρώπων και του τρόπου με τον οποίο δρουν. Γιατί να μπούμε στον κόπο; Οι ανθρωπολόγοι έχουν την δυνατότητα να μελετήσουν τους ανθρώπους με σάρκα και οστά στο σήμερα, όχι μόνο τα αποσπασματικά αρχαιολογικά τους κατάλοιπα. Ναι, αλλά μόνο στο τεχνολογικό και φυσικό περιβάλλον που υφίσταται σήμερα. Πώς επιζούσαν οι άνθρωποι με το κυνήγι στην Κεντρική Ευρώπη; Δεν μπορούμε να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα παρατηρώντας τους σύγχρονους ανθρώπους. Επιπλέον, οι ανθρωπολόγοι και οι κοινωνιολόγοι, μπορούν μόνο να δουν ένα στιγμιότυπο. Η αρχαιολογία μπορεί να ανιχνεύσει και να εξάγει συμπεράσματα για ανθρώπινες δραστηριότητες σε μια θέση ή περιφέρεια χιλιάδων χρόνων και όχι μόνο λίγων μηνών ή χρόνων, όπως θα επέτρεπαν οι περισσότερες σύγχρονες σπουδές.»¹⁷⁵

Επίσης: «Ένας σημαντικός παράγοντας είναι η διεπιστημονική φύση του (τιμήματος) με έμφαση στη στενή συνεργασία του με τους άλλους ιστορικούς, πολιτισμικούς, και κοινωνικούς τομείς έρευνας, καθώς επίσης και με τις γεω-

¹⁷⁵ “Archaeology includes the study of the skeletal remains of people themselves, of the buildings and other structures in and around which they lived and died, of the artefacts which they found useful or attractive, of the plants and animals which lived around them and fed them. In studying all of these things, and more, we aim to study the people, and their ways of doing things. Why bother: surely anthropologists can go and study people in the flesh today, not just their paltry archaeological remains? Yes, but only in technological and environmental settings which exist today. How did people survive by hunting in Central Europe? We cannot answer that question by observing present-day peoples. Furthermore, anthropologists and sociologists can only see a snap-shot. Archaeology can infer human activities in a place or region over thousands of years, not just the few months or years which most present-day studies would allow.”

και βιο- επιστήμες, συμπεριλαμβανομένων των παλαιοπεριβαλλοντικών σπουδών, της φυσικής ανθρωπολογίας, παλαιο-ζωολογίας και της φυσικής...»¹⁷⁶ (University of Copenhagen: Institute of Archaeology & Ethnology)

Μπορεί, λοιπόν, το πεδίο της αρχαιολογίας να είναι ευρύ και να διατρέχει παράλληλα ποικίλους τομείς, όμως ως ολοκληρωμένη επιστήμη έχει συγκεκριμένα όρια, που καθορίζονται από τα ερευνητικά και μεθοδολογικά εργαλεία και την πρώτη ύλη της και συνεπώς δεν πρέπει ούτε να ταυτίζεται, ούτε να συγχέεται, ούτε να μειώνεται ο ρόλος σε σχέση με άλλες επιστήμες. Έτσι και η σχέση της με την Ιστορία ξεδιαλώνεται:

«Το παρελθόν έχει πολλές διαστάσεις και υπάρχουν πολλοί δρόμοι προς αυτό. Η αρχαιολογία, που ασχολείται με υλικά κατάλοιπα, τέχνηρα, μνημεία, κτίσματα και τοπία του παρελθόντος, είναι μία οδός, ενώ η ιστορία, που αντλείται κατά παράδοση από γραπτές πηγές, είναι μία άλλη. Είναι συμπληρωματικές μεταξύ τους και σχετικές και οι δύο με το παρελθόν μας...»¹⁷⁷ (University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History)

«Η Ιστορία και η Αρχαιολογία ασχολούνται και οι δύο με το παρελθόν, τον πολιτισμό του και τις κοινωνικές του συνθήκες με την ευρύτερη έννοια... Τα δύο αντικείμενα διαφέρουν στο ότι η Ιστορία συχνά βασίζεται σε γραπτές πηγές ενώ η Αρχαιολογία ξεκινά με τα υλικά κατάλοιπα...»¹⁷⁸ (University of Aarhus: Institut for Forhistorisk Arkæologi, Middelalderarkæologi, Etnografi og Socialantropologi)

«Πολλά από το παρελθόν μας είναι πέρα από τη σφαίρα των ιστορικών τεκμηρίων, έτσι στην περίπτωση αυτή η αρχαιολογία είναι η μόνη πηγή

¹⁷⁶ "An important facet is its multidisciplinary nature with an emphasis on close collaboration with the other historical, cultural, and social branches of research, as well as with the geo- and bio-sciences, including paleoenvironmental studies, physical anthropology, palaeo-zoology, and physics..."

¹⁷⁷ "The past has many dimensions and there are many routes to it. Archaeology, which deals with material evidence, artefacts, monuments, buildings and past landscapes, is one avenue, while history, traditionally derived from written sources, is another. They are complementary and both are relevant to our past..."

¹⁷⁸ "History and Archaeology are both concerned with the past, its culture and its social conditions in the widest sense...The two subjects differ in that History is often based upon written sources whereas Archaeology begins with material remains..."

μαρτυρίας. Ακόμα και για πιο πρόσφατες περιόδους, η μελέτη των πραγμάτων αυτών που οι άνθρωποι άφησαν πίσω τους μας επιτρέπει να κατανοήσουμε πλευρές της κοινωνίας που άλλες μορφές μαρτυρίας δε δύνανται να αποκαλύψουν. Συνεπώς, η αρχαιολογία μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε ένα ολόκληρο φάσμα διαφορετικών θεμάτων...»¹⁷⁹ (University of York: Department of Archaeology)

«Οι ιστορικοί εργάζονται πρωτίστως με τις γραπτές πηγές, ενώ οι αρχαιολόγοι με τα υλικά κατάλοιπα του παρελθόντος. Και τα δύο σώματα μαρτυριών χρειάζονται ανάλογες αλλά οπωσδήποτε διαφορετικές και ειδικές ικανότητες προκειμένου να εκτιμηθούν και να ερμηνευτούν...Και η ιστορία και η αρχαιολογία αφορούν το ανθρώπινο παρελθόν και συνεπώς το μεγάλο ερώτημα που εξετάζουν ιστορικοί και αρχαιολόγοι στα διαφορετικά αυτά σώματα μαρτυρίας είναι παρόμοιο...»¹⁸⁰ (University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology)

Κατά συνέπεια, ανακινείται στις διαδικτυακές αυτές περιγραφές και το άλλο μεγάλο και πρωτογενές θεωρητικό ζήτημα, το αν είναι η αρχαιολογία επιστήμη και εφόσον είναι ποιο ορίζεται ως γνωστικό της αντικείμενο και σε ποιο κλάδο σπουδών εντάσσεται κατ' επέκταση. Η θέση των πανεπιστημίων είναι σαφής: η αρχαιολογία όχι μόνο αποτελεί επιστημονικό κλάδο (καταρρίπτοντας κατηγορηματικά οποιονδήποτε άλλον ισχυρισμό, δίνοντας έτσι τη δική τους μάχη στο θεωρητικό διαξιφισμό), αλλά είναι ένας διεπιστημονικός κλάδος, ένας ευρύς ακαδημαϊκός κλάδος, που διατρέχει ένα ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων.

¹⁷⁹ “Much of our past is beyond the reach of historical documents, so here archaeology is the only source of evidence. Even in more recent periods studying the things which people left behind can allow us to understand aspects of society which other forms of evidence cannot reveal. So, archaeology can help us to understand a whole range of important topics...”

¹⁸⁰ “Historians work primarily with written records, whereas archaeologists work with material remains of the past. Both bodies of evidence require analogous, but nevertheless different and specialized skills in order to be evaluated and interpreted; ...both history and archaeology concern the human past and therefore the 'big' questions historians and archaeologists ask of these different bodies of data are very similar...”

«Η Αρχαιολογία στις μέρες μας τείνει όλο και περισσότερο να αποτελέσει σε ένα μεγάλο μέρος του κόσμου μία γνήσια, ευρεία και παγκόσμια επιστήμη...»¹⁸¹, (Göteborg University: Institutionen för arkeologi)

«Ένας σημαντικός παράγοντας είναι ο πολύπλευρος διεπιστημονικός της χαρακτήρας...»¹⁸² (University of Copenhagen: Institute of Archaeology & Ethnology)

«Η Αρχαιολογία είναι ένα συναρπαστικό αντικείμενο και γνώρισε ραγδαίες αλλαγές τα τελευταία χρόνια. Πρωτίστως και κυρίως αποτελεί έναν αυτόνομο κλάδο, όμως επικοινωνεί επίσης και με όλο το φάσμα των θετικών και θεωρητικών σπουδών και προσφέρει μια σφαιρική άποψη για την εξέλιξη της ανθρωπότητας σε όλη της την περιπλοκότητα και ποικιλία. Επίσης γίνεται όλο και περισσότερο σημαντική ως η ερευνητική βάση για την πολιτισμική και τουριστική βιομηχανία...»¹⁸³ (University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology).

Η Αρχαιολογία έχοντας αυτό ακριβώς το προνόμιο της διεπιστημονικότητας, που της δίνει τη δυνατότητα να καλύπτει ένα ευρύτατο πεδίο, προσφέρει τόσο θεωρητικές όσο και πρακτικές και επιστημονικές γνώσεις, λαμβάνοντας έτσι θέση τόσο στο πεδίο των θεωρητικών σπουδών (*arts*), όσο και των θετικών (*science*).

«Η Αρχαιολογία είναι ένα δημοφιλές αντικείμενο σπουδών στο πανεπιστήμιο, ελκυστικό για όσους ενδιαφέρονται για θεωρητικά, επιστημονικά και κοινωνικά ζητήματα. Είναι ένα κλάδος με μεγάλη ποικιλία, που περικλείει θέματα που εκτείνονται από την ανθρώπινη εξέλιξη, την εμφάνιση των κλασικών πολιτισμών, ως τη δημιουργία του σημερινού τοπίου... Ως διεπιστημονικό αντικείμενο, η αρχαιολογία, επίσης εφοδιάζει τους

¹⁸¹ “ARKEOLOGI BLIR I VÅRA DAGAR I STORA DELAR AV VÄRLDEN EN ALLTMER UTPRÄGLAT ALLMÄN OCH GLOBAL VETENSKAP...”

¹⁸² “An important facet is its multidisciplinary nature...”

¹⁸³ “Archaeology is an exciting subject, and has undergone rapid changes in recent years. It is first and foremost a field discipline, but it also interacts with the whole range of sciences and humanities, and offers a global perspective on the development of humanity in all its many ramifications. It is also becoming increasingly important as the research base for the heritage and tourism industry...”

σπουδαστές με ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων, τόσο πρακτικών όσο και πνευματικών...»¹⁸⁴ (University of Exeter: Department of Archaeology).

Η πολλαπλότητα λοιπόν αυτή της μορφής της αρχαιολογίας, αποτελεί σημείο που τονίζεται ιδιαίτερα από την «πολιτική» των πανεπιστημιακών τομέων, προκειμένου να υποστηρίξουν το ότι οι σπουδαστές της αρχαιολογίας και συνεπώς και οι αρχαιολόγοι, κατακτούν ένα ευρύ πλέγμα γνώσεων, τόσο θεωρητικών, όσο και πρακτικών και τεχνικών - τεχνολογικών, ενώ αποκτούν πληθώρα δεξιοτήτων και πνευματικών ικανοτήτων, με κύριες την αντιληπτική και κριτική οξυδέρκεια. Χαρακτηριστικά:

«Η αρχαιολογία προσφέρει ένα συνδυασμό θεωρητικών και πρακτικών θεμάτων, συμπεριλαμβάνοντας στοιχεία και θεωρητικών και θετικών επιστημών...»¹⁸⁵ University of Southampton: Department of Archaeology

«Η αρχαιολογία προσφέρει εκπαίδευση σε ένα ευρύ φάσμα πρακτικών και θεωρητικών γνώσεων και ικανοτήτων (δεξιοτήτων) που αυξάνουν τις επαγγελματικές προοπτικές...»¹⁸⁶ (University College Chester: Archaeology).

«Οι σπουδαστές του αντικειμένου αποκτούν γνώση και εμπειρία στα πεδία των θεωρητικών, κοινωνικών και ιστορικών επιστημών, μέσα από τη μάθηση άλλων γλωσσών και επιπρόσθετων ικανοτήτων και γνώσεων, όπως η μουσειολογία και η συγγραφική (δημοσιογραφική) ικανότητα, δεξιότητες στο πεδίο των οπτικοακουστικών και ηλεκτρονικών μέσων, σχεδιαστικές καθώς επίσης τεχνικές ικανότητες, τη συντήρηση μνημείων και την ανάπλαση της αρχαιότητας, καθώς επίσης και τις πιθανές εφαρμογές της στην πολιτιστική διαχείριση, τον πολιτιστικό τουρισμό και την εκδοτική δραστηριότητα

¹⁸⁴ “Archaeology is a popular subject to study at University, appealing to those interested in arts, science and social science subjects. It is a very varied discipline, incorporating topics ranging from human evolution, the emergence of classical civilisations, to the creation of today's landscape... As an interdisciplinary subject, archaeology also provides students with a wide range of skills, both practical and intellectual...” (<http://www.ex.ac.uk/archaeology/ugintro.html>)

¹⁸⁵ “Archaeology provides a blend of academic and practical subjects, including elements of both arts and sciences” (<http://www.prospectus.soton.ac.uk/ugcourses/V600.html>)

¹⁸⁶ “Archaeology offers training in a wide range of practical and theoretical skills which enhance employment prospects ...”

(δημοσίευση)¹⁸⁷ (Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie).

Οι δεξιότητες (όρος επιβεβλημένος πλέον στο μόρφωμα και τη λειτουργία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) που δύναται να προσφέρει ο τομέας στους σπουδαστές, η εκπαιδευτική ευελιξία και το ευρύ φάσμα εξειδικεύσεων, σε συνδυασμό με τις αποδείξεις ή διαβεβαιώσεις για μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση και επιτυχία, με άλλα λόγια, η δύναμη και δυνατότητα του τομέα, η ενεργός και δικαιολογημένη (με απτά τεκμήρια) παρουσία του στο χώρο της σύγχρονης εκπαίδευσης και οι επάξιες διεκδικήσεις του στην αγορά εργασίας, δεν παραλείπονται να αναφερθούν:

«Οι απόφοιτοι του τμήματος απορροφούνται από ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών σταδιοδρομιών...»¹⁸⁸ (University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity)

«Σπουδάζοντας αρχαιολογία γίνεσαι ένας πολύ ανοιχτόμυαλος άνθρωπος. Ένας επιτυχημένος απόφοιτος αρχαιολογίας θα έχει μάθει πολλά για τους ανθρώπους, και για τον κόσμο και πως αυτός έγινε όπως είναι σήμερα, και θα έχει μάθει να συγκεντρώνει, να συλλέγει και να αξιολογεί με κριτικό πνεύμα πληροφορίες κάθε είδους. Αυτές είναι δεξιότητες χρήσιμες σε όλους τους τομείς καριέρας, όπως επίσης, φυσικά, και σε καριέρες στην αρχαιολογία και την πολιτιστική βιομηχανία. Επωφελήσου λοιπόν κατά το δυνατότερο. Διεύρυνε τη σκέψη σου, όξυνε τις κριτικές και αναλυτικές ικανότητές σου και κέρδισε τα μέγιστα από μια εντατική σπουδή σε αυτήν την ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και προκλητική επιστήμη...»¹⁸⁹ (University of Bradford: Department of Archaeological Sciences).

¹⁸⁷ “AbsolventInnen des Faches qualifizieren sich in Bereichen der Geistes-, Kultur- und Geschichtswissenschaften durch Fremdsprachenkenntnisse und Zusatzqualifikationen wie museumsdidaktische und publizistische Fähigkeiten, Fertigkeiten auf dem Gebiet der audiovisuellen und elektronischen Medien, der zeichnerischen sowie geländetechnischen Aufnahme, der Denkmalpflege und der Restaurierung von Antiken sowie ihrer Einsatzmöglichkeit im Kulturmanagement, Kulturtourismus und im Verlagswesen”
(<http://www.uibk.ac.at/c/c6/c614/Institut/Studienplan2.html>)

¹⁸⁸ “Graduates from the Department go into a wide range of careers”

¹⁸⁹ “Studying archaeology makes you very broad-minded! A successful archaeology graduate will have learned a lot about people, and about the world and how it has come to be the way it is today, and will have learned to collect, collate, and critically assess information of all kinds. Those are skills

«(Ως διεπιστημονικό αντικείμενο, η αρχαιολογία επίσης εφοδιάζει τους σπουδαστές με ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων...) Αυτές οι δεξιότητες καθιστούν τους αποφοίτους μας ελκυστικούς στους εργοδότες και τους παρέχουν ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών προοπτικών...»¹⁹⁰ (University of Exeter: Department of Archaeology).

«Οι σπουδές οργανώνουν τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις, ικανότητες και μεθόδους κατά τέτοιο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις και τις αλλαγές στον επαγγελματικό κόσμο ώστε οι σπουδαστές να είναι ικανοί για επιστημονική εργασία, για κριτική κατηγοριοποίηση των επιστημονικών πορισμάτων και για υπεύθυνη ενασχόληση...»¹⁹¹ (Cologne University: Archäologisches Institut).

«(Το τμήμα) επιδιώκει μια διδασκαλία που έχει ως στόχο να δώσει στον σπουδαστή μια πολυεπιστημονική καλλιέργεια που ανοίγει τις επαγγελματικές προοπτικές...»¹⁹², (Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie).

«Τα αναλυτικά και κριτικά προσόντα, και η πνευματική ευελιξία που αναπτύσσεται σε αυτά τα μαθήματα αποζητούνται ευρέως από τους εργοδότες (σε τομείς όπως τα μέσα, η οικονομία και εμπόριο, συμβούλους διεύθυνσης

which are valuable in all sorts of careers, as well, of course, as in careers in archaeology and the 'heritage industry'. So make the most of it. Broaden your mind, sharpen your critical and analytical skills, and make the most of an intensive study of this particularly interesting and challenging discipline. You may choose not move on to a career "discovering the treasures of the past", but you will certainly benefit from the experience in all manner of unexpected ways."

¹⁹⁰ "(As an interdisciplinary subject, archaeology also provides students with a wide range of skills...) These skills make our graduates attractive to employers and provide them with a wide range of career options..." (<http://www.ex.ac.uk/archaeology/ugintro.html>)

¹⁹¹ "Das Studium soll der Studentin oder dem Studenten unter Berücksichtigung der Anforderungen und Veränderungen in der Berufswelt die erforderlichen fachlichen Kenntnisse, Fähigkeiten und Methoden so vermitteln, daß sie oder er zu wissenschaftlicher Arbeit, zu kritischer Einordnung der wissenschaftlichen Erkenntnisse und zu verantwortlichem Handeln befähigt wird..."

¹⁹² "Il dispense un enseignement qui vise à donner aux étudiants une culture pluridisciplinaire s'ouvrant sur des débouchés professionnels..."

επιχειρήσεων, διπλωματία, και τα ελεύθερα επαγγέλματα)...»¹⁹³, University of Cambridge: Department of Archaeology

Αλλά και να συνδυαστούν στη συνέχεια με τη λειτουργία και την υπόσταση του ιδρύματος – φορέα. Εφόσον ενέχεται στις σύγχρονες τάσεις μιας κοινωνίας παγκόσμιας, συγχρονισμένης στους νόμους της ελεύθερης αγοράς, η διαφήμιση και προβολή κρίνονται χρήσιμα στοιχεία και στην περίπτωση ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος, καθώς τείνουν να αποτελέσουν τα διαπιστευτήρια για μια επιτυχημένη παρουσία, εξασφαλίζοντας αναγνώριση της εκπαιδευτικής λειτουργίας και κύρος στο πανεπιστήμιο. Έτσι και τα «οφέλη» από μια σπουδή σε ένα «τέτοιο χρήσιμο και ευρύ αντικείμενο» δεν παραλείπεται να συνδυαστούν, αλλά και να χρησιμοποιηθούν, υπέρ της διεκδικούμενης επιτυχίας του εκπαιδευτικού ιδρύματος και, παράλληλα, για την καταξίωση του τομέα στο καταστατικό των πανεπιστημιακών σπουδών. Πρόκειται συνεπώς για μια έμμεση ή άμεση, αναλόγως, διαφήμιση και προπαγάνδα υπέρ του τομέα (γενικά) και του πανεπιστημίου (ειδικότερα) – και αντίστροφα· χωρίς βέβαια μια τέτοια διαπίστωση να αναιρεί την αλήθεια των προτάσεων.

*«Δημιουργούμε σπουδαστές που μπορούν να συγκεντρώνουν και να αναλύουν τεκμήρια και που κατανοούν το πως ανθρώπινες ομάδες σκέπτονται και δρουν. Επίσης εκπαιδεύονται στο να συνθέτουν τα ευρήματά τους και να επικοινωνούν εξίσου καλά λεκτικά και γραπτά...»*¹⁹⁴ (University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity)

«Σκοπός του Τμήματος...είναι η κατάρτιση επιστημόνων με τις σύγχρονες αντιλήψεις, οι οποίοι θα μπορούν να ανταποκρίνονται... Στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας σε ό,τι αφορά τα πολιτισμικά αγαθά: Τη μεταγραφή των ιστορικών, αρχαιολογικών και εθνογραφικών δεδομένων και αναλύσεων στο νέο ηλεκτρονικό και οπτικοακουστικό περιβάλλον (κινηματογράφος, video, ψηφιακές εικόνες), καθώς και την αξιοποίηση, ανάδειξη και διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς...» (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας).

¹⁹³ “The analytical and critical skills, and the intellectual versatility and flexibility developed in these courses are widely sought after by employers (in fields such as the media, finance and commerce, management consultancy, diplomacy, and the professions)...”

¹⁹⁴ “We produce students who can gather and analyse evidence and who develop an understanding of how human groups behave and think. They are also trained to synthesise their findings and communicate well both orally and in writing.”

«ΜΕ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΣΕ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΙΣ ΤΙΣ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ¹⁹⁵ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΤΟΣΟ ΜΕΓΑΛΗ ΖΗΤΗΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΣΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ, ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΚΑΙ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΟΥ ΣΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΣΟΥ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΟΥ...»¹⁹⁶ (UNIVERSITY OF YORK: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY)

«ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΟΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΤΟΥ SOUTHAMPTON ΚΑΤΕΚΤΗΣΑΝ ΠΟΛΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ, ΚΡΑΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ...ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ...»¹⁹⁷, (UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY)

Παράλληλα, καθίσταται σαφές και επισημαίνεται ότι το πρόγραμμα σπουδών στα πλαίσια της αρχαιολογίας συνάδει με τις γενικότερες σύγχρονες εκπαιδευτικές επιταγές, σύμφωνα με τις οποίες οφείλει να ενθαρρύνει την πρωτοβουλία του σπουδαστή, τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά του και τις προτιμήσεις του, τη διεύρυνση του πεδίου επιλογής και τη συστηματική και μεθοδική ενασχόλησή του με ειδικά θέματα παράλληλα όμως με την ανάλυση και τη γενικότερη γνώση που προσφέρουν οι θεωρητικές επιστήμες – πάντα σε συνδυασμό με το τι δύναται το ίδρυμα να προσφέρει. Συνοπτικά (και συγκεντρωτικά), τα κύρια στοιχεία που προβάλλονται και που ουσιαστικά αποσκοπούν στο να εγγυηθούν για την επιτυχή αποφοίτηση των σπουδαστών, την επιστημονική τους επάρκεια, καθώς και την ανάπτυξη πρόσθετων προσωπικών δεξιοτήτων, (παράλληλα με τα εφόδια που προσφέρει η αρχαιολογία ως επιστήμη και τις ικανότητες που αναπτύσσει στα πλαίσια των σπουδών στο αντικείμενο), ενισχύοντας αφενός το ρόλο της αρχαιολογίας, ενδυναμώνοντας

¹⁹⁵ Ελληνική μετάφραση του όρου “*transfers skills*”, που περιγράφει δεξιότητες απαραίτητες στη σύγχρονη αγορά εργασίας, η κατηγοριοποίηση των οποίων σε επίπεδα (πέντε τύποι ικανοτήτων-κλειδιών) καθορίζει και την κινητικότητα των εργαζομένων (βλ. σχετικά, σ.152, υποσημείωση 93.

¹⁹⁶ “*Using this approach to teaching and learning, we can help you to develop the transferable skills which are in such demand amongst your future employers, both inside and outside archaeology, and to develop your own confidence in your abilities...*”

¹⁹⁷ “*In playing a leading role over the last 30 years in shaping the nature of modern archaeology, Southampton graduates have gone on to hold many of the most important positions in museums, archaeological units, state institutions...and in Universities...*”

αφετέρου τη θέση του ιδρύματος, προωθώντας την εκπαιδευτική του δραστηριότητα και λειτουργία, είναι τα εξής:

- ο η δημιουργία πληροφορικά εγγράμματων αποφοίτων στα πλαίσια του τομέα αρχαιολογίας, και η παροχή από το ίδρυμα και δυνατότητα χρήσης νέων τεχνολογιών,
- ο η εφαρμογή σύγχρονων εκπαιδευτικών πρακτικών, καθώς και νέων τρόπων και μέσων παροχής της διδασκαλίας (όπως για παράδειγμα, μάθηση με υποβοήθηση και χρήση ηλεκτρονικών μέσων και σύγχρονης τεχνολογίας, εποπτευόμενη διδασκαλία και μικρο-ομαδική διδασκαλία και έρευνα, και άλλα παρόμοια),
- ο η ευρεία δυνατότητα επιλογής μαθημάτων και προγραμμάτων, η ευελιξία εκπαιδευτικής διαδικασίας και η πληθώρα εξειδικεύσεων (γεγονός που δίνει στο σπουδαστή τη δυνατότητα να ικανοποιήσει τις προσωπικές ανάγκες και ενδιαφέροντά του, αλλά και να προετοιμαστεί ανάλογα για τον επαγγελματικό κόσμο),
- ο η ομαδική εργασία και δυνατότητα συνεργασίας σε ομαδικό πνεύμα (προσόν ιδιαίτερα απαραίτητο στο σύγχρονο εργασιακό χώρο),
- ο η αδιάκοπη άσκηση και καθοδήγηση των σπουδαστών καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους και η ατομική φροντίδα για τον καθένα,
- ο οι εκπαιδευτικές διαδικασίες που αναπτύσσουν την ικανότητα για έρευνα και η ενεργός συμμετοχή σε ερευνητικά – ανασκαφικά προγράμματα,
- ο η εξάσκηση των φοιτητών στην ερμηνευτική προσέγγιση ή επίλυση προβλημάτων και καίριων ζητημάτων,
- ο η ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης και πνευματικής ευελιξίας,
- ο η ανάπτυξη αντιληπτικής οξυδέρκειας και της κριτικής ικανότητας και αξιολόγησης (οι διδασκόμενοι αποκτούν την ικανότητα να αξιολογούν την πληροφορία με την οποία βρίσκονται αντιμέτωποι, να την εντάσσουν και να την ταξινομήσουν στο πλαίσιο της, ώστε να μην την συσσωρεύουν παθητικά αλλά να τη χρησιμοποιούν δημιουργικά),
- ο η καλλιέργεια της δυνατότητας λεκτικής και συγγραφικής έκφρασης,
- ο η ικανότητα διεπιστημονικής προσέγγισης πολύπλοκων ζητημάτων (που αποτελεί και διασφάλιση επαγγελματικής ευελιξίας) και η καλλιέργεια λοιπών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Μερικά από τα πλέον χαρακτηριστικά παραδείγματα στα κείμενα ιστοσελίδων είναι τα εξής:

«...ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΦΩΤΙΣΕΙ ΤΟΣΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ, Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΛΑΔΩΝ, ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΕΤΣΙ ΣΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΣΟ ΣΤΙΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ –ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΑΠΟ ΣΕΝΑ ΝΑ ΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΛΑ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙΣ ΚΑΠΟΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΣ. ΕΠΙΣΗΣ, ΕΠΕΙΔΗ ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΜΑΣ ΑΠΑΙΤΕΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, ΘΑ ΧΡΕΙΑΣΤΕΙ ΝΑ ΜΑΘΕΙΣ ΝΑ ΕΡΓΑΖΕΣΑΙ ΣΕ ΟΜΑΔΑ, ΚΑΙ ΩΣ ΜΕΛΟΣ ΚΑΙ, ΟΤΑΝ ΧΡΕΙΑΣΤΕΙ, ΩΣ ΑΡΧΗΓΟΣ. ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΑΣ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ ΣΤΟ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ. ΘΑ ΓΙΝΕΙΣ ΕΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ, ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ, ΑΤΟΜΟ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΑΛΛΑ ΜΕ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΕΣ.»¹⁹⁸, ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΣ: «ΤΟ ΥΟΡΚ ΕΙΝΑΙ ΦΗΜΙΣΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΥΕΛΙΚΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ, ΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΨΗΛΟ ΒΑΘΜΟ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ...ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΣΟΥ, ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΕΙΣ ΤΟ ΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΣΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥΣ ΣΟΥ ΣΤΟΧΟΥΣ...»¹⁹⁹, (UNIVERSITY OF YORK: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY)

«Στο τμήμα μας είμαστε περήφανοι για το ότι προσφέρουμε στον κάθε ένα σπουδαστή προσωπικά ιδιαίτερη προσοχή στις σπουδές τους. Ειδικευόμαστε σε μικρές ομάδες διδασκαλίας· κανένας δικός μας σπουδαστής δεν είναι απλά ένα νούμερο. Οι εκπαιδευτικές μας μέθοδοι περιλαμβάνουν καινοτόμα και υψηλής τεχνολογίας στοιχεία. Θα ανακαλύψεις ότι το Τμήμα είναι άρτια

¹⁹⁸ “In order to throw light on such diverse issues, archaeology has to draw on many other disciplines, giving students experience in both arts and sciences - we need you to write well and to have a grasp of scientific methodology in order to be effective. Also, because so much of our work is collaborative, you will have to learn to work in a team, both as a member and, when necessary, as leader. Our courses aim to develop personal qualities alongside intellectual ones. You become an interested, and interesting person, educated in archaeology but with skills that are valuable in many careers.”

¹⁹⁹ “York is well known for its flexible patterns of study, range of combined courses and high degree of choices within options...with the help of your supervisor, you can tailor your degree course to suit your individual interests and career aims...”

εξοπλισμένο με δικούς του υπολογιστές...»²⁰⁰, (University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History)

«*Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΕΙΝΑΙ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΗ...ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΝΤΑΙ, ΚΑΘΙΣΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΑ ΕΦΑΛΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΣΟΥ ΙΔΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ...ΣΟΥ ΑΡΕΣΕΙ Η ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΝΑ ΔΟΥΛΕΥΕΙΣ ΩΣ ΜΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΜΙΚΡΗΣ, ΑΦΟΣΙΩΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ;...*»²⁰¹, (UNIVERSITY OF ST ANDREWS: SCOTTISH INSTITUTE OF MARITIME STUDIES)

«*Εκτός από το ότι εισάγουμε τους σπουδαστές μας στις αρχαιολογικές μεθόδους και τεχνικές, ενθαρρύνουμε την κριτική και δημιουργική σκέψη στη θεωρητική πρόκληση της ερμηνείας των αρχαιολογικών δεδομένων*»²⁰², Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology

«*Τακτικές φιλοξενούμενες διαλέξεις και σεμινάρια ειδικών από άλλα πανεπιστήμια δίνουν την ευκαιρία για επιπλέον εις βάθος μελέτη διαφορετικών θεμάτων...*»²⁰³, Dublin University College: Department of Greek and Roman Civilisation

«*...Θα αναπτύξεις γενικές δεξιότητες στην παρουσίαση, την λήψη αποφάσεων και την ομαδικότητα, καθώς επίσης και επιστημονικές δεξιότητες στην αρχαιολογική έρευνα πεδίου και ερμηνεία...*»²⁰⁴ (King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department)

²⁰⁰ “*In our department we pride ourselves on giving individual students personal attention in their studies. We specialize in small group teaching: no student of ours is just a number. Our teaching methods include innovative and high-tech elements. You will find that the Department is well equipped with its own computers*”

²⁰¹ “*Our approach to supervision is flexible and informal... Interdisciplinary approaches are encouraged, making the programme a springboard for the development of your own ideas and special interests...Do you like the idea of working as part of small, dedicated, and highly professional team?...*”

²⁰² “*As well as introducing our students to archaeological methods and techniques, we encourage critical and creative thought about the theoretical challenge of interpreting archaeological data*”

²⁰³ “*Regular guest lectures and seminars by specialists from other universities offer opportunities for additional in-depth study of diverse subjects...*”

²⁰⁴ “*... you will develop general skills in presentation, decision making and team work, as well as specific skills in archaeological fieldwork and interpretation...*”

«*ΌΛΑ ΤΑ ΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΙΝΟΥΝ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ, ΚΑΙ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΥΝ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ, ΟΠΩΣ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΝΑ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΜΙΑ ΔΙΕΞΟΔΙΚΗ ΒΑΣΗ ΣΕ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΟΥΣΙΩΔΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ... Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΜΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΑΠΟ ΜΟΝΗ ΤΗΣ – ΕΧΟΥΜΕ ΥΨΗΛΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΧΑΙΡΕΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΣΜΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ»²⁰⁵ (UNIVERSITY OF BRADFORD: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCES).*

ΈΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΙΚΑΝΟ ΝΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥΣ ΤΟΣΟ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ ΤΩΝ *KEY SKILLS*) ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΞΗΣ:

«Οι στόχοι ενός προγράμματος απόκτησης πτυχίου αρχαιολογίας είναι: α) να αναπτύξει τη γνώση και κατανόηση της αρχαιολογίας σε ένα ερευνητικά υποστηριζόμενο περιβάλλον, β) να αναπτύξει τη γνώση των ικανοτήτων και πρακτικών δεξιοτήτων που χρειάζονται για τη διεξαγωγή αρχαιολογικών ερευνών, γ) να διαμορφώσει τις πνευματικές δεξιότητες και ικανότητες κλειδιά των σπουδαστών εν όψει μιας ποικιλίας επαγγελματικών σταδιοδρομιών συμπεριλαμβανομένης της αρχαιολογίας, ή για περαιτέρω μεταπτυχιακές σπουδές, δ) να επιτρέψει στους σπουδαστές να καλλιεργήσουν τις μαθησιακές ικανότητές τους εν όψει της συνεχιζόμενης εφ' όρου ζωής μάθησης, ε) να εμψύσει την αντίληψη και κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του ρόλου της στις σύγχρονες κοινωνίες (...) Το πρόγραμμα σπουδών... αποσκοπεί όχι μόνο στο να σε εφοδιάσει με μια σειρά γνώσεων

²⁰⁵ *“All Departmental undergraduate courses have an emphasis on practical experience, and are designed to develop transferable skills such as communication and IT, as well as provide a thorough grounding in what we believe to be the essentials of modern archaeology... Our success speaks for itself - we have a very high employment rate, especially in archaeology, for graduates from these courses, and our approach to teaching archaeological sciences is respected and admired world-wide...”*

και κατανόηση σχετικά με την αρχαιολογία, αλλά και μια σειρά ικανοτήτων – κλειδιών... Το QAA²⁰⁶ καθορίζει 5 τύπους ικανοτήτων – κλειδιών :

- Εξειδικευμένη (σχετική με το αντικείμενο) γνώση²⁰⁷, η καλλιέργεια της γνώσης και κατανόησης της αρχαιολογίας ως αντικείμενο (τιμήμα)
- Γνωστικές δεξιότητες, σχετιζόμενες με ανάλυση, ερμηνεία, οργάνωση και εκτίμηση ευρημάτων, πληροφοριών και ιδεών
- Εξειδικευμένες (σχετικές με το αντικείμενο) δεξιότητες²⁰⁸, επί παραδείγματι, οι πρακτικές ικανότητες οι απαραίτητες για την εφαρμογή της αρχαιολογίας στο πεδίο και το εργαστήριο
- Ικανότητες κορμού ή ικανότητες κλειδιά (μεταφερόμενες δεξιότητες), για παράδειγμα, γραπτή και προφορική επικοινωνία, ομαδική εργασία, σχεδιασμός, επίλυση προβλήματος, μαθηματική και τεχνολογική καλλιέργεια. Αυτές είναι οι ικανότητες που θα διαμορφώσουν τα θεμέλια της μελλοντικής επαγγελματικής αποκατάστασης στο επάγγελμα της επιλογής σου
- Προσωπικές ικανότητες, πρωτίστως στη διαχείριση χρόνου, την αυτογνωσία και τη λήψη αποφάσεων

III. (...) Αποτελούν μέρος της προσωπικής και επαγγελματικής σου προόδου και
θα μπορείς να τα χρησιμοποιείς στο βιογραφικό σου...»²⁰⁹ (University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology)

²⁰⁶ Βρετανικό κρατικό σώμα (QAA – Quality Assurance Agency) υπεύθυνο για τον έλεγχο της ποιότητας των πανεπιστημιακών σπουδών (TQA).

²⁰⁷ Βλ. υποσημείωση 91.

²⁰⁸ «Αντικειμενοστραφείς», θα μπορούσαμε να τις χαρακτηρίσουμε, περιγράφοντας τις δεξιότητες που είναι άμεσα συνδεδεμένες με το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο (συχνά και ως «επαγγελματικές δεξιότητες»)

²⁰⁹ “The aims of the Archaeology Undergraduate Degree programme are: a. to develop knowledge and understanding of archaeology in a research-enhanced environment, b. to develop knowledge of and competence in the practical skills needed to carry out archaeological investigations, c. to develop students’ intellectual and key skills in preparation for a variety of careers including archaeology, or further study at postgraduate level, d. to enable students to develop their capacity to learn in preparation for continuing lifelong learning, e. to foster awareness and understanding of cultural heritage and its role in contemporary communities (...) Your programme of study...is intended not only to provide you with a progression of knowledge and understanding about archaeology, but a progression of key skills... The QAA defines 5 types of skills:

Αυτή βέβαια η τάση προβολής του τομέα και κατάδειξης των δεξιοτήτων και της ποιότητας γνώσης που προσφέρει –αν θέλουμε να αναζητήσουμε τα ουσιαστικότερα και βαθύτερα αίτια που υπαγορεύουν μια τέτοια στάση– δεν είναι άσχετη από τις τρέχουσες εξελίξεις –για τις οποίες και έγινε προηγουμένως λόγος, σε άλλο κεφάλαιο– στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης γενικότερα, αλλά και τη νέα δοκιμασία στην οποία ο τομέας, στα πλαίσια των εξελίξεων αυτών, υποβάλλεται. Οι εξελίξεις αυτές, οι οποίες προκύπτουν κυρίως από την τεχνολογική έκρηξη και την εδραίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν δημιουργήσει ένα νέο καθεστώς στο χώρο της παιδείας, που επιζητεί δραστικές αλλαγές στην οργάνωση και το ρόλο της, στο οποίο τα πανεπιστήμια καλούνται να αντεπεξέλθουν, και παράλληλα να αντιμετωπίσουν ζητήματα που σχετίζονται με την οικονομική τους επιβίωση (σε ένα περιβάλλον ανταγωνιστικό), άμεσα συναρτούμενα με τις κρατικές μεταρρυθμίσεις, τους νέους θεσμούς «παραγωγής γνώσης» και τους σύγχρονους κοινωνικούς μετασχηματισμούς. Επιπλέον, στα πλαίσια αυτών ακριβώς των εξελίξεων, προβάλλει η ανάγκη εκπαίδευσης επαγγελματικού χαρακτήρα (μέσα σε ένα κόσμο όπου οι απαιτήσεις της παραγωγής συνεχώς μεταβάλλονται με την εφαρμογή νέων γνώσεων – τεχνολογικών στην πλειοψηφία τους), άμεσα συνδεδεμένη με την αγορά και τον τρόπο με τον οποίο η παραγωγή επιλέγει επιστημονικό στελεχιακό δυναμικό, ενώ, στο καταστατικό της σύγχρονης παιδείας, αναδεικνύεται σε βασικό στόχο ενός ακαδημαϊκού προγράμματος, λόγω των αναπόφευκτων συνθηκών και της εξελικτικής

-
- *Subject-specific knowledge, the development of knowledge and understanding of archaeology as a discipline*
 - *Cognitive skills, concerned with analysis, interpretation, organisation and evaluation of evidence, information and ideas*
 - *Subject-specific skills, for example, the practical skills necessary to do archaeology in the field and the laboratory*
 - *Core or Key (transferable) skills, for example written and verbal communication, teamwork, planning, problem-solving, numeracy and computer literacy. These are the skills that will form the foundation for future employment regardless of your chosen career*
 - *Personal skills, notably in time management, self-awareness, decision-making and self-development*

(...)They are an important part of your personal and professional development, and you will be able to use them on your CV....”

προσαρμογής, η απόκτηση προσόντων και «γενικών δεξιοτήτων» (*generic skills*)²¹⁰ – έναντι της «γενικής παιδείας» ή «επιστημονικής εκπαίδευσης», όπως μερίδα ερευνητών καταδεικνύει. Οι νέες αυτές συνθήκες, συνεπώς, στο καταστατικό και τη λειτουργία της παιδείας δικαιολογούν την πρόδηλη τάση προβολής και την ανάγκη υποστήριξης των παρεχόμενων «υπηρεσιών», από τους πανεπιστημιακούς φορείς, στο γενικό αυτό κλίμα επαναπροσαρμογής και ανάγκης για επιβίωση ή επιβεβαίωση. Και αυτό βέβαια ισχύει ακόμα περισσότερο για τον τομέα αρχαιολογίας, ο οποίος κλυδωνίζεται κιόλας, έχοντας μόλις λιγότερο από ενάμιση αιώνα ιστορίας στο καταστατικό των πανεπιστημιακών επιστημονικών αντικειμένων, καθώς στα πλαίσια των εκπαιδευτικών αυτών αλλαγών επιβάλλονται, αφενός, η επανεξέταση ήδη θεσμοθετημένων κλάδων (κυρίως των ανθρωπιστικών επιστημών), στα πλαίσια της χρησιμότητας και προσαρμογής τους στις σύγχρονες επιστημονικές και επαγγελματικές ανάγκες και, αφετέρου, ο εμπλουτισμός του πανεπιστημιακού προγράμματος με νέα γνωστικά αντικείμενα και η αναδιάρθρωση των υπάρχουσών ακαδημαϊκών μονάδων. Θέτονται έτσι υπό εξέταση παραδοσιακές επιστήμες (μεταξύ των οποίων και η αρχαιολογία), που καλούνται να αποδείξουν την εκπαιδευτική τους αξία και χρησιμότητα στα πλαίσια των απαιτήσεων της σύγχρονης κοινωνίας, σε συνδυασμό με τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς και εργασιακής απορρόφησης, ενώ συχνά απειλούνται με αφανισμό ή παρακμή. Και αυτό είναι ακριβώς το σημείο όπου η αρχαιολογία, με τη διπλή λειτουργία της ως επιστημονικός κλάδος και ως επάγγελμα, καλείται να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό της και, έχοντας πλέον κατακτήσει τον επιστημονικό χώρο και έχοντας ενταχθεί στο ακαδημαϊκό

²¹⁰ Στην Ευρώπη έχουν ήδη καθιερωθεί οι όροι «ικανότητες κορμού» ή «ικανότητες κλειδιά» (*key skills*), οι οποίες εκφράζουν τα ζητούμενα προσόντα από τη σύγχρονη αγορά εργασίας και περιλαμβάνουν τόσο τις γενικές δεξιότητες (που σχετίζονται με τις ικανότητες τις σχετικές με την ατομική επιβίωση), τις επαγγελματικές (που είναι άμεσα συνδεδεμένες με τις απαιτήσεις του επαγγέλματος), όσο και τις κοινωνικές ικανότητες (όπως είναι: ικανότητα για διαπραγμάτευση, δεξιότητες συνεργασίας, ανάπτυξης πρωτοβουλίας, επικοινωνιακές δεξιότητες, δεξιότητες συνδεδεμένες με στάσεις συμπεριφορές και αξίες κλπ.) των οικονομικά ενεργών ατόμων. Η έννοια των δεξιοτήτων-κλειδιά επινοήθηκε από τον Mertens γύρω στα 1970 (ως ικανότητες που έχουν σχέση με την επιβίωση) και εξελίχθηκε γύρω στα 1980-1990, από τους Kaiser, Bunk and Zedler, που εισήγαγαν την έννοια των δεξιοτήτων και προσδιόρισαν 5 “κλειδιά” στη μάθηση τα οποία θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στη διδασκόμενη ύλη του σχολείου και στα προγράμματα κατάρτισης. Αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουν αναπτύξει ένα ολόκληρο σύστημα κατοχύρωσης και πιστοποίησης των δεξιοτήτων αυτών.

πρόγραμμα, να αποδείξει τόσο την αναγκαιότητα ύπαρξης της στο νέο περιβάλλον, όσο και το γεγονός ότι πληροί τις σύγχρονες προϋποθέσεις, ώστε να εξασφαλίσει την επιβίωσή της στο σύγχρονο πανεπιστήμιο και τη σύγχρονη κοινωνία – αν και δυστυχώς οι παρούσες συνθήκες και προβλέψεις είναι μάλλον δυσοίωνες²¹¹. Συνεπώς, η αρχαιολογία χρειάζεται να υποστηρίξει την εκπαιδευτική της λειτουργία και αναγκαιότητα και την ικανότητά της να προσφέρει τόσο γενική γνώση όσο και δεξιότητες, ώστε να μπορεί να διεκδικεί δυναμικά τη θέση της στην περιβάλλουσα πραγματικότητα, και το καταλληλότερο μέσο είναι οι ιστοσελίδες ενός δικτυακού τόπου και δη ενός εκπαιδευτικού φορέα.

3. Πρακτικές προβολής και προώθησης

(Το στοιχείο της διαφήμισης στις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων του τομέα αρχαιολογίας)

Έτσι λοιπόν, εξετάζοντας τους δικτυακούς τόπους ως σύνολο καταχωρημένης πληροφορίας, από την σκοπιά του συνολικού *κειμένου*, ένα πρώτο στοιχείο που εντοπίζεται, παράλληλα με τον πληροφοριακό, ενημερωτικό χαρακτήρα, είναι εκείνο της *διαφήμισης*. Οι πανεπιστημιακοί δικτυακοί τόποι εφαρμόζοντας την εμπορική πλευρά του WWW και τη διαφημιστική λειτουργία ενός δικτυακού τόπου –καθώς, όπως έχει οριστεί, το WWW είναι ένα ισχυρό μέσο προβολής και διαφήμισης– αξιοποιούν τις ιστοσελίδες τους για μια δυναμική αντιπροσώπευσή τους σε ένα ευρύ κοινό, η οποία σίγουρα περικλείει τη διαφημιστική προβολή, αφού άλλωστε αυτή είναι και μια από τις παραμέτρους λειτουργικής ύπαρξης ενός δικτυακού τόπου. Ως διαφήμιση γενικά ορίζεται *το σύνολο των τεχνικών και πρακτικών που χρησιμοποιούνται με στόχο το τελικό όφελος ενός φορέα και την απόκτηση ή διατήρηση μιας πελατείας*²¹². Και σίγουρα τέτοιες πρακτικές συχνά ανιχνεύονται διάσπαρτες στις πανεπιστημιακές ιστοσελίδες, όπου εντοπίζονται αρκετά τέτοια στοιχεία που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν διαφημιστικά, εφόσον εμπίπτουν στην έννοια της διαφήμισης, όπως αυτή ορίζεται, καθώς στα πλαίσια της λειτουργίας της πληροφόρησης, εμπλέκονται μηχανισμοί προβολής και διάκρισης, στοιχεία «αυτοδιαφήμισης», όπου ως «*αυτοδιαφήμιση*» χαρακτηρίζονται όλα εκείνα τα

²¹¹ Βλ. σχετικά, Stone, Peter, 2000, σσ. 122 κ.εξ.

²¹² Bernard De Plass, Henri Verdier, 1977.

στοιχεία τα οποία ο φορέας, το πανεπιστήμιο δια μέσω του τομέα του αρχαιολογίας, χρησιμοποιεί με απώτερο σκοπό την δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών και θετικών εντυπώσεων. Στόχο έχουν σαφώς την προσέλκυση ενδιαφέροντος και την ενδυνάμωση της αξιοπιστίας του πανεπιστημίου, αλλά και τη δημιουργία ή ανάπτυξη μιας ατμόσφαιρας ενδιαφέροντος και συμπάθειας γύρω από το ίδρυμα. Ξεκινώντας από έναν πληροφοριακό κατ' ουσίαν χαρακτήρα, βασιζόμενα στην *αρχή της επιθυμίας και συνήθειας της πληροφόρησης* –πάγια τακτική της διαφήμισης ως είδος²¹³–, αλλά και την αναγκαιότητα ουσιαστικής παρουσίασης με στόχο την ενημέρωση και πληροφόρηση ενός δεδομένου ή πιθανού κοινού (λόγω της ίδιας της φύσης τους: πρόκειται για sites σχετιζόμενα άμεσα με την εκπαίδευση), ο τρόπος που μεταδίδονται τα δεδομένα, ύστερα από κατάλληλη «επεξεργασία», είναι που δίνει την τελική αίσθηση ενός όχι απλά ενημερωτικού ύφους, αλλά και διανθισμένου με ήπιες τάσεις αυτοδιαφήμισης ή πρόδηλα στοιχεία εμπορικής διαφήμισης, αναλόγως. Στα πλαίσια αυτά του διαφημιστικού χαρακτήρα, τα συγκεκριμένα κείμενα λειτουργούν και με έναν επιπλέον ρόλο, καθώς *έμμεσα επιβάλλονται έννοιες*, που είναι βέβαια στοιχεία απαραίτητα ή επιθυμητά για μια συνολική εκπαιδευτική διαδικασία και που το άτομο ασυνείδητα ή ευσυνείδητα αποζητά, διεγείρονται όμως επιτακτικά στις συνειδήσεις, και, βασιζόμενα και προερχόμενα από την *αρχή της ικανοποίησης της ανάγκης για σιγουριά* – της βεβαιότητας της καλύτερης επιλογής–, έχουν ως έργο να υποστηρίζουν τη δεδομένη επιλογή και είτε εκθέτουν απλά, είτε εξαίρουν επιτηδευμένα το δυναμικό, τις ιδιότητες, τα πλεονεκτήματα και τα προσόντα του ιδρύματος. Το πανεπιστήμιο, δηλαδή, διατείνεται –και το υποστηρίζει, το τεκμηριώνει– ότι αποτελεί την καλύτερη επιλογή... Την ίδια λειτουργία επιτελεί η παράθεση των γνωρισμάτων του ιδρύματος και για τη διασφάλιση και εξυπηρέτηση της αρχής της *«ήσσανος προσπάθειας»* –επίσης γνώρισμα της καθαυτό διαφήμισης–, η επιχειρηματολογία δηλαδή για τη δυνατότητα που παρέχει το ίδρυμα να προσφέρει πολλαπλές λειτουργίες σε «λειτουργικό σχήμα» εξασφαλίζοντας στους χρήστες το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα με τη μικρότερη δαπάνη χρόνου και κόπου. Το ρόλο της διαφήμισης άλλωστε επιβεβαιώνει και το *σήμα* (ακόλουθο – κατάλοιπο των οικόσημων και θυρεών), εφαρμοσμένη πλέον τεχνική «που επιδιώκει να δελεάσει με

²¹³ Bernard De Plass, Henri Verdier, αυτόθι, σ.29.

τεχνάσματα παρουσίασης»²¹⁴ και που υπάρχει ως τακτική και εφαρμογή στα διακριτικά σύμβολα, τα εμβλήματα των πανεπιστημίων.

Ως προς την ύπαρξη λοιπόν διαφημιστικών στοιχείων στην πληροφορία που παρέχεται, στο σύνολο των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, όπως διαφαίνεται μέσα από τις ιστοσελίδες τους, διαχωρίζονται δύο τάσεις: α) τα πανεπιστήμια που προβάλλουν τις σπουδές στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τους προγραμμάτων, με τη μορφή, έμμεσα ή άμεσα, διαφήμισης, και β) τα πανεπιστήμια που δεν καταβάλλουν καμία προσπάθεια επ' αυτού, αλλά περιορίζονται στην πληροφόρηση και ενημέρωση, ή αν γίνεται, εντοπίζεται σε ανεπαίσθητο βαθμό. Από την έρευνα προκύπτει ότι στη συντριπτική πλειοψηφία είναι τα βρετανικά πανεπιστήμια εκείνα που κάνουν χρήση διαφημιστικών στοιχείων στις ιστοσελίδες των δικτυακών τους τόπων, ενώ στη δεύτερη περίπτωση ανήκουν τα περισσότερα λοιπά ευρωπαϊκά πανεπιστήμια καθώς και εκείνα τα οποία συνήθως αναγνωρίζονται ως τα πλέον «γνωστά», δημοφιλή ή καταξιωμένα ιδρύματα (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.Π., αλλά και ΓΡΑΦΗΜΑ.Π.3.). Η διαφημιστική διαδικασία, η τάση της αυτοδιαφήμισης στα συνοδευτικά κείμενα των ιστοσελίδων έχει χαρακτήρα είτε *έμμεσο*, συγκεκριμένο, είτε *άμεσο* και πρόδηλο. Στην πρώτη περίπτωση, η αίσθηση αποκομίζεται από το συνολικό ύφος του site, χωρίς εξάρσεις ή υπερβολές. Η τακτική που ακολουθείται αποσκοπεί σε ένα ύφος γραφής οικείο, φιλικό και ευχάριστο, απλό και λιτό, που επιχειρεί να κερδίσει την εύνοια του αναγνώστη - χρήστη, δημιουργώντας ένα κλίμα συμπάθειας, αλλά και να προβάλλει ένα περιβάλλον όπου αποζητούνται ή παρέχονται κώδικες επικοινωνίας, στοχεύοντας στη δημιουργία συνθηκών που παρέχουν ένα αίσθημα ασφάλειας και σιγουριάς, τα οποία πηγάζουν από την αίσθηση της δυνατότητας επικοινωνίας, της προσωποποίησης του χρήστη που δεν περιορίζεται σε ένα γενικό, απρόσωπο, ψυχρό περιβάλλον («...κανένας σπουδαστής μας δεν είναι απλώς ένα νούμερο...»²¹⁵, University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History). Μια τακτική που τίποτα δεν αφήνει αναξιοποίητο και όπου ακόμα και τα «ελάσσονα» γίνονται «μείζονα» («Παρά το μέγεθός μας, είμαστε ευρέως γνωστοί για το γεγονός ότι είμαστε ένα φιλικό και προσιτό, χωρίς τυπικότητες τμήμα»²¹⁶, University of Sheffield: Department of Archaeology and Prehistory), επισκιάζοντας τα μειονεκτήματα με τα

²¹⁴ Bernard De Plass, Henri Verdier, αυτόθι, σσ. 8-9

²¹⁵ "...no student of ours is just a number..."

²¹⁶ "Despite our size, we're well known for being a friendly and informal department..."

προτερήματα. Η εντύπωση λοιπόν αποκομίζεται από τη συνολική αίσθηση του site, αλλά και συχνά συγκεκριμενοποιείται, εκφράζεται λεκτικά (επί παραδείγματι: «*Το Τμήμα Αρχαιολογίας του Exeter προσφέρει ένα φιλικό και ήρεμο περιβάλλον σπουδών...*»²¹⁷, University of Exeter: Department of Archaeology, «*Είμαστε ένα μικρό και φιλικό τμήμα...*»²¹⁸, University of Newcastle upon Tyne, «*Ένα ευχάριστο εξοχικό περιβάλλον και μια φιλική πανεπιστημιούπολη...*»²¹⁹, University of Wales, Lampeter: Department of Archaeology) – εκφράσεις που διαφέρουν αισθητά από αντίστοιχες μεγαλύτερης έντασης (όπως: «*Η Σχολή, ένα από τα πρώτα Βρετανικά τμήματα με διεθνή φήμη...*»²²⁰, University of Leicester, School of Archaeological Studies ή «*...Είναι το μεγαλύτερο πανεπιστημιακού επιπέδου αρχαιολογικό ίδρυμα στη Βρετανία...*»²²¹, University College London: Institute of Archaeology). Στη δεύτερη περίπτωση, το ύφος του «λόγου» του ιδρύματος είναι ιδιαίτερα έντονο και οξύ, χρησιμοποιώντας απροκάλυπτα στοιχεία διαφημιστικά και εξαιρώντας τη λειτουργία του (επί παραδείγματι: «*κορυφαίο ίδρυμα στον τομέα...ένα από τα μεγαλύτερα τμήματα στη χώρα...*»²²², University of Southampton: Department of Archaeology, «*Στόχος μας είναι η παροχή άριστης διδασκαλίας...*»²²³, Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology, «*Έτσι, ο Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του ΕΚ.Π.Α. αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα διάδοσης και διεύρυνσης της αρχαιολογικής επιστήμης και της ιστορία της τέχνης στην Ελλάδα και ευρύτερα...*», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, «*...αυτό κάνει τη Σχολή ένα από τα κυριότερα κέντρα στη Βρετανία για την αρχαιολογία...*»²²⁴, University of Liverpool: Department of Archaeology, «*Η Αρχαιολογία στη Σχολή Επιστημών Συντήρησης είναι μια από τις μεγαλύτερες κοινότητες ακαδημαϊκών αρχαιολόγων στη νότια Αγγλία...Η Σχολή συμβάλλει*

²¹⁷ “*The Archaeology Department at Exeter provides a friendly and relaxed environment in which to study...*”

²¹⁸ “*We are a small and friendly department...*”

²¹⁹ “*A pleasant rural environment and a friendly campus...*”

²²⁰ “*The School, one of the UK's premier departments with an international reputation...*”

²²¹ “*It is the largest university-based archaeological institution in Britain...*”

²²² “*Leading institutions in the subject...one of the largest archaeological department in the country...*”

²²³ “*We believe in providing excellence in teaching...*”

²²⁴ “*...this makes the School one of the major centres in Britain for archaeology...*”

σημαντικά στο επίπεδο γνώσης, τη θεωρία και την πρακτική της Αρχαιολογίας...»²²⁵, Bournemouth University: School of Conservation Sciences και πολλά άλλα παραδείγματα), χωρίς βέβαια αυτό να υποδηλώνει ότι το ίδρυμα χρησιμοποιεί ανυπόστατους ισχυρισμούς – απλά είναι ο τρόπος που παρουσιάζεται η αλήθεια και η έμφαση που δίνεται πολλές φορές, που συνηγορούν υπέρ της προβολής του ιδρύματος. Η διαφορά (ανάμεσα στις δύο τακτικές) έγκειται στη χρήση υπαινικτικού λόγου, αφενός και τη δημιουργία ενός συνολικού κλίματος, και αφετέρου, στην καταφανή υποδήλωση, την επισήμανση με έντονο όμως χαρακτήρα των επιθυμητών στοιχείων. Ο τρόπος της προβολής, η τακτική που το κάθε ίδρυμα επιλέγει και η θέρμη με την οποία την υποστηρίζει, είναι διαφορετικά, διαμορφώνοντας μία κλιμάκωση στη χρήση της λειτουργίας της διαφήμισης στα ενημερωτικά και πληροφοριακά κείμενα. Η ένταση της προβολής είναι ανάλογα κυμαινόμενη, καλύπτει όλη την έκταση διαβαθμίσεων, από την απλή αναφορά προσόντων ή πλεονεκτημάτων, έως την πρόδηλη υπερθεμάτιση. Οι διαφορετικές τοποθετήσεις, που χαρακτηρίζουν τη στάση των ιδρυμάτων μέσω των κειμένων των ιστοσελίδων τους στο θέμα της προβολής, τυποποιήθηκαν για λόγους πρακτικούς σε τρεις γενικές κατηγορίες που περιγράφουν συνολικά το διαφορετικό βαθμό, την ένταση και την ύπαρξη στοιχείων αυτοδιαφήμισης: *έντονη, ήπια, ελάχιστη*, ανάλογα με το βαθμό, την επιμονή και τη συχνότητα αναφοράς στα θετικά που προσφέρει ο φορέας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, τη διαφορά κάνει η χρήση *επιθετικών προσδιορισμών*, που στόχο έχουν να επιτείνουν τη σημασία, αξία και χρησιμότητα ενός δεδομένου παράγοντα (για παράδειγμα: *άριστες εγκαταστάσεις, συναρπαστικό περιβάλλον, άριστο πνευματικό και επιστημονικό περιβάλλον, εξαιρετική βιβλιοθήκη, κορυφαίο ίδρυμα, συναρπαστική ποικιλία μαθημάτων επιλογής, μοναδική τοποθεσία, υψηλών προσόντων και εξαιρετικά ενθουσιώδες ακαδημαϊκό προσωπικό, σημαντικές ανασκαφές* και ούτω καθ' εξής)²²⁶, ή συχνά και *επιρρηματικών* (*βρίσκεται σε ιδανική τοποθεσία, (προσωπικό) ενεργά συμμετέχον και τα λοιπά*)²²⁷. Την ίδια λειτουργία

²²⁵ “Archaeology in the School of Conservation Sciences is one of the largest communities of academic archaeologists in southern England...The School makes significant contributions to the knowledge base, theory and practice of Archaeology”

²²⁶ *Excellent facilities, stimulating environment, excellent intellectual and scientific environment, outstanding library, leading institution, exciting range of option courses, unique location, highly-qualified and highly-motivated academic staff, important excavations.*

²²⁷ *Ideally located, (staff) actively involved.*

εξυπηρετεί και η χρήση του υπερθετικού (για παράδειγμα: το καταλληλότερο μέρος για σπουδές στην..., το παλαιότερο πανεπιστήμιο... και τα λοιπά)²²⁸.

Έτσι, συνολικά και εν κατακλείδι, εμφανίζονται οι εξής τάσεις ανάμεσα στους δικτυακούς τόπους του τομέα αρχαιολογίας:

- Οι δικτυακοί τόποι στους οποίους τα ιδρύματα δεν προβάλλουν *KANENA* στοιχείο διαφήμισης – αποτελούν το 65,5 % του συνόλου, (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.1).
- Οι δικτυακοί τόποι οι οποίοι περικλείουν *ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ* στην πληροφορία που παρέχουν στα ηλεκτρονικά κείμενά τους – καταλαμβάνουν το 33,8 % του συνολικού αριθμού των sites, (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.1.).
Στην περίπτωση αυτή, η διαφημιστική λειτουργία διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:
 - *ΕΛΑΧΙΣΤΗ*: αναφέρεται στην περίπτωση απλής επισήμανσης των δυνατοτήτων και της προσφοράς του ιδρύματος, χωρίς περαιτέρω σχολιασμούς ή χαρακτηρισμούς και αφορά συνήθως μεμονωμένους παράγοντες – εμφανίζεται σε ποσοστό 24,0% στο σύνολο των δικτυακών τόπων που φέρουν διαφημιστικά στοιχεία, (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.2.).
 - *ΕΝΤΟΝΗ*: αναφέρεται για τα ιδρύματα που σαφώς υπερθεματίζουν τη δραστηριότητα και λειτουργία τους, διανθίζοντας συχνά τη δήλωσή τους με χαρακτηρισμούς και σχόλια – καταλαμβάνει ένα ποσοστό της τάξης του 16,0%, (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.2.).
 - *ΗΠΙΑ*: αναφέρεται στην περίπτωση της υποδήλωσης και προβολής των ισχυρών σημείων του τομέα με ήπιους τόνους – σε ποσοστό εμφάνισης 56,0%, (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.2.). Χαρακτηρίζει συνήθως την απόπειρα δημιουργίας συνολικής αίσθησης από το site.

Τα στοιχεία εκείνα, που επιλέγονται και χρησιμοποιούνται για να προβάλλουν το ίδρυμα (λειτουργούν και διαφημιστικά) είναι φυσικά εκείνα που άπτονται άμεσα των ενδιαφερόντων και συμφερόντων της κατηγορίας του χρήστη (χρήστη ενός εκπαιδευτικού δικτυακού

²²⁸ The most appropriate site for the study of..., the oldest university...

τόπου) και είναι εκείνα που χαρακτηρίζουν τη λειτουργία ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος. Η ουσία είναι η κατάδειξη του ιδρύματος ως το καταλληλότερο, από κάθε άποψη, περιβάλλον για τη διεξαγωγή σπουδών ή συνεργασίας (χαρακτηριστικό το παράδειγμα: «Υπάρχει ένα άριστο φυσικό, πνευματικό και πολιτιστικό περιβάλλον στο οποίο οι σπουδαστές αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους»²²⁹, University of York: Department of Archaeology). Τα πιο συχνά σημεία αναφοράς της «περιαντολογίας» των πανεπιστημίων εντοπίζονται στα εξής σημεία:

- α) *παρουσίαση της υλικής υποδομής* Ένα σημείο που συχνά θίγεται είναι η «καταλληλότητα» και τα πλεονεκτήματα των εγκαταστάσεων του τομέα. Το ίδιο το πανεπιστήμιο, οι κτιριακές του εγκαταστάσεις και οι δυνατότητες που προσφέρει προβάλλονται δυναμικά, καθώς μπορούν να αποτελέσουν παράγοντα ενδυνάμωσης της θέσης του ιδρύματος και προσέλκυσης ενδιαφέροντος. Βεβαίως, αρχικό στόχο αποτελεί η ενημέρωση του ενδιαφερόμενου, αφού η καταλληλότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων αποτελεί αναγκαιότητα και υποχρέωση του ιδρύματος, προχωρώντας όμως, διευρύνει τις δυνατότητες που παρέχει η πληροφόρηση. Γνωρίζοντας τις απαιτήσεις για σύγχρονες, λειτουργικές εγκαταστάσεις, την επικρατούσα πλέον τάση που θέλει την αρχαιολογία επιστήμη με πολλαπλές εκφάνσεις ή επιβάλλει τη συνδρομή ποικίλων επιστημών ως επικουρικών της αρχαιολογίας, σύμφωνα με την οποία η ανάγκη για σύγχρονα, άρτια εξοπλισμένα εργαστήρια είναι δεδομένη, αλλά και το πρόβλημα της στέγασης που αποτελεί φλέγον ζήτημα, οι φορείς εκμεταλλεύονται κατάλληλα το μέσον, ώστε να προβάλλουν προς τα έξω τις δικές τους δυνατότητες – και μάλιστα συχνά με τον πλέον ελκυστικό τρόπο – σκοπεύοντας, αν όχι για κάτι άλλο, στην πρόκληση ενδιαφέροντος. Τα εργαστήρια, οι βιβλιοθήκες, οι αίθουσες διδασκαλίας, τα αμφιθέατρα, οι αίθουσες υπολογιστών, οι μουσειακοί και εκθεσιακοί χώροι, οι συλλογές, οι φοιτητικές κατοικίες, οι κοινόχρηστοι χώροι, οι αθλητικές εγκαταστάσεις, οι διευκολύνσεις για τους φοιτητές, τα συμβουλευτικά κέντρα και λοιπές εγκαταστάσεις και

²²⁹ “There is an excellent physical, intellectual and cultural environment in which students develop their skills”

δυνατότητες παραθέτονται, (επί παραδείγματι: «*Το κτίριο είναι σχεδιασμένο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρει ένα ελκυστικό και επιπλέον λειτουργικό περιβάλλον για μελέτη και γράψιμο*»²³⁰, University of York: Department of Archaeology, «*Το Τμήμα διαθέτει εξαιρετικές ερευνητικές εγκαταστάσεις, με δικά του εξειδικευμένα εργαστήρια...*»²³¹, University of Bradford, Department of Archaeological Sciences, «*Το Ινστιτούτο επιπλέον διαθέτει βιβλιοθήκη, σχεδιαστήριο, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, οπτικοακουστικό εξοπλισμό, προσωπικά ερμάρια για τους σπουδαστές και την κοινότητα (Kilden) και εστιατόριο, εξοπλισμένο από ομάδα σπουδαστών...*»²³², University of Copenhagen: Klassisk Arkæologi, «*...η γενναιόδωρη παροχή εκπαιδευτικού υλικού και εγκαταστάσεων, ιδιαιτέρως της κεντρικής βιβλιοθήκης και των βιβλιοθηκών στις αίθουσες...*»²³³, Scottish Institute of Maritime Studies, «*Το ινστιτούτο διαθέτει μια πλούσια, καλά ταξινομημένη βιβλιοθήκη...*»²³⁴, Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie, «*...Ένα ευρύ φάσμα διδακτικού, μαθησιακού και ερευνητικού υλικού είναι διαθέσιμο σε σπουδαστές και προσωπικό...Στεγάζει μια διάσημη αρχαιολογική βιβλιοθήκη, μαζί με εκτενείς εργαστηριακές εγκαταστάσεις και εκπαιδευτικές συλλογές...*»²³⁵, University College London, Institute of Archaeology, «*Στενές σχέσεις με τα Τμήματα Επιστημών επιτρέπουν την πρόσβαση σε ένα εύρος άλλων εγκαταστάσεων σχετικών με την αρχαιολογική έρευνα...με διάφορες εξειδικευμένες εγκαταστάσεις...*»²³⁶, University of Glasgow, Archaeology Department, «*...με μερικές από τις καλύτερες εγκαταστάσεις βιβλιοθήκης και*

²³⁰ “The building has been designed to provide an attractive yet effective atmosphere for study and writing”

²³¹ “The Department enjoys excellent research facilities, with its own specialised laboratories...”

²³² “Instituttet råder over både bibliotek, tegnerum computere, AV-udstyr læserum for de studerende og Kilden en frokoststue, drevet af en gruppe studerende...”

²³³ “...the generous provision of learning resources and facilities, especially the main library and the class libraries...”

²³⁴ “Das Institut besitzt eine umfangreiche, gut sortierte Bibliothek...”

²³⁵ “...A wide range of teaching, learning and research resources are available to students and staff... It houses a famous archaeological library, together with extensive laboratory facilities and teaching collections...”

²³⁶ “...Close links with Science Departments provide access to a range of other facilities relevant to archaeological research...with various specialised facilities...”

μουσείου στη χώρα...»²³⁷, Liverpool University: School of Archaeology, Classics and Oriental Studies, «*Η κυρίως πανεπιστημιούπολη είναι θαυμάσια διαρρυθμισμένη, με όλες τις βασικές εγκαταστάσεις, όπως αθλητικά γήπεδα και φοιτητική εστία σε πολύ κοντινή απόσταση...η υγειονομική περίθαλψη και τα συμβουλευτικά κέντρα τα οποία παρέχουν ένα δίκτυο υπηρεσιών υποστήριξης...*»²³⁸, University of York: Department of Archaeology, «*Το μέρος διαθέτει εργαστήρια υπολογιστών, δανειστική βιβλιοθήκη, αμφιθέατρα και εργαστήρια αφιερωμένα στην αρχαιολογική επιστήμη. Εκτενείς συλλογές συμπεριλαμβάνουν κεραμική και οστά και πλήθος προσωπικού διεξάγει ερευνητικά προγράμματα στο Η.Β. ή το εξωτερικό. Πλήρως εξοπλισμένο ώστε να αναλαμβάνει ανασκαφές, γεωφυσικές έρευνες και άλλες έρευνες πεδίου...*»²³⁹, University of Southampton: Department of Archaeology και πολλά άλλα), αλλά και παρουσιάζονται συχνά (όπου αυτά υπάρχουν) ως ιδανικά, άρτια εξοπλισμένα, εκσυγχρονισμένα, άνετα, λειτουργικά, («...*οι εγκαταστάσεις μας είναι εξαιρετικές...*»²⁴⁰, University of Cambridge, Department of Archaeology, «*Διαθέτει άριστες εκπαιδευτικές και ερευνητικές εγκαταστάσεις...*»²⁴¹, University of Glasgow, Archaeology Department, «...*Διαθέτουμε επίσης εξαιρετικές εγκαταστάσεις βιβλιοθήκης, υπολογιστών και εργαστηρίων...*»²⁴², University of Southampton), ενώ δεν παραλείπεται να επισημαίνεται η σπουδαιότητα ή μοναδικότητά τους (όπου και όποτε υφίσταται: («*Η βιβλιοθήκη αυτή...εξελίχθηκε σε μια από τις καλύτερες βιβλιοθήκες κλασικής αρχαιολογίας στη Γερμανία...*»²⁴³, Albert-Ludwigs-

²³⁷ “...with some of the best library and museum facilities in the country...”

²³⁸ “The main campus has a splendid setting, with all major facilities such as sports fields and residential accommodation close at hand... the health care and counselling facilities which provide a network of support services...”

²³⁹ “The site has computer workstation areas, short loan library, lecture theatres and dedicated laboratories for archaeological science. Extensive reference collections include pottery and bone and many staff run research projects in the UK or overseas. Fully equipped to undertake excavations, geophysical survey and other fieldwork...”

²⁴⁰ “...our facilities are outstanding...”

²⁴¹ “...There are excellent study and laboratory facilities...”

²⁴² “... We also have outstanding library, computing and laboratory facilities...”

²⁴³ “Diese Bibliothek...sie entwickelte sich zu einer der besten klassisch-archäologischen Bibliothek in Deutschland...”

Universität, Freiburg: Archäologisches Institut, «...η βιβλιοθήκη μας είναι η μεγαλύτερη στο είδος της στη Σουηδία...»²⁴⁴, Universität Bern: Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen, και ούτω καθ' εξής). Σε συνδυασμό μάλιστα με την τοποθεσία (ως χωρικού παράγοντα) όπου βρίσκεται το πανεπιστήμιο, μέρος του οποίου ευρύτερου αυτού συνόλου αποτελεί η υλική υπόστασή του, («...επιπροσθέτως, υπάρχουν τα κτίρια του πανεπιστημίου και η όμορφη πόλη του York...»²⁴⁵, University of York: Department of Archaeology), αποτελούν πόλο έλξης, αφού καθιστούν ελκυστικές τις σπουδές σε ένα τέτοιο μέρος. («Όλα αυτά, επιβεβαιώνουν ότι το Ινστιτούτο Αρχαιολογίας είναι ένα δραστήριο και συναρπαστικό μέρος για σπουδές...»²⁴⁶, University College London, Institute of Archaeology). Η παρουσίαση της υλικής υποδομής του τομέα με τρόπο παρελκυστικό απαντάται σε ένα ποσοστό 20,4% των συνολικών sites (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.4.).

ο **Β) Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ (LOCATION)**, ΣΥΝΕΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΑ ΕΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ ΣΤΗΝ «ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ» ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΔΙΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΥΣ ΤΟΠΟΥ, («Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ. Η ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ...»²⁴⁷, UNIVERSITY COLLEGE LONDON, INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY). Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ, ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ, ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ (ΠΟΥ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ Ο ΦΟΡΕΑΣ), ΩΣ ΦΥΣΙΚΟ ΤΟΠΙΟ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ, ΩΣ ΥΛΙΚΟΥ-ΧΩΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ, ΕΦΟΣΟΝ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΙ ΑΥΤΕΣ ΑΚΡΙΒΩΣ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ, («...ΤΟ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ...»²⁴⁸, SCOTTISH INSTITUTE OF

²⁴⁴ “...our library is the largest of its kind in Switzerland...”

²⁴⁵ “...in addition, there are the buildings of the University and the beautiful city of York...”

²⁴⁶ “...All this ensures that the Institute of Archaeology is a lively and exciting place in which to study...”

²⁴⁷ “The character of the department arises from a number of factors. Its unique location and associations are one...”

²⁴⁸ “...the attractive physical and cultural atmosphere...”

MARITIME STUDIES). Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΩΣ ΜΕΣΩ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ 11,7% ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ (ΒΛ. Πίνακα.Π. ΚΑΙ Γράφημα.Π.4).

ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΘΙΓΟΝΤΑΙ ΕΙΝΑΙ:

ο ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΤΟΠΙΟ (ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΥ ΤΟ ΚΑΘΙΣΤΟΥΝ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟ

ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΛΑΥΣΗΣ), Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΤΟΥ ΠΟΡΟΙ – ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΟΥΝ (ΚΑΘΩΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ) ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΕΣ – ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ, (ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: «...ΣΕ ΚΟΝΤΙΝΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΟΙ ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ...»²⁴⁹, UNIVERSITY OF BRISTOL, DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «ΤΟ BANGOR ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ ΜΕ ΕΝΑ ΤΕΡΑΣΤΙΟ ΕΥΡΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ...»²⁵⁰, UNIVERSITY OF WALES, BANGOR: DEPARTMENT OF HISTORY AND WELSH HISTORY).

ο Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ – ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ, Η ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ, Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΑΞΙΑ, ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΤΑΛΟΙΠΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ, Η ΔΙΑΘΕΣΗ Η Η ΓΕΙΤΝΙΑΣΗ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ – ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ: («ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΤΗΡΟΥΝ ΣΤΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ...»²⁵¹, AARHUS UNIVERSITET: INSTITUT FOR FORHISTORISK ARKÆOLOGI, «ΕΧΟΥΜΕ ΕΠΙΣΗΣ ΤΗΝ ΤΥΧΗ ΝΑ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΕΝΟΣ ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΤΟΠΙΟΥ, ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΕ ΚΑΝΕΝΑ ΣΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΟΥ...»²⁵², UNIVERSITY OF NEWCASTLE UPON TYNE, «ΣΤΟ LAMPETER ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ

²⁴⁹ “...within easy reach of the department are the uplands of Wales and south-western Britain...”

²⁵⁰ “Bangor is located in an area of outstanding natural beauty with an enormous range of archaeological monuments...”

²⁵¹ “Institut og Afdeling har et tæt samarbejde med museet omkring arkæologisk forskning...”

²⁵² “...We are also lucky in being located at the heart of a rich archaeological landscape second to none in its variety of important and accessible prehistoric and historic sites and monuments, and its museums...”

ΠΟΛΛΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΝΑ ΒΓΕΙΣ ΕΞΩ ΚΑΙ ΝΑ ΓΕΥΤΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ...»²⁵³, UNIVERSITY OF WALES, LAMPETER: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «*Η ΣΧΟΛΗ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ. ΤΟ CARMARTHEN ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΚΟΝΤΙΝΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΤΟΥ...*»²⁵⁴, TRINITY COLLEGE, CARMARTHEN: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY, «*ΤΟ CARLISLE ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΩΝ CUMBRIA ΕΙΝΑΙ ΧΤΙΣΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΟΧΥΡΟΥ PETRIANA, ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΑΦΘΟΝΑ ΡΩΜΑΪΚΑ ΚΑΤΑΛΟΙΠΑ. Η ΠΛΟΥΣΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ CUMBRIA ΕΧΕΙ ΑΚΟΜΑ ΝΑ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙ ΝΕΟΛΙΘΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΠΕΛΕΚΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ, ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΛΙΘΙΝΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥΣ ΟΠΩΣ ΤΟ CASTLERIGG ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΦΡΟΥΡΙΑ ΟΠΩΣ ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ CARLISLE*»²⁵⁵, CUMBRIA COLLEGE OF ART AND DESIGN: BA ARCHAEOLOGY, «*...ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΜΑΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ...*»²⁵⁶, UNIVERSITY OF GHENT: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY AND ANCIENT HISTORY, «*...ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟ ΣΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΚΑΠΙΝΟΥ ΤΟΥ ΧVΙΙΙ ΑΙΩΝΑ, ΔΙΠΛΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ*»²⁵⁷, UNIVERSIDAD DE SEVILLA: DEPARTAMENTO DE PREHISTORIA Y ARQUEOLOGIA, «*...ΒΡΙΣΚΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΚΑΡΑΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΣΧΕΔΟΝ ΕΞΙ ΑΙΩΝΕΣ...*»²⁵⁸, KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN), ΚΑΘΩΣ ΔΙΝΟΥΝ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ, ΖΗΤΗΜΑ ΠΟΛΥ ΒΑΣΙΚΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΟΠΩΣ Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ («*ΙΣΤΑΞΙΑΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΟΤΙ ΤΟ YORK ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΗΝ ΠΛΕΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ*

²⁵³ “At Lampeter there are many opportunities to get out and experience the past...”

²⁵⁴ “The School's location in an area of outstanding archaeological interest. Carmarthen is within easy reach of the prehistoric monuments and settlements of...”

²⁵⁵ “Carlisle is an exciting place to study archaeology. Cumbria Institute of the Arts is built on the site of the Roman fort of Petriana, within Hadrian's Wall, and the area offers abundant Roman remains. Cumbria's rich heritage also boasts Neolithic axe factories in the Lake District, superb stone circles such as Castlerigg and outstanding medieval fortresses including Carlisle Castle”

²⁵⁶ “...Our Department is situated near the historic center of the medieval town...”

²⁵⁷ “...located in the XVIIIth century Tobacco Factory, right by the historic centre of Seville...”

²⁵⁸ “...Situated in the heart of Western Europe, it has been a centre of intellectual life for almost six centuries...”

ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ...ΚΟΝΤΟΛΟΓΙΣ, ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΝΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ YORK, ΝΑ ΜΙΛΑΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ – ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟ ΧΕΡΙ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ...»²⁵⁹, UNIVERSITY OF YORK: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΜΥΘΙΚΟΣ...ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΙΣΑΞΙΑΣ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ...ΔΙΝΟΝΤΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΑΦΗ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟ ΧΕΡΙ ΜΕ ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ...»²⁶⁰, DUBLIN UNIVERSITY COLLEGE: DEPARTMENT OF GREEK AND ROMAN CIVILISATION, «Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΛΗ ΤΟΥ CHESTER ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ, ΜΕ ΚΑΤΑΛΟΠΙΑ ΠΟΥ ΦΤΑΝΟΥΝ ΠΙΣΩ ΩΣ ΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ. ΤΟ ΜΙΚΡΟΤΕΡΟ ΑΥΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΩΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΤΥΧΩΝ ΤΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ...»²⁶¹, UNIVERSITY COLLEGE CHESTER: ARCHAEOLOGY

○ ΟΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ, Η ΔΙΑΘΕΣΗ Η Η ΓΕΙΤΝΙΑΣΗ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ, ΑΝ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ, ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ, ΕΙΔΑΛΛΩΣ, Η ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ, Η ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΕ ΑΥΤΗ, ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ, (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΕΙΤΟΝΕΥΕΙ ΕΠΙΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΧΟΛΗ, ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΤΟ DANISH CULTURAL REGISTER...»²⁶², UNIVERSITY OF COPENHAGEN: INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY & ETHNOLOGY, «ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΑ, Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΚΟΝΤΙΝΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ. ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΠΙΣΗΣ ΤΟ

²⁵⁹ “...Equally important for students of archaeology, York is the foremost historic city in northern Britain...In short, there is no need, in York, to talk about archaeology in theory and at a distance - you can experience it first hand and in practice...”

²⁶⁰ “The wealth of Ireland's archaeological heritage is legendary... The collections in our museums and libraries match these field monuments in importance... Opportunities are provided for first-hand contact with the material and for work on excavations...”

²⁶¹ “The historic city of Chester is an internationally important archaeological site, with remains stretching back to the Roman period. This minor pathway uses the city's historic environment as a model for exploring several facets of British archaeology...”

²⁶² “The museum is also a next-door neighbour of the School, as are the Danish Cultural Register...”

ΤΟΠΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕ ΕΝΑ ΕΥΡΥ ΦΑΣΜΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ...»²⁶³, UNIVERSITY OF WALES, BANGOR: DEPARTMENT OF HISTORY AND WELSH HISTORY

ο ΑΛΛΑ ΚΑΙ Η ΙΔΙΑ Η ΠΟΛΗ, ΟΠΟΥ ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙΤΑΙ, ΣΥΧΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΟΜΙΣΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΣΕΩΝ. Η ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ, Η ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ, Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΕ ΦΥΣΙΚΟΥΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ (ΘΕΑΤΡΑ, ΜΟΥΣΕΙΑ, ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ.), ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟ, ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ, ΕΙΝΑΙ ΜΕΡΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΕΙΔΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ: «*ΤΟ WESSEX ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΛΙΚΝΟ ΤΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ. ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΡΟΣ ΠΟΥ ΝΑ ΕΜΠΝΕΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΟΤΙ ΤΟ WINCHESTER, ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ...*»²⁶⁴, KING ALFRED'S UNIVERSITY COLLEGE WINCHESTER: ARCHAEOLOGY DEPARTMENT, «*...ΤΟ BRISTOL ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΙΔΑΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. Η ΙΔΙΑ Η ΠΟΛΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ...*»²⁶⁵, UNIVERSITY OF BRISTOL, DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «*Η ΙΔΙΑ Η ΠΟΛΗ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ...Η ΠΟΛΗ ΣΤΕΓΑΖΕΙ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ...*»²⁶⁶, UNIVERSITY OF YORK: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «*...ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ COMPLUTENSE, ΙΣΑΞΙΟ ΤΗΣ ΦΗΜΗΣ ΠΟΥ ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΗΝ ΕΛΡΑ ΤΟΥ...*»²⁶⁷, UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID: DEPARTAMENTO DE PREHISTORIA, «*ΤΟ CARDIF, ΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΑΣ,*

²⁶³ “*Lecture theatres, the Arts Library and the archives are nearby. There is also the local museum with a wide range of objects...*”

²⁶⁴ “*Wessex is the cradle of British archaeology. There is no more inspiring place to study archaeology than at Winchester, the ancient capital of England...*”

²⁶⁵ “*...Bristol is an ideal place to study archaeology. The city itself is of international importance...*”

²⁶⁶ “*The city itself has a wide range of facilities...the city is home to the many other varied institutions...*”

²⁶⁷ “*...el Departamento de Prehistoria de la Universidad Complutense, al igual que la fama de que goza la ciudad donde tiene su sede...*”

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΠΟΥΔΗ ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ...»²⁶⁸,
CARDIFF UNIVERSITY, SCHOOL OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY).

Γ) ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ **Η ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ** ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ, ΔΕΝ ΠΑΡΑΛΕΙΠΕΤΑΙ, ΟΠΟΥ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ, ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ. ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΛΟΓΟ, ΚΑΘΩΣ Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗ Η ΠΑΛΑΙΟΘΕΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ, ΥΠΟΣΥΝΕΙΔΗΤΑ, ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΚΥΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ, ΕΝΩ ΥΠΟΔΗΛΩΝΕΙ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΠΕΙΡΑΣ, ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ, ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ. ΕΠΙΠΛΕΟΝ, ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ Ο ΣΥΝΕΧΙΣΤΗΣ ΜΙΑΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ, Η ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ· Ο ΦΟΡΕΑΣ, ΕΠΙΚΑΛΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ, [*«ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΑΙΩΝΩΝ...»*²⁶⁹, ΚΑΘΟΛΙΚΕΣ UNIVERSITEIT LEUVEN: EASTERN MEDITERRANEAN ARCHAEOLOGY PROGRAM, ”
*«...ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΣ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ, ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ (ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ)»*²⁷⁰, UNIVERSITE DE LIEGE: SERVICE DE PREHISTOIRE ET CENTRE DE RECHERCHES ARCHEOLOGIQUE, *«Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗ, ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ ΣΤΗ ΣΠΟΥΔΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΗΝ ΚΑΤΕΣΤΗΣΕ ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ...»*²⁷¹, UNIVERSITY COLLEGE LONDON: INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY, *«ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ SOUTHAMPTON ΕΧΕΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΣΟ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΜΦΑΝΗ ΤΟΣΟ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΗΜΕΡΑ.»*²⁷², UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY]. ΑΛΛΑ ΚΑΙ

²⁶⁸ “...Cardiff, as capital city of Wales, is the most appropriate site for the study of Welsh History...”

²⁶⁹ “Wishing to adhere to this centuries-old tradition...”

²⁷⁰ “...Poursuivant cette tradition, l'Université continue sa mission (en pratiquant de nombreuses recherches dans le domaine de la Préhistoireç)

²⁷¹ “Oxford’s long established tradition of studying the ancient world has naturally made it an important centre of archaeological research...”

²⁷² “The Department of Archaeology at Southampton University has a tradition of excellence in both research and teaching, evident both in the history of the Department and in the character of the Department today”

ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ, Η ΑΠΟΥΣΙΑ ΕΝΤΕΧΝΑ ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΝΕΤΑΙ (ΕΠΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙ: «*Ένα νεο, δραστηριο, δυναμικό τμήμα...*»²⁷³, UNIVERSITY OF WALES: LAMPETER: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ), ΩΣΤΕ Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗΣ ΥΠΑΡΕΞΗΣ ΝΑ ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΦΟΡΕΑ, ΔΕΔΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΡΕΙ ΤΟ «*ΝΕΟ*», ΤΟ «*ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ*». ΒΕΒΑΙΩΣ ΔΕ ΛΕΙΠΕΙ ΚΑΙ Η «ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ» ΕΚΕΙΝΗ ΤΩΝ ΝΕΟΪΔΡΥΘΕΝΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΛΑ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΣΕ ΜΙΑ ΛΙΤΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΑΡΕΞΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥΣ (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*Το τμήμα Ιστορίας της Τέχνης και Αρχαιολογίας υφίσταται στη Σχολή Φιλοσοφίας και Ανθρωπιστικών Επιστημών...από την εγκαθίδρυση του αντίστοιχου πτυχίου το 1993...*»²⁷⁴, UNIVERSITE DE PERPIGNAN: DEPARTEMENT D'HISTOIRE DES ARTS ET ARCHEOLOGIE, «*Η Διδασκαλία της Αρχαιολογίας και της Ιστορίας της Τέχνης εγκαθιδρύθηκε σταδιακά στο Πανεπιστήμιο, με αφετηρία το 1865...*»²⁷⁵, UNIVERSITE CATHOLIQUE DE LOUVAIN-LA-NEUVE: DEPARTEMENT D'ARCHEOLOGIE ET D'HISTOIRE DEL'ART).

Η «ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ», ΛΟΙΠΟΝ, ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ (ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: «*...ως Ινστιτούτο Αρχαιολογίας εγκαθιδρύθηκε στο Λίβερπουλ πριν ένα αιώνα σχεδόν...*»²⁷⁶, LIVERPOOL UNIVERSITY: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY, CLASSICS AND ORIENTAL STUDIES, «*...ιδρύθηκε το 1973 και λειτουργεί κανονικά από το Σεπτέμβριο του 1997...*»²⁷⁷, UNIVERSITY OF CRETE: DEPARTMENT OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY), ΕΙΤΕ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ Η ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ (ΕΠΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙ: «*Η Κλασική Αρχαιολογία διδάσκεται στο Πανεπιστήμιο Aarhus από το 1949...*»²⁷⁸, UNIVERSITY OF AARHUS: INSTITUT FOR KLASSISK ARKÆOLOGI, «*Αρχαιολογική έρευνα πεδίου διεξάγεται στο Πανεπιστήμιο του*

²⁷³ “A young, lively, dynamic department...”

²⁷⁴ “Un département d'Histoire des Arts et Archéologie existe à la Faculté des Lettres et sciences humaines...depuis la création d'un DEUG en 1993...”

²⁷⁵ “L'enseignement de l'Archéologie et de l'Histoire de l'Art s'est constitué peu à peu au sein de l'Université, à partir de 1865...”

²⁷⁶ “...as an Institute of Archaeology was established in Liverpool nearly a century ago...”

²⁷⁷ “...it has been founded in 1973 and normally functioning since September 1977...”

²⁷⁸ “FAGET KLASSISK ARKÆOLOGI HAR MAN KUNNET STUDERE VED AARHUS UNIVERSITET SIDEN 1949”

NOTTINGHAM ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1920...»²⁷⁹, UNIVERSITY OF NOTTINGHAM: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY). ΕΠΙΠΛΕΟΝ, ΑΙΣΘΗΣΗ ΠΡΟΚΑΛΕΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΥ, ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΝΙΣΕΙ ΤΟ ΔΕΔΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΕΝΟΣ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΥΠΕΡΟΧΗ (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: «...ΩΣ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ...ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΗΣ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑ...»²⁸⁰, LIVERPOOL UNIVERSITY: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY, CLASSICS AND ORIENTAL STUDIES) ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΣ (ΩΣ ΧΡΟΝΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗΣ, ΕΝΑΡΞΗΣ ΜΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ Η ΥΠΑΡΞΗΣ - ΠΟΥ ΟΥΤΩΣ Η ΑΛΛΩΣ ΑΠΟ ΜΟΝΟ ΤΟΥ ΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ ΕΧΕΙ ΜΕΓΑΛΗ ΙΣΧΥ· ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: «ΤΟ CAMBRIDGE ΗΤΑΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΟ Η.Β. ΠΟΥ ΔΙΔΑΞΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ...»²⁸¹, UNIVERSITY OF CAMBRIDGE, DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΗΤΑΝ ΕΠΟΜΕΝΩΣ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΠΟΥ ΙΔΡΥΘΗΚΕ...»²⁸², DUBLIN UNIVERSITY COLLEGE: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY. ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΒΕΒΑΙΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΜΙΑΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ (ΤΗΣ «ΠΡΩΤΙΑΣ») ΠΟΥ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΕΙ ΑΠΟ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ, ΟΜΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ΕΜΜΕΣΑ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΤΟ ΙΔΙΟ ΜΙΑ ΥΠΟΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ ΣΥΓΚΡΙΣΗ, ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΙΔΙΟΣ Ο «ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ» (ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΝΟΜΕΝΟ ΙΔΡΥΜΑ) ΝΑ ΔΙΑΤΡΑΝΩΣΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΤΗ, ΚΥΡΙΑΡΧΙΚΗ, ΥΠΕΡΟΧΗ ΤΟΥ, ΤΗ ΝΙΚΗ ΩΣ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟ ΜΕΓΕΘΟΣ, ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΟΜΟΙΩΝ, ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ. Ή ΟΠΟΥ ΑΥΤΟ ΔΕ ΔΥΝΑΤΑΙ, Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ ΤΙΘΕΤΑΙ ΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ, ΩΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΕΦΟΔΙΟ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗΣ (ΟΠΩΣ: «ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1920...»²⁸³, UNIVERSITY OF WALES, CARDIFF: SCHOOL OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY, «Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ NEWCASTLE ΑΡΧΙΣΕ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1930...»²⁸⁴, UNIVERSITY OF NEWCASTLE UPON TYNE: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY). ΈΤΣΙ, ΛΕΞΕΙΣ ΟΠΩΣ: «ΑΠΟ» (“SINCE”), «ΤΟ ΠΡΩΤΟ» (“THE FIRST”), «ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ» (“OLDEST”) ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΕΙΣΑΓΟΥΝ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΑΥΤΗ ΤΗΣ

²⁷⁹ “Archaeological fieldwork has been carried out at Nottingham University since the 1920s”

²⁸⁰ “...as an Institute of Archaeology...it is also one of the oldest ...”

²⁸¹ “...Cambridge was the first university in the UK to teach Archaeology...”

²⁸² “The Department was thus one of the first of its kind to be established”

²⁸³ “The department began in the 1920s...”

²⁸⁴ “The teaching of archaeology at Newcastle began in the 1930s...”

ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑΣ. (ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ: «*ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΛΙΕΓΗΣ ΗΤΑΝ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ...*»²⁸⁵, UNIVERSITE DE LIEGE: SERVICE DE PREHISTOIRE ET CENTRE DE RECHERCHES ARCHEOLOGIQUE, «*ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΤΟ 1945 ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΙΣ ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΕΙ ΜΕΓΑΛΗ ΦΗΜΗ ΚΑΙ ΕΧΕΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΕΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΑΠΟ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ...*»²⁸⁶, KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN: EASTERN MEDITERRANEAN ARCHAEOLOGY PROGRAM, «*ΤΟ DPAUS...ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΜΙΑΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ 75 ΣΧΕΔΟΝ ΧΡΟΝΩΝ...*»²⁸⁷, UNIVERSIDAD DE SEVILLA: DEPARTAMENTO DE PREHISTORIA Y ARQUEOLOGIA, «*ΤΟ ΤΜΗΜΑ...ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 1966 ΚΑΙ, ΑΠΟ ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ, ΠΑΙΖΕΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ...*»²⁸⁸, UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY). Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΠΑΝΤΑΤΑΙ ΣΤΟ 10,2% ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ (ΒΛ. Πίνακα.ΙΙ. ΚΑΙ Γράφημα.ΙΙ.4).

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΑΛΛΩΣΤΕ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ (ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥΣ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ) ΕΠΙΤΕΛΕΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΕΠΙΚΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΥΠΟΣΥΝΕΙΔΗΤΑ ΜΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ, ΚΑΘΩΣ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΔΙΑΒΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ.

- Δ) Η **ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ** ΚΑΙ **ΒΡΑΒΕΥΣΗ** ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΠΙΣΗΣ ΕΝΑ ΙΣΧΥΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ, ΓΙΑ ΤΑ ΒΡΕΤΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ, ΟΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΙΕΡΩΜΕΝΟΣ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΑΠΟ ΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ (ΟΠΩΣ ΟΙ *RESEARCH ASSESSMENT*

²⁸⁵ “*L’Université de Liège fut l’une des premières à s’intéresser à la connaissance de l’homme préhistorique...*”

²⁸⁶ “*...From its inception in 1425 the oldest university of the Low Countries has enjoyed great fame and has attracted students from throughout Europe*”

²⁸⁷ “*The DPAUS...is the result of a long academic evolution spanning almost 75 years...*”

²⁸⁸ “*The Department...was founded in 1966 and, from its beginning, has played a major role in archaeology in Britain...*”

EXERCISE, QUALITY ASSURANCE AGENCY FOR HIGHER EDUCATION ΚΑΙ SCOTTISH HIGHER EDUCATION FUNDING COUNCIL). ΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΣΑΦΕΣ ΟΤΙ Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΤΕΤΟΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΠΑΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Η ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΟ· ΚΑΙ ΚΑΘΩΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΛΙΜΑΚΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ, Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΠΙΣΥΡΕΙ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΥΜΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ. ΣΥΝΕΠΩΣ, ΔΕΝ ΠΑΡΑΛΕΙΠΕΤΑΙ ΝΑ ΠΡΟΒΛΗΘΕΙ, (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ: «ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΞΕ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΣΤΟ Η.Β. ΠΟΥ ΒΡΑΒΕΥΤΗΚΕ ΕΠΙΣΗΜΩΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ...»²⁸⁹, UNIVERSITY OF WALES, LAMPETER: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΜΕ 23 ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΘΑΝΟΥΣ 24 ΠΟΝΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΧΘΗ ΑΠΟ ΤΟ QUALITY ASSURANCE AGENCY FOR HIGHER EDUCATION ΤΟ 2001...»²⁹⁰, UNIVERSITY OF WARWICK: ANCIENT HISTORY AND CLASSICAL ARCHAEOLOGY, «ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΑΜΕ ΜΕ 3B ΤΟ 1966 ΑΠΟ ΤΗΝ RESEARCH ASSESSMENT EXERCISE ΚΑΙ ΔΕΧΤΗΚΑΜΕ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟ HIGHER EDUCATION FUNDING COUNCIL ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΑΣ...»²⁹¹, TRINITY COLLEGE, CARMARTHEN: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY) ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ Η ΑΡΙΣΤΕΥΣΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΜΑΧΗΤΗ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ («ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΜΕ ΒΡΑΒΕΥΤΗΚΕ ΜΕ ΑΡΙΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟ QUALITY ASSURANCE AGENCY... ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ READING ΕΠΙΘΕΩΡΗΘΗΚΕ ΤΟ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ 2001. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΜΕ ΑΡΙΣΤΑ, ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΝΤΑΣ 23 ΣΤΑ 24, ΤΟ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ...»²⁹², UNIVERSITY OF READING: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ

²⁸⁹ “The Department was the first Archaeology Department in the UK to have officially received top grading for the quality of its teaching”

²⁹⁰ “The Department was awarded 23 out of a possible 24 points in the teaching quality inspection carried out by the Quality Assurance Agency for Higher Education in 2001...”

²⁹¹ “We were awarded a 3b rating in the 1996 Research Assessment Exercise and receive research funding from the Higher Education Funding Council for Wales...”

²⁹² “The full range of our teaching provision has been graded excellent by the Quality Assurance Agency... Undergraduate and Masters teaching in Archaeology at Reading was reviewed by the Quality Assurance Agency in March 2001. The department received a score of 'excellent', totalling 23 out of 24, the highest score to be achieved to date in a department of Archaeology...”

ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ *QUALITY ASSURANCE AGENCY FOR HIGHER EDUCATION* ΑΠΕΝΕΙΜΕ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ *ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΟΤΣΕΖΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΟΥ ST. ANDREWS ΤΟΝ ΑΝΩΤΑΤΟ ΒΑΘΜΟ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΑ...*»²⁹³, *UNIVERSITY OF ST ANDREWS: SCOTTISH INSTITUTE OF MARITIME STUDIES*. ΕΦΟΣΟΝ, ΑΛΛΩΣΤΕ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΜΕΓΙΣΤΗ ΜΟΡΦΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ («ΓΙΑ ΤΡΙΤΗ ΕΠΙΤΥΧΗ ΦΟΡΑ, ΤΟ *SOUTHAMPTON* ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΜΕ *GRADE 5*. *ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΑ, ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΠΕΔΩΣΕ ΤΟ ΙΣΑΞΙΟ 26.1 ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ. ΑΠΟ ΤΑ ΥΨΗΛΟΒΑΘΜΑ ΤΜΗΜΑΤΑ (5 ΚΑΙ 5*) ΜΟΝΟ Η ΟΞΦΟΡΔΗ, ΤΟ ΚΕΙΜΠΡΙΤΖ ΚΑΙ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΑΠΕΔΩΣΑΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ. ΑΥΤΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ΓΙΑ ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΤΑ ΙΣΧΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΗ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ *SOUTHAMPTON*»²⁹⁴, *UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY*, «*Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ QUEEN ΠΕΤΥΧΕ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ GRADE 5 (ΜΕ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟ ΤΟ 5*) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥ, ΤΟΠΟΘΕΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ 10 ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ Η.Β...*»²⁹⁵, *QUEEN'S UNIVERSITY OF BELFAST: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY AND PALAEOECOLOGY*), ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ («*ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΜΕ ΑΡΙΣΤΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ, ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΜΕ 5 (ΑΠΟ ΤΑ 5*) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ. ΣΥΝΔΥΑΖΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΔΥΟ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΠΤΥΧΙΑ ΜΕ ΕΝΑ**

²⁹³ “A teaching quality assessment by the *Quality Assurance Agency for Higher Education* has awarded the *St. Andrews University Departments of Mediaeval History, Modern History and Scottish History* the highest grade of *EXCELLENT...*”

²⁹⁴ “For the third successive time, *Southampton* has been ranked as *Grade 5*. Significantly, the department returned the equivalent of *26.1* research staff for the exercise. Of the top-ranked departments (*5* and *5**), only *Oxford, Cambridge* and *London* returned more. This demonstrates once again the strength-in-depth and sustained achievement of *Southampton's* internationally-renowned research community”

²⁹⁵ “*Queen's Archaeology and Palaeoecology* achieved a *Grade 5 (highest 5*)* for the quality of its research, placing it with the top 10 departments in the *UK...*”

ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ...»²⁹⁶, UNIVERSITY OF BRADFORD: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCES).

ΕΠΙΠΛΕΟΝ, ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΟΠΩΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*ΈΝΑ ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΑΡΘΡΟ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ INDEPENDENT ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕ ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΩΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ 'ΚΟΡΥΦΑΙΑ' ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟ Η.Β.*»²⁹⁷, QUEEN'S UNIVERSITY OF BELFAST: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY AND PALAEOECOLOGY) ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*Η PERIODIC REVIEW OF ARCHAEOLOGY ΔΙΕΞΗΧΘΗ ΤΟ ΜΑΙΟ ΤΟΥ 200. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΔΕΧΘΗΚΕ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΛΗΞΕ ΣΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΠΩΣ ΥΠΗΡΧΑΝ ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΚΑΛΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΛΟΥΣΙΟ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΕΜΠΕΡΙΣΤΑΤΩΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΝΔΕΛΕΙΓΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ*»²⁹⁸, UNIVERSITY OF READING: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «*ΜΕΡΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΝΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΟΝΤΑΙ ΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ Η ΑΠΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΝΤΑ ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΝ ΤΟ YORK ΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ...*»²⁹⁹, UNIVERSITY OF YORK: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY). Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΒΡΑΒΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟ 10,9% ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ (ΒΛ. Πίνακα.ΙΙ. ΚΑΙ Γράφημα.ΙΙ.4).

²⁹⁶ “The Department of Archaeological Sciences has been awarded "excellence" in the recent round of teaching quality assessment, and is rated 5 (out of 5*) for research. It combines these two strengths to offer degrees with a unique blend of archaeology and natural sciences...”

²⁹⁷ “A recent article in the Independent Newspaper listed the School as being at the "cutting edge" of research, being one of the top institutions for Archaeology and Palaecology in the U.K.”

²⁹⁸ “The Periodic Review of Archaeology took place in May 2000. The department was congratulated on the quality and breadth of its undergraduate and Masters teaching provision. The panel concluded that ‘there was evidence of good teaching, a quality learning experience and a rich and stimulating curriculum supported by a thorough and appropriate quality assurance system”

²⁹⁹ “Some people decide to trust the tables of UK universities published in various newspapers or by government agencies, which always put York near the top...”

Ε) ΆΛΛΩΣΤΕ, Η **ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ** ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ, ΕΚΕΙΝΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΕΚΕΙΝΟ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ, ΝΑ ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΝ – ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΥΝ, ΣΥΧΝΑ ΒΕΒΑΙΑ ΔΙΑΝΘΙΣΜΕΝΟ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ, ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΗΠΙΟΥΣ (ΟΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: «*ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΣ, ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΜΙΑ ΜΑΚΡΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΕ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ...*»³⁰⁰, QUEEN'S UNIVERSITY OF BELFAST: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY AND PALAEOECOLOGY, «*ΤΟ READING ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΦΙΛΙΚΟ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΦΗΜΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ...*»³⁰¹, UNIVERSITY OF READING: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «*ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΡΟΧΗ ΑΡΙΣΤΗΣ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΣ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΗΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ*»³⁰², BOURNEMOUTH UNIVERSITY: SCHOOL OF CONSERVATION SCIENCES, «*ΕΠΙΣΗΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΜΕ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΣΤΟ Η.Β., ΜΕΓΑΛΟ ΑΡΙΘΜΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΡΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ...*»³⁰³, UNIVERSITY OF CAMBRIDGE: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY), ΕΩΣ ΤΟΥΣ ΠΙΟ «ΙΣΧΥΡΟΥΣ» (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*...Η ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΛΩ, ...ΦΗΜΙΖΕΤΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ ΓΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ...*»³⁰⁴, UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «*ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΝΑΙ ΕΥΡΕΩΣ ΓΝΩΣΤΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΠΑΙΤΗΤΙΚΟ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΚΑΙ ΚΑΛΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ. ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΣΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΟΥ*

³⁰⁰ “In addition, we continue a long tradition of high quality undergraduate and postgraduate teaching with an emphasis on practical and fieldwork techniques...”

³⁰¹ “Reading is a friendly and energetic Department of Archaeology with an international reputation in research and teaching...”

³⁰² “The School's mission is to provide excellent, theoretically informed science-based teaching, research and consultancy”

³⁰³ “We also have one of the largest teaching establishments in the field within the UK, large numbers of staff, wide-ranging research interests, and strong teaching support...”

³⁰⁴ “...the excellent teaching and research work currently being undertaken here, ...has an international reputation for high quality teaching and research...”

ΜΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΕΚΑΔΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ ΚΑΘΕ ΕΞΑΜΗΝΟ...»³⁰⁵, UNIVERSITY OF CRETE: DEPARTMENT OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY, «Η ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ QUEEN ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ. ΣΤΟΧΟΣ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΡΟΧΗ ΑΡΙΣΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΜΕ ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΚΛΑΣΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ...»³⁰⁶, QUEEN'S UNIVERSITY OF BELFAST: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY AND PALAEOECOLOGY, «ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΤΟ 1961, ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ OXFORD»³⁰⁷, UNIVERSITY OF OXFORD: INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY, «ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ»³⁰⁸, UNIVERSITY COLLEGE LONDON: INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY), ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ, ΤΙΣ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΕΒΑΙΩΣ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ. ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΛΛΩΣΤΕ ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΡΟΣΟΝ, ΠΟΥ ΕΠΙΣΥΡΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΙΑΖΕΙ ΟΛΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, (ΟΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΑΦΕΣ ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: «ΠΑΡΑ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΑΡΙΘΜΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΕΝΑ ΕΥΡΥΤΑΤΟ ΦΑΣΜΑ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΠΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙ ΝΑ ΚΑΛΥΨΕΙ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ...»³⁰⁹, ALBERT-LUDWIGS-UNIVERSITÄT, FREIBURG: ABTEILUNG FÜR PROVINZIALRÖMISCHE ARCHÄOLOGIE). Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΞΑΛΛΟΥ, Ο ΤΡΟΠΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ, Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ

³⁰⁵ “The Department is widely known in Greece for its demanding, innovating and well organised curriculum. It is the only one to offer to its students a free choice among dozens of courses offered each semester...”

³⁰⁶ “Queen's School of Archaeology and Palaeoecology is one of the top research institutions in the country. We believe in providing excellence in teaching to create a first class learning experience...”

³⁰⁷ “Since its founding in 1961, the Institute of Archaeology has played a major role in archaeological teaching and research at the University of Oxford”

³⁰⁸ “Today, it is one of the hubs of archaeological activity in the world, offering a broad variety of undergraduate and graduate degree programmes and undertaking wide ranging research”

³⁰⁹ “Trotz der geringen personellen Ausstattung verfügt die Abteilung über ein weitgefächertes Angebot für Studenten, das das gesamte Spektrum des Faches abzudecken versucht”

ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟ ΤΗ ΣΚΕΠΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, ΟΠΩΣ ΗΔΗ ΑΝΑΦΕΡΘΗΚΕ, ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΜΕΓΑΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ –ΚΑΙ ΙΣΩΣ ΤΟ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ– ΤΟΣΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ («*ΣΗΜΕΡΑ, Η ΕΞΕΧΟΥΣΑ ΦΗΜΗ ΤΟΥ Κ.Υ.ΛΕΥΕΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΕΥΞΕΙΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΛΚΥΕΙ ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ, ΑΦΟΣΙΩΜΕΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΩΝ ΚΟΣΜΟ...*»³¹⁰, ΚΑΘΟΛΙΚΕΣ UNIVERSITEIT LEUVEN: EASTERN MEDITERRANEAN ARCHAEOLOGY PROGRAM).

Η **ΜΟΝΑΔΙΚΟΤΗΤΑ**, Η ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, ΕΠΙΣΗΣ, ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ, ΕΦΟΣΟΝ ΕΠΙΤΕΙΝΕΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΞΙΑ, ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΤΑΙ, (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΣΤΟ Η.Β., ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ, ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΥΨΗΛΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ...*»³¹¹, BOURNEMOUTH UNIVERSITY: SCHOOL OF CONSERVATION SCIENCES, «*Ο ΤΟΜΕΑΣ, ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑ...*»³¹², UNIVERSITE DE GENEVE: GROUPE DE RECHERCHES EN ARCHEOLOGIE PREHISTORIQUE, «*ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΗ ΓΑΛΛΟΦΩΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΤΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΕ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ...(ΕΤΡΟΥΣΚΟΛΟΓΙΑ)*»³¹³, UNIVERSITE CATHOLIQUE DE LOUVAIN-LA-NEUVE: DEPARTEMENT D'ARCHEOLOGIE ET D'HISTOIRE DEL'ART. ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ SITES, ΤΟ 27% ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ (ΒΛ. Πίνακα.Π. ΚΑΙ Γράφημα.Π.4).

ΣΤ) ΤΟ **ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ** ΚΑΙ **ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ**, ΚΑΤ' ΕΠΕΚΤΑΣΗ, ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ, ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ «ΔΥΝΑΤΟ ΣΗΜΕΙΟ» ΕΝΟΣ ΤΟΜΕΑ.

³¹⁰ “Today, K.U.Leuven's eminent reputation for academic achievement continues to draw distinguished faculty, dedicated scholars and students from all over the world...”

³¹¹ “The course is unique within the UK, with a substantial content of innovative fieldwork producing highly skilled practitioners...”

³¹² “Le domaine couvert par cette spécialisation unique en Suisse...”

³¹³ “...seule université de la Communauté francophone dispensant aujourd'hui un enseignement régulier en ce domaine...(Etruscologie)”

ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΟΥΝ (ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ) ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΑΥΤΟΥ, ΕΦΟΣΟΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΑΜΕΣΑ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ, ΕΝΩ Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΑΠΟΛΥΤΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ. ΕΥΛΟΓΑ ΛΟΙΠΟΝ ΔΕΝ ΠΑΡΑΛΕΙΠΕΤΑΙ Η ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΜΨΥΧΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥΣ, ΑΦΟΥ ΟΥΤΩΣ Η ΑΛΛΩΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΦΥΣΙΚΑ ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ. ΈΝΑ ΠΡΩΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΕΙΝΑΙ Η ΦΙΛΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΧΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (ΕΠΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙ: «*Η ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΦΙΛΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΤΥΠΙΚΟΤΗΤΕΣ...*»³¹⁴, UNIVERSITY OF YORK: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY). ΈΝΑ ΦΙΛΙΚΟ, ΠΡΟΣΙΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΙΝΑΙ ΣΙΓΟΥΡΑ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟ. ΚΑΙ ΣΑΦΩΣ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ, ΕΝΩ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥΣ ΔΙΕΠΕΙ ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ ΑΜΕΣΑ ΣΥΝΑΡΤΟΥΜΕΝΗ, (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*ΤΟ ΕΡΓΟ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΝΟΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥΣ...*»³¹⁵, UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY). ΤΟ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΟ ΒΕΒΑΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΤΟ ΙΔΙΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΛΗ –ΑΦΟΥ ΑΛΛΩΣΤΕ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΜΕΣΗ ΕΓΓΥΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΓΕΓΟΝΟΣ ΠΟΥ ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ–, ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ο ΡΟΛΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΕΙ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ, Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΤΟΥ. ΑΥΤΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ, (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ «*ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ...ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΕΔΙΑ...*»³¹⁶,

³¹⁴ “*The relationship between staff and students is friendly and informal...*”

³¹⁵ “*The work of this department is the result of a staff and student body who have great expertise and the enthusiasm for their subject...*”

³¹⁶ : “*LES ENSEIGNANTS-CHERCHEURS DU DEPARTEMENT...PARTICIPENT Ý DE NOMBREUX TRAVAUX DANS DES DOMAINES VARIES...*”

UNIVERSITE DE PERPIGNAN: DEPARTEMENT D'HISTOIRE DES ARTS ET ARCHEOLOGIE, «ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΕΡΓΟ ΣΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ...ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΜΑΣ ΔΙΑΘΕΤΕΙ 7 ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ, ΟΛΟΙ ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΑ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥΣ...»³¹⁷, DUBLIN UNIVERSITY COLLEGE: DEPARTMENT OF GREEK AND ROMAN CIVILISATION, «ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΚΡΑΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ...»³¹⁸, UNIVERSITY OF BRADFORD: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCES, «ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥΣ, ΚΑΙ ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΜΑΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟ ΧΕΡΙ ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΟΥΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥΣ...»³¹⁹, UNIVERSITY OF BRISTOL: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY, «ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΧΕΙ ΑΠΤΕΣ, ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΑΠΟΛΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ, ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΘΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ, ΜΕΡΙΚΟΙ ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΧΑΙΡΟΥΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΦΗΜΗΣ ΣΤΟΥΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥΣ...ΣΥΝΕΠΩΣ ΘΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΙΣ ΑΠΟ ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΕΡΓΟΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΖΕΙΣ...»³²⁰, UNIVERSITY OF WALES, BANGOR: DEPARTMENT OF HISTORY AND WELSH HISTORY, «ΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΜΑΣ ΥΠΑΓΟΡΕΥΟΥΝ ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ ΝΕΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ»³²¹, UNIVERSITÄT BERN: INSTITUT FÜR VORDERASIATISCHE

³¹⁷ “The teaching staff of the Department are active in many areas of archaeological research...Our department has seven full-time teaching staff, all of whom are acknowledged experts in their fields of research...”

³¹⁸ “The staff of the Department of Archaeological Sciences are a unique mix of scientists, archaeological scientists and archaeologists...”

³¹⁹ “The staff are leading experts in their fields, and students have the opportunity to learn from their first-hand knowledge and experience and participate in their projects...”

³²⁰ “The department has a proven record of research achievement, with the regular publication of books and articles by staff, several of whom have international reputations in their particular fields. You will therefore be taught by those who are actively researching and publishing in the areas you are studying”

³²¹ “The research interests of our staff largely dictate new acquisitions in theoretical archaeological literature”

ARCHÄOLOGIE UND ALTORIENTALISCHE SPRACHEN). ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΞΑΙΡΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΟΣΟΣΤΟ 6,6% ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ (ΒΛ. Πίνακα.Π. ΚΑΙ Γράφημα.Π.4).

Ζ) Η ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΣΥΝΕΠΩΣ, ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΑ, ΑΝ ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ, ΤΟΝΙΖΕΤΑΙ – ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΟΤΙ ΣΥΧΝΑ ΔΕ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΛΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΑΛΛΑ ΑΥΤΗ ΔΙΑΝΘΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝΟΥΣ ΘΕΡΜΟΤΕΡΟΥΣ. ΒΕΒΑΙΑ, Η ΕΜΠΡΑΚΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΟΣ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ, ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗΣ ΜΝΕΙΑΣ ΣΕ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΝΟΗΤΗ – ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΛΛΩΣΤΕ ΦΕΡΕΓΓΥΑ ΚΑΙ ΑΔΙΑΣΕΙΣΤΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ. ΟΙ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΛΟΙΠΟΝ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ, ΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΕΙ, ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ. ΕΚΕΙΝΟ ΟΜΩΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΑΙΣΘΗΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΜΦΑΣΗ ΠΟΥ ΔΙΝΕΤΑΙ ΣΥΧΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΙΟ ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΝΟΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΧΡΩΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ, Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΤΩΝ. ΈΤΣΙ, ΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΙΤΕ ΠΕΡΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΠΛΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ, ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΔΙΑΦΙΛΟΝΙΚΗΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΕΙΤΕ ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΣΕ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΟΣΧΗΜΟΥΣ ΙΣΧΥΡΟΥΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ.: (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ: «*Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΟ ΠΙΟ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ...*»³²², UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID: DEPARTAMENTO DE PREHISTORIA, «*Η ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΧΑΙΡΕΙ ΜΙΑΣ ΓΕΡΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ...*»³²³, TRINITY COLLEGE, CARMARTHEN: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY, «*...ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΜΕΜΕΙΓΜΕΝΟ ΣΕ ΕΝΑΝ ΜΕΓΑΛΟ ΑΡΙΘΜΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ*

³²² “Una gran variedad de temas de investigación sigue siendo la característica más notable del departamento...”

³²³ “The School of Archaeology enjoys a healthy research culture...”

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ...»³²⁴, DUBLIN UNIVERSITY COLLEGE: DEPARTMENT OF GREEK AND ROMAN CIVILISATION, «...Ο ΕΝΤΟΝΑ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΡΟΣ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ...»³²⁵, KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN: EASTERN MEDITERRANEAN ARCHAEOLOGY PROGRAM, «ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΕΝΑ ΕΥΡΥ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΙΝΕΤΑΙ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ...»³²⁶, AARHUS UNIVERSITET: INSTITUT FOR FORHISTORISK ARKÆOLOGI ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, ΑΦΕΝΟΣ, ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ: «ΟΙ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΜΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ»³²⁷, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, «ΤΟ ΚΟΛΕΓΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΥΝ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ...»³²⁸, KING ALFRED'S UNIVERSITY COLLEGE WINCHESTER: ARCHAEOLOGY DEPARTMENT, «Η ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΕΞΑΓΕΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΗ ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΕΤΑΙ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑ. ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΕΡΓΟΥ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΑΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΟ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ...»³²⁹, QUEEN'S UNIVERSITY OF BELFAST: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY AND PALAEOECOLOGY ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ).

³²⁴ “...is involved in a large number of archaeology projects...”

³²⁵ “...its pronounced interdisciplinary character, is the wide range of excavations and archaeological projects...”

³²⁶ “Projekter ved afdelingen dækker et bredt spektrum af forskning inden for alle forhistoriske tidsperioder og emnegrupper...”

³²⁷ Από το παλιό site του τομέα: (<http://rotonda.hist.auth.gr/Archaeology/Department of Archaeology and History of Art.htm>)

³²⁸ “The College is one of very few institutions which carries out its own excavations...”

³²⁹ “The School Archaeology and Palaeoecology conducts research of international Importance and provides the basis for most of the cultural heritage and palaeoenvironmental research undertaken in Northern Ireland. The published results of our research have gained the School, and its staff, an international reputation for high quality work...”

Η *συμμετοχή των σπουδαστών* στα προγράμματα αυτά, αναγκαία στα πλαίσια της πρακτικής εκπαίδευσης ενός αρχαιολόγου, υπενθυμίζεται στους «αναγνώστες» των ιστοσελίδων και επιβεβαιώνεται, ενώ συνοδεύεται από επεξηγηματικά σχόλια, (παραδείγματος χάριν: «...Στις ανασκαφές αυτές οι φοιτητές του Τομέα έχουν τη δυνατότητα να ασκηθούν στις ανασκαφικές πρακτικές και να εξοικειωθούν με τα ανασκαφικά προβλήματα...»³³⁰, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, «Δίνεται μεγάλη έμφαση στην πρακτική δουλειά τόσο στο εργαστήριο όσο και το πεδίο...Οι σπουδαστές αποκομίζουν μεγάλο όφελος από την ανάμειξή τους στα ερευνητικά προγράμματα του αρχαιολογικού εκπαιδευτικού προσωπικού του πανεπιστημίου...»³³¹, University of Wales, Newport: Archaeology & Prehistory, «Οι σπουδαστές συμμετέχουν σε αυτές τις έρευνες...»³³², Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie, «Η ετησίως διεξαγόμενη ανασκαφή προσφέρει πλούσιες δυνατότητες στο σπουδαστή να εξοικειωθεί με τις σύγχρονες ανασκαφικές τεχνικές, τη βασική τεχνική έρευνας πεδίου και να μάθει τη δημιουργία σχεδίου...»³³³, Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie, «Προσωπικό και σπουδαστές στο Southampton διεξάγουν σύγχρονη έρευνα σε πολλούς διαφορετικούς τομείς της αρχαιολογίας...»³³⁴, University of Southampton: Department of Archaeology).

Τον ίδιο προφανώς ρόλο, την επίταση της εκπαιδευτικής πρακτικής – πέραν από καθαρά ψυχαγωγικούς λόγους– εξυπηρετεί και η μνημόνευση των *εκπαιδευτικών εκδρομών* στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος του

³³⁰ ό.π.

³³¹ “There is a strong emphasis on practical work in both the laboratory and the field...Students draw great benefit from involvement in the research projects of the archaeological staff teaching at the university...”

³³² “Les étudiants participent ō ces recherches...”

³³³ “Die jährlich durchgeführte Lehrgrabung bietet den Studierenden reichlich Gelegenheit, sich mit den modernen Grabungstechniken vertraut zu machen, die notwendige Vermessungstechnik und das Planzeichnen zu erlernen...”

³³⁴ “Staff and students at Southampton are carrying out new research in many different aspects of archaeology...”

ιδρύματος («Κάθε χρόνο οργανώνουμε μια εκδρομή...»³³⁵, Université de Genève: Groupe de Recherches en Archéologie Préhistorique, «Μία εκπαιδευτική εκδρομή οργανώνεται κάθε χρόνο, στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους...»³³⁶, Université de Neuchâtel: Institut de préhistoire και άλλα). Από το σύνολο των διαφημιστικών στοιχείων που εντοπίζονται στους δικτυακούς τόπους, το 23,4% αφορά την ερευνητική και ανασκαφική δραστηριότητα του ιδρύματος (βλ. ΠΙΝΑΚΑ.ΙΙ. και ΓΡΑΦΗΜΑ.ΙΙ.4).

η) Η **εκδοτική δραστηριότητα** και ο **εκδοτικός μηχανισμός** του ιδρύματος, σαφώς ενισχύουν την εικόνα αυτού και επομένως χαίρουν περίοπτης θέσης στις πανεπιστημιακές ιστοσελίδες του τομέα, [παραδείγματος χάριν: «(η αξία του) Βασίζεται εκτός από τα ερευνητικά προγράμματα ιδιαίτερα στο μεγάλο αριθμό εσωτερικών εκδόσεων (τρία περιοδικά, δύο σειρές)...»³³⁷, Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie, «Οι εκδόσεις του ιδρύματος προσφέρουν ελκυστικές επιλογές άρθρων στο ειδικό κοινό...»³³⁸, Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie, «(Προσωπικό και σπουδαστές) ασχολούνται με τη συγγραφή βιβλίων και άρθρων που προσφέρουν νέα θεώρηση διαφόρων περιόδων του παρελθόντος...»³³⁹, University of Southampton: Department of Archaeology, «Από το 1991 το τμήμα εκδίδει το δικό του περιοδικό, *Complutum*, ύστερα από συμμετοχή του στο παρελθόν στην έκδοση του *Trabajos de Prehistoria*...»³⁴⁰, Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria]

θ) Αξιομνημόνευτη επίσης είναι η τάση επισήμανσης του **διεθνή χαρακτήρα** της υπόστασης και της δραστηριότητας ενός ιδρύματος, αν μάλιστα (πέραν του

³³⁵ “Tous les ans, nous organisons un voyage...”

³³⁶ “ Un voyage d'étude est organisé en principe tous les ans, au début de l'année universitaire...”

³³⁷ “Sie gründet sich neben den Forschungsprojekten vor allem auf die große Zahl hauseigener Publikationen (drei Zeitschriften, zwei Reihen)...”

³³⁸ “Die institutseigenen Publikationen bieten attraktive Möglichkeiten, Examensarbeiten in die Fachöffentlichkeit zu tragen...”

³³⁹ “(Staff and students) They are involved with writing books and articles that offer new interpretations of different periods of the past...”

³⁴⁰ “Desde el año 1991 el departamento edita una revista propia, *Complutum*, tras haber contribuido en el pasado a la edición de *Trabajos de Prehistoria*...”

ότι αποτελεί επιβεβαίωση της αξίας του ιδρύματος) συνδεθεί με την έννοια της Ενωμένης Ευρώπης, στα πλαίσια της οποίας, η ικανότητα σύμπραξης και συνύπαρξης σε ένα πολυφωνικό περιβάλλον και μια παρουσία διεθνούς εμβέλειας, μη περιορισμένης σε στενά τοπικιστικά όρια, είναι σίγουρα προσόν, αν όχι αναγκαιότητα, καθώς το ίδρυμα και ο τομέας περνά πλέον από ένα εθνικό σε ένα διεθνικό περιβάλλον. Η δυνατότητα λοιπόν του ιδρύματος να σταθεί σε ένα τέτοιο διεθνικό περιβάλλον και να καλύψει τις ανάγκες ενός κοινού διεθνούς, η διεθνής φήμη του, η επάνδρωσή του με προσωπικό και σπουδαστές από την παγκόσμια κοινότητα, είναι στοιχεία που επισημαίνονται. Άλλωστε η επισήμανση της «πολυεθνικότητας» που ενδεχομένως χαρακτηρίζει το ίδρυμα, έχει πιθανώς ως στόχο, εκτός του να υπογραμμίσει τη διεθνή εμβέλεια των σπουδών και την παγκόσμια «απήχηση» του πανεπιστημίου, την προσέλκυση ξένων σπουδαστών, εξαλείφοντας τυχόν ενδοιασμούς σε αλλοδαπούς υποψήφιους. (Χαρακτηριστικά παραδείγματα: «ένα μεγάλο τμήμα διεθνούς εμβέλειας...»³⁴¹, University of Southampton: Department of Archaeology, «Τα τελευταία δέκα χρόνια παρακολουθήσαμε τη σταθερή αύξηση προσωπικού και σπουδαστών...και την παγίωση μόνιμων δεσμών με άλλα Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια...»³⁴², Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueología, «Μια διαρκής και ισχυρή επικοινωνία με πλήθος ξένων ιδρυμάτων, που διατηρείται από τους συνεργάτες του τμήματος, το επανδρώνει στο πεδίο των διαλέξεων και της έρευνας με αρχαιολόγους από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες...»³⁴³, Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie, «Το Τμήμα...προσπαθεί να παραμένει ένας οργανισμός ανοικτός...στους σπουδαστές όλης της χώρας και των άλλων κρατών που επιθυμούν να σπουδάσουν στις εγκαταστάσεις του...»³⁴⁴, Departamento de Prehistoria de la Universidad Complutense, «Οι σπουδαστές

³⁴¹ “a large department of international standing...”

³⁴² “The last ten years have witnessed a steady growth of staff and students...and the consolidation of permanent links with other European universities...”

³⁴³ “Ein durch die Mitarbeiter des Instituts gepflegter stetiger und intensiver Kontakt mit zahlreichen ausländischen Institutionen manifestiert sich in den Vorträgen und Forschungsaufenthalten von Archäologen aus verschiedenen europäischen Ländern...”

³⁴⁴ “El Departamento...pretende...ser un organismo abierto...a los estudiantes de todo el Estado y de otros pavsas que quieran formarse en sus instalaciones...”

μας προέρχονται από πολλές διαφορετικές χώρες, ηλικιακές ομάδες και υπόβαθρα...»³⁴⁵, University College London: Institute of Archaeology, «*To Τμήμα διατηρεί άριστους δεσμούς με το υπόλοιπο πανεπιστήμιο ενθαρρύνοντας όχι μόνο συνδυαστικά μαθήματα και σεμινάρια μεταξύ των κλάδων αλλά και με άλλα πανεπιστήμια από όλο τον κόσμο...*»³⁴⁶, University of Southampton: Department of Archaeology.

³⁴⁵ “*Our students come from many different countries, age groups and backgrounds*”

³⁴⁶ “*The Department has excellent links with the rest of the university encouraging not only cross-faculty courses and lecturers but also with other universities across the world...*”,

4. Επιμέλεια, ορθότητα και οργάνωση πληροφορίας

α'. Επεξεργασία, παρουσίαση και ορθότητα κειμένου

Εξαιρουμένων των διαφημιστικών στοιχείων που εμπλέκονται στο κατεξοχήν πληροφοριακό περιεχόμενο, η πληροφορία δεν παρουσιάζει κανενός είδους στοιχείο ιδεολογικής πόλωσης, προκατάληψης, ή προπαγάνδας. Τα κείμενα, συνεπώς, παραμένουν *αντικειμενικά* στο σύνολό τους ως προς τις τοποθετήσεις και τις δηλώσεις τους, με εξαιρετικά προσεκτική χρήση του λόγου στις διατυπώσεις τους, αποτρέποντας οποιαδήποτε παρερμηνεία ή δημιουργία ρατσιστικών, εθνικιστικών, πολωτικών εντυπώσεων (ακόμα και σε σημεία που τα όρια είναι λεπτά και εύκολα θα μπορούσαν να δημιουργηθούν παρεξηγήσεις ή υπό άλλες συνθήκες να βρεθεί έδαφος γόνιμο για υποκίνηση υποκειμενικών μηνυμάτων· διατηρείται ένα συγκρατημένο ύφος και μια λογική, αντικειμενική, «καθαρή» γραφή. Παραμένει η απλή διατύπωση, η αποσαφήνιση των γεγονότων, χωρίς περαιτέρω ιδεολογικούς χρωματισμούς – όπως επί παραδείγματι: «*Η Νορβηγική ιστορία είναι στενά συνδεδεμένη με τον ωκεανό και την ακτή. Για χιλιάδες χρόνια οι πρόγονοί μας εκμεταλλεύονταν τους φυσικούς πόρους του ωκεανού και από τους προϊστορικούς χρόνους, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού εγκαταστάθηκε κατά μήκος της ακτής και δημιούργησε τοπικές ναυτικές κοινωνίες...*»²³⁰, Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Trondheim: Maritime archaeology). Αν και καμιά φορά, κάποιες διατυπώσεις δημιουργούν προβληματισμούς και γεννούν εύλογες υποψίες, (επί παραδείγματι: «*Η Νορβηγία έχει υπέροχες παραλίες και η χώρα διαφέρει αισθητά από άλλα ευρωπαϊκά κράτη με σεβασμό στη ναυτική πολιτιστική κληρονομιά που διαθέτει και που διαχειρίζεται. Κατά συνέπεια, η Νορβηγία φέρει μεγάλη ευθύνη στο θέμα της προστασίας της ναυτικής πολιτιστικής κληρονομιάς...*»²³¹, Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Trondheim: Maritime archaeology). Παρόλα αυτά τα κείμενα παραμένουν «ορθά» (με την έννοια της «αντικειμενικότητας») και αυστηρά συγκρατημένα στις διατυπώσεις τους – ώστε ακόμα και οι ελάχιστες νύξεις

²³⁰ “*The Norwegian history is highly associated with the ocean and the coast. During thousands of years, our ancestors have exploited the natural resources in the ocean, and since prehistoric time, a large part of the population has settled along the coast and established local maritime societies...*”

²³¹ “*Norway has an enormous coastline, and the country differs distinctly from other European countries with respect to the maritime cultural heritage it owns and manages. Hence Norway has a large responsibility when it comes to the protection of this maritime cultural heritage...*”

δεν μπορούν να υποστηριχθούν, να καταμαρτυρηθούν και να αποκαλύψουν ιδεολογικές κατευθύνσεις (πρόκειται άλλωστε για εξαιρετικά ελάχιστες, μεμονωμένες περιπτώσεις).

Η *προέλευση* της πληροφορίας στο σύνολό της είναι δεδομένη και δε χρειάζεται να αποσαφηνιστεί: ο τομέας παρέχει τις σχετικές πληροφορίες. Έτσι (στη συντριπτική πλειοψηφία αν όχι καθολικώς) δεν αποσαφηνίζεται ο συντάκτης ή συγγραφέας των κειμένων – εκτός ειδικών περιπτώσεων, όπως χαιρετιστήριο σημείωμα από κάποιο από τα μέλη του ιδρύματος, ανακοίνωση του προέδρου του τομέα ή άλλου μέλους, αναφορά ερευνητικού προγράμματος ή άλλο παρόμοιο κείμενο [όπως για παράδειγμα, στο: *Université Paris-Sorbonne (Paris IV): UFR Art et archeologie*], όπου δίνεται το όνομα του συγγραφέα και ενδεχομένως σύνδεσμος επικοινωνίας με αυτόν. Εκείνο που δεν παραλείπεται να αναφερθεί είναι τα στοιχεία του υπεύθυνου του site και σύνδεσμος που παραπέμπει στα στοιχεία του ή σε άμεση επικοινωνία (e-mail), που, εκτός από καθαρά διαφημιστικό (για το δημιουργό) ρόλο, παρέχουν και κάποιου είδους εγγύηση για την εγκυρότητα και αξιοπιστία των ιστοσελίδων. Επίσης, η *επικαιρότητα* της πληροφορίας αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερα προσεγμένο. Η πληροφορία ανανεώνεται ανά τακτά διαστήματα ενώ το 70,3% των δικτυακών τόπων παρέχουν ενημέρωση σχετικά με το πότε ανανεώθηκαν τελευταία φορά και το πόσο πρόσφατη είναι η πληροφορία που περιέχουν (ενώ το 27,3% δε φέρει σχετική ενημέρωση), (βλ. ΠΙΝΑΚΑ ΙΙΙ). Από αυτά, το 50,7% εμφανίζονται προσφάτως ενημερωμένα (μέσα στο 2002 και για το νέο ακαδημαϊκό έτος), ενώ το 49,3% δε φέρει πρόσφατη ενημέρωση (γεγονός που μειώνει, όπως είναι φυσικό, την εγκυρότητα και επικαιρότητα της πληροφορίας), (βλ. ΠΙΝΑΚΑ ΙΙΙ).

Πέραν της αντικειμενικότητας των κειμένων, δεν συμβαίνει το ίδιο με έναν άλλο παράγοντα *ορθότητας* της πληροφορίας, τη *γραμματική και συντακτική εμφάνιση* των κειμένων, αλλά και την απόδοση – εμφάνιση των χαρακτήρων. Έτσι, εμφανίζονται συντακτικά ή γραμματικά λάθη [όπως επί παραδείγματι: “*There are now a sophisticated array*” (αντί του ορθού *There is...*), University of St Andrews: Scottish Institute of Maritime Studies], που εντοπίζονται κυρίως στην απουσία σημείων στίξης, ιδιαίτερα κόμματος [“*environmental settings which exist today*” (αντί του ορθού: *settings, which* ή *settings that*), University of Copenhagen: Institute of Archaeology & Ethnology, “*things which people left behind*”, University of York: Department of Archaeology και άλλα). Αλλά το βασικότερο και ουσιαστικότερο σφάλμα, που επηρεάζει καθολικά την τελική αξία του site είναι η χρήση σε ορισμένες

περιπτώσεις γραμματοσειράς που δεν υποστηρίζεται από την πλατφόρμα του χρήστη (η επιλογή γραμματοσειράς κατά το σχεδιασμό, φέρει την ευθύνη), ή λάθη στην χρήση γραμματοσειράς στο ίδιο το site, που έχει ως συνέπεια μερική ή καθολική αλλοίωση χαρακτήρων, με αποτέλεσμα ένα δυσνόητο και ακαλαίσθητο κείμενο, ιδιαίτερα σε κείμενα σε γλώσσα γερμανική [όπως συμβαίνει στις εξής περιπτώσεις: Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie (*große Zahl hauseigener...*), Universität Hamburg: Urgeschichte des Menschen, Vor- und Arühgeschichte Afrikas (*berufliche Tätigkeit muß ein breites Wissen...Dieses schließt auch...*), Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie (*klassischen Archäologie gilt: der Erforschung der Kunst- und Bodendenkmöler sowie der materiellen Hinterlassenschaft...des griechisch - römischen Altertums...*), Cologne University: Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte (*Die Ur- und Fröhgeschichtsforschung Prdhistorische Archdologie beschöftigt...*)], στη γαλλική γλώσσα [επί παραδείγματι: *qui vise ù donner aux itudiants...* (Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie), *fin du IIe millénaire av. J.-C. &endash...* (Université de Neuchâtel: Archéologie Classique)] και την ισπανική [*Departament de Histcria antiga Prehistcria y Arqueología..., interths per a la recerca...* (Universitat de Barcelona: Departament de Història antiga Prehistoria y Arqueología)], καθώς και σφάλματα χρόνου εκτέλεσης (όπως χαρακτηριστικά στο δικτυακό τόπο των: University of Oxford: School of Archaeology, University of Manchester: Department of Art History and Archaeology και αλλού).

Β΄. ΛΑΘΗ ΣΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ

Παρατηρείται, λοιπόν, πως, παρά το γεγονός ότι πλέον ένα πρακτικό εγχειρίδιο θα αποτελούσε σίγουρα έναν πολύ κατατοπιστικό οδηγό για ένα εγγυημένα καλό αποτέλεσμα, ξεκινώντας τη σχεδίαση ενός δικτυακού τόπου (τα βασικότερα ζητήματα που συναπαρτίζουν τη σχεδίαση και υλοποίηση ενός πετυχημένου site, τα πορίσματα μελετών όλης της περιόδου, οι βασικοί «κανόνες» σχεδίασης, είναι εύκολο να βρεθούν στις μέρες μας ακόμα και σε ένα εγχειρίδιο), ορισμένα από τα sites που μελετήθηκαν μοιάζουν να αγνοούν στοιχειώδεις κανόνες δημιουργίας. Έτσι συναντά κανείς, εκτός από συντακτικά λάθη στο κείμενο, που ήδη αναφέρθηκαν, μακροσκελή κείμενα – *μεγάλες κυλιόμενες σελίδες*, *dead links* [όπως για παράδειγμα στα sites των: Universität Basel: Seminar für Ur- und Frühgeschichte (στην επιλογή >

studierende), University of Pompeu Fabra, Barcelona : Laboratori d'Arqueologia de la UPF (στην επιλογή > *1154 Mediterraneo Antic > Codi assignatura*), Universidad de Salamanca: Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueologia (> *Information Generale*), University of Groningen: Archaeology (*conderwiss*), NTNU, Trondheim: Maritime archaeology (> *Geuestbook*) και άλλου], σελίδες από καιρό μη ενημερωμένες [όπως επί παραδείγματι στην περίπτωση των: *Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum* (τελευταία ενημέρωση: 30/01/2001), *Universität Graz: Institut für Archäologie* (12/04/2000), *Universität Hamburg: Altorientalistik* (12/12/96) και άλλα], ορφανές σελίδες χωρίς δυνατότητα επιστροφής [όπως για παράδειγμα ορισμένες σελίδες του site του: *University of York: Department of Archaeology* (<http://www.york.ac.uk/depts/arch/welcome.htm>)], *Göteborg University: Institutionen för arkeologi* (<http://www.hum.gu.se/ark/>)], φόρτωση μεγάλου αριθμού εικόνων [επί παραδείγματι: *University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity* (<http://www.arch-ant.bham.ac.uk/>)], *Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique* (<http://www.ulg.ac.be/prehist/>)] ή βαριών χρωμάτων [επί παραδείγματι: *Bournemouth University: School of Conservation Sciences* (<http://csweb.bournemouth.ac.uk/consci/text/archgrp.htm>)²³², *Freie Universität Berlin: Institut für Prähistorische Archäologie* (<http://www.fu-berlin.de/praehist/>) και άλλα], που καθιστούν το site δυσκίνητο και αργό σε χρόνους εκτέλεσης, απουσία υποστήριξης πλοήγησης [παράδειγμα: *Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum* (<http://www.frw.uva.nl/eura/>)], όπου υπάρχει η δυνατότητα επιστροφής μόνο στην αρχική σελίδα (αλλά και αυτό το σύμβολο-σύνδεσμος δεν είναι σαφές, με την έννοια του μη προφανούς)] και πολλά άλλα από τα σφάλματα εκείνα που αρκούν για να καταστρέψουν και τα πιο μεγάλοπνοα σχέδια – και φυσικά αρκετά σχεδιαστικά σφάλματα [καθώς όμως ο σχεδιασμός αποτελεί προσωπική επιλογή δε θα αναλυθούν περαιτέρω, απλά θα αναφερθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δίνουν στο site την αίσθηση του ερασιτεχνισμού, αν όχι προχειρότητας, όπως χαρακτηριστικά στα: *Cologne University: Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte* (<http://www.uni-koeln.de/phil-fak/praehist/index.html>) και *Göteborg University: Institutionen för arkeologi* (<http://www.hum.gu.se/ark/>)]. Εύλογα αναρωτιέται κανείς την αιτία αυτού του φαινομένου. Μια πρώτη απάντηση φαίνεται να είναι η παλαιότητα των sites –

²³² Αντικαταστάθηκε

κάποια κατασκευάστηκαν χρόνια πριν (όπως για παράδειγμα των: *Université de Fribourg: Archéologie Classique*, 1999 και *Universitat de Barcelona: Hominid Paleo-Ethology Unitat*, 1997), σε μια εποχή που οι σχεδιαστικές απαιτήσεις και φόρμες δεν είχαν αποκρυσταλλωθεί (είναι δεδομένος ο ραγδαίως ρυθμός ανάπτυξης και εξέλιξης του Internet, που κατοχυρώνει την αλλαγή) ή ήταν διαφορετικές. Μια άλλη αιτία, που σχετίζεται με τη διαμόρφωση του site, πρέπει να είναι ο προσωπικός παράγοντας και η λογική επιθυμία για πειραματισμό και δημιουργία προσωπικού στυλ (εφόσον το τελικό αποτέλεσμα είναι ευθύνη του σχεδιαστή), που ωστόσο συχνά δεν είναι αρκετή ώστε να καλύψει τους στόχους.

γ'. Οργάνωση και δόμηση κειμένου – ιστοσελίδων

Η παρατήρηση των δικτυακών τόπων λοιπόν, σε γενικές γραμμές, οδήγησε σε διαπιστώσεις σχετικά με τις αρχές που διέπουν τη διαδικασία «ορθής σχεδίασης δικτυακού τόπου», μέσα από την εφαρμογή τους και το πώς αυτή εξυπηρετείται καλύτερα ή αποτυγχάνει – ανάλογα με τη λειτουργικότητα και την ευχρηστία των επιλογών των διαφόρων δικτυακών τόπων. Έτσι, τα μακροσκελή κείμενα (στα οποία χρειάζεται να γίνει «κύλιση» της σελίδας) κρίνονται δυσλειτουργικά, καθώς κουράζουν ή αποτρέπουν τον χρήστη (άλλωστε μελέτες έχουν καταδείξει ότι μόλις το 10% των χρηστών πατάνε την κύλιση της σελίδας πέρα από το αρχικό περιεχόμενο²³³). Βέβαια, στην περίπτωση δικτυακού τόπου εκπαιδευτικού ιδρύματος (όπως είναι το πανεπιστήμιο και ο τομέας αρχαιολογίας), μια τέτοια πρακτική είναι αναπόφευκτη, καθώς η πληροφορία που οι φορείς οφείλουν να καλύψουν είναι αρκετά εκτενής και η ανάγκη του φορέα για όσο το δυνατόν καλύτερη πληροφόρηση επισύρει τη χρήση κυλιόμενων κειμένων, εφόσον αυτά είναι εκτενή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αναπόφευκτης χρήσης εκτενούς κειμένου και κυλιόμενης σελίδας αποτελούν ο κανονισμός σπουδών του τομέα, ο κατάλογος μαθημάτων και λοιπή συναφή πληροφορία. Σκόπιμη λοιπόν κρίνεται η οργάνωση της σελίδας σε παραγράφους και η χρήση *επώνυμων αγκύρων (anchors)* –για τη δημιουργία δεσμών που μεταφέρουν σε συγκεκριμένα τμήματα της ιστοσελίδας– που συνδέουν «τίτλους» (επικεφαλίδες) με (τις) παραγράφους του κειμένου (ή *στόχων – target*, στην

²³³ Βλ. «Τα δέκα πιο συχνά λάθη σχεδίασης στη σχεδίαση web», Πανεπιστήμιο Πάτρας: <http://www.ee.upatras.gr/hci/usability/webusability2.htm>

περίπτωση διάταξης πλαισίων), πρακτική που εφαρμόζεται στην πλειοψηφία των sites.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 63: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΑΚΡΟΣΚΕΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ (χρήση anchors)



University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

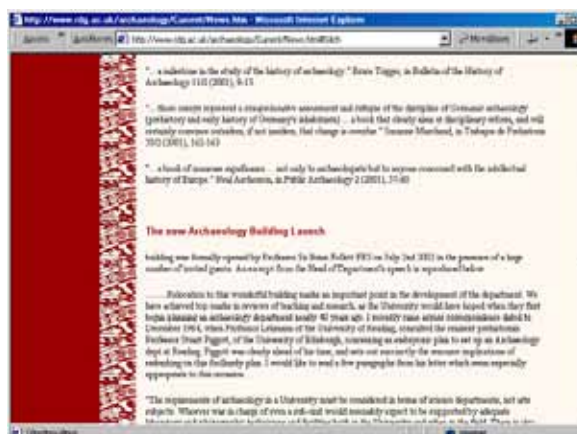
ΕΙΚΟΝΑ. 64: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΑΚΡΟΣΚΕΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ (χρήση anchors)



Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria (ΙΣΠΑΝΙΑ)

Στην αντίθετη περίπτωση μη δόμησης και οργάνωσης της πληροφορίας (σε κείμενα μακροσκελή) το αποτέλεσμα είναι αποθαρρυντικό, όπως για παράδειγμα στις σελίδες του δικτυακού τόπου για το *University of Lund: Arkeologiska institutionen* (<http://www.lu.se/klass/aks/smrg/smrg.html/>), το *Stockholms universitet: Arkeologiska institutionen* (<http://www.archaeology.su.se/>) και αλλού, όπου δε γίνεται χρήση επικεφαλίδων ή αγκύρων. Το ίδιο αποθαρρυντική και αποτρεπτική είναι και η ενσωματωμένη χρήση κειμένου σε Pdf, μολονότι προσφέρει πλούσια και εκτενή πληροφορία, καθώς αφενός ο χρόνος εκτέλεσης είναι αργός και αφετέρου γιατί περιορίζει τον χρήστη ο οποίος οφείλει να διαθέτει κάποιο σχετικό πρόγραμμα ανάγνωσης (το Mid Sweden University: Arkeologi, στη θέση: <http://www.hum.mh.se:16080/kursplan/> παρέχει τη δυνατότητα στο χρήστη να κατεβάσει σχετικό πρόγραμμα μέσα από τις σελίδες του). Παραδείγματα τύπων όπου είναι αναγκαία η χρήση προγραμμάτων ανάγνωσης αρχείων σε pdf αποτελούν οι εξής: *Södertörns högskola: Arkeologi* (<http://www.sh.se/arkeologi/>), *Uppsala University: Arkeologi* (<http://www.arkeologi.uu.se/ark/>), *Uppsala University: Classical Archaeology and Ancient History* (<http://www.arkeologi.uu.se/aks>) και αρκετά άλλα. Γενικότερα, στην περίπτωση ενσωμάτωσης προγράμματος τρίτου κατασκευαστή αν δεν παρέχεται η καθοδήγηση ή η δυνατότητα για την απόκτηση του προγράμματος αυτού, η εφαρμογή αποδεικνύεται δυσλειτουργική και αποθαρρυντική.

Επιπλέον, απαραίτητη κρίνεται στις περιπτώσεις μακροσκελών κειμένων αλλά και σελίδων γενικότερα, η ύπαρξη δυνατότητας επιστροφής στην αρχή του κειμένου και της σελίδας γενικότερα, ώστε να διευκολύνεται η «πλοήγηση» στο κείμενο και να μη χρειάζεται να κάνει ο χρήστης χρήση της μπάρας για επιστροφή. Η απουσία σχετικής δυνατότητας κρίνεται δυσλειτουργική και δυσχεραίνει εξαιρετικά την πλοήγηση και περιήγηση του χρήστη στο περιεχόμενο· όπως συμβαίνει επί παραδείγματι στους εξής δικτυακούς τόπους: *University of Reading: Department of Archaeology* (<http://www.rdg.ac.uk/archaeology/>), *Universität Hamburg: Department of*



ΕΙΚΟΝΑ. 64: ΜΑΚΡΟΣΚΕΛΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΑΠΟΥΣΙΑ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΠΛΟΗΓΗΣΗΣ [University of Reading, (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)]

Egyptology (<http://www.rrz.uni-hamburg.de/aegypten/>), *Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie*, (<http://www.uibk.ac.at/c/c6/c614/>), *University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology* (<http://archaeology.ncl.ac.uk/index.htm>), όπου η απουσία σχετικής δυνατότητας κρίνεται δυσλειτουργική (βλ. παραδείγματος χάριν, ΕΙΚΟΝΑ 64). Κατά τον ίδιο τρόπο, δυσλειτουργική χαρακτηρίζεται και η εμφάνιση των εργαλείων πλοήγησης (σε περιπτώσεις μακροσκελών σελίδων) μόνο στην αρχή της σελίδας ή στο τέλος (χωρίς τουλάχιστον τη δυνατότητα ανόδου – επιστροφής), (βλ., ΕΙΚΟΝΑ 64)· περιορίζεται σημαντικά η δυνατότητα πλοήγησης και δράσης του χρήστη μέσα στο site, περιορίζοντας τις δυνατότητές του, ενώ συχνά ο χρήστης είναι δυνατόν να αποπροσανατολιστεί από την απουσία σχετικών ενδείξεων και ενημέρωσης για τη θέση του μέσα στο site. Οι δείκτες πλοήγησης εντοπιζόμενοι μόνο στο κάτω μέρος της σελίδας, όπως στο παράδειγμα του *Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique* (<http://www.ulg.ac.be/prehist/>), δεν κρίνονται ιδιαίτερα εξυπηρετικοί, καθώς ο χρήστης εξοικειωμένος με το να εντοπίζει τη σχετική συνδεσμολογία και τις δυνατότητες επιλογής του σε πρώτο πλάνο, αλλά και έχοντας την ανάγκη διαρκούς ενημέρωσης, σε αυτή την περίπτωση αποπροσανατολίζεται αλλά και δαπανά χρόνο, εφόσον χρειάζεται να ανατρέχει διαρκώς στο κάτω μέρος της σελίδας για να ενημερωθεί σχετικά.

5. Συνδεσμολογία, πλοήγηση

Η πλοήγηση λοιπόν και η υποστήριξη αυτής είναι καθοριστικής σημασίας για το δικτυακό τόπο, αλλά και τον χρήστη, ενώ η επιλογή του τρόπου παρουσίασής της επηρεάζει τη συνολική αποτίμηση του site. Η πλειοψηφία των δικτυακών τόπων διατηρεί το σχήμα της σταθερής εμφάνισης των σχετικών συνδέσμων σε σταθερό μέρος. Η δόμηση των δικτυακών τόπων και η οργάνωση της πληροφορίας, όπως ήδη αναλύθηκε, κινείται σε παρόμοια πλαίσια, φέρνοντας στο προσκήνιο πρωτεύουσες διεργασίες (επί παραδείγματι αναζήτηση πληροφοριών για σπουδές, έρευνα και τα λοιπά) και αναλυόμενη σε δευτερεύουσες. Ενώ δεν παραλείπεται η παράθεση του συνδέσμου επιστροφής σε προηγούμενες σελίδες (*back button*). Η δυνατότητα αυτή είναι εξαιρετικής σημασίας, καθώς ο χρήστης δύναται ανά πάσα στιγμή να επιστρέψει σε αμέσως προηγούμενα επίπεδα του site και προηγούμενες επιλογές, χωρίς να κάνει χρήση του φυλλομετρητή (*browser*). Η απουσία της κρίνεται

δυσλειτουργική, όπως στα παραδείγματα των: *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters* (<http://www.ufg.uni-freiburg.de/d/inst/index.html>), *Gotland University College: Arkeologi* (<http://www2.hgo.se/arkeolog.nsf/index? OpenView>), *Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.univie.ac.at/Klass-Archaeologie/>), *Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique* (<http://www.ulg.ac.be/prehist/>) και άλλα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, απουσιάζει σχετικός χάρτης πλοήγησης και δίνεται μόνον η δυνατότητα επιστροφής στην κεντρική σελίδα [όπως στις περιπτώσεις: *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Arbeitsbereich Christliche Archäologie und Kunstgeschichte* (<http://www.theol.uni-freiburg.de/ab/cak.htm>), *Universitat de Barcelona: Hominid Paleo-Ethology Unitat* (<http://www.ub.es/SERP/EtoHom/index.html>), *University of Nottingham: Department of Archaeology* (<http://www.nottingham.ac.uk/archaeology>), *University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History* (<http://www.flwi.rug.ac.be/AAHE/indexen.htm>) και αλλού], επιλογή που περιορίζει σημαντικά το χρήστη και τη δράση του στο site, αλλά και παραβλέπει τον παράγοντα «αλληλεπίδραση» και «ανάδραση» με το μέσο. Σε μια άλλη περίπτωση, επιχειρείται ένας άλλος τρόπος συνδεσμολογίας, παρέχοντας σε κάθε σελίδα μόνο τη δυνατότητα επιστροφής στην κεντρική σελίδα και το υπομενού της συγκεκριμένης επιλογής (του συνδέσμου που οδηγεί στην κάθε σελίδα) [*University College Cork: Archaeology Department* (<http://www.ucc.ie/ucc/depts/archaeology/>), καθώς και *Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art* (<http://www.fltr.ucl.ac.be/FLTR/ARKE/arke.html>), *University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History* (<http://www.flwi.rug.ac.be/AAHE/indexen.htm>)]. Αν και πιο πρακτικό σχήμα από άποψη οικονομίας χώρου, κρίνεται επίσης δυσλειτουργικό και περιοριστικό για το χρήστη· είναι ουσιαστικότερη και λειτουργικότερη η δυνατότητα του χρήστη να έχει ανά πάσα στιγμή σαφή εικόνα του site, με την παράθεση της πλήρους συνδεσμολογίας. Για τον ίδιο λόγο, της σαφούς και ολοκληρωμένης άποψης του site, και ως αποτέλεσμα των παραπάνω διαπιστώσεων, κρίνεται λειτουργικότερη η σταθερή ύπαρξη κυλίνδρου πλοήγησης με το σύνολο των βασικών επιλογών, σε εμφανές σημείο· ειδικά, όσο επιτυχής κι αν είναι η συνδεσμολογία, στερείται (έστω και στο ελάχιστο) πρακτικότητας – περίπτωση των, επί παραδείγματι: *University of York: Department of Archaeology* (<http://www.york.ac.uk/depts/arch/welcome.htm>), *Trinity College, Carmarthen:*

School of Archaeology (<http://www.trinity-cm.ac.uk/english/facenv/sch.arch/index.html>), *University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History* (<http://www.flwi.rug.ac.be/AAHE/indexen.htm>), όπου απουσιάζει ο κύλινδρος πλοήγησης και γενικά, δε δίνεται η πλήρης εικόνα των επιλογών – συνδέσμων.

Η υποστήριξη της πλοήγησης με τη χρήση «χάρτη» (*site map*) και «μηχανής αναζήτησης» (*search engine*), δεν υποστηρίζεται από την πλειοψηφία των δικτυακών τόπων, καθώς μόλις έντεκα (11) από το σύνολο των sites φέρουν τέτοια δυνατότητα [παραδείγματος χάριν: *Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique* (<http://www.ulg.ac.be/prehist/>)]. Το ίδιο συμβαίνει και με την ενημέρωση για την πορεία διεκπεραίωσης δραστηριοτήτων, την επισήμανση των «βημάτων» του χρήστη μέσα στο site (*path*), αλλά και με τη διαμόρφωση μιας συνολικής εικόνας για το πού βρίσκεται ο χρήστης ανά πάσα στιγμή, με εξαιρέσεις τους δικτυακούς τόπους των *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ffil.uam.es/pa/>) και *Universitat de Barcelona: Departament de Història antiga Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ub.es/prehist/main.htm>). Οι συνθήκες αυτές περιορίζουν σημαντικά τη δυνατότητα συμμετοχής, ανάδρασης, προσωπικών επιλογών και προσωπικής παραμετροποίησης του χρήστη. Αντιθέτως υπάρχει καθολικά μέριμνα για ύπαρξη εύκολα προσβάσιμης διασύνδεσης με την αρχική σελίδα – αν και η ύπαρξη σχετικού συνδέσμου ήδη στην αρχική σελίδα μοιάζει με σχεδιαστική αφέλεια [παραδείγματα: *Aarhus Universitet: Forhistorisk arkæologi* (<http://www.hum.au.dk/fark/>), *Universität Hamburg: Department of Egyptology* (<http://www.rrz.uni-hamburg.de/aegypten/>), *University of Lund: Classical Archaeology and Ancient History* (<http://www.lu.se/klass/aks/start.html>), *University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology* (<http://archaeology.ncl.ac.uk/index.htm>) και σχεδόν όλα τα σχετικά sites]. Σε ορισμένους δικτυακούς τόπους, σύνδεσμοι είναι πιθανό να οδηγούν εκτός του site, όπως συμβαίνει επί παραδείγματι στις περιπτώσεις των: *Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.univie.ac.at/Klass-Archaeologie/>) και *Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art* (<http://www.fltr.ucl.ac.be/FLTR/ARKE/arke.html>), *Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie* (<http://www.uibk.ac.at/c/c6/c614/>). Στην περίπτωση αυτή σκόπιμο κρίνεται να υπάρχει σχετική προειδοποίηση και δυνατότητα επιστροφής στο σχετικό site. Επίσης, η περίπτωση χρήσης εικονιδίων συνοδευόμενων από κείμενο (*text links*), λειτουργεί

παραπλανητικά στην περίπτωση που μόνο ένα από τα δύο λειτουργεί ως σύνδεσμος – παραδείγματα: *Katholischen Universität Eichstätt-Ingolstadt: Klassische Archäologie* (<http://www.ku-eichstaett.de/SLF/Klassarch/index.htm>), *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ffil.uam.es/pa/>), *Cologne University: Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte* (<http://www.uni-koeln.de/phil-fak/praehist/index.html>). Στην περίπτωση που συμβαίνει, προτιμότερο κρίνεται να αποτελεί το κείμενο το link και όχι η εικόνα, ως πρώτο επιλεγόμενο από τους χρήστες – αλλά λειτουργικότερο είναι να αποτελούν και τα δύο ξεχωριστούς, ή έναν ενιαίο, σύνδεσμο.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μη λειτουργικής υποστήριξης της πλοήγησης αλλά και γενικά μη πρακτικότητας αποτελούν οι δικτυακοί τόποι των τμημάτων του *Universität Hamburg*, καθώς και του *University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History* (<http://www.le.ac.uk/archaeology/>), και του *Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique* (<http://www.ulg.ac.be/prehist/>), όπου, μολονότι η συνδεσμολογία είναι εύληπτα και πρακτικά οργανωμένη (στην κεντρική σελίδα), καλύπτοντας μεγάλη πληθώρα (σε εύρος και βάθος) πληροφορίας, η εναπόθεση και η παρουσίαση των συνδέσμων (στις εσωτερικές σελίδες) κρίνεται ως όχι ιδιαίτερα λειτουργική (παρατηρείται απουσία κυλίνδρου πλοήγησης και παράθεσης συνολικής άποψης του site και των επιλογών που προσφέρει, μη ενημέρωση του χρήστη για το πού –σε ποιο σημείο του site– βρίσκεται, δυνατότητα επιστροφής μόνο στην κεντρική ή και προηγούμενη σελίδα, μακροσκελείς σελίδες χωρίς δυνατότητα επενέργειας, απουσία επικεφαλίδων, απλή παράθεση πληροφορίας χωρίς ιδιαίτερα αισθητική και λειτουργική μέριμνα, περιορισμός των προσωπικών επιλογών του χρήστη και όλες γενικά οι παρατηρήσεις που εντοπίστηκαν ως μη λειτουργικές). Οι ίδιες παρατηρήσεις ισχύουν και για τον δικτυακό τόπο του *University of Cambridge: Department of Archaeology* (<http://www.arch.cam.ac.uk/>), όπου επιπλέον η παράθεση των επιλογών στην κεντρική σελίδα δίνεται με έναν μάλλον συγκεχυμένο τρόπο, συχνά απουσιάζει σύνδεσμος επιστροφής (*back button*), η πληροφορία είναι οργανωμένη με μη εύληπτο τρόπο και χωρίς σαφή διαχωρισμό θεματικών ενοτήτων, υπάρχουν συχνές επαναλήψεις ενοτήτων πληροφορίας, ο χρήστης είναι δυνατόν να «χαθεί», δεν είναι ευκρινές το πώς και πού θα εντοπίσει την επιθυμητή πληροφορία, η επιλογή γραμματοσειράς δεν είναι ενδεδειγμένη (αντιθέτως είναι κουραστική), τα κείμενα, εκτενή, θα μπορούσαν να επεξεργαστούν περισσότερο με το στόχο της ηλεκτρονικής

παρουσίασης, παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά και καθιστούν το site, όχι μόνο μη λειτουργικό αλλά και κουραστικό. Στον αντίποδα βρίσκεται ο δικτυακός κόμβος του *University of Glasgow: Archaeology Department* (<http://www.gla.ac.uk/archaeology/>), όπου η πληροφορία, δοσμένη με ένα αισθητικά προσεγμένο και λιτό τρόπο, οργανώνεται λειτουργικά και εύληπτα, το μέσον αξιοποιείται με τη δυνατότητα επενέργειας, παραμετροποίησης και αναζήτησης (*search engine*), η πλοήγηση διευκολύνεται με τη σταθερή εμφάνιση των συνδέσμων, την ύπαρξη συνδέσμου επιστροφής και την ενημέρωση του χρήστη για το πού βρίσκεται, ποια «διαδρομή» έχει ακολουθήσει, ποιες «περιοχές» έχει επισκεφτεί, ενώ διαθέτει επαρκές βάθος πληροφορίας. Στο ίδιο πνεύμα οργανωμένοι με καλή φιλοσοφία διασύνδεσης και λειτουργική πλοήγηση είναι οι δικτυακοί επί παραδείγματι των: *Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit* (<http://www.uni-bamberg.de/~ba5am1/>), *Universitat de Barcelona: Departament de Història antiga Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ub.es/prehist/main.htm>), *Universität Graz: Institut für Archäologie* (<http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/arch/>), *Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie* (<http://www.sbg.ac.at/arc/>), *Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art* (<http://www.fltr.ucl.ac.be/FLTR/ARKE/arke.html>), *Dublin University College: Department of Archaeology* (<http://www.ucd.ie/~archdata/>) και αρκετοί άλλοι.

6. Παρουσίαση πληροφορίας

(Αισθητική, σχεδιασμός, παρουσίαση)

Οι δικτυακοί τόποι του τομέα αρχαιολογίας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων παρουσιάζουν αρκετή ποικιλία σε θέματα *αισθητικής, σχεδιασμού* και *παρουσίασης*. Άλλα είναι προσεγμένα, άλλα όχι, άλλα επιτυγχάνουν το στόχο τους και άλλα είναι κακοσχεδιασμένα και μη λειτουργικά οργανωμένα. Η μεγάλη ποικιλία και διαφορετικότητά τους αποτρέπουν μια οποιαδήποτε απόπειρα συναγωγής γενικών συμπερασμάτων. Ωστόσο θα μπορούσε να ειπωθεί ότι τα sites ορισμένων κρατών συγκριτικά με τα υπόλοιπα (ως σύνολα οργανωμένα βάσει της χώρας προέλευσης) παρουσιάζουν στο σύνολό τους μια ομοιομορφία, ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο χαρακτηριστικών, σε κλίμακα τέτοια ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για ιδιαιτερότητα, για συγκεκριμένο ύφος και να εντοπιστούν ορισμένες γενικές

διαπιστώσεις. Έτσι, τα *γερμανικά* εμφανίζονται σε σχέση με το σύνολο των υπολοίπων λιγότερο προσεγμένα αισθητικά, κακοσχεδιασμένα στο σύνολό τους, με σκουρόχρωμες χρωματικές επιλογές –κυρίως πορτοκαλί, γκρι, μαύρες, κόκκινες και φαιοκίτρινες αποχρώσεις–, με ύφος που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «βαρύ» και «φορτωμένο», με μακροσκελή κείμενα, κακή σχεδίαση ετικετών στους συνδέσμους (όχι ιδιαίτερα προσεγμένη γραφή), παρόμοιες επιλογές και γενικά παρουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό μια ομοιομορφία που μοιάζει να υποδηλώνει ότι οι δικτυακοί αυτοί τόποι εξυπηρετούν καθαρά πρακτικούς και λειτουργικούς σκοπούς (σκοπός που όμως δεν καλύπτεται πλήρως από λάθη στην εμφάνιση) και όχι αισθητικούς. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και τα *ολλανδικά*.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Εικόνα 65: Γερμανία, δείγμα δικτυακών τόπων



Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Vorderasiatische Archäologie



Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Arbeitsbereich Christliche Archäologie und Kunstgeschichte

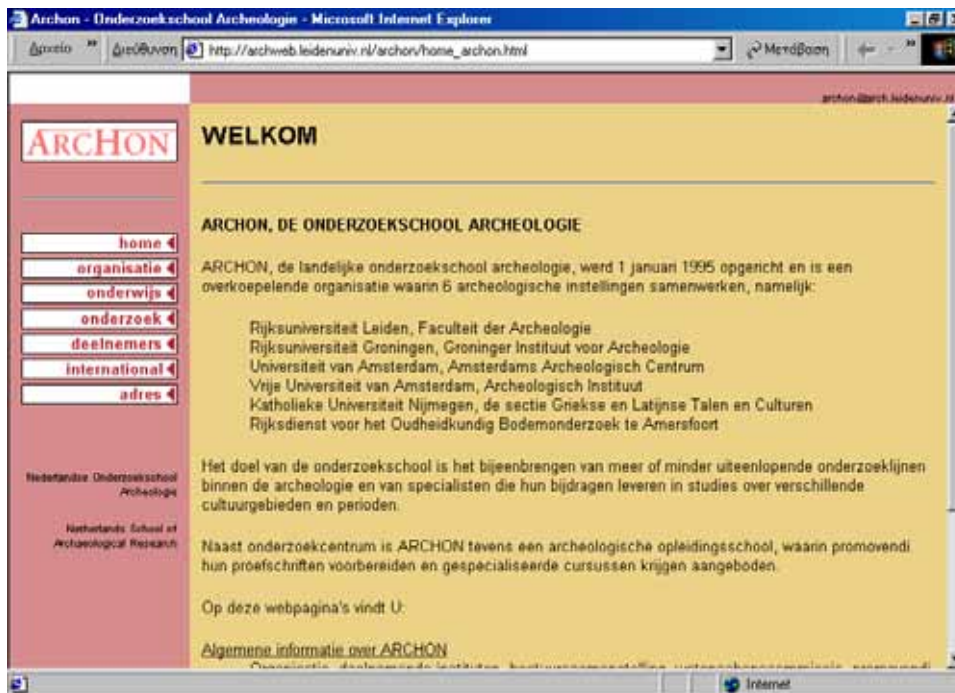


Cologne University: Institut fuer Fruehgeschichte



Ur- und Universität Tübingen Institut für Klassische Archäologie

Εικόνα 66: Ολλανδία, δείγμα δικτυακών τόπων



Netherlands School of Archaeological Research



Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum

Τα ισπανικά sites αντιθέτως, παρουσιάζουν συνολικά μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το αισθητικό αποτέλεσμα και τα «ποικίλματα» σε σχέση με τα υπόλοιπα, κάνοντας συχνά χρήση φόντου (γέμισμα, διακόσμηση της ιστοσελίδας), έχοντας ένα ύφος

περισσότερο ανάλαφρο» και λιτό, προσεγμένη σχεδίαση, ενδιαφέρουσες αισθητικές επιλογές, με μεγάλη ποικιλία, δίνοντας την αίσθηση ότι δεν πρόκειται για «απλή παράθεση κειμένων και συνδέσμων, αλλά ότι καταβάλλεται ουσιαστική προσπάθεια καλλιέργειας προσωπικού ύφους. Συχνά μάλιστα επιχειρείται και ένα πιο «ευχάριστο», γραφικό, μάλλον «χιουμοριστικό» ύφος στην απόδοση της συνδεσμολογίας:

[όπως στο παράδειγμα των: *Universidad de Cantabria: Area de Prehistoria* (<http://grupos.unican.es/prehistoria/>) και *Universidad de Murcia* :



EIKONA 67: Universidad de Cantabria

Departamento de Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Historia Medieval y Ciencias y Técnicas Historiográficas (<http://www.um.es/dp-prehistoria-arqueologia-historia/>), (βλ., παραδείγματος χάριν, EIKONA 67)].

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

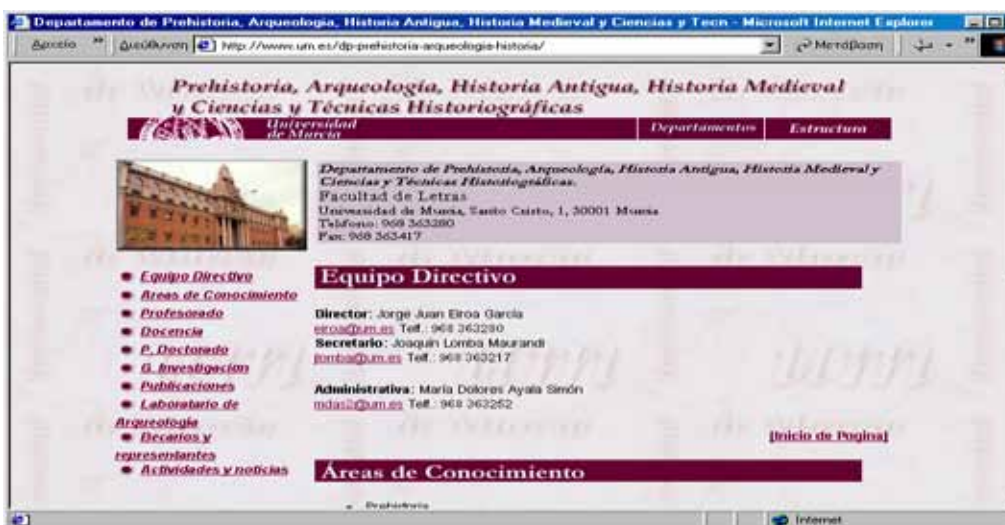
EIKONA 68: ΙΣΠΑΝΙΑ, ΔΕΙΓΜΑ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ



Universitat de Barcelona: Departamento de Història antiga Prehistoria y Arqueología



Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueología



Universidad de Murcia: Departamento de Historia Medieval y Ciencias y Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Técnicas Historiográficas

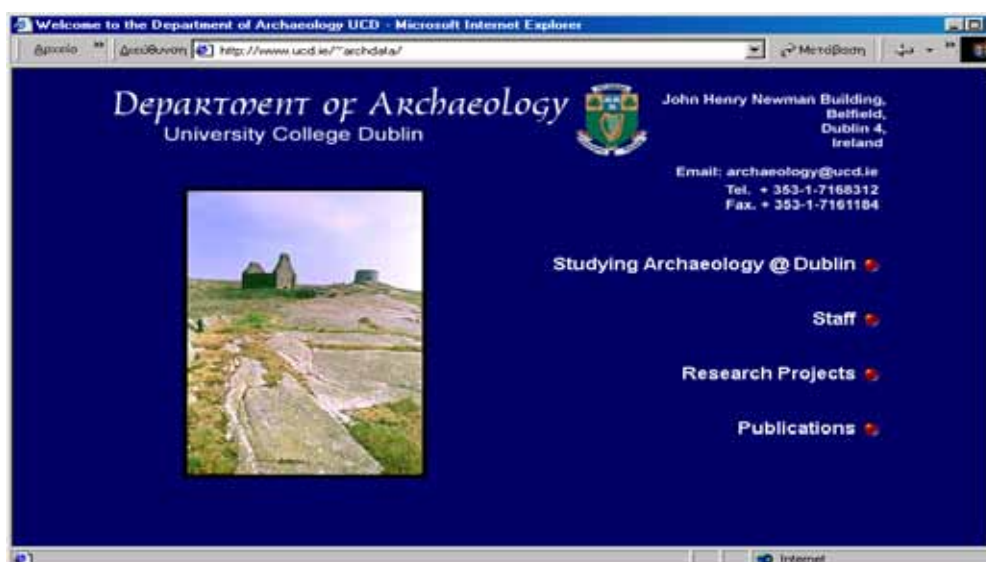


Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueología

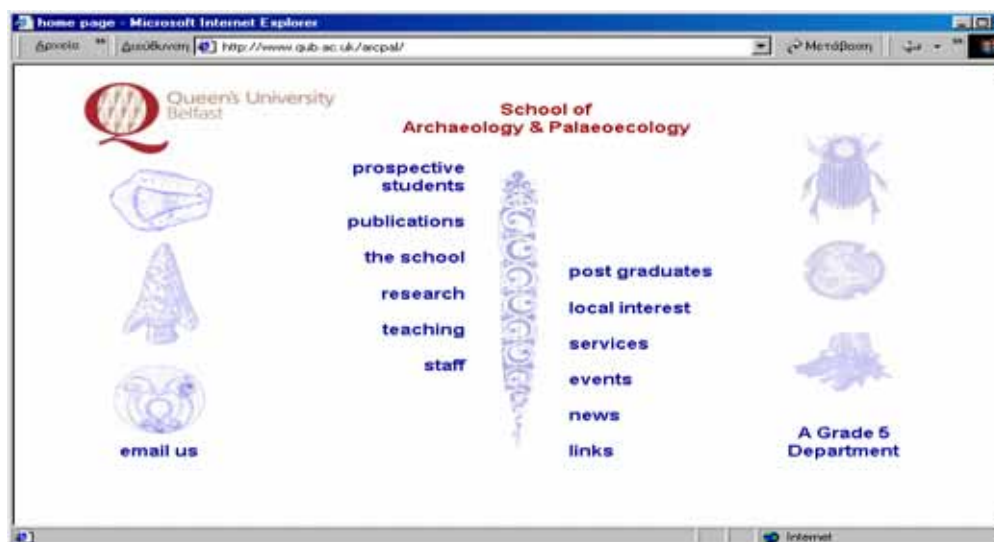
Παρόμοιας αισθητικής είναι και τα *ιρλανδικά*, τα οποία δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αισθητική τους παρουσίαση, επιλέγοντας προσεγμένο γραφιστικά και καλλιτεχνικά περιβάλλον (τάση που εντοπίζεται πρόδηλα στην κεντρική τους σελίδα).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ 69: ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΔΕΙΓΜΑ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ



Dublin University College: Department of Greek and Roman Civilisation



Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology

Είναι η συχνότητα της εμφάνισης των φαινομένων στις περιπτώσεις αυτές που επιτρέπει την παρατήρηση. Όσον αφορά τους δικτυακούς τόπους των υπόλοιπων χωρών το δείγμα είναι είτε πολύ μικρό (περιορισμένος αριθμός πανεπιστημιακών sites, όπως για παράδειγμα εκείνα των: Δανίας, Ελλάδας, Φιλανδίας και άλλα), είτε παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία (όπως επί παραδείγματι εκείνα της Ελβετίας, του

Ηνωμένου Βασιλείου και αλλού) ώστε δεν επιτρέπει κάποιες συγκριτικές παρατηρήσεις (στο σύνολό τους). Κυριαρχεί ωστόσο η τάση για περιβάλλον απαλλαγμένο από περιττά γραφικά, αρχεία πολυμέσων και υπερβολικές τεχνολογικές εμπνεύσεις, ενώ επικρατεί μια σχεδόν κοινή δομή και λιτή σχεδίαση περιορισμένη (σε γενικά πλαίσια) στα βασικά, τα ουσιώδη. Στόχος των sites, άλλωστε, είναι να «φτάσει» ο χρήστης στην πληροφορία με τις ελάχιστες δυνατές κινήσεις και στον ελάχιστο χρόνο. Για το λόγο αυτό πρέπει να αποφεύγονται



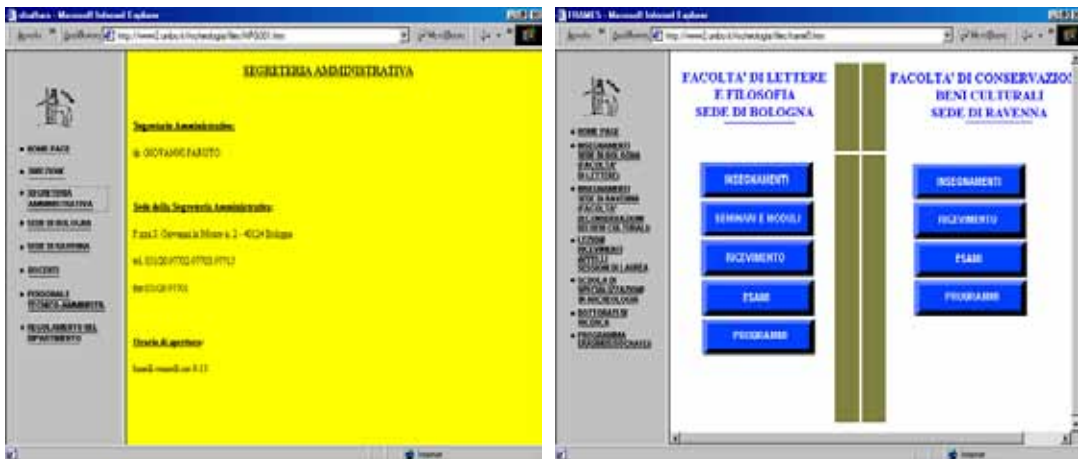
ΕΙΚΟΝΑ 70: *University of Durham: Department of Archaeology, (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)*

επιλογές που θα καταστήσουν το site αργό ή μη λειτουργικό. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μη ενδεδειγμένης επιλογής σχεδίασης, αποτελεί η περίπτωση του: *University of Durham: Department of Archaeology* (<http://www.dur.ac.uk/Archaeology/>), (ΕΙΚΟΝΑ 70), όπου οι σύνδεσμοι (υπακούοντας προφανώς σε καθαρά αισθητικούς λόγους) απλά παραπέμπουν σε άλλους συνδέσμους και ούτω καθεξής (δαπανώντας κατά συνέπεια χρόνο και ενέργεια).

Η πλειοψηφία των δικτυακών τόπων παρουσιάζει *σχεδιαστική ομοιομορφία*, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, όπου διαπιστώνεται η εναλλαγή στο προεπιλεγμένο ύφος και η αποπροσανατολιστική διαφοροποίηση της εμφάνισης στις επιμέρους ενότητες του site. Εντοπίστηκαν οι εξής περιπτώσεις:

ΕΙΚΟΝΑ 71: *ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ ΜΕ ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΝΟΜΟΙΟΜΟΡΦΙΑ*





❖ Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia



❖ Stockholms universitet: Arkeologiska Institutionen

7. Πολυμεσικές εφαρμογές

Η χρήση αρχείων *πολυμέσων* (πολυμεσικές εφαρμογές) στις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων επικεντρώνεται κυρίως στη χρήση γραφικών και εικόνας. Μόλις είκοσι-εννιά (29) από το σύνολο των δικτυακών τόπων (δηλαδή ένα ποσοστό 12%

έναντι του λοιπού 81,2%, βλ. ΠΙΝΑΚΑ ΙΙΙ) κάνουν χρήση πιο περίπλοκων εφαρμογών (ουσιαστικά κινούμενης εικόνας) και μάλιστα περιορισμένης στην πλειοψηφία στην κεντρική σελίδα (*home page*). Συνολικά η χρήση αρχείων πολυμέσων εφαρμόζεται στην ενσωμάτωση, παράθεση και χρήση:

- *Ακίνητης εικόνας και φωτογραφίας*
- *Γραφικών*
- *Ήχων (συγκεκριμένα μουσικής επένδυσης)*
[σε μία (1) μόνο περίπτωση: *Università degli Studi della Tuscia-Viterbo: Beni Archeologici* (<http://193.205.145.174/bc/index0.htm>)]
- *Κινούμενης εικόνας (animation), η οποία εφαρμόζεται για τη χρήση:*
 - i. *Κινούμενου κειμένου (animation κειμένου)*
[και συγκεκριμένα κυλιόμενου κειμένου (*scrolling text*)]
 - ii. *Διαδοχικής κίνησης εικόνας: εικόνες που αλλάζουν διαδοχικά (Εναλλασσόμενες Εικόνες)*
 - iii. *Σχεδιαστικές αναπαραστάσεις με κίνηση (Κινούμενα Σχέδια), [σε ελάχιστες περιπτώσεις –μόλις δύο (2)–]*
 - iv. *Ενημερωτικών συμβόλων – ετικετών με κίνηση, για την αναπαράσταση και την επισήμανση:*
 - α') ηλεκτρονικών διευθύνσεων (*Σύμβολο «e-mail»*),
 - β') νέας πληροφορίας [*Σύμβολο «νέο» (new)*],
 - γ') ανανεωμένης πληροφορίας [*Σύμβολο Ενημέρωσης (update)*],
 - δ') δείκτες ή σημάδια παραπομπής ή σύνδεσμοι ιδιαίτερης σημασίας (*Σημεία Επισήμανσης*),
 - ε') υποδήλωση «ιστοσελίδας υπό κατασκευή» (*Σύμβολο «υπό κατασκευή»*).

8. Δυνατότητα επιλογής γλώσσας

Η πλειοψηφία των sites δε διαθέτουν δυνατότητα προβολής της πληροφορίας σε άλλη γλώσσα εκτός από την εθνική τους. Μόλις δέκα (10) δικτυακοί τόποι (το 6,9% δηλαδή του συνόλου, παρέχουν (ή υπάρχει πρόβλεψη για) δυνατότητα επιλογής και

άλλης γλώσσας, και μάλιστα ως εναλλακτική επιλογή διατίθεται *αποκλειστικά* η αγγλική γλώσσα.

9. Κεντρική σελίδα, οργάνωση και παρουσίαση

Η *Κεντρική Σελίδα (home page)*, όντας η πύλη εισόδου στο site, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, εφόσον σχηματίζει την πρώτη εντύπωση. Ο σχεδιασμός της, στους δικτυακούς τόπους για τον τομέα αρχαιολογίας, εμφανίζει μεγάλη ποικιλία, με λιγότερο ή περισσότερο επιτυχές και/ή προσεγμένο αισθητικό αποτέλεσμα. Η οργάνωσή της παρουσιάζει παραλλαγές, που οργανώνονται και διακρίνονται βάσει της διάταξης των επιμέρους μερών που την αποτελούν, με κύριο άξονα τη συνδεσμολογία. Έτσι, η οργάνωση της κεντρικής σελίδας εμφανίζει τις εξής διαφοροποιήσεις:

- Σταθερή διαίρεση του χώρου της σελίδας σε δύο μέρη, με τους συνδέσμους σταθερά στην αριστερή πλευρά (*Αριστερά*²³⁴).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 72: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ



University of Aarhus: Middelalderarkæologi (ΔΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 73: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

²³⁴ Οι παρενθέσεις αναφέρονται στην κωδικοποιημένη τυποποίηση των κατηγοριών, όπως αυτές χρησιμοποιούνται στη στατιστική ανάλυση στους πίνακες (σε πρόγραμμα Excel), στο Παράρτημα Ι.



University of Southampton: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 74: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ



Universität Bern: Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen (EABETIA)

- Οι σύνδεσμοι παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη στο Άνω ή Κάτω μέρος της ιστοσελίδας (*Οριζόντια Διάταξη*).

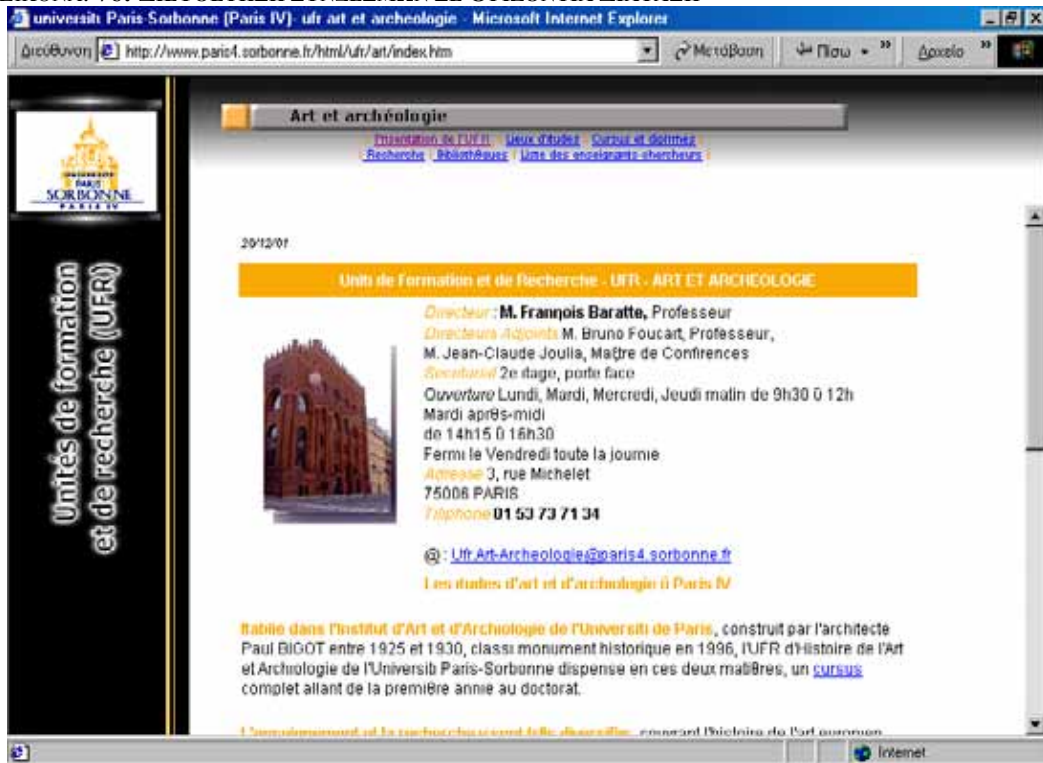
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 75: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ



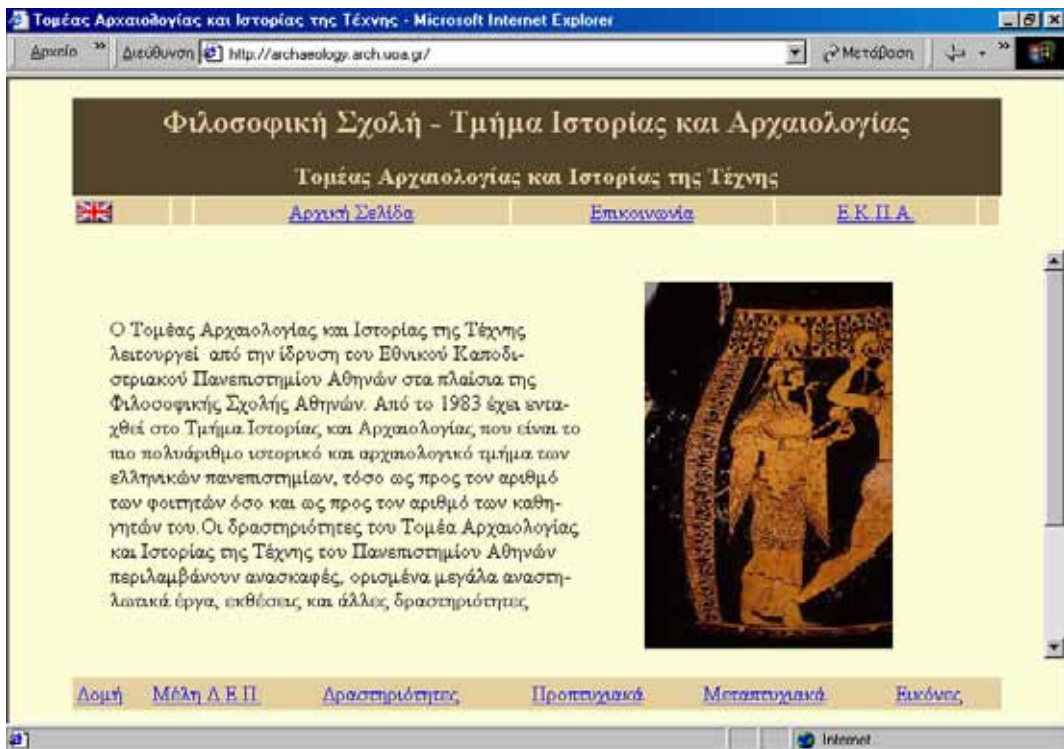
Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique (BEAPIO)

ΕΙΚΟΝΑ. 76: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ



Université Paris-Sorbonne (Paris IV): UFR Art et archéologie (ΓΑΑΜΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 77: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ



Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (ΕΛΛΑΔΑ)

- Οι σύνδεσμοι παρατίθενται στο κεντρικό μέρος της ιστοσελίδας, στοιχισμένοι σε παράλληλες στήλες ή χωρίς καθορισμένη ή τακτοποιημένη στοίχιση, (*Κέντρο*).

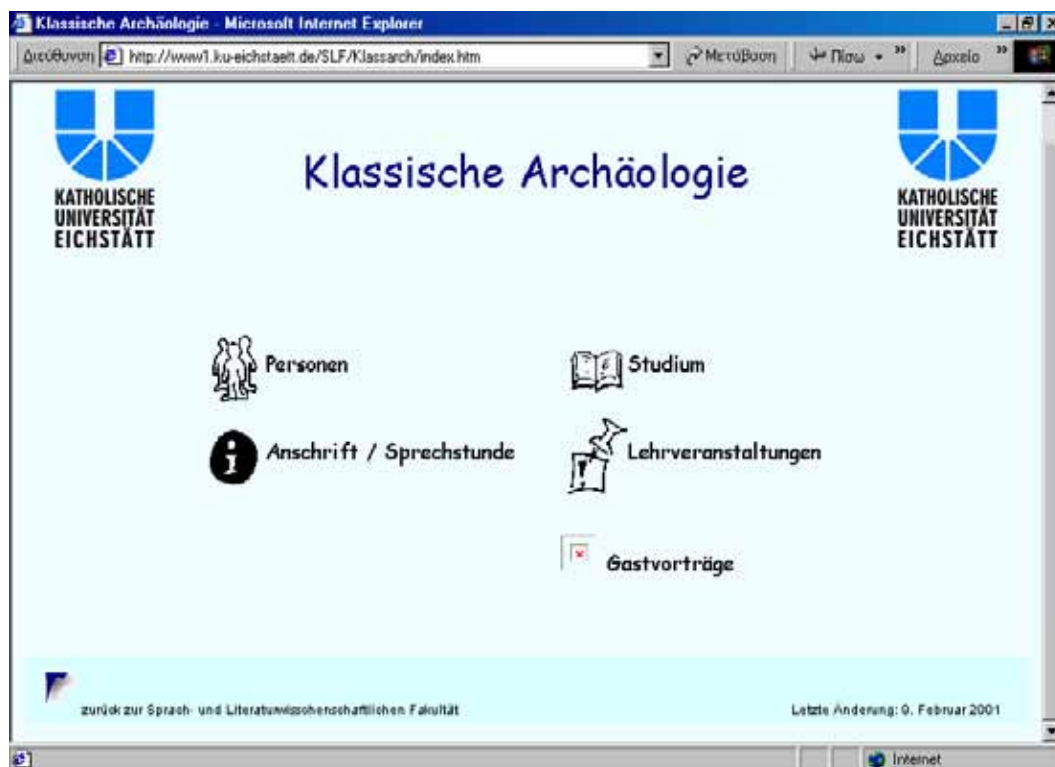
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 78: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ



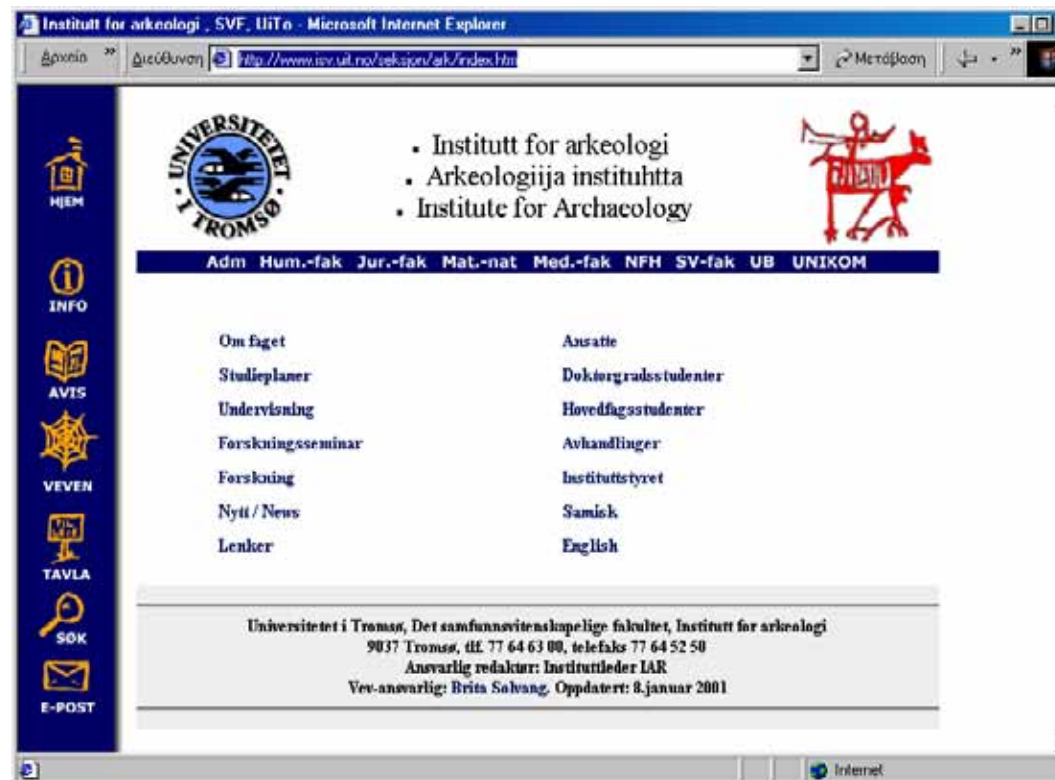
Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire de l'Art (ΒΕΛΓΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 79: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ



Katholischen Universität Eichstätt: Klassische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 80: ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ



Tromsø university: Institutt for arkeologi (ΝΟΡΒΗΓΙΑ)

- Δεν υπάρχει συγκεκριμένη, οριοθετημένη διαχώριση (καθορισμένη στοίχιση και διάταξη των συνδέσμων), αλλά παραθέτονται στο χώρο της σελίδας, είτε σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο, είτε καταλαμβάνοντας όλο το χώρο της σελίδας, είτε πλαισιώνοντας κάποια εικόνα, σε ελεύθερο σχήμα, (Ελεύθερη Διάταξη).

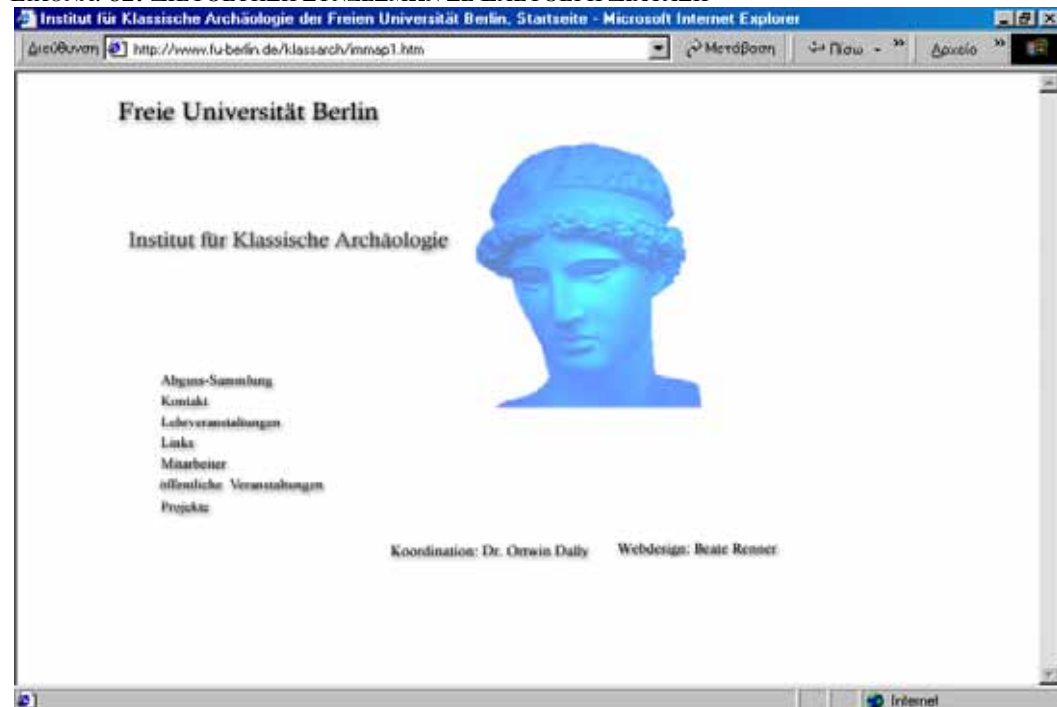
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 81: ΔΙΕΥΘΕΤΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΤΑΞΗ



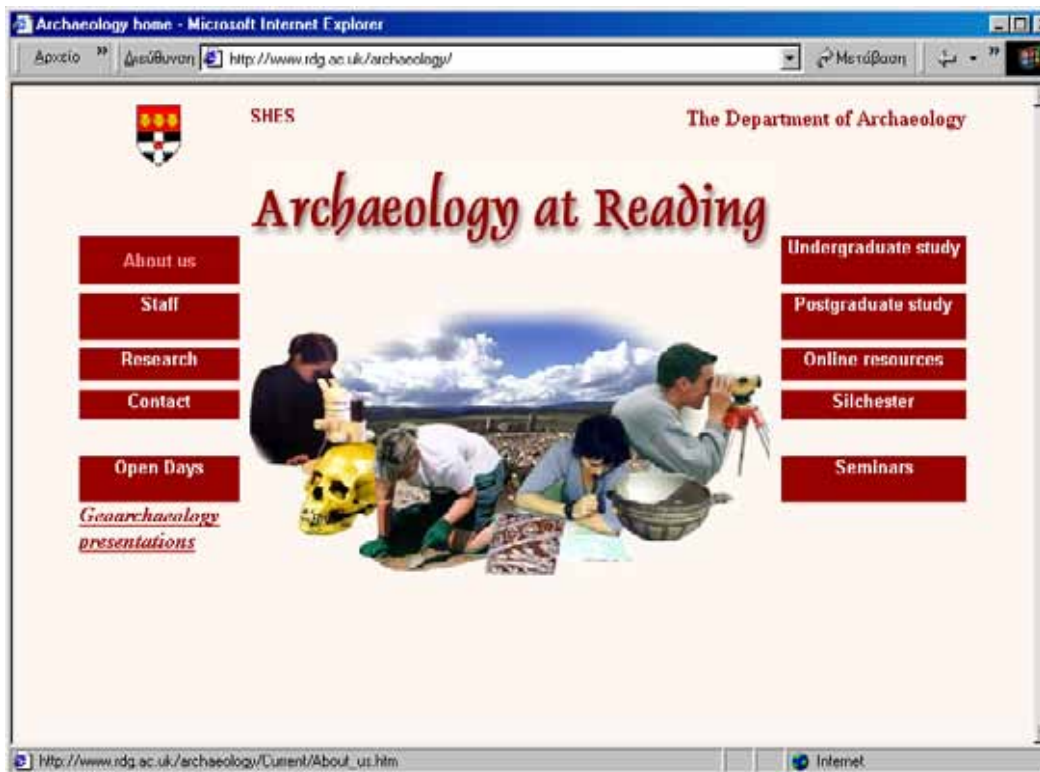
Turku University: Department of Archaeology (ΦΙΛΑΝΔΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 82: ΔΙΕΥΘΕΤΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΤΑΞΗ



Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 83: ΔΙΕΥΘΕΤΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

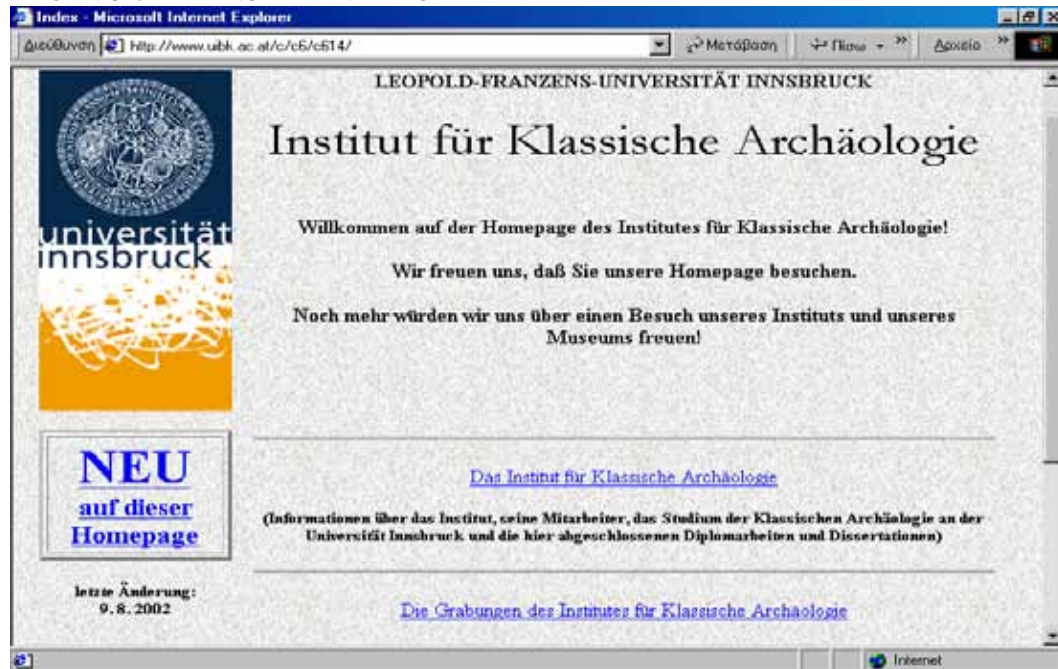


University of Reading: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

- Η κεντρική σελίδα έχει τη μορφή κειμένου με ενσωματωμένους συνδέσμους, οι οποίοι παρατίθενται στο σώμα του κειμένου, (Κείμενο με Συνδέσμους).

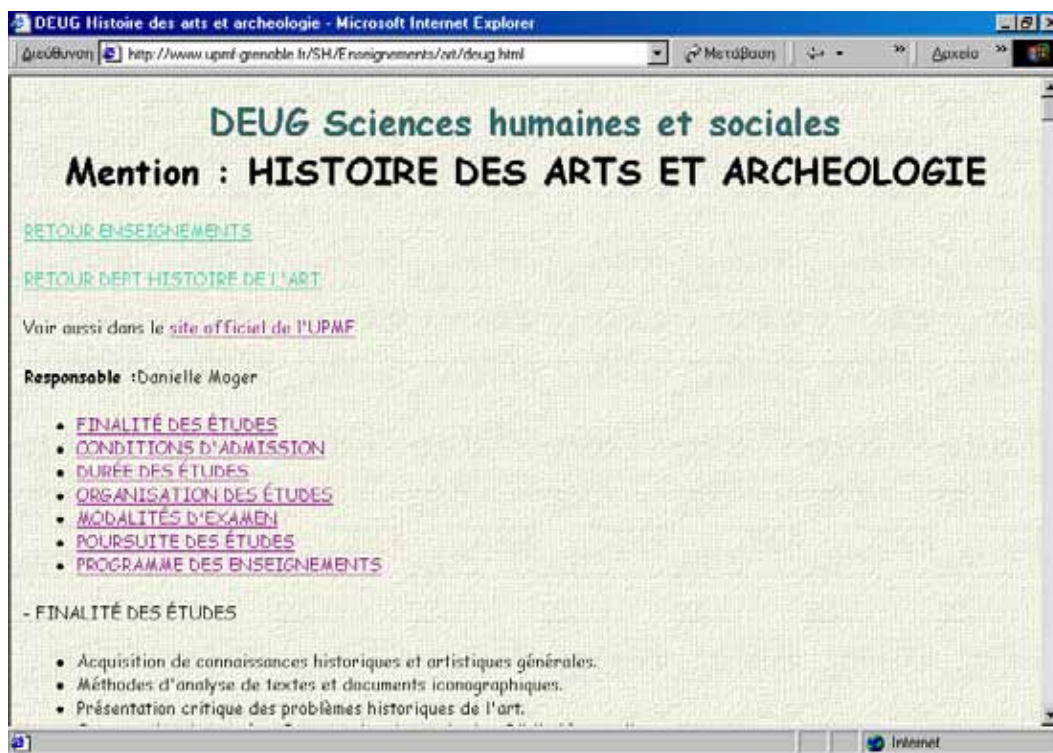
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 84: ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ



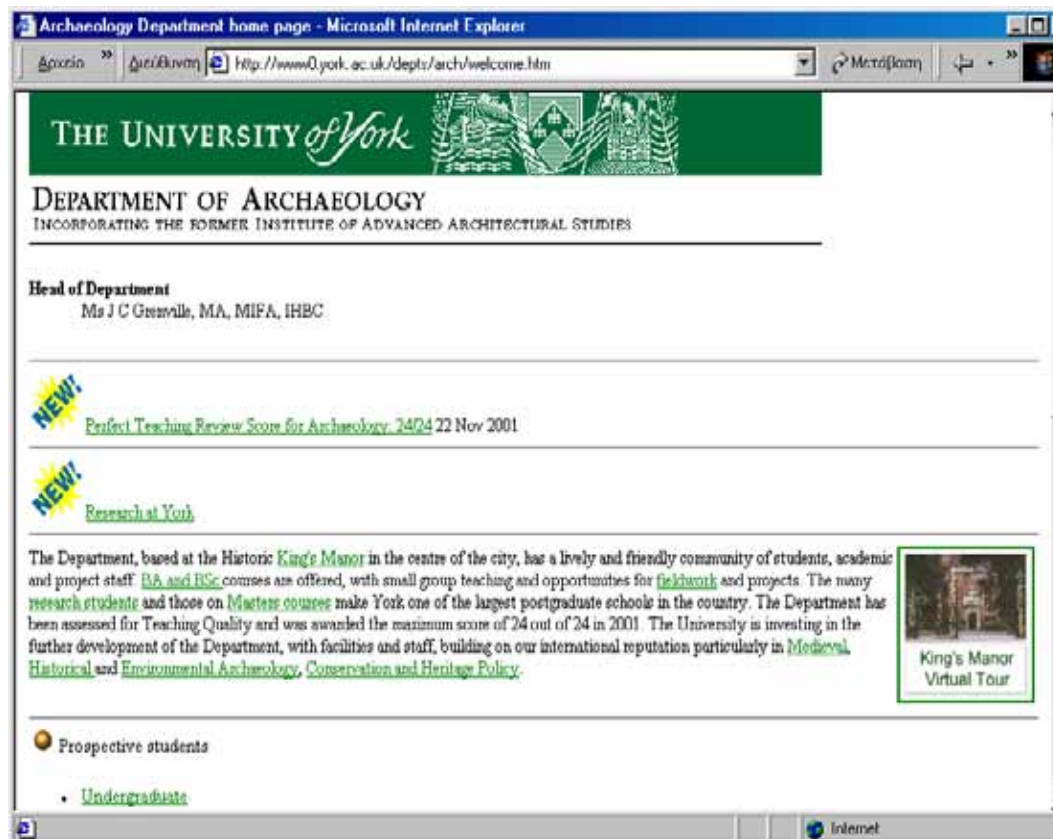
Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie (ΑΥΣΤΡΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 85: ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ



Université Pierre Mendès-France, Grenoble II:
Histoire de l'art et Archéologie (ΓΑΛΛΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 86: ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ



University of York: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Εκτός από την οργάνωση της κεντρικής σελίδας βάσει της διάταξης των συνδέσμων, παρατηρούνται παραλλαγές και στην οργάνωση του υπόλοιπου χώρου της (το περιεχόμενο κατ' ουσίαν και την παρουσίαση της κεντρικής σελίδας πέραν της συνδεσμολογίας), που καθορίζονται από τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται – εκμεταλλεύεται ο χώρος της κεντρικής σελίδας. Έτσι, στον ελεύθερο χώρο της σελίδας (δηλαδή, εκτός από τους συνδέσμους), εντοπίζονται τα εξής στοιχεία (θέματα):

- Κάποιο εισαγωγικό σημείωμα, σχετικά με το ίδρυμα ή το αντικείμενο σπουδών. Πρόκειται συνήθως για σύντομη αναφορά στο αντικείμενο σπουδών του τομέα, το προφίλ του τομέα, σχετικές πληροφορίες και διευθύνσεις, καθώς και άλλα σχετικού περιεχομένου και ενδιαφέροντος σχόλια, (*Εισαγωγικό Σημείωμα*). Συνήθως συνοδεύεται από κάποιο κοσμητικό στοιχείο, επί παραδείγματι κάποια εικόνα ή άλλη σχεδιαστική επεξεργασία. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, το κείμενο φέρει ενσωματωμένους συνδέσμους.

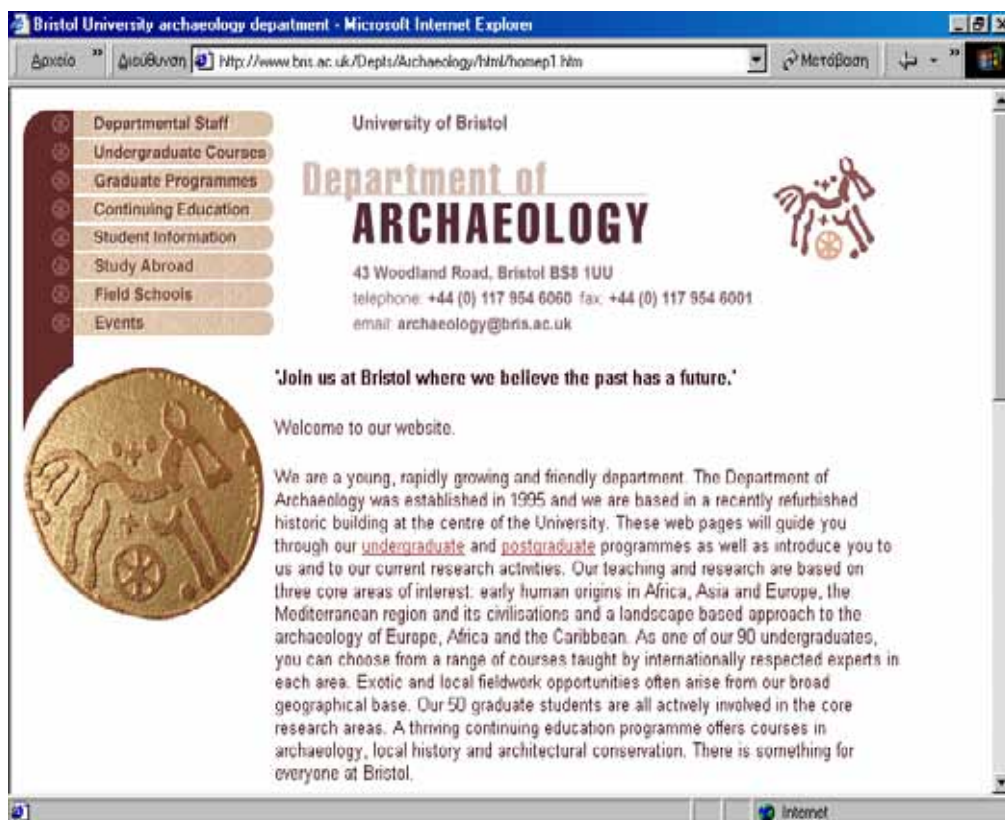
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 87: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Universität Graz: Institut für Archäologie (ΑΥΣΤΡΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 88: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



University of Bristol: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 89: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Leiden University: Faculteit der Archeologie (ΟΛΛΑΝΔΙΑ)

- Σε άλλη περίπτωση, παρατίθενται τα στοιχεία του τομέα (ταχυδρομική, τηλεφωνική και ηλεκτρονική διεύθυνση). Τα στοιχεία του τομέα ούτως ή άλλως δεν παραλείπεται να αναφερθούν στις σχετικές κεντρικές σελίδες. Σε αυτή την περίπτωση όμως, καταλαμβάνουν τον κυρίως χώρο της σελίδας ή αποτελούν το μόνο θέμα (εκτός της συνδεσμολογίας) του χώρου της ή δίνεται έμφαση στην τρόπο παρουσίασής τους, (*Στοιχεία Τομέα*).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 90: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Universität Basel: Seminar für Klassische Archäologie (ΕΛΒΕΤΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 91: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie (ΑΥΣΤΡΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 92: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



University of Aarhus: Forhistorisk arkæologi (ΔΑΝΙΑ)

- Η σελίδα κοσμείται από κάποιο διακοσμητικό στοιχείο (παραδείγματος χάριν: εικόνα, φωτογραφία, σχέδιο ή κάτι παρόμοιο), παράλληλα με την παράθεση των στοιχείων του ιδρύματος (διεύθυνση και τρόποι επικοινωνίας), (Εικόνα και Στοιχεία Τομέα)

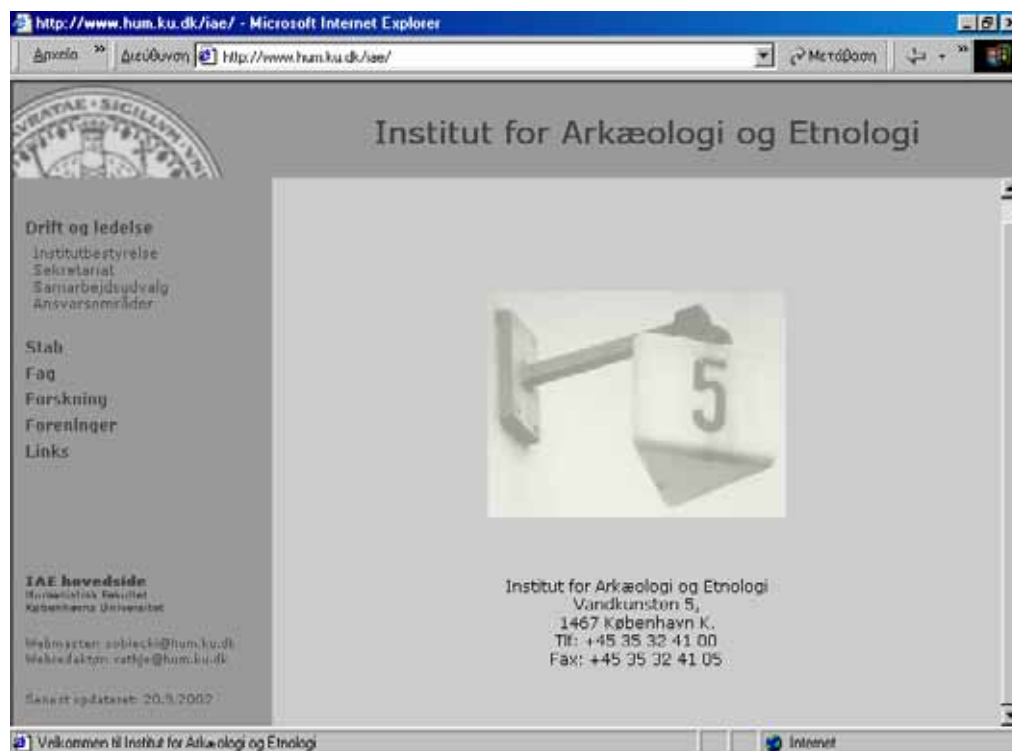
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 93: ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Archäologisches Institut (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 94: ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



University of Copenhagen: Institute of Archaeology & Ethnology (ΑΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 95: ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

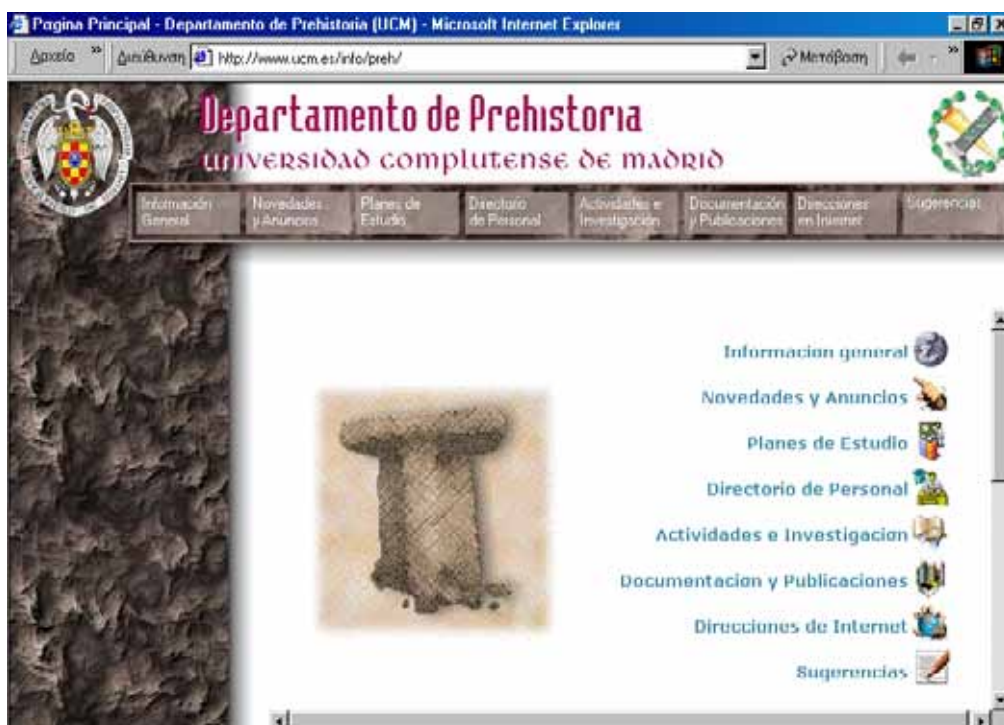


Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie (ΕΑΒΕΤΙΑ)

- Η επαναλαμβάνονται επιλεκτικά κάποιοι σύνδεσμοι (ή και στο σύνολό τους), παράλληλα με την προβολή ακίνητης ή κινούμενης εικόνας (*Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων*).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 96: ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria (ΙΣΠΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 97: ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

- Στον ελεύθερο χώρο διατίθενται χρήσιμες πληροφορίες (όπως επί παραδείγματι: τα στοιχεία τομέα, νέα του τομέα, ώρες λειτουργίας βιβλιοθήκης, οδηγός σπουδών, διάρθρωση και οργάνωση του τομέα, πρόσφατες καταχωρήσεις πληροφορίας ή άλλη σχετική με τον τομέα πληροφορία), (*Χρήσιμες πληροφορίες*). Πιθανώς να συνοδεύονται από κάποιο διακοσμητικό στοιχείο (επί παραδείγματι: εικόνα).

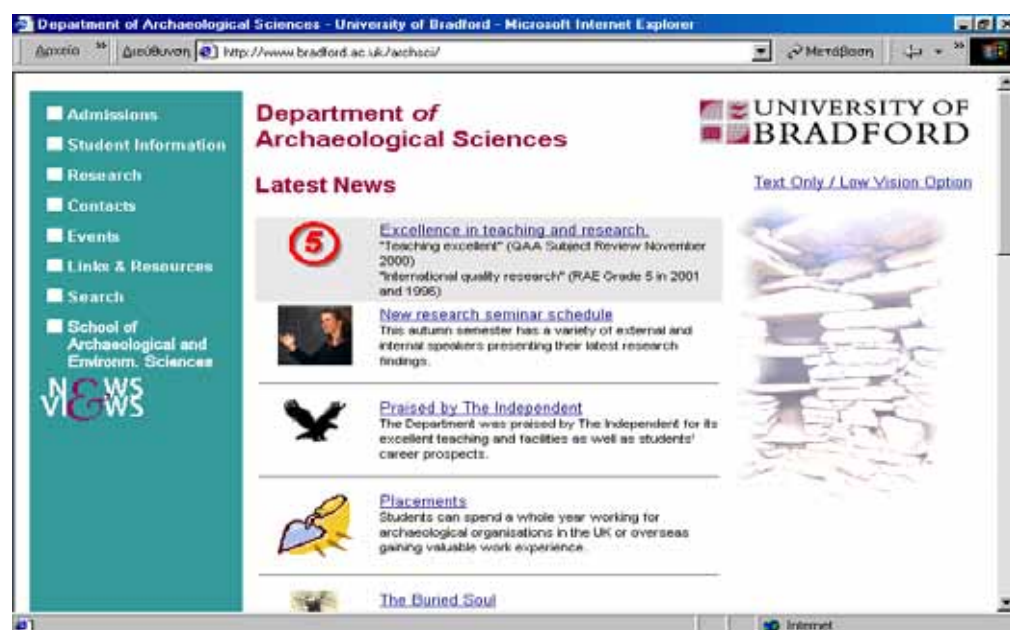
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 98: ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie (ΑΥΣΤΡΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 99: ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



University of Bradford: Department of Archaeological Sciences (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΕΙΚΟΝΑ. 100: ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

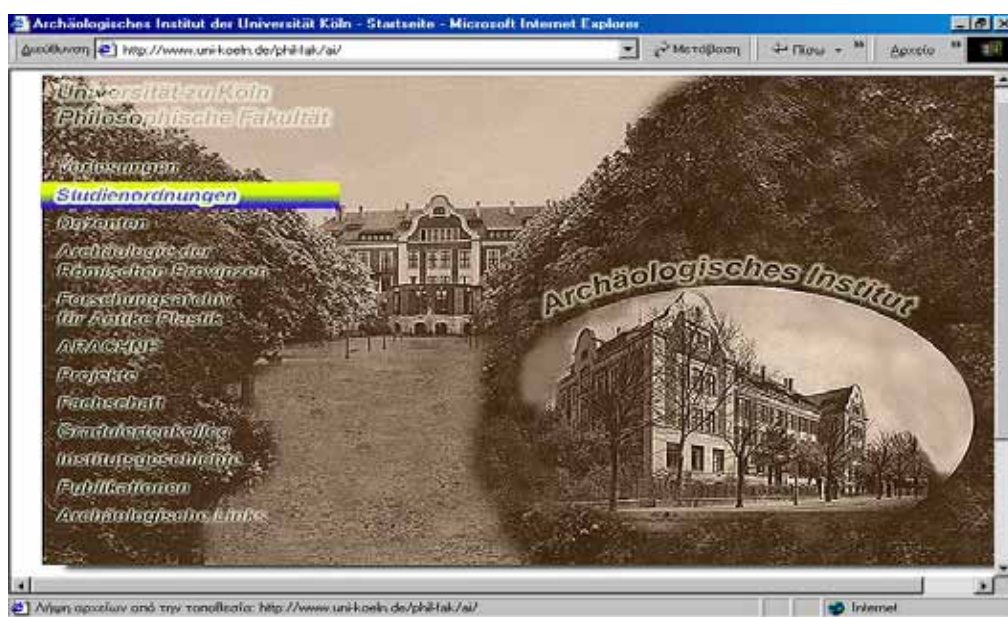


Uppsala University: Archaeologi (ΣΟΥΗΔΙΑ)

- Σε αρκετές περιπτώσεις, η σελίδα έχει καθαρά διακοσμητικό ρόλο – πέραν της παράθεσης των συνδέσμων. Έτσι παρουσιάζει σχεδιαστικό, αισθητικό ενδιαφέρον (με την έννοια της σχεδιαστικής και γραφίστικής διακόσμησης της σελίδας και όχι του αισθητικού αποτελέσματος) και όχι κάποια επιπλέον πληροφορία, (*Αισθητική Παρουσίαση*).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 101: ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ



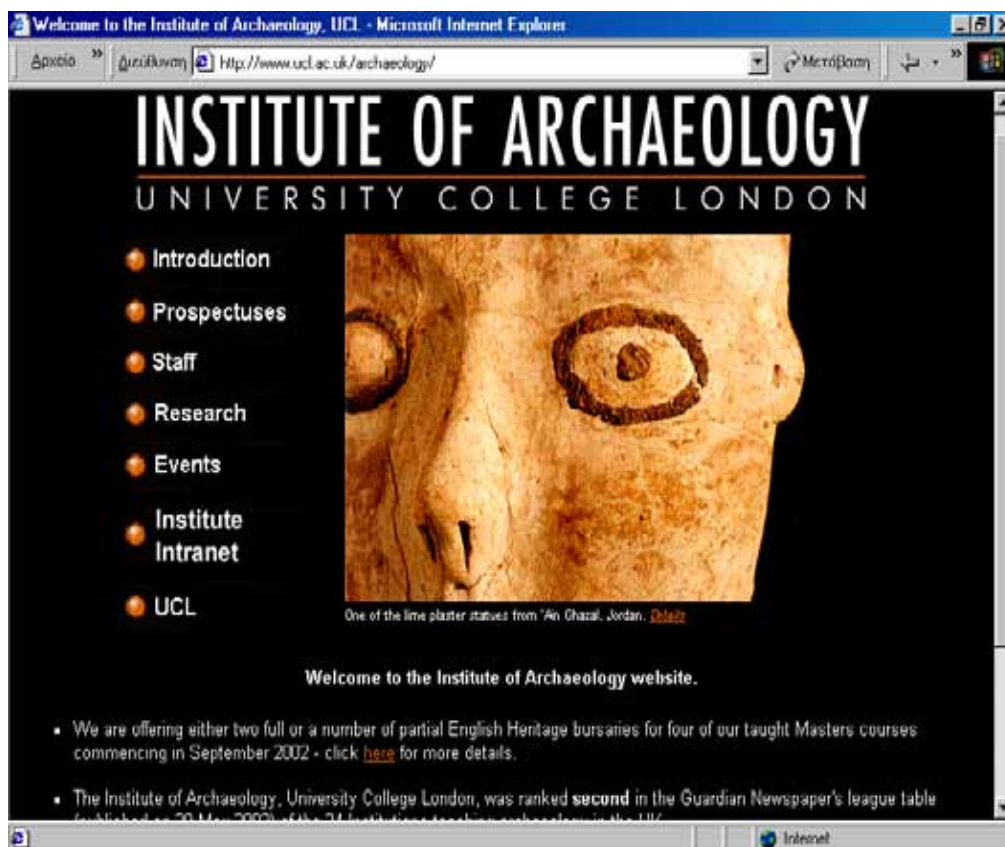
Cologne University: Archäologisches Institut (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 102: ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ



*King Alfred's University College Winchester:
Archaeology Department (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)*

ΕΙΚΟΝΑ. 103: ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ



University College London: Institute of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Επίσης, ενίοτε η κεντρική σελίδα έχει καθαρά αισθητικό χαρακτήρα (σχεδιαστικά επεξεργασμένη επιφάνεια χωρίς παράθεση ιδιαίτερης πληροφορίας), λειτουργώντας, επί της ουσίας, ως πύλη εισόδου στο κυρίως site.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 104: ΠΥΛΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΟ ΚΥΡΙΩΣ SITE



*Albert-Ludwigs-Universität,
Freiburg: Institut für Ur- und Frühgeschichte
und Archäologie des Mittelalters (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)*

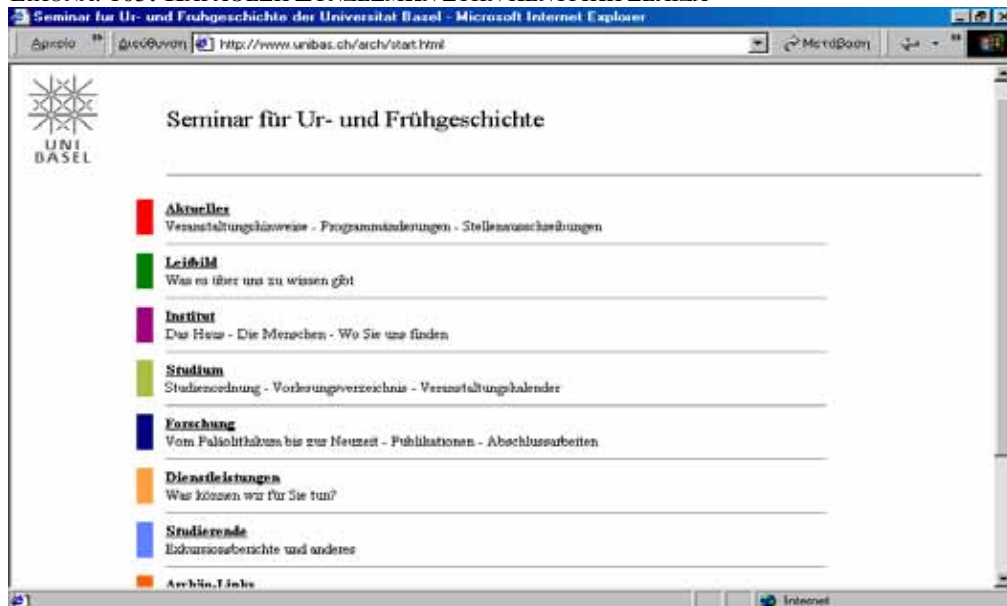


*Universität Tübingen: Abteilung
Ältere Urgeschichte und
Quartärökologie (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)*

- Σε άλλα παραδείγματα (συνήθως στην ελεύθερη διάταξη ή στη στοίχιση των συνδέσμων στο κέντρο), η σελίδα δε φέρει άλλο τίποτα, πέραν των συνδέσμων, που παρατίθενται στο κύριο μέρος της, και ίσως κάποιο διακοσμητικό στοιχείο, (*Σύνδεσμοι*)

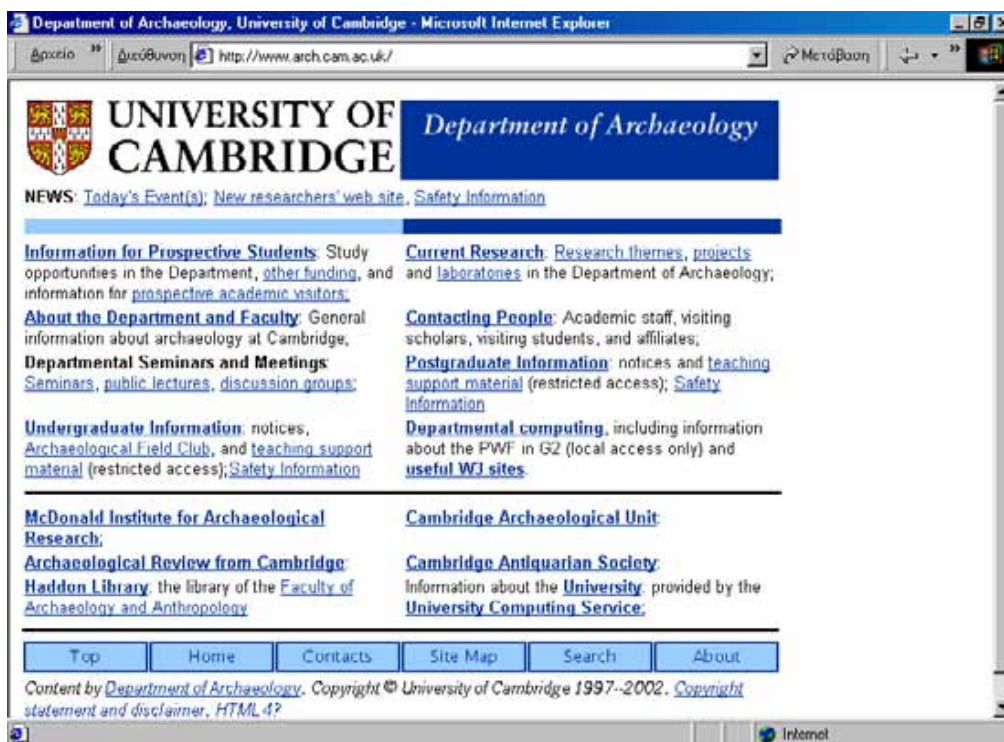
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΕΙΚΟΝΑ. 105: ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



Universität Basel: Seminar für Ur- und Frühgeschichte (ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΕΙΚΟΝΑ. 106: ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ



University of Cambridge: Department of Archaeology
(ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Ουσιαστικά, όλες οι επί μέρους κατηγοριοποιήσεις - διαφοροποιήσεις συγκλίνουν και συνοψίζονται, υπάγονται σε δύο συνολικότερες τοποθετήσεις (ως προς την κεντρική σελίδα): την επιλογή «διακοσμητικού θέματος», αφενός και την επιλογή «πληροφοριακού χαρακτήρα», αφετέρου· πρόκειται ουσιαστικά για θέμα επιλογής και προτεραιοτήτων, έγκειται στο σε τι επιλέγω να δώσω προτεραιότητα: αισθητική ή πληροφόρηση. Η επιχειρηματολογία και οι προτάσεις διαμορφώνονται ανάλογα με την προτίμηση και υποστηρίζουν την τελική επιλογή. Στη μια πλευρά, λοιπόν, στέκουν οι δικτυακοί τόποι που επιλέγουν και την (παράλληλη) παράθεση πληροφορίας (επί παραδείγματι: *Εισαγωγικό Σημείωμα*, *Χρήσιμες Πληροφορίες*) και στην άλλη εκείνοι που επιλέγουν ένα «καλλιτεχνική θέμα» (γραφίστικο περιβάλλον) ως πρόταση (περιορίζοντας την πληροφορία στις εσωτερικές σελίδες). Ταυτόχρονα, η συντριπτική πλειοψηφία επιλέγει την σταθερή εναπόθεση των συνδέσμων στο αριστερό μέρος της σελίδας (σε ποσοστό 46,5 %), που αποδεικνύεται πως είναι μια πρακτική και λειτουργική επιλογή, ενώ ένα ποσοστό μόλις 8,3% επιλέγει την οριζόντια διάταξη των συνδέσμων, τοποθετώντας τους στο άνω (ή κάτω σπανιότερα) μέρος της σελίδας, πρακτική εξίσου λειτουργική, αν και όχι ανάλογα διαδεδομένη. Η επιλογή της παράθεσης κειμένου με ενσωματωμένους τους συνδέσμους στην κεντρική σελίδα (εφαρμοσμένη από το 6,9% των δικτυακών τόπων), στερείται

αισθητικού ενδιαφέροντος, αλλά και κρίνεται πως υστερεί έναντι μιας σαφώς διαρθρωμένης σελίδας με ευκρινώς οργανωμένες και διευθετημένες τις θεματικές της.

Μία τάση, λοιπόν, αντιπροσωπεύεται από την κατηγορία των δικτυακών τόπων που επιλέγουν την παρουσίαση ορισμένων *Χρήσιμων Πληροφοριών* στον ελεύθερο χώρο της κεντρικής σελίδας (αποτελούν το 13,9%) –επιτυχές παράδειγμα αποτελεί ο δικτυακός τόπος του *University of Bradford: Department of Archaeological Sciences* (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/homepage.html>), όπου επισημαίνονται μερικά σημαντικά σημεία του site (ΕΙΚΟΝΑ 99)– ή κάνουν χρήση *Εισαγωγικού Σημειώματος* (επιλογή του 20,8% των δικτυακών τόπων), χρησιμοποιώντας έτσι την κεντρική σελίδα για την παράθεση πληροφορίας. Η επιλογή της *Επανάληψης Συνδέσμων*, εκτός από τον κύριο κορμό συνδεσμολογίας (κύλινδρο πλοήγησης) και στο κυρίως μέρος της ιστοσελίδας [σε παραδείγματα όπως των: *Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia* (<http://www.unibo.it/Archeologia/>) ή *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie* (<http://www2.ruf.uni-freiburg.de/provroem/>)] δεν

αποτελεί ενδεδειγμένη τακτική (συγκεντρώνει άλλωστε μόλις το 8,3% στις προτιμήσεις των εν λόγω δικτυακών τόπων). Στην περίπτωση απλής επανάληψης, χωρίς περαιτέρω διαφοροποιήσεις, μπορεί να λειτουργήσει αποπροσανατολιστικά, καθώς η επισήμανση του ίδιου πράγματος δύο φορές ενδεχομένως να προκαλέσει στιγμιαία σύγχυση.

Επιπλέον, αν δεχτεί κανείς την

επιλογή παράθεσης πληροφορίας στην κεντρική σελίδα (στην οποία ουσιαστικά υπάγεται η συγκεκριμένη επιλογή) μπορεί να θεωρηθεί ότι καταλαμβάνει ζωτικό χώρο της – εκ των πραγμάτων – περιορισμένης σελίδας, όπου θα μπορούσε να περιληφθεί άλλου είδους καίρια πληροφορία. Ενδείκνυται στις περιπτώσεις πολλαπλών επιλογών (μεγάλος αριθμός συνδέσμων) προκειμένου να επισημάνει



ΕΙΚΟΝΑ. 107: ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

University of Newcastle upon Tyne
(*ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ*)

σημαντικές πληροφορίες του site (ενημερώνει το χρήστη για τα βασικότερα σημεία του site) ή προκειμένου να απομονώσει τους κυριότερους συνδέσμους. Επιτυχές παραδείγματα αυτής της τακτικής αποτελεί ο δικτυακός τόπος του *University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology* (<http://archaeology.ncl.ac.uk/index.htm>), όπου επισημαίνονται τα πεδία έρευνας (τα ερευνητικά και ανασκαφικά προγράμματα) του τομέα οργανωμένα ανά ιστορική περίοδο, σε ένα σχήμα προσεγμένης αισθητικής (βλ. ΕΙΚΟΝΑ 107).

Η προσπάθεια καταχώρησης πληροφορίας, αντικαθίσταται από ένα άλλο περισσότερο σχεδιαστικό σχήμα στην περίπτωση της επιλογής πρότασης των *Στοιχείων Τομέα*, με ή χωρίς τη συνοδεία *Εικόνας* (επιλογή που υιοθετήθηκε από το 12,5% και 4,2% αντίστοιχα των δικτυακών τόπων), πρακτική που εντάσσεται στην εναλλακτική επιλογή της αισθητικής επιδίωξης, για την οποία όμως μπορεί να αναφερθεί το ίδιο επιχείρημα, της ανάλωσης χώρου: ο ίδιος χώρος μπορεί είτε να χρησιμοποιηθεί για την παράθεση πληροφορίας, είτε να εξυπηρετεί ένα πιο αισθητικό σχήμα (εφόσον δεν επιλέγω να παραθέσω πληροφορία), ιδιαίτερα όσον αφορά την παρουσίαση εικόνας (δεδομένου ότι η εικόνα ή φωτογραφία είναι μια μάλλον «εύκολη» λύση). Η εικόνα ή φωτογραφία, όταν χρησιμοποιείται οφείλει να είναι προσεγμένη και σχεδιαστικά επιμελημένη – παρατήρηση που αφορά κυρίως αντίγραφα φωτογραφιών του ιδρύματος· ίσως να κρίνεται αναγκαία, ωστόσο χρειάζεται μια κάποια επεξεργασία με στόχο ένα καλαίσθητο αποτέλεσμα και όχι την απλή ενσωμάτωσή της στη σελίδα σου site (βλ. ΕΙΚΟΝΑ 108), όπως επί παραδείγματι συμβαίνει στις περιπτώσεις των *Freie*



ΕΙΚΟΝΑ. 108: ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΕ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
(*Göteborg University*)

Universität Berlin: Institut für Prähistorische (<http://www.fu-berlin.de/praehist/>),
Johannes-Gutenberg Universität Mainz: Institut für Vor- und Frühgeschichte
(<http://www.uni-mainz.de/FB/Geschichte/vfg/vfg1998.htm>), *Universität Tübingen:*
Institut für Klassische Archäologie (<http://www.uni-tuebingen.de/klass->

archaeologie/), Göteborg University: Institutionen för arkeologi (<http://www.hum.gu.se/ark/>), University of Exeter: Department of Archaeology (<http://www.ex.ac.uk/schools/geogarch/archaeology/>) και αλλού. Διαφορετικά, δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον, ενώ αποτελεί μια μάλλον εκ του προχείρου λύση και σχεδιαστικά απλοϊκή. Τα στοιχεία του τομέα βεβαίως και αποτελούν πρωτίστης σημασίας πληροφορία (είναι από τα βασικά στοιχεία που ιδίως ένας «εξωτερικός» χρήστης θα αναζητήσει), την οποία ο χρήστης σαφώς επιθυμεί να λαμβάνει από την πρώτη στιγμή επαφής με το site και κρίνεται σκόπιμη η παρουσία τους στην κεντρική σελίδα, σε εμφανές μέρος [αποδείχθηκε δυσλειτουργική η παράθεση των στοιχείων του τομέα με μη εμφανή τρόπο, με μικρά γράμματα ή στο κάτω μέρος της σελίδας, όπου ο χρήστης χρειάζεται να «κυλήσει» τη σελίδα για να τα αναζητήσει: όπως συμβαίνει επί παραδείγματι στις εξής περιπτώσεις: *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie* (<http://www2.ruf.uni-freiburg.de/provroem/>), *Universität Tübingen: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.uni-tuebingen.de/klass-archaeologie/>) και αλλού]. Όμως ο χώρος της σελίδας, εφόσον επιλέγεται η λύση του καταμερισμού της (σύνδεσμοι και ελεύθερος χώρος), μπορεί να οργανωθεί

κατά τρόπο τέτοιο ώστε να επιτρέπει και την παράθεση επιπλέον πληροφορίας ή να διαμορφωθεί με έναν περισσότερο ενδιαφέρον σχεδιαστικά τρόπο, ακόμα και αισθητικά πιο προσεγμένο (βλ. παράδειγμα στην ΕΙΚΟΝΑ 109) – ικανοποιητική προσπάθεια αισθητικού αποτελέσματος κρίνεται ότι αποτελούν επί



ΕΙΚΟΝΑ. 109: *University of Edinburgh: Department of Archaeology (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)*

παραδείγματι οι κεντρικές σελίδες των: *University of Copenhagen: Institut for Arkæologi og Etnologi* (<http://www.hum.ku.dk/iae/>), *University of Copenhagen: Forhistorisk Arkæologi* (<http://www.hum.ku.dk/iae/ark/>), *University of Edinburgh: Department of Archaeology* (<http://www.arcl.ed.ac.uk/>), και αλλού. Αυτό φυσικά ισχύει και στην περίπτωση όπου επιλέγεται η απλή παράθεση των συνδέσμων στο

κυρίως μέρος της σελίδας, σε κεντρική διάταξη (*Κέντρο*) ή ελεύθερα, χωρίς συγκεκριμένη οριοθέτηση (*Ελεύθερη Διάταξη*) πάνω σε διακοσμημένο (σχεδιαστικά επεξεργασμένο) ή λευκό φόντο, με ή χωρίς διακοσμητικά μοτίβα (άποψη που ακολούθησε το 13,2% και 22,9% αντίστοιχα των δικτυακών τόπων). Πρόκειται για μια απλή, λιτή και «ευκρινή» λύση, εξακολουθεί όμως να μένει ανεκμετάλλευτος ο χώρος της κεντρικής σελίδας, με την έννοια τόσο της πληροφόρησης όσο και του σχεδιαστικού ενδιαφέροντος, και αισθητικά δεν παρουσιάζει κάποιο ενδιαφέρον.

Το αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα της δεύτερης τάσης αποτελεί η πρακτική της αποκαλούμενης «*Αισθητικής Παρουσίασης*», δηλαδή η απλή παράθεση συνδέσμων σε ένα καλαίσθητο, γραφιστικά επεξεργασμένο φόντο, (διαδεδομένη συγκριτικά επιλογή που εμφανίζεται στο 18,8% των δικτυακών τόπων). Πρόκειται βέβαια για μια εξαιρετικά καλαίσθητη, πιθανώς εντυπωσιακή και ίσως περισσότερο απαιτητική επιλογή, ωστόσο μια αρνητικά κείμενη κριτική αυτής μπορεί να στηριχθεί (εν συγκρίσει με την προηγούμενη επιλογή της παράθεσης πληροφορίας) στην πρόταση πως τείνει να αποτελέσει μια μάλλον όχι και τόσο λειτουργική άποψη, με το σκεπτικό ότι, δεδομένης της ανάγκης για άμεση πληροφόρηση (σε ένα περιβάλλον ιλιγγιωδών ταχυτήτων όπως το Internet) και της σκοπιμότητας για εξοικονόμηση χρόνου και ενεργειών, η ταχύτητα πρόσβασης στην πληροφορία είναι το ζητούμενο και όχι η αισθητική τέρψη, καθώς οι ορίζοντες του WWW έχουν σαφώς διευρυνθεί και η όλο και μεγαλύτερη εξοικείωση των χρηστών με το μέσον, καλούν για λύσεις πιο δραστικές και άμεσες, τοποθετώντας στο προσκήνιο την πληροφορία, φέρνοντάς την απευθείας και στην κεντρική σελίδα. Μια τέτοια θέση εύκολα καταρρίπτεται από το γεγονός ότι και οι σχετικές ενότητες (που αντιπροσωπεύονται από τους συνδέσμους) του site είναι πληροφορία –και μάλιστα κεφαλαιώδης– που χρειάζεται προσεγμένο σχεδιασμό και παρουσίαση, καθώς και το ότι η σχετική έρευνα στην ομάδα των άμεσα ενδιαφερόμενων χρηστών (τους φοιτητές του τομέα αρχαιολογίας του πανεπιστημίου Κρήτης) κατέδειξε πως η συγκριτική πλειοψηφία (το 50% των ερωτηθέντων) είναι μετρίως εξοικειωμένοι με το μέσον, ένα αξιοπρόσεκτο ποσοστό (15,6%) δεν έχουν καμία επαφή με το μέσον, ενώ μόνο το 21,9% είναι πολύ καλά εξοικειωμένοι με το Internet, γεγονός που επιβεβαιώνει την ανάγκη ύπαρξης μιας απλής, σαφούς, χωρίς πολλά επιπρόσθετα κεντρικής σελίδας, μιας κατανοητής και αξιοπρόσεκτης «εισαγωγής» για την εύκολη μετάβαση στο «κυρίως θέμα». Επιπροσθέτως, ο επισκέπτης μιας πανεπιστημιακής σελίδας (στην περίπτωση κυρίως του εσωτερικού χρήστη) έχει σαφή στόχο τον οποίο επιθυμεί να ικανοποιήσει

ανατρέχοντας στη σχετική πληροφορία (βάσει των επιλογών – του μενού του site), προσπερνώντας ενδεχομένως οτιδήποτε άλλο, δηλαδή αποζητά συγκεκριμένη πληροφορία και μέλημα του σχεδιασμού είναι η ταχύτερη και ευχερέστερη εξυπηρέτησή του (εντός του site πλέον, παρέχοντας σε πρώτο στάδιο τις σχετικές επιλογές). Ο χρήστης που ζητά συγκεκριμένη κατηγορία πληροφορίας, ξέρει τι θέλει και απλά πρέπει να διευκολυνθεί η πρόσβασή του. Στην άλλη περίπτωση (του εξωτερικού ή μη εξοικειωμένου χρήστη, του τυχαίου «περαστικού» από τη διεύθυνση του τόπου ή του «αναζητητή» πληροφορίας που «ταξιδεύει» στους τόπους του Internet) σημαντική είναι η αισθητική του τέρψη, προκειμένου να μην προσπεράσει το site (στον καταιγισμό και την υπερπληθώρα επιλογών του Internet), να προσελκύσει το ενδιαφέρον του και να δημιουργήσει ένα θετικό κλίμα στην πρώτη αυτή επαφή, προϊδεάζοντας θετικά τον υποψήφιο χρήστη για την μετέπειτα «περιπλάνησή» του στις εσωτερικές σελίδες (στην περίπτωση αυτή χρήσιμα κρίνονται επιπλέον επεξηγηματικά σχόλια). Εξάλλου οι πανεπιστημιακοί δικτυακοί τόποι ανήκουν σε μια ιδιαίτερη κατηγορία ενημερωτικών – πληροφοριακών τόπων, όπου, όντας κατ' ουσίαν πληροφοριακού χαρακτήρα, η πληροφορία ως ευρύτερη έννοια δεν είναι ο αυτοσκοπός, αλλά η πληροφορία (η συγκεκριμένη) του ιδρύματος – πρόκειται για συγκεκριμένη (και σχεδόν ομοίως κατηγοριοποιημένη) πληροφορία ή οποία μπορεί να διανεμηθεί σε αντίστοιχες ενότητες, δίχως εισαγωγές ή υπογράμμιση. Δεν είναι site γενικού ενημερωτικού ενδιαφέροντος, αλλά εξειδικευμένου και μάλιστα με προδιαγεγραμμένες ενότητες. Ακόμα περισσότερο λοιπόν, εφόσον αποτελεί εξειδικευμένη και συγκεκριμένη πληροφορία, με «περιοριστική» απεύθυνση, χρειάζεται ένα επισφράγισμα – η πληροφορία (κάνοντας ένα τολμηρό παραλληλισμό) μοιάζει «απροστάτευτη» και ίσως εκτεθειμένη χωρίς «προστατευτικό κάλυμμα» – δεν πρόκειται για ενημερωτικό φυλλάδιο, αλλά για βιβλίο, έναν οδηγό, όπου χρειάζεται ένα αντιπροσωπευτικό «εξώφυλλο», έναν υπέρτιτλο, και σαφή περιεχόμενα για τη διευκόλυνση του «αναγνώστη», ο οποίος μπορεί στη συνέχεια να αναζητήσει την πληροφορία που θέλει. Άλλωστε παραμένει ανεξερεύνητη η υπόθεση αν (σε ορισμένες περιπτώσεις) η απουσία ιδιαίτερης σχεδιαστικής επεξεργασίας πρόκειται για συνειδητή επιλογή ή σχεδιαστική και τεχνική ευκολία ή ακόμα (γιατί όχι) και έλλειψη μέσων (τεχνικού εξοπλισμού, ανθρώπινου δυναμικού, χρόνου, πόρων).

Για όλους αυτούς τους λόγους κρίνεται ως ουσιαστικότερη η παρουσίαση ενός σχεδιαστικά επεξεργασμένου θέματος, μια αισθητικής άποψης προσέγγιση στον

σχεδιασμό και την απόδοση της κεντρικής σελίδας, με επίγνωση βέβαια του ότι το «ωραίο» είναι υποκειμενικό και η σύλληψη μιας κεντρικής σελίδας, όσο σχεδιαστικά προσεγμένη κι αν είναι, μπορεί να μη βρει ανταπόκριση στα σχέδιά της (παρά αναγνώριση ως απλά προσεγμένη), σε ένα πλέον τεχνολογικά εγγράμματο κοινό.

10. Εικόνα, τα σύμβολα της αρχαιότητας και ο τρόπος χρησιμοποίησής τους

Στο σημείο αυτό έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να εξεταστεί η χρήση της «εικόνας» από τους δικτυακούς τόπους στις ιστοσελίδες τους και η σημασία που αποκτά σε δεύτερο επίπεδο, όχι αισθητικό, αλλά σημασιολογικό και εννοιολογικό: **τα σύμβολα της αρχαιότητας** και ο τρόπος χρησιμοποίησής τους. Το σύμβολο της αρχαιότητας επιλέγεται, απομονώνεται και αποτυπώνεται πρώτα στη φωτογραφία ή



ΕΙΚΟΝΑ. 110: ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

[University of Kent at Canterbury: Classical & Archaeological Studies (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)]

το σχέδιο κι έπειτα στην ιστοσελίδα (συνεχίζοντας και προεκτείνοντας το μακρύ ταξίδι του στο χρόνο και το χώρο) – η συσχετίσή του μάλιστα με τις ηλεκτρονικές σελίδες και το WWW προσδίδει και μια νέα διάσταση, δυναμική, στην έννοια *αρχαιολογικό κατάλοιπο*, στο πως αυτό χρησιμοποιείται από σύγχρονους θεσμούς,

ενσωματώνεται στα *σύγχρονα κατάλοιπα* (τα αποτελέσματα τεχνολογικής δημιουργίας, τις ιστοσελίδες, με την έννοια υλικού δημιουργήματος που αφήνεται στο χρόνο) και το πως συνεχίζει την πορεία του και τις εφαρμογές του (με τις οποίες προεκτάσεις στις έννοιες αυτές). Ως τέτοιο σύμβολο νοείται οποιοδήποτε σημείο, σχήμα, εικόνα και άλλο, με τα οποία παριστάνονται ή υποδηλώνονται έννοιες, πράγματα, αντικείμενα παρελθόντων πολιτισμών και έχει την ιδιότητα να δημιουργεί αλληλουχίες ιδεών, εννοιών και συσχετίσεων, αποτελώντας έτσι, μια «συνθηματική» παράσταση που παραπέμπει στο μόρφωμα και την έννοια της «αρχαιότητας»

(σύμβολο της αρχαιότητας) ενώ συγχρόνως είναι το ίδιο σημασιοδοτημένο από την αρχαιότητα, ως «υλικό, διασωθέν κατάλοιπο», εμπλεκόμενο μάλιστα σε ένα διπλό ρόλο ως απεικόνιση κάποιου σχήματος, αλλά και ως το αρχαιολογικό τεκμήριο το οποίο αναπαριστάνεται (ταυτόχρονα απεικονίζει και απεικονίζεται, συμβολίζει και συμβολίζεται). Η επισήμανση αφορά την επιλογή ως



ΕΙΚΟΝΑ. 111: ΜΗ ΑΜΙΓΓΕΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ - Umea University: Department of Archaeology (ΣΟΥΗΔΙΑ)

αναγνωριστικό, διακριτικό του site προβαλλόμενο στην κεντρική σελίδα (ή, συχνά, και στις εσωτερικές σελίδες) εικόνας –όπου υπάρχει– που αναπαριστά κάποιο αρχαιολογικό θέμα ή παραδεδομένο μοτίβο, εννοώντας τις αμιγώς αρχαιολογικού χαρακτήρα και προέλευσης εικόνες και όχι σχεδιαστικές προτάσεις, επινοήσεις και «διασκευές» (βλ. ΕΙΚΟΝΑ 111), όπως επί παραδείγματι των: *Tromsø university: Institutt for arkeologi* (<http://www.isv.uit.no/seksjon/ark/index.htm>), *Umea University: Institutionen för arkeologi och samiska studier* (<http://www.umu.se/samiska/>) και αλλού, (όπου η λειτουργία είναι διαφορετική).

Στην περίπτωση λοιπόν αυτή, το ίδρυμα δανείζεται και οικειοποιείται κάποιο αρχαιολογικό σημείο (υλικό κατάλοιπο παρελθόντος πολιτισμού, μνημείο κινητό ή ακίνητο, οποιασδήποτε μορφής έκφραση της αρχαιότητας με την μορφή αρχαιολογικής μαρτυρίας, δεδομένου), το οποίο αποτυπώνεται, αιχμαλωτίζεται (όπως ο όρος χρησιμοποιείται για τη φωτογραφική απεικόνιση) σε εικόνα και πλέον το απεικονιζόμενο αρχαιολογικό δεδομένο (με την έννοια του σημαίνοντος) χρησιμοποιείται (μεταστρεφόμενο σε σημαϊνόμενο) ως παραπομπή στην έννοια του μνημείου (ιδιότητα που ούτως ή άλλως υπάρχει στη σχέση «πραγματικό – απεικόνισή του»), για να υποδηλώσει στη συνέχεια και να συμβολίσει την έννοια της αρχαιότητας και να αποτελέσει μια σημασιοδοτική σύζευξη του παρόντος δεδομένου (της ιστοσελίδας) με το άμεσα σχετιζόμενο θέμα (την αρχαιότητα και την αρχαιολογία). Το θέμα της εικόνας, ως σύμβολο της αρχαιότητας και αντικατοπτρισμός αυτής, αποσπώμενο από το ιστορικό και υπαρξιακό του context, τοποθετούμενο επί του πλαισίου της ιστοσελίδας, ως διακριτικό γνώρισμα του



ΕΙΚΟΝΑ. 110: ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ
 [University of Pisa: Archaeological Sciences
 Department (ΙΤΑΛΙΑ)]

δικτυακού τόπου, δανείζεται για να χρησιμοποιηθεί ως έμβλημα (της υπόστασης του δικτυακού τόπου) και σύμβολο της αυθεντικότητας αυτού του νέου θεσμού, του πανεπιστημίου αφενός και της ιστοσελίδας του αφετέρου, ως διακριτικό σημάδι. Γεγονός που εκτός

από αισθητική σκοπιμότητα, λαμβάνει σαφώς και ιδεολογικές προεκτάσεις, καθώς πρόκειται ουσιαστικά για δάνειο ενός σημείου (αρχαιολογικού υλικού, μνημείου, υλικού καταλοίπου, εικόνας) το οποίο μετατρέπεται σε σύμβολο, προσδίδοντας αφενός στο δανειστή μέρος της αίγλης, της αξίας και τη δύναμής του, κοινωνώντας αφετέρου τις έννοιες και σημασίες, την ιδέα που αντιπροσωπεύει.

Τέτοια δάνεια απεικονίσεων, αναπαραστάσεων ή συμβολισμών αρχαιολογικών θεμάτων απαντώνται (σε ποσοστό 40,7% ως προς το σύνολο των δικτυακών τόπων) στις κεντρικές σελίδες των: **(Αυστρία:)** *Universität Graz: Institut für Archäologie* (<http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/arch/>), **(Βέλγιο:)** *University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History* (<http://www.flwi.rug.ac.be/AAHE/indexen.htm>), **(Γαλλία:)** *Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie* (<http://www.univ-perp.fr/default-lsh.htm>), **(Γερμανία)** *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Archäologisches Institut* (<http://www.archaeologie.uni-freiburg.de/>), *Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Vorderasiatische Archäologie* (<http://www.uni-freiburg.de/aorient/archframe.htm>), *Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit* (<http://www.uni-bamberg.de/~ba5am1/>), *Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.fu-berlin.de/klassarch/imap1.htm>), *Universität Hamburg: Fachbereich Kulturgeschichte und Kulturkunde* (<http://www.uni-hamburg.de/Wiss/FB/09/index.html>), *Universität Hamburg: Department of Egyptology* (<http://www.rrz.uni-hamburg.de/aegypten/>), *Universität Hamburg: Altamerikanische Sprachen und Kulturen* (<http://www.uni-hamburg.de/Wiss/FB/09/>

[ArchaeoI/Altameri/index.html](http://www.uni-hamburg.de/Wiss/FB/10/AegyptoA/index.html)), *Universität Hamburg: Ägyptologie* (<http://www.uni-hamburg.de/Wiss/FB/10/AegyptoA/index.html>), *Universität Hamburg: Klassische Archäologie* (<http://www.uni-hamburg.de/Wiss/FB/09/KlassAr/index.html>), *Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie* (<http://www.uni-heidelberg.de/institute/fak8/ufg/>), *Universität Tübingen: Abteilung Jüngere Urgeschichte und Frühgeschichte* (<http://www.uni-tuebingen.de/ufg/juengereabteilung/>), (**Δανία:**) *University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi* (<http://www.hum.au.dk/klasark/klasark/>), (**Ελβετία:**) *Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie* (<http://www.klassischearchaeologie.unibe.ch/>), *Universität Bern: Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen* (<http://www.ane.unibe.ch/>), *Université de Fribourg: Sciences de l'antiquité* (<http://www.unifr.ch/scant/>), *Université de Fribourg: Archéologie Classique* (<http://www.unifr.ch/scant/archeologieclassique/class-bienvenue.htm>), *Université de Fribourg: Archéologie paléochrétienne et byzantine* (<http://www.unifr.ch/scant/archeologiepaleochretienneetbyzantine/paleo-bienvenue.htm>), *Université de Fribourg: Archéologie pré- et protohistorique* (<http://www.unifr.ch/scant/archeologiepre-etprotohistorique/archpre-bienvenue.htm>), *Université de Fribourg: Egyptologie* (<http://www.unifr.ch/scant/egyptologie/egypt-bienvenue.htm>), *Université de Neuchâtel: Sciences de l'Antiquité* (<http://www.unine.ch/antic/>), *Université de Neuchâtel Institut de préhistoire* (<http://www.unine.ch/antic/prehist.html>), (**Ελλάδα:**) *Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης* (<http://archaeology.arch.uoa.gr/>), (**Ηνωμένο Βασίλειο:**) *Bournemouth University: School of Conservation Sciences* (<http://csweb.bournemouth.ac.uk/consci/text/archgrp.htm>), *King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department* (<http://www.wkac.ac.uk/departments/archaeology/>), *Oxford Brookes University: Environmental and Contextual Archaeology* (http://www.brookes.ac.uk/schools/social/postgrad/envarch/masters_home.html), *University College London: Institute of Archaeology* (<http://www.ucl.ac.uk/archaeology/>), *University of Birmingham: Institute of Archaeology and Antiquity* (<http://www.arch-ant.bham.ac.uk/>), *University of Bradford: Department of Archaeological Sciences* (<http://www.brad.ac.uk/acad/archsci/homepage.html>), *University of Bristol: Department of Archaeology* (<http://www.bris.ac.uk/Depts/Archaeology/html/>

[homep1.htm](#)), *University of Durham: Department of Archaeology* (<http://www.dur.ac.uk/Archaeology/>), *University of Glasgow: Archaeology Department* (<http://www.gla.ac.uk/archaeology/>), *University of Kent at Canterbury: Classical & Archaeological Studies* (<http://www.ukc.ac.uk/secl/classics/>), *University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology* (<http://www.bbk.ac.uk/hca/>), *University of Manchester: Department of Art History and Archaeology* (<http://www.art.man.ac.uk/ARTHIST/>), *University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology* (<http://archaeology.ncl.ac.uk/index.htm>), *University of Nottingham: Department of Archaeology* (<http://www.nottingham.ac.uk/archaeology>), *University of Oxford: School of Archaeology* (<http://athens.arch.ox.ac.uk/schoolarch/>), *University of Oxford: Institute of Archaeology* (<http://athens.arch.ox.ac.uk/schoolarch/institute/inst.phtml>), *University of Reading: Department of Archaeology* (<http://www.rdg.ac.uk/archaeology/>), *University of Southampton: Department of Archaeology* (<http://www.arch.soton.ac.uk/>), **(Ιρλανδία:)** *Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology* (<http://www.qub.ac.uk/arcpal/>), **(Ισπανία:)** *Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ffil.uam.es/pa/>), *Universitat de Barcelona: Hominid Paleo-Ethology Unitat* (<http://www.ub.es/SERP/EtoHom/index.html>), *Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria* (<http://www.ucm.es/info/preh/>), *Universidad de Cantabria: Area de Prehistoria* (<http://grupos.unican.es/prehistoria/>), *Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.ugr.es/prehistoria/prehistoria.html>), *Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueologia* (<http://www.us.es/dpreyarq/web/>), **(Ιταλία:)** *Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia* (<http://www.unibo.it/Archeologia/>), *Università Ca' Foscari di Venezia: Dipartimento di Scienze dell' Antichità e del Vicino Oriente* (<http://helios.unive.it/~danvior/>), *Università Ca' Foscari di Venezia: Archeologia Medievale* (<http://lettere2.unive.it/iamve/index.html>), *University of Pisa: Archaeological Sciences Department* (<http://arceo4.arch.unipi.it/home.html>), *Università di Urbino: Istituto di Archeologia* (<http://www.uniurb.it/sbc/arceo/arceoindex.htm>), **(Σουηδία:)** *Kalmar University, Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap: Arkeologi* (<http://www.sk.hik.se/>), *University of Lund: Classical Archaeology and Ancient History* (<http://www.lu.se/klass/aks/start.html>), *Uppsala University: Classical Archaeology and Ancient History*

(<http://www.arkeologi.uu.se/aks>), (Φιλανδία:) *Turku University: Department of Archaeology* (<http://www.utu.fi/hum/arkeologia/>).

4.Β. ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ

Δ΄.Π. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

(ΌΝΟΜΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΟΥ):

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
Τι οργανισμό αντιπροσωπεύει ο τόπος; Ποιοι οι στόχοι του; Σε ποια κατηγορία ανήκει; Σε τι κοινό απευθύνεται;	
Είναι επιτυχημένος;	Είναι αισθητικά προσεγμένος;
<i>Αξιοποιείται κατάλληλα το μέσον;</i> Υπάρχει δυνατότητα αλληλεπίδρασης – ανάδρασης του χρήστη και σε ποιο βαθμό.	Είναι εύχρηστες οι σελίδες;
Υπάρχει πληροφόρηση για το δημιουργό της ιστοσελίδας;	Συμπεριλαμβάνεται η ημερομηνία δημοσίευσης στην ιστοσελίδα; Πότε ανανεώθηκε τελευταία φορά; Πόσο πρόσφατοι είναι οι δεσμοί που περιέχει;
Γίνεται χρήση → Γραφικών: Πολυμέσων:	Οργάνωση και παρουσίαση της κεντρικής σελίδας: Ποιο το μέγεθός της;
ΘΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΣΧΟΛΙΟ:	

περιεχομενο - πληροφορια
Τι θέματα, ποιες ενότητες παρουσιάζονται;
Είναι η πληροφορία κατάλληλη;
Είναι η πληροφορία επαρκής;
Είναι σωστά και λειτουργικά οργανωμένη η πληροφορία;
Είναι η πληροφορία αντικειμενική; Διακρίνεται οποιαδήποτε ιδεολογική προπαγάνδα;
Εντοπίζεται πληροφορία διαφημιστικού χαρακτήρα; <i>Σε ποια σημεία.</i>
Είναι οι πληροφορίες αξιόπιστες και χωρίς λάθη;
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

5. Δημιουργία και αξιολόγηση ενός δικτυακού τύπου τομέα αρχαιολογίας

(ΘΕΤΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ, ΓΕΝΙΚΕΥΟΝΤΑΣ ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ)

I. Ο δικτυακός τύπος του τομέα αρχαιολογίας: εισαγωγή του θέματος – γενική προβληματική – ορισμός μεθοδολογίας

Η δημιουργία ενός δικτυακού τύπου, είναι μια διαδικασία σύνθετη και συγχρόνως δυναμική, εξελίξιμη στο θεωρητικό και τεχνολογικό της υπόβαθρο – εφόσον το ίδιο το WWW είναι ένα σχετικά πρόσφατο εφεύρημα και οι παράγοντες που το συναποτελούν είναι επίσης καινούριοι και επί του παρόντος διερευνούμενοι τομείς. Η επιμέρους έρευνα και η έμπρακτη εφαρμογή αρκετά έχουν προσφέρει στον τομέα αυτό. Βέβαια, λόγω της ίδιας της φύσης του Διαδικτύου, του «ευμετάβλητου» και μη στατικού, τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί «κατακτημένο», ενώ η έρευνα και η μελέτη χρειάζεται διαρκώς να ανανεώνονται και να επανατοποθετούνται. Ωστόσο, κάποια χαρακτηριστικά, κάποιες γενικές αρχές, αποτελούν πλέον μάλλον κοινό τόπο, τουλάχιστον επί του παρόντος, ή πιο σωστά έχουν εντοπιστεί κάποιοι κοινοί άξονες αναφοράς, οι οποίοι σκόπιμο κρίνεται να ακολουθούνται κατά τη διαδικασία πραγμάτωσης ενός δικτυακού τύπου, προκειμένου η εφαρμογή να είναι επιτυχής και πλέον κάποιες κατευθύνσεις σταδιακά παγιώνονται, προσφέροντας απλόχερα πλούσιες αναφορές και αντίστοιχη βιβλιογραφία στο σύντομο κατά τα άλλα ιστορικό της εφαρμογής.

Ο δικτυακός τύπος του «Τομέα Αρχαιολογίας», που υπάγεται στη γενικότερη ενότητα – κατηγορία «δικτυακός τύπος πανεπιστημίου», που και αυτό με τη σειρά του δεν είναι παρά μια εξειδικευμένη –με την έννοια του συγκεκριμενοποιημένου– εφαρμογή του WWW, είναι φυσικό να διέπεται από τις ίδιες αρχές και να υπόκειται στους ίδιους κανόνες που χαρακτηρίζουν τη διαδικασία δημιουργίας ενός δικτυακού τύπου ευρύτερα. Όμως, καθώς οι δικτυακοί τύποι είναι ένα μόρφωμα πολυσχιδές με πολλές παραμέτρους – και όχι απλά υποκατηγορία λογισμικού, το θέμα εμφανίζεται αρκετά περίπλοκο και δεν καλύπτεται μόνο από μία γενική, σφαιρική εμπειρία και θεωρία της τεχνολογίας του WWW, ούτε από μία στείρα εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας γνώσης για τη δημιουργία ενός δικτυακού τύπου. Το θέμα οφείλει να επανεξετάζεται κάθε φορά και να επανατοποθετείται σύμφωνα με τις εκάστοτε

συνθήκες και δεδομένες παραμέτρους – οι οποίες και θα ορίσουν τον τελικό χαρακτήρα του τόπου, ανάλογα με τη δεδομένη λειτουργία που καλείται να εξυπηρετήσει (στην προκειμένη περίπτωση την εφαρμογή της δημιουργίας δικτυακού τόπου για την αντιπροσώπευση του Τομέα Αρχαιολογίας). Άλλωστε, ενώ για τα γενικά ζητήματα, κυρίως τεχνικού χαρακτήρα, υπάρχει κοινή θεματογραφία, για τα επιμέρους, αυτά που διαμορφώνουν τη συγκεκριμένη εφαρμογή, τις ιστοσελίδες του τόπου ενός τομέα αρχαιολογίας, δεν υπάρχει συγκεκριμένη και οργανωμένη μελέτη που να προσφέρει διαθέσιμη βιβλιογραφία ή καταγραφή συμπερασμάτων – προτάσεων.

Γνώμονας, λοιπόν, για την ανάπτυξη σαφούς θέσης οφείλει να είναι μια διττή προσέγγιση του θέματος (ακολουθώντας μια πορεία από το γενικό στο ειδικό), που περικλείει, εκτός της **δεδομένης –γενικής– γνώσης** και την **εφαρμοσμένη – ειδικότερη–** πλευρά του (το δικτυακό τόπο του τομέα), που δεν μπορεί παρά να εξυπηρετείται από την **εμπειρική διερεύνηση** του ζητήματος, *η οποία προκύπτει φυσικά από την άμεση παρατήρηση των υπαρχόντων δεδομένων – στην προκειμένη: τη συγκριτική μελέτη των ιστοσελίδων των δικτυακών τόπων για τον τομέα αρχαιολογίας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.* Η μελέτη και παρατήρηση των δικτυακών τόπων αυτών οδήγησε σε μια σειρά συμπερασμάτων, τα οποία βασίστηκαν, εκτός από την άμεση παρατήρηση, αφενός στην εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας γνώσης και αφετέρου σε προσωπικά κριτήρια τα οποία αποτέλεσαν τον κύριο άξονα γύρω από τον οποίο πραγματοποιήθηκε η αξιολόγησή τους. Είναι προφανές ότι καθορισμός των στοιχείων που χαρακτηρίζουν έναν δικτυακό τόπο επιτυχή και αξιολόγηση ενός τόπου διέπονται από μια σχέση αμφίδρομη, ενώ καταλήγει στην επίσης αμφίδρομη σχέση, θέση κριτηρίων και θέση συμπερασμάτων. Τα όρια ανάμεσα στις δύο διαδικασίες είναι δυσδιάκριτα εφόσον η μία εμπλέκεται στην άλλη, το ένα αποτελεί προέκταση του άλλου. Βέβαια, το ζήτημα δεν εξαντλείται μόνο μέσω αυτή της ανάλυσης, καθώς ένας δικτυακός τόπος, όντας μια διαδικασία ιδιαίτερα περίπλοκη, καθώς δεν υπάρχει –και φυσικό είναι– ένας συγκεκριμένος κώδικας, ένα *καλούπι* για τη δημιουργία ενός site, που να υπαγορεύει επακριβώς το τι είναι αναγκαίο, που να ορίζει και να καθορίζει το πώς *πρέπει* αυτό να είναι. Σημαντικό λόγο στο αποτέλεσμα έχουν επίσης οι προσωπικές επιλογές, αλλά και οι δεδομένες ανάγκες.

*Η διττή αυτή προσέγγιση (συναγωγή συμπερασμάτων από τη μελέτη - **εμπειρικά συμπεράσματα** και αξιοποίηση της **γενικής γνώσης**), καθώς και οι λοιποί παράγοντες (**δεδομένοι παράμετροι, συγκεκριμένες ανάγκες, προσωπική επιλογή**), συνεκτιμήθηκαν και συγχωνεύθηκαν για τη **διατύπωση γενικών και ειδικών***

κριτηρίων, συνδιαμορφώνοντας μια θέση, ικανή να περιγράψει τις απαραίτητες παραμέτρους για την επιτυχή δημιουργία ενός δικτυακού τόπου (γενικότερα) τομέα αρχαιολογίας (ειδικότερα), θίγοντας και καθορίζοντας μερικά από τα κυριότερα τουλάχιστον ζητήματα. Αυτή είναι και η θέση που θα εφαρμοστεί στη δημιουργία του δικτυακού τόπου του Πανεπιστημίου Κρήτης

Ένας δικτυακός τόπος αποτελεί αφενός **υποκατηγορία λογισμικού**, αφετέρου μια **μορφή έκδοσης** και πρωτίστως **πληροφοριακό μέσο**, όπου βασικό ρόλο κατέχει η **πληροφορία**. Η πραγμάτωση ενός δικτυακού τόπου οφείλει να καλύπτει τους παραπάνω τομείς. Η πρώτη θεώρηση αφορά **τεχνικά ζητήματα και τεχνολογικές παραμέτρους**³⁴⁷, όπως: *παράγοντες ευχρηστίας (usability), ζητήματα περιδιάβασης (navigation), διάταξη σελίδων, σχεδίαση φορμών, δυνατότητες έρευνας στο περιεχόμενο του δικτυακού τόπου, τεχνολογικοί περιορισμοί, και άλλα παρόμοια. Η δεύτερη, εκλαμβάνοντας το δικτυακό τόπο ως έκδοση, που διέπεται από τις αντίστοιχες αρχές, αφορά θέματα αισθητικής, εμφάνισης, οργάνωσης κειμένου, και ούτω καθεξής, ενώ έμφαση δίνεται στο περιεχόμενο αυτό καθαυτό, το κείμενο και στα ζητήματα που σχετίζονται με την παρεχόμενη πληροφορία και πως αυτή παρουσιάζεται – επί παραδείγματι, η ποσότητα, η ποιότητα και γενικά η «καταλληλότητα» της πληροφορίας και ούτω καθεξής. Στόχος, πάντοτε, κατά τη διαδικασία δημιουργίας ενός δικτυακού τόπου είναι να επιτευχθεί ώστε αυτός να είναι **λειτουργικός** και **ελκυστικός**. Τα σημεία επομένως στα οποία θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη φροντίδα είναι η **εξασφάλιση των συνθηκών που καθιστούν έναν δικτυακό τόπο εύχρηστο και η διαμόρφωση των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη δημιουργία έλξης και ενδιαφέροντος για τον χρήστη. Η διαδικασία δημιουργίας είναι δεδομένη και σαφής και περιλαμβάνει ουσιαστικά τρία στάδια: την **σχεδίαση**, την **ανάπτυξη** και την **ανανέωση**, στα οποία, δεδομένων των άνωθι, η δραστηριότητα επιμερίζεται στους εξής κύριους τομείς: **σχεδίαση περιεχομένου, σχεδίαση αλληλεπίδρασης και τελικώς διαχείριση του τόπου**³⁴⁸. Καταλήγοντας, τα κυριότερα ζητήματα που λαμβάνονται υπ' όψιν θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής σημεία: *ποιος ο στόχος που επιδιώκει ο δικτυακός τόπος, πού απευθύνεται, ποια πληροφορία το δεδομένο κοινό χρειάζεται και πως μπορεί καλύτερα να εξυπηρετηθεί.****

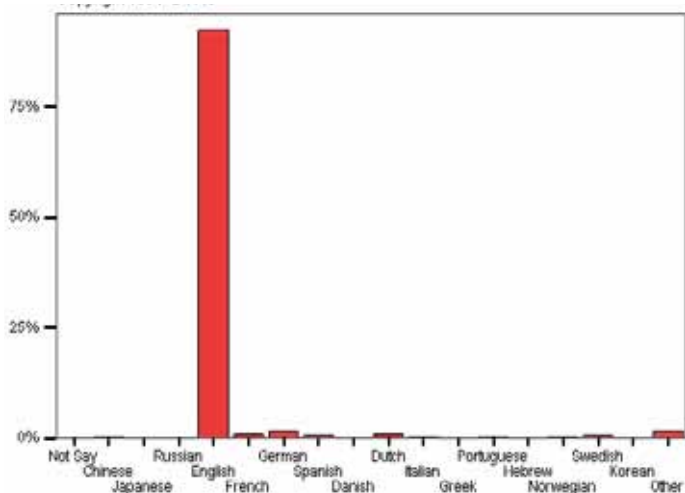
³⁴⁷ Τα καθαρά τεχνολογικά στοιχεία δε θα αναφερθούν στην παρούσα εργασία.

³⁴⁸ Σημαντική είναι όχι μόνο η σχεδίαση, αλλά και η διαχείριση και εν τέλει η αξιοποίηση και εκμετάλλευση του νέου αυτού μέσου. Ωστόσο το τρίτο στάδιο δε θα αναλυθεί στην παρούσα εργασία.

II. Ο στόχος του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας και το κοινό στο οποίο απευθύνεται

Εύκολα γίνεται κατανοητό ότι πρωταρχικό μέλημα αποτελεί ο **καθορισμός του στόχου** που ο δικτυακός τόπος καλείται να εξυπηρετήσει, ο προσδιορισμός δηλαδή του τι ακριβώς θέλουμε να αποκομίσουμε από αυτό, ποιες ανάγκες και ποιο σκοπό εξυπηρετεί. Η διευκρίνιση αυτή είναι κεφαλαιώδους προτεραιότητας, προκειμένου να μην οδηγηθούμε σε λάθος αποτελέσματα αφού, στην αντίθετη περίπτωση, η προσφερόμενη πληροφορία στο χρήστη πιθανότατα δε θα ικανοποιεί το ζητούμενο, αν δεν είναι περιττή ή ανωφελής – είναι άλλωστε σαφές ότι για να επισκεφτεί κανείς έναν τόπο θα πρέπει να έχει κάποιο όφελος να αποκομίσει. Στην περίπτωση του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί και ισχύει και για έναν πανεπιστημιακό τόπο, ο στόχος είναι η **επικοινωνία**, η **πληροφόρηση** και η **προβολή** του φορέα. Το επόμενο βήμα είναι ο **καθορισμός του κοινού** στο οποίο ο δικτυακός τόπος απευθύνεται, προκειμένου να αναζητηθεί ο καλύτερος δυνατός τρόπος για την εξυπηρέτησή του. Πρωτίστως βέβαια και σε γενικό πλαίσιο, λαμβάνεται υπ' όψιν το γεγονός ότι οι χρήστες του Internet είναι διαφορετικού επιπέδου, έχουν διαφορετικό βαθμό εξοικείωσης και βεβαίως είναι παγκοσμίως καταναμημένοι. Συνεπώς θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για όλους, καθώς το θεωρητικό κοινό ενός δικτυακού τόπου, άπαξ και οι ιστοσελίδες του «δημοσιευτούν» είναι η

παγκόσμια κοινότητα (που έχει πρόσβαση στο Internet), χωρίς να αποκλείεται καμία κατηγορία χρήστη, από τον πιο εξειδικευμένο ως τον πιο αδαή, ενώ δεν παραλείπουμε το γεγονός ότι απευθυνόμαστε σε διεθνείς ενδεχομένως συνήθειες και σαφώς αλλόγλωσσους – Βλ.



ΓΡΑΦΗΜΑ Δ.1:

Η γλωσσική ταυτότητα των χρηστών του Διαδικτύου σύμφωνα με τις μετρήσεις της GVU's (1998)

ΓΡΑΦΗΜΑ Δ.1.). Στον καθορισμό του συγκεκριμένου κοινού, στην περίπτωση ενός πανεπιστημιακού δικτυακού τόπου ενός τομέα αρχαιολογίας, πέραν του διαχωρισμού

αυτού, θα μπορούσαμε να διαχωρίσουμε κατά κάποιο τρόπο το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο τόπος, σε «εσωτερικούς χρήστες», που δεν είναι τίποτε άλλο από τους σπουδαστές, το ακαδημαϊκό και λοιπό προσωπικό που αποτελούν την πανεπιστημιακή κοινότητα του τομέα, και σε «εξωτερικούς», που είναι ουσιαστικά οι εκτός ιδρύματος πιθανώς ενδιαφερόμενοι να επισκεφτούν τον τόπο και να ενημερωθούν για τον τομέα και το πανεπιστήμιο. Οι μεν πρώτοι αποτελούν το «δεδομένο κοινό», ενώ η δεύτερη κατηγορία το «πιθανό κοινό», το κοινό στο οποίο στοχεύουν, επιδιώκουν να αποκτήσουν το πανεπιστήμιο και ο τομέας. Ο δικτυακός τόπος θα πρέπει να απευθύνεται και στις δύο κατηγορίες, να καλύπτει τις ανάγκες και των δύο, εφόσον ευκρινώς οι ανάγκες τους είναι διαφορετικές.

III. Περιεχόμενο – πληροφορία

Η πρακτική της ικανοποίησης των αναγκών του κοινού, των χρηστών στους οποίους απευθύνεται, οδηγεί σε συμπεράσματα για το **τι είδους πληροφορία χρειάζονται**, καθορίζει το **περιεχόμενο** του δικτυακού τόπου – το οποίο διαδραματίζει βέβαια και τον κύριο λόγο. Η **καταλληλότητα** του περιεχομένου καθορίζει την επιτυχία του δικτυακού τόπου. Η πρώτη παράμετρος που τίθεται στο ζήτημα αυτό είναι η **θεματική κάλυψη**, η παροχή **χρήσιμης, καίριας, επαρκούς** πληροφορίας που καλύπτει τις απαιτήσεις – αναζητήσεις του κοινού, προκειμένου να ανταποκρίνεται το περιεχόμενο και να αντικατοπτρίζει το στόχο του δικτυακού τόπου και πρωτίστως να είναι κατάλληλο για το δεδομένο σύνολο χρηστών. Και αυτό αποτελεί και το μείζον θέμα μιας αξιολόγησης: *το αν δηλαδή παρέχει ο δικτυακός τόπος κατάλληλη πληροφορία, αν είναι το κείμενο χρήσιμο και ενδιαφέρον για τον χρήστη, αν καλύπτει τις ανάγκες του.*

Τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας του τομέα, οι εσωτερικοί δηλαδή χρηστές, εφόσον αποτελούν πλέον μέλη του ιδρύματος, δε χρειάζονται καμία διαφημιστικού χαρακτήρα πληροφορία – ο τομέας δεν χρειάζεται να ασκήσει καμία πειθώ προκειμένου να πείσει, να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους. Αντιθέτως, στόχος του τομέα είναι το πώς θα εξυπηρετήσει καλύτερα μέσα από τον δικτυακό του τόπο και η παρεχόμενη πληροφορία θα πρέπει να στοχεύει στην δημιουργία των κατάλληλων αυτών συνθηκών που θα διευκολύνουν τη λειτουργία, την ανάπτυξη δράσεως και τις ενέργειες της πανεπιστημιακής κοινότητας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες και το δυναμικό

του τομέα και κατ' επέκταση του ιδρύματος, προάγοντας τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του, υποστηρίζοντας το έργο του και προωθώντας τις λειτουργίες επικοινωνίας, ενημέρωσης και έρευνας. Συνεπώς η παρεχόμενη πληροφορία σκόπιμο είναι να περιλαμβάνει τα στοιχεία και γενικές πληροφορίες του τομέα, ακαδημαϊκές διευθύνσεις και τηλέφωνα, ηλεκτρονική μορφή αρχείων, εγγράφων, πληροφοριών, βάσεις δεδομένων, βιβλιογραφικούς καταλόγους και ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, μαθησιακό υλικό, οδηγό σπουδών και πρόγραμμα μαθημάτων σε ηλεκτρονική μορφή, «περίγραμμα» μαθημάτων και σχετική βιβλιογραφία, πληροφορίες και οδηγούς εκπαιδευτικών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, ανασκαφικές και άλλες ερευνητικές δραστηριότητες ενημέρωση σχετικά με την πανεπιστημιακή επικαιρότητα, ανακοινώσεις, ειδήσεις, πολιτιστικές δραστηριότητες, και λοιπές παρομοίου περιεχομένου πληροφορίες.

Στον αντίποδα βρίσκονται οι εκτός του τομέα και πανεπιστημίου, γενικότεροι χρήστες του Internet, οι οποίοι είτε θα επισκεφτούν τον τόπο για συγκεκριμένο σκοπό, ή απλά θα βρεθούν στα πλαίσια της περιδιάβασης στους στο WWW, αποζητώντας όποια μορφή πιθανής συνεργασίας με υποψήφια ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ειδικότερα λοιπόν, στην κατηγορία αυτή εντάσσονται υποψήφιοι σπουδαστές (προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί, ημεδαποί ή αλλοδαποί), υποψήφιοι συνεργάτες (προσωπικό, ακαδημαϊκοί ή γενικότερα εκπαιδευτικοί, που επιθυμούν να συνεργαστούν με τον τομέα του συγκεκριμένου ιδρύματος ή να εκμεταλλευτούν παρεχόμενες λειτουργίες του ή να λάβουν κάποια πληροφορία), εξωγενείς παράγοντες, όπως, επαγγελματίες ή εταιρίες που επιθυμούν συνεργασία ή αρωγή στο έργο τους, φορείς και μέσα ενημέρωσης που αποβλέπουν σε ένα αποδοτικό και αξιόπιστο μέσο διάδοσης πληροφορίας, οργανισμοί και ιδιώτες που επιθυμούν να κάνουν κάποια δωρεά ή να χορηγήσουν οικονομική ή άλλου είδους συνδρομή. Σε όλες τις περιπτώσεις, στόχος της πληροφορίας είναι η κατάλληλη ενημέρωσή, αλλά και η σωστή αντιπροσώπευση και προβολή του τομέα – προκειμένου να θέσει τα κατάλληλα κίνητρα για συνεργασία – ενώ ο δικτυακός τόπος οφείλει, εκτός από το να παρέχει τη ζητούμενη πληροφορία, να διατηρήσει το ενδιαφέρον του «περιηγητή», να τον αποτρέψει από το να εγκαταλείψει το site και να τον προκαλέσει να το επισκεφτεί ξανά. Η πληροφορία υπό το πρίσμα αυτό αποσκοπεί στην πρόκληση αλλά και διατήρηση ενδιαφέροντος και την «προώθηση» του ιδρύματος. Η λειτουργικότητα, η δραστηριότητα, οι δυνατότητες του τομέα και η προσφορά χρήσιμων υπηρεσιών είναι

το κατάλληλο επιχείρημα. Συνεπώς, εκτός της παραπάνω πληροφορίας που μπορεί να αποτελέσει, δίνοντας θετική εντύπωση, πόλο έλξης και εκτός του τομέα ενδιαφερομένων, στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να καλύπτει και τομείς όπως, γενικές πληροφορίες που αφορούν τον τομέα και το ίδρυμα στο οποίο υπάγεται, την γεωγραφική περιοχή και το ιστορικό πλαίσιο, εκπαιδευτικοί στόχοι και λειτουργικότητα, δημοσιεύσεις και γενικότερα εκδόσεις που σχετίζονται με την προβολή του τομέα, δυνατότητες μεταπτυχιακών σπουδών, υποτροφιών, φοιτητικών διευκολύνσεων και επαγγελματική κατάρτιση, δυνατότητες εύρεσης εργασίας και μετάβασης πτυχιούχων στην αγορά εργασίας, διαθέσιμες θέσεις εργασίας, παρεχόμενες υπηρεσίες, απαντήσεις σε κοινά, συνήθη ερωτήματα και γενικά οτιδήποτε θα μπορούσε αφενός να τραβήξει την προσοχή και αφετέρου να διατηρήσει το ενδιαφέρον, προβάλλοντας κατάλληλα τον τομέα και τις δυνατότητες που παρέχει. Συνήθης τακτική έμμεσης προβολής είναι η παροχή ιδιαίτερα χρήσιμων πληροφοριών ή υπηρεσιών, καθώς αφενός προσελκύουν ένα ευρύ κοινό ενώ δίνουν το ερέθισμα να επιστρέψουν στο site και αφετέρου υποστηρίζουν την «ποιότητα» και αξιοπιστία του φορέα. Σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει ότι αυτού του είδους η πληροφορία δεν μπορεί να είναι χρήσιμη και για το έμπυχο δυναμικό του τομέα, αλλά διαφοροποιείται ο στόχος, εξυπηρετώντας στην προκειμένη τις αναμενόμενες αναζητήσεις ενός «εξωτερικού» ενδιαφερόμενου.

Το περιεχόμενο λοιπόν του δικτυακού τόπου, σκιαγραφείται από την πληροφορία που το κοινό χρειάζεται και συγκεντρωτικά η συνολική πληροφορία που παρέχει ένας δικτυακός τόπος τομέα αρχαιολογίας μπορεί να κατηγοριοποιηθεί στην «*λειτουργική*» (χρήσιμες πληροφορίες, υπηρεσίες και πηγές που βοηθούν το φορέα στους ακαδημαϊκούς στόχους που έχει θέσει, υποστηρίζει την εκπαίδευση και την επικοινωνία εντός και εκτός αυτού, διευκολύνει το έμπυχο δυναμικό του στις δραστηριότητες του) και την «*προωθητική*» ακόμα και «*διαφημιστική*» για τον φορέα (προώθηση και προβολή των υπηρεσιών, των δυνατοτήτων και των δραστηριοτήτων του τομέα), που από κοινού διακρίνονται στην πληροφορία «*για εσωτερική χρήση*» (που αφορά δηλαδή τους εσωτερικούς του φορέα χρήστες), όπου κύριος άξονας είναι η *λειτουργικότητα* και «*για ευρεία χρήση*» (που αφορά τους και τους εξωτερικούς χρήστες), όπου βασική μέριμνα είναι και η *αισθητική*, η *προσβασιμότητα* και η *ευχρηστία*. Τελικό βέβαια κριτήριο για την επιλογή και σχεδίαση του περιεχομένου, εφόσον διαφορετικοί χρήστες υποκινούν διαφορετικά ζητήματα, και πληθώρα αναγκών αναβλαστάνουν νέα αιτήματα και ούτε και τα πλέον φιλόδοξα σχέδια δε θα

μπορούσαν να ικανοποιήσουν στο έπακρο όλες τις επιθυμίες, αποτελεί το τι πληροφορία (από τη συνολική) επιθυμεί ο φορέας να εισπράξουν τελικώς οπωσδήποτε οι χρήστες του δικτυακού τόπου και αυτό σε συνάρτηση με το ποια πληροφορία είναι ευεργετική, ωφέλιμη για το χρήστη και το ίδρυμα.

IV. Επιμέλεια, καταλληλότητα, ορθότητα πληροφορίας

Παράλληλα όμως με τη θεματική κάλυψη, καθώς το περιεχόμενο λογίζεται και ως κείμενο, εφόσον ως τέτοιο «φτάνει» στον τελικό παραλήπτη, χρειάζεται επιπλέον ιδιαίτερα φροντισμένη και προσεγμένη επεξεργασία, προκειμένου να διασφαλιστεί η καταλληλότητά του. Η **ορθότητα** του περιεχομένου είναι εξίσου σημαντική παράμετρος και αφορά τόσο την *ορθότητα του κειμένου*, τη στοιχειοθέτηση και το κείμενο συντακτικώς και γραμματικώς (το κείμενο οφείλει να είναι σωστά στοιχειοθετημένο, ευανάγνωστο και χωρίς λάθη), όσο και την *ορθότητα της πληροφορίας* και την *αξιοπιστία* αυτής. Η **αντικειμενικότητα** επομένως του περιεχομένου είναι μια άλλη καθοριστική παράμετρος – ιδιαίτερης σημασίας για έναν δικτυακό τόπο τομέα αρχαιολογίας, όπου με ιδιαίτερη προσοχή οφείλει η αξιολόγηση να ανιχνεύει αν διακρίνεται έστω και στο ελάχιστο τάση προκατάληψης ή ιδεολογικής πόλωσης, αν παρουσιάζονται ρατσιστικές, εθνικιστικές ή πολωτικές απόψεις, αν το κείμενο ή συνολικά το περιεχόμενο επιχειρεί να κατευθύνει απόψεις, αν γενικά υποσκάπτεται η αντικειμενικότητα της παρεχόμενης πληροφορίας επηρεασμένη από προσωπικές προτιμήσεις, ιδεολογικές τοποθετήσεις ή και συμφέροντα(!). Αλλά και η «**προέλευση**» της πληροφορίας παρατηρήθηκε ότι διαδραματίζει σημαντικό –ψυχολογικά– ρόλο, καθώς αποτελεί παράγοντα *αξιοπιστίας* για το αληθές της πληροφορίας και το περιεχόμενό του. Η **πάρχει «συγγραφέας»** ή συντάκτης, το αν αυτός διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα και είναι ειδικός ή αρμόδιος για το εκάστοτε θέμα, αν είναι ευυπόληπτος, αλλά και γενικότερα το ποιος παρέχει τον εκάστοτε δικτυακό τόπο και αν υπάρχουν τρόποι ανίχνευσης της προέλευσης της ιστοσελίδας, είναι παράγοντες που ενισχύουν την αξιοπιστία αυτή. Σε συνδυασμό μάλιστα με το πόσο προσεγμένη είναι η αισθητική

του δικτυακού τόπου και αν παρέχονται καλές διασυνδέσεις (links) για περαιτέρω ή συμπληρωματική ενημέρωση.

Σημαντικός όμως παράγοντας είναι και η **επικαιρότητα** της πληροφορίας, η ανανέωση δηλαδή του περιεχομένου, ώστε να είναι πάντα επίκαιρο. Προφανώς η επίκαιρη πληροφόρηση έχει πολύ μεγαλύτερη αξία από την πεπαλαιωμένη και μη χρονικά προσαρμοζόμενη, ενώ η τακτική ανανέωση και ενημέρωση διασφαλίζουν την καταλληλότητα της πληροφορίας. Άλλωστε στόχος είναι η παροχή πληροφορίας κι όχι η αποθήκευση ή αρχειοθέτηση. Ο δικτυακός τόπος πρέπει συνεχώς να ενημερώνεται με ανανεωμένη πληροφορία, χωρίς ωστόσο να παραλείπεται ότι και παλαιότερες πληροφορίες μπορεί να είναι χρήσιμες ή και συμπληρωματικές, να παρέχει την πιο πρόσφατη ενημέρωση σχετικά με το περιεχόμενό του και να ενημερώνει τους χρήστες για τις νέες βελτιωμένες παρουσιάσεις παλαιότερων θεμάτων, για τα καινούρια θέματα που καλύπτει, αλλά και τα θέματα της επικαιρότητας που ενσωματώνει και προσφέρει στους χρήστες. Μια τέτοια πρακτική είναι χρήσιμη και αναγκαία για όλες τις κατηγορίες χρήστη του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας, τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς, και αυτό είναι εύλογο, εφόσον, αφενός ο φορέας ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος κάθε άλλο παρά στατικός είναι – η ίδια η πληροφορία μεταβλητή στο σύνολό της, διαρκώς αλλάζει ή εξελίσσεται στα πλαίσια της εκπαιδευτικής δραστηριότητας, επιβάλλοντας την άμεση ενημέρωση των ενδιαφερομένων – και αφετέρου η ίδια η αρχαιολογική δραστηριότητα συνεχώς ανακινεί ή προβάλλει νέα ζητήματα, για τα οποία οι ενδιαφερόμενοι φυσικό είναι να αποζητούν την απρόσκοπτη και επίκαιρη πληροφόρηση. Στα πλαίσια της εφαρμογής σκόπιμο κρίνεται να επισημαίνεται η ημερομηνία δημοσίευσης των ιστοσελίδων, να είναι σαφές πότε και πόσο συχνά ανανεώνεται το περιεχόμενό και να βρίσκεται η επίκαιρη πληροφορία ή να επισημαίνεται – ανακοινώνεται στην κεντρική σελίδα (home page), ώστε να είναι εύκολα και γρήγορα προσβάσιμη χωρίς να χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος να την αναζητήσει. Η κεντρική σελίδα, καθώς αποτελεί την πύλη εισόδου στο δικτυακό τόπο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής καθώς αυτή είναι που θα χαρακτηρίσει το site συνολικά δίνοντας την πρώτη εντύπωση. Έχει γίνει αποδεκτό ότι στην αρχική σελίδα ιδιαίτερα χρήσιμο είναι να υπάρχει εκτός της ενημέρωσης σχετικά με την επίκαιρη πληροφορία, μηχανή αναζήτησης, πληροφορίες για το φορέα, ενώ αποτελεί σχεδιαστική αφέλεια η ύπαρξη εκεί διασύνδεσης για «επιστροφή στην αρχική σελίδα» – ο σύνδεσμος αυτός αφορά τις λοιπές ιστοσελίδες του τόπου.

Η *επάρκεια*, επίσης, είναι σαφώς ένας σημαντικός παράγοντας που καθορίζει την καταλληλότητα της πληροφορίας, το αν δηλαδή ο δικτυακός τόπος παρέχει την κατάλληλη *ποσότητα* πληροφορίας που ταιριάζει στις απαιτήσεις του χρήστη, είναι όμως άμεσα συνυφασμένη με τη *λειτουργική κατανομή* αυτής, το **βάθος και εύρος** δηλαδή της παρεχόμενης πληροφορίας (σε συνάρτηση με την οργάνωσή του) – ειδάλως παραμένει άστοχη. Στόχος είναι να υπάρχει κατάλληλο εύρος περιεχομένου ώστε να καλύπτει θεματικά το ζητούμενο, αλλά και να διευκολύνει τη δραστηριότητα και των μη ειδικευμένων χρηστών (που πιθανώς να μην είναι εξοικειωμένοι με το μέσο και τις τακτικές εντοπισμού πληροφορίας) και επαρκές «βάθος», ώστε να καλύπτει πλήρως την οποιαδήποτε ανάγκη για πληροφόρηση και να εξυπηρετεί την οργάνωση της πληροφορίας. Απαραίτητη βέβαια είναι μια ισορροπία στην ποσότητα αυτή – κι όχι ένας «διογκωμένος», «υπερφορτωμένος» δικτυακός τόπος, ο οποίος λειτουργεί αποτρεπτικά αν όχι παραπλανητικά, καθώς το μεγάλο εύρος πληροφορίας θα δημιουργήσει πρόβλημα στον χρήστη σε θέματα κατανόησης και εντοπισμού της θεματικής που τον ενδιαφέρει. Κατά συνέπεια η σωστά δομημένη διευθέτηση του κειμένου είναι απαραίτητη, όπου: σωστή και λειτουργική οργάνωση της πληροφορίας, με την ευκολία εντοπισμού και πρόσβασης σε πρώτο πλάνο, διασυνδέσεις για περαιτέρω εμβάθυνση σε κάποιο θέμα και χρήση αρχείων και μηχανή αναζήτησης (search engine), είναι ένας επιτυχής τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος (οι διασυνδέσεις βεβαίως θα πρέπει να είναι προσεγμένες, παρέχοντας υλικό υψηλής ποιότητας, να απευθύνονται κατευθείαν στο σημείο του δικτυακού τόπου που έχει το σχετικό υλικό και όχι στην αρχική του σελίδα, ενώ σε περίπτωση που κάποια διασύνδεση οδηγεί «εκτός» του δικτυακού τόπου να υπάρχει σχετική σήμανση).

V. Παρουσίαση της πληροφορίας – αισθητική

Έχοντας εντοπίσει τις ανάγκες του δεδομένου κοινού και την πληροφορία που κρίνεται αναγκαία, το ενδιαφέρον πλέον εστιάζεται στο πώς αυτά **θα εξυπηρετηθούν καλύτερα**, πώς ο σκοπός θα επιτευχθεί με τον πιο λειτουργικό και αποτελεσματικό τρόπο. Επιγραμματικά, οι τομείς ανάπτυξης δραστηριότητας επικεντρώνονται, για το ζητούμενο αυτό, εκτός βέβαια από την **παροχή κατάλληλου περιεχομένου**, στην **ευκολία χρήσης** του δικτυακού τόπου, την **προσπάθεια αξιοποίησης** του μέσου (επί παραδείγματι: έμφαση στην αλληλεπίδραση, ενθάρρυνση συμμετοχής και ανάδρασης

του χρήστη, δυνατότητα προσωπικής παραμετροποίησής και τα λοιπά) και την πρόκληση ενδιαφέροντος μέσω και της **αισθητικής παρουσίασης**. Η καταλληλότητα, βέβαια, του περιεχομένου δεν εξαντλείται μόνο με την παροχή επαρκούς, κατάλληλης και ενήμερης θεματολογίας, την απλή παράθεση πληροφορίας, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο αυτή προβάλλεται, παρέχεται. Η παρουσίαση της πληροφορίας είναι εξίσου σημαντική με την ίδια την πληροφορία. Καθώς μία κακή, δυσλειτουργική ή ακαλαίσθητη παρουσίαση μπορεί και μειώνει τη δύναμη, την αξία της πληροφορίας. Το συνολικό ύφος και η αισθητική του δικτυακού τόπου σαφώς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην τελική αποδοχή αυτού από το σύνολο των χρηστών και η προσεγμένη, ποιοτική διαμόρφωση είναι φυσικά απαραίτητη, όπως άλλωστε και μια σχεδιαστική συνοχή και ομοιομορφία, καθώς όχι μόνο ενισχύουν την αξιοπιστία του δικτυακού τόπου, «κερδίζοντας» την εμπιστοσύνη και το ενδιαφέρον του τελικού αποδέκτη, αλλά και συνεισφέρουν στην ευχρηστία αυτού. Εφόσον η πληροφορία αποτελεί και μια μορφή κειμένου και μάλιστα δημοσιευμένου, είναι αναγκαίο να ακολουθεί κάποιους κανόνες παρουσίασης, ευμορφίας και ευχρηστίας – δάνειο από την εκδοτική δραστηριότητα, παραλλαγμένο και τροποποιημένο κατά τις ανάγκες της ηλεκτρονικής πλέον έκδοσης. Η **αισθητική παρουσίαση** λοιπόν είναι εξίσου σημαντικός παράγοντας και σχετίζεται αφενός με τη *συνολική σχεδίαση του δικτυακού τόπου*, το *αισθητικό ύφος* και τα *καλλωπιστικά στοιχεία*, αφετέρου όμως, με την *οργάνωση του κειμένου* – των ιστοσελίδων ουσιαστικά, (ώστε αυτό να είναι χρηστικό και καλαίσθητο), που μπορεί να συνοψιστεί στα εξής καίρια σημεία: *λειτουργική διάρθρωση της σελίδας, εύκολα προσλαμβανόμενη διευθέτηση και ευχερή, άμεση πλοήγηση* (που καλύπτεται από τη *συνδεσμολογία*). Ήδη οι έρευνες και σχετικές μελέτες έχουν καταδείξει μερικές σημαντικές πρακτικές που διευκολύνουν την επιτυχή πραγμάτωση του δικτυακού τόπου και βασίζονται σε εντοπισμένες προτιμήσεις των χρηστών και αφορούν τόσο το «*ύφος γραφής*», όσο και το *ύφος του site*, (η καθαυτό βέβαια επιλογή της σχεδιαστικής γραμμής, το στυλ, αποτελεί υποκειμενικό ζήτημα). Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- το κείμενο οφείλει να είναι ευανάγνωστο, διευθετημένο σε μικρές προτάσεις και παραγράφους, ώστε να μη δυσχεραίνεται η ανάγνωση και αυτοτελές,
- η διάταξη της σελίδας να διευκολύνει τους χρήστες στη διεκπεραίωση των εργασιών τους,

- προτιμητέα είναι η διευθέτηση του κειμένου σε ολοκληρωμένες παραγράφους όντας αυτό σύντομο, σαφές και λιτό και όχι πλατειασμένο, ενώ πρακτικός τρόπος παρουσίασης της πληροφορίας αποδείχθηκε η χρήση αρχικά περιλήψεων με δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης και η χρήση επικεφαλίδων που προϊδεάζουν για το επικείμενο άρθρο (χρήσιμα παραδείγματα χάριν σε παράθεση άρθρων, επίκαιρων νέων, παρουσίαση ανασκαφικών προγραμμάτων και λοιπά),
- οι μεγάλες κυλιόμενες σελίδες έχουν αποδειχθεί δυσλειτουργικές και σπάνια χρησιμοποιούμενες,
- ενώ πρέπει να γίνεται χρήση κατανοητής γλώσσας αποφεύγοντας εξαιρετικά εξειδικευμένους όρους (ο δικτυακός τόπος είναι «ευρείας χρήσης»),
- να υπάρχουν επικεφαλίδες, διακριτά στοιχεία (ώστε να μπορεί εύκολα να σαρωθεί),
- να υπάρχει δυνατότητα εύκολης και άμεσης πρόσβασης σε συγκεκριμένο περιεχόμενο,
- ενώ ιδιαίτερα ενοχλητική προβάλλει η εμφάνιση ετερογενούς υλικού ειδικά σε χώρους της οθόνης όπου είναι εστιασμένη η προσοχή των χρηστών.

Η επιτυχής οργάνωση και δόμηση της πληροφορίας συμβάλλει προφανώς στη διαμόρφωση ενός καλαίσθητου αποτελέσματος, που αποτελεί άλλωστε και παράγοντα ευχρηστίας αυτού. Το ουσιαστικότερο βέβαια είναι η κατανόηση του ότι η μεταφορά απλώς υπάρχουσας πληροφορίας στις ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου δεν ικανοποιεί το σκοπό, αλλά χρειάζεται εκ νέου, προσεκτικά σχεδιασμένο υλικό αποκλειστικά για την έκδοση του τόπου.

VI. Οργάνωση πληροφορίας, δόμηση και συνδεσμολογία

Η σωστή *οργάνωση της πληροφορίας* λοιπόν θα κρίνει τελικώς την επιτυχία του δικτυακού τόπου – ασχέτως με τη λειτουργία, η παρεχόμενη πληροφορία παραμένει η ίδια και ένας σωστός *σχεδιασμός του περιεχομένου* και ορθή (με την έννοια της λειτουργικής) οργάνωσή του είναι βασικά αιτήματα, προκειμένου αυτό να είναι «κατάλληλο». Η οργάνωση εξυπηρετεί λειτουργικά και πρακτικά ζητήματα, ενώ οφείλει να λαμβάνει πάντα υπ' όψιν τους δύο βασικούς άξονες λειτουργίας ενός web site: να επικοινωνεί πληροφορία (και όχι να κατηγοριοποιεί περιοριστικά τους χρήστες) και να παρέχει πληροφορία (και όχι συνδέσμους για την πληροφορία αυτή). Η *θεματική οργάνωση* της πληροφορίας κατ' επέκταση χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή

(ώστε να μην περιορίζει ή παραπλανεί ή καθυστερεί τους χρήστες) και η *θεματική κάλυψη* οφείλει να ικανοποιεί όλες τις ομάδες χρήστη – με επιτακτική τη μέριμνα για την *διακριτικότητα*, την προστασία προσωπικών δεδομένων ή επουσιώδους πληροφορίας που αφορά τα μέλη του φορέα και την προφύλαξή τους από την απρόσκοπτη πρόσβαση μη σχετικών φορέων.

Άμεσα γίνεται κατανοητό ότι σημαντικά συμβάλλουν στην κατοχύρωση της λειτουργικότητας και την προσπάθεια δημιουργίας ενός επιτυχή και ποιοτικού δικτυακού τόπου, η *δόμηση* και η *συνδεσμολογία*. *Ο δικτυακός τόπος οφείλει να είναι κατάλληλα και λειτουργικά οργανωμένος, με μια κατανοητή και απλή δόμηση*. Ο παράγοντας «κατάλληλο», που προσδιορίζει και το λειτουργικό, καθορίζεται από τις ανάγκες των χρηστών και από το πώς αυτές μπορούν καλύτερα να εξυπηρετηθούν. Η δόμηση σαφώς πρέπει να είναι αντίστοιχη με τις βασικές διεργασίες αυτού, να εξυπηρετεί τους στόχους, οργανώνοντας κατάλληλα την πληροφορία και προάγοντας τη χρηστικότητα του. Οι πρωτεύουσες διεργασίες πρέπει να είναι πιο εύκολα προσβάσιμες σε σχέση με άλλες, δευτερεύουσες. Η συνολική δομή όμως του site διαμορφώνεται από την δομή των ιστοσελίδων που εμπεριέχουν τη δομή του κειμένου, που συνολικά επιμερίζεται στην οργάνωση της πληροφορίας και τη διευθέτηση των επιμέρους στοιχείων. Η διάρθρωση της σελίδας είναι πρωτεύον κεφάλαιο, με άμεσο στόχο την εξυπηρέτηση και διευκόλυνση των χρηστών στην διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων τους. Η σελίδα σκόπιμο είναι να οργανώνεται σε ευδιάκριτες οπτικά περιοχές, ενώ ο ευκρινής διαχωρισμός της πληροφορίας σε θεματικά αντικείμενα και σε αντικείμενα παρόμοιας χρηστικότητας (πλήκτρα πλοήγησης), είναι αναγκαίος για μια χρηστική προβολή. Ο στόχος κάθε σελίδας πρέπει να είναι ευκρινής, ενώ όλες οι σελίδες σκόπιμο είναι να πληροφορούν για τον δικτυακό τόπο και το φορέα όπου ανήκουν, να πληροφορούν τον χρήστη σε ποια σελίδα βρίσκονται, αλλά και να περιέχουν άμεση διασύνδεση με την αρχική σελίδα. Η ιεράρχηση του περιεχομένου εξυπηρετεί πρωτίστως το ζήτημα της δόμησης. Απαραίτητη συνεπώς είναι και μια επιτυχή λειτουργικά δομή του περιεχομένου. Μερικά από τα βασικότερα συμπεράσματα της έρευνας και της εμπειρίας υποδεικνύουν τα εξής σημεία: Η συστηματοποίηση της πληροφορίας σε θεματικές ενότητες, πρωτεύουσες πληροφορίες και δευτερεύουσας σημασίας, άμεση πληροφόρηση και αντικείμενα παρόμοιας θεματικής (θέματα

εμβάθυνσης) είναι καθοριστικής σημασίας. Κάθε αυτοτελές άρθρο ή κείμενο σκόπιμο είναι να ολοκληρώνεται σε μια σελίδα και όχι με διαδοχικούς συνδέσμους (links) σε επόμενες σελίδες (στην περίπτωση αυτή η συνέχεια της ενέργειας θα πρέπει να καθοδηγείται με οπτικά διαχωρισμένους από το σώμα του κειμένου συνδέσμους). Ένα κατανοητό σύστημα πλοήγησης και διασύνδεσης μεταξύ σχετικών σελίδων και ενοτήτων του δικτυακού τόπου είναι απαραίτητο. Ο κύλινδρος πλοήγησης (navigation bar) οφείλει να είναι ευκρινής, σαφής και να εντοπίζεται στην ίδια θέση, σε κάθε σελίδα του δικτυακού τόπου, με τα αντικείμενα πλοήγησης διαχωρισμένα σε ένα σταθερό κοινό χώρο σε σχέση με το καθ' αυτό κείμενο, εύκολα προσβάσιμα χωρίς την ανάγκη κύλισης ή άλλης πρόσθετη ενέργειας εντοπισμού, ενώ πρέπει να καθίσταται εύκολα κατανοητή η λειτουργία και χρήση του (κύριο στοιχείο προς αξιολόγηση). Η υπερφόρτωση ωστόσο των σελίδων με πολλές επιλογές πλοήγησης αποτελεί λάθος τακτική, αντιθέτως η ομαδοποίηση των επιλογών και η οργάνωση ανάλογα με το ποια λειτουργία επιτελεί κάθε μια από αυτές, διευκολύνει εξαιρετικά τη δραστηριότητα, ενώ στόχο αποτελεί το να εντοπίζει ο χρήστης την πληροφορία με τις ελάχιστες δυνατών κινήσεις. Βέβαια, η ονοματοθεσία των συνδέσμων οφείλει να είναι κατανοητή, διαυγής και περιεκτική και ο προορισμός τους σαφής, ενώ η ορολογία και οι τίτλοι – τόσο του δικτυακού τόπου όσο και των τμημάτων του – να αντιστοιχούν με συνέπεια στη συγκεκριμένη τμηματική επιλογή. Είναι αποδεδειγμένο ότι οι χρήστες «προχωρούν» στην πληροφορία εκείνη που φέρει «ετικέτα» την οποία αναγνωρίζουν, κατανοούν. Σε περίπτωση χρήσης εικονιδίων ή μεταφορών, θα πρέπει να υπηρετούν ξεκάθαρα το στόχο τους και να μην παραπλανούν το χρήστη, ενώ χρήσιμο είναι να συνοδεύονται από κείμενο (*text links*). Εξίσου σημαντική είναι η υποστήριξη της πλοήγησης με τη χρήση «*χάρτη*» του site και *μηχανής αναζήτησης*, αλλά και η ύπαρξη εύκολα προσβάσιμης διασύνδεσης με την αρχική σελίδα καθώς και σύνδεσμος επιστροφής σε προηγούμενες σελίδες (*back button*). Και βέβαια, όλα αυτά σε συνδυασμό με τη μέριμνα για το δυνατόν ελάχιστο τεχνολογικό περιορισμό ή αποκλεισμό των χρηστών.

VII. Παράγοντες ευχρηστίας και αξιοποίηση του μέσου

Οι παράμετροι αυτοί, η σωστή δόμηση του site και η ορθή φιλοσοφία συνδέσεων εξασφαλίζουν την «ευχρηστία» του δικτυακού τόπου. Ο παράγοντας «ευχρηστία», η *ευκολία χρήσης* αποτελεί καίριας σημασίας ζήτημα, καθώς επηρεάζει εμφανώς τους χρήστες, συν-διαμορφώνοντας τον χαρακτηρισμό του δικτυακού τόπου. Όσο κατάλληλο και επωφελές κι αν είναι το περιεχόμενο μένει άνευ σημασίας αν παραμένει δύσχρηστο ή ακατανόητο ή απρόσιτο στους χρήστες. Αποτελεί έτσι ξεχωριστό τμήμα έρευνας και μορφοποίησης στη διαδικασία υλοποίησης ενός δικτυακού τόπου, ενώ έχουν εντοπιστεί πλέον «γνωστά προβλήματα» ευχρηστίας σε εφαρμογές web και μέθοδοι επιτυχούς αντιμετώπισής τους, αφορώντας αφενός *τεχνολογικές παραμέτρους* και αφετέρου γενικότερα *ζητήματα οργάνωσης και παρουσίασης*. Το γενικό νόημα της ευκολίας χρήσης εντοπίζεται στη δυνατότητα *εύκολης κατανόησης και απρόσκοπτης χρήσης* του μέσου, τη σαφή αντίληψη δηλαδή του: *τι οι χρήστες μπορούν να κάνουν και με ποιο τρόπο*. Ο δικτυακός τόπος θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα σε *κάθε* χρήστη να περιηγηθεί εύκολα, γρήγορα και αποτελεσματικά, χωρίς καθυστερήσεις ή παραπλανήσεις, εντοπίζοντας άμεσα και εύκολα την επιθυμητή πληροφορία. Τα ζητήματα που σχετίζονται με τη λειτουργικότητα του δικτυακού τόπου μπορούν να διαχωριστούν σε *ευχρηστία συνολικού επιπέδου*, που αφορά το δικτυακό τόπο στο σύνολό του και *ευχρηστία σελίδας*, που αφορά τις υπο-ενότητες του. Σαφώς, όλες οι προαναφερθείσες παράμετροι συνηγορούν υπέρ της ευχρηστίας του δικτυακού τόπου. Επιπλέον, μερικά από τα πρωταρχικής σημασίας βήματα που οφείλουν να προβλεφθούν ώστε να διασφαλιστεί η ευχρηστία είναι (ενδεικτικά) τα εξής:

- σαφής και πρόδηλος εξαρχής καθορισμός του στόχου και σκοπού του site, προϊδεάζοντας το χρήστη για την προσδοκώμενη ωφέλεια σε κάθε του ενέργεια,
- αδιάκοπη ενημέρωση – πληροφόρηση του χρήστη για τη δράση του μέσα στο site και για την *πορεία διεκπεραιώσεως δραστηριοτήτων* του, (η επισήμανση της πορείας εντοπισμού της αναζητούμενης πληροφορίας, ή αλλιώς, τα «βήματα» που πρέπει να ακολουθηθούν για την υλοποίηση μιας διαδικασίας, αλλά και τα «βήματα» που ακολούθησε ο χρήστης κατά τη διαδικασία διεκπεραίωσης μιας δραστηριότητας, καθώς και η υποδήλωση της συγκεκριμένης περιοχής του μέρους του site που βρίσκεται ανά πάσα στιγμή ο χρήστης – ώστε να γνωρίζει τόσο το «που βρίσκεται», όσο και το πώς θα «φτάσει»),
- πληροφόρηση μέσω σωστών επικεφαλίδων,

- καθοδηγητικές επεξηγήσεις και υποδείξεις,
- ύπαρξη ευκρινών ετικετών στα αντικείμενα και τις θεματικές περιοχών και κατοχύρωση της ακρίβειας του σημαινόμενου, χωρίς τον κίνδυνο παραπλάνησης, παρανόησης ή κακής δράσης του χρήστη (όπως για παράδειγμα στη χρήση συγκεκριμένων μεταφορών, γλώσσας, γραφικών, ήχων),
- προειδοποιήσεις για χαρακτηριστικά δραστηριοτήτων (επί παραδείγματι: κλήση «βαριών» σελίδων ή «κατέβασμα» ενός αρχείου),
- εξασφάλιση μικρού χρόνου διεκπεραιώσεων εργασιών και του μη αποκλεισμού του χρήστη από δραστηριότητες για υπολογίσιμο χρονικό διάστημα,
- ενδείξεις προόδου μιας δραστηριότητας και υπενθυμίσεων για τη κατάσταση του site και του συστήματος,
- δυνατότητα προσωπικών επιλογών και διαρκούς επενέργειας,

ενώ μέγιστης σημασίας είναι και ο χρόνος πρόσβασης και απόκρισης του δικτυακού τόπου (η *ταχύτητα*). Γίνεται σαφές ότι τα στοιχεία αυτά αποτελούν παράγοντες που, παράλληλα με την ευχρηστία του δικτυακού τόπου, ενισχύουν έναν ακόμα παράγοντα ζωτικής σημασίας για την επιτυχία ενός δικτυακού τόπου, την *προσπάθεια αξιοποίησης του μέσου*, η οποία κατοχυρώνεται από τα στοιχεία εκείνα που κάνουν το χρήστη σίγουρο για τις επιλογές του, αλλά και επιτρέπουν την ελευθερία επιλογής, καθώς απαιτούμενο είναι να δίνεται έμφαση στην *αλληλεπίδραση* και τον παράγοντα *ανάδραση* του χρήστη, ώστε να νοιώθει ο χρήστης διαρκώς ενεργός συμμετέχων.

Συνεπώς, εκτός των τεχνολογικών παραμέτρων, η καταχωρημένη πληροφορία, η δομή, η πλοήγηση, η φιλοσοφία των διασυνδέσεων, το συνολικό ύφος, η αισθητική, η μορφοποίηση και η ταχύτητα εργασίας είναι παράγοντες που καθορίζουν την ευχρηστία και την επιτυχία του δικτυακού τόπου. Όλοι αποτελούν παράγοντες που λήφθηκαν υπόψη και εξυπηρετήθηκαν κατά τη διαδικασία πραγμάτωσης του δικτυακού τόπου του Πανεπιστημίου Κρήτης για τον Τομέα Αρχαιολογίας.

ΣΤ΄. Ο ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Η έρευνα και η παρατήρηση προσέφεραν μια σαφή εικόνα του τι είναι λειτουργικό και επιτυχές, προσφέροντας σε ένα δεύτερο επίπεδο τους κώδικες για την ερμηνεία του πως ορίζεται ένας επιτυχής δικτυακός τόπος. Τα συμπεράσματα αυτά, σε συνδυασμό με την υπάρχουσα γνώση από τον τομέα της πληροφορικής, εφαρμόστηκαν για τη δημιουργία του δικτυακού τόπου του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Για την πραγμάτωσή του συνεκτιμήθηκαν, εκτός από προσωπικές επιλογές κυρίως σε θέματα αισθητικής, και η άποψη και η σύσταση των σπουδαστών του συγκεκριμένου τομέα, όπως αυτές αποκρυσταλλώθηκαν στη σχετική δημοσκόπηση. Οι πλειοψηφικές απαντήσεις υπέδειξαν ότι ο δικτυακός τόπος απευθύνεται σε χρήστες που στην πλειοψηφία τους δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι και δεν επισκέπτονται ιδιαίτερα συχνά το Internet, επιθυμούν τη χρήση του site για καθαρά ενημερωτικούς και πληροφοριακούς σκοπούς και υποστηρίζουν μια προσέγγιση σύγχρονης αισθητικής στη μορφή του. Στο σχεδιασμό του περιεχομένου συμπεριλήφθηκαν και οι σχετικές υποδείξεις των σπουδαστών.

Για την υλοποίηση του δικτυακού τόπου χρησιμοποιήθηκαν τα ακόλουθα προγράμματα:

- πρόγραμμα συγγραφής, επεξεργασίας και διαχείρισης HTML³⁴⁹ και περιοχών Web (συντάκτης HTML): *Macromedia Dreamweaver* (4), (για τη δημιουργία και επεξεργασία ιστοσελίδων). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα επιλέχθηκε, πέραν της ευχρηστίας και της λειτουργικότητάς του και για το λόγο ότι «εργάζεται» (είναι συμβατό) με τους περισσότερους εξεταστές.
- επεξεργαστής διαλογικών προγραμμάτων: *Macromedia Flash* (5), (για τη δημιουργία αρχείων πολυμέσων, και συγκεκριμένα τη δημιουργία κινούμενης εικόνας και «ταινίας»).
- πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων: *Adobe Photoshop* (7.0), (για τη δημιουργία και επεξεργασία εικόνων και γραφικών).

³⁴⁹ Η γλώσσα προγραμματισμού που χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία των ιστοσελίδων είναι η *HTML* (*Hypertext Markup Language*), και συμπληρωματικά η *JavaScript* για περιορισμένες εφαρμογές.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τις διαπιστώσεις από τη μελέτη των δικτυακών τόπων αντίστοιχων τομέων³⁵⁰, τις γενικές επισημάνσεις (όπως αυτές διατυπώνονται στο Ε΄ Κεφάλαιο)³⁵¹ για την οργάνωση ενός δικτυακού τόπου που αντιπροσωπεύει τον τομέα αρχαιολογίας, αλλά και τις ανάγκες και επιθυμίες του δεδομένου κοινού: τους σπουδαστές του Πανεπιστημίου Κρήτης, (όπως σκιαγραφούνται από τις απαντήσεις τους στο σχετικό ερωτηματολόγιο³⁵²), ο σχεδιασμός του δικτυακού τόπου διαμορφώθηκε ως εξής:

Στόχο της δημιουργίας και ύπαρξης του δικτυακού τόπου του τομέα αποτελούν η *επικοινωνία*, η *πληροφόρηση* και η *προβολή* (του φορέα), ενώ το **κοινό**, στο οποίο απευθύνεται, αποτελούν οι «*εσωτερικοί χρήστες*» (οι σπουδαστές, το ακαδημαϊκό και λοιπό προσωπικό που αποτελούν την πανεπιστημιακή κοινότητα του τομέα του Πανεπιστημίου Κρήτης) και οι «*εξωτερικοί*» (οι εκτός ιδρύματος ενδιαφερόμενοι να επισκεφτούν τον τόπο και να ενημερωθούν για τον τομέα και το πανεπιστήμιο). Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του site έγιναν με στόχο την καλύτερη δυνατόν εξυπηρέτηση αυτών. Επιγραμματικά, οι τομείς ανάπτυξης δραστηριότητας επεκτάθηκαν στην *αισθητική παρουσίαση*, την *παροχή κατάλληλου περιεχομένου*, την *προσπάθεια αξιοποίησης* του μέσου και την *ευκολία χρήσης* του δικτυακού τόπου.

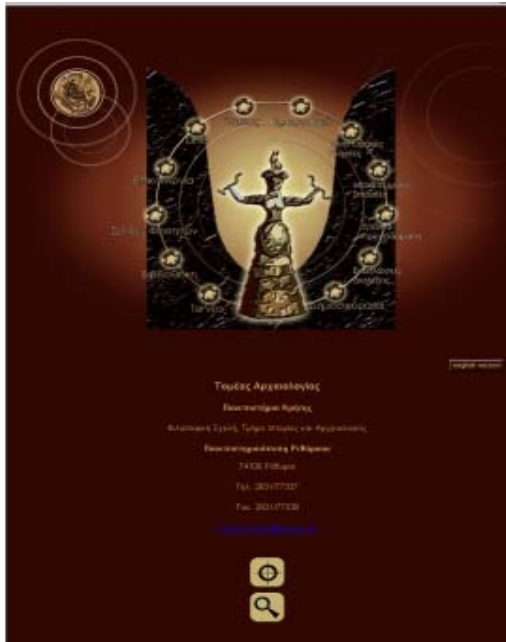
Το συνολικό *ύφος* και η *αισθητική* του δικτυακού τόπου ακολουθούν σύγχρονες σχεδιαστικές τάσεις σε μια απόπειρα προσεγγίσεως αισθητικής. Ο σχεδιασμός του site ακολούθησε μια *αισθητική προσέγγιση* η οποία αποπειράται έναν συγκερασμό «κλασικότροπων» και «σύγχρονων» τάσεων, σε μια προσπάθεια ικανοποίησης και των δύο διατυπωμένων απόψεων (από τους σπουδαστές του τομέα για την αισθητική του site). Χρησιμοποιήθηκαν ως ένθετο και κοσμητικό υλικό αντιπροσωπευτικά δείγματα του κρητικού πολιτισμού εν γένει, τα οποία επεξεργάστηκαν και τροποποιήθηκαν (με στόχο την απόδοσης μιας νεότροπης και σύγχρονης αισθητικής). Ως έμβλημα του site χρησιμοποιήθηκε το έμβλημα του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (το νόμισμα της Γόρτυνας με την παράσταση της Ευρώπης σε στάση στοχασμού, καθισμένη σε

³⁵⁰ Κεφάλαιο Δ΄, *Οι δικτυακοί τόποι του Τομέα Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων*, σσ. 71-233

³⁵¹ Κεφάλαιο Ε΄, *Δημιουργία και αξιολόγηση ενός Δικτυακού Τόπου Τομέα Αρχαιολογία*, σσ. 237-252

³⁵² Κεφάλαιο Γ΄, *Η Άποψη των Σπουδαστών του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης*, σσ. 60-67

κλαδιά δέντρου), ενώ διακριτικό του site αποτελεί η τροποποιημένη αναπαράσταση αγαλματιδίου από το ανάκτορο της Κνωσού (γνωστού ως «Θεά των Όφρων»). Για την απόδοση της κεντρικής σελίδας ακολουθήθηκε μια καθαρά «αισθητική προσέγγιση» (όπως αυτή ορίστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο). Διατηρήθηκε η σχεδιαστική συνοχή και ομοιομορφία σε όλο το περιεχόμενο του site.



IV. Αρχική εμφάνιση συμπεριφορά



Διαλογική

V. μετά την επενέργεια χρήστη)

(Εμφάνιση

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΠΟΥ

- **Διδακτικό Προσωπικό** —
 - **Διδακτικό Προσωπικό**
 - **Μαθήματα Ανά Διδάσκοντα**

▶ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

- **Πρόγραμμα Σπουδών** —
 - **Κανονισμός Σπουδών**
 - **Τεχνικοί Όροι του Προγράμματος Σπουδών**
 - **Οργάνωση Προγράμματος**
 - **Ενδεικτικό Πρόγραμμα Κατάλογος Μαθημάτων**
- **Μαθήματα** —
 - **Μαθήματα ανά Εξάμηνο**
 - **Χειμερινό Εξάμηνο**
 - **Εαρινό Εξάμηνο**
 - **Μαθήματα ανά Διδάσκοντα**
- **Εποπτικό Υλικό** —
 - **Βιβλιογραφία**
 - **Γενική Βιβλιογραφία**
 - **Βιβλιογραφία ανά Γνωστικό Αντικείμενο**
 - **Βιβλιογραφία Ανά Μάθημα**
 - **Σημειώσεις**
- **Δυνατότητες Απασχόλησης** —
 - **Δυνατότητες Απασχόλησης των Φοιτητών**
 - **Θέσεις Εργασίας**

▶ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

- **Κανονισμός Σπουδών**
- **Μαθήματα**

- Εργασίες — ▪ Τίτλοι Μεταπτυχιακών Εργασιών υπό Εκπόνηση
- Τίτλοι Διδακτορικών Διατριβών υπό Εκπόνηση

▶ **ΈΡΕΥΝΑ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

- Προγράμματα Ερευνητικά
- Προγράμματα Ανασκαφικά

▶ **ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ**

- Συνέδρια
- Συμπόσια
- Σεμινάρια
- Παρουσιάσεις
- Ημερίδες
- Διαλέξεις

▶ **ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ**

▶ **ΤΑ ΝΕΑ**

- Τα Νέα του Τομέα
- Αρχαιολογικά Νέα — ▪ Συνέδρια
- Αρχαιολογικές Εκθέσεις
- Περιοδικές Εκθέσεις σε Μουσεία
- Φεστιβάλ Αρχαιολογικής Ταινίας
- Τοπικά Νέα — ▪ Εκδηλώσεις
- Πολιτιστικές Δραστηριότητες
- Αθλητικές Δραστηριότητες

▶ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

▶ ΣΕΛΙΔΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- Φοιτητικοί Σύλλογοι
- Εργασία —
 - Δυνατότητες Απασχόλησης των Φοιτητών
 - Θέσεις Εργασίας
 - Ανακοινώσεις
 - Εκδρομές
 - Ανασκαφικά – Ερευνητικά Προγράμματα
 - Εποπτικό Υλικό
- Διάφορα —

▶ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

▶ LINKS

Η παρουσίαση της πληροφορίας οργανώθηκε με στόχο την *ευμορφία* και *ευχρηστία* του περιεχομένου. Η *ορθότητα* του περιεχομένου αποτέλεσε ιδιαίτερο μέλημα, τόσο ως προς την *ορθότητα του κειμένου*, φροντίζοντας το κείμενο να είναι σωστά στοιχειοθετημένο, ευανάγνωστο και χωρίς λάθη, όσο και την *ορθότητα της πληροφορίας*, την *αξιοπιστία* και την *αντικειμενικότητα* αυτής.




EIKONA 3:

Υπήρξε μέριμνα ώστε το κείμενο να είναι ευανάγνωστο, σύντομο, σαφές, λιτό, αυτοτελές και διευθετημένο –όπου ήταν εφικτό– σε ολοκληρωμένες παραγράφους, ενώ όπου υπήρξε ανάγκη για δημιουργία εκτενών κυλιόμενων κειμένων, εφαρμόστηκε η τεχνική της *άγκυρας (anchor)* και η διευκόλυνση της χρήσης και πλοήγησης από τη παροχή δυνατότητας επιστροφής στην αρχή του κειμένου και της σελίδας (μέσω πλήκτρου-συνδέσμου), και επίσης, η διάταξη της σελίδας να διευκολύνει τους χρήστες στη διεκπεραίωση των εργασιών τους (σύντομοι παράγραφοι, χρήση επικεφαλίδων που προϊδεάζουν για το επικείμενο άρθρο, εύκολα προσλαμβανόμενη διευθέτηση της σελίδας και της συνδεσμολογίας και ευχερή, άμεση πλοήγηση). Προκειμένου να αποφευχθούν σφάλματα στην εμφάνιση του

κειμένου σε περιβάλλον εξεταστή χρησιμοποιήθηκαν οι προεπιλεγμένες ομάδες γραμματοσειρών από το πρόγραμμα *Dreamweaver* (καθώς περιλαμβάνουν γραμματοσειρές που διατίθενται στα *Windows* και *Macintosh*) και ιδιαίτερα η προεπιλεγμένη γραμματοσειρά, *default font*, καθώς, αν μια γραμματοσειρά δεν είναι διαθέσιμη από το περιβάλλον του χρήστη, ο εξεταστής χρησιμοποιεί την προεπιλεγμένη (συνήθως *Times New Roman*).

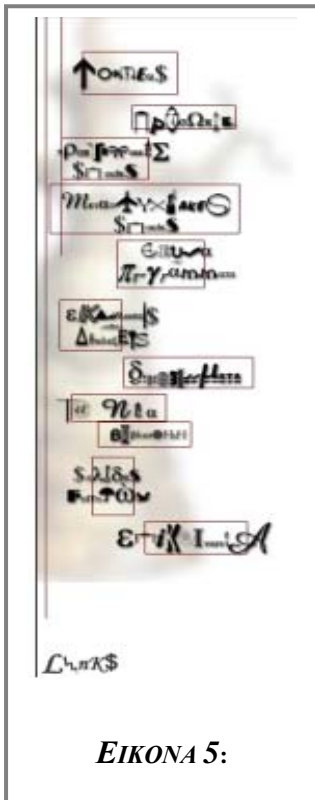


Η «**προέλευση**» της πληροφορίας, με στόχο την επιβεβαίωση της αξιοπιστίας αυτής, δεν παραλείφθηκε: υπάρχει πρόβλεψη στο σύνολο των ιστοσελίδων για αναφορά του συντάκτη

και . Άλλωστε επισημαίνεται (διακριτική υπενθύμιση) ότι ο Τομέας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης παρέχει την πληροφορία και είναι υπεύθυνος γι' αυτήν (διατρανώνοντας την εγκυρότητά της), αλλά και είναι ο υπεύθυνος για το δικτυακό τόπο. Επίσης, η **επικαιρότητα** της πληροφορίας, αποτέλεσε παράμετρο της δημιουργίας του δικτυακού τόπου. Στις ιστοσελίδες ενσωματώθηκε επίκαιρη πληροφορία (όχι πεπαλαιωμένη ή παρωχημένη), επισημαίνεται η ημερομηνία δημοσίευσης των ιστοσελίδων, ενώ υπάρχει πρόβλεψη για ανανέωση του περιεχομένου και ενημέρωσης για τυχόν αλλαγές–ανανέωση ή νέες βελτιωμένες παρουσιάσεις παλαιότερων θεμάτων, (με την υποδήλωση του *πότε* και *ποιος* στο κάτω μέρος κάθε ιστοσελίδας), καθιστώντας σαφές πότε και πόσο συχνά ανανεώνεται το περιεχόμενο, καθώς και για τα καινούρια θέματα που καλύπτει, αλλά και τα θέματα της επικαιρότητας που ενσωματώνει και προσφέρει στους χρήστες. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα εντοπισμού της επίκαιρης πληροφορίας (*NEA*) στην κεντρική σελίδα (*home page*), ώστε να είναι εύκολα και γρήγορα προσβάσιμη χωρίς να χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος να την αναζητήσει. Ενσωματώθηκαν στο περιεχόμενο του site χρήσιμες πληροφορίες και υπηρεσίες, με κυριότερο έναν εκτενή κατάλογο σχετικών παραπομπών – συνδέσμων (*links* σε πληθώρα δικτυακών τόπων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και πλήρης κατάλογος των δικτυακών τόπων των τομέων/τμημάτων αρχαιολογίας των πανεπιστημίων της Ευρώπης, υπό τη μορφή συνδέσμων). Επίσης υπάρχει πρόβλεψη για έκδοση του site και στα **αγγλικά** (δυνατότητα επιλογής άλλης γλώσσας).

Η ευχρηστία του δικτυακού τόπου υποστηρίζεται από την εύληπτη οργάνωση της πληροφορίας και της συνδεσμολογίας. Δίνεται η δυνατότητα εύκολης και άμεσης

πρόσβασης σε συγκεκριμένο περιεχόμενο με τη λειτουργική συστηματοποίηση της πληροφορίας σε θεματικές ενότητες και την παροχή εύχρηστου, σαφούς και πλήρους συστήματος πλοήγησης. Η σαφής πληροφόρηση του χρήστη για το περιεχόμενο της κάθε ενότητας πληροφορίας εξυπηρετείται με την σαφή και αναγνωριστική ονοματοθεσία των συνδέσμων και των επιμέρους πληροφοριών. Ο κύριος κορμός της συνδεσμολογίας (κύλινδρος πλοήγησης) είναι σταθερός (εμφανίζεται σε σταθερό σημείο στο αριστερό μέρος της σελίδας), ενώ κάθε ενότητα (σύνδεσμος του κυλίνδρου πλοήγησης) δίνει τη δυνατότητα περαιτέρω επιλογών, ομαδοποιημένων ανά θεματικό αντικείμενο. Η χρωματική εναλλαγή ειδοποιεί για ύπαρξη συνδέσμου ενώ η αλλαγή χρώματος ενημερώνει για τους συνδέσμους που έχουν επιλεγεί. Σε περίπτωση που σύνδεσμος οδηγεί έξω από το site υπάρχει σχετική προειδοποίηση.



III. Υπομενού επιλογών

Η πλοήγηση υποστηρίζεται από τη δυνατότητα χρήσης μηχανής αναζήτησης, (*search engine*), *χάρτη περιεχομένου* (*site map*), την ύπαρξη εύκολα προσβάσιμης διασύνδεσης με την αρχική σελίδα σε όλες τις επιμέρους ιστοσελίδες, καθώς και συνδέσμου επιστροφής σε προηγούμενες



ΕΙΚΟΝΑ 7:
search engine



ΕΙΚΟΝΑ 8:



ΕΙΚΟΝΑ 9:
home page



ΕΙΚΟΝΑ 10:
back button

σελίδες (*back button*), δίνοντας τη δυνατότητα προσωπικής παραμετροποίησης και επενέργειας στο χρήστη. Ο χρήστης ενημερώνεται αδιάλειπτα για τη δράση του μέσα στο site και για την πορεία (*path*) δραστηριότητας (τα «βήματα» που ακολούθησε) και την υποδήλωση της συγκεκριμένης περιοχής του μέρους του site που βρίσκεται ανά πάσα στιγμή ο χρήστης. Παρέχονται ποικίλες επιλογές δρομολόγησης της πορείας εντοπισμού στόχου, δίνοντας τη δυνατότητα προσωπικού καθορισμού της πορείας (*path*) για τον εντοπισμό πληροφορίας και την περιήγηση γενικά στο χώρο του site, ενισχύοντας έτσι την ανάδραση και αλληλεπίδραση του χρήστη με το μέσο.

Η *διαλογικότητα* του δικτυακού τόπου ενισχύει περαιτέρω την αλληλεπίδραση του χρήστη· υποστηρίζεται από την απόδοση συγκεκριμένων συμπεριφορών στο site, με στόχο αφενός τον καλλωπισμό αυτού, αφετέρου την εξασφάλιση της λειτουργικότητας και ευχρηστίας αυτού κατά τη διεκπεραίωση διαδικασιών. Δίνεται η δυνατότητα διαλογικών διαδικασιών και επενέργειας στα συστατικά μέρη (επί παραδείγματι: εκκίνηση συμπεριφορών, εναλλαγή εικόνας με το «πέρασμα» του ποντικιού πάνω από τον σύνδεσμο-πλήκτρο ή την επιλογή του πλήκτρου, χρωματική εναλλαγή, εμφάνιση νέων παραθύρων εξεταστή με το «πάτημα» κουμπιού, κινούμενες εικόνες και άλλα). Επίσης η αξιοποίηση των πολυμεσικών εφαρμογών εφαρμόστηκε στη δημιουργία «ταινιάς»



ΕΙΚΟΝΑ 11: ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

κινούμενων εικόνων (εναλλασσόμενες) που προβάλλουν θέματα και μορφές του κρητικού πολιτισμού, ενσωματωμένης στις ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου, για καθαρά αισθητικούς, καλλωπιστικούς και προσελκυστικούς σκοπούς.

Ο δικτυακός τόπος λοιπόν, σχεδιάστηκε με μέλημα την εξασφάλιση και ικανοποίηση της χρηστικότητας, της λειτουργικότητας, της ευχρηστίας και της αισθητικής.

5. Δημιουργία και αξιολόγηση ενός δικτυακού τόπου τομέα αρχαιολογίας

(ΘΕΤΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ, ΓΕΝΙΚΕΥΟΝΤΑΣ ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ)

I. Ο δικτυακός τόπος του τομέα αρχαιολογίας: εισαγωγή του θέματος – γενική προβληματική – ορισμός μεθοδολογίας

Η δημιουργία ενός δικτυακού τόπου, είναι μια διαδικασία σύνθετη και συγχρόνως δυναμική, εξελίξιμη στο θεωρητικό και τεχνολογικό της υπόβαθρο – εφόσον το ίδιο το WWW είναι ένα σχετικά πρόσφατο εφεύρημα και οι παράγοντες που το συναποτελούν είναι επίσης καινούριοι και επί του παρόντος διερευνούμενοι τομείς. Η επιμέρους έρευνα και η έμπρακτη εφαρμογή αρκετά έχουν προσφέρει στον τομέα αυτό. Βέβαια, λόγω της ίδιας της φύσης του Διαδικτύου, του «ευμετάβλητου» και μη στατικού, τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί «κατακτημένο», ενώ η έρευνα και η μελέτη χρειάζεται διαρκώς να ανανεώνονται και να επανατοποθετούνται. Ωστόσο, κάποια χαρακτηριστικά, κάποιες γενικές αρχές, αποτελούν πλέον μάλλον κοινό τόπο, τουλάχιστον επί του παρόντος, ή πιο σωστά έχουν εντοπιστεί κάποιοι κοινοί άξονες αναφοράς, οι οποίοι σκόπιμο κρίνεται να ακολουθούνται κατά τη διαδικασία πραγμάτωσης ενός δικτυακού τόπου, προκειμένου η εφαρμογή να είναι επιτυχής και πλέον κάποιες κατευθύνσεις σταδιακά παγιώνονται, προσφέροντας απλόχερα πλούσιες αναφορές και αντίστοιχη βιβλιογραφία στο σύντομο κατά τα άλλα ιστορικό της εφαρμογής.

Ο δικτυακός τόπος του «Τομέα Αρχαιολογίας», που υπάγεται στη γενικότερη ενότητα – κατηγορία «δικτυακός τόπος πανεπιστημίου», που και αυτό με τη σειρά του δεν είναι παρά μια εξειδικευμένη –με την έννοια του συγκεκριμενοποιημένου– εφαρμογή του WWW, είναι φυσικό να διέπεται από τις ίδιες αρχές και να υπόκειται στους ίδιους κανόνες που χαρακτηρίζουν τη διαδικασία δημιουργίας ενός δικτυακού τόπου ευρύτερα. Όμως, καθώς οι δικτυακοί τόποι είναι ένα μόρφωμα πολυσχιδές με πολλές παραμέτρους – και όχι απλά υποκατηγορία λογισμικού, το θέμα εμφανίζεται αρκετά περίπλοκο και δεν καλύπτεται μόνο από μία γενική, σφαιρική εμπειρία και θεωρία της τεχνολογίας του WWW, ούτε από μία στείρα εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας γνώσης για τη δημιουργία ενός δικτυακού τόπου. Το θέμα οφείλει να επανεξετάζεται κάθε φορά και να επανατοποθετείται σύμφωνα με τις εκάστοτε

συνθήκες και δεδομένες παραμέτρους – οι οποίες και θα ορίσουν τον τελικό χαρακτήρα του τόπου, ανάλογα με τη δεδομένη λειτουργία που καλείται να εξυπηρετήσει (στην προκειμένη περίπτωση την εφαρμογή της δημιουργίας δικτυακού τόπου για την αντιπροσώπευση του Τομέα Αρχαιολογίας). Άλλωστε, ενώ για τα γενικά ζητήματα, κυρίως τεχνικού χαρακτήρα, υπάρχει κοινή θεματογραφία, για τα επιμέρους, αυτά που διαμορφώνουν τη συγκεκριμένη εφαρμογή, τις ιστοσελίδες του τόπου ενός τομέα αρχαιολογίας, δεν υπάρχει συγκεκριμένη και οργανωμένη μελέτη που να προσφέρει διαθέσιμη βιβλιογραφία ή καταγραφή συμπερασμάτων – προτάσεων.

Γνώμονας, λοιπόν, για την ανάπτυξη σαφούς θέσης οφείλει να είναι μια διττή προσέγγιση του θέματος (ακολουθώντας μια πορεία από το γενικό στο ειδικό), που περικλείει, εκτός της **δεδομένης –γενικής– γνώσης** και την **εφαρμοσμένη – ειδικότερη–** πλευρά του (το δικτυακό τόπο του τομέα), που δεν μπορεί παρά να εξυπηρετείται από την **εμπειρική διερεύνηση** του ζητήματος, *η οποία προκύπτει φυσικά από την άμεση παρατήρηση των υπαρχόντων δεδομένων – στην προκειμένη: τη συγκριτική μελέτη των ιστοσελίδων των δικτυακών τόπων για τον τομέα αρχαιολογίας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.* Η μελέτη και παρατήρηση των δικτυακών τόπων αυτών οδήγησε σε μια σειρά συμπερασμάτων, τα οποία βασίστηκαν, εκτός από την άμεση παρατήρηση, αφενός στην εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας γνώσης και αφετέρου σε προσωπικά κριτήρια τα οποία αποτέλεσαν τον κύριο άξονα γύρω από τον οποίο πραγματοποιήθηκε η αξιολόγησή τους. Είναι προφανές ότι καθορισμός των στοιχείων που χαρακτηρίζουν έναν δικτυακό τόπο επιτυχή και αξιολόγηση ενός τόπου διέπονται από μια σχέση αμφίδρομη, ενώ καταλήγει στην επίσης αμφίδρομη σχέση, θέση κριτηρίων και θέση συμπερασμάτων. Τα όρια ανάμεσα στις δύο διαδικασίες είναι δυσδιάκριτα εφόσον η μία εμπλέκεται στην άλλη, το ένα αποτελεί προέκταση του άλλου. Βέβαια, το ζήτημα δεν εξαντλείται μόνο μέσω αυτή της ανάλυσης, καθώς ένας δικτυακός τόπος, όντας μια διαδικασία ιδιαίτερα περίπλοκη, καθώς δεν υπάρχει –και φυσικό είναι– ένας συγκεκριμένος κώδικας, ένα *καλούπι* για τη δημιουργία ενός site, που να υπαγορεύει επακριβώς το τι είναι αναγκαίο, που να ορίζει και να καθορίζει το πώς *πρέπει* αυτό να είναι. Σημαντικό λόγο στο αποτέλεσμα έχουν επίσης οι προσωπικές επιλογές, αλλά και οι δεδομένες ανάγκες.

*Η διττή αυτή προσέγγιση (συναγωγή συμπερασμάτων από τη μελέτη - **εμπειρικά συμπεράσματα** και αξιοποίηση της **γενικής γνώσης**), καθώς και οι λοιποί παράγοντες (**δεδομένοι παράμετροι, συγκεκριμένες ανάγκες, προσωπική επιλογή**), συνεκτιμήθηκαν και συγχωνεύθηκαν για τη **διατύπωση γενικών και ειδικών***

κριτηρίων, συνδιαμορφώνοντας μια θέση, ικανή να περιγράψει τις απαραίτητες παραμέτρους για την επιτυχή δημιουργία ενός δικτυακού τόπου (γενικότερα) τομέα αρχαιολογίας (ειδικότερα), θίγοντας και καθορίζοντας μερικά από τα κυριότερα τουλάχιστον ζητήματα. Αυτή είναι και η θέση που θα εφαρμοστεί στη δημιουργία του δικτυακού τόπου του Πανεπιστημίου Κρήτης

Ένας δικτυακός τόπος αποτελεί αφενός **υποκατηγορία λογισμικού**, αφετέρου μια **μορφή έκδοσης** και πρωτίστως **πληροφοριακό μέσο**, όπου βασικό ρόλο κατέχει η **πληροφορία**. Η πραγμάτωση ενός δικτυακού τόπου οφείλει να καλύπτει τους παραπάνω τομείς. Η πρώτη θεώρηση αφορά **τεχνικά ζητήματα και τεχνολογικές παραμέτρους**³⁵³, όπως: *παράγοντες ευχρηστίας (usability), ζητήματα περιδιάβασης (navigation), διάταξη σελίδων, σχεδίαση φορμών, δυνατότητες έρευνας στο περιεχόμενο του δικτυακού τόπου, τεχνολογικοί περιορισμοί, και άλλα παρόμοια. Η δεύτερη, εκλαμβάνοντας το δικτυακό τόπο ως έκδοση, που διέπεται από τις αντίστοιχες αρχές, αφορά θέματα αισθητικής, εμφάνισης, οργάνωσης κειμένου, και ούτω καθεξής, ενώ έμφαση δίνεται στο περιεχόμενο αυτό καθαυτό, το κείμενο και στα ζητήματα που σχετίζονται με την παρεχόμενη πληροφορία και πως αυτή παρουσιάζεται – επί παραδείγματι, η ποσότητα, η ποιότητα και γενικά η «καταλληλότητα» της πληροφορίας και ούτω καθεξής. Στόχος, πάντοτε, κατά τη διαδικασία δημιουργίας ενός δικτυακού τόπου είναι να επιτευχθεί ώστε αυτός να είναι **λειτουργικός** και **ελκυστικός**. Τα σημεία επομένως στα οποία θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη φροντίδα είναι η **εξασφάλιση των συνθηκών που καθιστούν έναν δικτυακό τόπο εύχρηστο και η διαμόρφωση των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη δημιουργία έλξης και ενδιαφέροντος για τον χρήστη. Η διαδικασία δημιουργίας είναι δεδομένη και σαφής και περιλαμβάνει ουσιαστικά τρία στάδια: την **σχεδίαση**, την **ανάπτυξη** και την **ανανέωση**, στα οποία, δεδομένων των άνωθι, η δραστηριότητα επιμερίζεται στους εξής κύριους τομείς: **σχεδίαση περιεχομένου, σχεδίαση αλληλεπίδρασης και τελικώς διαχείριση του τόπου**³⁵⁴. Καταλήγοντας, τα κυριότερα ζητήματα που λαμβάνονται υπ' όψιν θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής σημεία: *ποιος ο στόχος που επιδιώκει ο δικτυακός τόπος, πού απευθύνεται, ποια πληροφορία το δεδομένο κοινό χρειάζεται και πως μπορεί καλύτερα να εξυπηρετηθεί.****

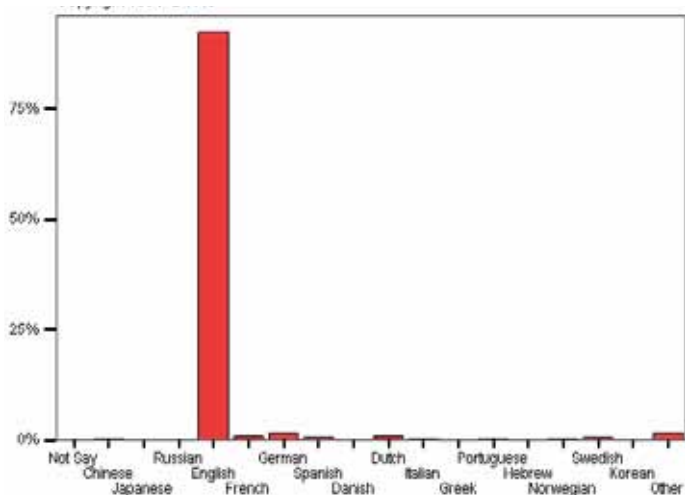
³⁵³ Τα καθαρά τεχνολογικά στοιχεία δε θα αναφερθούν στην παρούσα εργασία.

³⁵⁴ Σημαντική είναι όχι μόνο η σχεδίαση, αλλά και η διαχείριση και εν τέλει η αξιοποίηση και εκμετάλλευση του νέου αυτού μέσου. Ωστόσο το τρίτο στάδιο δε θα αναλυθεί στην παρούσα εργασία.

II. Ο στόχος του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας και το κοινό στο οποίο απευθύνεται

Εύκολα γίνεται κατανοητό ότι πρωταρχικό μέλημα αποτελεί ο **καθορισμός του στόχου** που ο δικτυακός τόπος καλείται να εξυπηρετήσει, ο προσδιορισμός δηλαδή του τι ακριβώς θέλουμε να αποκομίσουμε από αυτό, ποιες ανάγκες και ποιο σκοπό εξυπηρετεί. Η διευκρίνιση αυτή είναι κεφαλαιώδους προτεραιότητας, προκειμένου να μην οδηγηθούμε σε λάθος αποτελέσματα αφού, στην αντίθετη περίπτωση, η προσφερόμενη πληροφορία στο χρήστη πιθανότατα δε θα ικανοποιεί το ζητούμενο, αν δεν είναι περιττή ή ανωφελής – είναι άλλωστε σαφές ότι για να επισκεφτεί κανείς έναν τόπο θα πρέπει να έχει κάποιο όφελος να αποκομίσει. Στην περίπτωση του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί και ισχύει και για έναν πανεπιστημιακό τόπο, ο στόχος είναι η **επικοινωνία**, η **πληροφόρηση** και η **προβολή** του φορέα. Το επόμενο βήμα είναι ο **καθορισμός του κοινού** στο οποίο ο δικτυακός τόπος απευθύνεται, προκειμένου να αναζητηθεί ο καλύτερος δυνατός τρόπος για την εξυπηρέτησή του. Πρωτίστως βέβαια και σε γενικό πλαίσιο, λαμβάνεται υπ' όψιν το γεγονός ότι οι χρήστες του Internet είναι διαφορετικού επιπέδου, έχουν διαφορετικό βαθμό εξοικείωσης και βεβαίως είναι παγκοσμίως καταναμημένοι. Συνεπώς θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για όλους, καθώς το θεωρητικό κοινό ενός δικτυακού τόπου, άπαξ και οι ιστοσελίδες του «δημοσιευτούν» είναι η

παγκόσμια κοινότητα (που έχει πρόσβαση στο Internet), χωρίς να αποκλείεται καμία κατηγορία χρήστη, από τον πιο εξειδικευμένο ως τον πιο αδαή, ενώ δεν παραλείπουμε το γεγονός ότι απευθυνόμαστε σε διεθνείς ενδεχομένως συνήθειες και σαφώς αλλόγλωσσους – Βλ.



ΓΡΑΦΗΜΑ Δ.1:

Η γλωσσική ταυτότητα των χρηστών του Διαδικτύου σύμφωνα με τις μετρήσεις της GVU's (1998)

ΓΡΑΦΗΜΑ Δ.1.). Στον καθορισμό του συγκεκριμένου κοινού, στην περίπτωση ενός πανεπιστημιακού δικτυακού τόπου ενός τομέα αρχαιολογίας, πέραν του διαχωρισμού

αυτού, θα μπορούσαμε να διαχωρίσουμε κατά κάποιο τρόπο το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο τόπος, σε «εσωτερικούς χρήστες», που δεν είναι τίποτε άλλο από τους σπουδαστές, το ακαδημαϊκό και λοιπό προσωπικό που αποτελούν την πανεπιστημιακή κοινότητα του τομέα, και σε «εξωτερικούς», που είναι ουσιαστικά οι εκτός ιδρύματος πιθανώς ενδιαφερόμενοι να επισκεφτούν τον τόπο και να ενημερωθούν για τον τομέα και το πανεπιστήμιο. Οι μεν πρώτοι αποτελούν το «δεδομένο κοινό», ενώ η δεύτερη κατηγορία το «πιθανό κοινό», το κοινό στο οποίο στοχεύουν, επιδιώκουν να αποκτήσουν το πανεπιστήμιο και ο τομέας. Ο δικτυακός τόπος θα πρέπει να απευθύνεται και στις δύο κατηγορίες, να καλύπτει τις ανάγκες και των δύο, εφόσον ευκρινώς οι ανάγκες τους είναι διαφορετικές.

III. Περιεχόμενο – πληροφορία

Η πρακτική της ικανοποίησης των αναγκών του κοινού, των χρηστών στους οποίους απευθύνεται, οδηγεί σε συμπεράσματα για το **τι είδους πληροφορία χρειάζονται**, καθορίζει το **περιεχόμενο** του δικτυακού τόπου – το οποίο διαδραματίζει βέβαια και τον κύριο λόγο. Η **καταλληλότητα** του περιεχομένου καθορίζει την επιτυχία του δικτυακού τόπου. Η πρώτη παράμετρος που τίθεται στο ζήτημα αυτό είναι η **θεματική κάλυψη**, η παροχή **χρήσιμης, καίριας, επαρκούς** πληροφορίας που καλύπτει τις απαιτήσεις – αναζητήσεις του κοινού, προκειμένου να ανταποκρίνεται το περιεχόμενο και να αντικατοπτρίζει το στόχο του δικτυακού τόπου και πρωτίστως να είναι κατάλληλο για το δεδομένο σύνολο χρηστών. Και αυτό αποτελεί και το μείζον θέμα μιας αξιολόγησης: *το αν δηλαδή παρέχει ο δικτυακός τόπος κατάλληλη πληροφορία, αν είναι το κείμενο χρήσιμο και ενδιαφέρον για τον χρήστη, αν καλύπτει τις ανάγκες του.*

Τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας του τομέα, οι εσωτερικοί δηλαδή χρηστές, εφόσον αποτελούν πλέον μέλη του ιδρύματος, δε χρειάζονται καμία διαφημιστικού χαρακτήρα πληροφορία – ο τομέας δεν χρειάζεται να ασκήσει καμία πειθώ προκειμένου να πείσει, να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους. Αντιθέτως, στόχος του τομέα είναι το πώς θα εξυπηρετήσει καλύτερα μέσα από τον δικτυακό του τόπο και η παρεχόμενη πληροφορία θα πρέπει να στοχεύει στην δημιουργία των κατάλληλων αυτών συνθηκών που θα διευκολύνουν τη λειτουργία, την ανάπτυξη δράσεως και τις ενέργειες της πανεπιστημιακής κοινότητας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες και το δυναμικό

του τομέα και κατ' επέκταση του ιδρύματος, προάγοντας τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του, υποστηρίζοντας το έργο του και προωθώντας τις λειτουργίες επικοινωνίας, ενημέρωσης και έρευνας. Συνεπώς η παρεχόμενη πληροφορία σκόπιμο είναι να περιλαμβάνει τα στοιχεία και γενικές πληροφορίες του τομέα, ακαδημαϊκές διευθύνσεις και τηλέφωνα, ηλεκτρονική μορφή αρχείων, εγγράφων, πληροφοριών, βάσεις δεδομένων, βιβλιογραφικούς καταλόγους και ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, μαθησιακό υλικό, οδηγό σπουδών και πρόγραμμα μαθημάτων σε ηλεκτρονική μορφή, «περίγραμμα» μαθημάτων και σχετική βιβλιογραφία, πληροφορίες και οδηγούς εκπαιδευτικών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, ανασκαφικές και άλλες ερευνητικές δραστηριότητες ενημέρωση σχετικά με την πανεπιστημιακή επικαιρότητα, ανακοινώσεις, ειδήσεις, πολιτιστικές δραστηριότητες, και λοιπές παρομοίου περιεχομένου πληροφορίες.

Στον αντίποδα βρίσκονται οι εκτός του τομέα και πανεπιστημίου, γενικότεροι χρήστες του Internet, οι οποίοι είτε θα επισκεφτούν τον τόπο για συγκεκριμένο σκοπό, ή απλά θα βρεθούν στα πλαίσια της περιδιάβασης στους στο WWW, αποζητώντας όποια μορφή πιθανής συνεργασίας με υποψήφια ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ειδικότερα λοιπόν, στην κατηγορία αυτή εντάσσονται υποψήφιοι σπουδαστές (προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί, ημεδαποί ή αλλοδαποί), υποψήφιοι συνεργάτες (προσωπικό, ακαδημαϊκοί ή γενικότερα εκπαιδευτικοί, που επιθυμούν να συνεργαστούν με τον τομέα του συγκεκριμένου ιδρύματος ή να εκμεταλλευτούν παρεχόμενες λειτουργίες του ή να λάβουν κάποια πληροφορία), εξωγενείς παράγοντες, όπως, επαγγελματίες ή εταιρίες που επιθυμούν συνεργασία ή αρωγή στο έργο τους, φορείς και μέσα ενημέρωσης που αποβλέπουν σε ένα αποδοτικό και αξιόπιστο μέσο διάδοσης πληροφορίας, οργανισμοί και ιδιώτες που επιθυμούν να κάνουν κάποια δωρεά ή να χορηγήσουν οικονομική ή άλλου είδους συνδρομή. Σε όλες τις περιπτώσεις, στόχος της πληροφορίας είναι η κατάλληλη ενημέρωσή, αλλά και η σωστή αντιπροσώπευση και προβολή του τομέα – προκειμένου να θέσει τα κατάλληλα κίνητρα για συνεργασία – ενώ ο δικτυακός τόπος οφείλει, εκτός από το να παρέχει τη ζητούμενη πληροφορία, να διατηρήσει το ενδιαφέρον του «περιηγητή», να τον αποτρέψει από το να εγκαταλείψει το site και να τον προκαλέσει να το επισκεφτεί ξανά. Η πληροφορία υπό το πρίσμα αυτό αποσκοπεί στην πρόκληση αλλά και διατήρηση ενδιαφέροντος και την «προώθηση» του ιδρύματος. Η λειτουργικότητα, η δραστηριότητα, οι δυνατότητες του τομέα και η προσφορά χρήσιμων υπηρεσιών είναι

το κατάλληλο επιχείρημα. Συνεπώς, εκτός της παραπάνω πληροφορίας που μπορεί να αποτελέσει, δίνοντας θετική εντύπωση, πόλο έλξης και εκτός του τομέα ενδιαφερομένων, στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να καλύπτει και τομείς όπως, γενικές πληροφορίες που αφορούν τον τομέα και το ίδρυμα στο οποίο υπάγεται, την γεωγραφική περιοχή και το ιστορικό πλαίσιο, εκπαιδευτικοί στόχοι και λειτουργικότητα, δημοσιεύσεις και γενικότερα εκδόσεις που σχετίζονται με την προβολή του τομέα, δυνατότητες μεταπτυχιακών σπουδών, υποτροφιών, φοιτητικών διευκολύνσεων και επαγγελματική κατάρτιση, δυνατότητες εύρεσης εργασίας και μετάβασης πτυχιούχων στην αγορά εργασίας, διαθέσιμες θέσεις εργασίας, παρεχόμενες υπηρεσίες, απαντήσεις σε κοινά, συνήθη ερωτήματα και γενικά οτιδήποτε θα μπορούσε αφενός να τραβήξει την προσοχή και αφετέρου να διατηρήσει το ενδιαφέρον, προβάλλοντας κατάλληλα τον τομέα και τις δυνατότητες που παρέχει. Συνήθης τακτική έμμεσης προβολής είναι η παροχή ιδιαίτερα χρήσιμων πληροφοριών ή υπηρεσιών, καθώς αφενός προσελκύουν ένα ευρύ κοινό ενώ δίνουν το ερέθισμα να επιστρέψουν στο site και αφετέρου υποστηρίζουν την «ποιότητα» και αξιοπιστία του φορέα. Σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει ότι αυτού του είδους η πληροφορία δεν μπορεί να είναι χρήσιμη και για το έμπυχο δυναμικό του τομέα, αλλά διαφοροποιείται ο στόχος, εξυπηρετώντας στην προκειμένη τις αναμενόμενες αναζητήσεις ενός «εξωτερικού» ενδιαφερόμενου.

Το περιεχόμενο λοιπόν του δικτυακού τόπου, σκιαγραφείται από την πληροφορία που το κοινό χρειάζεται και συγκεντρωτικά η συνολική πληροφορία που παρέχει ένας δικτυακός τόπος τομέα αρχαιολογίας μπορεί να κατηγοριοποιηθεί στην «*λειτουργική*» (χρήσιμες πληροφορίες, υπηρεσίες και πηγές που βοηθούν το φορέα στους ακαδημαϊκούς στόχους που έχει θέσει, υποστηρίζει την εκπαίδευση και την επικοινωνία εντός και εκτός αυτού, διευκολύνει το έμπυχο δυναμικό του στις δραστηριότητες του) και την «*προωθητική*» ακόμα και «*διαφημιστική*» για τον φορέα (προώθηση και προβολή των υπηρεσιών, των δυνατοτήτων και των δραστηριοτήτων του τομέα), που από κοινού διακρίνονται στην πληροφορία «*για εσωτερική χρήση*» (που αφορά δηλαδή τους εσωτερικούς του φορέα χρήστες), όπου κύριος άξονας είναι η *λειτουργικότητα* και «*για ευρεία χρήση*» (που αφορά τους και τους εξωτερικούς χρήστες), όπου βασική μέριμνα είναι και η *αισθητική*, η *προσβασιμότητα* και η *ευχρηστία*. Τελικό βέβαια κριτήριο για την επιλογή και σχεδίαση του περιεχομένου, εφόσον διαφορετικοί χρήστες υποκινούν διαφορετικά ζητήματα, και πληθώρα αναγκών αναβλαστάνουν νέα αιτήματα και ούτε και τα πλέον φιλόδοξα σχέδια δε θα

μπορούσαν να ικανοποιήσουν στο έπακρο όλες τις επιθυμίες, αποτελεί το τι πληροφορία (από τη συνολική) επιθυμεί ο φορέας να εισπράξουν τελικώς οπωσδήποτε οι χρήστες του δικτυακού τόπου και αυτό σε συνάρτηση με το ποια πληροφορία είναι ευεργετική, ωφέλιμη για το χρήστη και το ίδρυμα.

IV. Επιμέλεια, καταλληλότητα, ορθότητα πληροφορίας

Παράλληλα όμως με τη θεματική κάλυψη, καθώς το περιεχόμενο λογίζεται και ως κείμενο, εφόσον ως τέτοιο «φτάνει» στον τελικό παραλήπτη, χρειάζεται επιπλέον ιδιαίτερα φροντισμένη και προσεγμένη επεξεργασία, προκειμένου να διασφαλιστεί η καταλληλότητά του. Η **ορθότητα** του περιεχομένου είναι εξίσου σημαντική παράμετρος και αφορά τόσο την *ορθότητα του κειμένου*, τη στοιχειοθέτηση και το κείμενο συντακτικώς και γραμματικώς (το κείμενο οφείλει να είναι σωστά στοιχειοθετημένο, ευανάγνωστο και χωρίς λάθη), όσο και την *ορθότητα της πληροφορίας* και την **αξιοπιστία** αυτής. Η **αντικειμενικότητα** επομένως του περιεχομένου είναι μια άλλη καθοριστική παράμετρος – ιδιαίτερης σημασίας για έναν δικτυακό τόπο τομέα αρχαιολογίας, όπου με ιδιαίτερη προσοχή οφείλει η αξιολόγηση να ανιχνεύει αν διακρίνεται έστω και στο ελάχιστο τάση προκατάληψης ή ιδεολογικής πόλωσης, αν παρουσιάζονται ρατσιστικές, εθνικιστικές ή πολωτικές απόψεις, αν το κείμενο ή συνολικά το περιεχόμενο επιχειρεί να κατευθύνει απόψεις, αν γενικά υποσκάπτεται η αντικειμενικότητα της παρεχόμενης πληροφορίας επηρεασμένη από προσωπικές προτιμήσεις, ιδεολογικές τοποθετήσεις ή και συμφέροντα(!). Αλλά και η «**προέλευση**» της πληροφορίας παρατηρήθηκε ότι διαδραματίζει σημαντικό –ψυχολογικά– ρόλο, καθώς αποτελεί παράγοντα **αξιοπιστίας** για το αληθές της πληροφορίας και το περιεχόμενό του. Η **πάρχει «συγγραφέας»** ή συντάκτης, το αν αυτός διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα και είναι ειδικός ή αρμόδιος για το εκάστοτε θέμα, αν είναι ευυπόληπτος, αλλά και γενικότερα το ποιος παρέχει τον εκάστοτε δικτυακό τόπο και αν υπάρχουν τρόποι ανίχνευσης της προέλευσης της ιστοσελίδας, είναι παράγοντες που ενισχύουν την αξιοπιστία αυτή. Σε συνδυασμό μάλιστα με το πόσο προσεγμένη είναι η αισθητική

του δικτυακού τόπου και αν παρέχονται καλές διασυνδέσεις (links) για περαιτέρω ή συμπληρωματική ενημέρωση.

Σημαντικός όμως παράγοντας είναι και η **επικαιρότητα** της πληροφορίας, η ανανέωση δηλαδή του περιεχομένου, ώστε να είναι πάντα επίκαιρο. Προφανώς η επίκαιρη πληροφόρηση έχει πολύ μεγαλύτερη αξία από την πεπαλαιωμένη και μη χρονικά προσαρμοζόμενη, ενώ η τακτική ανανέωση και ενημέρωση διασφαλίζουν την καταλληλότητα της πληροφορίας. Άλλωστε στόχος είναι η παροχή πληροφορίας κι όχι η αποθήκευση ή αρχειοθέτηση. Ο δικτυακός τόπος πρέπει συνεχώς να ενημερώνεται με ανανεωμένη πληροφορία, χωρίς ωστόσο να παραλείπεται ότι και παλαιότερες πληροφορίες μπορεί να είναι χρήσιμες ή και συμπληρωματικές, να παρέχει την πιο πρόσφατη ενημέρωση σχετικά με το περιεχόμενό του και να ενημερώνει τους χρήστες για τις νέες βελτιωμένες παρουσιάσεις παλαιότερων θεμάτων, για τα καινούρια θέματα που καλύπτει, αλλά και τα θέματα της επικαιρότητας που ενσωματώνει και προσφέρει στους χρήστες. Μια τέτοια πρακτική είναι χρήσιμη και αναγκαία για όλες τις κατηγορίες χρήστη του δικτυακού τόπου του τομέα αρχαιολογίας, τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς, και αυτό είναι εύλογο, εφόσον, αφενός ο φορέας ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος κάθε άλλο παρά στατικός είναι – η ίδια η πληροφορία μεταβλητή στο σύνολό της, διαρκώς αλλάζει ή εξελίσσεται στα πλαίσια της εκπαιδευτικής δραστηριότητας, επιβάλλοντας την άμεση ενημέρωση των ενδιαφερομένων – και αφετέρου η ίδια η αρχαιολογική δραστηριότητα συνεχώς ανακινεί ή προβάλλει νέα ζητήματα, για τα οποία οι ενδιαφερόμενοι φυσικό είναι να αποζητούν την απρόσκοπτη και επίκαιρη πληροφόρηση. Στα πλαίσια της εφαρμογής σκόπιμο κρίνεται να επισημαίνεται η ημερομηνία δημοσίευσης των ιστοσελίδων, να είναι σαφές πότε και πόσο συχνά ανανεώνεται το περιεχόμενό και να βρίσκεται η επίκαιρη πληροφορία ή να επισημαίνεται – ανακοινώνεται στην κεντρική σελίδα (home page), ώστε να είναι εύκολα και γρήγορα προσβάσιμη χωρίς να χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος να την αναζητήσει. Η κεντρική σελίδα, καθώς αποτελεί την πύλη εισόδου στο δικτυακό τόπο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής καθώς αυτή είναι που θα χαρακτηρίσει το site συνολικά δίνοντας την πρώτη εντύπωση. Έχει γίνει αποδεκτό ότι στην αρχική σελίδα ιδιαίτερα χρήσιμο είναι να υπάρχει εκτός της ενημέρωσης σχετικά με την επίκαιρη πληροφορία, μηχανή αναζήτησης, πληροφορίες για το φορέα, ενώ αποτελεί σχεδιαστική αφέλεια η ύπαρξη εκεί διασύνδεσης για «επιστροφή στην αρχική σελίδα» – ο σύνδεσμος αυτός αφορά τις λοιπές ιστοσελίδες του τόπου.

Η *επάρκεια*, επίσης, είναι σαφώς ένας σημαντικός παράγοντας που καθορίζει την καταλληλότητα της πληροφορίας, το αν δηλαδή ο δικτυακός τόπος παρέχει την κατάλληλη *ποσότητα* πληροφορίας που ταιριάζει στις απαιτήσεις του χρήστη, είναι όμως άμεσα συνυφασμένη με τη *λειτουργική κατανομή* αυτής, το ***βάθος και εύρος*** δηλαδή της παρεχόμενης πληροφορίας (σε συνάρτηση με την οργάνωσή του) – ειδάλως παραμένει άστοχη. Στόχος είναι να υπάρχει κατάλληλο εύρος περιεχομένου ώστε να καλύπτει θεματικά το ζητούμενο, αλλά και να διευκολύνει τη δραστηριότητα και των μη ειδικευμένων χρηστών (που πιθανώς να μην είναι εξοικειωμένοι με το μέσο και τις τακτικές εντοπισμού πληροφορίας) και επαρκές «βάθος», ώστε να καλύπτει πλήρως την οποιαδήποτε ανάγκη για πληροφόρηση και να εξυπηρετεί την οργάνωση της πληροφορίας. Απαραίτητη βέβαια είναι μια ισορροπία στην ποσότητα αυτή – κι όχι ένας «διογκωμένος», «υπερφορτωμένος» δικτυακός τόπος, ο οποίος λειτουργεί αποτρεπτικά αν όχι παραπλανητικά, καθώς το μεγάλο εύρος πληροφορίας θα δημιουργήσει πρόβλημα στον χρήστη σε θέματα κατανόησης και εντοπισμού της θεματικής που τον ενδιαφέρει. Κατά συνέπεια η σωστά δομημένη διευθέτηση του κειμένου είναι απαραίτητη, όπου: σωστή και λειτουργική οργάνωση της πληροφορίας, με την ευκολία εντοπισμού και πρόσβασης σε πρώτο πλάνο, διασυνδέσεις για περαιτέρω εμβάθυνση σε κάποιο θέμα και χρήση αρχείων και μηχανή αναζήτησης (search engine), είναι ένας επιτυχής τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος (οι διασυνδέσεις βεβαίως θα πρέπει να είναι προσεγμένες, παρέχοντας υλικό υψηλής ποιότητας, να απευθύνονται κατευθείαν στο σημείο του δικτυακού τόπου που έχει το σχετικό υλικό και όχι στην αρχική του σελίδα, ενώ σε περίπτωση που κάποια διασύνδεση οδηγεί «εκτός» του δικτυακού τόπου να υπάρχει σχετική σήμανση).

V. Παρουσίαση της πληροφορίας – αισθητική

Έχοντας εντοπίσει τις ανάγκες του δεδομένου κοινού και την πληροφορία που κρίνεται αναγκαία, το ενδιαφέρον πλέον εστιάζεται στο πώς αυτά ***θα εξυπηρετηθούν καλύτερα***, πώς ο σκοπός θα επιτευχθεί με τον πιο λειτουργικό και αποτελεσματικό τρόπο. Επιγραμματικά, οι τομείς ανάπτυξης δραστηριότητας επικεντρώνονται, για το ζητούμενο αυτό, εκτός βέβαια από την ***παροχή κατάλληλου περιεχομένου***, στην ***ευκολία χρήσης*** του δικτυακού τόπου, την ***προσπάθεια αξιοποίησης*** του μέσου (επί παραδείγματι: έμφαση στην αλληλεπίδραση, ενθάρρυνση συμμετοχής και ανάδρασης

του χρήστη, δυνατότητα προσωπικής παραμετροποίησής και τα λοιπά) και την πρόκληση ενδιαφέροντος μέσω και της **αισθητικής παρουσίασης**. Η καταλληλότητα, βέβαια, του περιεχομένου δεν εξαντλείται μόνο με την παροχή επαρκούς, κατάλληλης και ενήμερης θεματολογίας, την απλή παράθεση πληροφορίας, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο αυτή προβάλλεται, παρέχεται. Η παρουσίαση της πληροφορίας είναι εξίσου σημαντική με την ίδια την πληροφορία. Καθώς μία κακή, δυσλειτουργική ή ακαλαίσθητη παρουσίαση μπορεί και μειώνει τη δύναμη, την αξία της πληροφορίας. Το *συνολικό ύφος* και η *αισθητική* του δικτυακού τόπου σαφώς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην τελική αποδοχή αυτού από το σύνολο των χρηστών και η προσεγμένη, ποιοτική διαμόρφωση είναι φυσικά απαραίτητη, όπως άλλωστε και μια *σχεδιαστική συνοχή και ομοιομορφία*, καθώς όχι μόνο ενισχύουν την αξιοπιστία του δικτυακού τόπου, «κερδίζοντας» την εμπιστοσύνη και το ενδιαφέρον του τελικού αποδέκτη, αλλά και συνεισφέρουν στην ευχρηστία αυτού. Εφόσον η πληροφορία αποτελεί και μια μορφή κειμένου και μάλιστα δημοσιευμένου, είναι αναγκαίο να ακολουθεί κάποιους κανόνες *παρουσίασης, ευμορφίας και ευχρηστίας* – δάνειο από την εκδοτική δραστηριότητα, παραλλαγμένο και τροποποιημένο κατά τις ανάγκες της ηλεκτρονικής πλέον έκδοσης. Η **αισθητική παρουσίαση** λοιπόν είναι εξίσου σημαντικός παράγοντας και σχετίζεται αφενός με τη *συνολική σχεδίαση του δικτυακού τόπου*, το *αισθητικό ύφος* και τα *καλλωπιστικά στοιχεία*, αφετέρου όμως, με την *οργάνωση του κειμένου* – των ιστοσελίδων ουσιαστικά, (ώστε αυτό να είναι χρηστικό και καλαίσθητο), που μπορεί να συνοψιστεί στα εξής καίρια σημεία: *λειτουργική διάρθρωση της σελίδας, εύκολα προσλαμβανόμενη διευθέτηση και ευχερή, άμεση πλοήγηση* (που καλύπτεται από τη *συνδεσμολογία*). Ήδη οι έρευνες και σχετικές μελέτες έχουν καταδείξει μερικές σημαντικές πρακτικές που διευκολύνουν την επιτυχή πραγμάτωση του δικτυακού τόπου και βασίζονται σε εντοπισμένες προτιμήσεις των χρηστών και αφορούν τόσο το «*ύφος γραφής*», όσο και το *ύφος του site*, (η καθαυτό βέβαια επιλογή της σχεδιαστικής γραμμής, το *στυλ*, αποτελεί υποκειμενικό ζήτημα). Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- το κείμενο οφείλει να είναι ευανάγνωστο, διευθετημένο σε μικρές προτάσεις και παραγράφους, ώστε να μη δυσχεραίνεται η ανάγνωση και αυτοτελές,
- η διάταξη της σελίδας να διευκολύνει τους χρήστες στη διεκπεραίωση των εργασιών τους,

- προτιμητέα είναι η διευθέτηση του κειμένου σε ολοκληρωμένες παραγράφους όντας αυτό σύντομο, σαφές και λιτό και όχι πλατειασμένο, ενώ πρακτικός τρόπος παρουσίασης της πληροφορίας αποδείχθηκε η χρήση αρχικά περιλήψεων με δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης και η χρήση επικεφαλίδων που προϊδεάζουν για το επικείμενο άρθρο (χρήσιμα παραδείγματα χάριν σε παράθεση άρθρων, επίκαιρων νέων, παρουσίαση ανασκαφικών προγραμμάτων και λοιπά),
- οι μεγάλες κυλιόμενες σελίδες έχουν αποδειχθεί δυσλειτουργικές και σπάνια χρησιμοποιούμενες,
- ενώ πρέπει να γίνεται χρήση κατανοητής γλώσσας αποφεύγοντας εξαιρετικά εξειδικευμένους όρους (ο δικτυακός τόπος είναι «ευρείας χρήσης»),
- να υπάρχουν επικεφαλίδες, διακριτά στοιχεία (ώστε να μπορεί εύκολα να σαρωθεί),
- να υπάρχει δυνατότητα εύκολης και άμεσης πρόσβασης σε συγκεκριμένο περιεχόμενο,
- ενώ ιδιαίτερα ενοχλητική προβάλλει η εμφάνιση ετερογενούς υλικού ειδικά σε χώρους της οθόνης όπου είναι εστιασμένη η προσοχή των χρηστών.

Η επιτυχής οργάνωση και δόμηση της πληροφορίας συμβάλλει προφανώς στη διαμόρφωση ενός καλαίσθητου αποτελέσματος, που αποτελεί άλλωστε και παράγοντα ευχρηστίας αυτού. Το ουσιαστικότερο βέβαια είναι η κατανόηση του ότι η μεταφορά απλώς υπάρχουσας πληροφορίας στις ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου δεν ικανοποιεί το σκοπό, αλλά χρειάζεται εκ νέου, προσεκτικά σχεδιασμένο υλικό αποκλειστικά για την έκδοση του τόπου.

VI. Οργάνωση πληροφορίας, δόμηση και συνδεσμολογία

Η σωστή *οργάνωση της πληροφορίας* λοιπόν θα κρίνει τελικώς την επιτυχία του δικτυακού τόπου – ασχέτως με τη λειτουργία, η παρεχόμενη πληροφορία παραμένει η ίδια και ένας σωστός *σχεδιασμός του περιεχομένου* και ορθή (με την έννοια της λειτουργικής) οργάνωσή του είναι βασικά αιτήματα, προκειμένου αυτό να είναι «κατάλληλο». Η οργάνωση εξυπηρετεί λειτουργικά και πρακτικά ζητήματα, ενώ οφείλει να λαμβάνει πάντα υπ' όψιν τους δύο βασικούς άξονες λειτουργίας ενός web site: να επικοινωνεί πληροφορία (και όχι να κατηγοριοποιεί περιοριστικά τους χρήστες) και να παρέχει πληροφορία (και όχι συνδέσμους για την πληροφορία αυτή). Η *θεματική οργάνωση* της πληροφορίας κατ' επέκταση χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή

(ώστε να μην περιορίζει ή παραπλανεί ή καθυστερεί τους χρήστες) και η *θεματική κάλυψη* οφείλει να ικανοποιεί όλες τις ομάδες χρήστη – με επιτακτική τη μέριμνα για την *διακριτικότητα*, την προστασία προσωπικών δεδομένων ή επουσιώδους πληροφορίας που αφορά τα μέλη του φορέα και την προφύλαξή τους από την απρόσκοπτη πρόσβαση μη σχετικών φορέων.

Άμεσα γίνεται κατανοητό ότι σημαντικά συμβάλλουν στην κατοχύρωση της λειτουργικότητας και την προσπάθεια δημιουργίας ενός επιτυχή και ποιοτικού δικτυακού τόπου, η *δόμηση* και η *συνδεσμολογία*. *Ο δικτυακός τόπος οφείλει να είναι κατάλληλα και λειτουργικά οργανωμένος, με μια κατανοητή και απλή δόμηση*. Ο παράγοντας «κατάλληλο», που προσδιορίζει και το λειτουργικό, καθορίζεται από τις ανάγκες των χρηστών και από το πώς αυτές μπορούν καλύτερα να εξυπηρετηθούν. Η δόμηση σαφώς πρέπει να είναι αντίστοιχη με τις βασικές διεργασίες αυτού, να εξυπηρετεί τους στόχους, οργανώνοντας κατάλληλα την πληροφορία και προάγοντας τη χρηστικότητα του. Οι πρωτεύουσες διεργασίες πρέπει να είναι πιο εύκολα προσβάσιμες σε σχέση με άλλες, δευτερεύουσες. Η συνολική δομή όμως του site διαμορφώνεται από την δομή των ιστοσελίδων που εμπεριέχουν τη δομή του κειμένου, που συνολικά επιμερίζεται στην οργάνωση της πληροφορίας και τη διευθέτηση των επιμέρους στοιχείων. Η διάρθρωση της σελίδας είναι πρωτεύον κεφάλαιο, με άμεσο στόχο την εξυπηρέτηση και διευκόλυνση των χρηστών στην διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων τους. Η σελίδα σκόπιμο είναι να οργανώνεται σε ευδιάκριτες οπτικά περιοχές, ενώ ο ευκρινής διαχωρισμός της πληροφορίας σε θεματικά αντικείμενα και σε αντικείμενα παρόμοιας χρηστικότητας (πλήκτρα πλοήγησης), είναι αναγκαίος για μια χρηστική προβολή. Ο στόχος κάθε σελίδας πρέπει να είναι ευκρινής, ενώ όλες οι σελίδες σκόπιμο είναι να πληροφορούν για τον δικτυακό τόπο και το φορέα όπου ανήκουν, να πληροφορούν τον χρήστη σε ποια σελίδα βρίσκονται, αλλά και να περιέχουν άμεση διασύνδεση με την αρχική σελίδα. Η ιεράρχηση του περιεχομένου εξυπηρετεί πρωτίστως το ζήτημα της δόμησης. Απαραίτητη συνεπώς είναι και μια επιτυχή λειτουργικά δομή του περιεχομένου. Μερικά από τα βασικότερα συμπεράσματα της έρευνας και της εμπειρίας υποδεικνύουν τα εξής σημεία: Η συστηματοποίηση της πληροφορίας σε θεματικές ενότητες, πρωτεύουσες πληροφορίες και δευτερεύουσας σημασίας, άμεση πληροφόρηση και αντικείμενα παρόμοιας θεματικής (θέματα

εμβάθυνσης) είναι καθοριστικής σημασίας. Κάθε αυτοτελές άρθρο ή κείμενο σκόπιμο είναι να ολοκληρώνεται σε μια σελίδα και όχι με διαδοχικούς συνδέσμους (links) σε επόμενες σελίδες (στην περίπτωση αυτή η συνέχεια της ενέργειας θα πρέπει να καθοδηγείται με οπτικά διαχωρισμένους από το σώμα του κειμένου συνδέσμους). Ένα κατανοητό σύστημα πλοήγησης και διασύνδεσης μεταξύ σχετικών σελίδων και ενοτήτων του δικτυακού τόπου είναι απαραίτητο. Ο *κύλινδρος πλοήγησης* (navigation bar) οφείλει να είναι ευκρινής, σαφής και να εντοπίζεται στην ίδια θέση, σε κάθε σελίδα του δικτυακού τόπου, με τα αντικείμενα πλοήγησης διαχωρισμένα σε ένα σταθερό κοινό χώρο σε σχέση με το καθ' αυτό κείμενο, εύκολα προσβάσιμα χωρίς την ανάγκη κύλισης ή άλλης πρόσθετη ενέργειας εντοπισμού, ενώ πρέπει να καθίσταται εύκολα κατανοητή η λειτουργία και χρήση του (κύριο στοιχείο προς αξιολόγηση). Η υπερφόρτωση ωστόσο των σελίδων με πολλές επιλογές πλοήγησης αποτελεί λάθος τακτική, αντιθέτως η ομαδοποίηση των επιλογών και η οργάνωση ανάλογα με το ποια λειτουργία επιτελεί κάθε μια από αυτές, διευκολύνει εξαιρετικά τη δραστηριότητα, ενώ στόχο αποτελεί το να εντοπίζει ο χρήστης την πληροφορία με τις ελάχιστες δυνατών κινήσεις. Βέβαια, η ονοματοθεσία των συνδέσμων οφείλει να είναι κατανοητή, διαυγής και περιεκτική και ο προορισμός τους σαφής, ενώ η ορολογία και οι τίτλοι – τόσο του δικτυακού τόπου όσο και των τμημάτων του – να αντιστοιχούν με συνέπεια στη συγκεκριμένη τμηματική επιλογή. Είναι αποδεδειγμένο ότι οι χρήστες «προχωρούν» στην πληροφορία εκείνη που φέρει «ετικέτα» την οποία αναγνωρίζουν, κατανοούν. Σε περίπτωση χρήσης εικονιδίων ή μεταφορών, θα πρέπει να υπηρετούν ξεκάθαρα το στόχο τους και να μην παραπλανούν το χρήστη, ενώ χρήσιμο είναι να συνοδεύονται από κείμενο (*text links*). Εξίσου σημαντική είναι η υποστήριξη της πλοήγησης με τη χρήση «*χάρτη*» του site και *μηχανής αναζήτησης*, αλλά και η ύπαρξη εύκολα προσβάσιμης διασύνδεσης με την αρχική σελίδα καθώς και σύνδεσμος επιστροφής σε προηγούμενες σελίδες (*back button*). Και βέβαια, όλα αυτά σε συνδυασμό με τη μέριμνα για το δυνατόν ελάχιστο τεχνολογικό περιορισμό ή αποκλεισμό των χρηστών.

VII. Παράγοντες ευχρηστίας και αξιοποίηση του μέσου

Οι παράμετροι αυτοί, η σωστή δόμηση του site και η ορθή φιλοσοφία συνδέσεων εξασφαλίζουν την «ευχρηστία» του δικτυακού τόπου. Ο παράγοντας «ευχρηστία», η *ευκολία χρήσης* αποτελεί καίριας σημασίας ζήτημα, καθώς επηρεάζει εμφανώς τους χρήστες, συν-διαμορφώνοντας τον χαρακτηρισμό του δικτυακού τόπου. Όσο κατάλληλο και επωφελές κι αν είναι το περιεχόμενο μένει άνευ σημασίας αν παραμένει δύσχρηστο ή ακατανόητο ή απρόσιτο στους χρήστες. Αποτελεί έτσι ξεχωριστό τμήμα έρευνας και μορφοποίησης στη διαδικασία υλοποίησης ενός δικτυακού τόπου, ενώ έχουν εντοπιστεί πλέον «γνωστά προβλήματα» ευχρηστίας σε εφαρμογές web και μέθοδοι επιτυχούς αντιμετώπισής τους, αφορώντας αφενός *τεχνολογικές παραμέτρους* και αφετέρου γενικότερα *ζητήματα οργάνωσης και παρουσίασης*. Το γενικό νόημα της ευκολίας χρήσης εντοπίζεται στη δυνατότητα *εύκολης κατανόησης και απρόσκοπτης χρήσης* του μέσου, τη σαφή αντίληψη δηλαδή του: *τι οι χρήστες μπορούν να κάνουν και με ποιο τρόπο*. Ο δικτυακός τόπος θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα σε *κάθε* χρήστη να περιηγηθεί εύκολα, γρήγορα και αποτελεσματικά, χωρίς καθυστερήσεις ή παραπλανήσεις, εντοπίζοντας άμεσα και εύκολα την επιθυμητή πληροφορία. Τα ζητήματα που σχετίζονται με τη λειτουργικότητα του δικτυακού τόπου μπορούν να διαχωριστούν σε *ευχρηστία συνολικού επιπέδου*, που αφορά το δικτυακό τόπο στο σύνολό του και *ευχρηστία σελίδας*, που αφορά τις υπο-ενότητες του. Σαφώς, όλες οι προαναφερθείσες παράμετροι συνηγορούν υπέρ της ευχρηστίας του δικτυακού τόπου. Επιπλέον, μερικά από τα πρωταρχικής σημασίας βήματα που οφείλουν να προβλεφθούν ώστε να διασφαλιστεί η ευχρηστία είναι (ενδεικτικά) τα εξής:

- σαφής και πρόδηλος εξαρχής καθορισμός του στόχου και σκοπού του site, προϊδεάζοντας το χρήστη για την προσδοκώμενη ωφέλεια σε κάθε του ενέργεια,
- αδιάκοπη ενημέρωση – πληροφόρηση του χρήστη για τη δράση του μέσα στο site και για την *πορεία διεκπεραιώσεως δραστηριοτήτων* του, (η επισήμανση της πορείας εντοπισμού της αναζητούμενης πληροφορίας, ή αλλιώς, τα «βήματα» που πρέπει να ακολουθηθούν για την υλοποίηση μιας διαδικασίας, αλλά και τα «βήματα» που ακολούθησε ο χρήστης κατά τη διαδικασία διεκπεραίωσης μιας δραστηριότητας, καθώς και η υποδήλωση της συγκεκριμένης περιοχής του μέρους του site που βρίσκεται ανά πάσα στιγμή ο χρήστης – ώστε να γνωρίζει τόσο το «που βρίσκεται», όσο και το πώς θα «φτάσει»),
- πληροφόρηση μέσω σωστών επικεφαλίδων,

- καθοδηγητικές επεξηγήσεις και υποδείξεις,
- ύπαρξη ευκρινών ετικετών στα αντικείμενα και τις θεματικές περιοχών και κατοχύρωση της ακρίβειας του σημαινόμενου, χωρίς τον κίνδυνο παραπλάνησης, παρανόησης ή κακής δράσης του χρήστη (όπως για παράδειγμα στη χρήση συγκεκριμένων μεταφορών, γλώσσας, γραφικών, ήχων),
- προειδοποιήσεις για χαρακτηριστικά δραστηριοτήτων (επί παραδείγματι: κλήση «βαριών» σελίδων ή «κατέβασμα» ενός αρχείου),
- εξασφάλιση μικρού χρόνου διεκπεραιώσεως εργασιών και του μη αποκλεισμού του χρήστη από δραστηριότητες για υπολογίσιμο χρονικό διάστημα,
- ενδείξεις προόδου μιας δραστηριότητας και υπενθυμίσεων για τη κατάσταση του site και του συστήματος,
- δυνατότητα προσωπικών επιλογών και διαρκούς επενέργειας,

ενώ μέγιστης σημασίας είναι και ο χρόνος πρόσβασης και απόκρισης του δικτυακού τόπου (η *ταχύτητα*). Γίνεται σαφές ότι τα στοιχεία αυτά αποτελούν παράγοντες που, παράλληλα με την ευχρηστία του δικτυακού τόπου, ενισχύουν έναν ακόμα παράγοντα ζωτικής σημασίας για την επιτυχία ενός δικτυακού τόπου, την *προσπάθεια αξιοποίησης του μέσου*, η οποία κατοχυρώνεται από τα στοιχεία εκείνα που κάνουν το χρήστη σίγουρο για τις επιλογές του, αλλά και επιτρέπουν την ελευθερία επιλογής, καθώς απαιτούμενο είναι να δίνεται έμφαση στην *αλληλεπίδραση* και τον παράγοντα *ανάδραση* του χρήστη, ώστε να νοιώθει ο χρήστης διαρκώς ενεργός συμμετέχων.

Συνεπώς, εκτός των τεχνολογικών παραμέτρων, η καταχωρημένη πληροφορία, η δομή, η πλοήγηση, η φιλοσοφία των διασυνδέσεων, το συνολικό ύφος, η αισθητική, η μορφοποίηση και η ταχύτητα εργασίας είναι παράγοντες που καθορίζουν την ευχρηστία και την επιτυχία του δικτυακού τόπου. Όλοι αποτελούν παράγοντες που λήφθηκαν υπόψη και εξυπηρετήθηκαν κατά τη διαδικασία πραγμάτωσης του δικτυακού τόπου του Πανεπιστημίου Κρήτης για τον Τομέα Αρχαιολογίας.

ΣΤ'. Ο ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Η έρευνα και η παρατήρηση προσέφεραν μια σαφή εικόνα του τι είναι λειτουργικό και επιτυχές, προσφέροντας σε ένα δεύτερο επίπεδο τους κώδικες για την ερμηνεία του πως ορίζεται ένας επιτυχής δικτυακός τόπος. Τα συμπεράσματα αυτά, σε συνδυασμό με την υπάρχουσα γνώση από τον τομέα της πληροφορικής, εφαρμόστηκαν για τη δημιουργία του δικτυακού τόπου του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Για την πραγμάτωσή του συνεκτιμήθηκαν, εκτός από προσωπικές επιλογές κυρίως σε θέματα αισθητικής, και η άποψη και η σύσταση των σπουδαστών του συγκεκριμένου τομέα, όπως αυτές αποκρυσταλλώθηκαν στη σχετική δημοσκόπηση. Οι πλειοψηφικές απαντήσεις υπέδειξαν ότι ο δικτυακός τόπος απευθύνεται σε χρήστες που στην πλειοψηφία τους δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι και δεν επισκέπτονται ιδιαίτερα συχνά το Internet, επιθυμούν τη χρήση του site για καθαρά ενημερωτικούς και πληροφοριακούς σκοπούς και υποστηρίζουν μια προσέγγιση σύγχρονης αισθητικής στη μορφή του. Στο σχεδιασμό του περιεχομένου συμπεριλήφθηκαν και οι σχετικές υποδείξεις των σπουδαστών.

Για την υλοποίηση του δικτυακού τόπου χρησιμοποιήθηκαν τα ακόλουθα προγράμματα:

- πρόγραμμα συγγραφής, επεξεργασίας και διαχείρισης HTML³⁵⁵ και περιοχών Web (συντάκτης HTML): *Macromedia Dreamweaver* (4), (για τη δημιουργία και επεξεργασία ιστοσελίδων). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα επιλέχθηκε, πέραν της ευχρηστίας και της λειτουργικότητάς του και για το λόγο ότι «εργάζεται» (είναι συμβατό) με τους περισσότερους εξεταστές.
- επεξεργαστής διαλογικών προγραμμάτων: *Macromedia Flash* (5), (για τη δημιουργία αρχείων πολυμέσων, και συγκεκριμένα τη δημιουργία κινούμενης εικόνας και «ταινίας»).
- πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων: *Adobe Photoshop* (7.0), (για τη δημιουργία και επεξεργασία εικόνων και γραφικών).

³⁵⁵ Η γλώσσα προγραμματισμού που χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία των ιστοσελίδων είναι η *HTML* (*Hypertext Markup Language*), και συμπληρωματικά η *JavaScript* για περιορισμένες εφαρμογές.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τις διαπιστώσεις από τη μελέτη των δικτυακών τόπων αντίστοιχων τομέων³⁵⁶, τις γενικές επισημάνσεις (όπως αυτές διατυπώνονται στο Ε΄ Κεφάλαιο)³⁵⁷ για την οργάνωση ενός δικτυακού τόπου που αντιπροσωπεύει τον τομέα αρχαιολογίας, αλλά και τις ανάγκες και επιθυμίες του δεδομένου κοινού: τους σπουδαστές του Πανεπιστημίου Κρήτης, (όπως σκιαγραφούνται από τις απαντήσεις τους στο σχετικό ερωτηματολόγιο³⁵⁸), ο σχεδιασμός του δικτυακού τόπου διαμορφώθηκε ως εξής:

Στόχο της δημιουργίας και ύπαρξης του δικτυακού τόπου του τομέα αποτελούν η *επικοινωνία*, η *πληροφόρηση* και η *προβολή* (του φορέα), ενώ το **κοινό**, στο οποίο απευθύνεται, αποτελούν οι «*εσωτερικοί χρήστες*» (οι σπουδαστές, το ακαδημαϊκό και λοιπό προσωπικό που αποτελούν την πανεπιστημιακή κοινότητα του τομέα του Πανεπιστημίου Κρήτης) και οι «*εξωτερικοί*» (οι εκτός ιδρύματος ενδιαφερόμενοι να επισκεφτούν τον τόπο και να ενημερωθούν για τον τομέα και το πανεπιστήμιο). Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του site έγιναν με στόχο την καλύτερη δυνατόν εξυπηρέτηση αυτών. Επιγραμματικά, οι τομείς ανάπτυξης δραστηριότητας επεκτάθηκαν στην *αισθητική παρουσίαση*, την *παροχή κατάλληλου περιεχομένου*, την *προσπάθεια αξιοποίησης* του μέσου και την *ευκολία χρήσης* του δικτυακού τόπου.

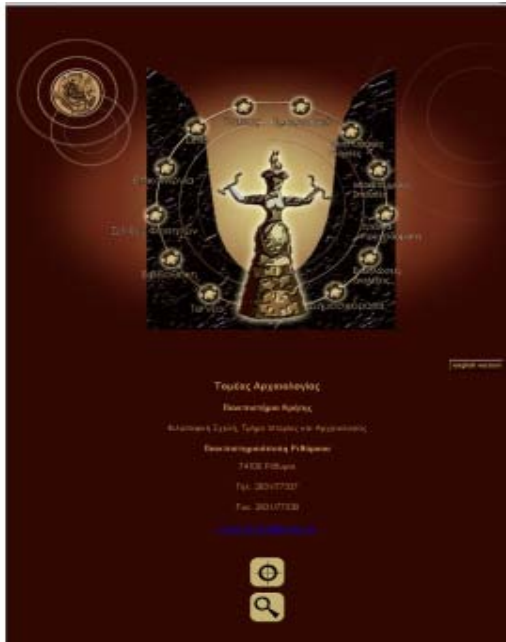
Το συνολικό *ύφος* και η *αισθητική* του δικτυακού τόπου ακολουθούν σύγχρονες σχεδιαστικές τάσεις σε μια απόπειρα προσεγγίσεως αισθητικής. Ο σχεδιασμός του site ακολούθησε μια *αισθητική προσέγγιση* η οποία αποπειράται έναν συγκερασμό «κλασικότροπων» και «σύγχρονων» τάσεων, σε μια προσπάθεια ικανοποίησης και των δύο διατυπωμένων απόψεων (από τους σπουδαστές του τομέα για την αισθητική του site). Χρησιμοποιήθηκαν ως ένθετο και κοσμητικό υλικό αντιπροσωπευτικά δείγματα του κρητικού πολιτισμού εν γένει, τα οποία επεξεργάστηκαν και τροποποιήθηκαν (με στόχο την απόδοσης μιας νεότροπης και σύγχρονης αισθητικής). Ως έμβλημα του site χρησιμοποιήθηκε το έμβλημα του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (το νόμισμα της Γόρτυνας με την παράσταση της Ευρώπης σε στάση στοχασμού, καθισμένη σε

³⁵⁶ Κεφάλαιο Δ΄, *Οι δικτυακοί τόποι του Τομέα Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων*, σσ. 71-233

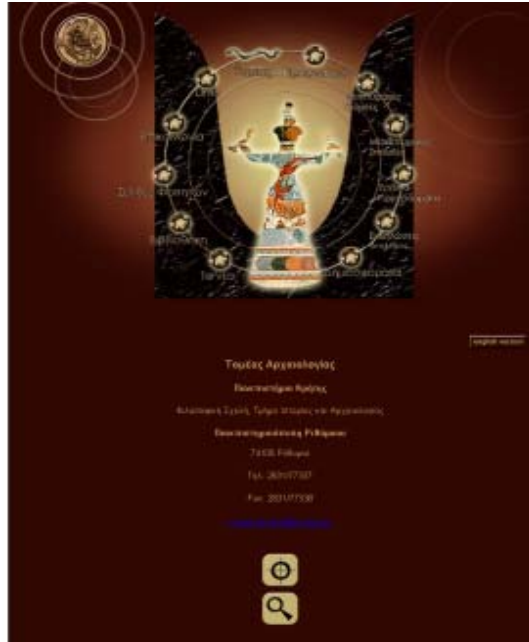
³⁵⁷ Κεφάλαιο Ε΄, *Δημιουργία και αξιολόγηση ενός Δικτυακού Τόπου Τομέα Αρχαιολογία*, σσ. 237-252

³⁵⁸ Κεφάλαιο Γ΄, *Η Άποψη των Σπουδαστών του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης*, σσ. 60-67

κλαδιά δέντρου), ενώ διακριτικό του site αποτελεί η τροποποιημένη αναπαράσταση αγαλματιδίου από το ανάκτορο της Κνωσού (γνωστού ως «Θεά των Όφρων»). Για την απόδοση της κεντρικής σελίδας ακολουθήθηκε μια καθαρά «αισθητική προσέγγιση» (όπως αυτή ορίστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο). Διατηρήθηκε η σχεδιαστική συνοχή και ομοιομορφία σε όλο το περιεχόμενο του site.



VI. Αρχική εμφάνιση συμπεριφορά



Διαλογική

VII. (Εμφάνιση μετά την επενέργεια χρήστη)

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΠΟΥ

- **Διδακτικό Προσωπικό** —
 - **Διδακτικό Προσωπικό**
 - **Μαθήματα Ανά Διδάσκοντα**

► **ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

- **Πρόγραμμα Σπουδών** —
 - **Κανονισμός Σπουδών**
 - **Τεχνικοί Όροι του Προγράμματος Σπουδών**
 - **Οργάνωση Προγράμματος**
 - **Ενδεικτικό Πρόγραμμα Κατάλογος Μαθημάτων**
 - **Μαθήματα ανά Εξάμηνο**
 - **Χειμερινό Εξάμηνο**
 - **Εαρινό Εξάμηνο**
 - **Μαθήματα ανά Διδάσκοντα**
- **Μαθήματα** —
 - **Βιβλιογραφία**
 - **Γενική Βιβλιογραφία**
 - **Βιβλιογραφία ανά Γνωστικό Αντικείμενο**
 - **Βιβλιογραφία Ανά Μάθημα**
 - **Σημειώσεις**
- **Εποπτικό Υλικό** —
 - **Βιβλιογραφία**
 - **Γενική Βιβλιογραφία**
 - **Βιβλιογραφία ανά Γνωστικό Αντικείμενο**
 - **Βιβλιογραφία Ανά Μάθημα**
 - **Σημειώσεις**
- **Δυνατότητες Απασχόλησης** —
 - **Δυνατότητες Απασχόλησης των Φοιτητών**
 - **Θέσεις Εργασίας**

► **ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

- **Κανονισμός Σπουδών**
- **Μαθήματα**

- Εργασίες —
 - Τίτλοι Μεταπτυχιακών Εργασιών υπό Εκπόνηση
 - Τίτλοι Διδακτορικών Διατριβών υπό Εκπόνηση

▶ **ΈΡΕΥΝΑ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

- Προγράμματα Ερευνητικά
- Προγράμματα Ανασκαφικά

▶ **ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ**

- Συνέδρια
- Συμπόσια
- Σεμινάρια
- Παρουσιάσεις
- Ημερίδες
- Διαλέξεις

▶ **ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ**

▶ **ΤΑ ΝΕΑ**

- Τα Νέα του Τομέα
- Αρχαιολογικά Νέα —
 - Συνέδρια
 - Αρχαιολογικές Εκθέσεις
 - Περιοδικές Εκθέσεις σε Μουσεία
 - Φεστιβάλ Αρχαιολογικής Ταινίας
- Τοπικά Νέα —
 - Εκδηλώσεις
 - Πολιτιστικές Δραστηριότητες
 - Αθλητικές Δραστηριότητες

▶ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

▶ ΣΕΛΙΔΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- Φοιτητικοί Σύλλογοι
- Εργασία —
 - Δυνατότητες Απασχόλησης των Φοιτητών
 - Θέσεις Εργασίας
 - Ανακοινώσεις
 - Εκδρομές
 - Ανασκαφικά – Ερευνητικά Προγράμματα
 - Εποπτικό Υλικό
- Διάφορα —

▶ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

▶ LINKS

Η παρουσίαση της πληροφορίας οργανώθηκε με στόχο την *ευμορφία* και *ευχρηστία* του περιεχομένου. Η *ορθότητα* του περιεχομένου αποτέλεσε ιδιαίτερο μέλημα, τόσο ως προς την *ορθότητα του κειμένου*, φροντίζοντας το κείμενο να είναι σωστά στοιχειοθετημένο, ευανάγνωστο και χωρίς λάθη, όσο και την *ορθότητα της πληροφορίας*, την *αξιοπιστία* και την *αντικειμενικότητα* αυτής.




EIKONA 3:

Υπήρξε μέριμνα ώστε το κείμενο να είναι ευανάγνωστο, σύντομο, σαφές, λιτό, αυτοτελές και διευθετημένο –όπου ήταν εφικτό– σε ολοκληρωμένες παραγράφους, ενώ όπου υπήρξε ανάγκη για δημιουργία εκτενών κυλιόμενων κειμένων, εφαρμόστηκε η τεχνική της *άγκυρας (anchor)* και η διευκόλυνση της χρήσης και πλοήγησης από τη παροχή δυνατότητας επιστροφής στην αρχή του κειμένου και της σελίδας (μέσω πλήκτρου-συνδέσμου), και επίσης, η διάταξη της σελίδας να διευκολύνει τους χρήστες στη διεκπεραίωση των εργασιών τους (σύντομοι παράγραφοι, χρήση επικεφαλίδων που προϊδεάζουν για το επικείμενο άρθρο, εύκολα προσλαμβανόμενη διευθέτηση της σελίδας και της συνδεσμολογίας και ευχερή, άμεση πλοήγηση). Προκειμένου να αποφευχθούν σφάλματα στην εμφάνιση του

κειμένου σε περιβάλλον εξεταστή χρησιμοποιήθηκαν οι προεπιλεγμένες ομάδες γραμματοσειρών από το πρόγραμμα *Dreamweaver* (καθώς περιλαμβάνουν γραμματοσειρές που διατίθενται στα *Windows* και *Macintosh*) και ιδιαίτερα η προεπιλεγμένη γραμματοσειρά, *default font*, καθώς, αν μια γραμματοσειρά δεν είναι διαθέσιμη από το περιβάλλον του χρήστη, ο εξεταστής χρησιμοποιεί την προεπιλεγμένη (συνήθως *Times New Roman*).

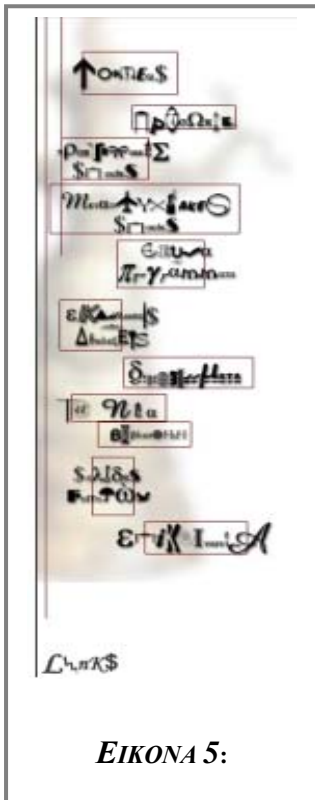


Η «**προέλευση**» της πληροφορίας, με στόχο την επιβεβαίωση της αξιοπιστίας αυτής, δεν παραλείφθηκε: υπάρχει πρόβλεψη στο σύνολο των ιστοσελίδων για αναφορά του συντάκτη

και . Άλλωστε επισημαίνεται (διακριτική υπενθύμιση) ότι ο Τομέας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης παρέχει την πληροφορία και είναι υπεύθυνος γι' αυτήν (διατρανώνοντας την εγκυρότητά της), αλλά και είναι ο υπεύθυνος για το δικτυακό τόπο. Επίσης, η **επικαιρότητα** της πληροφορίας, αποτέλεσε παράμετρο της δημιουργίας του δικτυακού τόπου. Στις ιστοσελίδες ενσωματώθηκε επίκαιρη πληροφορία (όχι πεπαλαιωμένη ή παρωχημένη), επισημαίνεται η ημερομηνία δημοσίευσης των ιστοσελίδων, ενώ υπάρχει πρόβλεψη για ανανέωση του περιεχομένου και ενημέρωσης για τυχόν αλλαγές-ανανέωση ή νέες βελτιωμένες παρουσιάσεις παλαιότερων θεμάτων, (με την υποδήλωση του *πότε* και *ποιος* στο κάτω μέρος κάθε ιστοσελίδας), καθιστώντας σαφές πότε και πόσο συχνά ανανεώνεται το περιεχόμενο, καθώς και για τα καινούρια θέματα που καλύπτει, αλλά και τα θέματα της επικαιρότητας που ενσωματώνει και προσφέρει στους χρήστες. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα εντοπισμού της επίκαιρης πληροφορίας (**NEA**) στην κεντρική σελίδα (*home page*), ώστε να είναι εύκολα και γρήγορα προσβάσιμη χωρίς να χρειάζεται ο ενδιαφερόμενος να την αναζητήσει. Ενσωματώθηκαν στο περιεχόμενο του site χρήσιμες πληροφορίες και υπηρεσίες, με κυριότερο έναν εκτενή κατάλογο σχετικών παραπομπών – συνδέσμων (*links* σε πληθώρα δικτυακών τόπων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και πλήρης κατάλογος των δικτυακών τόπων των τομέων/τμημάτων αρχαιολογίας των πανεπιστημίων της Ευρώπης, υπό τη μορφή συνδέσμων). Επίσης υπάρχει πρόβλεψη για έκδοση του site και στα **αγγλικά** (δυνατότητα επιλογής άλλης γλώσσας).

Η ευχρηστία του δικτυακού τόπου υποστηρίζεται από την εύληπτη οργάνωση της πληροφορίας και της συνδεσμολογίας. Δίνεται η δυνατότητα εύκολης και άμεσης

πρόσβασης σε συγκεκριμένο περιεχόμενο με τη λειτουργική συστηματοποίηση της πληροφορίας σε θεματικές ενότητες και την παροχή εύχρηστου, σαφούς και πλήρους συστήματος πλοήγησης. Η σαφής πληροφόρηση του χρήστη για το περιεχόμενο της κάθε ενότητας πληροφορίας εξυπηρετείται με την σαφή και αναγνωριστική ονοματοθεσία των συνδέσμων και των επιμέρους πληροφοριών. Ο κύριος κορμός της συνδεσμολογίας (κύλινδρος πλοήγησης) είναι σταθερός (εμφανίζεται σε σταθερό σημείο στο αριστερό μέρος της σελίδας), ενώ κάθε ενότητα (σύνδεσμος του κυλίνδρου πλοήγησης) δίνει τη δυνατότητα περαιτέρω επιλογών, ομαδοποιημένων ανά θεματικό αντικείμενο. Η χρωματική εναλλαγή ειδοποιεί για ύπαρξη συνδέσμου ενώ η αλλαγή χρώματος ενημερώνει για τους συνδέσμους που έχουν επιλεγεί. Σε περίπτωση που σύνδεσμος οδηγεί έξω από το site υπάρχει σχετική προειδοποίηση.



Η πλοήγηση υποστηρίζεται από τη δυνατότητα χρήσης μηχανής αναζήτησης, (*search engine*), *χάρτη περιεχομένου* (*site map*), την ύπαρξη εύκολα προσβάσιμης διασύνδεσης με την αρχική σελίδα σε όλες τις επιμέρους ιστοσελίδες, καθώς και συνδέσμου επιστροφής σε προηγούμενες



ΕΙΚΟΝΑ 7:
search engine



ΕΙΚΟΝΑ 8:



ΕΙΚΟΝΑ 9:
home page



ΕΙΚΟΝΑ 10:
back button

σελίδες (*back button*), δίνοντας τη δυνατότητα προσωπικής παραμετροποίησης και επενέργειας στο χρήστη. Ο χρήστης ενημερώνεται αδιάλειπτα για τη δράση του μέσα στο site και για την πορεία (*path*) δραστηριότητας (τα «βήματα» που ακολούθησε) και την υποδήλωση της συγκεκριμένης περιοχής του μέρους του site που βρίσκεται ανά πάσα στιγμή ο χρήστης. Παρέχονται ποικίλες επιλογές δρομολόγησης της πορείας εντοπισμού στόχου, δίνοντας τη δυνατότητα προσωπικού καθορισμού της πορείας (*path*) για τον εντοπισμό πληροφορίας και την περιήγηση γενικά στο χώρο του site, ενισχύοντας έτσι την ανάδραση και αλληλεπίδραση του χρήστη με το μέσο.

Η *διαλογικότητα* του δικτυακού τόπου ενισχύει περαιτέρω την αλληλεπίδραση του χρήστη· υποστηρίζεται από την απόδοση συγκεκριμένων συμπεριφορών στο site, με στόχο αφενός τον καλλωπισμό αυτού, αφετέρου την εξασφάλιση της λειτουργικότητας και ευχρηστίας αυτού κατά τη διεκπεραίωση διαδικασιών. Δίνεται η δυνατότητα διαλογικών διαδικασιών και επενέργειας στα συστατικά μέρη (επί παραδείγματι: εκκίνηση συμπεριφορών, εναλλαγή εικόνας με το «πέρασμα» του ποντικιού πάνω από τον σύνδεσμο-πλήκτρο ή την επιλογή του πλήκτρου, χρωματική εναλλαγή, εμφάνιση νέων παραθύρων εξεταστή με το «πάτημα» κουμπιού, κινούμενες εικόνες και άλλα). Επίσης η αξιοποίηση των πολυμεσικών εφαρμογών εφαρμόστηκε στη δημιουργία «ταινιάς»



ΕΙΚΟΝΑ 11: ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

κινούμενων εικόνων (εναλλασσόμενες) που προβάλλουν θέματα και μορφές του κρητικού πολιτισμού, ενσωματωμένης στις ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου, για καθαρά αισθητικούς, καλλωπιστικούς και προσελκυστικούς σκοπούς.

Ο δικτυακός τόπος λοιπόν, σχεδιάστηκε με μέλημα την εξασφάλιση και ικανοποίηση της χρηστικότητας, της λειτουργικότητας, της ευχρηστίας και της αισθητικής.

Ζ'. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας μελετήθηκαν και παρουσιάστηκαν οι δικτυακοί τόποι στο Internet του Τομέα Αρχαιολογίας των πανεπιστημίων των κρατών-μελών της Ενωμένης Ευρώπης (διακόσοι δέκα οκτώ στο σύνολό τους) και επιχειρήθηκε η υλοποίηση του δικτυακού τόπου του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Η εργασία συνεπώς οργανώθηκε σε δύο σκέλη: την έρευνα αφενός και την εφαρμογή αφετέρου των αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων στην πράξη. Η προσέγγιση του θέματος ακολούθησε μια μεθοδολογία στηριζόμενη αφενός στη παραδεδομένη (γενική) γνώση (που η έως τώρα η έρευνα στο πεδίο των εφαρμογών του WWW μας προσφέρει) και αφετέρου στην ειδικότερη (που προκύπτει από την άμεση, εμπειρική παρατήρηση του ζητήματος), η οποία και συγκερνά δεδομένες παράμερους, συγκεκριμένες ανάγκες και προσωπικά κριτήρια.

Από την έρευνα προέκυψε μια σαφής εικόνα για την παρουσία των δικτυακών τόπων του τομέα, καθώς και μια σειρά συμπερασμάτων για το πως οφείλει να είναι ένας σχετικός τόπος, σε πρώτο επίπεδο, και σε ένα δεύτερο επίπεδο τι χρειάζεται ώστε αυτός να είναι επιτυχής. Τα συμπεράσματα αυτά αφορούν τόσο θεωρητικές (από άποψη περιεχομένου), όσο και τεχνολογικές παραμέτρους και συνεκτιμήθηκαν προκειμένου να εφαρμοστούν στη διαδικασία πραγμάτωσης του site του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Οι βασικές ενότητες – σύνδεσμοι είναι παρόμοιες, σε αδρές γραμμές, για το σύνολο των δικτυακών τόπων – βέβαια περαιτέρω τροποποίηση, διάνθιση και ονοματοθεσία των συνδέσμων, έγκεινται φυσικά, στις προτιμήσεις και τις δυνατότητες του κάθε φορέα. Η έρευνα κατέδειξε ότι η θεματολογία των σχετικών δικτυακών τόπων, όπως είναι φυσικό, είναι κοινή (σε γενικά πλαίσια), ενώ η οργάνωση και δόμηση της παρεχόμενης πληροφορίας ακολουθεί περίπου παρόμοιο σχήμα – βέβαια η περαιτέρω τροποποίηση, διάνθιση και ονοματοθεσία των συνδέσμων, έγκεινται φυσικά, στις προτιμήσεις και τις δυνατότητες του κάθε φορέα. Οι βασικές ενότητες – σύνδεσμοι (που αποτελούν και τον βασικό κορμό συνδεσμολογίας, όπως αυτός αποτυπώνεται και στον κύλινδρο πλοήγησης), όπου και οργανώνονται οι λοιπές «υποκατηγορίες» πληροφορίας, διαμορφώνονται σε αδρές γραμμές ως εξής: «*Ο Τομέας*», που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τον τομέα και την υλικοτεχνική του υποδομή (αν και ο παράγοντας «*Υποδομή του Τομέα*» συχνά

αποτελεί ξεχωριστό σύνδεσμο), «*Προσωπικό του Τομέα*», με πληροφορίες για τα μέλη, τη διοίκηση και το προσωπικό του τομέα (συχνά και τους μεταπτυχιακούς σπουδαστές), «*Πρόγραμμα Σπουδών*», όπου οργανώνονται όλες οι σχετικές με την εκπαιδευτική δραστηριότητα του τομέα πληροφορίες (το οργανωτικό σχήμα και η δόμηση της σχετικής πληροφορίας υπόκεινται σε προσωπικές επιλογές του εκάστοτε φορέα, παρουσιάζοντας ποικίλες παραλλαγές), «*Ερευνητικά – Ανασκαφικά Προγράμματα*» (περιλαμβάνει επίσης, όταν δεν αποτελεί ξεχωριστό σύνδεσμο, τις «*Συνεργασίες*» του τομέα), «*Εκδηλώσεις – Διαλέξεις*» που διοργανώνει (ή στις οποίες συμμετέχει) ο τομέας, «*Νέα / Ανακοινώσεις*» σχετικά με τον τομέα, τους σπουδαστές και το αντικείμενο της αρχαιολογίας, «*Εκδόσεις – Δημοσιεύσεις του Τομέα*», «*Επικοινωνία*», με τις διευθύνσεις και τα τηλέφωνα του τομέα, καθώς και τη δυνατότητα άμεσης ηλεκτρονικής επικοινωνίας και «*Χρήσιμοι Σύνδεσμοι*».

Άλλες ενότητες – σύνδεσμοι με συχνή παρουσία είναι οι εξής: «*Ιστορία του Τομέα*», με πληροφορίες για την ιστορία και το έργο του τομέα, «*Βιβλιοθήκη*», που παραπέμπει στη σχετική – αντίστοιχη βιβλιοθήκη, «*Πληροφορίες για τους Σπουδαστές*», που παρέχει πληροφορίες για τη ζωή, την οργάνωση και τις δραστηριότητες της σπουδαστικής κοινότητας, «*Γραμματεία του Τομέα*», με όλη τη σχετική με τη γραμματεία πληροφορία, κάποιος σύνδεσμος που παραπέμπει σε «*σχετικό φορέα*», όπως: «*τοπικό μουσείο*», «*Εκθέσεις – Συλλογές*» που φιλοξενεί το ίδρυμα, «*Γραφείο Σταδιοδρομίας*» και/ή «*Η ζωή μετά το Πανεπιστήμιο*», με πληροφορίες για τις μετά την αποφοίτηση επαγγελματικές και εκπαιδευτικές δυνατότητες, «*Δυνατότητες Συμμετοχής σε Έρευνες Πεδίου*» για τους σπουδαστές, «*Μαρτυρίες Σπουδαστών για τον Τομέα*», «*Συνήθειες Απορίες (FAQ)*», καθώς και «*Φωτογραφίες*» του ιδρύματος. Ενδιαφέρουσες περιπτώσεις, αλλά περιορισμένης εμφάνισης, αποτελούν ο σύνδεσμος που παραπέμπει σε πληροφορίες σχετικά με τα ΜΜΕ και την αρχαιολογία και η ενότητα «*Forum*», που αποτελεί ηλεκτρονικό τόπο συναντήσεων και ανταλλαγής απόψεων. Η ενότητα «*εσωτερικές πληροφορίες*», που συχνά απαντάται, συγκεντρώνει κάθε σχετική με τη σπουδαστική και εκπαιδευτική κοινότητα πληροφορία, προτείνοντας ουσιαστικά ένα διαφορετικό τρόπο οργάνωσης της πληροφορίας. Η διαφύλαξη και προστασία των προσωπικών δεδομένων και των πληροφοριών «*εσωτερικής χρήσης*» επιτυγχάνεται με τη χρήση *κωδικών ασφαλείας*, αν και μεγάλη μερίδα των sites δεν λαμβάνει σχετική μέριμνα. Επιπλέον, η παρουσίαση της συνδεσμολογίας, εκτός από τη απλή παράθεση συνδέσμων, μπορεί να συνοδεύεται και από σύντομα συνοδευτικά σχόλια.

Η οργάνωση και διευθέτηση των συνδέσμων στην *Κεντρική Σελίδα* παρουσιάζει ποικιλία, ενώ ο ελεύθερος χώρος της αξιοποιείται προβάλλοντας (παράλληλα με τους συνδέσμους) μία από τις εξής επιλογές, που είναι και οι πλέον ενδεδειγμένες για την οργάνωση της κεντρικής σελίδας:

- εισαγωγικό σημείωμα (στο 20,8% του συνόλου)
- τα στοιχεία τομέα με ή χωρίς κάποιο διακοσμητικό στοιχείο (12,5% και 4,2% αντίστοιχα)
- χρήσιμες πληροφορίες (13,9%)
- επιλεκτική επανάληψη συνδέσμων με ή χωρίς την προβολή εικόνας (8,3% και 20,1% αντίστοιχα)
- επιλογή αισθητικής παρουσίασης (18,8%)

Διαπιστώθηκαν συνεπώς δύο τάσεις στην διαμόρφωση της κεντρικής σελίδας, που συνοψίζονται: στην επιλογή «*διακοσμητικού θέματος*» αφενός (περιορίζοντας την πληροφορία στις εσωτερικές σελίδες), και στην επιλογή «*πληροφοριακού χαρακτήρα*», αφετέρου. Η ύπαρξη επίκαιρης πληροφορίας (σχετικής ενημέρωσης), μηχανής αναζήτησης, χάρτη του site και πληροφορίες σχετικά με το φορέα διαπιστώθηκε ότι είναι εξαιρετικά χρήσιμη, ενώ η αισθητική παρουσίαση και διαμόρφωση αυτής κρίθηκε ως προτιμητέα.

Όπως είναι φυσικό, η αρχαιολογία έχει τον πρώτο λόγο στα κείμενα των δικτυακών τόπων του τομέα αρχαιολογίας, όπου με σχετικές αναφορές (επί το πλείστον σε «εισαγωγικά σημειώματα» ή διευκρινήσεις για τον τομέα και τις σπουδές) οριοθετείται και ορίζεται η αρχαιολογία και έμμεσα θίγονται η ιστορική της πορεία, το θεωρητικό της υπόβαθρο και τα κυριότερα ζητήματα που απασχόλησαν την αρχαιολογική σκέψη (προσφέροντας παράλληλα και μια νέα οπτική στο θέμα «*Αρχαιολογία και/στο Διαδίκτυο*»). Σχετικά χωρία εντοπίζονται στο 55,6 % του συνόλου, έναντι του 44,4%, που δε φέρουν καμία αναφορά. Τα κυριότερα σημεία στις αναφορές των ακαδημαϊκών ιστοσελίδων επικεντρώνονται στα εξής:

- τι είναι και πώς ορίζεται η αρχαιολογία
- ποια είναι η σχέση παρελθόντος – παρόντος
- αν και κατά πόσο αποτελεί η αρχαιολογία επιστήμη,
- που εντάσσεται η αρχαιολογία (σε ποιο κλάδο σπουδών),
- ποια η σχέση της με την ιστορία και άλλες επιστήμες,
- ποια τα όρια δανεισμού μεταξύ επιστημών και πως προσεγγίζεται η διεπιστημονικότητα της αρχαιολογίας,

- ποια τα όριά της, καθώς και τα ερευνητικά και μεθοδολογικά της εργαλεία,
- τι προσφέρουν οι σπουδές στην αρχαιολογία (γνώσεις, εφόδια, δεξιότητες, ικανότητες),
- ποια η θέση της αρχαιολογίας στις σύγχρονες εξελίξεις,

Διαπιστώθηκε πως οι διατυπώσεις είναι σύμφωνες με το σύγχρονο ακαδημαϊκό πνεύμα του κλάδου της αρχαιολογίας ενώ αποκρυσταλλώνουν το σύνολο των θεωρητικών προσεγγίσεων των τελευταίων δεκαετιών. Στο πλαίσιο, λοιπόν, των αναφορών των ακαδημαϊκών δικτυακών τόπων, η αρχαιολογία περιγράφεται ως η διαθεματική (και διεπιστημονική) προσέγγιση και μελέτη της ιστορίας, του πολιτισμού και της κοινωνίας του ανθρώπου ή/και του παρελθόντος, μέσω της έρευνας των υλικών καταλοίπων. Η πράξη και το αποτέλεσμα της αρχαιολογικής δραστηριότητας σαφώς διαχωρίζονται, επισημαίνοντας ότι πέραν της *περισυλλογής* και *περιγραφής* των υλικών καταλοίπων, η *μελέτη* και *ερμηνεία* βρίσκονται στην ουσία της αρχαιολογίας. Ο προσδιορισμός της καθορίζεται με άξονα αναφοράς άλλοτε το *παρελθόν* και άλλοτε τον *άνθρωπο*, διαμορφώνοντας έτσι δύο προσεγγίσεις – άξονες στον ορισμό της:

- A) Η αρχαιολογία ως «*σπουδή του παρελθόντος*» – προσέγγιση που εντοπίζεται στο 52,5% των σχετικών αναφορών στις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων και υποστηρίζεται (συγκριτικά και αναλογικά) από τους δικτυακούς τόπους των: Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ισπανία, Κάτω Χώρες και Φιλανδία.
- B) Η αρχαιολογία ως «*σπουδή του ανθρώπου*» – προσέγγιση που υποστηρίζεται από το 47,5% των δικτυακών τόπων και κυρίως των: Ελλάδα, Αγγλία, Νορβηγία, Σουηδία.

Το παρελθόν παρουσιάζεται και περιγράφεται είτε ως ολιστική, αυθύπαρκτη έννοια (έννοια του *τετελεσμένου*), είτε ως μια *εν εξελίξει* διαδικασία, με προεκτάσεις στο παρόν (έννοια της *συνέχειας* και *διαπλοκής*).

Η περιγραφή της ακαδημαϊκής της ταυτότητας περιλαμβάνει το σύνολο των προσεγγίσεων που έχουν καθιερωθεί για αυτήν: της «*παραδοσιακής*» (εμπειρική στο χαρακτήρα της), της «*θεωρητικής*» (σχετιζόμενης με τις κοινωνιολογικές και ανθρωπολογικές σπουδές), της «*επιστημονικής*» (με την έννοια της αρχαιολογίας ως ολοκληρωμένη επιστήμη και των επιστημονικών μεθόδων που χρησιμοποιεί) και η «*διαχειριστική*» (που σχετίζεται με τη διαχείριση και συντήρηση της πολιτιστικής

κληρονομιάς). Επιπλέον, επισημαίνεται πως η αρχαιολογία αποτελεί αυθύπαρκτη και ολοκληρωμένη *επιστήμη*, ενώ ορίζεται και επιβεβαιώνεται ως *επιστημονικός κλάδος*. Η «επιστημονική» ιδιότητά της είναι αδιαμφισβήτητη, όπως και οι επιστημονικές μέθοδοι και τεχνικές που χρησιμοποιεί, είτε πρόκειται για δανεισμό από άλλες επιστήμες, είτε για διαμορφωμένες στα πλαίσια της αρχαιολογικής πράξης. Παράλληλα, επισημαίνεται η ζωτικότητα του κλάδου, καθώς βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία και προσαρμογή με τις τρέχουσες εξελίξεις, ενώ ιδιαίτερα, σαφής καθίσταται η σχέση του με την τεχνολογία και η αναγκαιότητα των νέων τεχνολογικών μέσων στη σύγχρονη αρχαιολογία. Ο διττός ακαδημαϊκός χαρακτήρας της αρχαιολογίας, ο οποίος παρέχει τόσο θεωρητική, όσο και επιστημονική και πρακτική εκπαίδευση (λαμβάνοντας έτσι θέση στο πεδίο των θεωρητικών και των θετικών σπουδών) διασαφηνίζεται. Αλλά και καθίσταται σαφές ότι ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας της αρχαιολογίας συνάδει με τις γενικότερες σύγχρονες εκπαιδευτικές επιταγές και το πρόγραμμα σπουδών προσφέρει στους σπουδαστές αρχαιολογίας, παράλληλα με την επιστημονική τους επάρκεια, και την ανάπτυξη πρόσθετων προσωπικών δεξιοτήτων και πνευματικών ικανοτήτων και την καλλιέργεια λοιπών επαγγελματικών δεξιοτήτων, επάξιων των σύγχρονων απαιτήσεων, επιβεβαιώνοντας συνεπώς το λόγο ύπαρξης των αρχαιολογικών σπουδών στο σύγχρονο εκπαιδευτικό (και κοινωνικό) μόρφωμα και ενισχύοντας το ρόλο τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Καθώς μια εφαρμογή WWW, εκτός από πληροφοριακό και επικοινωνιακό χαρακτήρα εξυπηρετεί και τις λειτουργίες της προβολής και προώθησης, οι δικτυακοί τόποι των πανεπιστημίων για τον τομέα αρχαιολογίας, εμπλέκουν και στοιχεία διαφήμισης στο κυρίως περιεχόμενο των ιστοσελίδων τους. Στο σύνολο των δικτυακών τόπων, το 65,5 % δεν προβάλλουν *KANENA* στοιχείο διαφήμισης στην πληροφορία που παρέχουν στα ηλεκτρονικά κείμενά τους, ενώ το 33,8 % περικλείουν *ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ*, όπου η εμφάνιση των πρακτικών διαφήμισης (ανάλογα με την ένταση και τη συχνότητα) χαρακτηρίζεται ως:

- ΕΛΑΧΙΣΤΗ (σε ποσοστό 24,0%) που φέρουν διαφημιστικά στοιχεία
- ΎΝΤΟΝΗ: (σε ποσοστό 16,0%)
- ΉΠΙΑ: (σε ποσοστό εμφάνισης 56,0%)

Τα στοιχεία εκείνα, που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα για να προβάλλουν το ίδρυμα και τη λειτουργία του (στοχεύοντας στην «επιλεξιμότητα») είναι τα εξής:

- Η «**παρουσίαση της υλικής υποδομής**» του τομέα με τρόπο ελκυστικό (απαντάται σε ένα ποσοστό 20,4% των συνολικών sites).
- Η «**τοποθεσία**», ως τοπίο και ως θέση στον τόπο (χρησιμοποιείται από το 11,7% των συνολικών δικτυακών τόπων). Σημεία που τίγονται είναι: α) το φυσικό τοπίο, β) η σπουδαιότητα – σημαντικότητα του χώρου, η αρχαιολογική και ιστορική του αξία, γ) οι πρακτικές διευκολύνσεις και οι δυνατότητες που παρέχει και δ) η πόλη στην οποία το ίδρυμα φιλοξενείται,
- Η «**ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ**» ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΥΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΩΣ ΥΠΑΡΞΗ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ (ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 10,2%)
- Η «**ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ**» ΚΑΙ «**ΒΡΑΒΕΥΣΗ**» ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ, (ΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 10,9% ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ)
- Η «**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ**» ΚΑΙ «**ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**» ΤΟΥ (ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 27%)
- Το «**ΔΙΑΔΚΤΙΚΟ**» ΚΑΙ «**ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ**» (ΕΞΑΙΡΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΟΣΟΣΤΟ 6,6% ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ)
- Η «**ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ**» ΚΑΙ «**ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**», (ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 23,4%)
- ΆΛΛΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ «**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ**» ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΤΙΣ «**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ**» ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΕΙ, ΤΗΝ «**ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**» ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟ «**ΔΙΕΘΝΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**» ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ (ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ, ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ).

Η έρευνα και η παρατήρηση οδήγησαν σε διαπιστώσεις σχετικά με τις αρχές που διέπουν τη διαδικασία «ορθής σχεδίασης δικτυακού τόπου», μέσα από τη διερεύνηση των επιλογών των διαφόρων δικτυακών τόπων και το κατά πόσο αυτές εξυπηρετούν τη λειτουργικότητα και την ευχρηστία τους. Επιβεβαιώθηκε ότι η πραγμάτωση ενός δικτυακού τόπου οφείλει να καλύπτει ζητήματα που ανακινούνται από τη θεώρηση του ως *υποκατηγορία λογισμικού* (και αφορά τεχνικά ζητήματα και τεχνολογικές παραμέτρους), ως *μορφή έκδοσης* (που σχετίζεται με θέματα αισθητικής, ορθότητας, οργάνωσης και παρουσίασης του περιεχομένου), αλλά και ως *πληροφοριακό μέσο* (με έμφαση στα ζητήματα που σχετίζονται με την παρεχόμενη πληροφορία και πως αυτή εξυπηρετείται και υποστηρίζεται καλύτερα). Κύριος στόχος της σχεδίασης είναι ένα *λειτουργικό, εύχρηστο και ελκυστικό site*.

Ως βασικός στόχος ενός δικτυακού τόπου τομέα αρχαιολογίας ορίζεται η *επικοινωνία*, η *πληροφόρηση* (του κοινού) και η *προβολή* του φορέα, ενώ το κοινό στο οποίο απευθύνεται απαρτίζεται από «*εσωτερικούς χρήστες*» (τα μέλη της κοινότητας του τομέα) και «*εξωτερικούς χρήστες*» (οι εκτός ιδρύματος ενδιαφερόμενοι). Η πληροφορία εξυπηρετεί τη λειτουργία της *ενημέρωσης* και *πληροφόρησης* αφενός, την *προσέλκυση ενδιαφέροντος* αφετέρου, διακρινόμενη σε «*λειτουργική*» και «*προωθητική*» ή «*διαφημιστική*», όπου βασική μέριμνα παραμένει η *καταλληλότητα*, η *ορθότητα*, *αισθητική*, η *προσβασιμότητα* και η *ευχρηστία*. Οι βασικοί άξονες ανάπτυξης δραστηριότητας επικεντρώνονται στην *παροχή κατάλληλου περιεχομένου*, στην *ευκολία χρήσης* του δικτυακού τόπου, την *προσπάθεια αξιοποίησης* του μέσου και την *αισθητική παρουσία*.

Βασικοί παράγοντες καταλληλότητας της πληροφορίας είναι η *θεματική κάλυψη* (η παροχή χρήσιμης, καίριας, επαρκούς πληροφορίας), η *επάρκεια* της παρεχόμενης πληροφορίας, σε συνδυασμό με το *βάθος* και *εύρος* της, η *ορθότητα* αυτής, που αφορά τόσο την *ορθότητα του κειμένου* συντακτικώς και γραμματικώς, όσο και την *ορθότητα της πληροφορίας* και την *αξιοπιστία* αυτής, που κατοχυρώνονται από την *αντικειμενικότητα* (την απουσία προκατάληψης ή ιδεολογικής πόλωσης) και την *επικαιρότητά της* (η πληροφορία οφείλει διαρκώς να ανανεώνεται αλλά και να ενημερώνει σχετικά το χρήστη – ωστόσο μόνο το 50,7% των δικτυακών τόπων έχουν προσφάτως ανανεωθεί και ενημερωθεί). Η «*προέλευση*» της πληροφορίας επίσης, ως παράγοντας αξιοπιστίας, οφείλει να αποσαφηνίζεται – βέβαια στη δεδομένη περίπτωση είναι συγκεκριμένη (ο τομέας είναι ο χορηγός) και η επισήμανσή της κρίνεται αναγκαία μόνο σε ιδιαίτερες περιπτώσεις. Επιτακτική κρίνεται η μέριμνα για *διακριτικότητα*, για την προστασία και προφύλαξη προσωπικών δεδομένων ή ουσιώδους «εσωτερικής» πληροφορίας

Διαπιστώθηκε ότι η παρουσίαση της πληροφορίας, το *συνολικό ύφος* και η *αισθητική* του δικτυακού τόπου καθορίζουν την τελική επιτυχία. Η αισθητική οφείλει να χαρακτηρίζει καθολικά το δικτυακό τόπο και αφορά:

- την συνολική αισθητική του site
- την αισθητική διαμόρφωση των ιστοσελίδων
- την αισθητική επιμέλεια και παρουσίαση του περιεχομένου – κειμένου

Απαιτείται μια προσεγμένη, ποιοτική διαμόρφωση, υψηλής αισθητικής και ιδιαίτερα φροντισμένη προσέγγιση στο περιεχόμενο, παράλληλα με μια σχεδιαστική συνοχή και ομοιομορφία – ειδάλως και τα πλέον μεγαλόπνοα σχέδια είναι καταδικασμένα

να ναυαγήσουν. Η *αισθητική παρουσίαση* λοιπόν είναι εξίσου σημαντικός παράγοντας και σχετίζεται αφενός με τη *συνολική σχεδίαση του δικτυακού τύπου*, το *αισθητικό ύφος* και την προσεγμένη σχεδίαση, αφετέρου όμως, με την *οργάνωση του περιεχομένου* (ώστε αυτό να είναι χρηστικό και καλαίσθητο). Η *οργάνωση της πληροφορίας*, *θεματική* (με την έννοια οργάνωσης του περιεχομένου) και *χρηστική* (με την έννοια της διευθέτησης της πληροφορίας και των δυνατοτήτων πλοήγησης και περιήγησης του χρήστη στο περιεχόμενο) είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Η πληροφορία (στην απόδοσή της) είναι αναγκαίο να ακολουθεί κανόνες *ευμορφίας* και *ευχρηστίας*, παρουσιάζοντας ένα αισθητικά προσεγμένο ύφος, ιδιαίτερη επιμέλεια και επεξεργασία κειμένου (ώστε να αποφεύγονται λάθη, δυσχερείς επιλογές, κακοτεχνίες και παρανοήσεις), λειτουργική, σαφή, και εύκολα προσλαμβανόμενη διάρθρωση, διευθέτηση και οργάνωση του περιεχομένου, του κειμένου, και των ιστοσελίδων, με στόχο την απρόσκοπτη και εύκολη δράση του χρήστη.

Η *δόμηση* και η *συνδεσμολογία*, σαφώς συνηγορούν υπέρ της ευμορφίας και ευχρηστίας του site και ενός επιτυχούς αποτελέσματος, προσδίδοντας στο δικτυακό τύπο τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του. Ο δικτυακός τύπος οφείλει να είναι κατάλληλα και λειτουργικά οργανωμένος (βάσει των αναγκών των χρηστών και των δυνατοτήτων τους), με μια κατανοητή και απλή δόμηση (τόσο του site εν γένει όσο και των επί μέρους στοιχείων του: δόμηση και οργάνωση του site, δόμηση και οργάνωση των ιστοσελίδων, δόμηση και οργάνωση του περιεχομένου – κειμένου), εξυπηρετώντας τους στόχους του site και προάγοντας τη χρηστικότητά του. Η συνδεσμολογία καλύπτεται από ένα κατανοητό, εύληπτο και εύκολο στη χρήση σύστημα πλοήγησης, με επαρκείς και εύληπτες διασυνδέσεις μεταξύ σχετικών σελίδων και ενοτήτων του δικτυακού τύπου, λειτουργική οργάνωση των συνδέσμων και ομαδοποίηση επιλογών, διαυγή και περιεκτική ονοματοθεσία των συνδέσμων και με σαφή προορισμό, ενώ στόχο αποτελεί το να εντοπίζει ο χρήστης την πληροφορία με τις ελάχιστες δυνατόν κινήσεις, σε συνδυασμό πάντα με τη μέριμνα για ελάχιστο τεχνολογικό περιορισμό ή αποκλεισμό των χρηστών. Ο *κύλινδρος πλοήγησης*, ευκρινής, σαφής, εύχρηστος, εύκολα προσβάσιμος, αναγνωρίζεται πως σκόπιμο είναι να εντοπίζεται στην ίδια θέση, σε κάθε σελίδα του δικτυακού τύπου, με τα αντικείμενα πλοήγησης διαχωρισμένα σε ένα σταθερό κοινό χώρο, ούτως ώστε ο χρήστης να έχει ανά πάσα στιγμή σαφή και ολοκληρωμένη άποψη του site, με την παράθεση της πλήρους συνδεσμολογίας. Εξίσου σημαντική είναι η υποστήριξη της πλοήγησης με τη χρήση

«χάρτη» του site και *μηχανής αναζήτησης*, αλλά και η ύπαρξη εύκολα προσβάσιμης διασύνδεσης με την αρχική σελίδα και σύνδεσμος επιστροφής (*back button*).

Ο παράγοντας «ευχρηστία», η *ευκολία χρήσης* εντοπίζεται στη δυνατότητα *εύκολης κατανόησης και απρόσκοπτης χρήσης* του μέσου, αφορώντας αφενός τεχνολογικές παραμέτρους και αφετέρου γενικότερα ζητήματα οργάνωσης και παρουσίασης. Ο δικτυακός τόπος οφείλει να δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να περιηγηθεί εύκολα, γρήγορα και αποτελεσματικά, χωρίς καθυστερήσεις ή παραπλανήσεις, εντοπίζοντας άμεσα και εύκολα την επιθυμητή πληροφορία, αλλά και να παρέχει αδιάλειπτα ενημέρωση, καθοδήγηση και πληροφόρηση για την πορεία αλλά και τον τρόπο διεκπεραίωσης δραστηριοτήτων, καθώς και τη διαμόρφωση μιας συνολικής εικόνας για το πού βρίσκεται ο χρήστης ανά πάσα στιγμή και τι επιλογές έχει στη διάθεσή του. Η *διαλογικότητα* επίσης του δικτυακού τύπου, με την απόδοση συμπεριφορών στο site κατά τη διεκπεραίωση διαδικασιών και την επενέργεια του χρήστη, ενισχύει περαιτέρω τον παράγοντα ευχρηστία. Η σωστή δόμηση του site και η ορθή φιλοσοφία συνδέσεων σαφώς συνηγορούν υπέρ της «ευχρηστίας» του δικτυακού τύπου, όπως επίσης η και ταχύτητα, ενώ μέγιστης σημασίας είναι η προσπάθεια *αξιοποίησης του μέσου*, η οποία κατοχυρώνεται με τη δυνατότητα επενέργειας, παραμετροποίησης και αναζήτησης στο περιεχόμενο, τη δυνατότητα, δηλαδή, συμμετοχής, ανάδρασης, προσωπικών επιλογών και προσωπικής παραμετροποίησης του χρήστη, καθώς απαιτούμενο είναι να δίνεται έμφαση στην *αλληλεπίδραση* και τον παράγοντα *ανάδραση* του χρήστη.

Με γνώμονα την εμπειρία αυτή και γνώση που κατακτήθηκε από την έρευνα και με άξονα τα συμπεράσματα που προέκυψαν, σε μια απόπειρα εφαρμογής τους στην πράξη, έγινε μια πρόταση για τη σχεδίαση και υλοποίηση του δικτυακού τύπου του τομέα αρχαιολογίας του πανεπιστημίου Κρήτης. Ο δικτυακός τόπος πραγματοποιήθηκε με τη χρήση των προγραμμάτων: *Macromedia Dreamweaver* (4), *Macromedia Flash* (5) και *Adobe Photoshop* (7.0). Η γλώσσα προγραμματισμού που χρησιμοποιήθηκε ήταν *HTML* (*Hypertext Markup Language*), και συμπληρωματικά η *JavaScript* για περιορισμένες εφαρμογές. Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του δικτυακού τύπου καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε αυτός να είναι λειτουργικός, εύχρηστος και αισθητικά προσεγμένος, συνεκτιμώντας γενικές αρχές των εφαρμογών WWW, πορίσματα της έρευνας και ανάγκες – προτιμήσεις των σπουδαστών του τομέα και απομένει η εφαρμογή και εκτίμησή του στην πράξη. Το τελικό αποτέλεσμα

αναμένεται να κριθεί στην πράξη για να αποδειχτεί τελικώς αν και κατά πόσο η πρόταση επιτυγχάνει το στόχο της και να εντοπιστούν τυχόν αδυναμίες.

Η΄. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρουσία και ενεργός συμμετοχή του Τομέα Αρχαιολογίας στο Διαδίκτυο και το WWW, ενός τομέα ιδιαίτερα ευάλωτου από τις εξελίξεις και την αναμόρφωση στο χώρο της παιδείας, κρίνεται χρήσιμη και αναγκαία, προκειμένου να δύναται να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της σύγχρονης πραγματικότητας και να συμμετάσχει στη νέα εικόνα που διαμορφώνουν οι σύγχρονες εξελίξεις. Το αδιαμφισβήτητο αυτό συμπέρασμα προκύπτει και από την ίδια την έρευνα (κατά τη διαδικασία πραγμάτωσής της), επιβεβαιώνοντας περίτρανα την ανάγκη αντιπροσώπευσης του Τομέα στο WWW και τη χρησιμότητα ύπαρξης δικτυακού του τόπου.

Η επισήμανση της αλλαγής του χαρακτήρα της παιδείας (από τα ίδια τα δεδομένα, στην πορεία της εργασίας) και των νέων συνθηκών που προκύπτουν και επιζητούν την προσαρμογή του τομέα στις νέες απαιτήσεις, η δυνατότητα περισυλλογής πληροφοριών, επικοινωνίας με τους φορείς (διασκορπισμένων σε όλο το γεωγραφικό φάσμα της Ευρώπης) και αναζήτησης στοιχείων, που μόνο μέσα από τις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων μπορούσαν να διεκπεραιωθούν, καθώς και η «ομολογία» των ίδιων των σπουδαστών του τομέα (του Πανεπιστημίου Κρήτης) για την ανάγκη ύπαρξης δικτυακού τόπου, διαμορφώνουν την επιχειρηματολογία. Η ύπαρξη δικτυακού τόπου υποστηρίζει και ενισχύει την εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα του τομέα παρέχοντας τη δυνατότητα *ενημέρωσης, πληροφόρησης και επικοινωνίας* (μεταξύ ιδρύματος, εκπαιδευτικού προσωπικού, σπουδαστών και εκάστοτε ενδιαφερομένων), τη δυνατότητα *διαφήμισης, προβολής και αντιπροσώπευσης* του φορέα, ενώ μπορεί να εφαρμοστεί για *ερευνητικούς ή εκπαιδευτικούς σκοπούς*. Ο καθολικός, παγκόσμιος χαρακτήρας του, η ταχύτητα της δραστηριότητάς του, η ευκολία πρόσβασης (*accessibility*), ο πλούτος της πληροφορίας που προσφέρει, η οικονομικότερη διάθεσή του από άλλες παραδοσιακές μορφές εκπροσώπησης, η ακατάπαυστα ενεργή παρουσία του και η δυνατότητα ανεμπόδιστης και εύκολης επενέργειας – αναμόρφωσης (*flexibility*), ενδυναμώνουν τις λειτουργίες του αυτές και τον αναδεικνύουν στο ισχυρότερο μέσο αντιπροσώπευσης, επικοινωνίας και πληροφόρησης. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ανά πάσα στιγμή να ανακτήσουν την πληροφορία που χρειάζονται, να ενημερωθούν για τις υπηρεσίες και τα προγράμματα του ιδρύματος και να επικοινωνήσουν άμεσα και ταχύτατα με αυτό. *Συνεπώς είναι χρήσιμη, αν όχι αναγκαία, η ύπαρξη και δημιουργία δικτυακού τόπου.*

Ο δικτυακός τόπος καθίσταται ένα ισχυρό εργαλείο στα χέρια του σπουδαστή και του επιστήμονα – φοιτητής αρχαιολογίας και αρχαιολόγος έχουν τη δυνατότητα ταχύτατης και ανεμπόδιστης πληροφόρησης και ενημέρωσης για εκπαιδευτικά, ερευνητικά και επιστημονικά ζητήματα. Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η δυνατότητα αυτή πρόσβασης σε ιδρύματα απομακρυσμένα και η γνωριμία με τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά τους προγράμματα. Ιδιαίτερα στο επίπεδο της έρευνας και ανασκαφής η λειτουργία αυτή είναι εξαιρετικά χρήσιμη για τον αρχαιολόγο, καθώς ανά πάσα στιγμή μπορεί να λάβει ενημέρωση για τις δραστηριότητες και εξελίξεις σε πανευρωπαϊκό (και παγκόσμιο) επίπεδο, διευρύνοντας το δικό του έργο και τις δικές του γνώσεις (με έναν τρόπο καθ' όλα γρήγορο, άμεσο και οικονομικό). Ο σπουδαστής – «υποψήφιος» αρχαιολόγος δύναται να γνωρίσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα άλλων ιδρυμάτων και χωρών, να έχει ένα μέτρο σύγκρισης, να ενημερωθεί για μεταπτυχιακά προγράμματα, να συλλάβει μια σαφή εικόνα της αρχαιολογίας στο χώρο της παιδείας ευρύτερα και να αποκτήσει γνώσεις (μέσω της θεματικής προσέγγισης των sites) για ζητήματα (σε εκπαιδευτικό και επιστημονικό επίπεδο) που τον αφορούν.

Σε τοπικό επίπεδο, ο δικτυακός τόπος του τομέα, δίνει τη δυνατότητα στον σπουδαστή του για άμεση, καίρια και πλήρη ενημέρωση και επικοινωνία με τον τομέα και τα μέλη του, διευκολύνοντας την εκπαιδευτική του δραστηριότητα, ενώ ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα προβολής και προώθησης του έργου του, ανεμπόδιστης ενημέρωσης, καθώς και άμεσης επικοινωνίας με το φορέα (ανά πάσα στιγμή). Ο εκπαιδευτικός επίσης χαίρει των προνομίων της πληροφόρησης, ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Αλλά και η ίδια η «έννοια» της Αρχαιολογίας εξυπηρετείται και προάγεται μέσα από μια τέτοια λειτουργία – εφόσον ο τομέας δεν είναι παρά ένα «συστατικό» της δομής της. Ενώ επιπλέον, το θεωρητικό και ιδεολογικό της υπόβαθρο αναπαριστάται (σε ένα δεύτερο επίπεδο) στις ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων, καταλαμβάνοντας (με μια «ιδιόμορφη» και σύγχρονη διαδικασία) ιστορική θέση (με τη μετουσίωσή του σε απτή πραγματικότητα που δηλώνεται και καταγράφεται σε σύγχρονες μορφές αντιπροσώπευσης), διασφαλίζοντας (με έναν άλλο, νέο τρόπο) τη θέση της στο «μέλλον» (ξεφεύγοντας από τα στενά πλαίσια του βιβλίου και μετέχοντας στη δυναμική του Internet). Οι ιστοσελίδες των δικτυακών τόπων του τομέα αρχαιολογίας αντικατοπτρίζουν το σύνολο του θεωρητικού υποβάθρου που διαμορφώνει το πεδίο της αρχαιολογίας, ενώ έμμεσα αναμοχλεύουν τα κυριότερα ερωτήματα που

απασχόλησαν το χώρο της θεωρητικής αρχαιολογίας, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση του ιδεολογικού μωσαϊκού της «νεοσύστατης» επιστήμης.

Οι υπάρχοντες δικτυακοί τόποι του Τομέα Αρχαιολογίας των Ευρωπαϊκών πανεπιστημίων είναι αρκετοί και ποικίλοι ώστε να παρέχουν μια σαφή εικόνα του πώς οφείλει να είναι ένας σχετικός τόπος, σε πρώτο επίπεδο, και σε ένα δεύτερο επίπεδο τι χρειάζεται ώστε αυτός να είναι επιτυχής (τους κώδικες για την ερμηνεία του πώς ορίζεται και πώς πραγματώνεται ένας επιτυχής δικτυακός τόπος) – συμπεράσματα που σχετίζονται με την υπόσταση και λειτουργία ενός δικτυακού τόπου. Τα συμπεράσματα αυτά αφορούν τόσο θεωρητικές (από άποψη περιεχομένου), όσο και τεχνολογικές παραμέτρους.

Ο δικτυακός τόπος του Τομέα Αρχαιολογίας σχεδιάστηκε με στόχο να καλύψει τις ανάγκες αυτές (ενημέρωση, επικοινωνία, προβολή), δίνοντας στον τομέα τη δυνατότητα προβολής και δυναμικής προώθησης της λειτουργίας του. Η υλοποίησή του πραγματοποιήθηκε με την εφαρμογή των χαρακτηριστικών συστατικών για την επίτευξη ενός επιτυχούς αποτελέσματος. Πραγματώθηκε με την εφαρμογή και αξιοποίηση των μέσων που παρέχει η τεχνολογία (προγράμματα και λογισμικό) και ακολούθησε το πνεύμα που σκιαγραφήθηκε από τη μελέτη, με στόχο τη λειτουργική και χρηστική εφαρμογή του.

Θ'. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ*

I. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ

AUSTIN, DAVID, 1987. The Future of archaeology in British universities. *Antiquity* 61: 227-238.

BAHN, PAUL G., 1996. *The Cambridge Illustrated History of Archaeology*. Cambridge: Cambridge University Press.

BINFORD, LEWIS R., 1981. Η Αρχαιολογία ως Ανθρωπολογία. *Ανθρωπολογικά* 2: 24-31 (από το BINFORD LEWIS R., 1962. Archaeology as Anthropology. *American Antiquity* 28).

CHAMPION, SARA, 1980. *A dictionary of terms and techniques in Archaeology*. Phaidon.

DARK, K.R., 1995. *Theoretical Archaeology*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

EMBREE, LESTER, 1987. Archaeology: the most basic science of all. *Antiquity* 61: 75-78.

DE PLASS BERNARD, VERDIER HENRI, 1977. *Η Διαφήμιση*, Αθήνα: Ιωαν. Ν. Ζαχαρόπουλος.

GREENE, KEVIN, 1983. *Archaeology, An Introduction*. London and New York: Routledge.

HAMILAKIS, YANNIS και YALOURI, ELEANA, 1996. Antiquities as symbolic capital in modern Greek society. *Antiquity* 70: 117-129.

HAMILAKIS, YANNIS, 2000. Archaeology in Greek Higher education. Στο: Malone Caroline, Stone Peter, Baxter Mary (eds), *Education in Archaeology*. *Antiquity* 74:177-181.

HENSON, DONALD, 2000. Teaching the past in the United Kingdom' s schools. Στο: Malone Caroline, Stone Peter, Baxter Mary (eds), *Education in Archaeology*. *Antiquity* 74:137-141.

HENSON, DONALD. *Teaching Archaeology: A United Kingdom Directory of Resources*. Archaeology in education: archaeology in higher education English

HODDER, IAN, 1999. *The archaeological process, An Introduction*. Oxford: Blackwell.

PIGGOTT, STUART, 1959. *Approach to Archaeology*. London: Adam & Charles Blach.

NEUSTUPNY, EVZEN, 1993. *Archaeological method*. Cambridge: Cambridge University Press.

PLANEL, PHILIPPE, 2000. Archaeology in French education: work in the département of the Drôme. Στο: Malone Caroline, Stone Peter, Baxter Mary (eds), *Education in Archaeology*. *Antiquity* 74:147-151.

PYDDOKE, EDWARD, 1964. *What is Archaeology?* London: John Bauer.

RENFREW, A.C και BAHN, PAUL G., 2000. *Archaeology: Theories, Methods and Practice*. London: Thames and Hudson (3^η έκδοση).

RENFREW, A.C., ROWLANDS, M. και SEGRAVES, B.A., (eds), 1982. *Theory and explanation in Archaeology*. Academic Press: New York.

SHANKS, MICHAEL, 1992. *Experiencing the Past: On the character of Archaeology*. London and New York: Routledge.

STANCIC, ZORAN, TATJIANA VEJANOVSKI, 2001. *Computing Archaeology for Understanding the Past - CAA2000 - Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology Proceedings of the 28th Conference, Ljubljana, April 2000*. Bar International Series 931.England: Basingstoke Press.

STONE, 2000. Education in Archaeology. *Antiquity* 74:122-126

STONE, PETER G., 1997. *Presenting the Past: A Framework for Discussion*. Στο: Jameson Jr. John H. (ed), *Presenting Archaeology to the Public: Digging for truths*. California: AltaMira Press.

THOMAS, JULIAN, 1955. Where are we now: Archaeological Theory in the 1990s. Στο: Ucko Peter J. (ed), *Theory in Archaeology, A Word Perspective*. London: Duckwork.

TRIGGER, BRUCE G., 1996. *Alternative Archaeologies: Nationalist, Colonialist, Imperialist*. Στο: Preucel Robert W., Hodder Ian (eds), *Contemporary Archaeology in Theory*. Oxford: Blackwell.

- TRIGGER, BRUCE, 1978. *Time and Traditions Essays in Archaeological Interpretation*. Edinburgh: Edinburgh University Press
- UCKO, PETER, 1987. *Academic Freedom and Apartheid, The story of the World Archaeological Congress*. London: Duckwork.
- VASICEK, ZDENEK και MALINA, JAROSLAV, 1990. *Archaeology yesterday and today*. Cambridge: Cambridge University Press.
- YOFFEE, NORMAN και SHERRATT, ANDREW, 1993. *Archaeological Theory, Who sets the Agenda?* Cambridge: Cambridge University Press.
- ΘΕΟΧΑΡΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ρ., 1993. *Νεολιθικός Πολιτισμός, Σύντομη επισκόπηση της Νεολιθικής στον ελλαδικό χώρο*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (2^η έκδοση).
- ΚΑΡΑΛΗ, ΛΙΛΙΑΝ, 1998. *Λεξικό Αρχαιολογικών – Περιβαλλοντικών όρων*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- ΚΩΤΣΑΚΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ, 1986. *Σύγχρονη Αρχαιολογία: Ρεύματα και κατευθύνσεις*. *Αρχαιολογία* 20: 52-58
- ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ, ΚΟΣΜΑΣ, 1999. *Πριν από την Ιστορία: Μια Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

II. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Bernes-Lee, Tim, 1998. *STYLE GUIDE FOR ONLINE HYPERTEXT*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WWW.W3.ORG/PROVIDER/STYLE/ALL.HTML](http://www.w3.org/provider/style/all.html)
- Ford, Andrew, 2001. *SPINNING THE WEB*. FORD & MASON LTD.
- HCI Group, 2000. *WEB USABILITY*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WW.EE.UPATRAS.GR/HCI/USABILITY/WEBUSABILITY2.HTM](http://ww.ee.upatras.gr/hci/usability/webusability2.htm). ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΑΣ.
- Keith Instone, *USABILITY ENGINEERING FOR THE WEB*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WWW.W3J.COM/5/S3.INSTONE.HTML](http://www.w3j.com/5/s3.instone.html). W3C JOURNAL.
- Lynch Patrick J. ΚΑΙ Horton Sarah, 1999. *WEB STYLE GUIDE, BASIC PRINCIPLES FOR CREATING WEB SITES*. NEW HAVEN AND LONDON: YALE UNIVERSITY PRESS.
- Lynch, Patrick J. ΚΑΙ Horton, Sarah, 1997. *THE YALE STYLE MANUAL*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://INFO.MED.YALE.EDU/CAIM/MANUAL/](http://info.med.yale.edu/caim/manual/). YALE UNIVERSITY.

- middleton, Iain, mcconnell, mike KAI Davidson, grant, 1999. PRESENTING A MODEL FOR THE STRUCTURE AND CONTENT OF A UNIVERSITY WORLD WIDE WEB SITE. *JOURNAL OF INFORMATION SCIENCE*, 25 (3): 219 – 217.
- Nielsen, Jakob, 2000. *DESIGNING WEB USABILITY: THE PRACTICE OF SIMPLICITY*, U.S.A., CA: NEW RIDERS.
- Nielsen, Jakob, 1997. *CURRENT ISSUES IN WEB USABILITY*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ
ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WWW.USEIT.COM/ALERTBOX](http://www.useit.com/alertbox).
- Nielsen, Jakob, 1996. *THE TOP TEN MISTAKES IN WEB DESIGN*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WWW.USEIT.COM/ALERTBOX/9605.HTML](http://www.useit.com/alertbox/9605.html). ΚΑΙ *THE TOP TEN NEW MISTAKES OF WEB DESIGN* (1999). ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WWW.USEIT.COM/ALERTBOX/990530.HTML](http://www.useit.com/alertbox/990530.html)
- Powell, Thomas A., 2000. *WEB DESIGN: THE COMPLETE REFERENCE*. CALIFORNIA: OSBORNE/MCGRAW-HILL.
- Rosenfeld Luis KAI Morville Peter, 1998. *INFORMATION ARCHITECTURE FOR THE WORLD WIDE WEB*. SEBASTOPOL, CALIFORNIA: O'REILLY.
- Turckle, Sherry, 1997. *LIFE ON THE SCREEN, IDENTITY ON THE AGE OF THE INTERNET*. NEW YORK: TOUCHSTONE (ΒΛ ΕΠΙΣΗΣ: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ *TA NEA*, 25-08-2001, ΣΕΛ.: R34, ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΘΡΟΥ: A17124R341).
- W3C. *STYLE GUIDE FOR ONLINE HYPERTEXT*. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: [HTTP://WWW.W3.ORG/PROVIDER/STYLE/ALL.HTML](http://www.w3.org/provider/style/all.html).

III. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (INTERNET)

- ACM SIGCOMM Tutorial, 1999. *A Technical History of the Internet*. Cambridge MA, USA. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.cs.utexas.edu/users/chris/sigcomm/t1/>
- BARAN, PAUL, 1964. *On Distributed Communications*, Rand Memoranda. Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση: <http://www.rand.org/publications/RM/baran.list.html>
- I. *Introduction to Distributed Communications Networks*,
RAND Memorandum: RM-3420-PR
<http://www.rand.org/publications/RM/RM3420>
- II. *Digital Simulation of Hot-Potato Routing in a Broadband Distributed Communications Network*, (Sharla P. Boehm & Paul Baran), RM-3103-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3103>

III. *Determination of Path-Lengths in a Distributed Network*, (J. W. Smith)

RM-3578-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3578>

IV. *Priority, Precedence, and Overload*, RM-3638-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3638>

V. *History, Alternative Approaches, and Comparisons*, RM-3097-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3097>

VI. *Mini-Cost Microwave*, RM-3762-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3762>

VII. *Tentative Engineering Specifications and Preliminary Design for a High-Data-Rate Distributed Network Switching Node*, RM-3763-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3763>

VIII. *The Multiplexing Station*, RM-3764-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3764>

IX. *Security, Secrecy, and Tamper-Free Considerations*, RM-3765-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3765>

X. *Cost Estimate*, RM-3766-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3766>

XI. *Summary Overview*, RM-3767-PR

<http://www.rand.org/publications/RM/RM3767>

BARAN, PAUL, 1999, συνέντευξη του στον David Hochfelder για το IEEE History Center (24 Οκτωβρίου 1999), Newark, New Jersey.

Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.ieee.org/organizations/history_center/oral_histories/transcripts/baran.html

BUSH, VANNEVAR, 1945. *As We May Think*, άρθρο στην *The Atlantic Monthly*, Volume 176, No.1: 101-108 (Ιούλιος 1945). Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη

διεύθυνση: <http://www.theatlantic.com/unbound/flashbks/computer/bushf.htm>

CERF, VINTON, 1993. *How the Internet Came to Be*, άρθρο στην *The Online User's Encyclopedia* (επιμέλεια Bernard Aboba), Addison-Wesley, ISBN 0-201-62214-9. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.virtualschool.edu/mon/Internet/CerfHowInternetCame2B.html>

CERF, VINTON, 2001. *A Brief History of the Internet and Related Networks*. Internet Society (ISOC). Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.isoc.org/internet/history/cerf.shtml>

DAVIES, DONALD 1966. *Proposal for a Digital Communication Network*. NPLDCN1: Unpublished Memoranda 1965-1969. National Physics Laboratory.

Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση:

<http://www.cs.utexas.edu/users/kata/HISTORY/DAVIES/Davies05.pdf>

EDWARDS, OWEN, 1997. *Ted Nelson*, Forbes ASAP (25 Αυγούστου 1997). Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.forbes.com/asap/1997/0825/134.html>

GROMOV, GREGORY, R., 1995-2002. *History of Internet and WWW: The Roads and Crossroads of Internet History*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.netvalley.com/intval1.html>

HARDY, HENRY EDWARD, 1993 . *The History of the Net*. Master's Thesis, MI 49401 v 8.5, School of Communications, Grand Valley State University, Allendale.

Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση: <http://www.vrx.net/usenet/history/hardy/>

HARDY, IAN R., 1996, *The Evolution of ARPANET email*. History Thesis Paper, University of California at Berkeley. (Αδημοσίευτο Draft), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ifla.org/documents/internet/hari1.txt>

HAUBEN, RONDA, 1993a. *The Development of the International Computer Network: From Arpanet to Usenet News (On the Nourishment or Impediment of the NET_Commonwealth)*. Αδημοσίευτο Draft: Newsgroups: alt.folklore.computers, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.dorje.com:8080/netstuff/folklore/hist.usenet>

HAUBEN, RONDA, 1995. *On the Early Days of Usenet: The Roots For The Cooperative On Line Culture*. Αδημοσίευτο Draft (για το *The Netizens Book*): Newsgroups: alt.folklore.computers, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.dorje.com:8080/netstuff/folklore/hist.usenet>

HOWE WALT, 2001. *A Brief History Of The Internet*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.walthowe.com/navnet/history.html>

KLEINROCK, LEONARD, 1961, *Information Flow in Large Communication Nets*. Proposal for a Ph.D. Thesis, MIT. Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση:

<http://www.lk.cs.ucla.edu/LK/Bib/REPORT/PhD/>

KRISHNAMURTHY, BALACHANDER & REXFORD, JENNIFER 2001. *Web Protocols and Practice: HTTP/1.1, Networking Protocols, Caching and Traffic Measurement*. Addison-Wesley.

LAWRENCE G. ROBERTS, 1997. *Internet Chronology*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ziplink.net/~lroberts/InternetChronology.html>

LEINER, BARRY M., CERF, VINTON G., CLARK, DAVID D., KAHN, ROBERT E., KLEINROCK, LEONARD, LYNCH, DANIEL C., POSTEL, JON, ROBERTS, LAWRENCE G., STEPHEN S. WOLFF, 1997. *The Past and Future History of the Internet. Communications Of The ACM*, Vol. 40, No. 2: 102-108

Διαθέσιμο με τη μορφή αρχείου PDF/Adobe Acrobat στη διεύθυνση:

<http://www.lk.cs.ucla.edu/LK/Bib/PS/paper204.pdf>

Ανανεωμένη έκδοση: Internet Society (ISOC), 2000. *All About The Internet: A Brief History of the Internet*. version 3.31 Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.isoc.org/internet-history/brief.html>

LICKLIDER J.C.R. & Robert Taylor, 1968, *The Computer as a Communication Device. Science and Technology*. Επανεκδοση στο, SRC Research Report 61, (1990). *In Memoriam: J. C. R. Licklider 1915-1990*. Systems Research Center, California. Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση: <http://memex.org/licklider.pdf>

LICKLIDER J.C.R., 1960, *Man-Computer Symbiosis. IRE Transactions on Human Factors in Electronics*, Vol.HFE-1: 4–11. Επανεκδοση στο, SRC Research Report 61, (1990). *In Memoriam: J. C. R. Licklider 1915-1990*. Systems Research Center, California.

Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση: <http://memex.org/licklider.pdf>

RAND'S History, Ηλεκτρονικό κείμενο στον επίσημο δικτυακό κόμβο της RAND, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.rand.org/history/baran.html>

TABAK, LEON, 1996. *The Human Use of Human Beings, Norbert Wiener's Ideas at the Dawn of the Age of Computing*. Διάλεξη στο Colby College's Department of Mathematics (Νοέμβριος 1996). Cornell College.

Ηλεκτρονική δημοσίευση στη διεύθυνση: <http://people.cornellcollege.edu/ltabak/publications/articles/wiener.html>

W3C, 2000. *A Little History of the World Wide Web*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.w3.org/History.html>

THINK, 2002. *A Technical History of CYCLADES*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.cs.utexas.edu/users/chris/think/Cyclades/index.shtml>

ZAKON, ROBERT H., 1993-2001. *Hobbes' Internet Timeline v5.4*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.zakon.org/robert/internet/timeline/>

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ για την ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ INTERNET:

GRIFFITHS, RICHARD T., 2002 (updated). *History of the Internet, Internet for Historians*. Universiteit Leiden:

http://www.let.leidenuniv.nl/history/ivh/frame_theorie.html

INTERNET PIONEERS: <http://www.ibiblio.org/pioneers/index.html>

THE LIVING INTERNET: <http://livinginternet.com/>

THINK (Technical Histories of the Internet and other Network protocols):

<http://www.cs.utexas.edu/users/chris/think>

IV. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ASSOCIATION OF EUROPEAN UNIVERSITIES, CONFEDERATION OF EU RECTORS' CONFERENCES, 2000. *The Bologna Declaration on the European space for higher education: An explanation*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/erasmus/bologna.pdf>

LURIE SEBASTIAN, RUTTENBUR BRIAN, SPICKLER GINGEN, 2000. *eLearning, The Engine of the Knowledge Economy*. Morgan Keegan & Company. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.internetime.com/itimegroup/morgankeegan.pdf>

NCES – US, Department of Education, 2000. *Teachers' Tools for the 21st Century: A Report on Teachers' Use of Technology*. US Department of Education. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://nces.ed.gov/pubs2000/2000102.pdf>

CANADA SCHOOLNET, 2000. *Innovation Through Technology and Learning: The Challenge of a Technology (enriched Curriculum)*. Network of Innovative Schools Industry, Canada. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

www.schoolnet.ca/snab/e/Agendas/AgendaNov23_2001/4_SchoolNet.pdf

CASTELLS, MANUEL, 1996. *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell.

THE WEB-BASED EDUCATION COMMISSION, 2000. *The Power of the Internet for Learning: Moving from Promise to Practice*. (Report of the Web-Based Education Commission to the President and the Congress of the United States). US Department of Education. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://interact.hpcnet.org/webcommission/index.htm>

WILLMANN, OTTO, 1907 (Ηλεκτρονική έκδοση, 1999). *The Seven Liberal Arts. The Catholic Encyclopedia, Volume I*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.newadvent.org/cathen/01760a.htm>

- ΑΝΤΩΝΑΚΗ-ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ, ΝΙΚΗ, 1982. *Ευρωπαϊκή Ένωση Εκπαιδευτικών, Τμήμα της Ελλάδος, Συγκριτική θεώρηση της παιδείας των χωρών της*. Αθήνα (5^ο δημοσίευμα)
- ΜΑΡΚΑΤΟΣ, ΝΙΚΟΣ, *Το Πανεπιστήμιο στην Ευρώπη του αύριο: φορέας κέρδους ή Παιδείας;* Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:
http://www.softlab.ntua.gr/~markatos/gr_art_11.htm
- ΜΠΟΥΝΤΟΥΡΙΔΗΣ Α., ΜΩΥΣΗΣ, *Σύγχρονοι Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί του Πανεπιστημίου και της Επιστήμης*, Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<http://www.math.upatras.gr/~mboudour/articles/dep.html>
- ΤΡΙΓΚΑ, ΝΟΤΑ. Η εκπαιδευτική σύγκλιση, Το αγγλοσαξονικό μοντέλο τείνει να κυριαρχήσει στην Ευρώπη. Εφημερίδα, *Το Βήμα* : 18-02-2001 (Κωδικός άρθρου: Β13196Α411).
- ΤΣΑΟΥΣΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Γ. (επιμέλεια), 1990. *Η ευρωπαϊκή πρόκληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Ευρυδίκη:

- EUROSTAT, EURYDICE, 2000. *Information and communication technology in the education systems in Europe: National education policies, curricula, teacher training*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<http://www.eurydice.org/Documents/TIC/en/FrameSet.htm>
- EURYDICE, 2000. *Two decades of reform in higher education in Europe: 1980 onwards*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<http://www.eurydice.org/Documents/ref20/en/FrameSet.htm>
- EURYDICE, 1998/99. *Organization of Higher Education Structures in Europe*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<http://www.eurydice.org/Documents/HigherEducation/en/FrameSet.htm>
- EURYDICE, 2000. *Profile of ... Two decades of reform in higher education in Europe: 1980 onwards*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.eurydice.org/Documents/ref_essentiel/en/FrameSet.htm

Εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής :

EUROPEAN COMMISSION, 5-2000. *eLearning - Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://www.edunews.gr/material/2321_8.pdf

EUROPEAN COMMISSION, 1-2001. *Οι Συγκεκριμένοι Μελλοντικοί Στόχοι των Εκπαιδευτικών Συστημάτων*. European Commission. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.edunews.gr/material/2868_8.pdf

EUROPEAN COMMISSION, 1-2000. *Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο - Να προωθήσουμε την καινοτομία με τις νέες τεχνολογίες*. Ηλεκτρονικό κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.edunews.gr/material/2321_8.pdf

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ για την ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

<http://europa.eu.int/> (Η ευρωπαϊκή Ένωση σε απευθείας σύνδεση)

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/erasmus/guide/default.html>

<http://www.eurydice.org/> (Eurydice - Δίκτυο πληροφοριών για την εκπαίδευση στην Ε.Ε.)

<http://www.unesco.org/iau/whed-2000.html> (UNESCO Information Centre on Higher Education)

ΑΥΣΤΡΙΑ

<http://www.austria.org/edsci.htm> (Austrian Press & Information Service)

<http://www.austrianembassy.ee/>

<http://www.bmbwk.gv.at/start.asp> (ο κόμβος του Υπουργείου Παιδείας της Αυστρίας/
Bundesministerin für Bildung, Wissenschaft und Kultur)

ΒΕΛΓΙΟ

<http://www.diplobel.org/usa/StudyingInBelgium/StudyingInBelgium.htm> (Belgian
Ministry of Foreign Affairs, Foreign Trade and Development Cooperation, U.S.A)

ΓΑΛΛΙΑ

<http://www.education.gouv.fr/sup/univ.htm> (ο κόμβος του Γαλλικού Υπουργείου
Παιδείας / Ministère de l'éducation nationale > Τριτοβάθμια Εκπαίδευση)

<http://www.info-france-usa.org/culture/education/france/index.html> (Cultural
Services of the French Embassy in the U.S.A.)

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

<http://www.germanembassy.gr/greek/studium.htm> Γερμανική Πρεσβεία στην Αθήνα >
Μορφωτικό Τμήμα

http://www.germany-info.org/newcontent/index_students_scholars.html (Γερμανική Πρεσβεία στις Η.Π.Α.)

<http://www.hochschulkompass.hrk.de/> (*Association of Universities and other Higher Education Institutions in Germany*)

ΔΑΝΙΑ

<http://www.denmarkemb.org/edu.htm> (*Royal Danish Embassy*)

ΙΣΠΑΝΙΑ

http://www.spainexchange.com/spain_education.php

<http://www.univ.mecd.es/> (*Υπουργείο Παιδείας Ισπανίας*)

ΙΤΑΛΙΑ

http://www.italian-embassy.org.ae/Embassy/studying_in_italy.htm (*Ιταλική Πρεσβεία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα*)

<http://www.italiansrus.com/resources/education.htm>

<http://www.miur.it/Universita.asp> (*Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca > Università*)

ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

http://www.netherlands-embassy.org/fie_sciedu.html (*Royal Netherlands Embassy, U.S.A. > Education*)

<http://www.edu.fi/english/frontpage.asp?path=500> (*EDUFI/National Board of Education*)

ΣΟΥΗΔΙΑ

<http://www.si.se/forstasida.cs?dirid=144> Σουηδικό Ινστιτούτο

ΦΙΛΑΝΔΙΑ

<http://www.finland.org/links.html#education>

<http://www.minedu.fi/minedu/index.html> (*Υπουργείο παιδείας Φιλανδίας*)

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ

(Αναφορά στον ορισμό της αρχαιολογίας και ο άξονας τοποθέτησης στην παρουσίασή του)

*ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ:

1. Όπου «Παρελθόν», νοείται η τάση των πανεπιστημιακών ορισμών για την αρχαιολογία και το αντικείμενο της, στις σχετικές ιστοσελίδες των δικτυακών τους τόπων, που έχει ως άξονα αναφοράς την έννοια «παρελθόν».

2. Η έννοια «Άνθρωπος» χαρακτηρίζει την τάση των ορισμών αυτών που θέτει ως άξονα αναφοράς τον άνθρωπο, την υπόσταση και τις δραστηριότητές του.

	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site
ΑΥΣΤΡΙΑ				
Universität Graz: Institut für Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Institut für Ur- und Frühgeschichte	ΌΧΙ			Γερμανικά
Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
	Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	80,0%	ΠΑΡΕΛ.: 100,0%	
	ΌΧΙ:	20,0%	ΑΝΘΡ.: 0,0%	
ΒΕΛΓΙΟ				
University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γαλλικά, Αγγλικά
Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique	ΌΧΙ			Γαλλικά
Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art	ΌΧΙ			Γαλλικά
Katholieke Universiteit Leuven: Eastern Mediterranean Archaeology Program	ΌΧΙ			Αγγλικά
	Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	25,0%	ΠΑΡΕΛ.: 100,0%	
	ΌΧΙ:	300,0%	ΑΝΘΡ.: 0,0%	
ΓΑΛΛΙΑ				
Université Pierre Mendès-France, Grenoble II: (mention Histoire des Arts et Archeologie)	ΌΧΙ			Γαλλικά
Université Paris-Sorbonne (Paris IV): UFR Art et archéologie	ΌΧΙ			Γαλλικά
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site

Université de Toulouse - Le Mirail: UFR d'Histoire, Arts et Archéologie	ΌΧΙ			Γαλλικά
Université de Nantes: UFR Histoire, histoire de l'art et archéologie	ΌΧΙ			Γαλλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	0,0%	ΠΑΡΕΛ. :	0,0%	
ΌΧΙ:	100,0%	ΑΝΘΡ. :	0,0%	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ				
Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie	ΌΧΙ			Γερμανικά
> Arbeitsbereich Christliche Archäologie und Kunstgeschichte	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Archäologisches Institut	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
> Vorderasiatische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel: Archäologisches Institut	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Cologne University: Archäologisches Institut	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά, Αγγλικά Επιλεκτικά
> Institut für Prähistorische Archäologie (Ur- und Frühgeschichte)	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
Universität Hamburg: Ägyptologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Altamerikanische Sprachen und Kulturen / Mesoamerikanistik	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Altorientalistik	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
> Urgeschichte des Menschen, Vor- und Arühgeschichte Afrikas	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
> Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Department of Egyptology	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Johannes-Gutenberg Universität Mainz: Institut für Vor- und Frühgeschichte	ΌΧΙ			Γερμανικά
Katholischen Universität Eichstätt-Ingolstadt: Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Ludwig-Maximilians-Un. München: Institut für Vor- und Frühgeschichte und Provinzialrömische Archäologie	ΌΧΙ			Γερμανικά
Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
Universität Tübingen: Institut für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site

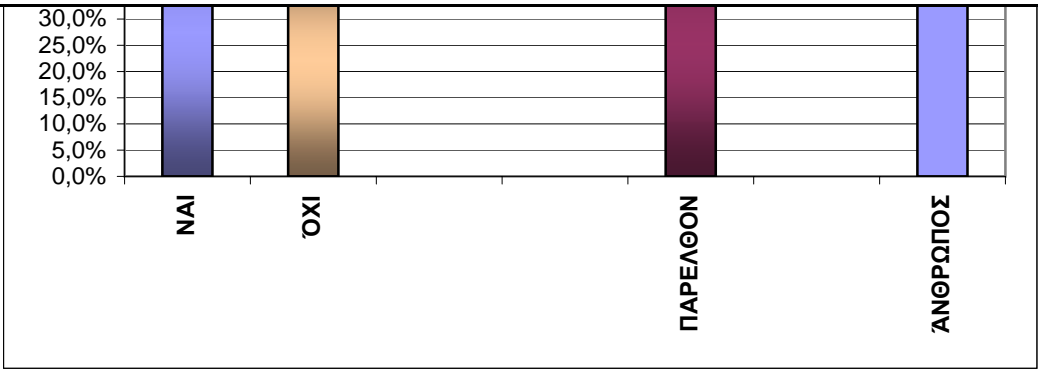
> Universität Tübingen: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters	ΌΧΙ			Γερμανικά
> Abteilung Ältere Urgeschichte und Quartärökologie	ΌΧΙ			Γερμανικά
> Abteilung Archäologie des Mittelalters	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
> Abteilung Jüngere Urgeschichte und Frühgeschichte	ΌΧΙ			Γερμανικά
	Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	76,9%	ΠΑΡΕΛ. :	65,0%
	ΌΧΙ:	23,1%	ΑΝΘΡ. :	35,0%
ΔΑΝΙΑ				
University of Aarhus: Institut for Forhistorisk Arkæologi	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Δανικά, Αγγλικά Επιλεκτικά
> Middelalderarkæologi	ΌΧΙ			Δανικά,
> University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Δανικά
University of Copenhagen: Institut for Arkæologi og Etnologi	ΌΧΙ			Δανικά (Αγγλικά, υπό κατασκευή)
> Forhistorisk Arkæologi	ΌΧΙ			Δανικά (Αγγλικά, υπό κατασκευή)
> Klassisk Arkæologi	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Δανικά (Αγγλικά, υπό κατασκευή)
	Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	50,0%	ΠΑΡΕΛ. :	66,7%
	ΌΧΙ:	50,0%	ΑΝΘΡ. :	33,3%
ΕΛΒΕΤΙΑ				
Universität Basel: Seminar für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Seminar für Ur- und Frühgeschichte	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Γερμανικά
Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
> Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie der römischen Provinzen	ΌΧΙ			Γερμανικά
> Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen	ΌΧΙ			Αγγλικά
Université de Fribourg: Archéologie Classique	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γαλλικά
> Archéologie paléochrétienne et byzantine	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γαλλικά
> Archéologie pré- et protohistorique	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Γαλλικά
> Egyptologie	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γαλλικά
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site
Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité	ΌΧΙ			Γαλλικά

Université de Neuchâtel: (Sciences de l'Antiquité) > Archéologie Classique	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γαλλικά
> Institut de préhistoire	ΌΧΙ			Γαλλικά
> Université de Neuchâtel: Institut d'ethnologie	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Γαλλικά
University of Zurich: Department for Prehistory and Early History	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Γερμανικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	71,4%	ΠΑΡΕΛ.:	70,0%	
ΌΧΙ:	28,6%	ΑΝΘΡ.:	30,0%	
ΕΛΛΑΔΑ				
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Ελληνικά
University of Crete: Department of History and Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	ΌΧΙ			Ελληνικά, Αγγλικά
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Department of History and Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	25,0%	ΠΑΡΕΛ.:	0,0%	
ΌΧΙ:	75,0%	ΑΝΘΡ.:	100,0%	
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ				
Bournemouth University: School of Conservation Sciences	ΌΧΙ			Αγγλικά
King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department	ΌΧΙ			Αγγλικά
Oxford Brookes University: Environmental and Contextual Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University College London: Institute of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Birmingham: Department of Ancient History and Archaeology	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Bradford: Department of Archaeological Sciences	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of Bristol: Department of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Cambridge: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of Durham: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site
University of Edinburgh: Department of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Exeter: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά

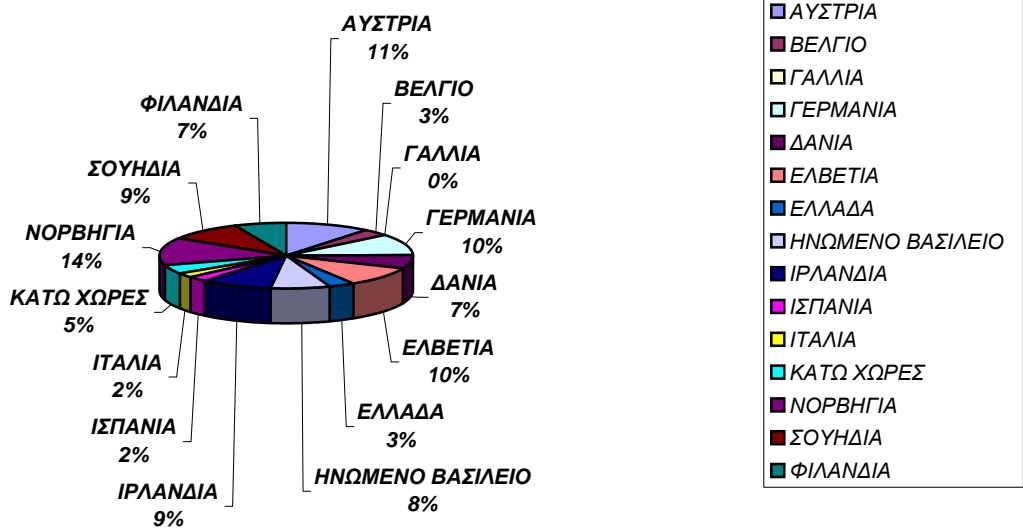
University of Glasgow: Archaeology Department	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Hull: Centre for Wetland Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Kent at Canterbury: Classical & Archaeological Studies	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Liverpool: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of London: School of Oriental and African Studies, Art and Archaeology Department	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Manchester: Department of Art History and Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of Nottingham: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Oxford: School of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
> Archaeology and Anthropology	ΌΧΙ			Αγγλικά
> Classical Archaeology and Ancient History	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
> University of Oxford: Institute of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
> University of Oxford: Institute of Social and Cultural Anthropology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Reading: Department of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Sheffield: Department of Archaeology and Prehistory	ΌΧΙ			Αγγλικά
University of Southampton: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of St Andrews: Scottish Institute of Maritime Studies	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Wales, Cardiff: School of History and Archaeology	ΝΑΙ		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Αγγλικά
University of Wales, Lampeter: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University of Wales, Newport: Archaeology & Prehistory	ΌΧΙ			Αγγλικά
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site
University of York: Department of Archaeology	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	55,6%	ΠΑΡΕΛ.:	40,0%	
ΌΧΙ:	44,4%	ΆΝΘΡ.:	60,0%	

ΙΡΛΑΝΔΙΑ				
Dublin University College: Department of Archaeology	ΌΧΙ			Αγγλικά
Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
University College Cork: Archaeology Department	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Αγγλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	66,7%	ΠΑΡΕΛ.:	0,0%	
ΌΧΙ:	39,4%	ΆΝΘΡ.:	100,0%	
ΙΣΠΑΝΙΑ				
Universidad Autonoma de Madrid: Dep. de Prehistoria y Arqueologia	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Ισπανικά
Universitat de Barcelona: Dep. de Història antiga Prehistoria y Arqueología	ΝΑΙ		ΆΝΘΡΩΠΟΣ	Ισπανικά
> Hominid Paleo-Ethology Unitat	ΌΧΙ			Ισπανικά, Αγγλικά
Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria	ΌΧΙ			Ισπανικά
Universidad de Cantabria: Area de Prehistoria	ΌΧΙ			Ισπανικά
Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia	ΌΧΙ			Ισπανικά
Universidad de Murcia : Departamento de Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Historia Medieval y Ciencias y Técnicas Historiográficas	ΌΧΙ			Ισπανικά
Universidad de Salamanca: Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueologia	ΌΧΙ			Ισπανικά
Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueologia	ΌΧΙ			Ισπανικά, Αγγλικά
Universitat de Valencia: Departamento de Prehistoria y Arqueologia	ΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ			
University of Pompeu Fabra, Barcelona: Laboratori d'Arqueologia de la UPF	ΌΧΙ			Ισπανικά, Καταλανικά, Αγγλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	18,2%	ΠΑΡΕΛ.:	0,0%	
ΌΧΙ:	72,7%	ΆΝΘΡ.:	100,0%	
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site
ΙΤΑΛΙΑ				
Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia	ΌΧΙ			Ιταλικά
Università degli Studi di Genova: Dipartimento di Archeologia e Filologia classica e loro tradizioni in epoca cristiana medioevale e umanistica "Francesco Della Corte"	ΌΧΙ			Ιταλικά

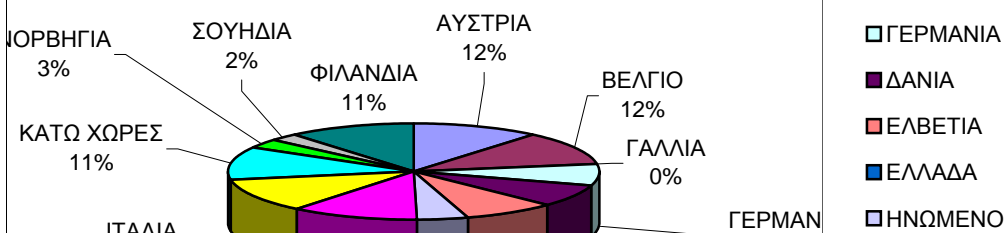
Università Ca' Foscari di Venezia: Dipartimento di Scienze dell' Antichità e del Vicino Oriente	NAI		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Ιταλικά
> Archeologia Medievale	ΌΧΙ			Ιταλικά
University of Pisa: Archaeological Sciences Department	ΌΧΙ			Ιταλικά, Αγγλικά
Università di Urbino: Archeologia	ΌΧΙ			Ιταλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	16,7%	ΠΑΡΕΛ.:	100,0%	
ΌΧΙ:	83,3%	ΑΝΘΡ.:	0,0%	
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ				
ARCHON, Netherlands School of Archaeological Research	ΌΧΙ			Ολλανδικά
Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum	ΌΧΙ			Ολλανδικά, Αγγλικά
				Ολλανδικά, Αγγλικά
University of Groningen: Archaeology	ΌΧΙ			Επιλεκτικά
Katholieke Universiteit Nijmegen: Provinciaal-Romeinse Archeologie	NAI		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Ολλανδικά, Αγγλικά
Leiden University: Faculteit der Archeologie	ΌΧΙ			Ολλανδικά
Vrije Universiteit: Archaeology and Prehistory	NAI		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Ολλανδικά, Αγγλικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	33,3%	ΠΑΡΕΛ.:	100,0%	
ΌΧΙ:	66,7%	ΑΝΘΡ.:	0,0%	
ΝΟΡΒΗΓΙΑ				
Bergen University: Arkeologisk Institutt	NAI		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Νορβηγικά
NTNU, Trondheim: Maritime archaeology	NAI		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Νορβηγικά, Αγγλικά
Tromsø university: Institutt for arkeologi	NAI		ΠΑΡΕΛΘΟΝ	Νορβηγικά, Αγγλικά
Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering	NAI		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Νορβηγικά
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	100,0%	ΠΑΡΕΛ.:	25,0%	
ΌΧΙ:	0,0%	ΑΝΘΡ.:	75,0%	
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι	Αναφορά		Άξονας Αναφοράς	ΓΛΩΣΣΑ του site
ΣΟΥΗΔΙΑ				
Göteborg University: Institutionen för arkeologi	NAI		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Σουηδικά
Gotland University College: Arkeologi	ΌΧΙ			Σουηδικά
Kalmar University: Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap: Arkeologi	NAI		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Σουηδικά
University of Lund: Institute of Archaeology	NAI		ΑΝΘΡΩΠΟΣ	Σουηδικά

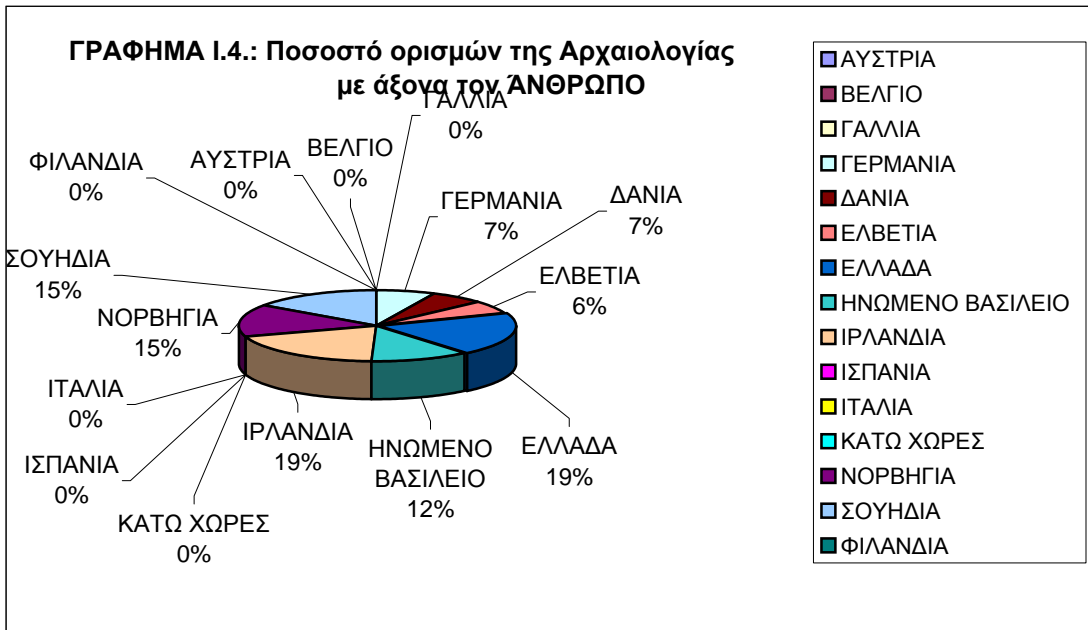
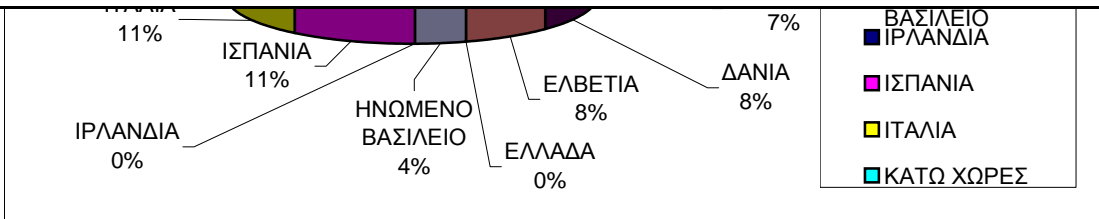


ΓΡΑΦΗΜΑ Ι.2.: Ποσοστό δικτυακών τόπων με αναφορά στον ορισμό της αρχαιολογίας, ανά χώρα



ΓΡΑΦΗΜΑ Ι.3.: Ποσοστό ορισμών της Αρχαιολογίας με άξονα το ΠΑΡΕΛΘΟΝ





ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

Προβολή και εμφάνιση στοιχείων διαφήμισης στα κείμενα των δικτυακών τόπων

***ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ:**

1. Όπου "ΝΑΙ", νοείται το σύνολο των ιδρυμάτων που εμπλέκουν στοιχεία διαφήμισης στα κείμενα των ιστοσελίδων τους.
2. Όπου "ΟΧΙ", νοείται το σύνολο των ιδρυμάτων που δεν εμπλέκουν στοιχεία διαφήμισης στα κείμενα των ιστοσελίδων τους.
3. Το "ΕΛΑΧΙΣΤΗ" χαρακτηρίζει, από το σύνολο των δικτυακών τόπων που εμφανίζουν διαφημιστικού χαρακτήρα στοιχεία στα κείμενά τους, το ποσοστό εκείνων που εμφανίζουν σε ελάχιστη κλίμακα (μεμονωμένη κατάδειξη στοιχείων, χωρίς όμως επιπλέον χαρακτηρισμό αυτών ή υπερθεμάτισή τους).
4. Το "ΕΝΤΟΝΗ" αναφέρεται στο ποσοστό των δικτυακών τόπων που εμφανίζουν έντονα στοιχεία διαφήμισης στα κείμενά τους.
5. Το "ΗΠΙΑ" αναφέρεται στο ποσοστό των δικτυακών τόπων που εμφανίζουν διαφημιστικού χαρακτήρα στοιχεία στα κείμενά τους, αλλά σε ήπια μορφή, χωρίς σχολιασμούς και υπερθεματισμό.
6. Όπου "ΝΑΙ" στο "Άξονες Αναφοράς" νοείται το ποσοστό εμφάνισης (διαφημιστικού χαρακτήρα παρουσίασης) του αντίστοιχου στοιχείου.
7. Όπου "ΧΩΡΙΣ:" νοείται, το ποσοστό μη εμφάνισης στοιχείων υπερθεμάτισης του αντίστοιχου στοιχείου

	ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ										
	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα
ΑΥΣΤΡΙΑ											
Universität Graz: Institut für Archäologie	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΗΠΙΑ		ΝΑΙ	~	~	~	~	ΝΑΙ	ΝΑΙ
> Institut für Ur- und Frugeschichte	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	20,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	ΝΑΙ:	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	20,0%
ΟΧΙ:	80,0%	ΕΝΤΟΝΗ:	100,0%	ΧΩΡΙΣ:	80,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	80,0%	80,0%
		ΗΠΙΑ:	0,0%								
ΒΕΛΓΙΟ											
University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History	ΟΧΙ				~	ΝΑΙ	~	~	~	~	~

ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα
Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique	NAI		ΉΠΙΑ		NAI	~	NAI	~	~	~	~
Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art	ΟΧΙ				~	~	NAI	~	~	~	~
Katholieke Universiteit Leuven: Eastern Mediterranean Archaeology Program	NAI		ΉΠΙΑ		~	NAI	NAI	~	~	NAI	~
Ποσοστό απάντησης = NAI:	50,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	NAI:	25,0%	50,0%	75,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%
ΟΧΙ:	50,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	75,0%	50,0%	25,0%	100,0%	100,0%	75,0%	100,0%
		ΉΠΙΑ:	100,0%								
ΓΑΛΛΙΑ											
Université Pierre Mendès-France, Grenoble II: (mention Histoire des Arts et Archeologie)	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Université Paris-Sorbonne (Paris IV): UFR Art et archéologie	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	~	~	NAI	~	NAI
Université de Toulouse - Le Mirail: UFR d'Histoire, Arts et Archéologie	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Université de Nantes: UFR Histoire,	ΟΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = NAI:	20,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ	0,0%	NAI:	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	20,0%
ΟΧΙ:	80,0%	ΈΝΤΟΝΗ	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	80,0%	100,0%	80,0%
		ΉΠΙΑ	100,0%								
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα

ΓΕΡΜΑΝΙΑ											
Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	NAI	NAI
> Arbeitsbereich Christliche Archäologie und Kunstgeschichte	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Archäologisches Institut	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Vorderasiatische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit	ΌΧΙ				NAI	~	~	~	~	NAI	~
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel: Archäologisches Institut	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Cologne University: Archäologisches Institut	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	~	~	~	~	~
> Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte	ΌΧΙ				NAI	~	~	~	~	NAI	NAI
Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	NAI	~	~	~	~
> Institut für Prähistorische Archäologie (Ur- und Frühgeschichte)	NAI		ΉΠΙΑ		NAI	~	~	~	NAI	NAI	NAI
Universität Hamburg: Ägyptologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Altamerikanische Sprachen und Kulturen / Mesoamerikanistik	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Altorientalistik	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Klassische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Arühgeschichte Afrikas	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Department of Egyptology	ΌΧΙ										
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθε- σία	Παλαιό- τητα	Βράβευση	Προσω- πικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστη/τητα

Johannes-Gutenberg Universität Mainz: Institut für Vor- und Frühgeschichte	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Katholischen Universität Eichstätt-Ingolstadt: Klassische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ludwig-Maximilians-Un. München: Institut für Vor- und Frühgeschichte und Provinzialrömische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ruprecht-Karls-Universität: Instut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universität Tübingen: Institut für Klassische Archäologie	ΝΑΙ		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		ΝΑΙ	~	~	~	~	~	ΝΑΙ
> Universität Tübingen: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Abteilung Ältere Urgeschichte und Quartärökologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Abteilung Archäologie des Mittelalters	ΝΑΙ		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		~	~	~	~	~	~	ΝΑΙ
> Abteilung Jüngere Urgeschichte und Frühgeschichte	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	15,4%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	50,0%	ΝΑΙ:	15,4%	0,0%	3,8%	0,0%	3,8%	15,4%	19,2%
ΌΧΙ:	84,6%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	84,6%	100,0%	96,2%	100,0%	96,2%	84,6%	80,8%
		ΉΠΙΑ:	50,0%								
ΔΑΝΙΑ > DENMARK:											
Forhistorisk Arkæologi	ΝΑΙ		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		~	~	~	ΝΑΙ	~	ΝΑΙ	ΝΑΙ
> Middelalderarkæologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi	ΌΧΙ				~	~	ΝΑΙ	~	~	~	~
University of Copenhagen: Institut for Arkæologi og Etnologi	ΝΑΙ		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		ΝΑΙ	~	~	~	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα
> Forhistorisk Arkæologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~

Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	ΌΧΙ		~		NAI	~	~	~	~	NAI	~
University of Crete: Department of History and Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		NAI	~	~	~	~	NAI	NAI
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	~	~	~	~	NAI
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Department of History and Archaeology	ΌΧΙ		~		NAI	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = NAI:	50,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	NAI:	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
ΌΧΙ:	50,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	25,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	50,0%	50,0%
		ΉΠΙΑ:	50,0%								
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ											
Bournemouth University: School of Conservation Sciences	NAI		ΈΝΤΟΝΗ		NAI	NAI	~	~	~	NAI	NAI
King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department	NAI		ΈΝΤΟΝΗ		NAI	NAI	~	~	~	NAI	NAI
Oxford Brookes University: Environmental and Contextual	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	~	~	~	~	NAI
Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		~	NAI	~	NAI	~	NAI	~
University College London: Institute of Archaeology	NAI		ΈΝΤΟΝΗ		NAI	NAI	~	~	NAI	NAI	NAI
University of Birmingham: Department of Ancient History and Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	~	~	~	NAI	NAI
University of Bradford: Department of Archaeological Sciences	NAI		ΈΝΤΟΝΗ		NAI	~	~	NAI	NAI	NAI	NAI
University of Bristol: Department of Archaeology					~	NAI	~	NAI	NAI	NAI	NAI
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα
University of Cambridge: Department of Archaeology	NAI		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		~	~	NAI	~	~	NAI	~

University of Durham: Department of Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		NAI	NAI	NAI	NAI	~	NAI	NAI
University of Edinburgh: Department of Archaeology	ΌΧΙ				NAI	~	NAI	~	~	~	~
University of Exeter: Department of Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		NAI	~	~	~	~	NAI	NAI
University of Glasgow: Archaeology Department	ΌΧΙ				NAI	~	NAI	~	~	~	~
University of Hull: Centre for Wetland Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
University of Kent at Canterbury: Classical & Archaeological Studies	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	NAI
University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	~	NAI	~	~	NAI
University of Liverpool: Department of Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		~	~	NAI	~	~	NAI	NAI
University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology	NAI		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		~	~	~	~	~	NAI	NAI
and African Studies, Art and Archaeology Department	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
University of Manchester: Department of Art History and Archaeology	NAI		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		~	~	~	NAI	~	~	~
University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology	NAI		ΉΠΙΑ		~	NAI	~	~	~	NAI	NAI
University of Nottingham: Department of Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
University of Oxford: School of Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Archaeology and Anthropology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστηριότητα
> Classical Archaeology and Ancient History	ΌΧΙ				NAI	~	~	~	~	~	~

Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	66,7%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	50,0%	ΝΑΙ:	0,0%	0,0%	33,3%	33,3%	33,3%	33,3%	33,3%
ΌΧΙ:	33,3%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	100,0%	100,0%	66,7%	66,7%	66,7%	66,7%	66,7%
		ΉΠΙΑ:	50,0%								
ΙΣΠΑΝΙΑ											
Universidad Autonoma de Madrid: Dep. de Prehistoria y Arqueologia	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universitat de Barcelona: Dep. de Història antiga Prehistoria y Arqueologia > Hominid Paleo-Ethology Unitat	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria	ΝΑΙ		ΉΠΙΑ		~	ΝΑΙ	~	~	~	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Universidad de Cantabria: Area de Prehistoria	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universidad de Murcia : Departamento de Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Historia Medieval y Ciencias y Técnicas Historiográficas	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universidad de Salamanca: Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueologia	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueologia	ΝΑΙ		ΉΠΙΑ		~	ΝΑΙ	ΝΑΙ	~	~	~	ΝΑΙ
Universitat de Valencia: Departamento de Prehistoria y Arqueologia	"ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ"										
ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστηριότητα
University of Pompeu Fabra, Barcelona: Lab/tori d'Arqueologia de la UPF	ΝΑΙ		ΉΠΙΑ		ΝΑΙ	~	ΝΑΙ	~	~	ΝΑΙ	~

Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	0,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	ΝΑΙ:	10,0%	20,0%	200,0%	0,0%	0,0%	20,0%	20,0%
ΌΧΙ:	100,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	90,0%	80,0%	80,0%	100,0%	100,0%	80,0%	80,0%
		ΉΠΙΑ:	100,0%								
ΙΤΑΛΙΑ											
Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Università degli Studi di Genova: Dipartimento di Archeologia e Filologia classica e loro tradizioni in epoca cristiana medioevale e umanistica "Francesco Della Corte"	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Università Ca' Foscari di Venezia: Dipartimento di Scienze dell' Antichità e del Vicino Oriente	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Archeologia Medievale	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
University of Pisa: Archaeological Sciences Department	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Università di Urbino: Archeologia	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	0,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	ΝΑΙ:	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΌΧΙ:	100,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		ΉΠΙΑ:	0,0%								
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ											
ARCHON, Netherlands School of Archaeological Research	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	ΝΑΙ	~
Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα
University of Groningen: Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Katholieke Universiteit Nijmegen: Provinciaal-Romeinse Archeologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Leiden University: Faculteit der Archeologie	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	ΝΑΙ	ΝΑΙ

Vrije Universiteit: Archaeology and Prehistory	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	0,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	ΝΑΙ:	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	16,7%
ΌΧΙ:	100,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	66,7%	83,3%
		ΉΠΙΑ:	0,0%								
ΝΟΡΒΗΓΙΑ											
Bergen University: Arkeologisk Institutt	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
NTNU, Trondheim: Maritime archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Tromsø university: Institutt for arkeologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	0,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	ΝΑΙ:	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΌΧΙ:	100,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		ΉΠΙΑ:	0,0%								
ΣΟΥΗΔΙΑ											
Göteborg University: Institutionen för arkeologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Gotland University College: Arkeologi	ΝΑΙ		ΈΝΤΟΝΗ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	~	~	~	~	Ναι
Kalmar University: Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap: Arkeologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ II	Εμφάνιση		Ένταση		Υλική Υποδομή	Τοποθεσία	Παλαιότητα	Βράβευση	Προσωπικό	Ερευνητική Δραστηριότητα	Εκπαιδευτική Δραστ/τητα
University of Lund: Institute of Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Classical Archaeology and Ancient History	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Mid Sweden University: Institutionen för humaniora : Arkeologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~

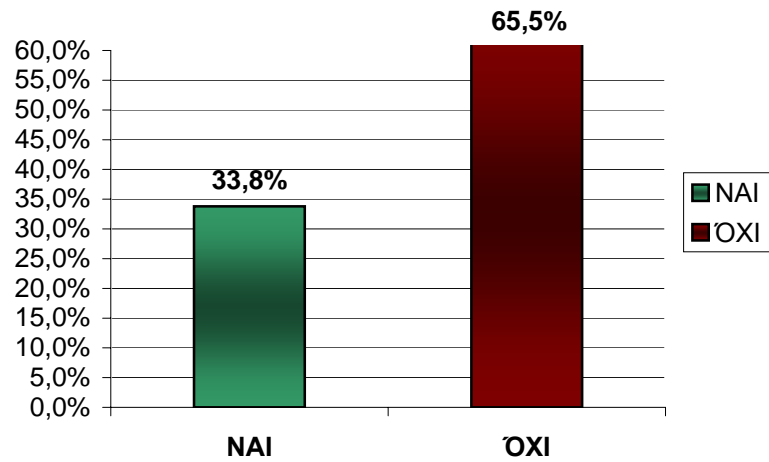
Stockholms universitet: Arkeologiska institutionen	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Södertörns högskola: Arkeologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Umea University: Arkeologi	ΝΑΙ		ΕΛΑΧΙΣΤΗ		~	~	~	~	~	~	~
Uppsala University: Arkeologi	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> African and Comparative	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Classical Archaeology and Ancient History	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
> Egyptology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	15,4%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	50,0%	ΝΑΙ:	7,7%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,7%
ΌΧΙ:	84,6%	ΈΝΤΟΝΗ:	50,0%	ΧΩΡΙΣ:	92,3%	92,3%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	92,3%
		ΉΠΙΑ:	0,0%								
ΦΙΛΑΝΔΙΑ											
Turku University: Department of Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
University of Helsinki: Department of Archaeology	ΌΧΙ				~	~	~	~	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = ΝΑΙ:	0,0%	ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	0,0%	ΝΑΙ:	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΌΧΙ:	100,0%	ΈΝΤΟΝΗ:	0,0%	ΧΩΡΙΣ:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		ΉΠΙΑ:	0,0%								
Καθολικό Σύνολο:											
ΝΑΙ:	48	ΉΠΙΑ:	28	ΝΑΙ:	29	16	14	15	9	33	38
		ΈΝΤΟΝΗ:	8	ΧΩΡΙΣ:	112	125	127	126	132	107	103
		ΕΛΑΧΙΣΤΗ:	12								
ΌΧΙ:	93										
Συνολικό Ποσοστό:											
ΝΑΙ:	33,8%	ΉΠΙΑ:	56,0%	ΝΑΙ:	20,6%	11,3%	9,9%	10,6%	6,4%	23,7%	27,3%
		ΈΝΤΟΝΗ:	16,0%	ΧΩΡΙΣ:	79,4%	88,7%	90,1%	89,4%	93,6%	75,5%	72,7%

ΕΛΑΧΙΣΤΗ: 24,0%
ΟΧΙ 65,5%

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

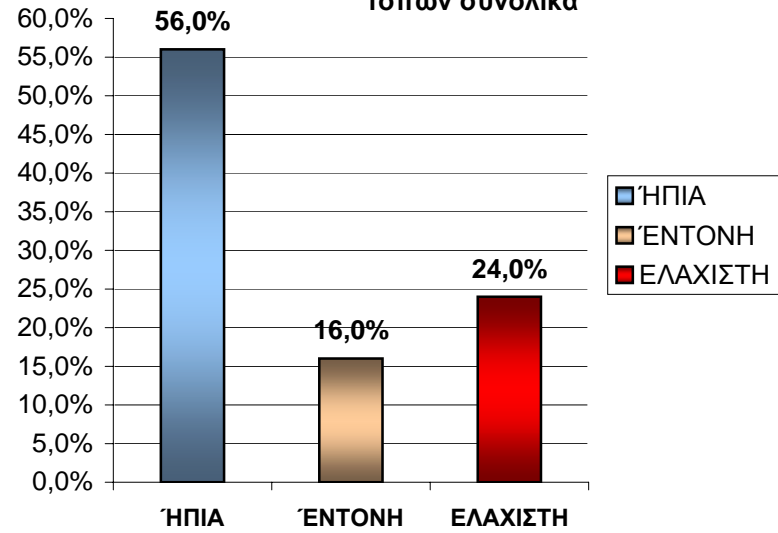
ΓΡΑΦΗΜΑ II.1.

Προβολή στοιχείων διαφήμισης στα κείμενα των δικτυακών τόπων συνολικά



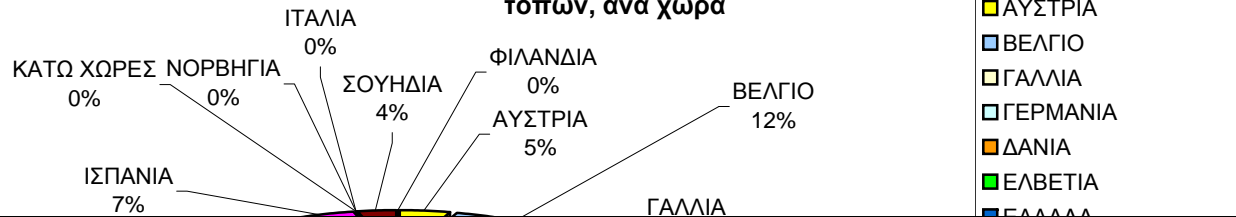
ΓΡΑΦΗΜΑ II.2.

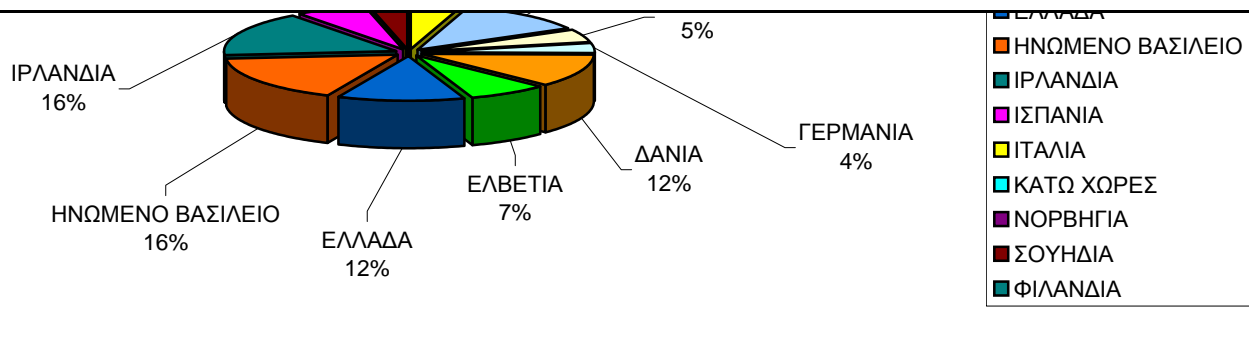
Ένταση διαφήμισης στα κείμενα των δικτυακών τόπων συνολικά



ΓΡΑΦΗΜΑ II.3.

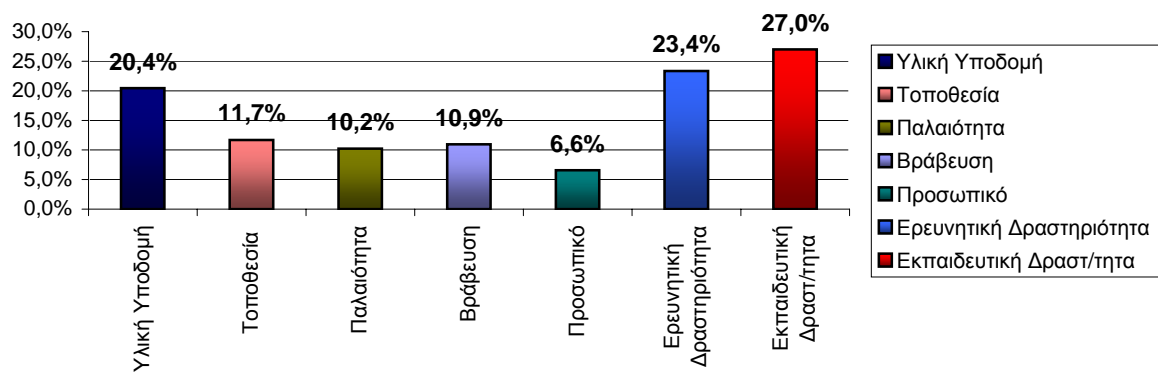
Προβολή στοιχείων διαφήμισης στα κείμενα των δικτυακών τόπων, ανά χώρα





ΓΡΑΦΗΜΑ ΙΙ.4.

Στοιχεία όπου ασκούνται πρακτικές διαφήμισης



ΠΙΝΑΚΑΣ III
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
ΑΥΣΤΡΙΑ							
Universität Graz: Institut für Archäologie	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,98	12/04/00	~	~
Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie	Κείμενο με Συνδέσμους		Σύνδεσμοι	3,24	09/08/02	NAI	~
> Institut für Ur- und Frugeschichte	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ			
Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	0,99	~	~	~
Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie	Αριστερά		Στοιχεία Τομέα	0,42	18/06/02	~	~
	Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	400,0%	Αισθητική Παρ/ση:	0,0%			
	Ελεύθερη Διάταξη:	0,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%			
	Κείμενο με Συνδέσμους:	16,7%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%			
	Κέντρο:	0,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	40,0%			
	Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	20,0%			
			Σύνδεσμοι:	20,0%			
			Χρήσιμες Πληρ.:	100,0%			
ΒΕΛΓΙΟ							
University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History	Κείμενο με Συνδέσμους		Εισαγωγικό Σημείωμα	3,65	01/01/01	NAI	Σύμβολο e-mail
Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique	Οριζόντια Διάταξη		Χρήσιμες Πληροφορίες	7,74	24/06/02	~	Σύμβολο Ενημέρωσης (update)
Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art	Κέντρο		Σύνδεσμοι	11,98	09/02	NAI	~
	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
ΠΙΝΑΚΑΣ III							

Katholieke Universiteit Leuven: Eastern Mediterranean Archaeology Program	Αριστερά		Αισθητική Παρουσίαση	ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ			~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	25,0%	Αισθητική Παρ/ση:	25,0%				
Ελεύθερη Διάταξη:	0,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	25,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
Κέντρο:	25,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	25,0%				
Οριζόντια Διάταξη:	25,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	25,0%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	25,0%				
ΓΑΛΛΙΑ							
Université Pierre Mendès-France, Grenoble II: (mention Histoire des Arts et Archeologie)	Κείμενο με Συνδέσμους		Σύνδεσμοι	42,94	21/01/02	NAI	~
Université Paris-Sorbonne (Paris IV): UFR Art et archéologie	Οριζόντια Διάταξη		Χρήσιμες Πληροφορίες	0,68	19/09/02	~	~
Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie (Faculté des Lettres et Sciences Humaines)	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,57	11/11/02	NAI	~
Université de Toulouse - Le Mirail: UFR d'Histoire, Arts et Archéologie (Département Histoire de l'art et archéologie)	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	1,67	(10/7/2002)	(NAI)	~
Université de Nantes: UFR Histoire, histoire de l'art et archéologie	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	29,69	29/03/02	NAI	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	40,0%	Αισθητική Παρ/ση:	20,0%				
Ελεύθερη Διάταξη:	20,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	20,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
Κέντρο:	0,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	20,0%				

Οριζόντια Διάταξη:	20,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	20,0%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	40,0%				
ΓΕΡΜΑΝΙΑ							
Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	0,83	~	~	~
> Arbeitsbereich Christliche Archäologie und Kunstgeschichte	Κέντρο		Χρήσιμες Πληροφορίες	3,77	01/07/02	~	~
> Archäologisches Institut	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	1,63	~	~	~
> Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters	Ελεύθερη		Αισθητική Παρουσίαση	4,25	~	~	~
> Vorderasiatische Archäologie	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	0,48	~	~	~
Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	6,58	30/08/02	NAI	~
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel: Archäologisches Institut	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	2,96	14/08/02	NAI	~
Cologne University: Archäologisches Institut	Αριστερά		Αισθητική	20,51	(18/3/2002)	~	~
> Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,58	22/02/00	NAI	~
Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie	Ελεύθερη		Αισθητική Παρουσίαση	2,89	~	NAI	~
> Institut für Prähistorische Archäologie (Ur- und Frühgeschichte)	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	1,99	2001	NAI	Σύμβολο e-mail
Universität Hamburg: > Ägyptologie	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	7,81	20/09/01	~	~
> Altamerikanische Sprachen und Kulturen / Mesoamerikanistik	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	8,67	14/08/02	~	Σύμβολο e-mail
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
> Altorientalistik	Ελεύθερη Διάταξη		Στοιχεία Τομέα	2,00	12/12/96	~	~
> Klassische Archäologie	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	5,47	20/09/02	~	~

> Urgeschichte des Menschen, Vor- und Arühgeschichte Afrikas	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	5,33	25/09/02	~	~
> Department of Egyptology	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	0,49	01/09/02	NAI	~
Johannes-Gutenberg Universität Mainz: Institut für Vor- und Frühgeschichte	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	0,57	03/07/02	NAI	Σύμβολο e-mail
Katholischen Universität Eichstätt- Ingolstadt: Klassische Archäologie	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	2,36	09/02/01	~	~
Ludwig-Maximilians-Un. München: Institut für Vor- und Frühgeschichte und Provinzialrömische Archäologie	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	0,79	11/10/01	NAI	~
Ruprecht-Karls-Universität: Instut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	10,61			~
Universität Tübingen: Institut für Klassische Archäologie	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	0,88	23/07/01	NAI	~
> Universität Tübingen: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	6,29	~	~	~
> Abteilung Ältere Urgeschichte und Quartärökologie	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	1,28	(04/07/02)	(NAI)	~
> Abteilung Archäologie des Mittelalters	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	6,47	~	~	~
> Abteilung Jüngere Urgeschichte und Frühgeschichte	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	8,19	14/09/00	~	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	73,1%	Αισθητική Παρ/ση:	14,8%				
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
Ελεύθερη Διάταξη:	15,4%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	15,4%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	5,5%				
Κέντρο:	3,8%	Εισαγ. Σημείωμα:	15,4%				
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	19,2%				
		Σύνδεσμοι:	3,8%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	7,7%				

ΔΑΝΙΑ							
University of Aarhus: Institut for Forhistorisk Arkæologi	Κέντρο		Στοιχεία Τομέα	2,66	30/05/00	NAI	~
> Middelalderarkæologi	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	3,71	08/09/02	NAI	~
> University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	6,07	~	NAI	~
University of Copenhagen: Institut for Arkæologi og Etnologi	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	1,38	20/09/02	NAI	~
> Forhistorisk Arkæologi	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	1,26	25/09/02	NAI	~
> Klassisk Arkæologi	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	1,20	24/09/02	NAI	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	66,7%	Αισθητική Παρ/ση:	0,0%				
Ελεύθερη Διάταξη:	16,7%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	50,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
Κέντρο:	16,7%	Εισαγ. Σημείωμα:	16,7%				
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	16,7%				
		Σύνδεσμοι:	16,7%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%				
ΕΛΒΕΤΙΑ							
Universität Basel: Seminar für Klassische Archäologie	Αριστερά		Στοιχεία Τομέα	1,20	02/08/02	NAI	~
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
> Seminar für Ur- und Frühgeschichte	Κέντρο		Σύνδεσμοι	4,24	27/09/02	NAI	Ενημέρωσης (update)
Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	7,37	10/07/02	NAI	~
> Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie der römischen Provinzen	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	4,01	12/09/02	NAI	~
> Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen	Αριστερά		Αισθητική Παρουσίαση	0,58	12/12/01	NAI	~

Université de Fribourg: Archéologie Classique	Οριζόντια Διάταξη		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	4,04	(23/9/1999)	NAI	~
> Archéologie paléochrétienne et byzantine	Οριζόντια Διάταξη		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	4,96	(6/6/2002)	~	~
> Archéologie pré- et protohistorique	Οριζόντια Διάταξη		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	3,03	~	~	~
> Egyptologie	Οριζόντια Διάταξη		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	2,76	(12/09/02)	~	Σημεία Επισήμανσης
Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ		~	~
Université de Neuchâtel: (Sciences de l'Antiquité) > Archéologie Classique	Οριζόντια Διάταξη		Εισαγωγικό Σημείωμα	4,27	19/09/01	NAI	~
> Institut de préhistoire	Κέντρο		Σύνδεσμοι	2,26	25/09/01	NAI	~
> Université de Neuchâtel: Institut d'ethnologie	Άνω Μέρος		Χρήσιμες Πληροφορίες	21,23	~	~	~
University of Zurich: Department for Prehistory and Early History	Αριστερά		Αισθητική Παρουσίαση	1,18	(19/3/02)	NAI	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	28,6%	Αισθητική Παρ/ση:	21,4%				
Ελεύθερη Διάταξη:	14,3%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	35,7%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
Κέντρο:	14,3%	Εισαγ. Σημείωμα:	7,1%				
Οριζόντια Διάταξη:	35,7%	Στοιχεία Τομέα:	7,1%				
		Σύνδεσμοι:	21,4%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	7,1%				
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
ΕΛΛΑΔΑ							
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	Οριζόντια Διάταξη		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,61	2002	NAI	~
University of Crete: Department of History and Archaeology	Κείμενο με Συνδέσμους		Εισαγωγικό Σημείωμα	4,74	~	~	~
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	7,34	~	~	~

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Department of History and Archaeology	Κέντρο		Σύνδεσμοι	2,43	05/04/02	NAI	Σύμβολο "Νέο"
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	25,0%	Αισθητική Παρ/ση:	0,0%				
Ελεύθερη Διάταξη:	0,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	25,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
Κέντρο:	25,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	75,0%				
Οριζόντια Διάταξη:	25,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	25,0%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%				
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ							
Bournemouth University: School of Conservation Sciences	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	10,78	~	~	~
King Alfred's University College Winchester: Archaeology Department	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	3,37	~	~	~
Oxford Brookes University: Environmental and Contextual Archaeology	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	6,08	03/03/01	NAI	~
Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology	Κείμενο με Συνδέσμους		Χρήσιμες Πληροφορίες	13,23	28/01/02	NAI	~
University College London: Institute of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	3,53	2002	NAI	~
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
University of Birmingham: Department of Ancient History and Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	11,99	02/10/02	NAI	~
University of Bradford: Department of Archaeological Sciences	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	8,17	2002	NAI	~
University of Bristol: Department of Archaeology	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ			~
University of Cambridge: Department of Archaeology	Κέντρο		Σύνδεσμοι	8,17	2002	NAI	~
University of Durham: Department of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	3,98	~		~

University of Edinburgh: Department of Archaeology	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	0,53	26/06/02	ΝΑΙ	~
University of Exeter: Department of Archaeology	Αριστερά		Αισθητική Παρουσίαση	8,91	08/10/02	ΝΑΙ	~
University of Glasgow: Archaeology Department	Οριζόντια Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	7,00	~	~	~
University of Hull: Centre for Wetland Archaeology	Οριζόντια Διάταξη		Χρήσιμες Πληροφορίες	15,24	05/07/02	~	~
University of Kent at Canterbury: Classical & Archaeological Studies	Ελεύθερη Διάταξη		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	16,49	23/09/02	~	~
University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	37,41	09/10/02	ΝΑΙ	~
University of Liverpool: Department of Archaeology	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ			~
University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology	Κέντρο		Χρήσιμες Πληροφορίες	17,49	18/07/02	ΝΑΙ	Εναλλασσόμενες Εικόνες
University of London: School of Oriental and African Studies, Art and Archaeology Department	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	21,93	2002	ΝΑΙ	~
University of Manchester: Department of Art History and Archaeology	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	1,02	08/10/02	ΝΑΙ	Εναλλασσόμενες Εικόνες
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
University of Newcastle upon Tyne: Department of Archaeology	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	1,85	~	~	~
University of Nottingham: Department of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Εισαγωγικό Σημείωμα	4,54	14/06/02	ΝΑΙ	~
University of Oxford: School of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	6,54	~	~	~
> Archaeology and Anthropology	Αριστερά		Αισθητική Παρουσίαση	3,13	2002	ΝΑΙ	~
> Classical Archaeology and Ancient History	Ελεύθερη Διάταξη		Εισαγωγικό Σημείωμα	6,79	08/02/01	~	~
> University of Oxford: Institute of Archaeology	Αριστερά		Αισθητική Παρουσίαση	4,63	2002	ΝΑΙ	~

University of Reading: Department of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	6,75	2001	NAI	~
University of Sheffield: Department of Archaeology and Prehistory	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	Δεν είναι διαθέσιμο	~	NAI	~
University of Southampton: Department of Archaeology	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	15,42	2002	~	~
University of St Andrews: Scottish Institute of Maritime Studies	Κείμενο με Συνδέσμους		Εισαγωγικό Σημείωμα	5,80	13/10/00	~	~
University of Wales, Bangor: Department of History and Welsh History	Οριζόντια Διάταξη		Χρήσιμες Πληροφορίες	8,58	27/08/02	NAI	~
University of Wales, Cardiff: School of History and Archaeology	Κέντρο		Σύνδεσμοι	2,93	09/10/02	NAI	~
University of Wales, Lampeter: Department of Archaeology	Κέντρο		Σύνδεσμοι	4,24	03/01/02	NAI	~
University of Wales, Newport: Archaeology & Prehistory	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	12,59	16/10/02	NAI	~
University of York: Department of Archaeology	Κείμενο με Συνδέσμους		Σύνδεσμοι	4,51	~	NAI	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	40,0%	Αισθητική Παρ/ση:	31,4%				
Ελεύθερη Διάταξη:	31,4%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	2,9%				
ΠΙΝΑΚΑΣ III							
Κείμενο με Συνδέσμους:	8,6%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	14,3%				
Κέντρο:	11,4%	Εισαγ. Σημείωμα:	20,0%				
Οριζόντια Διάταξη:	8,6%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	14,3%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	17,1%				
ΙΡΛΑΝΔΙΑ							
Dublin University College: Department of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	3,86	~	~	~
Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	2,18	~	~	~
University College Cork: Archaeology Department	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	9,64	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	0,0%	Αισθητική Παρ/ση:	100,0%				

Ελεύθερη Διάταξη:	100,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
Κέντρο:	0,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	0,0%				
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	0,0%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%				
ΙΣΠΑΝΙΑ							
Universidad Autonoma de Madrid: Dep. de Prehistoria y Arqueología	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	22,54	19/09/02	ΝΑΙ	~
Universitat de Barcelona: Dep. de Història antiga Prehistoria y Arqueología	Κέντρο		Σύνδεσμοι	4,76	10/09/02	ΝΑΙ	~
> Hominid Paleo-Ethology Unitat	Κείμενο με Συνδέσμους		Σύνδεσμοι	6,41	10/01/97	~	~
Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria	Οριζόντια Διάταξη		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	10,38	19/09/02	ΝΑΙ	Σημεία Επισήμανσης
Universidad de Cantabria: Area de Prehistoria	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	3,49	10/01/02	ΝΑΙ	~
Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueología	Κέντρο		Σύνδεσμοι	2,41	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
Universidad de Murcia : Departamento de Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Historia Medieval y Ciencias y Técnicas Historiográficas	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	13,16	~	~	~
Universidad de Salamanca: Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueología	Κέντρο		Σύνδεσμοι	13,16	00/12/01	ΝΑΙ	Σύμβολο e-mail
Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueología	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	0,75	17/07/01	ΝΑΙ	Σύμβολο "Νέο"
Universitat de Valencia: Departamento de Prehistoria y Arqueología	Αριστερά		Στοιχεία Τομέα	0,53	~	~	~

University of Pompeu Fabra, Barcelona: Laboratori d'Arqueologia de la UPF	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	0,41	2001	~	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	27,3%	Αισθητική Παρ/ση:	9,1%				
Ελεύθερη Διάταξη:	9,1%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	9,1%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	8,3%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	9,1%				
Κέντρο:	27,3%	Εισαγ. Σημείωμα:	0,0%				
Οριζόντια Διάταξη:	9,1%	Στοιχεία Τομέα:	9,1%				
		Σύνδεσμοι:	54,5%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	9,1%				
ΙΤΑΛΙΑ							
Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia	Αριστερά		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	5,98	~	~	~
Università degli Studi di Genova: Dipartimento di Archeologia e Filologia classica e loro tradizioni in epoca cristiana medioevale e umanistica "Francesco Della Corte"	Κέντρο		Σύνδεσμοι	6,76	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
Università Ca' Foscari di Venezia: Dipartimento di Scienze dell' Antichità e del Vicino Oriente	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	2,09	~	~	
> Archeologia Medievale	Αριστερά		Στοιχεία Τομέα	8,26	31/10/02	ΝΑΙ	Κινούμενα Σχέδια
University of Pisa: Archaeological Sciences Department	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	4,26	~	~	Κινούμενα Σχέδια
Università di Urbino: Archeologia	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,40	~	~	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	50,0%	Αισθητική Παρ/ση:	16,7%				
Ελεύθερη Διάταξη:	33,3%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	16,7%				
Κέντρο:	16,7%	Εισαγ. Σημείωμα:	16,7%				
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	16,7%				

		Σύνδεσμοι:	33,3%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%				
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ							
ARCHON , Netherlands School of Archaeological Research	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,74	~	~	~
Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum	Κέντρο		Σύνδεσμοι	4,36	30/01/01	ΝΑΙ	Σύμβολο "Υπό Κατασκευή"
University of Groningen: Archaeology	Κέντρο		Σύνδεσμοι	6,57	04/05/02	ΝΑΙ	~
Katholieke Universiteit Nijmegen: Provinciaal-Romeinse Archeologie	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	1,56	~	~	~
Leiden University: Faculteit der Archeologie	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	Δεν είναι διαθέσιμο	~	~	Εναλλασσόμενες Εικόνες
Vrije Universiteit: Archaeology and Prehistory	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	6,41	15/10/01	~	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	66,7%	Αισθητική Παρ/ση:	0,0%				
Ελεύθερη Διάταξη:	0,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%				
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
Κέντρο:	33,3%	Εισαγ. Σημείωμα:	66,7%				
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	33,3%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%				
ΝΟΡΒΗΓΙΑ							
Bergen University: Arkeologisk Institutt	Ελεύθερη Διάταξη		Εικόνα και Επανάληψη Συνδέσμων	Δεν είναι διαθέσιμο	02/10/02	ΝΑΙ	~
NTNU, Trondheim: Maritime archaeology	Κείμενο με Συνδέσμους		Σύνδεσμοι	13,08	1999	ΝΑΙ	~
Tromsø university: Institutt for arkeologi	Κέντρο		Σύνδεσμοι	5,31	08/01/01	~	~
Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	12,52	10/09/02	ΝΑΙ	~

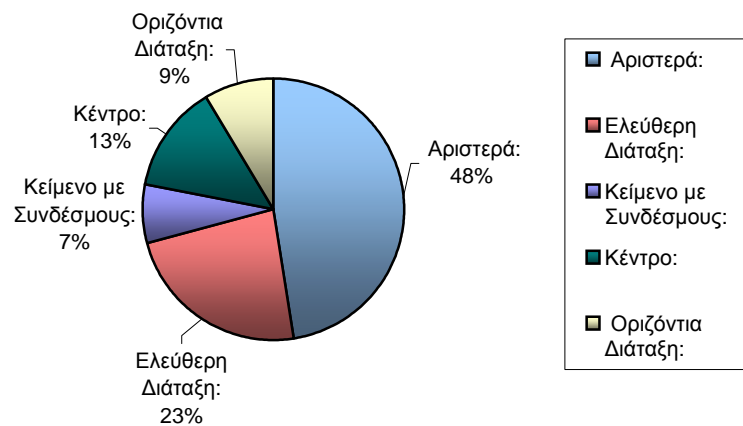
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	0,0%	Αισθητική Παρ/ση:	0,0%				
Ελεύθερη Διάταξη:	50,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%				
Κείμενο με Συνδέσμους:	25,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	25,0%				
Κέντρο:	25,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	0,0%				
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%				
		Σύνδεσμοι:	75,0%				
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%				
ΣΟΥΗΔΙΑ							
Göteborg University: Institutionen för arkeologi	Αριστερά		Εικόνα και Στοιχεία Τομέα	0,63	~	~	~
Gotland University College: Arkeologi	Κέντρο		Εισαγωγικό Σημείωμα	8,70	~	~	~
Kalmar University: Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap: Arkeologi	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	1,34	~	~	~
University of Lund: Institute of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Χρήσιμες Πληροφορίες	0,48	~	~	~
ΠΙΝΑΚΑΣ III	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ		ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΜΕΓΕΘΟΣ (σε kilobytes)	Δημιουργίας - Ενημέρωσης (ΗΜ./ΜΗΝ./ΧΡΟ.)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ	ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ
> Classical Archaeology and Ancient History	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	11,99	~	~	~
Mid Sweden University: Institutionen för humaniora : Arkeologi	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	15,67	25/09/02	ΝΑΙ	~
Stockholms universitet: Arkeologiska institutionen	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	1,90	17/10/02	ΝΑΙ	~
Södertörns högskola: Arkeologi	Αριστερά		Εισαγωγικό Σημείωμα	0,27	20/05/02	ΝΑΙ	~
Umea University: Arkeologi	Ελεύθερη Διάταξη		Σύνδεσμοι	19,40	14/10/02	ΝΑΙ	~
Uppsala University: Arkeologi	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	10,03	07/10/02	ΝΑΙ	~
> African and Comparative	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	8,95	08/10/02	ΝΑΙ	~
> Classical Archaeology and Ancient History	Αριστερά		Χρήσιμες Πληροφορίες	5,70	27/09/02	ΝΑΙ	~
> Egyptology	Κέντρο		Χρήσιμες Πληροφορίες	5,90	27/03/02	ΝΑΙ	~
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	75,0%	Αισθητική Παρ/ση:	8,3%				

Ελεύθερη Διάταξη:	16,7%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	16,7%						
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%						
Κέντρο:	8,3%	Εισαγ. Σημείωμα:	33,3%						
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%						
		Σύνδεσμοι:	8,3%						
		Χρήσιμες Πληρ.:	33,3%						
ΦΙΛΑΝΔΙΑ									
Turku University: Department of Archaeology	Ελεύθερη Διάταξη		Αισθητική Παρουσίαση	4,18	~	~	~		
University of Helsinki: Department of Archaeology	Κείμενο με Συνδέσμους		Σύνδεσμοι	7,88	18/10/02	ΝΑΙ	~		
Ποσοστό απάντησης = Αριστερά:	0,0%	Αισθητική Παρ/ση:	100,0%						
Ελεύθερη Διάταξη:	100,0%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	0,0%						
Κείμενο με Συνδέσμους:	0,0%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	0,0%						
Κέντρο:	0,0%	Εισαγ. Σημείωμα:	0,0%						
Οριζόντια Διάταξη:	0,0%	Στοιχεία Τομέα:	0,0%						
		Σύνδεσμοι:	0,0%						
		Χρήσιμες Πληρ.:	0,0%						
Καθολικό Σύνολο:									
	ΔΙΑΤΑΞΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ							
	ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ								
Αριστερά:	67	Αισθητική Παρ/ση:	27	Αναφέρουν Ημερομ. Αναν.:	109	Αναφέρουν Δημιουργό:	75	Πολυμεσικές Εφαρμογές:	29
Ελεύθερη Διάταξη:	33	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	18	Χωρίς Ημερομ. Ανανέωσης:	41	Χωρίς Αναφ. Δημιουργού:	61	Χωρίς Π.Ε.:	125
Κείμενο με Συνδέσμους:	10	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	12	Σύνολο πρόσφατα ενημερωμένων:					
Κέντρο:	19	Εισαγ. Σημείωμα:	30	Μέσα στο '02:	70				
Οριζόντια Διάταξη:	12	Στοιχεία Τομέα:	6	Πριν το '02:	68				
		Σύνδεσμοι:	29						
		Χρήσιμες Πληρ.:	20						
Συνολικό ποσοστό:									

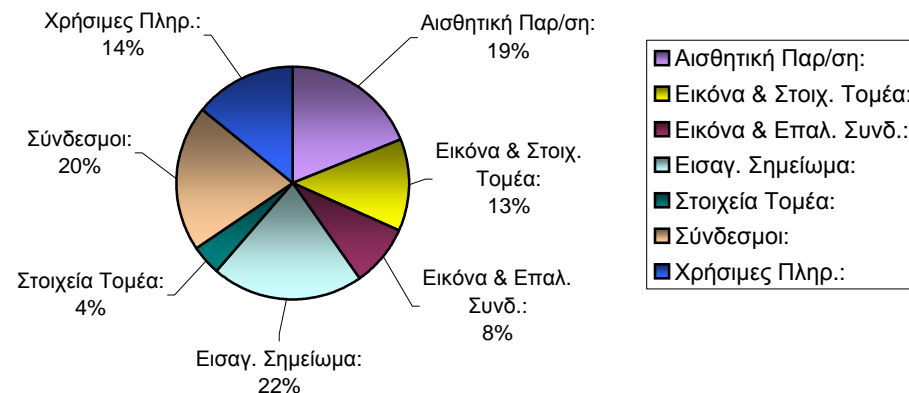
Αριστερά:	46,5%	Αισθητική Παρ/ση:	18,8%	Αναφέρουν Ημερομ. Αναν.:	70,3%	Αναφέρουν Δημιουργό:	50,0%	Έχουν Γραφικά:	12,0%
Ελεύθερη Διάταξη:	22,9%	Εικόνα & Στοιχ. Τομέα:	12,5%	Χωρίς Ημερομ. Ανανέωσης:	27,3%	Χωρίς Αναφ. Δημιουργού:	40,7%	Χωρίς Γραφικά:	81,2%
Κείμενο με Συνδέσμους:	6,9%	Εικόνα & Επαλ. Συνδ.:	8,3%	Ποσοστό πρόσφατα ενημερωμένων: Μέσα στο '02: 50,7% Πριν το '02: 49,3%					
Κέντρο:	13,2%	Εισαγ. Σημείωμα:	20,8%						
Οριζόντια Διάταξη:	8,3%	Στοιχεία Τομέα:	4,2%						
		Σύνδεσμοι:	20,1%						
		Χρήσιμες Πληρ.:	13,9%						

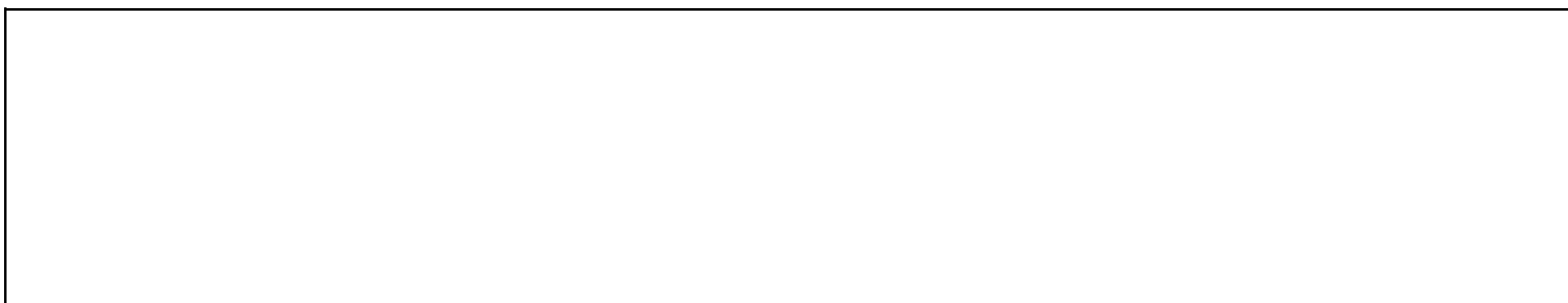
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ:

ΓΡΑΦΗΜΑ III.1.: (Στοιχεία κεντρικής σελίδας:) ΔΙΑΤΑΞΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ



ΓΡΑΦΗΜΑ III.2.: (Στοιχεία κεντρικής σελίδας) Περιεχόμενο κεντρικής σελίδας





ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

**Κατάλογος των δικτυακών τόπων και των ιστοσελίδων του τομέα
αρχαιολογίας των πανεπιστημίων της Ευρώπης (Οι ανά χώρα τομείς)**

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ:

Διατηρείται η εθνική γλώσσα κάθε μέλους - κράτους στην απόδοση των συνδέσμων, εκτός και αν υπάρχει καταχώρηση και στην αγγλική γλώσσα, οπότε και παρατίθεται.

Το σύμβολο «•» υποδηλώνει ότι δεν πρόκειται για κατεξοχήν δικτυακό τόπο, αλλά για ιστοσελίδα δικτυακού τόπου. Στην περίπτωση αυτή το σύμβολο «>» χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει διαφορετικές κατευθύνσεις που μπορεί να ακολουθήσει κανείς μέσα στο ίδιο πανεπιστήμιο για την απόκτηση πτυχίου με κατεύθυνση αρχαιολογίας, και συμβολίζει τις διαφορετικές ιστοσελίδες του ίδιου δικτυακού τόπου, οι οποίες περιγράφουν τις κατευθύνσεις αυτές. Επίσης οι εντός παρενθέσεως διευθύνσεις, υποδηλώνουν ότι ο σύνδεσμος δεν παραπέμπει άμεσα στις τοποθεσίες αυτές, αλλά στις εκτός παρενθέσεως ή ότι ο σύνδεσμος παραπέμπει στη διεύθυνση του πανεπιστημίου.

Το σύμβολο «□» υποδηλώνει ότι πρόκειται για διαφορετικά τμήματα του ίδιου πανεπιστημίου ή διαφορετικούς τομείς (όταν δε συνοδεύεται από το όνομα του πανεπιστημίου) του ίδιου τμήματος.

ΑΥΣΤΡΙΑ > AUSTRIA

- [Universität Graz: Institut für Archäologie](#)

- [Universität Innsbruck: Institutes für Klassische Archäologie](#)
(Institute of Classical Archeology)
 - [Institut für Ur- und Frugeschichte](#)
(Institute of Pre- and Protohistory, Medieval and Modern Archeology)

- [Universität Salzburg: Institut für klassische Archäologie](#)

- [Universität Wien: Institut für Klassische Archäologie](#)

BELGIO > BELGIUM

- [University of Ghent: Department of Archaeology and Ancient History](#)
- [Université Libre de Bruxelles: Histoire de L'Arte et Archeologie](#)
- [Université de Liège: Service de Préhistoire et Centre de Recherches Archéologique](#)
- [Université Catholique de Louvain-la-Neuve: Département d'Archéologie et d'Histoire del'Art](#)
- [Katholieke Universiteit Leuven: Eastern Mediterranean Archaeology Program](#)
(Master of Arts in Eastern Mediterranean Archaeology)

ΓΑΛΛΙΑ > FRANCE

- [Université Pierre Mendès-France, Grenoble II: Sciences Humaines et Sociales, \(mention Histoire des Arts et Archeologie\)](#)
- [Université Paris-Sorbonne \(Paris IV\): UFR Art et archéologie](#)
- [Université de Perpignan: Département d'Histoire des Arts et Archéologie \(Faculté des Lettres et Sciences Humaines\)](#)
- [Université de Toulouse - Le Mirail: UFR d'Histoire, Arts et Archéologie \(Département Histoire de l'art et archéologie\)](#)
- [Université de Nantes: UFR Histoire, histoire de l'art et archéologie](#)
- [Université Blaise Pascal, Clermont-Ferrand II: Lettres, Langues & Sciences Humaines](#)
> (Histoire des Arts et Archéologie, DEUG)

- > (Histoire de l'Art mention archéologie, Licence)
- > (Histoire mention archéologie, Licence)
- [Université Charles-de-Gaulle - Lille 3: \(Deug Histoire de l'art et Archéologie\)](#)
- [Université de Brouogne: Filière Histoire de l'art et Archéologie](#)
- [Université de Franche-Comté: Archéologie](#)
- [Université de Haute Bretagne - Rennes 2: Filières Histoire de l'art, \(DEUG arts, mention histoire des arts et archéologie\)](#)
- [Université de la Polynésie Française: Patrimoine et archéologie](#)
- [Université de Nanterre, ParisX: Département d'histoire de l'art et archéologie, UFR Sciences Sociales et Administration](#)
- [Université de Pau et des Pays de l'Adour: Sciences Humaines & Sociales, mention Histoire des Arts et Archeologie](#)
- [Université de Picardie Jules Verne: \(DEUG Arts, mention Histoire des Arts et Archéologie\)](#)
- [Université de Poitiers: Sciences Humaines et Sociales mention Histoire des Arts et Archéologie](#)
- [Université de Provence d'Aix-Marseille-I: \(Département d'Histoire de l'Art et Archéologie\)](#)
- [Université François-Rabelais: Histoire des arts et Archéologie](#)
- [Université Lumière Lyon-2: Département d'histoire de l'art et archéologie](#)
- [Université Marc Bloch: Sciences Historiques, Filière Archéologie](#)
- > [\(Histoire de l'Art et Archéologie\)](#)
- [Université Michel de Montaigne, Bordeaux-3: Histoire de l'art et archéologie](#)
- [Université Nancy-2: Département: Histoire de l'Art et Archéologie \(licence/maitrice\)](#)

- [Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg: Abteilung für Provinzialrömische Archäologie](#)
(Archaeology of the Roman Provinces)
 - ❑ [Arbeitsbereich Christliche Archäologie und Kunstgeschichte](#)
 - ❑ [Archäologisches Institut](#)
 - ❑ [Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters](#)
(Institute for Prehistory and Early History)
 - ❑ [Vorderasiatische Archäologie](#)
- [Universität Bamberg: Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit](#)
(Department of Medieval and Modern Archaeology)
- [Christian-Albrechts-Universität zu Kiel: Archäologisches Institut](#)
- [Cologne University: Archäologisches Institut](#)
 - ❑ [Institut fuer Ur- und Fruehgeschichte](#)
- [Freie Universität Berlin: Institut für Klassische Archäologie](#)
 - ❑ [Institut für Prähistorische Archäologie \(Ur- und Frühgeschichte\)](#)
- [Universität Hamburg: Fachbereich Kulturgeschichte und Kulturkunde](#)

(Department/Faculty of Cultural History and Contemporary Culture)

Archäologisches Institut:

- [Ägyptologie](#) /(Egyptology)

- [Altamerikanische Sprachen und Kulturen / Mesoamerikanistik](#)
(Mesoamerican Studies)

- [Altorientalistik](#) /(Mesoamerican Studies)

- [Klassische Archäologie](#) /(Classical Cultures)

- [Urgeschichte des Menschen, Vor- und Frühgeschichte Afrikas / Vor- und Frühgeschichte Europas](#)
(Early History of Man, Pre- and Protohistory of Africa / Pre- and Protohistory of Europe)

- [Universität Hamburg: Department of Egyptology](#)

- [Johannes-Gutenberg Universität Mainz: Institut für Vor- und Frühgeschichte](#)

- [Katholischen Universität Eichstätt-Ingolstadt: Klassische Archäologie](#)

- [Ludwig-Maximilians-Universität München Institut für Vor- und Frühgeschichte und Provinzialrömische Archäologie](#)

- [Ruprecht-Karls-Universität: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie](#)

- [Universität Tübingen: Institut für Klassische Archäologie](#)

- [Universität Tübingen: Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie des Mittelalters](#)
- [Abteilung Ältere Urgeschichte und Quartärökologie](#)
- [Abteilung Archäologie des Mittelalters](#)
- [Abteilung Jüngere Urgeschichte und Frühgeschichte](#)

ΔANIA > DENMARK

- [Aarhus Universitet: Institut for Forhistorisk Arkæologi, Middelalderarkæologi, Etnografi og Socialantropologi:](#)
(University of Aarhus: Department of Prehistoric Archaeology, Medieval Archaeology, Ethnography, and Social Anthropology)
 - [Forhistorisk arkæologi](#) //(Prehistoric Archaeology)
 - [Middelalderarkæologi](#) //(Medieval Archaeology)
 - [University of Aarhus: Institut for klassisk Arkæologi](#)
- [University of Copenhagen: Institut for Arkæologi og Etnologi](#)
[[Institute of Archaeology & Ethnology](#) (english version)]
 - [Forhistorisk Arkæologi](#)
 - [Klassisk Arkæologi](#)

ΕΑΒΕΤΙΑ > SWITZERLAND

- [Universität Basel: Archäologie](#)

- [Seminar für Klassische Archäologie](#)
 - [Seminar für Ur- und Frühgeschichte](#)
- [Universität Bern: Institut für Klassische Archäologie](#)
 - [Institut für Ur- und Frühgeschichte und Archäologie der römischen Provinzen](#)
(Institute of Early History and Archaeology of the Roman Provinces)
 - [Institut für Vorderasiatische Archäologie und Altorientalische Sprachen](#)
(Institute of Ancient Near Eastern Archaeology and Languages)
- [Université de Fribourg: Sciences de l'antiquité](#)
 - [Archéologie Classique](#)
 - [Archéologie paléochrétienne et byzantine](#)
 - [Archéologie pré- et protohistorique](#)
 - [Egyptologie](#)
- [Université de Lausanne: Sciences de l'Antiquité](#)
- [Université de Neuchâtel: Sciences de l'Antiquité](#)
 - [Archéologie Classique](#)

- [Institut de préhistoire](#)
- [Université de Neuchâtel: Institut d'ethnologie](#)
- [University of Zurich: Department for Prehistory and Early History](#)

ΕΛΛΑΔΑ > GREECE

- [Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης](#)
- [University of Crete: Department of History and Archaeology](#)
- [Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας](#)
- [Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Department of History and Archaeology](#)

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ > UNITED KINGDOM

- [Bournemouth University: School of Conservation Sciences](#)
- [Department](#) [King Alfred's University College Winchester: Archaeology](#)
- [Archaeology](#) [Oxford Brookes University: Environmental and Contextual](#)
- [Applied Environmental Archaeology](#)

- [Trinity College, Carmarthen: School of Archaeology](#)
- [University College London: Institute of Archaeology](#)
- [University of Birmingham: Institute of Archaeology](#)
[and Antiquity](#)
- [University of Bradford: Department of Archaeological](#)
[Sciences](#)
- [University of Bristol: Department of Archaeology](#)
- [University of Cambridge: Department of Archaeology](#)
- [University of Durham: Department of Archaeology](#)
- [University of Edinburgh: Department of Archaeology](#)
- [University of Exeter: Department of Archaeology](#)
- [University of Glasgow: Archaeology Department](#)
- [University of Hull: Centre for Wetland Archaeology](#)
- [University of Kent at Canterbury: Classical & Archaeological Studies](#)
- [University of Leicester: School of Archaeology and Ancient History](#)
- [University of Liverpool: Department of Archaeology](#)

- [University of London, Birkbeck College: School of History, Classics & Archaeology](#)
- [UNIVERSITY OF LONDON: SCHOOL OF ORIENTAL AND AFRICAN STUDIES, ART AND ARCHAEOLOGY DEPARTMENT](#)
- [UNIVERSITY OF MANCHESTER: DEPARTMENT OF ART HISTORY AND ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF NEWCASTLE UPON TYNE: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF NOTTINGHAM: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF OXFORD: SCHOOL OF ARCHAEOLOGY](#)
- [ARCHAEOLOGY AND ANTHROPOLOGY](#)
- [CLASSICAL ARCHAEOLOGY AND ANCIENT HISTORY](#)
- [UNIVERSITY OF OXFORD: INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF READING: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF SHEFFIELD: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY AND PREHISTORY](#)
- [UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF ST ANDREWS: SCOTTISH INSTITUTE OF MARITIME STUDIES](#)
- [UNIVERSITY OF WALES, BANGOR: DEPARTMENT OF HISTORY AND WELSH HISTORY](#)
- [UNIVERSITY OF WALES, CARDIFF: SCHOOL OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF WALES, LAMPETER: DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY](#)
- [UNIVERSITY OF WALES, NEWPORT: ARCHAEOLOGY & PREHISTORY](#)
- [University of York: Department of Archaeology](#)

- [Cumbria College of Art and Design: BA \(Joint Honours\) Archaeology](#)
- [University College Chester: Archaeology \(History Department\)](#)
- [University of East Anglia Norwich: School of World Art Studies and Museology \(BA Archaeology, Anthropology and Art History\)](#)
- [University of Ulster: Maritime Archaeology \(Faculty of Science\)](#)
- [University of Warwick: Ancient History and Classical Archaeology](#)

ΙΡΛΑΝΔΙΑ > IRELAND

- [Dublin University College: Department of Archaeology](#)
- [Queen's University of Belfast: School of Archaeology and Palaeoecology](#)
- [University College Cork: Archaeology Department](#)

ΙΣΠΑΝΙΑ > SPAIN

- [Universidad Autonoma de Madrid: Departamento de Prehistoria y Arqueología](#)
- [Universitat de Barcelona: Departament de Història antiga Prehistoria y Arqueología](#)

- [Graduat Superior en Arqueologia](#)
- [Hominid Paleo-Ethology Unitat](#)
- [Universidad Complutense de Madrid: Departamento de Prehistoria](#)
- [Universidad de Cantabria: Area de Prehistoria](#)
- [Universidad de Granada: Departamento de Prehistoria y Arqueologia](#)
- [Universidad de Murcia: Departamento de Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Historia Medieval y Ciencias y Técnicas Historiográficas](#)
- [Universidad de Salamanca: Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueologia](#)
- [Universidad de Sevilla: Departamento de Prehistoria y Arqueologia](#)
- [Universitat de Valencia: Departamento de Prehistoria y Arqueologia](#)
- [University of Pompeu Fabra, Barcelona : Laboratori d'Arqueologia de la UPF](#)
- [Universitat Rovira i Virgili: Arqueologia \(Graduat/da Superior\)](#)
- [Universidad de Alicante: Pre-History, Archaeology, Ancient History, Greek & Latin Studies](#)

ITALIA > ITALY:

- [Università di Bologna: Dipartimento di Archeologia](#)
- [archittonici, archeologici e dell'ambiente \(archeologici\)](#)
- [Scienze dei Beni Culturali, Sede di Ravenna: Beni archeologici](#)

- [Università degli Studi di Genova: Facoltà di Lettere e Filosofia > Dipartimento di Archeologia e Filologia classica e loro tradizioni in epoca cristiana medioevale e umanistica "Francesco Della Corte"](#)

- [Università Ca' Foscari di Venezia: Dipartimento di Scienze dell' Antichità e del Vicino Oriente](#)
 - [Archeologia Medievale](#)

 - [percorso Archeologico \(Corso di laurea in Conservazione dei beni culturali, Facoltà di Lettere e filosofia\)](#)

- [University of Pisa: Archaeological Sciences Department](#)

- [Università di Urbino: Istituto di Archeologia](#)
 - [Università di Urbino: percorso Storico-Archeologico \(Corso di Laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)

 - [Università "G. d'Annunzio", Chieti: Archeologia \(Dipartimento di Scienze dell' Antichità\)](#)

 - [Università di Bari: Facoltà di Lettere e Filosofia > Beni Archeologici \(Scienze dei Beni Culturali\)](#)
 - > [laurea in Lettere: orientamento STORICO-LETTERARIO](#)

 - > [Laurea in Specialistica Archeologia](#)

- [Università di Cagliari: Beni Archeologici \(Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università della Calabria: Dipartimento di Archeologia e Storia delle Arti](#)
- [Università di Ferrara: \(Archeologia, arte, musica e spettacolo\) Dipartimento di Scienze Umane](#)
- [Università di Firenze: \(Storia e Tutela dei Beni Archeologici\) Facoltà di Lettere e Filosofia](#)
- [University of Lecce: Facoltà di Beni Culturali](#)
- [Università di Milano: \(curriculum in Archeologia\) Scienze dei beni culturali](#)
 - > [Curriculum in Scienze storiche e archeologiche dell'antichità \(Corso di Laurea in Lettere\)](#)
- [Istituto Universitario Orientale di Napoli: Curriculum classico-archeologico \(Corsi di laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di Padova: Archeologia \(Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di Pavia: Archeologia \(Corso di Laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di Roma "Tor Vergata": curriculum Archeologico \(Corso di laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di Siena: Scienze dei beni archeologici \(Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)

- [Università degli Studi della Basilicata: Storia antica e Archeologia \(Corso di Laurea in Lettere indirizzo classico, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università degli Studi della Tuscia-Viterbo: Beni Archeologici \(Facoltà dei Beni Culturali\)](#)
- [Università degli Studi di ROMA "La Sapienza": Scienze archeologiche e storiche del mondo classico e orientale \(Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di degli Studi Roma-Tre: Storico-archeologico \(Corsi di laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di Torino: discipline storico-archeologiche e artistiche \(Corso di Laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)

> [curriculum archeologico \(Corso di Laurea Scienze dei Beni Culturali\)](#)

- [Università di Trieste: curriculum Archeologico \(Corso di Laurea in Lettere, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)
- [Università di Udine: curriculum in Archeologia \(Corso di Laurea in Conservazione dei Beni Culturali\)](#)
- [Università di Verona: discipline Storico-Artistiche e Archeologiche \(Scienze dei beni culturali, Facoltà di Lettere e Filosofia\)](#)

KΑΤΩ ΧΩΡΕΣ > ΟΛΛΑΝΔΙΑ > NETHERLANDS

> [ARCHON, Netherlands School of Archaeological Research](#)

- [Universiteit van Amsterdam: Amsterdams Archeologisch Centrum](#)
- [University of Groningen: Archaeology](#)
- [Katholieke Universiteit Nijmegen: Provinciaal-Romeinse Archeologie](#)
- [Leiden University: Faculteit der Archeologie](#)
- [Vrije Universiteit: Archaeology and Prehistory](#)
- [Open Universiteit Nederland: Pre- en protohistorie van de Lage Landen](#)

NOPBHΓIA > NORWAY

- [Bergen University: Arkeologisk Institutt](#)
- [Norwegian University of Science and Technology \(NTNU\), Trondheim: Maritime archaeology](#)
- [Tromsø university: Institutt for arkeologi](#)
- [Universitetet i Oslo: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og konservering](#)
(Department of Archaeology, History of Art and Conservation)

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ > PORTUGAL

- [Universidade de Coimbra: Licenciatura em História, variante de Arqueologia](#)
- [Universidade de Évora: Licenciatura em História, variante de Arqueologia](#)
- [Universidade de Lisboa: Licenciatura em Arqueologia e História](#)
- [Univerdade Nova de Lisboa: Licenciatura em História, variante de Arqueologia](#)
- [Universidade do Minho: Unidade de Arqueologia](#)

ΣΟΥΗΔΙΑ > SWEDEN

- [Göteborg University: Institutionen för arkeologi](#)
- [Gotland University College: Arkeologi](#)
- [Kalmar University, Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap: Arkeologi](#)
- [University of Lund: Humanities and Theology](#)
 - [Arkeologiska institutionen](#)
 - [Classical Archaeology and Ancient History](#)
- [Mid Sweden University, Institutionen för humaniora : Arkeologi](#)
- [Stockholms universitet: Arkeologiska institutionen](#)

- [Södertörns högskola: Arkeologi](#)
- [Umea University: Institutionen för arkeologi och samiska studier](#)
 - [Arkeologi](#)
- [Uppsala University: Archaeology and Ancient History](#)
 - [Arkeologi](#)
 - [African and Comparative Archaeology](#)
 - [Classical Archaeology and Ancient History](#)
 - [Egyptology](#)

ΦΙΛΑΝΔΙΑ > FINLAND:

- [Turku University: Department of Archaeology](#) /(Turun Yliopisto)
- [University of Helsinki: Department of Archaeology](#) /(Helsingin Yliopisto)

* Μέρος της βιβλιογραφίας δεν περιλαμβάνεται στις παραπομπές.

* Υποστηρίζοντας την «καθαρότητα του κειμένου», οι παραπομπές εισήχθησαν ως υποσημειώσεις.